

XIII/30

OFFICER
SKOLEN

XV/11 1122

ARCHIV

for

SÖVÆSENET.

Udgivet af

L. de CONINCK og **H. B. DAHLERUP**

*Comd. Capit. i Söetaten,
Rd. af Dbr. og Rd. af Æreslegionen.*

Capitain i Söetaten.

N° 45.

Redigeret af *H. B. Dahlerup.*

KJÖBENHAVN.

Trykt hos *H. G. Brill.*

1840.

Indhold

af 12te Bind's 1ste Hefte.

	Pag.
Om den Vegetation, der har bedækket Jordens Overflade til de forskellige Perioder af dens Formation	1.
Fragment af "Et Blik paa Englands Marine"	13.
Om de Thomsonske Mådnatabeller af Prof. Jürgensen	17.
Biographiske Erindringer af Admiral Billes Liv. Af Capit. Et. Steen Bille	24.
Betragtninger over de nye Armeringsreglementer i den franske og engelske Marine. Af Redacturen	66.
En Sø-Officers Tanker om Besparelser ved Marinen. Af Com. Cap. M. Elstken	93.
Sølmens Lastdragere (Gabares) commanderede af Officiere. Af n.	105.
Efterretninger for Søfarende:	
Indseilingen til Santander, Spanien	107.
Valparaiso Fyr	109.
Key-West, Cap Florida og Apalachicola Fyre	110.
Tino Fyr, Golfo di Spezzia	111.
Villa Franca Fyr	—
Fyr paa Den Villa, Trondhjem's Kyst	—
Fyr paa Lomstruland, Norge	112.
Tilbageblik paa Marinens Historie i 1839	—

Officielle Deel.

Erste over Marinen	1.
— — Flaaden	22.
Dødsfald	24.
Avancement, Afgang, Ansættelse &c.	28.
Kongelige Resolutioner og Collegii Rescripter &c.	29.

Den, i Anm. Pag. 33 bebudede Artikel have vi af Mangel paa Plads maattet udsætte til et af de følgende Hefter. Artiklen Linieskibet Prinds Christians Campaign vil i næste Hefte blive sluttet.

Om den Vegetation,

der har bedækket vor Jord's Overflade til de forskjellige
Perioder af dens Formation.

(Af M. Brongniard, i Comptesren dues des Séances de l'academie
des Sciences, uddraget af Nat. Mag. Mai 1838.)

Ved at undersøge de Lag, der danne Jordens Overflade; den Orden, hvori de følge paa hinanden; deres Natur og de Levninger af Dyre- og Plante-Verdenen, som de indeholde, har Geologien vundet Middel til at efterspore Jordklodens Historie igiennem de lange Perioder, der gaae forud for dens nærværende Tilstand: den viser os den Række af Væsner, der have beboet Jordens Overflade, de Omvæltninger, ved hvis Udøggelser de mineralste Leier ere frembragte, hvori hine findes, og de Forandringer, Overfladen selv har undergaaet som Folge af disse Omvæltninger: kort, den viser os, at alle disse Phænomener, som der behøvedes mange Aarhundreder til at frembringe, vare til før Menneffets Stabelse.

Denne Jordoverfladens Formationshistorie bestaaer, ligesom Folkenes Historie, af Perioder af Hvile, eller idetmindste No, i hvilke Jordoverfladen og Vandet, der for en Deel bedækkede den, kunde blive befolket med Indbyggere af forskjellige Slags. Den indbefatter Omvæltningsperioder, i hvilke en eller anden mægtig Kraft omvæltede Overfladen, opstod Vierge, oversvømmede det Land der forhen var tørt, hævdede Havets Bund iveiret, og bedækkede de forhen eksisterende Klipper med Materialier til nye Lag, som ved at indslutte Levningerne af de Væsner, der fandt deres Undergang i disse voldsomme Convulsioner, bevarede dem som kostelige Monumenter, der tiene til saa mange tusinde Aar efter,

at vise os vor Klodes tidligere Befolkning og den Orden hvori den ene fulgte paa den anden. Disse afveklende Perioder af Omvæltning og Hvile vække i lige Grad en levende Interesse hos den der studerer dem; men den første hører ganske under Geologens Obeet, medens den anden, derimod, nødvendig udfordrer Zoologens og Botanikerens Kundskaber: thi de alene ere istand til at anstille de nøiagtige Sammenligninger, imellem de samme Dele af Fossilierne og de levende Dyr og Planter, som skulle bestemme Leddene der forbinde de Genera, som tilhøre enhver af Verdens Perioder. Cuvier, har saaledes, ved at grunde sin beundringsværdige Undersøgelse af fossile Been paa de positive Data, den comparative Anatomie forsynede ham med, været istand til at sammensætte igien Skeletterne af de fleste af de Dyr, hvis Levninger hidtil vare opdagede, og at bestemme med den højeste Grad af Sandsynlighed deres udvendige Form og deres Analogie med Dyr der ere os velbekjendte.

Endskjøndt Botaniken hidtil ikke i den samme Grad har leveret Beviser for vor Klodes tidligere Tilstand, tør Geologen dog benytte dens Hjælp, og den kan endog kaste større Lys, end Zoologien, over Jordoverfladens Tilstand i de allerførneste Perioder af dens Formation. Thi indtil den Epoke, da Livet begyndte at vise sig paa Klodens Overflade, vare alle Dyr indskrænkede til Vandene og vare diminutive af Størrelse; en yppig Vegetation, der frembragte uhyre Skove, havde allerede beklædt hvert Sted paa Jordens Overflade, som ikke var bedækket af Sne, og hver efterfølgende Periode af Hvile har havt sin eiendommelige Vegetation, meer eller mindre varieret, og meer eller mindre overflodig, efter Omstændighederne, der havde Indflydelse paa de Væsners Udvikling, der tilhørte den, og maaskee efter disse Perioders Længde; men enhver, næsten altid, aldeles forskiellig fra nogen foregaaende eller følgende Periode.

Af de forskiellige Plante-Grupper, der efter hinanden have blomstret paa vor Klode, er der ingen, der saa meget fortjener vor Opmærksomhed, som den der synes først at have udviklet sig paa

dens Overflade og igiennem et langt Tidsrum at have bedækket de Dele af Jorden, der først hævede sig frem af Vandet, med tætte Skove, og hvis Levninger, dyngede ovenpaa hverandre, have dannet de talrige og udstrakte Kul-Lag. Efter at have blomstret som Skove, mange Aldere for Menneskets Tilværelse, ere de, i deres forandrede Skikkelse, blevne en af Nationernes fornemste Rigdomskilder, idet de træde i Stedet for de nyere Skove, der ellers vilde blive ødelagte ved Befolkningens uhyre Tilvæxt.

Der kan ikke være nogen Tvivl om, at Kulminerne have deres Oprindelse fra opdyngede Masser af vegetabilsk Materie, som, efter at være undergaaet en gradviis Forvandling, ere blevne omtrent saaledes bestafne, som Torvelag sandsynligviis vilde blive, om de bleve bedækkede med Masser af mineralste Substancer, pressede under Vægten af disse og siden udsatte for en høi Temperatur. For at overbevises herom er det blot nødvendigt, at lægge Mærke til den træagtige Structur, Kul undertiden fremviser, og undersøge de mange vegetabiliske Levninger, der indeholdes i Massen, hvoraf det er dannet. Undersøgelsen af de Aftryk af Stilke, Blade og saagar Frugt, som almindelig ere indesluttede i saa stor Mængde i disse Klipper, viser ikke alene denne Substances vegetabiliske Oprindelse, men kan endog lede os til at bestemme de Vegetabiliers Natur, hvorfra de hidrøre, og som folgeligen dengang har bedækket Jordens Overflade.

Iblandt disse Planteaftryk forekommer Bregne's Blade meest almindeligt; men disse den primitive Verdens Bregner ere ikke de samme som dem, der nu groe i vore Climater; thi hele Europa frembringer ikke flere end 30—40 Species nu, skøndt der paa den Tid var flere end 200, som alle have større Lighed med dem der findes indenfor Tropikerne, end med dem i de tempererede Climater. Foruden disse Blade af Bregner indeholde de samme Kulformationer Stammer, der i Dimensioner ligne de største Træer i vore Skove, medens deres Former ere aldeles forskiellige. Eldre Naturforskere, forundrede over denne Mangel paa Lighed, og higende efter at finde nogen Analogie imellem dem og den nuværende

Verdens Vegetation, have henført dem til de arborecente Genera, som Bambusrøret, Palmetræet og den store Cactus. Men en nøiere Sammenligning imellem de æquinociale Regioners Træer og hine den gamle Verdens Stammer tilintetgjør den formodede Lighed, der kun var grundet paa en indbildt Lighed i deres almindelige Udseende; og en nøiere Undersøgelse saavel af Stammerne som af Bladene, der ledsage dem, viser snart, at Træerne, hvoraf disse primitive Skove bestode, ikke have nogen reel Lighed med nogen af dem der nu findes paa vor Klode. De arborecente Bregner, der, ved Jærligheden af deres Udseende, nu udgjøre en af Æquatoregnes fornemste Prydelser, ere de eneste arborecente Planter der findes, skiondt faa i Antal, iblandt den primitive Vegetations Træer. Hvad der angaaer de andre fossile Stammer, Levningerne af disse den gamle Verdens primitive Skove, da maae vi gaae ned til vor Tids laveste Vegetation, for at søge deres Analogier.

Saaledes have Calamiterne, som vare fra 12 til 16 Fod høie og fra 4 til 8 To. (1 à 2 demtr.) i Diameter, en nær Lighed, i alle Punkter af deres Organisation, med equisetum eller Skavgræs, som i saadan Overflodighed vorer paa sige Steder i vort Climat, og hvis Stamme neppe er en Finger tyk og sielden over et Par Fod høi; Calamiter vare folgelig arborecente Skavgræs, under hvilken Form de ganske ere forsoundne af Jordens Overflade.

Lepidodendron, hvis talrige Urter maae især have dannet hiin fjerne Periodes Skove, og som rimeligviis meer end alle andre Planter have bidraget til Kulformationerne, er neppe forskiellig fra Lycopoderne. Vi see den samme Structur af Stamme; den samme Rodudvæxt (Ramification) og Blade og Frugt i høi Grad analog med hiin Klasse af Planter. Men skiondt de Lycopoder, der nu leve, ere smaa og i Almindelighed krybende, ikke ulig stort Mos, sieldent opnaaende en Høide af 3 Fod og bedækket med meget smaa Blade, naaede Lepidodendronerne, der endnu have bevaret samme Form og Udseende, en Høide af 60 til

100 Fod, med en Tykkelse af næsten 3 Fod i Diameter ved Roden, og Blade der undertiden naaede en Længde af 1½ Fod. Disse vare folgelig arborecente Lycopoder, der kunne sammenlignes med de største Fyrretæer, hvis Plads de indtog i Urverdenen, idet de, ligesom disse, dannede uhyre Skove, under hvis Skygge de da saa talrige Bregner udsillede sig.

Hvor forskiellig maa denne undersulde Vegetation ikke have været fra den, der nu med de meest afverlende Farvespil beklæder Jordens Overflade! Størrelse, Styrke og hurtig Væxt vare dens Hovedtræk. Nutidens mindste Planter bleve da repræsenterede i den meest kæmpemæssige Form; men hvilken Simpeltid i Organisation, og hvilken Gensformighed forenet med den forbausende Vegetationskraft!

I vore Dage, der hvor Mennesket ikke har forandret det Naturen frembragte, fryder Diet sig, ved afverlende at hvile paa Træer, der ved første Diekast udmærke sig ved Forskiellighed af Form og Farven af deres Blade, og som ofte bære Blomster og Frugter af mange forskiellige Farver. Denne Forskiellighed af Udseende er endnu mere paafaldende, naar vi stige ned med vore Jagttagelser til de forskiellige Urter og Græsvarter, der nu vore i Udkanten af vore Skove, danne vore Enge og fremvise i deres Blomster næsten alle prismatiske Farver. Og af Forskielligheden i Structuren af disse Planter følger, at mange kunne tiene til Føde for Mennesket og Dyret, og ere ofte nødvendige for deres Tilværelse.

Den forskiellige Organisation og Udseende af den Vegetation, der nu bedækker vor Klode, er betegnet ved det Antal af naturlige Grupper, hvori vi kunne dele den. Disse Grupper eller naturlige Familier ere omtrent 250 i Antal, hvoraf omtrent 200 svare til Classen Dicotyledoner, som folgelig fremvise den største Afverling i Structur, og 30 til Classen Monocotyledoner. Men den første af disse Classer, det vil sige de 200 Familier den indbefatter, mangler aldeles i vor primitive Flora, og der findes neppe noget Tegn i den til Monocotyledoner.

Den Glasfe, som næsten udelukkende danner den primitive Verdens Vegetation, er de vasculaire Cryptogamers, der nufor tiden indbefatter 5 Familier, til de fleste af hvilke der var tilsvarende Genera i den gamle Verden; saadanne ere Bregnerne, Skavgræs (prêles) og Lycopoderne. Disse Familier ere, saa at sige, det første Skridt til lignøs (Ved) Vegetation; de fremvise, ligesom Dicotyledoner og Monocotyledoner, meer eller mindre udviklede Stammer af solid Textur, skiondt mere simpel end vore Træers, og prydet med en Mængde Blade; men de savne hine reproductive Organer, som danne Blomster, og istedenfor Frugt fremvise de meget mindre complicerede Organer. Disse Planter, der ere saa simple og saa eensformige i deres Organisation, og som i Mængde og Størrelse indtage et meget lavt Trin i vor nærværende Vegetation, udgjorde i den første Periode af organistiske Væsners Skabelse næsten den hele Sum af Planteriget's Frembringelser og dannede uhyre Skove, som ikke have nogen Analogie med vor nyere Skabelse. Disse Planter's stive Blade, Mangelen paa kiødrige Frugter og meelrigt Korn vilde have gjort dem uskiktede til Dyr's Føde; men Landdyr eksisterede endnu ikke: Vandene alene frembragte Indbyggere i Mængde, og Planteriget herskede da eneældig paa Jordens Overflade.

Det kan neppe omtvovles, at den umaadelige Mæsse af Kulstof, opdyngtet i Jordens Skind i Form af Kul, og hidrørende fra Decompositionen af Vegetabilier, som i hine fierne Periode vorte paa Jordens Overflade, jo maa være uddraget af Atmosfærens Kulshyre, den eneste Form, under hvilken Kulstof (Carbon) som ikke kommer af forudeksisterende organistiske Væsners Udælgelse, kan absorberes af en Plante. Da nu en Deel Kulshyre i Atmosfæren, hvor ringe den end er, er i Almindelighed skadelig for Dyr's Tilværelse, i Særdelshed de mere fuldkomne iblandt dem, som Pattedyr og Fugle; men derimod dette Forhold af den er meget gunstigt for Vegetabiliers Væxt; og om det indrømmes, at en større Quantitet af denne Gas eksisterede i Klodens primitive Atmosfære end i den nærværende, saa kunne

vi betragte dette som en Hovedårsag til hine fierne Tidens overordentlige Vegetation.

Denne eensformige vegetabile Skabning, saa uskikket til at yde Fødemidler til Dyr af saa forskiellig Bygning, som dem der nutildags eksistere, vilde da, ved at rense Luften for det Overmaal af Kulshyre, den da indeholdt, have gjort den skikket til at være en Bølg for en ny og mere varieret Skabningsorden. Vi kunde da tillade os at troe, at den første vegetabile Skabelse, som gik forud for Menneskets Tilværelse paa Jorden, har havt den Bestemmelse at tilberede en saadan Atmosfære, som var nødvendig til dets Existence, og at opdyngte de umaadelige Mæsse af brændbart Material, Mennesket siden skulde have Brug for.

Studiet af den geographiske Fordeling af Planter, der høre til de samme Familier, som alene udgjorde den hele Vegetation i Kulformationsperioden, kan desuden vise os Naturen af det Climat, og sølgelig de physiske Årsager, der begunstige enten deres Tilvæxt i Størrelse eller deres store Mængde, og vi kunne med Rimelighed slutte, at de samme Årsager borde have lignende Virkning i den nærværende Periode. Vi see f. Ex. at Bregner, Skavgræs og Lycopodiaceer opnaae en større Væxt jo nærmere de vore ved Equator. Saaledes er det kun i de hedeste Egne af Jorfloden, at disse Bregnetræer (arborecente Bregner) findes, som forene Palmetræets høie og majestatiske Charakter med den almindelige Bregnes zjuelige Bladvæxt, og hvis Tilværelse i Kulformations-Perioden vi have omtalt. Her opnaae ogsaa Equisterne og Lycopodierne to og tre Gange den Størrelse, som de største Arter af dem have, der findes i tempererede Climater. Fugtighed og Sænsformighed i Climatet synes at have endnu større Indflydelse paa deres Præponderance, sammenlignet med andre Planter, Omstændigheder der findes forenede paa Smaasøer, langt fra store Fastlande.

Paa disse Der frembringer de omgivende Havets Udstrækning en næsten usforanderlig Temperatur og en bestandig Fugtighed.

hed, der synes i høi Grad at begunstige Udviklingen og Varietet i specifikke Former af Bregner og lignende Planter; imedens derimod, under de samme Omstændigheders Indflydelse, phanerogame Planter variere mindre og ere meget mindre talrige. Heraf følger da, at medens, paa store Continenter, de vasculaire cryptogame Planter, saasom Bregner, Stavgæs, Lycopoder ic. ofte udgøre neppe $\frac{1}{50}$ af det hele Antal af indfødte Planter, udgøre, paa Equator-Egnenes Smaasøer, disse selsomme Arter næsten Halvdelen og undertiden endog $\frac{2}{3}$ af den hele Vegetation.

Archipelet imellem Vendekredsene, Derne i det stille Hav, s. Gr. eller Antillerne, ere de Steder paa Jordkloden, som virkelig fremvise den Vegetation, der er meest analog med den, der eksisterede paa Jorden, da Planteriget først begyndte at udvikle sig.

De Planter Studium, som følge med Kullagene, vilde derfor føre os til den Slutning, at, i hiin fjerne Periode, fremviste Jordoverfladen i de Lande, hvor disse uhyre Forraad af fossile Kul findes, der ere os bedst bekendte, nemlig i Europa og Sydamerika, de samme Klimatforhold, som dem, der nu eksistere i Equatoregnenes Archipel, og afvege sandsynligviis meget lidt i geographisk Configuration.

Naar vi betragte Antallet og Dybden af de Lag, som udgøre Størstedelen af Kul-Landene; naar vi undersøge de progressive Forandringer, der have fundet Sted i de Planter specifikke Dannelse, der have frembragt dem, saa maae vi tilstaae, at denne store, primitive Vegetation maa i en lang Periode have bedækket hver Deel af Kloden, som var over Vandet, med tætte Skove; for de frembyde de samme Charakterer i Europa og Amerika; og Equatorial-Egnene i Asien og Ny Holland synes ogsaa at have deeltaget i denne almindelige Conformitet af Planterigets Structur.

Alligevel maa denne første Plante-Stakelse have givet Plads for en anden, bestaaende af Væsner af en mindre overordentlig Organisation end den første, stiondt ligesaa forskellige fra dem vi nu see.

Hvilke Aarsager kunne vi tilskrive Udelæggelsen af alle de

Planter, der karakterisere hiin mærkværdige Vegetation? Er det en voldsom Omvæltning af Kloden? Er det en langsom Forandring af physiske Forhold, der vare nødvendige for deres Tilværelse, en Forandring, som tildeels skyldtes Nærvarelsen af disse Planter selv? Dette kunne vi ikke afgjøre paa vore Kundskabers nærværende Standpunkt.

Ikke desto mindre er det vist, at med Opdyngningen af de sidste Lag af Kulformation fulgte Udelæggelsen af alle de Species, der udgjorde den primitive Vegetation, og især de Kæmpetræer af eiendommelig Structur, Lycopoderne, Bregnerne og de som Træer forekommende Stavgæs, væsentlig karakteristiske ved den første Stakelse.

Efter Udelæggelsen af denne primitive og gigantiske Vegetation, synes Planteriget for en lang Tid ikke at have opnaaet den samme Grad af Udvikling. Thi i de mange Lag af secundaire Formationer, som følge paa Kullenes, støde vi aldrig paa disse Masser af Plante-Aftryk, der danne et naturligt Herbarium i de gamle Kul-Leier og bevise den samtidige Eksistens af en meget stor Mængde Planter; vi see næsten aldrig brændbare Fossiler i disse umaadelige Lag; de forekomme aldrig hyppigt og have ingen stor Udstrækning, som i Kullet. Det kan være, at Planteriget virkelig kun indtog et indskrænket Rum paa Jordens Overflade, eller at dets adspredte Portioner kun ufuldkomment bedækkede en ufugtbar Jordbund, som Klodens Revolutioner ikke havde tilladt dem at komme i rolig Besiddelse af; eller, at den særegne Tilstand, Jordens Overflade i denne Periode besandt sig i, ikke har været gunstig for de Planter Conservation som beboede den.

Den lange Periode, imidlertid, som adskilte Kulformationen fra den tertiaire Jordbund, en Periode, der frembragte saa mange physiske Forandringer ved Kloden og saae Tilblivelsen af hine Havets Kæmpekrab, Typer af den underlige Organisation, hvori vi troe at see de Uhyrer, som stabtes i Oldtidens Digteres Phantastie; den Periode, paaftaaer jeg, er mærkværdig i Planterigets Historie, ved Overvægten af 2 Familier, som forsvinde iblandt den

umaadelige Varietet af Planter, hvormed Jordens Overflade nu er bedækket, men som dengang overgik alle andre, baade i Antal og Størrelse. Disse ere de conifere, hvoraf Fyrren, Granen, Taurus og Cypressen ere almindelig bekendte, og *Cycadea exotica*, nu mindre hyppig end i hiin fierne Periode, og som forener den conifere Structur med Palmens Blade og Udseende. Disse Slægters Tilværelse i hiin Periode er saa meget mere vigtig at vise, som de, noie forbundne ved deres Organisation, danne det umiddelbare Led imellem de vasculaire cryptogame Planter, som næsten ene udgjorde Kulperiodens primitive Vegetation, og Phanerogamerne, rettelig kaldt Dicotyledoner, som udgjorde Majoriteten af Planteriget i den tertiaire Periode.

Paa de vasculaire Cryptogamer, den første Grad af lignos (Ved) Organisation, følger saaledes Conifererne og Cycadeerne, der indtage en høiere Plads; og paa disse igjen Dicotyledonerne, de høieste i Plantestabelfsens Scala.

I Planter- saavel som i Dyre-Riget har der været en gradvís Fremstriden til Fuldkommenhed i de Væsners Organisation, som efter hinanden have levet paa vor Klode, fra det første, der fremkom paa dens Overflade, til dem der nu beboe den.

I den tertiaire Periode, under hvilken den Jord blev dannet, som nu udgjør de største europæiske Hovedstæders, London, Paris og Wiens Jordbund, fandt der større Forvandlinger Sted i den organiske Verden, end nogen der hidtil var foregaaet siden den primitive Vegetations Udeløggelse.

I Dyre-Riget er Pattedyrs Classen den, som alle Naturkyndige sætte høiest i Rækken, og den, ved hvilken Naturen synes at indføre Menneskets Skabelse. I Planteriget er Dicotyledonernes Orden den store Afdeling, som Botanikerne ere enige om at sætte i Spidsen for dette Rige, og som ved dets Formers og Organisations Varietet, dets Blades Størrelse, Stionheden af dets Blomster og Frugter maae have givet Vegetationen et meget forskielligt Udseende fra det, den synes at have besiddet for den Tid.

Dicotyledonernes Orden, hvoraf kun enkelte Tilfælde vare forekomne imod Slutningen af denne Periode, bred pludseligen frem i stor Vælde; ligesom den i vor nærværende Tid overgaaer alle andre Classer af Planteriget, saavel i dens Arters Antal og Varietet, som i deres Størrelse. Den Plantegruppe, som vorede i de Lande, da de tertiaire Lag dannede sig, og vare indsluttede i disse Lag, have den største Lighed med Massen af vor nærværende Vegetation og især med de tempererede Egnes Flora i Europa og Amerika. Disse Lande vare dengang, ligesom nu, bedækkede med Graner, Fyr, Popler, Birk, Alm, Hæssel, Maple og andre Træer, næsten de samme som nu vore i vore Climater.

Saaledes findes der ikke alene ingen Spor af hine overordentlige Planter, som karakteriserede Kulformations-Periodens primitive Skove, men vi træffeielden paa Fragmenter af Planter, der ere analoge med dem der nu eksistere imellem Tropikerne.

Man maa alligevel ikke antage, at den samme Planteformation vilde perpetuere sig fra den meget fierne Periode, før Menneskets Tilværelse, op til vore Dage. Nei; vor Klodes Planter, geologisk nye, men chronologisk gamle, ere udmærkede ved en noie betegnet Forskiel fra de contemporanea Planter, med hvilke vi kunne sætte dem i Classe, og Tilværelsen, i de samme Formationer i det sydlige Frankrig, af nogle Palmer der ere meget forskiellige fra dem, der endnu vore paa Bredderne af Middelhavet, og nogle faa andre Planter, der hore til Classer, som for nærværende Tid ere indskrænkede til de hedeste Egne, synes at tilkiendegive, at Mellem-Europa i den Periode besad en noget høiere Temperatur end for nærværende Tid; et Resultat, der desuden stemmer fuldkommen med det der kan udledes af Elephanter, Rhinoceros'er og Hippopotamiske Dyrs Tilstædeværelse i den samme Formation og i de samme Lande, hvilke nuieldent findes udenfor Vendekeksene.

Hvilken forbausende Contrast imellem Naturens Udseende under de sidste geologiske Perioder, og det som den frembød, da den primitive Vegetation bedækkede Klodens Overflade! Virkelig

havde Jorden i den sidste Tid af Verdens geologiske Historie, i en høi Grad idetmindste, allerede antaget den Form som den endnu bevarer: temmelig udstrakte Fastlande; Bierge, allerede meget høie; bestemte, forskellige Climater, der vare gunstige for en Mængde Varieteter af levende Væsner. Derfor fremviser Planteriget, i et Land af ringe Udstrækning, Planter, der er lige saa forskellige indbyrdes som nu for nærværende Tid.

Til de conifere Træer, med smalle Blade, som ere haarde og af mørkgrøn Farve, ere komne Birken, Poppelen, Håsfelen og Mapelen med brede Blade af en smuk grøn Farve; under Skyggen af disse Træer, ved Vandets Rand eller paa dets Overflade, vore herbace Planter, analoge med dem, der for nærværende Tid pryde vore Sletter og Enge, ved Afveerlingerne i deres Form og Farve, og som ved denne Forskellighed bleve stiftede til at tilfredsstille den forskellige Smag hos en Mængde Dyr af alle Slags.

Den gamle Verdens Skove vare, ligesom i vor Tid, Tilflugstedet for en stor Mængde Dyr, som meer eller mindre lignede dem der endnu ere til paa vor Klode; saaledes have Elephanter, Rhinoceros'er, Wildsviin, Bjørne, Løver og Hiorte af alle Slags og Størrelser efter hinanden fundet Bolig i dem. Fugle, Kryb (Reptiler) og saagar Insecter i utallig Mængde fuldende Naturens Malerie, saadan som den tog sig ud paa de Dele af Jorden, der da vare hævede frem af Vandene; en Natur, der var ligesaa stion og afvejlende som den vi endnu see paa dens Overflade.

I den første Periode af organiske Væsners Skabelse, derimod, deelte Jordens Overflade sig, idetviis, i utallige Der, lave og med eensformig Climat; den var rigtignok bedækket med en Vegetation af umaadelig Størrelse, men da disse Træer kun lidt afvege fra hinanden i deres Udseende, eller deres Blades Farve, og savnede Blomster og de smukt farvede Frugter, der pryde mange af vore store Træer, maae de have givet Vegetationen en Monotonie, der ikke engang oplivedes af de smaa Urteværter, som nu ved deres Blomsters Indighed udgiøre vore Sko-

ves Prydelse. Foi hertil, at ikke et Pattedyr, ikke en Fugl, med eet Ord, ikke et Dyr oplivede disse Skove, og vi have da saa temmelig et Begreb om hiin primitive Natur — mørk, taus og øde, men paa samme Tid saa imponant ved sin Størhed og den Plads, den indtager i Verdens Historie.

Fragment af „Et Blik paa Englands Marine.“

(Un. Serv. Journ. 1838. Jan.)

Om Nødvendigheden af at vedligeholde en anseelig Sømagt udrustet og parat til øiebliklig Anvendelse, have vi gientagne Gange yttret vor stærkeste Overbeviisning — en Overbeviisning, som hvert Mars Erfaring end mere maa bestyrke hos Enhver, der ikke er en blind Partigænger eller taabelig Tilhænger af „Besparelses-Systemet.“ Vi have imidlertid aldrig deelt den overdrevne Frygt, der synes at være kommen i Mode, for Ruslands Sørustninger og Forstørrelsesplaner; denne Magt har, og vil i et Aarhundrede have nok at bestille med at consolidere og sikke sine vidtudstrakte Besiddelser, og ordne deres indre Styrelse og Civilisation. Storbritanniens nærmere Rivaler og mulige Modstandere ere Frankrig og Nordamerika — men vi vende os til vort Thema: Flaadens Bemanning.

Den Parlaments Bill, der for nylig gik igiennem for Indrulleringen af Koffardimatroserne, begynder saaledes: „Efterdi dette forenede Kongeriges og Hendes Majestæts Besiddelsers Velværd, Styrke og Sikkerhed fornemmelig berøer paa at kunne opbyde et stort, stadigt og altid forhaandenværende Antal Matroser, baade til Handel og Søfarts Vedligeholdelse og til deres Forsvar, saa byde vi ic.“

Nogle mene, at Dampens Anvendelse til Skibsfarten vil

have en Indflydelse paa Søkrigen, der er til Englands Glæde. Det Modsatte er netop Tilfældet, og Dampkraften har givet England en endnu større Overvægt end før. Uden at regne Krigsdampfartøierne overstiger Drægtigheden af Englands private Dampskibe alle andre europæiske Magters tilsammen, og tilbyde, baade i Størrelsens og Constructionens Varietet, en viid Mark for Udvalg, om Regjeringen skulde behøve at giøre Brug deraf. De private Dampskibe, registrerede paa Themsen og imellem Den Whigt og Humberfloden, overstige rimeligviis 50,000 Tons, hvoraf Halvdelten strax er disponibel og Resten i meget kort Tid. I tre Dage fra Indskibningen vil England med disse Fartøier have det i sin Magt at landsætte idetmindst 50,000 Mand, med Alt hvad der hører til at foretage en Campagne, paa hvilket som helst tilgængeligt Sted af Fastlandet imellem Elben og Duesant, og siden vedligeholde en stadig Forsyning med Alt, hiemføre Syge og Saarede, bringe Forstærkning, eller, i Tilfælde af at Krigslykken gaar imod, indskibe Tropperne og bringe dem tilbage igien. England har saaledes nu langt større Lethed ved at foretage Landgangs Expeditioner, end før, og dets uudtømmelige Kul og Jernforraad giver det i alle Henseender den største Fordeel over Frankrig eller nogen som helst anden Magt. Dets Matroser ere ogsaa i Dygtighed de Franskes overlegne, og ihvorvel Sømandskab er mindre vigtigt i Dampseiladsen vil dog den besarne Sømand, baade som Constabel og ved Entring, vise sig Soldaten og den Ufsevante overlegen, selv om de i Tapperhed lignede Napoleons gamle Garde. Den der tvivler herpaa, har aldrig været ombord i et Dampskib i noget Veir eller Sø: den der kan staae paa sine Been og er fri for Dvalmer, han vil tage en halv Snees paa sin Samvittighed af sølyge, tumlende Karle. Lad det være en Marine for vore Skibschefer i Fremtiden, naar de ere svagere end Fienden og have Valget givet dem, aldrig at angribe hans Skibe i smukt Veir eller til Ankers, førend den Tid kommer, at disse vore Modstandere have udført nogle af vore Matrosers flinke Sømandsarbejder eller viist den driftige Forvovenhed og physiske Ud-

hold enhed, som ret karakteriserer den brittiske Matros. Gienfæbelsen af Hollands og Danmarks Flaader, som, endskiøndt svage i numerisk Henseende, vilde være bemandede med gode Matroser og godt commanderede, vil giøre dem til ingenlunde ringe Bundsforvante, hvad Side de end maatte træde over til.

Efter at have kastet et Blik paa disse Omstændigheder, lad os ikke indbilde os at Millennium er nærmere nu, end det var ved Slutningen af forrige Krig; men handle efter den sikre Maxime, at Nationens Sikkerhed for Angreb og dens Styrke berøer fornemmeligen paa dens Forsvarsmidler til Søes. Englands overordentlige Lykke, de store Rigdomme der ere sammehobede i dets jomfruelige Skib vilde være Tilskyndelser nok for adskillige andre Nationer til, at hegne utallige Ydmyggelser, de have maattet lide af det, og vække Lyst til en Invasion, naar den synes dem practicabel. Den rigeste Deel af Landet er den der er meest blottet for naturlige Befæstninger. En Bataille tabt, som den ved Jena eller Waterloo, vilde have farlige Følger for vor Uafhængighed, af Mangel paa faste Punkter for en slagen Armee at støtte sig til. Kysten og de mindre Havne ere i Almindelighed uden Forsvar og aabne for Insulter. Det System af Kystforsvar, som man i forrige Krig begyndte at indføre, ved at oprette Martello Taarne, er det hensigtsmæssigste man kan tænke sig; men Pladsen var for mange af dem slet valgt; mange bleve opførte i en saadan Hast, at de, deres tilsyneladende Styrke til Trods, snart forfaldt, og de ere siden solgte for en reen Bagatel. Men ihvor meget et saadant Fortifications System end er at anprise, saa er det dog hverken i Martello Taarne eller andre Befæstninger, hverken i vore Armeer eller i vor Overlegenhed i Dampskibe at vi skulle søge vedvarende Befrielse for en Invasion, men i Vedligeholdelsen af vort Herredømme paa Havet. Marinen er vel ikke længere i Moden, og vi høre seldent nuomstunder den nationale Staal frembragt: „for Englands Trævolde,“ hvoraf man skulde troe, at den offentlige Mening om dens Nytte ikke længer var den samme; men saa vist

som vort Land er en D, saa vist er det ogsaa at Vedligeholdelsen af vort Herredømme paa Havet vil alene sikkre os imod en Invasion, og Byrden med at vedligeholde en stærk Sømagt vil findes mindre trykkende og harmonere bedre med historiske Grindringer, nationale Følelser og commercielle Interesser, end at befæste utallige for Angreb udsatte Punkter og underholde talrige Garnisoner og Hære. Desuden er der forbundet den stadige Fordeel med Søvæsenet, at Krigen bliver et fiernet Onde og den indre Vindstibelihood bliver usforstyrret. Det er ikke ved Fægtninger imellem enkelte Skibe, hvor glimrende de end kunne være, men ved Seire over Flaader, at Herredømmet til Søes erhverves.

(De to sidste Aargange af den Journal, hvoraf vi have taget dette Stykke, aabner med en Retrospect paa Marinens Administration. Ligesom denne Journal, i dens politiske Artikler, har antaget en bestemt Oppositions Charakter, saaledes dadler den i stærke Udtryk den nærværende Bestyrelse af Marinen og beskylder den for Kraftløshed, Valløse i Principer og en lav og smaalig Deconomie, som, idet den undergraver Sømagten, exponerer Statens vigtigste og vitale Interesser. Af den Artikel, indeværende Aargang begynder med: on the State of the Navy, uddrage vi ifkun følgende Stykke, om Ruslands vorende Magt til Søes.)

Hovedgjenstanden for Englands Frygt og Jaloussie er for nærværende Tid Rusland. Capitain Napier har talt reent ud om denne Sag, og viist, at Ruslands mægtige Flaader i Østersøen og det sorte Hav ikke ere Apparater, der tyde paa noget fredeligt Sind hos en Magt, der hverken har Colonier eller Søhandel. Ministrene skildre disse Paastande som overdrevne og ugrundede; men vissefortiener Capitain Craufords Ytringer, som for et Par Aar siden udkom i Trykken, at lægges Mærke til. „Det var en underlig Følelse, der kom over mig som Engelfmand og Sø-Officier“ — siger han — „da jeg fandt mig til Søes med

26 russiske Linieskibe, der vare besatte med 20,000 Mand, dygtigere som Soldater end som Matroser, og med 4 Maaneders Provisioner ombord; medens jeg vidste, at vi, til vort Lands, vore Havnes og Handelskibes Forsvar i Østersøen, Nordsøen og Canalen, ikke havde meer end 7 Linieskibe, halvt udrustede og halvt bemandede. Jeg tilstaaer, at jeg næsten stielvede for Englands gamle Herredømme over Havet.“ (Denne Flaade bestod af 3 Skibe paa 110 Kanoner, 6 paa 84, og 17 paa 74; 19 Fregatter, 3 Corvetter og en Mængde mindre Fartøier. Alle Linieskibe havde, paa Underste-Batterie, 4 Granatkanoner til 80pd. Granater; disse Kanoner giøre hver 6 Minuter et Skud).

Om Thomsons Distancemethode.

Iblandt de forskellige Maader, hvorpaa man corrigerer en observeret Maanedistance for Virkningerne af Parallaxe og Refraction, er uden tvivl den af Thomson angivne (lunar and horary tables, London 1831, Tab. XIV—XVIII) een af de simpleste. Da de Formler, hvorpaa den beroer, og hvorved altsaa Methodens Nøiagtighed lader sig undersøge, saavidt jeg har erfaret, hidtil have været ubekjendte, saa har jeg eftersporet disse ved Hielp af nogle Oplysninger om hvorledes Tavlerne ere konstruerede, hvilke Hr. Capt. Lieut. Tegner har været saa god at meddele mig; og jeg tillader mig at forelægge dem for nærv. Archivs Læser, idet jeg antager, at det stedse maa være af nogen Interesse, at være i Besiddelse af Beviserne for en Regel, der nok temmelig hyppigt anvendes i Praxis.

De mig meddeelte Oplysninger om Tavlernes Construction ere følgende.

Tab. XIV indeholder Proportionallogarithmer (D. v. s.

log 10800" — log x) af Maanens Horizontalparallare fra 53' til 61', formindskede med 0,4600.

Tab. XV indeholder log cosec af apparente Høide for hvert Minut fra 0° til 90°, formindstet med 9,5400.

Tab. XVI indeholder log sin og log tang af apparente Distance for hvert Minut fra 18° til 120°, formindstet med 9,0000.

Tab. XVII indeholder Logarithmen af 1ste Correction for hvert Secund, hvilken er log (5° — Buen), formindstet med 1,0000 og draget fra log 3°, eller, hvilket er det samme, prop log (5° — Buen) + 1,0000, — samt Logarithmen af 2den Correction, hvilken er den samme som af 1ste Correction naar apparente Distance er større end 90°. Er Distancen mindre end 90°, bliver log af 2den Corr. = prop log (Buen — 5°) + 1,0000.

Tab. XVIII indeholder den 3die Correction i Minuter og Secunder fra 20° til 120° Distance og fra 6° til 86° Høide.

Exempel.

App. Dist. ☾ — ☉ = 30°, ☉ app. Høide = 35°, ☾ app.

Høide = 15°, ☾ Horizontalparallare = 53'.

Tab. XIV . . . 53'. 0,0710 0,0710.

Tab. XV . . . 35°. 0,7014 15°. 1,0470.

Tab. XVI . . sin 30°. 0,6990 tang 30°. 0,7614.

1,4714. 1,8794.

App. Dist. = 30°

Tab. XVII, 1,4714 . . . 3° 59' 12"

Tab. XVII, 1,8794 . . . 5° 23' 46"

Tab. XVIII, 2' 7"

39° 25' 5"

÷ 10°

Sand Distance 29° 25' 5".

En liden Correctionstabel for Solens Parallare findes for alle Distancer over 40°.

Kaldes den apparente Distance D, Maanens apparente Høide M, Solens (eller Stjernens) apparente Høide S, Maanens Horizontalparallare P, første Correction X, anden Y og tredje Z, saa blive Reglerne for at finde X og Y

$$\log \frac{3^\circ}{P} - 0,4600 + \log \operatorname{cosec} S - 9,5400 + \log \sin D - 9,0000$$

$$= \log \frac{3^\circ}{5^\circ - X} + 1,0000,$$

$$\log \frac{3^\circ}{P} - 0,4600 + \log \operatorname{cosec} M - 9,5400 + \log \operatorname{tang} D - 9,0000$$

$$= \log \frac{3^\circ}{Y - 5^\circ} + 1,0000,$$

eller, naar man ved Logarithmerne af de trigonometriske Størrelser underforstaaer — 10,

$$\log \left(\frac{3^\circ}{P} \operatorname{cosec} S \sin D \right) = \log \frac{3^\circ}{5^\circ - X}$$

$$\log \left(\frac{3^\circ}{P} \operatorname{cosec} M \operatorname{tang} D \right) = \log \frac{3^\circ}{Y - 5^\circ}$$

hvad enten D er større eller mindre end 90°.

$$\text{Altsaa } X = 5^\circ - \frac{P}{\operatorname{cosec} S \sin D} = 5^\circ - \frac{P \sin S}{\sin D},$$

$$Y = 5^\circ + \frac{P}{\operatorname{cosec} M \operatorname{tang} D} = 5^\circ + \frac{P \sin M}{\operatorname{tang} D}.$$

Følgelig sande Distance = D + X + Y + Z — 10° =

$$= D - \frac{P \sin S}{\sin D} + \frac{P \sin M}{\operatorname{tang} D} + Z.$$

Dyestaaende Exempel giver, idet P regnes i Secunder,

$$\log P = 3,5024 \quad \log P = 3,5024.$$

$$\log \sin S = 9,7586 \quad \log \sin M = 9,4130.$$

$$\text{cpl } \log \sin D = 0,3010 \quad \text{cpl } \log \operatorname{tang} D = 0,2386.$$

$$\underline{\quad\quad\quad 3,5620 \quad\quad\quad 3,1540.}$$

$$\text{Num. } \div 1^\circ 0' 48'' \quad \text{Num. } + 0^\circ 23' 46''.$$

$$\text{Altsaa} \quad D = 30^\circ 0' 0''$$

$$\frac{P \sin M}{\text{tang } D} = 0^\circ 23' 46''$$

$$Z = 0^\circ 2' 7''$$

$$\hline 30^\circ 25' 53''$$

$$\frac{P \sin S}{\sin D} = 1^\circ 0' 48''$$

Sand Distance = $29^\circ 25' 5''$, som før.

Grunden til denne Fremgangsmaade vil sees af Følgende.

Stætes i den sphæriske Triangel, hvis Hjørnepunkter ere Zenith, Maanens og Solens Centre, Vinklen ved Zenith = V , saa giver en bekendt Formel

$$\cos D = \sin S \sin M + \cos S \cos M \cos V \dots (1.)$$

Antages at M lider en liden Forandring, saa at den bliver $M + m$, hvorved D bliver $D + d$ og S og V uforandrede, saa bliver

$$\cos D \text{ til } \cos (D + d) = \cos D \cos d - \sin D \sin d,$$

$$\sin M \dots \sin (M + m) = \sin M \cos m + \cos M \sin m,$$

$$\cos M \dots \cos (M + m) = \cos M \cos m - \sin M \sin m.$$

Er m og d meget smaa, saa kan man, idet disse betegne Buer, udtrykke i Dele af Radius, sætte

$$\sin m = m, \quad \sin d = d,$$

$$\text{altsaa } \cos m = \sqrt{1 - m^2} \quad \cos d = \sqrt{1 - d^2}.$$

Men $1 - m^2 = (1 - \frac{1}{2} m^2)^2 - \frac{1}{4} m^4$; altsaa, naar $\frac{1}{4} m^4$ bortkastes som en Størrelse der ikke kan komme i Betragtning, efterdi m er en meget lille Brøk,

$1 - m^2 = (1 - \frac{1}{2} m^2)^2$, hvoraf $\sqrt{1 - m^2} = 1 - \frac{1}{2} m^2$; det samme gjelder for d , følgelig

$$\cos m = 1 - \frac{1}{2} m^2, \quad \cos d = 1 - \frac{1}{2} d^2.$$

Indsættes disse Værdier i $\cos (D + d)$ o. s. v., erholdes

$$\cos (D + d) = (1 - \frac{1}{2} d^2) \cos D - d \sin D$$

$$\sin (M + m) = (1 - \frac{1}{2} m^2) \sin M + m \cos M$$

$$\cos (M + m) = (1 - \frac{1}{2} m^2) \cos M - m \sin M,$$

der, satte istedetfor $\cos D$, $\sin M$ og $\cos M$ i Ligningen (1.) give $(1 - \frac{1}{2} d^2) \cos D - d \sin D = (1 - \frac{1}{2} m^2) \sin S \sin M + m \sin S \cos M + (1 - \frac{1}{2} m^2) \cos S \cos M \cos V - m \cos S \sin M \cos V$, hvilken ifølge den samme Ligning reduceres til

$$\frac{1}{2} d^2 \cos D + d \sin D = -m \sin S \cos M + m \cos S \sin M \cos V + \frac{1}{2} m^2 \cos D.$$

De to første Led paa høire Side af Lighedstegnet forandres, ved at indsætte Værdien af $\cos V$, uddragen af Lign. (1.), dernæst bringe til eens Benævning og erindre, at $\cos^2 M + \sin^2 M = 1$, til

$$- \frac{m \sin S}{\cos M} + \frac{m \sin M \cos D}{\cos M}.$$

Indsættes disse i den sidst anførte Ligning, saa findes, idet man flytter $\frac{1}{2} d^2 \cos D$ over paa den anden Side og dividerer overalt med $\sin D$,

$$d = - \frac{m \sin S}{\cos M \sin D} + \frac{m \sin M}{\cos M \text{ tang } D} + \frac{1}{2} (m^2 - d^2) \text{ cotg } D \quad (2.)$$

Antages i denne Ligning Forandringen m at være Maanens Hvideparallare, saa bliver, naar P er Horizontalparallaren, $m = P \cos M$, altsaa

$$d = - \frac{P \sin S}{\sin D} + \frac{P \sin M}{\text{tang } D} + \frac{1}{2} (P^2 \cos^2 M - d^2) \text{ cotg } D.$$

Vil man regne P og d i Secunder, saa maa man dividere disse med $206264''$, 8, som er Secundantallet af den Bue, hvis Længde er = Radius, altsaa, da

$$P^2 \cos^2 M - d^2 = (P \cos M + d) (P \cos M - d),$$

$$d = - \frac{P \sin S}{\sin D} + \frac{P \sin M}{\text{tang } D} + \frac{(P \cos M + d) (P \cos M - d)}{2 \cdot 206264'' \cdot 8} \text{ cotg } D.$$

Denne Formel for d kan, naar man kun regner med 5 Decimaler eller færre, ansees fuldkommen noagtig, efterdi d og m aldrig bliver større end lidt over en Grad; thi under disse Forudsætninger er Antagelsen $\sin d = d$ og $\cos d = 1 - \frac{1}{2} d^2$, og ligeledes for m , tilladelig. De to første Led udgiore den 1ste og 2den Correction i Thomsons Tavler, idet

$$-\frac{P \sin S}{\sin D} + \frac{P \sin M}{\tan D} = X + Y - 10'',$$

og man sees at de dertil beregnede Tabeller gjøres overflødige ved enhver sædvanlig Logarithmetabel, saasom t. Ex. Calandes. Det sidste Led maa, tilligemed Correctionen for Refractionen, hvorefter nedenfor, indeholdes i den 3die Correction. Men i Tavlen for denne indgaaer Maanens Horizontalparallaxe ikke som Argument; der maa selvfølgelig være taget en Middels-Horizontalparallaxe, hvilken efter Tab. XIV, der gaaer fra 53' til 62' excl., kan ansættes til 57' 30".

For nu at finde d efter den anførte Formel, skulde man egentlig opløse en Ligning af anden Grad. Men man kan undgaae dette ved først at bortkaste sidste Led og søge d , idet man sætter $P = 57' 30''$, dernæst anbringe den fundne Værdi for d i sidste Led og endelig gjentage denne Operation med den saaledes corrigerede Værdi, om fornødent. Paa denne Maade giver ovenstaaende Exempel, idet $P = 57' 30''$,

$$\text{Værdi af } d \text{ efter de to første Led} \dots - 40' 11'',$$

$$\text{Værdi af sidste Led efter denne} \dots + 0' 22'',$$

$$\text{Corrigeret Værdi af } d \dots - 39' 49'',$$

$$\text{Værdi af sidste Led efter denne} \dots + 0' 23''.$$

Derfor man nu, efter at have corrigeret saavel Maanehøiden som Distancen for Virkningen af Maanens Parallaxe, antager at M og S formedelst Refractionen forandres til $M + m$ og $S + s$, altsaa D til $D + d$, hvor nu M og D ere de corrigerede Værdier, saa ville disse Forandringer ikke ved Observationer, til hvis Beregning Thomsons Tavler kunne benyttes, overgaae en Sjerdedeel Grad, indtil hvilken Grændse man, idet man kun regner med 5 Decimaler, kan sætte cosinus = Enheden, — og man kan derfor her bortkaste sidste Led af Ligningen (2.). Danner man altsaa en lignende Formel for Correctionen for Solens eller Stjernens Refraction, hvilket, idet Ligningen (1.) er symmetrisk med Hensyn til M og S , kan sees ved blot at ombytte

disse, samt at forandre m til s i Ligningen (2.), saa har man ved at tage Summen af begge og forandre Tegnene for m og s til de modsatte, efterdi disse, paa Grund af Refractionens Virkning, ere negative,

$$\text{Corr. for Refr.} = \frac{m \sin S}{\cos M \sin D} - \frac{m \tan M}{\tan D} + \frac{s \sin M}{\cos S \sin D} - \frac{s \tan S}{\tan D}$$

For det anførte Exempel er, efter den Refractionstavle, der findes i de foreliggende Tavler VI pag. 3, og XX pag. 137, for Høiderne 15° og 35° , $m = 3' 30''$, $s = 1' 21''$. Disse, tilligemed Værdierne af M og D , corrigerede efter Middelparallaxe $57' 30''$, som for 15° giver Høideparallaxe $= 55' 32''$ og ifølge det Foregaaende $d = -40' 11'' + 0' 23'' = -39' 48''$, altsaa $M = 15^\circ 55' 32''$, $D = 29^\circ 20' 12''$, samt $S = 35^\circ$, give

$$\text{Correct. for Refr.} = 1' 44'',$$

der, tilligemed ovenstaaende Værdi af sidste Led

$$\begin{array}{l} \text{i Correctionen for Parallaxen} \dots \dots \dots 0' 23'' \\ \text{giver} \dots \dots \dots 2' 7'', \end{array}$$

hvilket er Thomsons tredje Correction.

Med Hensyn til Correctionen for Solparallaxen ville naturligvis ogsaa de to første Led af en til Ligningen (2.) svarende Formel være tilstrækkelige.

Al alt det Foregaaende vil indsees, at den eneste Feil af nogen Betydning, som Brugen af de her omtalte Tavler kan medføre, forsaavidt de iøvrigt ere nøiagtigt beregnede, er den, der opstaaer ved i sidste Led af Correctionen for Maaneparallaxen at tage $P = 57' 30''$ istedetfor den stedfindende Horizontalparallaxe. Denne Feil bliver, naar man betegner

$$\frac{\sin M}{\tan D} - \frac{\sin S}{\sin D} \text{ eller } \frac{\sin M \cos D - \sin S}{\sin D} \text{ ved } K,$$

altsaa sætter $d = PK$,

$$\frac{(\cos^2 M - K^2) \cot D}{2. 206264'', 8} (P^2 - (57' 30'')^2)$$

$$\text{eller } \frac{(P + 57' 30'')(P - 57' 30'')}{2. 206264'', 8} (\cos^2 M - K^2) \cot D.$$

For at finde dens største Værdi maa man sætte $D = 20^\circ$, der er den mindste Distance, hvorved Thomsons Tavler kunne bruges, $P =$ sin høieste Værdi $62'$, samt $K = 0$, d. v. s. $\sin M \cos D = \sin S$, hvorved de to Himmellegerer og Zenith blive Hjørnepunkter i en retvinklet sphaerisk Triangel, hvis Hypotenuse er Solens eller Stjernens Zenithdistance. Sætter man derhos $S = 6^\circ$, den mindste Høide, der findes i Tavlerne, for at M kan blive saa lille som muligt, saa vil Feilen blive $12''$, 7, altsaa lidt over $\frac{1}{5}$ Minut.

Derimod vil denne Feil, saavel som det Led af Correctionen for Maaneparallaxen, hvorfra den har sin Oprindelse, blive af saameget desto mindre Indflydelse, jo nærmere man har $K = \pm \cos M$, eller hvad der, efter Værdien af K , er det samme, $\sin S = \sin M \cos D \mp \cos M \sin D = \sin (M \mp D)$, d. v. s. jo nærmere Maane og Sol eller Stjerne ere ved at staae lige over eller under hinanden.

I følge de indbyrdes Stillinger af de to Himmellegerer, hvilke svare til $K = 0$ og $K = \pm \cos M$, vil der altsaa, under Forudsætning af samme Distance og Maanehøide, feiles meest naar de ere i de Stillinger, hvori de sædvanligst iagttages.

Chr. Jürgensen.

Biographiske Grindringer af Admiral Steen Billes Liv.

Forord.

Derfom de biographiske Skildringer af Marinens afdøde fortiente Mænd, som Tid efter anden ere komne for Lyset, have været læse med Interesse, vover jeg at troe, at en lignende Beretning om min afdøde Faders Liv og Virksomhed vil blive modtaget med Velvilje. Da jeg her skriver for et begrændset Publicum, hvoraf den største Deel

meer eller mindre erindre den Afsøde, tør jeg vel fremsætte ovenstaaende Formodning, uden at støtte den paa noget Beviis. Gives der end allerebe, blandt de unge haabefulde Mænd, der danne vor yngste Officerklasse, endeel, som ikke have kendt Admiral Wille personlig, have dog disse, fra det Dieblit i deres Barndom, da deres Fædre bestemte dem til Søetjeneste, lært at nævne hans Navn med Værfrygt. Men for den overveiende store Deel af den danske Sø-Officerstand, for Enhver der paa nogen Maade har interesseret sig for den danske Marine i de senere Aar, staaer Admiral Wille i den friske Grindring. Grant mindes man Oldingen med den jernfaste Billie, der med manddomskraftig Haand styrede Marinens Nor, i Krig og i Fred, i Storm og i Stille. De ville derfor med Interesse følge ham Skridt for Skridt ad hans 70 Aars lange Bane igiennem den danske Marine. De Vidre ville maaſtee i Grindringen dvæle ved mangt et Punkt i hans Liv, hvor hans Virksomhed har været i nær Berøring med deres egen. Mange ville med Glæde bringe Tanken tilbage paa hine Dieblitte, da han med sin bekjendte uroffelige Koldblodighed førte dem i Ramp mod Landets Fiender eller mod de oprørte Elementer. Alle ville de mindes hans uforbeholdent udtalte Mening overalt, hvor han troede sig berettiget til at have nogen; hans givne Ords Ufravigelighed; hans blide, venlige Væsen og hans medfødt Værdighed i Advoories, der indgjød Enhver der nærmede sig ham, fra den Høieste til den Laveste, dyb Erbødighed, men tillige den meest ubegrændsede Tillid. Med et saadant Emne tør jeg, uden Frygt for at være ubesteben, haabe at møde mine Læseseres Interesse.

Men jo stærkere begrundet denne Interesse kan være, jo mere maa jeg frygte for, ikke at være istand til at opfylde de Fordringer, der med Høie kunne gøres. Man tillade mig nogle Dieblitte at dvæle ved Aarsagen til denne min Frygt; jeg lover at fatte mig saa kort som mulig.

Med Undtagelse af de Documenter, efter hvilke jeg har uarbejdet „det danske Flag i Middelhavet“, har jeg, iblandt den store Mængde Papirer, jeg fik i hænde efter min Faders, ikke fundet noget Fuldstændigt at arbejde efter. Han har aldrig holdt nogen egentlig Dagbog, endmindre har han gjort nogen beskrivende eller raisonnerende Optegnelser over sit Livs Begivenheder, eller om sin Virksomhed. En stor Mængde Breve fra Andre, og endeel Klader og Udtaft til Breve fra ham til vedkommende Autoriteter, nogle Stabs-Journaler og Brudstykker af Rapportier, har været min eneste Ledetraad, hvortil jeg har kunnet

knytte mine Erindringer af mundtlige Meddelelser. At jeg ikke altid har skrevet disse op, strax efter Samtalerne, maa jeg nu inderlig beklage.

En anden og betydelig Vanskelighed ligger der i, at den senere og interessanteste Deel af Villes Liv er ikke Historien hiemsalden. Her staaer hans Virksomhed i nær Berøring med endnu levende Mænd af alle Stander; Resultatet af hans Handlinger ere for en stor Deel vore bestaaende Institutioner, Reglementer og Former, som ingen Bedømmelse fra en subaltern Officier taale; kort: denne Periode af hans Liv, som jeg vil begrændse fra 1801 og til hans Dødsdag, kan vel tegnes i Contour med lette Streger, men ikke udmales, ikke gives Lys og Skygge.

Men selv om jeg havde alle nødvendige Materialer, og selv om ogsaa hiint Tidrum var Historien hiemsalden, møder jeg dog en tredie Vanskelighed i mit personlige Forhold til den Afdøde. Skal en Biographie være til nogen sand Nytte, skal den have sand Interesse, da maa den kunne tiene Historieforfatteren til Bæsis. Den maa altsaa være ubelees upartisk. Men under denne Betingelse antager jeg det for en Umulighed for en Søn, at skrive sin Faders Biographie. I det mindste føler jeg mig incompetent dertil. Ikke at her er Spørgsmaal om at forvandske eller skjule noget — det behøves Gud være lovet ikke — men i hvor ofte jeg end har forsøgt, at sætte mig paa Upartiskhedens Standpunkt, har jeg dog steds følt mig hændragen af en uimodstaaelig Magt, og sønlig Kærlighed har, mig selv ubevidst, dog steds ledet min Pen.

Og derfor har jeg ikke torbet kalde den følgende Artikel ved andet Navn end: „biographiske Erindringer af Admiral Villes Liv“, i det jeg har indskrænket mig til, at gjøre en nøiagtig Optegnelse af hans Løbebane, og dertil at hæfte alle de Oplysninger, som det har staaet i min Magt at give, alle de Erindringer som mundtlige Samtaler har sat mig i Besiddelse af, forsaavidt jeg har troet mig berettiget til at offentliggjøre dem.

Derfor disse mine Grunde, for ikke at kunne eller ville skrive min Faders fuldstændige Biographie, kunne gjøre sig selvst overalt, hvor man maatte savne fornøden Oplysning eller skulde finde mine Anskuelser eensidige, da har jeg naaet mit Maal med disse Linier, og overantvorder dermed disse biographiske Erindringer til et skionsomt, overbærende Publicum.

Kbhvn., Juli 1839.

Steen Ville.

Første Afsnit.

Fra hans Fødsel til 1797.

Steen Andersen Bille, yngste Søn af den i 1790 afdøde Contre-Admiral Daniel Ernst Bille, var født den 22de August 1751 i Aalsens, hvor Faderen den Tid laa paa Indrullering. Støndt sygelig og meget lidende af Gigt, blev han dog bestemt til at følge sin Faders og sin Slægts Løbebane, og traadte allerede 1762 ind i Marinen som Cadet. (Hans ælteste Broder Just Bille afgik Aaret efter fra Academiet). Allerede 1761 havde Steen Bille gjort sit Prøvetogt med Cadetstribet. Han var med paa den Cadetstribetour i 1765, som omtales i Commandeur Roefoeds Memoirer, hvor Storm og Modvind saa besynderlig contrarierede Stibets Tilbagekomst, at man var i stor Urolighed for dets Skæbne. Min Fader har fortalt mig, at de vare saaledes i Mangel for Brød, at Brødkamrene bleve feiede for at opsamle Stumperne af Veskiterne.

Efter den Tids Skik og Brug, bleve de Cadetter, som dertil isærdeleshed besandtes stikkede, holdte tilbage for at studere Sphærica. Bille var iblandt disse Udvalgte. Han, tilligemed afdøde Admiral D. Lütken, maatte staae et Aar ved Academiet for at giennemgaae denne Deel af de mathematiske Videnskaber, dog med forbeholdt Anciennitet. Ved deres Indtrædelse i Marinen stode altsaa disse to Mænd umiddelbar sammen. Underligt nok! efter at Lütkens extraordinaire Avancement i 1781 havde bragt over 40 Officierer imellem dem, skulde de dog begge efter 50 Aars Forløb, ved deres Udgang af Marinen og af Livet, atter staae sammen. Olfert Fischer var den Sidste der skilte dem.

1768 den 16de Marts blev Bille Second-Lieutenant. I denne Egenstabs var han i 1769 ombord i Liniestribet Norske-Løve, som under hans Fader, Commandeur-Capitain D. E. Bille, var beordret til Østersøen i Eskadre med 7 andre Liniestibe og 2 Fregatter. Dette Togt fandt dog ikke Sted før i October Maaned,

stiondt Eskadren laa hele Sommeren paa Rheden, og sidst i October lagde den allerede op.

1770 blev Wille udcommanderet med Linieskibet Slesvig, Commandeur-Capitain Ellbrecht, og gjorde saaledes Toget med inod Algier. Wille vidste lidet eller intet at tale om denne Expedition. Han havde været yngste Lieutenant ombord og var meget ung. Om hans Chef fortalte han, at det var en ganske rask gammel Sømand, yderst godmodig, men en streng Deconom. Blandt andre Reductioner af overflødige Udgifter, havde han ogsaa inddraget Musikken, eller som de endnu i mine Cadetdage kaldtes: „Trompeterne“, hvilke den Tid holdtes for Chefens egen Regning. Naar jeg tænker mig tilbage den barbariske Skik, at modtage Chef og Officierer, der gik til og fra Borde, med Trompetklang, der som oftest ikke var stort bedre end den som høres den Dag i Dag paa Valken i Dyrehaven, saa kan jeg ikke sige andet end at Commandeuren havde Ret i at spare sine Penge. Medens falske Trompetstød svingedes fra de andre Skibe i Eskadren, vedligeholdte Slesvig en alvorlig Tausshed. „Alle de Toner I der blæser bort, dem har jeg her“, sagde Commandeuren, i det han slog paa sin Lomme. I September Maaned 1772 kom Slesvig tilbage til Kiøbenhavn.

1773 blev atter en Eskadre udsendt til Østersøen under Vice-Admiral Raas's Commando. Commandeur D. G. Wille førte atter „Norske Love“ og havde atter sin Søn ombord som Premier-Lieutenant, til hvilken Charge han var bleven udnævnt den 22de Febr. s. A. Smidlertid blev han detacheret ombord i Snauen Fama, Capt. Lieut. D. A. Kierulff, der var paa Besælling i Østersøen med Hufferkten Femern, Capt. Lieut. A. P. Stibolt. Denne Besælling varede kun kort, thi allerede medio Juni blev Wille beordret tilbage til Eskadren.

1774, 22 November, fik han Premier-Lieutenant's Sæge.

1775 var han udcommanderet med Linieskibet Holsteen, Capitain J. B. Winterfeldt, og forblev Vinteren over i Norge med dette Skib. Da Dværgslygen udbrød i Hertugdømmene, fandt

Regieringen sig foranlediget til at lade bevæbnede Fartøier, fragtede til dette Brug, krydse i Belterne for at bevaagte Communicationen med de inficerede Lande. Et saadant Fartoi, tilhørende Agent Bodenhoff, blev Wille betroet, hvormed han da holdt det krydsende hele Sommeren 1776.

1777, sidst paa Aaret, afgik han til Vestindien for at tage Commando af en lille armeret Brig i General-Soldkammerets Tjeneste. Han afkøste paa denne Post Lieutenant Berner, der havde erholdt Tilladelse at fare til Koffardies. Paa denne Reise til Vestindien stiftede han Bekendtskab og intimt Venskab med to Mænd, med hvem han vedblev at staae i den noieste Forbindelse til deres Død; det var Walterstorff og Drholm, hvilke begge senere bleve General-Gouverneurer i Vestindien. Disse to Mænds Selskab, under hans Ophold ved vore Dør, og den uafhængige Commando han havde, gjorde dette Tidspunkt til et af de fornøieligste i hans Ungdom. Wille omtalte altid disse Dage med fier Grindring, og mindedes da stedse med dyb Ærbødighed den daværende General-Gouverneur paa de danske Dør, den gamle General Clausen, en Mand han altid omtalte med den meest uindskrænkede Agtelse.

Jeg er ikke ganske vis paa, naar han kom hjem fra Vestindien; men i Decbr. Maaned 1779 fik han Ordre som Næstcommanderende med Fregatten Bornholm, Capitain Schionning. Aagtet de halte ud af Bommen den 24de Decbr, gik de ikke under Seil fra Rheden for medio Marts 1780, og, efter at have anløbet Algier, gik de til Vestindien med Convoi og ankom der medio Juli. I October Maaned var Fregatten for anden Gang ved Guadeloupe med Convoi, da de den 12te Octbr. maatte kappe Daglig og Lvi-Loug fra Vasseterre Rhed og gaae til Soes, for en Dræcan. Fregattens lækkede Tilstand og deraf flydende svære Arbeide med Pomperne maae vel især tilskrives den store Syglighed og dødelige Afgang iblandt Mandskab. Den 29de Novbr. var Wille og en Cadet Lütken gaaet syg i Land i St. Thomas. Samme Dag gik Fregatten med Convoi til Guadeloupe. Den 27de

Decbr. lettedes herfra med en Convoi af 3 Brigger, 4 Skonnerter og 3 Barter. Det var denne Convoi, der den 29de, efter en kort Affaire med 3 letters of marks, armerede med resp. 26, 22 og 20 Kanoner, blev taget fra Fregatten Bornholm og opbragt. Det er unegteligt, at her er bleven manøvreret med en uforvarlig, utilgivelig Svaghed og Vankelmødighed. Vil man være fuldkommen retfærdig, bør man dog vel ikke undlade at tage i Betragtning Mandskabets betydelige Svækkelse. Den Dag, Affairen fandt Sted, manglede 60 Mand af Skibets Besætning. Men dernæst vover jeg vel ikke for meget ved at antage, at havde Skibets Næstcommanderende været ombord, vilde Affairen sandsynligvis faaet et andet Udfald. Denne Mening støtter jeg ikke alene paa det almindelig anerkjendte Factum, at Wille var en kiel Officier og en dygtig Manœuvrier, men ogsaa paa, at jeg har fundet, ved at giennemse Fregatten Bornholms Journal for denne Reise, hvor den fast aldrig seilede uden Convoi, at den for hin Affaire har ved flere Leiligheder, og navnlig ved Orcanen paa Guadaloupe, handlet meget bestemt og manøvreret meget godt. Wille talte kun sjelden om denne Begivenhed, og aldrig uden at hans Blod kom i Dyrer derved. Paa det Spørgsmaal, om det under saadanne Omstændigheder ikke skulde kunne forsvares, at en Næstcommanderende traadte op imod sin Chef, og tog Commandoen af Skibet, var hans Svar, at han i Almindelighed vilde ansee en saadan Handling for aldeles uforvarlig, som i høieste Grad insubordineret, og at han derfor under nærværende Tilfælde aldrig vilde kunne tilstaae for sig selv eller andre, at han vilde have handlet saaledes; derimod haabede han vist, at hans Nærvarelse ombord skulde have havt en heldbringende Indflydelse saavel paa Manøvreren som paa Modstanden.

I 1781, den 18de Octbr., erholdt Wille Capitain-Lieutenants Charakter. Samme Aar i December Maaned erholdt han Tilladelse til at fare til Koffardies, og afreiste til Amsterdam, hvor han overtog Commandoen af Skibet Kiøbenhavn, fragtet af den ostindissh-guineiske Handels-Direction, bestemt til Ostindien. Med dette

Skib foretog han i Aarene 1782, 83 og 84 en høist besværlig Reise. Han gik fra Amsterdam til Norge for at modtage endeel Mandskab; forlod saa Norge den 24de Juli, og kom først den 12te Januar Næst efter, altsaa efter 5½ Maanedes Reise, til Ankens paa Caps Rhed. Først og fremmest maa dette vel tilskrives, at Skibet var noget nær den fletteste Seiler, der nogensinde har faret under dansk Flag. Ved at giennemgaae Journalen, har jeg i de næsten 3 Aar, Campagnen varede, ikke fundet nogensinde antegnet over 8 Miles Fart, og dette meget faa Gange. Efter at han den 29de October befandt sig paa 1° Nord Brede, passerede han først Linien den 14de Novbr. paa 5° Syd. vest f. Græd. og derpaa finder jeg antegnet for den 17de Novbr.: „Lod flere af for alt hvad trække kunde, for blot at faae variable Vinde, da det er umuligt at giøre noget bidevind med en saa elendig Skude“. Han løb da 4 à 5 Miles Fart med frist V. S. Ruling smult Vande. Den 2den Decbr. døde den første Mand af Skibet, siden døde der jævnlig nogle. Den 21de Decbr. havde han kun to Mand istand til at gaae til Veirs og 21 Mand sengeliggende: Underofficiererne holdt sig endnu. Den 25de og 28de Decbr. havde han meget haardt Veir af N. V. med meget svær Sø, hvorved Stormast og Storstang fik Knæk. Den 7de Januar talte han med et sardinisk Skib, som han bad om at blive hos sig, da hans Forsætning var saa aldeles elendig. Han havde nu ikke een Matros tjenstdygtig og 12 Mand døde. Endelig den 12te Januar kom han til Ankens paa Caps Rhed, men det sardiniske Skib var endnu ikke ankommen. Wille har fortalt mig, at han var bestemt paa, om det havde været noget længer, at forlade Skibet i Fartsier. Skibet var læst, og han havde ingen til at pompe. Han manglede ligeledes Brænde, og mange Provisioner vare aldeles fordærvede. Den 3die April gik han Seil fra Cap. Men uagtet han her havde faaet sit Mandskab completeret og restitueret, sin Last esterseet, rensset og omstuvet, kort, i det Hele var kommen i Orden igien, havde dog Opholdet langt fra været ham behageligt. Ved et Arbeide, hvortil Spillet brugtes,

tog dette Surr, og en Vindeboom slog ham den ene Arm over; og da hans Doctor saa Dage før havde studt sig selv, maatte han lade sig forbinde af en Barbeer fra Land, som gjorde det saa slet, at han havde Mindelse deraf sin hele Levetid. Den 17de Juni kom han til Tranquebar, og forblev nu i Ostindien, tildeels seilende fra Sted til Sted, tildeels i Bengalen, til Februar Maaned næste Aar, da han med fuld Ladning tiltraadte sin Heimreise. Han havde i August Maaned den Ubehagelighed, at maatte arre-
stere og hiemsende sin Overstyrmand, for uforsvarlig Omgang med Compagniets Gods. Blandt andre Steder i Ostindien, han besøgte, var et Punkt, Jeweldine, som ikke stod paa Kaarterne, og han fik til den Ende en bekiendt Mand med fra Madras. Denne Mand var imidlertid ikke bedre kiendt, end at han lod dem anfre tre Gange paa feile Steder, og sende Fartoi i Land for at spørge sig for, ved hvilken Leilighed de nær engang havde forlikt Skibet i Brændingen. Den 28de Octbr. 1784 bragte han sit Skib lykkelig til Ankers paa Kiøbenhavns Rhed.

1785, den 24de Juni, fik Wille Capitain-Lieutenants Gage. Han stod altsaa 10½ Aar paa Premier-Lieutenants Gage. I nogle Aar var han nu ikke udkommanderet. Hans Helbred havde lidt betydelig ved den besværlige ostindiske Campagne. Han erholdt Permission og foretog en Reise i Udlandet, besøgte Badene i Tydskland, tilbragte en Vinter i Paris, og kom tilbage til sit Fædreland.

1788 finde vi ham atter i Kongens Tjeneste, udkommanderet med Linieskibet Prindsesse Wilhelmine Caroline, Commandeur-Capitain Fasting. Paa en Reise til Norge maatte de vende om i Kattegattet og søge Kiøbenhavn, paa Grund af Skade paa Rorret. Dette Havarie forhindrede at Skibet kom til at gjøre et Krydstogt med i Østersøen, som den paa Rheden liggende Eskadre foretog samme Aar under Contre-Admiral Kriegers Commando. Prindsesse Wilhelmine Caroline og Norste Løve forbleve liggende paa Rheden til dens Forsvar. Wille blev i denne Tid beordret som Observateur paa en lille Beseiling imellem Kanonbaaden

Ødense og Skærbaaden Bøvern, som dog kun varede nogle Dage og om hvilken jeg intet Mærkeligt har fundet antegnet.

1789 d. 13de Marts fik Wille Compagnie. Han var altsaa knap fire Aar paa Capitain-Lieutenants Gage. Dette overordentlig hurtige Avancement maa i Særdeleshed tilskrives den extraordinaire Ufgang, som fandt Sted sidst i 1788 og først i 1789, da endeel nye Indrolleringsposter oprettedes i Norge. Wille var 38 Aar gammel og fik samme Aar Commandoen af Linieskibet „den Prægtige,“ paa hvilket Admiral Schindel heiste sit Flag. Sammenstille vi disse Forhold med Nutidens, da 40 à 50 Aars gamle Capitain-Lieutenanter og Lieutenanter maae ansee det for en Lykke, naar de blive commanderede med Fregatter, Corvetter og Brigger, som Kæst- og Tredie-Commanderende, og dertil erindres, at begge Dele ere Følger af Avancementet efter den absolute Anciennitet, saa kan man ikke negte, at allerede heri Hayes et uomstødeligt Beviis for, at denne Avancements-Maade, uagtet dens store Renommee for at være den Nødsfærdigste, just ikke udmærker sig, ved at behandle Alle eens, hvilket dog ellers pleier at være et af Nødsfærdighedens Særkiender. Dog, vi behøve ikke at gaae saa langt tilbage i Tiden, men kun at kaste et Blik paa Marinen, saaledes som den er den Dag i Dag, for at finde lignende Anomalier*).

Admiral Schindel gjorde kun et kort Krydstogt i Østersøen; den øvrige Deel af Toget tilbragtes paa Kiøbenhavns Rhed, hvor en russisk Eskadre ogsaa indtraf, og store Festiviteter fandt Sted paa Skibens. Wille havde den Glæde, at kunne have sin gamle Fader tilbords hos sig i sit herlige Skib, der efter Dens Vidners Sigende i Sandhed skal have fortient sit Navn.

1790 var Wille Chef af Stibolts nye 40 Kanons-Fregat Havfruen, der var paa Beseiling mod Gerners 36 Kanons-Fregat Kronborg, commanderet af Capitain D. Lütken. Paa dette Toget, som varede i tre Maaneder, beviste det sig, at Havfruen i

*) Vi forbeholde os længere hen i dette Hæfte, i en særskilt Artikel, at tage det besaaende Princip for Avancementet i Forsvar. Red.

alle Henseender var Kronborg overlegen. Af Willes fuldstændige Rapport til Collegiet over denne nye Fregat, troer jeg det ganske interessant, at udstrive følgende Passus, angaaende Officierernes Logis og Bequemmelighed, til Sammenligning med hvad Nutidens Begreber føre med sig: „Efter Bemandings-Reglementet hører der til „Skibet fire subalterne Officierer, to Cadetter, en Præst, en Secretair, en Forvalter og en Doctor. Disse to Sidste have faste „reglementerede Kamre forud paa Banjerdækket, og til de andre, først- „benævnte Officierer, er der agter paa Banjerdækket, nærmest „Cheliet, indrettet fire Kamre, hvor de 3 Officierer og Præsten i „Nar have været logerede. Altsaa have 1 Officiær, 2 Cadetter og „Secretairen intet Lufaf havt, og da den nye Indretning er fæm- „men til, at Officiererne holde deres eget Vord, var det at ønske, „at der paa Banjerne kunde gives en Indretning, at de paa Ban- „jerdækket alle kunne logeres, samt have et Rum, hvor de kunde „spise i Torre; da de, som det nu er, maae spise under Skandsen, „og under Kofværker, hvor de ere exponerede for Regn og Ureen- „lighed paa deres Vord. Derved vandtes da, at man i deres „Sted kunde have hængende under Skandsen en Hoben Folt, „som ellers maa ligge i Kæbberummet og mangle Luft, og saas- „ledes have sit Batterie stedse klart, uden Seildugs Lufaser, til alle „Tider, da jeg regner paa, bedre at have mit Batterie klar til „alle Dieblikke, endog om der om Natten hænger 60 á 70 Mand, „end naar to eller flere Officierer logerer der“). Wille kalder

*) Man seer heraf, at Wille har været meget imod, at logere Officierer i Lufaser paa Batteriet, da baade Tjenesten og Personerne lide lige meget derved. I vore Fregatter ere vi komne til denne Menings Rigtighed; det er derfor heel forunderligt, at et directe modsat Princip vedligeholdes paa vore Linieskibe, saa at $\frac{1}{4}$ af Øverste og $\frac{1}{2}$ af Underste-Batterie er belejret med Skodder og Lufaser, som kun under megen Tidspilde kan borttages med eventuelt Tab og positivt Uleilighed for dem der behøve disse Kamre. Man erindre blot — ifald man skulde finde mine Udtryk for stærke — Chefens Stirreds og Sovelufaf midtskibs paa Øverste-Batterie, for ikke at nævne de tre Officiers-Lufaser. Betænker man, at i

isøvrigt denne Fregat en overordentlig god Lusholder, der næsten intet driver, og beholder stedse sin Fart i Bendingen, uagtet den kan stierpe næsten långskibs. Den har lobet 9 á 10 Miles Fart bidevind, er et mageligt Søstib, og et udmærket Batailliesstib ic.

I Anledning af denne Veseiling har jeg fundet et Par ganske interessante Skrivelser. Der var nemlig opstaaet et almindeligt og, som det synes, velbegrundet Rygte i Marinen, at da Naret efter, General Adjutant Herbst forte Havsruen, og Capitain C. Holsten Kronborg, havde den Første foreslaaet den Sidste en Veseiling, ja skulde endog dertil have giort fornøden Afstale om Signaler. Havsruen var til Dvælse for Officierer, og Kronborg for Cadetterne, paa et Fogt i Nordsøen. I denne Anledning skrev Veseilings-Commissionen for disse to Fregatter en Besværing til Collegiet, med Begiering om, at hvis Herbst handlede efter Collegiets Ordre, Veseilings-Commissionens Forhold og Conclusioner da ved en Commission maatte undersøges; men var det efter eget Hoved og paa egen Haand, at sligt foretoges, da forlangte Commissionen Herbst tiltalt og trettefat, fordi den maatte anfæe en Gientagelse af Veseilingen, den være befalet eller frivillig, som i hoi Grad graverende for sig. Collegiet svarede herpaa, at ligesaa lidet som det nogensinde havde draget Veseilings-Commissionens Nølagtighed og Upartisthed, eller dens Conclusioners Rigtighed i Tvivl, ligesaa lidet havde det nogensinde givet Ordre til Gen. Adjd. Herbst om at foretage nogen ny Veseiling; og da disse Fregatter end ikke havde været nær samlede i Søen, fandt Collegiet ingen Anledning til at nedsette nogen

et velorganiseret Skib skal Batterierne kunne gives røddelige, hvad Dieblik det skal være; at man i Krigstid meget ofte kan komme til at gaåe med røddelige Batterier i hele Uger og Maaneder, saa vil man tilstaae mig, at i vore Linieskibe er Chefen og de fem ældste Officierer meget flattere logerede, end paa vore 12 Kanons Brigger, hvor Chefen har to Kabytter til sin Disposition, hvoraf den ene i det mindste altid og under alle Omstændigheder bliver staaende til hans Tjeneste.

Commission, da det ikke kunde formode, at Gen. Adjutanten skulde have foretaget nogen Prøve uden Collegii Ordre. I Besejlings-Commissionen var, foruden Lütken og Wille, Commandeur-Captain Tønder og Captain D. Holsten som Besejlings-Commissairer.

1792 deeltog Wille i Konings og Evolutions Dvelferne, som foretoges med sexten Fartøier paa Kiøbenhavns Rhed, under Commandeur J. P. Wiegels Commando.

1794 var det første Aar, at de combinerede Escadrer af svenske og danske Skibe samlede sig i Sundet for at soutenerer den besæbnede Neutralitet. Wille førte Fregatten Triton, der tiente som Repetiteur i Flaaden under Admiral Kriegers Commando. Et Krydstogt i Sundet, imellem Helsingør og Kiøbenhavn, var imidlertid Willes hele Virksomhed indtil han sidst i October blev affendt til Kiel med Soldatesque. Der herskede i dette Efteraar stadige vestlige Vinde. Triton krydsede desaaarsag til Kiel, satte sine Soldater i Land og kom tilbage, hvor han ved Drago fandt liggende en Paket, der ligeledes havde Soldater ombord, bestemte til Kiel, men som ikke havde trostet sig til at krydse paa.

1795 havde han Cadetsskibet, Fregatten Frederiksværn, gjorde med denne to Togter i Østersøen og anløb Stockholm. Endnu i den Tid holdt Cheferne Bord for Cadetterne, og hermed var ofte holdt en saare streng Deconomie, paa de unge Mavers Beskøffning. Wille gjorde sig udødelig blandt Cadetterne, ved at bestemme, at de skulde have ligesaameget at spise som de vilde, idet han gik ud fra den simple Sætning, at Ingen dog spiser længere, end til han er mæt. Nat og Dag sad en Kahytvægter i Messen og skar Smørrebrød. Efter de første otte Dages Forløb spiste Ingen meer end sædvanlig og til sædvanlige Tider. Wille havde gjort den Bestemmelse, at Cadetterne skulde have Viin to Gange om Ugen. Paa hans eget eller Officier-Bordet stod Viin hver Dag. En Dag melder hans Hovmester ham, at han savnede Viin fra Bordet, og at han vidste det var Cadetterne, der havde taget den. Wille lod Dagen efter og flere Dage derpaa sætte Extra-Viin paa Cadetternes Bord, men den blev staa-

ende uøret. Nu indsendt en Deputation fra Cadetterne sig for Wille, og bad ham om at sige dem Marsagen til denne extraordinaire Viin-Uddeling. Han sagde dem da, at da det var bleven ham meldt, at nogle Cadetter havde taget Viin fra hans Bord, maatte han formode at de ikke kunde undvære denne Drik, og hellere end at de selv skulde tage den, vilde han derfor give dem den. Deputationen forsvæde sig bort med dette Svar, men kom kort efter igien, og udbad sig i alle Cadetternes Navn, at Wille vilde forstaae dem for denne Ydmygelse, og at de alt havde opdaget den Skyldige, som vilde blive alvorlig revset af Kammeraterne.

1796 var han først beordret til Fregatten Store Belt, men blev derefter udnævnt til Flag-Captain hos Admiral Kaas, der dette Aar førte Commandoen af den combinerede Eskadre og havde sit Flag paa Linieskibet Kronprindsesse Maria, hvis Chef var Willes Broder, Commandeur Just Wille. Denne Eskadres Virksomhed indskrænkede sig, ligesom de forrige Aars, til korte Krydstoure og lange Anker-Stationer.

Sidst i Aaret 1796 foretoges Besejlingen imellem Fregatterne Kronborg og Naiaden. Dette Togt, der skiondt kun meget kort, dog, saavel paa Grund af Skibene, som det foretoges med, som af de Begivenheder der ledsagede det, har vundet en vis Navnkundighed i Marinen, 'være det mig tilladt at udvikle mig lidt noiere over, saameget mere som Wille, i sin Egenstabs af Chef for den gamle broskældige Kronborg, spillede en Hovedrolle derved. Naiaden var den unge Constructeur Lieutenant Hohlenbergs første Arbejde. En ny Tegning, efter et aldeles nyt, hidtil ukjendt Princip, maatte naturligviis vække megen Modstand. Hohlenberg var ung, og selv inderlig overbesviist om sit Systems Rigtighed, var han maaffee ikke forsigtig nok i sine Yttringer, og skabte sig saaledes mange Fiender. Alles Opmærksomhed var derfor henvendt paa denne Besejling. Det første, og i Sandhed høist billige Spørgsmaal fra Oppositionens Side var, hvorfor man valgte den gamle Kronborg til Maalestof for den nye Fregat? Kronborg havde viist sin absolute Inferioritet i Be-

seilingen med Havfruen i 1790. Hvorfor da atter vælge den, nu da den 6 Aar efter var bleven saa meget ringere? Hvorfor ikke vælge den nyere, erkjendte bedre og meget velseilende Fregat Havfruen til Maalestok, nu da det gjaldt om Indførelsen af et nyt System i Flaadens Bygning? Ikke at tale om, at Havfruen var armeret og seilfærdig, medens Kronborg laa oplagt i Flaadens Leie. Disse og dermed forbundne Spørgsmaal bevægede Gemytterne; Gerner's, Stibolt's, Hohlenberg's Partier forfægtede deres Meninger med Barme, og midtære Dine betragtede de to equiperende Fregatter Skridt for Skridt.

Afdøde Admiral Krieger, dengang Capitain og General-Adjutant, var Chef af Naiaden. Beseilings-Commissionairer vare R. Tønder paa Naiaden, og D. Fischer paa Kronborg. Wille var paa intet Parti: han vilde see og domme selv, før han fattede nogen Mening. Men, som han selv udtrykte sig, han ansaae sit Skib som sin Kone, hvis Renomme han var forpligtet at vaage over; og derfor ansaae han det for sin Pligt, at gjøre alt hvad der var muligt for at Kronborg skulde staae sig i denne Proye, ihvorvel han kiendte dens Inferioritet i Seilads fra Beseilingen med Havfruen.

Fabrikmester Hohlenberg, der selv skulde giøre Tøgtet med ombord i Naiaden, havde leveret to Fordelings-Sedler for Lastens Lægning i Fregatten Kronborg: een, som var den oprindelige Gerner'ske; en anden, som var den, der i de senere Aar havde været brugt. Wille valgte den Sidste, støttende sig paa egen Erfaring med Fregatterne Bornholm og Frederiksværn af samme Tegning. Den var forsiellig fra den Første derved, at Bægterne vare mere concentrerede, men den samme Anning var iagttaget. Det Gerner'ske Parti troede heri at see en forfættelig Forurettelse mod Kronborg, og foranledigede at Beseilings-Commissionen blev af Collegiet beordret at undersøge Fregattens Lastlægning, og derved at afgive sin Erklæring. Denne blev aldeles til Fordeel for Wille's Fremgangsmaade, og Lasten blev altsaa derefter stuvet. Men Wille følte sig meget krænket, og alle hans mundtlige

Samtaler over denne Gienstand tydede paa, at hvis man havde dømt imod ham, havde han besluttet at tage sin Afsted af Marinen, da han i saa Fald maatte betragte sig selv som den der ikke forstod sin Dont.

Først i November afeilede begge Fregatterne fra Kiøbenhavn, og kom ind til Frederiksværn efter saa Dages Forløb. Fra d. 13de til d. 16de Novbr. foretoges adskillige meer eller mindre afgjørende Prøver. Den 17de Novbr. fik de stormende Veir, hvorved Fregatterne silted ad. Naiaden løb ind til Flekkers, men Kronborg holdt Søen. Vel knækkede dens Spryd, men Wille lod det staae og belægge med Surringer og svære Gier til Forstøtning, og saaledes fuldkommen klar, og bestemt paa at holde Søen, søgte han Naiaden op. Krydsende udenfor Havnen, sendte han sin Rapport ind til Commandeur Tønder, hvori han meldte sit knækkede Spryd, men erklærede tillige, at det var saaledes forstøttet, at han ikke alene havde udholdt det sidste meget haarde Veir og Sø dermed, men at han tillige med temmelig Sikkerhed torde føre tilbørlig Seil derpaa, og han meldte kun dette til Beseilings-Commissionen paa Naiaden, for at de borde kiende Skibets Tilstand. Han udbad sig nu, at erfare hvad videre Prøver man ønskede at foretage. For at bevise sine Ord med sine Gierninger, satte han, med sit Kuling og svær Sø, sin Klyver paa heel Bom, og vedblev at krydse udenfor Flekkers, indtil han modtog Svar fra Beseilings-Commissionen paa Naiaden. Denne havde kaldt Hohlenberg til en Conference, og efter at han havde afgivet den Erklæring, at en Fregat med et knækket Spryd var usikkert til videre Sammenligning, skrev Commissionen til Wille, at den hævdede alle videre Beseilingsprøver. Da løb Wille ind til Flekkers, hvor Beseilings-Commissionen sammenlignede deres Protocoller. Ifølge de medgivne Instruxer var Tøgtet nu endt, og Skibene skulde snarest muligt begive sig til Kiøbenhavn. Det var sidst i November Maaned at begge Fregatter stode ud fra Norge med sit Kuling af R. W. Kronborg var forrest. Naiaden maatte ikke komme forbi. Ankeret blev knap kippet; det varede længe, meget længe, inden det blev sur-

ret. I en meget mørk Nat, med tykt og stormende Veir, stod Wille ind imod Slagen, hvis Fyr han snart skulde see. Naiaden var i hans Riolvand. Men Fyret viste sig ikke (Dengang var det endnu Blusfyr, som ofte brændte meget slet). Wis paa sin Sag, vedblev Wille at staae ind, og stød Skud i Skud for Slagens Fyr. Ombord i Naiaden vilde man have Krieger til at vende ud efter, og vente Dagen; men Krieger svarede: Jeg seiler efter Wille, om det saa var ind i Høvede. Endelig saaes Fyret, og man holdt ind i Kattegattet. Det blæste frisk, og truede med mere. Wille førte voldsomt Seil, thi Naiaden maatte ikke komme først Sundet ind. Han gav nu den vagthavende Officier Ordre for Matten, og gik ned. Men Officiere hørte ikke rigtig, og vilde nødig spørge; — han vidste, det var noget om at føre Seil — nu blæste det haardere, og han maatte til at rebe, hvor nødig han end vilde: „Lad løbe Mersseilene! et Reb ind!“ — „Chefsen ønsker at tale med Lieutenanten!“ — Han gaaer ned. „Hvad bestiller De deroppe?“ — „Jeg tager et Reb ind; det blæser haardt.“ — „Hvad sagde jeg Dem, da jeg gik af Dækket?“ — intet Svar — „Jeg sagde, at dersom De saae Dem nødsaget til at rebe, da skulde De lade et Mersseil løbe ad Gangen, tage Rebet ind og heise Seilet igien, forinden De tog fat paa det andet. Vil De nu gaae op paa Dækket, heise alle tre Mersseil igien, og da handle efter den Ordre, jeg har givet Dem.“*)

*) Efter at dette var nedskrevet, er der opstaaet Tvivl hos mig, om denne Passage, for hvis Sandhed jeg løvrigt har sikket Borgen, fandt Sted hiin Nat eller en anden paa dette Togt. Da den her staaer som Charactertræk og uden væsentlig Forbindelse med det Historiske i min Fortælling, har jeg ladet den blive staaende paa dette Sted. Med Hensyn til et andet Punkt i den samme Passage maa jeg i Forbigaaende bemærke, at Wille ofte til mig har ytret, at den i gamle Dage gjældende Bestemmelse, at en Skibschef ikke maatte gaae til Kois saalænge han var i Kattegattet, maatte anses ugyldig i vore Dage, fordi den ofte var umulig at opfylde, f. Ex. naar Skibet havde Station der. Det maatte overhovedet være aldeles overladt til en Chefs Conduite, at be-

Næste Dags Eftermiddag løb begge Fregatterne, Kronborg forrest, ind og ankrede paa Helsingørs Rhed. To Timer efter sprang Vinden om paa en S. S. D. med stiv Kuling og tykt Sneefog. Næste Dag gik de op til Kiøbenhavn, og fik Ordre at oplægge.

Hvad var nu Resultatet af denne Veseiling? Af de Prøver der var holdt, erklærede Commissionen at kun to, nemlig een bidesinds og een fire Streger rundt, vare afgjørende. I disse havde Naiaden havt en Fordeel over Kronborg, der kunde udtrykkes med Forholdet 14 til 13. Af de andre var deels slet intet Resultat at uddrage, deels havde en 8 Streger rumskuds Prøve vist begge Fregatterne omtrent eens, men den blev paa Grund af variable Vinde antaget for ugyldig. Endelig havde Naiaden i den forcerede Seilads fra Norge og ned til Helsingør ikke kunnet komme Kronborg forbi. Herefter at domme, var det tyvisomt om den nye Fregat kunde kaldes den bedste Seiler. Tog man endvidere i Betragtning, at Kronborg var en meget gammel, kiøbrudt, cassabel Fregat, bygget efter en Tegning, der i sin Tid af Gerner var bestemt til Convoi-Fregatter, hvor Fortrinlighed i Seilads ikke havde været Hoved-Formaal, saa kunde alt dette ikke lede til nogen fordeelig Dom over Naiadens Seilads. Derimod erholdt den af sin Chef Certificat som et fortræffeligt, af Veseilings-Commissionen som et ualmindeligt godt Soffib, med særdeles magelige Bevægelser. Som Bataille-Skib blev det antaget at være i alle Henseender Kronborg overlegent.

Jeg troer det rigtigst, ikke at indlade mig paa nærmere Droskelse af de alvorlige Ubehageligheder, der fandt Sted imellem Be-

stemme, naar han vilde være oppe og naar han vilde gaae til Kois, og at navnlig hvad Kattegattet angik, da var det et Jarvand, hvor danske Drilogsmand, især i Krigstid, maatte blive saa bekendte og hjemme, at de maatte kunne betragte det som en Rhed, hvor de kunde ankre op eller krydse omkring efter Omstændighederne hele Naret om. Han besired i det Hele meget diærbt den Frygt, som man syntes at gjøre sig Umage for at opføre og nære i Marinen for dette vort eget Jarvand.

seilings-Commisfairesne paa de to Fregatter, i Anledning af deres Menings-Forskjellighed, og de derom giorte Ytringer. De bleve afgiorte i Mindelighed, ere nu glemte og ere Historien uvedkommende. Det var et sørgeligt Beviis paa, hvorvidt Parti-Vand kan gaae. Ikke var det langt fra, at denne Vantrivling af Siensiver her havde vaalt et paa Slægtstaf og gjenfærdig Agtelse grundet Venfkab; men lykkeligviis for dem selv og for Marinens Tjeneste i senere høist vigtige Forhold, stode her to Mænd ligeoverfor hinanden som Vilde og Krieger, der tænkte lige ædelt og aabenhjærtigt, og et trofast Venfkab knyttedes derfor fastere end nogensinde, og opløstes kun ved Kriegers alt for tidlige Vortgang.

Saa snart Kronborgs Vimpel var strøgen og Commisfions-Betænkningen underfreven, gttrede Vilde sig paa det allerbestemteste i Faveur af Naiaden. Han havde seet den og bedømt den, og da han nu tidlig i Foraaret 1797 blev beordret til Middelhavet, for at afløse Fister, var at det han ydbad sig som en Naagde at faae Naiaden at føre, fremfor nogen anden Fregat i Flaaden.

Her troer jeg det passende, at begrænde det første Ufsnit af disse biographiske Grindringer af Vildes Levnet. Vi have heri seet ham som Sø-Officier. „Det danske Flag i Middelhavet“ gjør tilstrækkelig Regnskab for hans Færd i de sidste Aar af det forrige Aarhundrede. I det andet Ufsnit, i hvilket vi skulle følge ham fra Aaret 1801 til hans Dødsdag (d. 15de April 1833), ville vi faae Leilighed til at betragte ham, stigende til Marinens høieste Værdigheder, og kraftig indgribende i dens hele Eksistens under dette Tidsrum.

Andet Ufsnit.

Fra 1800 til hans Død.

Sidst i Aaret 1800 kom Vilde med sin Familie tilbage til Kjøbenhavn. Allerede først i 1801 finde vi ham i Activitet. Det Uveir, der længe havde truet, brød endelig løs — England vilde

ikke længer taale den bevaabnede Neutralitet, og Fiendtligheder vare derfor at forudse, saakfremt man ikke vilde give efter, for det brittiske Cabinets Paastande. Under disse Omstændigheder blev det nødvendigt, at convoiere de Transportfibe, der skulde proviantere Norge. Vilde blev beordret til denne Expedition, med Liniefibene Danmark og Trekroner, Fregatten Iris, Briggerne Carpen og Midelven. Den 8de Marts heiste Vilde sin Stander ombord i Danmark. Men Vinteren hindrede først Skibene i at gaae til Søes, og allerede sidst i Marts viste den engelske Flaade sig i Sundet og forcerede Kronborg. Vilde blev altsaa standset, og laa med sin Eskadre indenfor Trekroner under de følgende Dages Begivenheder. Han erholdt under 23de Marts Ordre til, i Tilfælde den engelske Flaade skulde ville doublere Defensions-Linien uden at styde, da at begynde Affairen og bruge den ham anstøede Magt. Under 26de Marts bleve Kanonbaadene underlagte hans Commando. Kun denne Deel af hans Force tog activ Deel i Slaget, den 2den April, om hvilket han i sin egen Journal giver følgende Beretning:

„Den 1ste April lettede den engelske Vice-Admiral Nelson med „12 Skibe, og med smaa Seil trak sig synder efter, saa langt som „han kunde godt seile ind i Kongedybet, fri for Middelfgrunden.“

„Den 2den April lettede Fienden igien, og seilede ind for „at attackere. Kl. 10 var den engelske Formand tværs for Prøvestenen, hvor han da stoppede med et Anker agter ud, lod sine „Seil løbe og begyndte Slaget; de andre Skibe kom ligeledes „frem og toge Plads, den Ene for den Anden, langs vor Linie, „alle med Anker agter ud. Saaledes placerede 8 Skibe sig, de 4 „Andre kom paa Grund ved at runde Middelfgrunden; dog laa „den Forreste saaledes, at den ogsaa kunde bestyde Prøvestenen. „Bemeldte Batterie havde endnu en Fregat at drages med, som „havde lagt sig synder for det, og bestyod det langs for ind. „Cavallerie-Prammen Nyborg trak sig, efter en Times Fægtning, „tilbage, men vendte strax Vædsiden til igien og continuerede „Slaget. Denne Manøvre kom af et seil forstaaet Signal. Da

„Commandeur Fischer gjorde Signal for de lettere Skibe at trække sig tilbage, (hvorved han forstod Kanonbaadene) troede Captain Eggede, at det angik ham. Efter 4 Timers Fegtning maatte Defensionen give efter. Fregatterne Elben og Hiælperen; 2 Caval-
 „leri-Pramme og Flaade-Batteriet, kom ved Hiælp af nogle
 „Seil, samt tagende hverandre paa Slæbetoug, inden for Tre-
 „Kroner, hvor da begge Cavalleri-Pramme sank, Capt. Lieut. Rothe
 „ved Soldboden og Lieut. Fasting paa Strand nord for Kalkbræn-
 „deriet. Dannebrog var ilde tilredt og i Brand. Commandeur
 „Fischer forlod det, heiste sin Stander nogen Tid paa Holsteen,
 „men som den heller ikke længer kunde holde sig, gik han i Land
 „bleseret paa Batteriet. Siællands Touge bleve affudte, hvorved
 „den drev til tæt ved Batteriet Trekroner, hvor den lod Anker
 „falde. Efter at nu Dannebrog, som siden sprang, Indføds-
 „retten, Siælland, Holsteen, Bagrien, Jylland, Provesteen, Char-
 „lotte Amalie og Kronborg, samt tvende Skistpramme, havde
 „strøget, vedblev Admiral Nelson tilligemed Contre Admiral Gra-
 „ves, der nu laae tværs ud fra Danmark og Trekroner (i Konge-
 „dybet) at besyde disse to Skibe, samt Batteriet Trekroner, med
 „Stykgranater, og Bombardererne kastede Bomber. I Liniestibet
 „Trekroner faldt en Bombe, der dog ingen Skade gjorde, kun an-
 „tændte den en Skandse-Kanon, saa at Skuddet gik af og ind i
 „Land. Ombord hos mig blev 2 Mand dræbte af en Kugle, og
 „paa Batteriet Trekroner faldt ligeledes to Mand. Som nu den
 „engelske Contre-Admiral rørte Grunden, kunde han ikke komme
 „af Stedet, og ilde blev han tilredt fra Batteriet. Dette bevæ-
 „gede formodentlig Admiral Nelson til at sende en Parlamentair
 „i Land til Kronprindsen, for at proponere en Vaabenstilstand,
 „der blev antaget for at bierge de Blesserede. De Engelske be-
 „nyttede Diebliffet, og med alle Fartøier burerede Contre-Admi-
 „ralen bort fra Batteriet.“ — (Nu følger Raavnene paa de faldne
 og blesserede Officierer.)

Billes Rolle i dette vigtige, blodige, for de danske Vaaben, stiondt uheldige dog saa ærefulde Slag, var altsaa saare ubetyde-

lig. At det var hans Dnske, at tage activ Deel i Affairen, be-
 høver jeg ikke at tilsoie. Det er vel neppe nogen Tvivl under-
 kastet, at han har yttret dette Dnske for Kronprindsen, i sine
 hyppige Samtaler med denne Fyrste, før Slaget. Det er ogsaa
 vist, at han var i Land hos Prindsen under Slaget. Men om
 det er sandt, hvad der er bleven mig fortalt, at han udtryffeligt
 begjærede at gaae ud, da den engelske Avantgarde var geraadet
 i den critiske Stilling under Batteriet, erklærende, at han vilde
 staae inde for, at de paa Grund staaende engelske Skibe skulde
 blive ødelagte, men at han vel ikke tørde svare for, at han selv ikke
 vilde blive tilintetgjort af Parkers til Hiælp ilende Division; dog
 havde han Haab om, at kunne slippe igiennem Drogden, og da
 vilde han søge Kiel, — af dette tør jeg ikke garantere den abso-
 lute Sandhed. Af Billes mundtlige Udsagn har jeg lidet eller
 intet om 2den April; han omtalte den ikke gjerne, og kun med
 megen Circumspection. Si heller er Tiden endnu kommen, til
 at betragte hiin Epoque igiennem Historiens critiske Briller. Hvor-
 vel fast fire Decennier ligge os imellem, ere Forholdene endnu
 stedse saaledes, at det vel kan være os tilladt at fortælle, men
 ikke at bedømme hiin mærkelige Dags Begivenheder. Den kom-
 mende Generations Historieskriver være det forbeholdt, at be-
 tragte og bedømme denne Begivenhed, saavel fra det militaire som
 det politiske Standpunkt.

Den 3die April blev Bille beordret ombord til Admiral Par-
 ker tilligemed General-Adjutant Lindholm. Medens han var der-
 ombord havde Admiral Nelson aftagt Visit ombord i Danmark.
 Den 4de April blev alt, hvad der var tilbage paa Rheden af Defen-
 sionen, nemlig Blokstibene Mars og Elephanten, nogle mindre Far-
 toier og Batteriet Trekroner, underlagte Billes Commando. Uag-
 tet man parlementerede, beredte man sig dog paa mulige nye
 Fiendtligheder, og man frygtede især et Angreb paa Trekroners
 Batterie. Der blev taget Forholdsregler, for at vanskeliggjøre et
 saadant Angreb, og Signaler bleve aftalte for at kunne forlange

Forskærkning af Mandstabs. Smidlertid afsluttedes Vaabensstilstanden den 9de April paa 14 Uger, hvilken som bekendt overgik til endelig Fred.

Ville blev liggende paa Kiøbenhavn's indre Rhed hele Sommeren med sin Eskadre, og blev i denne Tid flere Gange beæret med Besøg af Kronprindsen og af den kongelige Familie. I August Maaned fik han Ordre til at overgaae med hele sin Besætning paa Liniestibet Norge. Skibet Danmarks Besætning blev igien erstattet af Liniestibet Tre Kroner, og dette Skib oplagt. Danmark, ført af General-Adjutant Kiegelsen, skulde nu paa Veseiling mod Norge, ført af Ville, der tillige var Eskadre-Chef. Commandeur D. Lütken var Veseilings-Commisair paa Norge, Commandeur Justt Ville paa Danmark, Fabrikmester Pohlenberg gik med paa Togtet ombord i Norge; Briggen Nidelyen og Skonnersten Mercurius vare med som Tendere.

Norge var det første Liniestib af Pohlenbergs Construction. Denne geniale Skibbygger havde anvendt paa sin Tegning alle de Nyheder, som hans Theorie om Krigsskibes fortrinligste Dannelselse bragte ham til at antage som nødvendige. Fors og Ugterskibets bedst mulige Forsvar, forenet med det mindst mulig volumineuse Dverskib, var det Maal han sigtede til, og for hvilket han opoffrede alle Hensyn paa de, indtil da, almindelig antagne Former. Det brede aabne Ugterspeil med Vægtergange, de svære Gallerier og Hulmænd, maatte vige for det indknebnede Ugterskib, hvis eneste Prydelse var Kanonporte og enkelte lette Pirater. Bougen blev lukket med fast Sommer heelt rundt om Dverske-Batterie. At dette var betydelige Forbedringer kan vist ingen tillade sig at negte; og man bør derfor altid beundre den Mand's Genie, der først rev sig løs fra sin Tids Anskuelse og Regler, for at kaste sig ind i noget hidtil ukjendt, ligesom vi bør være stolte af at have besiddet den første Constructeur, der bragte til Udførelse de Principer, som først mange Aar senere, med forskjellige Modificationer, bleve indførte i andre europæiske Mariner. At Pohlenberg paa den anden Side gik for vidt i sine Theorier, og derved kom

til Resultater, som senere Erfaringer har maattet modificere, kan heller ikke negtes. Saaledes er det til Exempel evident, at naar han, før at erholde saa skions afløbende Laarings-Sider som muligt, gjorde sit Ugterspeil saa smalt, at vel to Kanoner kunde staae der, men ikke uden yderste Vanstielighed der kunde betienes, saa var dette at gaae for vidt. Norges Brede paa Speilet var 21 Fod. Indvendig Brede paa Underste-Batterie var, ved at tage saa meget som muligt med af Rundingen som udgjorde Dvergangheit fra Speil til Side, dog kun 15 Fod. Men paa Batteriets Dverside var paa samme Skib givet 23 Fod til to 36 Pd. Kanoner. Dette var rigtignok noget mere Plads end paa Danmark, hvor denne Afstand kun var 21 Fod 3 Tommer, men selv om man vil antage 20 Fod for nok til to 36 Pd. Kanoners Betiening, saa manglede her dog endnu alt for meget, især naar man tager Hensyn paa Koret, som vandrer midt imellem dem, ihvorvel det paa den anden Side kan ei negtes, at den eiendommelige Dannelselse af Laaringen paa dette Sted tilbød megen Lettelse, før at placere Mandstabet i Borde.

Norge blev kaldet et 74 Kanonstib og var armeret med:

Paa Underste-Batterie 36pd. Kanoner.	32 Stykker.	} 74 Stykker.
= Dverske — 18pd. —	34 —	
= Skandsen — 36pd. Carronader	6 —	
= Valfen — — —	2 —	

desuden paa Hytten 6 Stykker (formodentlig 12pd.) Carronader, som, underligt nok, ere viste paa Tegningen, og ogsaa vare embarquerede, men aldeles ikke ere mentionerede i Optællingen af Armaturen, ei heller paa nogen Maade omtalt i Tegningens Beskrivelse. Af denne Styrke var paa Underste-Batterie fire Stykker bestemt til altid at staae i Retraite og Jagerporten. Paa Dverske-Batterie vare to 18pd. Kanoner og paa Skandsen to 36pd. Carronader ligeledes antagne altid at staae i Speilportene. Men i Lauget havde Norge kun 14 Stkr. 36pd., 16 Stkr. 18pd. Kanoner samt 3 Stkr. 36pd. Carronader, foruden de tre 12pd. Carronader paa Hytten, og vilde altsaa efter Nutidens Regnemaade kun giælde for

et 66 Kanonstib*). Vi ser, at det i Særdeleshed er Skands- og Vaks-Skøts som her manglede. Pohlenberg lagde aldeles ingen Værd paa denne Slags Bevæbning. Han anførte Alt hvad der kunde siges imod: at dette Slags Skøts ikke kunde betienes under nogen Vinkel for eller agter ud; at det tildeels stod i Rosterne, og var der generet; at det snart maatte blive belempret af nedfaldende Gøds o. s. v., ja han gik i sin Fjer saa vidt, at han udtalte den Formening, at paa et Flaggstib, hvor den commanderende Admiral bør have saa megen Rolighed som muligt, borde i hans Tanker Skandseskøts aldrig embarqueres. Rolighed bør man sikkert ønske den Commanderende i et Slag, men har han den ikke Indvortes fra, kan den Udvoortes neppe være ham tienlig.

Hytten var af en ganske særegen Dannelsse. Den var afstaaen agter, saa at den ikke stod i Forbindelse med Hællebrættet, men dannede med dette et aabent Rum tværs over Skibet, der havde Længde nok til at de 36 pd. Carronader der kunde staae og betienes. I denne Hytte, der efter Pohlenbergs egne Ord var mere at betragte som et Hus, var Chefen og nogle Officierer lodgerede, og om Bagbords Side var en Gang under Hyttedækket der gav Communication med Hællebrættet og de der staaende Carronader.

Pohlenberg gav altsaa den første Impuls til Afstæffelsen af Hytterne. Det var hans Ønske, at Chefen skulde have boet i Underste-Kahyt, og Hytten kun været til Logis for Officiererne. Han meente, at to Kahytter og de flere Lukaser kun vare nødvendige paa Grund af det større Antal Officierer. Er denne Sætning rigtig, saa var det fuldkommen consequent, da man fandt Middel til at logere det større Antal Officierer paa Banjerne, at man da reent borttog denne i saa Tilfælde overflødige Vægt fra Agter-

*) Paa denne Maade vilde være nuhavende 80 Kanonstibe, der i Caliber kun svare til andre Nationers svageste 74, kunne kaldes 90 Kanonstibe. Ildene vilde de være tiende, om de skulde maale sig med et Stib af denne Caliber fra den franske eller engelske Flaade.

stibet, og derved skaffede sig en langt friere Skandse. Men betænker man Batteriernes Vigtighed i et Krigsstib, erindrer man, at hele Massinen dog kun er bygget for disses Betiening; saa er det mig ubegribeligt, hvorledes man vil kunne belempre dem med Chefs- og Officiers-Volliger, der til daglig Brug sætte en Fjerdedeel af Øverste- og en Femtedeel af Underste-Batterie ud af slagfærdig Stand, indtil et besværligt, og, vel at mærke, især for Chef og Officierer, høist besværligt og foruleiliggende Arbejde er gjort, hvilket af den Marsag de facto heller aldrig, eller idetmindste yderst seldent foretages. Seer jeg endvidere hen til den uendelige Rytte, man har af en Hytte, til daglig Brug, da man derfra har et uindskrænket Blik over hele sin Horizont, og i Tid af Bataille, da den kan betragtes som et Kastel, hvorfra Entring med Fordeel kan aflaaes, eller maa skee foretages: saa frygter jeg ikke for at udtale den Overbeviisning, at under iøvrigt lige Egenstaber, maa Skibet med Hytte være superieurt for Skibet uden Hytte. Det forekommer mig derfor nødvendigt, at ligesaafuldt som man bør stræbe at holde de Skibe, man vil have bygget, lige i Artilleri-Styrke med andre Nationers Skibe af samme Caliber, og følgelig forlanger, at Tegningen konstrueres paa denne Betingelse, saa bør man ogsaa giøre Hyttens Anbringelse til en Nødvendighed, saa at de Mangler, som ved denne Øvenskibs-Forsøgelse kan forudses at ville fremstaae, bør modarbejdes af Constructeuren ved Tegningens Afstæffelse.

En anden Nyhed paa Norges Tegning var Placeringen af Øverste-Batteries Porte, der var uafhængig af Underste Batteries, og kun med Hensyn paa at Øverste-Batteries Kanoner havde den fornødne Afstand imellem sig. Herved vandtes Plads til en 18pd. Kanon mere, og opnaaedes at ingen faste Spanter bleve overstaarne; men der fremstod derved den hidtil ukjendte Ting, at flere af Øverste-Batteries Porte faldt lige ovenover dem paa Underste. For at erfare, om der ved denne Placeringsmaade fremstod nogen Uleilighed ved Skydning, blev der ombord i Blokstibet Norske-Løve udskaaet tre Øverste-Batteries Porte i denne Stil-

ling, til dem paa Underste-Batterie, og endeel Prøver foretagne, hvoraf Resultatet var, at Portenes Stilling til hinanden ikke frembød større Vanskeligheder paa denne Maade, end paa den hidtil brugte, eftersom Skydning for eller agter efter, for disse, maatte have samme Virkning som ligeud Skydning for hine.

Med Hensyn paa Uptøringerne, da havde Hohlenberg afskaffet betydelig mange Skodder nede i Skibet. En bred Løbe-grav gik rundt om hele Skibet paa Banjerne, Løugene vare for første Gang placerede i Kappelrum i Lasten, en stor Deel Provisioner, blandt andre Brødet, opbevarede i Foustager og dertil indrettede Kasser i Lasten.

Norges brillante Side var dets underste Batterie, der ved at føres 6 Fod over Vandgangen, ved at have en hidtil ukendt Høide imellem Dækkene og Afstand mellem Kanonerne, forskaffede dette Skib Navn af et udmærket Batallie-Skib.

Jeg haaber at møde mine Læsers Tilgivelse for denne Digression, der er bleven vidtløftigere end jeg selv først havde tænkt mig den. Det forekom mig, at det maaskee kunde interessere den store Deel af Marinen, der aldrig har kiendt dette Hohlenbergs første Linieskib, at faae en Idee om det Skib, der blev antaget at være saa fortrinligt, at man i en senere Periode har gjort Efterligning af dets Former og deraf følgende forøget Agterstibs Værn, til eneste Betingelse for vore nyere Linieskibes Construction.

Hvad nu Danmarks og Norges Veseiling angaaer, da vareden den meget kort. Den 14de Septbr. gik Estadren Seil nord efter, passerede Storebelt, maatte anløbe Kiel for haardt Veir, hvorved Norge havde mistet sin Forre-Merseea, gik atter til Søes, søgte Osten om Bornholm, hvor adskillige Prøver holdtes, og derefter tilbage til Kiøbenhavn, hvor Skibene ankom medio October og oplagdes strax. Resultatet af Veseilingen var, at der ingen Seilighed havde været til at bedømme Skibene som Søskibe; at Norge var en god, Danmark maaskee lidt bedre Luvsholder; at Danmark var en god, Norge en lidt bedre Seiler; at Skibene vare lige stive; at Danmark var et godt, Norge et fortrinlig godt

Vatallieskib; at Norge var st, Danmark godt bastingueret; at Skibene vendte lige villigt og hurtigt; og endelig erklæredes Norge, i Betragtning af alle disse Egenheder, for at være det bedste af disse to Skibe, hvilket især børde tilskrives dets Superioritet som Vatallieskib.

Enhver Somand vil uden videre Commentar indsee, hvor lidet afgjørende en, paa saa faa Prøver, med ny udvalgte og ukjendte Skibe afsagt Dom, kan være. Skulle saadanne Seilsprøver lede til noget absolut rigtigt Resultat, maade de foretages med Skibe, der have været længere Tid i Søen; ere deres Chesfer og Officierer vel bekiendte; hvis Rejsninger staae godt; og endelig uden at være indskrænket til noget bestemt, meget kort Tidsrum. Hvad der har frapperet mig ved denne Veseiling er Seilsforingen paa Danmark, hvor man med laaber Ruling, kun 4 à 2 Miles Fart, har ført Roret indtil eet Slag til Luvart, og desuagtet har ført Binnens-Klyver paa ¼ Boim.

Dette var Villes sidste Skibs-Commando. I Juni Maaned 1803 udnævntes han til tredje Militair-Deputeret i Admiralitetet. Aaret efter, ved Admiral Raas's Død, blev han anden Deputeret i dette Collegium. Samme Aar fik han Commandeurs Character. Først fem Aar efter, 1809, fik han imidlertid Division eller Commandeurs Gage, og paa dette Punct stod han, skiondt med Centre-Admirals Character, fra sidst i Aaret 1809 til Aaret 1819, da han aftraadte Divisionen og erholdt Centre-Admirals Gage.

Uden mærkelige Begivenheder henlede nu et Par Aar. Villes lobende Forretninger forøgedes imidlertid derved, at han var bleven Medlem af den afrikanske Consulat-Direction, af Quarantaine-Directionen og af Defensions-Commissionen.

Da den engelske Flaade viste sig i Sundet 1807, og den danske Regiering besluttede at afvise det brittiske Ministeriums Fordringer med Magt, blev Vile udnævnt til at commandere under General Peimann i Kiøbenhavns Fæstning, og navnlig blev hele Forsvaret mod Søiden ham overdraget. Det er ikke

min Hensigt her at skrive hiin Epokes Historie — jeg har dertil hverken Evne eller Lyst — men da jeg er i Besiddelse af et ganske interessant og hoist authentisk Actstykke fra hine skæbnesvangre fire Uger, nemlig den af Villes Adjutant, Lieutenant Fr. Grottschilling, holdte Journal, skal jeg her tillade mig, ved at giøre Udtoget deraf, at skildre Villes og Marinens Virksomhed under Beleiringen.

Efterat de Indrullerede vare indkaldte, og frivillige Folk med 15 Rdls. Haandpenge vare antagne til Skibenes Besætning, blev Armeringen af Defensionsstibe, Kanon- og Bombe-Fartøier dreyen med al mulig Kraft. Den 12te August forlod Kongen og Kronprindsen Byen. Samme Aften listede Vagtskibet i Sundet, Fregatten Frederiksværn, Capitain Berner, sig igiennem den engelske Flaade og gik nordester.

Den 13de lagde et Flydebatterie sig ved Provestenen; samme Post indtog Stykprammen Lindormen den 14de, og Fregatten St. Thomas lagdes imellem Trekroner og Kalkbrænderiet.

Den 15de kom den hele engelske Flaade opseilende, og lagde sig ved Vedbek. Blokskibet Mars tog Post nord for St. Thomas. Kanon- og Bombe-Fartøier lagde ud, alt som de bleve færdige; deres Ankerstation var den indre Rhed.

Den 16de August landede den engelske Armee ved Vedbek. Hermed ansaaes da Freden som brudt. Samme Aften faldt de første Skud fra vore Kanonbaade, idet sex af dem angreb nogle sydfra kommende Transportstibe; men nogle engelske Krigsstibe detacheredes fra Flaaden, da det begyndte at lufte, og Kl. 12 om Natten maatte de danske Kanonbaade afstaae fra deres Forsæt for ikke at blive affaarne. Der blev lagt Beslag paa al engelsk Gien- dom. Stykprammene Haien og Sværdfisken lagdes paa østre Side af Refshalen, imellem Trekroner og Lynetten.

Den 17de angreb atter Kanon- og Bombe-Flotillen en synden fra kommende Transport-Flaade, som blev tvungen til at staae over ad Eveske-Rysten. Evende Skibe bleve affaarne; det Eine, et amerikansk, blev frigivet, det Andet kom til at staae paa Middelsgrunden og blev opbrændt. Kl. 12 om Middagen assistere-

rede nogle Kanonbaade vore tiæffe Livjægere, som angreb de engelske Forposter ved Svanemøllen. Tredie Gang samme Dag gik vor Sodefension i Jlden, idet Ville, understøttet af sin tro Ven og Kammerat Krieger, førte hele den mobile Force mod de engelske Bombardeerer, som havde taget Post ved Stubben og kastede mod Byen. Attaquen varede fra Kl. 6½ E. M. til Kl. 9 Aften; da retirerede de Engelse, og ophørte med deres Jld. Ville skrev i denne Anledning til Kronprindsen: „Kanonbaadene med deres Anførere gjorde mig megen Fornøielse. Jeg bragte dem selv i Jlden; men var det mig let at faae dem derind, da var det mig svært at faae dem derfra.“ Kun een Mand faldt. Denne Affaire gjorde et herligt Indtryk saavel paa Kanonbaadernes Besætning, som paa Stemningen i Byen i Almindelighed. Man havde seet fiendtlige Skibe flygte. En stor Mængde af Byens Indvaanere havde samlet sig paa Soldboden, og da Ville, omgivet af en Deel Officierer, kom i Land, bleve de modtagne med en Enthusiasme, der i Sandhed maa være Krigerens herligste Løn.

Endnu samme Nat borttoge Kanonbaadene de Engelses Mærker paa Stubbegrunden. Den 18de avancerede Kanonbaadene Nord paa for at hindre de Engelses Samsærdsel med Land, men de bleve bestudte fra et mafferet fiendtligt Batterie, hvilket tilligemed Jlden fra nogle Brigger tvang dem til at retirere. Her fik Lieutenant Boll det Saar, hvoraf han siden døde.

Briggen Mercurius, commanderet af Capitain og Navigations-Directeur J. P. Wleugel og bemandet med lutter Frivillige og Volontairer, blev lagt tværs for Langebro, for at bestrøge Kalvebodstrand *).

*) Dette Fartøi blev før Capitulationen forhalet tilligemed 5 Kanonbaade ind imellem endeel Koffardstibe bag Børsen. En af Besættelserne ved Capitulationen var, at de Engelse ikke maatte komme ind i selve Byen. Ved senere Overenskomst blev dette imidlertid forandret derhen, at Officierer, og senere ogsaa Soldater

Den 19de voredes endeel Skud og Bomber, mellem de Engelse og den syndre Deel af Defensionen. Intetsteds kunde Fienden faae fast Position med sine Bombeskibe, for at kaste mod Byen. Fregatten Frederiksværn saaes liggende i den engelske Flaade med engelsk Flag vaiende over det danske.

Den 20de foretoges et stort Udsald fra Fæstningen, for at ødelægge Batteriet ved Swanemøllen. Capitain Baron Holsten, med 9 Kanonbaade, understøttede Angrebet, og bragte Batteriet til at gaa. Men et nyt Batterie aabnedes nu noget norden for det demolerede, og da maatte Kanonbaadene følge Troppernes Bevægelse og retirere. I denne Affaire blev Lieutenant Carl Holsteen blesseret. Nu lagde sex engelske Bombarderer sig paa Stubben og begyndte at kaste mod Holsten, dog uden Virkning. Deres Ald blev besvaret fra Defensionen.

Den 21de lagde tre engelske Linieskibe sig synden for Provestenen, Bombardererne kastede mod Kastellet. Den 22de blev de to Stykpramme, som laae østen for Trekroner, lagte imellem dette Batterie og Kalkbrænderiet.

Den 23de foretoges et Hoved-Angreb paa de fiendtlige Bombarderer, hvilke blev assisterede af Batterierne i Bugten. Kl. 10 begyndte Affairen. Kl. 1 sagtnedes Fiendens Ald, og Bombardererne flygtede, forfulgt af Kanonbaadene, der først vendte tilbage Kl. 3½. Vi mistede i denne Affaire 7 Mand; 11 saaredes. Stykprammen Sværdfisten, som havde faaet Grundskud, haltes ind for at repareres.

Den 24de detacheredes en Division Kanonbaade, under Lieutenant C. Wulffs Commando, til Kalvebodstrand, hvor den hele Da-

og Matroser, en vis Mængde ad Gangen, erholdt Tilladelse at komme derind. Bille havde meget modsat sig denne Udvidelse af de Engelskes Rettigheder ved Capitulationen. Den første Følge var, at ovennævnte lille Rest af Flaaden blev opdaget, formodentlig ved Sir Some Pophams Spioner, og ganske rigtig borttaget tilligemed alt det øvrige.

gen, den 25de, bestod Fienden, som der opfastede et Batterie. Den tredie Stykpram, som laae østen og synden for Trekroner, tog Post istedetfor Sværdfisten. Den 25de fandt Udsaldet imod Glassens Have Sted, understøttet af vore Kanonbaade, som stode med Skraa ind i Skoven. Ogsaa den 26de angreb Kanonbaadene Glassens Have, for at forstyrre Fiendens Arbejder derinde. Vore Bombarderer kastede mod det fiendtlige Hoved-Quarteer paa Hellerup. En Granat fra Swanemølle-Batteriet traf Kanonbaaden Stubbskibbing, og sprængte dette Fartoi i Luften. 31 Mand dræbtes, 12 saaredes. Chefen, Lieutenant P. H. Bruun, kom uskadt derfra. Ved Attaquen blev desforuden 1 Mand dræbt og 7 saaredes; blandt de Sidste Lieutenant Dødt, der fik en let Blesure.

Den 27de indtog Stykprammene deres Plads synden for Trekroner. Om Natten var Batteriet ved Kalvebodstrand bleven færdigt, og begyndte nu for Alvor at beskyde vore Kanonbaade. Først efter at Lieutenant Zeuthen var falden, Cadet Bull havde mistet Armen, 6 Mand vare døde, 4 blesserede og intet Fartoi havde Krudt mere tilbage, gav Lieutenant Wulff Ordre til at retirere. Baaden Naksføy kom paa Grund, men blev gjort flot igien, og bragt ind til Reparation.

Den 28de, 29de og 30te foretoges intet væsentligt til Søes; gienfærdig Skudverling og Bombekast hørte til Dagens Orden.

Den 31te August angrebes atter Glassens Have af vore Tropper, og 50 Mand af Holstens Tømmere fulgte med for at demolere. Kanonbaadene assisterede hoire Fløi. Samme Formiddag begyndte et almindeligt Bombardement fra Kastellet, Lange-Linie, Nyholm, Trekroners-Batterie og de flydende Fartoi, imod de engelske Kystbatterier og Bombarderer i Bartov-Bugten. Kl. 10½ sprang et af de fiendtlige Skibe i Luften og et andet sank, hvorpaa den hele fiendtlige Eskadre retirerede, forfulgt af vore Kanonbaade. En Brig saaes at lide betydeligt. Kl. 1 var Fienden ud af Skud og Batterierne taug, hvorpaa Flotillen vendte tilbage. Fra fiendtlige Side blev Mars og St. Thomas bestudt med gloende Kugler. Ligeledes stød de Engelse ind i Drags-

Haavn, og antændte en der liggende Galease, der dog blev sluffet. Om Drago-Havn blev udlagt Bomme.

Den 1ste September var Fienden klar til at begynde Bombardementet fra Landsiden. Fæstningen opfordredes til at capitulere og udlevere Flaaden, hvilket blev afslaaet.

Den 2den September blev Ordre givet til at indrette alle Krigsskibe saaledes, at de kunde sænkes paa første Vink. Et Hul blev hugget under Vandgangen paa hvert Skib, hvorover der blev sat en Fyrrelap, som kunde brækkes fra med et Kabeen. Seil og Taffelage bleve samlede paa Beddingerne, til at kunne sonderhuges og ituskiæres; Kor og Rundholter opstablede til at brændes. Sex Brandere bleve satte i Arbeide. — Kl. 7½ om Aftenen begyndte det fiendtlige Bombardement, som varede uafbrudt til Klokken 4 næste Morgen. Dmtrent 4000 Bomber, Granater og Brandpile faldt i Byen. Ild opkom flere Steder, men sluffedes. De engelske Bombarderer seilede i Slutningen ind i Bugten og begyndte at kaste, men 11 Kanonbaade angreb dem med Kardætsker paa Musketfluds Afstand, og tvang dem trods den heftigste Modstand til at retirere. Et Batterie ved Larsens Gaard paa Nørrebro blev beskudt af vore Bombe-Fartøier.

Den 3die September om Eftermiddagen begyndte Bombardementet igjen. Det var en Gientagelse af forrige Nats Begivenheder. Kun kom de engelske Bombarderer aldeles ikke til Ankers, da vore aarvaagne Kanonbaade strax vare tilstede ved deres Ankomst, og tvang dem tilbage.

Men den 4de September vedbles Fienden uafbrudt med Bombardementet fra Landsiden. Frue Kirke og en Deel af Byen brændte. 100 Mand af Holmens Sommermænd sendtes til Ilden i Byen og 100 Mand til Sommerpladsen ved Kalvebodstrand, der ogsaa var kommen i Brand, og hvorfra vore Tropper havde maattet retirere.

3 Kanonbaade under Lieutenant J. J. Suenson bleve lagte i Kalvebodstrand. 3 Fregatten Glückstadt opkom Ild, men den sluffedes. Den 5te vedvarede Bombardementet; betydelige Strøg af Byen

brændte. Kanonbaadene i Kalvebodstrand angreb de engelske Forposter, som vilde ind paa Sommerpladsen, og tvang dem med Kardætsker til at vige. Samme Aften forlangtes at parlamentere.

Den 6te æssisterede 450 Mand Sommermænd under Admiral Lütken's Commando ved Slutningen af Byen.

Den 7de capitulerede Fæstningen. Den mobile Defension og Blokskibene lagdes ind, og Folkene beafftedigedes.

Men Wille underkrev ikke Capitulationen. Han protesterede paa det allerbestemteste imod Flaadens Udlevering, hvilken han meente man borde tilintetgjøre heller end at lade den falde i Fiendens Hænder. Han forlangte forgiæves at maatte gjøre et Udfald med Alt hvad der kunde føre Vaaben, og som frivillig vilde følge ham. „Seg indsaae imidlertid meget vel“, skrev han til Kronprindsen, „at mit Forslag ikke nyttede til andet end til at „skaffe mig og mine Søkrigere, som fulgte mig, en ærefuld Død. „Imidlertid kunde man have benyttet Nallemtiden til at tilintetgjøre Skibene.“

Saa snart denne sørgelige Begivenhed var bleven Kronprindsen bekiendt i Kiel, blev Wille beordret didhen, for at give Underretning om Alt. Han kom tilbage derfra sidst i October.

Som et indflydelsesrigt Medlem af Admiralitetet, deeltog han fra nu af i Bestyrelsen af Søforsvarsvæsenet mod vor overlegne seirvante Fiende. Dette var i Sandhed ingen let Opgave. De Engelske havde intet, aldeles intet ladet os tilbage; de danske og norske Kyster vare aldeles blottede; Tropper skulde bringes over til Nerne; engelske Krydsere spærrede Sund og Velte.

1808 udbrod Krigen med Sverrig. En Landgang i Forening med franske og spanske Tropper blev projecteret, og hertil skulde Fartøier staffles tilveie. Officierer og Matroser skulde sendes til Bliessingen; Norge skulde provianteres — kort, Krigen med alle dens Følger omspændte vort lille Lands vidtløftige Kyster — Fienden maatte mødes, og mødes paa Søen. Med hvad Magt og Midler dette skete, hvad Kræfter, Skibe og Fartøier Marinen havde at disponere over i denne uheldige Krig, kan sees af efterfølgende Note,

som jeg har fundet blandt Villes efterladte Papirer, skreven med hans egen Haand (rimeligviis 1811 om Sommeren) og som jeg i flere Henseender har fundet interessant;

„Efter at Engelstmanden 1807 havde forladt os, og vi vare „udplyndrede for vor Flaade, Bygningstømmer, Kanoner m. m., „biergede vi her i Danmark 2 Skjotpramme, som Fienden havde „hugget Hul i og sænket paa 6 Favne Vand. 2 Kanonchalup- „per (hvoraf en var gammel) og 1 Morteerchaluppe, som alle „sandtes drivende med Riolen i Veiret, samt Huller huggede i „dem. I Norge havde vi 2 Orlogskibe og 1 Brig i Behold, og „blev der bierget 3 Kanonchalupper, som ligeledes dreve som Brag „ind imod Kysten. Det bedste Orlogskib*) mistede vi strax i Na- „ret 1808, i Bataille med 2 engelske Orlogskibe, saa at vi be- „gyndte Krigen med Sverrig 1808, egentlig kun med 1 Kanon- „chaluppe, som var det eneste brugelige Fartoi, og stød bemeldte „Kanonchaluppe den første Kugle i Land i Helsingborg kort før „Krigen blev declareret. Siden er bleven byggt 1 Orlogskib; 3 „Fregatter staae paa Stabelen, hvoraf de 2 ville komme i Vandet „før Vinteren; endvidere er bygget 8 Brigger, 162 Kanonchalup- „per, 69 Søller, 15 Morteerchalupper, 4 Skjotpramme, 8 Lug- „gere, samt en stor Deel armerede Recognosceer-Fartoi'er. Med „denne tilbyggede Defension have vi til Dato erobret fra Fienden: „7 Orlogsbrigger, hvorimellem var en af vore egne, 2 Cuttere, „(den ene svensk) 5 Kanonbaade, samt 340 Koffardieskibe, nem- „lig 200 indbragte til Danmark, 100 til Norge og 40 til Hertug- „dømmene.“

Men havde England end berøvet Danmark sit materielle Søværn; var der end ikke en eneste Snekke mere tilbage i Flaadens Leie; laae end selv de nye, knap færdige Skibe knuste paa Beddingerne, og endog det ubrugbare sønderfaaret i Dokken: saa var der dog Noget blevet tilbage, som ikke lod sig bortføre, og det var den Aand som besjælede Nationen, og navnlig den danske

*) Det andet var det gamle, som Søskib ubrugbare Lovisa Augusta.

Marine. Dybt rystede i Sjælen, men med Hjertet høit svulmende af Fædrelandskiærlighed, stode vore Sømand tilbage paa Strandbredden og saae med taarefyldte Øine efter deres skionne Flaade. Men Nationen hørte med dyb Sympathie deres Raab om Havn. Da strømmede frivillige Gaver til Fædrelandets Alter fra alle Provindser: Høie og Lave, Mænd og Qvinder offrede; den Rige delte sine Skatte, den Fattige sin ringe Skjery, og saaledes fremtrylledes da den talrige Kanonbaads-Flotille, der blev vore Farvandes og Kysters aarvaagne Værn. Og da saae man vore brave Sømand — uden Haab om endelig Seier, ikke engang om Havn —, men i dyb Erkiendelse af Pligtens og Vrens Bud, at ile ud fra Stranden, og at træde i Kamp med deres altid overlegne Fiender; ingen Fare var for stor for deres uforsærdede Mod.

Det var een af Villes store Egenstaber, at han med Tact og Skionsomhed vidste at benytte Marinens energiske Iver. Men ogsaa besad han allerede dengang sine Undergivnes uindskrænkede Tillid og Agtelse. Herom vidner hans Correspondence med de i alle Retninger udcommanderede Officiere, ligesom denne ogsaa i hoi Grad bærer Præget af den ovenfor omtalte Aand, der dengang besjælede Alle. Jeg finder disse Breve understrevede af Mænd som Krieger, Jessen, Rosenvinge, Rothe, Holm, Grotzschilling, Willemoes og flere af vore endnu levende udmærkede Officiere*). Nu, da hiint Tidspunkt ligger 30 Aar tilbage, og dets karakteristiske Momenter, hyllet i Glemselens Taage, undgaar vort Blik; da vi leve i en positiv, koldt beregnende Tidsalder, hvor der lydes haant om slige „høist agtværdige, men unyttige“ Følelser, har man ondt ved at begribe Tanker som dem, der i vort første nybygte Linieskib saae en Phoenix fremstaae af sin Aske. Men, varm af den Ild der strømmer fra hvert et Ord, som hine, af Fædrelandskiærlighed glødende Mænd udtalte i deres Breve,

*) De ville tilgive mig at jeg ikke nævner dem, thi sandt Beskedenhed er uadskillelig fra det sande Mod.

kan jeg kun skrive varmt om denne Gienstand. Man tilgibe mig derfor, om man skulde finde mig for entusiastisk, og at jeg taler „til ingen Nytte“. En Stemme i mit Indre siger mig dog, at jeg har slaaet paa en Streng, der maa finde Gienklang i danske Sømands Hjertes; thi hiin Land, som blev tilbage, befæler os endnu; den kan ingen Fiende bortføre, og den vil ikke forlade os, saalænge Søen slutter vort Fædreland i sin moderlige Faavn, saafremt den ikke gvaæles af Slangen i de Danstes Varm: Mistillid til egen Kraft og Dygtighed.

Da Kongen 1812 drog til Armeen, overgaves General-Commandoen over Sø-Staten i Villes Haand. Da Admiral Krieger fulgte Hovedkvarteret, overtog Ville den specielle Commando over Søforsvaret omkring Sjælland.

1814 kom endelig, og med dette Har Freden til Kiel. Norge blev stilt fra Danmark. Kongen løste Normændene fra deres Trofskabs-Ed. Danske Commissairer bleve sendte til Norge for at overlevere dette Riges Fæstninger til den svenske Regiering. Men Forholdene vare saa forviklede, Omstændighederne saa vanskelige, at der til dette Hvers krævedes en Mand, der forenede personlig Anseelse med en Underhandlers fineste Tact. Kongen valgte Ville, som, ledsaget af Oberst v. Lønborg, Commandant i Nyborg, og af Lieutenant Falbe af Sø-Staten, i Sommeren 1814 reiste til det svenske Hovedkvarter ved den norske Grændse, og senere alene til Christiania. Ville røgtede dette vanskelige Grinde til sin Konges Tilfredshed, og kom tilbage til Kiøbenhavn i Efteraaret.

Ville var under Krigen, i 1809, bleven decoreret med Dannebrog-Ordenens Commandeurkors og i 1811 med Storkorsset af Dannebrog. Senere erholdt han ogsaa Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Danmark havde nu Fred. Denne Fred var dyrekøbt. Convulsivisk havde den sidste Kamp været, der udtømte Landets sidste Kræfter. Men Landet, Kongeriget, Navnet Danmark eristerede endnu; et Forsvarsvæsen var altsaa en absolut Nødvendighed, og vor geographiske Beliggenhed bød, ikke at opgive vore Fordringer

paa at være Sømagt. En Plan blev lagt til at skabe en ny, i Antal indskrænket efter Landets Kræfter, i Egenstaber fuldstændig og kraftig Marine. Efter denne, paa modent Overlæg grundede Plan, arbejdede nu Marinens Administration. Frugterne af dette Arbejde ligge aabenlyst for Nationens Øine. Vi have seet Holmene at fremstaae af et affhyeligt Chaos, og omdannes til deres nuværende, om Orden og Velstand vidnende Udseende. Vi have seet aarligen veludrustede, velseilende, Agtelse indgydende Skibe forlade vore Værfter. Vi have seet en ny Generation af Holmens faste Mandstabs, uden i mindste Maade at vige sine Forfædre i Kraft og Kiærne, at lade dem langt bag efter sig i de Egenstaber, der ere Følger af en fremadstridende Civilisation, af en god Opdragelse og af et sionsomt Udvalg af Individerne. Paa samme Tid vedligeholdtes den strengeste Orden og Deconomie med Marinens Finantser. Sø-Statens Credit var saa rodfæstet, at den kunde vrage sine Leverancer paa det strengeste, og fordre desuagtet ubetinget de bedste Varer til Værftets og Proviandgaardens Forsyning. Smidlertid opsparede et betydeligt Fond, der efter Velunderrettedes Udsagn skal være voret til en Million. Principets Rigtighed, hvorvidt det er skadeligt eller gavnligt, at en enkelt Green af Statsstyrelsen skal kunne skabe sig et uafhængigt Fond og derved, saa at sige, blive Stat i Staten, er det her ikke Stedet at omhandle. Det maa altid falde en Administration til Roes, at den foretager og forstaaer en saadan Deconomie, saafremt det ikke stæer paa det Nødvendiges Beføstning. Det har været sagt og gientaget, at man havde gjort bedre i at anvende disse opsparede Summer til Officierers og Mandstabs aarlige Øvelse. Denne Vebredelses Retmæssighed tillader jeg mig ikke at drøfte; kun skal jeg bemærke, at den under ingen Omstændigheder kan træffe Marinens Administration, eftersom hiin Sums Grundfond hidrører fra forskellige, Budgettet aldeles uvedkommende Kilder, da det aarlige Budget udtrykkelig kun er bestemt til det Personelles og Materielles ordinaire Beføstning og Lønning, hvorimod alle Udrustninger skulle bekostes af Finantserne, og endelig, eftersom bemeldte

Fond vel er opsparet og administreres under Admiralitetet, men ingenlunde er eller har været til dets Raadighed, da der hører allerhøieste Sanction til at røre det, og at det altsaa har været og er at betragte som et Fond tilhørende Staten, og ikke Marinen i Særdeleshed.

At nu Bille, der i Januar 1825 ved Admiral Wleugels Død var bleven 1ste Deputeret i Admiralitetet, allerede flere Aar før havde været, og vedblev at være til sin Død, det virkende Princip i Marinens Administration er os alle bekendt. Omgivet af Mænd, som han tildeels selv havde draget frem til de vigtigste Poster, og til hvis kraftige Medvirkning han havde fortient Tillid, havde han den Glæde endnu før sin Død, at see den efter Plaanen bestemte Flaade saa godt som at ligge færdig i vor Orlogshavn. Dog, just fordi han foretrak de kraftigste og dygtigste Mænd til de vigtigste Poster, maatte det hælde ham, at han stundom mødte med en Opposition, der fremsvirkede saa meget stærkere Rivning, som den fremsprang af gienfærdig Ridskærhed for den gode Sag. Men om end Bille, der nød Regjeringens uindstrænkede Tillid, med sin bekendte ubøielige Villie satte sin, paa Overlæg og indre Overbevisning støttede Mening igiennem, trods den samvittighedsfuldeste, den meest energiske Opposition: saa gik dette dog aldrig videre, end Tjenestens Lær og det militaire Princip strengt fordrede det; og han kostede derfor ogsaa den velfortiente Løn, at han nød sin dierveste Modstanders uindstrænkede Afgælte. At denne Følelse var gienfærdig, behøver vel intet Beviis. Et af Billes sidste Ønsker paa hans Døds seng var, at Nothe maatte gienindtage sit Sæde i Collegiet, hvilket denne udmærkede Officier havde forladt, da han i 1824 var bleven Holmens Over-
Ekipagemester.

Jeg har ikke fundet Leilighed paa rette Sted at anføre, at Bille i 1819 blev sendt som overordentlig Gesandt til det svenske Hof, da Kongen af Sverrig opholdt sig ved sin Leir i Skaane. Han var ledsaget paa denne korte Mission af Kammerherre, Oberst

W. v. Haffner, og af sin ældste Søn Ernst Bille, som var Kammerjunkere og Lieutenant i Sø-
Staten.

I 1825 havde Bille erholdt Vice-Admirals Charakter. Først i Aaret 1829 erholdt han Vice-Admirals Sæde, og samme Aar i Juli Admirals Charakter. Han var saaledes steget til Marinens høieste militaire Værdighed. Men et Skridt skulde han gjøre endnu, et Skridt videre paa den jordiske Væresbane. Hans Konges hæderfulde Tillid kaldte ham til en Post, som, saavidt jeg veed, kun eengang før har været beklædt af en Sø-Officer: den 4de Marts 1831 udnævntes han til Geheime-Statsminister med Sæde i Statsraadet. Han var altsaa med i Kongens Raad, da den for Landet saa vigtige Stænder-Institution blev drøftet og besluttet.

Aaret 1831 omspændtes Danmark af den i Europa herskende asiatiske Cholera. Frygten for dette Onde var almindelig i Landet, og Ønsket om udvortes Sikkerheds-Anstalter gjorde sig lydelig gjældende. Bille, som var første Medlem af Quarantaine-Directionen, var af den Overbevisning, at alle Præcautioner vare urigtige, at Sygdommen var epidemisk, og at derfor Sundhedsordoner og Krydsfarstøier til at afværge Cholera vare Pengeopoffer for Landet, uden Garantie for Indvaanerne. Han androg derfor paa, at de bestaaende Quarantaine-Love maatte holdes i Aagt, og anvendes mod de erkiendte smittede og mistænkte Steder, og igrigt maatte man lade Skiebne raade. Denne Mening, som jo nu er den herskende i hele Europa, fandt imidlertid dengang megen Modstand hertillands, navnlig blandt de nyere Tilforordnede i Quarantaine-Directionen, og de Præcautioner, som ere os alle i frist Minde, bleve tagne for at afværge Sygdommen. Bille arbejdede nu usfortøden paa Udførelsen af Regjeringens Besalinger i denne Retning, men begjærede og erholdt paa samme Tid sin Udtrædelse af Quarantaine-Directionen.

Bille var Medlem af Defensions-Commissionen siden 1801, og var ved sin Død, paa Grund af sine Formænds successive

Afgang, dens ældste Medlem. I dette Tidrum blev Trekroners Batterie bragt i sin nuværende forsvarsdygtige Stand.

I Vinteren 1833 fælte Wille sit Endeligt nærme sig med stærke Stridt. En af Virkningerne af hans rolige, faste Charakter, men tillige af hans sande Religiositet, var, at han talte om sin Død, som om at gaae ind i en anden Stue. Alle hans Anliggender, offentlige og private, havde han bragt i den beundringsværdigste Orden. Først i April faldt han syg, og hans af mange Lidelser afkræftede Legeme, der alt i flere Aar kun havde suget sin Næring af hans kraftfulde Siæl, bukkede endelig under. Den 15de April hensov denne Flagets gamle tro Diener, Marinens kraftfulde Stotte, i en Alder af 81 Aar og 8 Maaned. Med dyb Bevægelse hørte Frederik den 6te Efterretningen om Willes Død. Han havde mistet en trofast Ven, en klog, erfaringsrig Raadgiver.

I 1790 havde Wille ægtet sin efterlevende Hustru, Frøken Frederike Wilhelmine Bornemann. Foruden at en Datter blev dem ved Døden berøvet i hendes 4de Aar, fristede Wille den haarde Skiebne, i mindre end eet Aar, at miste en voksen, gift Datter og sin ældste Søn, Lieutenant Ernst Wille.

Ligesom Wille i sin offentlige Stilling vidste at indklæde sin medfødte, Erbødighed fordrende Værdighed i de venligste Former, der indgæbde Enhver som nærmede sig ham Tillid og Fortrolighed, saaledes var han i det private Liv af den behageligste Dmgang. Hans Huus var en Samlingsplads for Hovedstadens bedste Selvst. Her kunde man møde enhver Fremmed af Udmærkelse, der paa Embeds Vegne eller i egne Anliggender opholdt sig i Kjøbenhavn. Alle søgte at gjøre den Mands Bekjendtskab, der nød en saa almeen Agtelse og Velvillie; og med dyb Erbødighed saae man op til Oldingen, der havde tjent sin Konge i 70 Aar, og i den Tid havde gennemgaaet og virket saa meget til sit Fædrelands Gavn. Men ogsaa her var Wrefrygt noie forenet med Lyst til Fortrolighed og Munterhed; thi Wille besad den fineste selskabelige Tact, og hans jovialste Lune gjorde ham til Siælen i sin

Kreds. — Dog, jeg frygter, at Sonnens Følelser maaaskee allerede har ledet Biographens Pen paa Afveie, og jeg vil derfor standse, forinden jeg kommer saa langt fra mit Maal, at jeg ikke længer tør haabe Tilgivelse.

Da Wille var bleven Storkors af Dannebrog, blev han opfordret til at nævne sit Valgsprog. Han svarede, at det var: „Gier Ret og frygt Ingen“. Det var ingen ny Devise; Mange have ført den samme i deres Skjold, men Faa have fulgt dens høie Betydning mere samvittighedsfuldt end Wille. Uden Frygt for Nogens Daddel, uden Veilen til Nogens Gunst, havde han kun eet Maal for Die, hvorhen han stræbte i Medgang og Modgang, og dette Maal var Kongens Tjeneste, Flagets Ære, Fædrelandets Gavn; thi for ham vare disse tre Begreber uadskillelig forenede ved et uoploseligt Baand: de udgjorde for hans militaire Aand et udeleligt Heelt, lig Trefoldighedens hellige Billede.

Paa Kirkegaarden, imellem de mange Brave, som havde tjent med ham og under ham, hviler nu hans Støv. Paa Stenen, som mærker hans venlige Grav, staaer skreven:

Af Kongen hædret, af Folket æstet

Af alle æret, tilbedet af sin Slægt,

Med Manddoms Kraft i Oldings Alder,

Han leved, handleb, virked.

Gjorde Ret og frygtes Ingen.

September 1839.

Steen Wille.

Betragtninger over de nye Armeringsreglementer i den engelske og franske Marine

af Ned.

„Vi leve i en Overgangsperiode“ — en Sentens, der i vore Dage ved saa mangen Leilighed høres — synes neppe nogensteds at passe bedre, end naar Taler er om Sø-Krigsvæsenet. Dampkraftens Anvendelse paa Søen har fremkaldt en ny Klasse af Krigsskibe, som man ikke kan andet end spaae en betydelig Rolle i tilkommende Krige, endskiødt den endnu ikke med Sikkerhed lader sig bestemme paa det Trin af Udvikling, denne Vaabenart har opnaaet. Et nyt og tilsyneladende frygteligt Vaaben — Bombekanonen — vinder meer og meer Indgang i de store Krigsmariners Bevæbningsystem. Skibsbyggeriet selv synes at staae paa Nippet til at stifte Principer, for at føie sig efter hine Opfindelser. Vi høre om, vi see, idetmindste i det Fierne, mægtige Forberedelser, der maae have store Følger, maaskee paa selve Krigsførelsen til Søes; men endnu ligge Forestillingerne om disse nye, mægtige Kræfters Anvendelsesmaade, saavel i det Enkelte som i det Store, uklare for os. Erfaringen alene er istand til at aabne vort Blik; og det første skarpe Skud, der veksles imellem to store Somagter, vil spænde Forventningen hos enhver Somilitair i en høiere Grad, end nogensinde før har været Tilfældet.

Tilfælles med enhver Overgangsperiode har ogsaa vor den Mistillid til det Bestaaende, den Vaklen i Anskuelser, som Rystelsen af de gamle tilvante Former vækker. For Nogle er imidlertid stiv Fasthængen ved det Gamle Tilflugten i denne Uvisshed, medens Andre igien sværme i altfor brogede Forestillinger om Fremtiden. I de store Staters Krigsmagter, hvor selve Ciaringsprocessen foregaaer, er Landen bestiaftiget; den deeltager virksomt i selve Udviklingen, følger den Skridt for Skridt, medens

man i de mindre kun oiner en chaotisk Forvirring, horer overdrevne, modsigende Beretninger, som fore Meningerne snart hid, snart did. Den Phlegmatiske overlader det ligegyldig til Tiden, at aabendbare Resultatet af de Ciaringer, hvis verlende Skikkelser forstyrre hans No; men den der varmt elsker sit Kald kan og bor ei forblive rolig ved Tanken om, at han maaskee uforberedt kan blive kaldet til at møde nye Kræfter, hvis Væsen han har forsomt itide at giøre sig bekendt med — han vil ikke ligne Middelalderens Ridder, der, trodsende paa sit gamle prøvede Harnis, lod haant om Krudtets Magt. Dampskibet og Bombekanonene ere nu ei længer problematiske Nyheder, Geniers Legetoi, men meget alvorlige Redskaber i Menneftets Haand til mægtig Indvirkning paa kommende Begivenheders Gang. Franskmændens Pairhans's „nouvelle arme“ er nu indført i alle store Mariner, og det er dette Vaaben, vi ville henlede vore Læsers Opmærksomhed paa, ved at knytte nogle Betragtninger til Fremstillingen af de nyeste Reglementer for den engelske og franske Flaades Armering.

Concentration af Artilleriemassen har allerede i mere end et Aarhundrede været Opgaven for Constructionen af Krigsskibe; i Fegtning mellem enkelte Skibe, i Flaadefegtning og imod Landbatterier var Fordelen af den, i et stort Skib concentrerede Artilleriestyrke, indlysende. Dette frembragte efterhaanden de store flydende Kasteller, Tredækkerne, besatte med Skjts af sværeste Caliber. Imod disse Colosser, hvis Anvendelse i Flaader, under Evolutioner og Manøvrer, udkrævede et Somandstalent og en nautisk Dygtighed, der deels kun udsvikles i fortsat Dvælse og Fart, deels alene finder en sikker Basis i en udstrakt Handelsfart, og endelig synes at være eiendommelig for visse Nationer, hvor Localforhold og physiske og aandelige Anlæg og Nationallegenskab udskælle den — imod dem var Pairhans's Opfindelse rettet: den Kunst, at udskyde Bomber horisontalt, som han betegner som en „nouvelle force maritime“.

Ganske egentlig tilkommer Ideen ikke Krav paa Nyhed. I Aarene 70 finde vi indført paa vore Krigsskibe svære 36pd.

Gaubiker med denne Bestemmelse. Men Skytsets egne Ufuldkommenheder og Granatens deels ringere Vægt, end Nutidens 80 og 60 pd., deels Mangler ved Brandrøret og den hele Omgangsmaade med Projectilet ombord, gjorde at det blev afskaffet, uden, saavidt vi vide, at være forsøgt i Krig — dersom det ikke skulde være i Togtet mod Algier. Vel godtgjorde Pairhans's Vaaben sin Frygtelighed, ved den Udølgelse det er istand til at anrette paa Skibsstraaget; men i ældre Krige finde vi ofte lige saa frygtelige Vaaben anvendte i Flaadefegtninger, saasom Brandere og Bombardeerere. Bomberne fra disse vare, under heldigt Træk, endog langt farligere end de horizontalt udstudte kunne være, idet de, ved fra oven at giennemtrænge Dækkene, kunde naae til Krudtmagazinet og sprænge Skibet i Luften, hoorpaa Hayes mange Exempler.

En Følge af Tidernes Fremskridt var den simplere og rigtigere Classification af en Flaades Bestanddele; Lune og Vilkaarlighed maatte her vige for systematisk Orden — al Dannelses Særkiende; man gjorde sig klart Regnskab for det forsiellige Brug, der kunde være i Krigen for de forsiellige Glasfer af Skibe; man fattede det Rigtige og selv det Deconomiske i at reducere Antallet af Disses Underafdelinger, drage Udskillelsen imellem Glasferne skarper, idet man hævede enhver til et for den særligt passende Maximum og forkastede de i det Uendelige gaaende Gradationer, der hidtil havde fundet Sted. Saaledes blev Linieskibet givet en Styrke, der satte det istand til at udholde en Rencontre med selve Tredækkeren. Denne Styrke søgte man i Almindelighed i Bestyningens Antal og Caliber, men baade Amerikanerne og især den nyeste engelske Constructeur, Sir William Symonds, lagde den tillige i en Forøgelse i Straagets Dimensioner, relativ til Kanonantallet. Man valgte Middelsstørrelsen af den bestaaende Glasfes Gradationer, fra 120 til 64 Kanoner, som Typus for den nye; og den svære 80, som tillod Anbringelsen af den Caliber, man havde fundet den sværeste, der var handeligt til Søes, 30pd. dansk Vægt, i reducerede Dimensioner paa de øverste Dæk,

blev Nutidens „Massekib“. Udøkkelsen af de svære Calibre Skyts, eller Egalitetsystemet i Bevæbningen, som man kaldte det, skiondt det kun berører det ene Element, Kuglen, vandt mange Tilhængere, og vi skulle nedenfor see hvor consequent man i England og Frankrig har søgt at gienneføre det.

Fordelene ved denne Homogenitet af Linies Bestanddele ere indlysende. Tredækkeren ophørte at være den frygtelige Modstander; den truede ei længer med vieblikkelig Sønderbrydelse af Linien; to almindelige Linieskibes Jld ville i mange Tilfælde være den overlegen. Linieformering, Evolutioner for og under Slaget bleve lettede, Manøvre og Seilegenstaberne mere eens; det moralske Indtryk paa Mandskabet, af Bevidstheden om at fegte under lige Vilkaar med alle sine Kammerater, vandtes ogsaa, og endelig bleve Reparationer efter et Slag lettere at iværksætte, jo mere Lighed der herskede i Skibenes Dimensioner.

Fransmændene, der overhovedet meer end andre Nationer bestræbe sig for at bringe Alt i System, have saavel i den ældre, som i den nyere Glasfeinddeling og Bestemmelse for Skibenes Armering, viist større Consequents end Englænderne. Constructionen har i England, i den nyere Tid, været overladt til praktiske Folk. Iblandt disse udmarker især Sir W. Symonds sig, ved det Held han har haft med sine Skibe af alle Glasfer, og et Hovedtræk ved hans Constructioner er Straagets store Dimensioner imod Kanonantallet. Var dette Princip, kunde man sige, at det fuldkommen vel slutter sig til Egalisationsprincipet for Skytset, der foretrækker færre Kanoner af en svær Caliber for et større Antal af en svære; men næsten fristes man til, at troe det Tilfældighedens Værk, at nemlig — som man af den blot praktiske Mand kunde vente sig — Bestyningen først har været bestemt efter at Straaget har paa en Maade været færdigt. Uregelmæssigheden i f. Ex. Vanguards, 80 Kanonskibs, Bestyning synes at vidne herom, idet at det kun har 14 i Laget paa begge Batterier; Boscawen, 70 Kanonskib, var oprindelig bestemt til at føre 84, nu har det 13 paa Underste- og 14 paa Øverste-Batterie;

og begge Skibe ere af større Dimensioner end vore 84. Alle de ældre 74, der i forrige Krig monterede 84 Kanoner, ere nu reducerede til 72. Muligt deres Velde har givet Anledning hertil, idet man ei tørde belaste dem med de 30pd. istedetfor 18pd. paa Øverste-Batterie. Men deriblandt finde vi t. Ex. Implacable, et Skib vi kienkte i forrige Krig, som den tagne franske 84 Du Guay Trouin; den havde dengang 16 og 17 i Laget, den eneste Todækker i den engelske Flaade med dette, og nu fører den 14 paa begge Batterier. Dette vidner om en total Ombygning af Øverskibet, og derved er tydelig Principet lagt for Dagen — færre men sværere Skøts. Saaledes finde vi videre London, bestemt til Tredecker med 110 Kanoner, nu at føre 92 paa 2 Dæk. Iblandt de store 86—80 ere nogle reducerede 4, andre 2 Kanoner. En Yndlings-Størrelse til Sammenligning synes Lagets Kuglevægt at være for Engländerne; skiondt vi tilstaae, at vi ikke i den finde nogen releverende Størrelse. Til Ex. en Corvet har 10 Stkr. 30pd. Kanoner imod en Fregat med 20 Stkr. 18pd., hvoraf 13 paa Batteriet; begge have eens Kuglevægt; men Fordelen maa dog være paa det dobbelte Kanonantals Side. Et Exempel som dette — begge Skibe lige stærke i Skraag — beviser bedre end al anden Raisonnement, hvor varsom man maa være ved Antagelsen af et udelukkende Princip, der ikke er deduceret af virkelige men af indbildte Størrelser.

Fregatten, som hos Nordamerikanerne var den Klasse, der blev Moder til deres Sømagt, var hos dem voret til en Størrelse, der overstred Grændsen for Fregattens almindelige Bestemmelse i Søkrigen. De efterlignedes en Tid heri af andre Nationer med en dannet Sømagt; men disse ere nu snarere paa Tilbagegangen til en mere moderat Scala. Imidlertid vil Raseeringen af Linieskibet, efter at det havde udtient sin Tid som saadan, hvilken heldige oeconomiske Tanke har vundet Indgang i den engelske Marine, altid bevare denne Klasse en Styrke, der snarere kan siges at tilhøre Mellemledet imellem den og Linieskibet. Dog har den klare Bevidsthed om Fregattens Bestemmelse

fastsat dens Styrke til Maximum af den ældre Fregats, 48 Kanoner, med saadanne Dimensioner af Skraag, som tillade Anbringelsen af en sværere Caliber end 18 Pundigeren.

De mindre Glasfer ville vi her forbigaae, som mindre væsentlige; kun den Bemærkning gjøre vi, at man ogsaa her stræber efter Enhed: mange Taklinger, saasom Luggeren, Cutteren og de mange Hermaphroditer, ere forsvundne; Skonnerten finder en Grændse for sin Størrelse i Seilenes Uhandelighed; Briggen haandhæver sig endnu, skiondt i en mindre Scala. Vel har man udstrakt Egalitetsystemet for Bevæbningens Caliber ogsaa til disse Glasfer; men ved alle erkender man Seile-Syner for Hovedsagen, og maaskee ere disse Smaaskibe mere undværlige ved en Flaade nu, da man har Dampskibet, saa fortrinligt til hurtige Sendelser, som Speider, Forpost og Convoi.

Dampskibet var imidlertid skredet frem til den Grad af Uddannelse, at det fandt Optagelse i Krigsflaaderne, og Pairhans's nye Vaaben fandtes at være som skabt for det. Med dette Skibs fortrinlige Syne til at vælge sin Afstand fra en Fiende, maatte det med en eller to Granatkanoner af svær Caliber kunne ustraffet tilføie det større og stærkere Seilskib betydelig Skade, og nu først begyndte man for Alvor at skianke dette Vaaben Opmærksomhed. Granatkanonen blev antagen til Bevæbning for Dampskibet og Kanonfartøierne, efter at man allerede før havde været overtødet om dens Hensigtsmæssighed paa Kystbatterier. Ja selv paa velseilende mindre Seilskibe, som man tiltroede Syne til, som oftest at kunne vælge sin Afstand fra en stærkere Fiende, saasom Skonnerter og Brigantiner, har man villet indføre den; skiondt Anvendelsen altid er ufuldkommen i Sammenligning med Dampskibet, idet disse Skibe ikke i indfaldende Stille kunne frelse sig fra Baadsattaquer, og under Seil i nogen Kuling og Sø bevæger et lille Skib sig saa meget, at Sikkerheden for Skuddet paa en lang Afstand maa være meget ringe. Til Jagt paa Sørovere, Slavehandlere og deslige Fartøier i tropiske Farvande ere Smaaskibe, saaledes bevæbnede, fundne hensigtsmæssige; men i nogen

Grad formidable for større Krigsskibe kunne disse „long-tom Clippers“ kun være i Chamierste og Gosselmauste Romaner, eller i alle Fald kun under ganske søregne Omstændigheder.

For at ikke den svagere Fiende skulde med et saa farligt Vaaben trods det stærke Seilskib, blive nogle saa Granatkanoner optagne først i Linieskibenes og siden ogsaa i Fregatternes Besætning, og herved skøndt Dampskibets Fordele igien i en betydelig Grad. Skydekunsten bliver det nu, der vil faae Afgiørelsen i Fegtninger imellem det store Seilskib og Dampskibet, og her balancerer det Førstes større Ubewæglighed under Sigtet noget den Fordeel, Dampskibet har, ved at have et større og høiere Skib til Skive. Imod Dampskibet, som Kanonbaad betragtet, kan Linieskibet sætte et større Antal Granatkanoner i Forening med det almindelige Batterie, hvis svære Caliber ikke kan være virksomt paa en Distance, hvor Beskydningen fra Dampskibet kan have nogen Grad af Sikkerhed. Effecten af et heldigt Skud maa ogsaa være i Linieskibets Faveur; og endelig har dette, og selv en svær Fregat, en Ressource imod Dampskibet i stille Veir, i de Udensværfes, det kan danne om sig af sine med svært Skjots bevæbnede Baade, hvilke foruden Uvovendelsen af Skytgranaten — om den i en saa ringe Caliber findes tiendelig — kunne være beredte til at true det med Entring.

Saa længe Dampskibet altsaa ikke har naaet et høiere Udviklingsstadium som Krigsskib, end hidtil i Almindelighed er Tilfældet, staae Vilkaarene imellem det og Seilskibet endnu usforandrede. Dampfregatten Gorgon, som første Forsøg paa at have det til et høiere Selvstændigheds-Trin, er endnu usforøgt i Krig, og har end ikke havt sit fulde Batterie monteret. For at bevirke en Omvæltning i Krigssystemet, maatte Dampskibet kunne indtage en Plads i Linien, og da maatte det kunne bære Tredekkerens 4, eller idetmindste Todækkerens 3 Rader Skjots, hvilket vilde udkræve større Brede, Høide og Dybgaende, kort, en Forandring i dets Construction, der ganske strider imod de Former, Erfaringen har lært at være nødvendige Betingelser for dets Fremdrivelse ved

Dampkraften. Forbedringerne i den sildigere Tid, ved Dampskibets Construction, have endog taget en ganske modsat Retning; Hastighed i Bevægelsen var det Hovedsiemaal, der har fremkaldt Forøgelse i Dimensioner, som ere hine modsatte: Længden er det, der allerede har overstredet det hidtil kjendte Maal, og det i den Grad, at vi ikke kunne fatte Muligheden af, at det ikke skulde være steet paa Dreiningservens Beføstning, hvilket, især liggende tværs paa Søerne i noget haardt Veir, maa være en Mangel ved Dampskibet, der kan medføre den største Fare.

Det store, med en Mængde svært Skjots besatte Linieskib vil ikke kunne undværes i Krigen — lige saa lidt som den massive Kugle, fordi vi have faaet det, i mange Tilfælde frygtelige, hule Projectil, Granaten — det er med Flaader af disse Skibe, at store Slag i sluttet Fegtning ville fremdeles blive leverede; med dem er det, at Søfæstninger og Batterier kunne angribes og demoleres; i mange Tilfælde tiene de til at henlægge som Kasteller ved en Søstad, der skal holdes i Ase; kort, alle Krigens Hovedoperationer ville beroe paa Linieskibene alene, og endnu er der ingen Udflugt til at Europas Krigsflaader skulde fortrænges af Dampskibet. Overdreven og uoverveiet er derfor den Yttring, man nu og da hører og læser, at det vil blive Dampskibsmarinen, der vil tilfikkre sin Besidder Herredømmet over Havet. En ny og høist vigtig, i Fremtiden uundværlig Vaabenart er Dampskibet, hvis Tilblivelse har fuldstændiggjort det ældre System.

Dampskibet selv ere vi altsaa ikke berettigede til at spaae nogen overveieende Indflydelse paa den store Søkrig, eller at Liniesegtningen selv ved det skulde ophæves eller blive forandret, uden for saavidt, at dets Bistand gior Linieskibets Brug fuldkomnere. Underledes derimod kunde Bevæbnings-Systemet, som det i det Efterfølgende fremstiller sig, synes at ville indflyde paa tilkommende Søkrige. Om Bombe- eller Granatkanonens ødelæggende Virkning synes man nu at være temmelig almindelig overbevist, og dens Antagelse i Europas største Mariner forekommer os at give Anledning til alvorligere Betragtninger end selv Dampskibet.

Vi meddele her det nyeste Armerings-Reglement for den franske og engelske Flaade.

En Ordonnance af 14de April 1838 fastsætter Besætningen for Frankrigs Krigsflaade som følger.

Linieskibe.

Efter den nyeste Plan skal Linien bestaae af 4 Classer Skibe, benævnte efter Forcen, nemlig:

1ste Klasse.

Tredækkere paa 120 Kanoner.

Underste-Batterie: 32 lange 30pd. Kanoner.

Mellem dito : 30 korte dito dito og 4 Granatkanoner 80pd.

Øverste dito : 34 Granatkanoner 30pd.

Skandsø og Bak: 4 dito dito og 16 Carronader 30pd.

2den Klasse.

Todækkere paa 100 Kanoner.

Underste Batterie: 28 lange 30pd. og 4 Gran. Kan. 80pd.

Øverste dito : 34 korte dito.

Skandsø og Bak: 4 Gran. Kan. og 30 Carronader, alle 30pd.

3die Klasse.

Todækkere paa 90 Kanoner.

Underste Batterie: 26 lange 30pd. og 4 Gran. Kan. 80pd.

Øverste dito : 32 korte dito.

Skandsø og Bak: 4 Gran. Kan. og 24 Carronader, alle 30pd.

4de Klasse.

Todækkere paa 80 Kanoner.

Underste Batterie: 24 lange 30pd. og 4 Gran. Kan. 80pd.

Øverste dito : 30 korte dito.

Skandsø og Bak: 4 Gran. Kan. og 18 Carronader, alle 30pd.

Fregatter.

1ste Klasse, paa 60 Kanoner.

Batteriet: 28 lange 30pd. og 2 Gran. Kan. 80pd.

Skidsø og Bak: 4 Gran. Kan. og 26 Carronader, alle 30pd.

2den Klasse, paa 50 Kanoner.

Batteriet: 28 korte 30pd. Kanoner.

Skidsø og Bak: 4 Gran. Kan. og 18 Carronader, alle 30pd.

3die Klasse, paa 40 Kanoner.

Batteriet: 22 korte Kanoner og 4 Gran. Kan., alle 30pd.

Skidsø og Bak: 14 Carronader 30pd.

Corvetter med Skandsø og Bak.

Paa Batteriet 24 Granatkanoner 30pd.

Skidsø og Bak: 6 Carronader 18pd.

Corvetter med aabent Batterie.

20 Carronader og 4 Granatkanoner, alle 30pd.

Store Brigger.

18 Carronader 24pd. og 2 Granatkanoner 30pd.

Corvetter og Brigger, kaldte aviso.

Respective med 14 og 8 Carronader 18pd. og 2 Kanoner 12pd.

Cannonière-Brig.

4 Granatkanoner 30pd.

Krigs-Dampskibe, 220 Hestes Kraft, faae 3 Granatkanoner 80pd. og 4 dito 30pd. Mindre Dampskibe, indtil 150 Hestes Kraft, faae 3 Granatkanoner 80pd. og 2 lange Kanoner 30pd.

For Skibe af ældre Construction, bygte forend den nye Classification indførtes, er Armentet fastsat saaledes, at Linieskibe paa 74, som føre 82, faae paa Underste-Batterie 4 Granatkanoner 80pd. og Resten 36pd. Kanoner; paa Øverste-Batterie 4 Granatkanoner 30pd. og Resten 18pd. Kanoner; paa Skandsø og Bak 4 lange 18pd. Kanoner og 20 Carronader 36pd. Fregatter med 24pd. Skjts faae 30 lange Kanoner og 20 Carronader af denne Caliber, samt 2 lange 18pd. Kanoner. Fregatter med 18pd. Skjts faae 24 lange 18pd. Kanoner og 4 Granatkanoner 30pd. paa Batteriet, og paa Skandsø og Bak 24pd. Carronader og 2 korte 18pd. Kanoner. Corvetter og Brigger føre 24pd. Carronader og 2 Granatkanoner 30pd.

Alle Skibe med Granatstjts fulle have respective 4 og 2 af disse særskilt bestemte til Granatfydning, hvilke placeres midtskibs paa Batterierne.

Alf Skarp medgives 70 Kugler pr. Kanon og 35 pr. Granatkanon specielt bestemt til Granatskydning, hvilke desuden erholde 35 fyldte Granater pr. Kanon.

Alf den mindre Detail udhæve vi: alle Linieskibe og Fregatter faae 2 Fartois-Carronader, 12pd.; Brigger o. a. 1 dito foruden Haubitser ic. Blandt Haandgeværet er Musketons, som medgives Linieskibene og Fregatterne, efter Glasfen, fra 40 til 20 Stykker; Dolke fra 120 til 70 for Linieskibe og Fregatter, og fra 70 til 30 for mindre Skibe; Haandgranater, fra 300 til 200 for Linieskibe og Fregatter, og ned til 40 for mindre Skibe. Dolke medgives kun i Krigstid.

Den engelske Marine

har ved seneste Reglement fastsat Classificationen og Armeringen af Skibene som følger.

1ste Klasse.

Tredækkere fra 120—104 Kanoner igien deelt i 3 Underafdelinger: a) bestaaende af 13 Skibe paa 120 Kanoner, b) 4 Skibe paa 110 Kanoner, og c) 5 Skibe paa 104 Kanoner.

a) fører paa Und. Batt. 4 og paa Mellembatt. 2 Granatkanoner, 8 To. Caliber, 9 Fod lange og veie 65 Centner. Desuden paa U. B. 28 Stkr. 32pd Kanoner, 9' 6" lange, 56 Cent. vægtige; paa M. Batt. 32 Stkr. dito, 9' lange, 50 Cent. vægt.; paa Dv. Batt. 34 Stkr. dito, 8' lange, 41 Cent. vægt., samt paa Skandse og Vak 6 Stkr. dito, 8' 6" lange, 45 Cent. vægt. og 14 Stkr. 32pd. Carronader af 17 Centners Vægt. Hele Laget udsfyder en Vægt af 2028 Pd.

b) fører paa Und. Batt. 6 og paa M. Batt. 4 Stkr. Granatkanoner som ovenfor. Desuden respective 24 og 26 Stkr. 32pd. Kanoner, 9' 6" lange og 56 Cent. vægt.; paa Dv. Batt. 30 Stkr. 32pd. Kanoner, 8' lange, 41 Cent. vægt.; paa Skandse og Vak som a. Laget udsfyder 1940 Pd.

c) fører, ligesom a, 6 Granatkanoner, isvrigt 32pd. Kanoner og Carronader, i Forhold som b. Laget udsfyder 1772 Pd.

2den Klasse.

Todækkere fra 92 til 80 Kanoner igien deelt i 3 Underafdelinger: a) har 3 Skibe paa 92, b) har 11 paa 84, og c) har 4 paa 80 Kanoner.

Heraf føre a) 6 Granatkanoner paa Und. Batt. og 4 paa Dv. Batt., b) 6 dito og 2 dito, c) 8 dito og 4 dito, alle af samme Slags som 1ste Klasse. Alf 32pd. Kanoner føre a) paa begge Batterier 56 Centners og paa Skandse og Vak 41 Cent. som ere 8 Fod lange. b) Und. Batt. som a, men paa Dv. Batt. 48 Cent., 8 Fod, og paa Skandse og Vak 6 Kanoner, 8' lange, 41 Cent. samt 16 Carronader, c) har Und. Batt. som a, men paa Dv. Batt. 50 Cent. 9' lange og paa Skandse og Vak 41 Cent. 8' lange Kanoner. Lagenes udsfudte Vægt er 1652, 1488 og 1496 Pd.

3die Klasse.

Todækkere fra 78 til 70 Kanoner i 3 Underafdelinger: a) har 9 Skibe paa 78, b) har 38 Skibe paa 72 og c) 2 paa 70 Kanoner.

Heraf føre a og c 4 Granatkanoner paa Und. Batt. og 2 paa Dv. Batt., b alene 4 paa Und. Batt. Alle have samme Und. Batt. Skyts som de foregaaende Classer; men paa Dv. Batt. fører a Kanoner af 45 Cent. 8' 6" lange, b af 41 Cent. 8' og c 50 Cent. 9' lange. Paa Skandse og Vak fører a 10 Carronader og b 12 dito samt respective 6 og 4 Kanoner af 41 Cent.; c derimod lutter Kanoner 39 Cent. 7' 6" lange. Vægten af Laget er for a 1356, for b 1224 og for c 1228 Pd.

I Optælling bestaaer da den engelske Flaade af 22 Tredækkere, paa fra 120—104 Kanoner, 18 Todækkere af sværeste Force og 49 af almindelig Styrke; i Alt 89 Skibe af Linien.

Fregatter.

Heraf have 3 Classer, der indgaae i Rangen af 4de, 5te og 6te Klasse eller rate i Flaaden.

1ste Klasse.

paa 50 Kanoner

igien deelt i a (bestaaende, paa een nær, af raserede Linieskibe) tæller 11 og b 8 Skibe.

a) fører 6 Granatkanoner og 22 Kanoner 32pd. 56 Centner paa Batteriet, og paa Skandse og Vak har den 22 Kanoner af 45 Cent. 8' 6" lange.

b) har paa Batteriet 4 Granatkanoner og 26 andre Kanoner 32pd., 50 Cent. 8'; paa Skandse og Vak har den 4 Kanoner 50 Cent. 8' 6", foruden 16 andre af 25 Cent. 6' lange.

a udfylder en Vægt af 908 Pd. og b 872 Pd.

2den Klasse

fra 44 til 36 Kanoner.

Den har 4 Underafdelinger: a) 16 Skibe paa 44 Kanoner, b) har 38 paa 42 Kanoner, c) har 4 paa 38, og d) 10 paa 36 Kanoner.

a) er paa Batteriet armeret med 2 Granatkanoner af 8" Caliber, 60 Cent. 8' 10" lange, og 26 Kanoner 32pd. 40 Cent. 7' 6", af hvilket sidste Skjts den har 4 paa Skandse og Vak foruden 12 Carronader. b) har paa Batteriet 2 Granatkanoner 50 Cent. 7' og 26 Kanoner 39 Cent. 7' 6"; paa Skandse og Vak har den 4 Kanoner 39 Cent. 7' 9" og 10 Carronader. c) har 2 Granatkanoner som b og 24 Kanoner som b paa Batteriet; paa Skandse og Vak har den 4 Kanoner af samme Slags som paa Batteriet samt 8 Carronader. d) har 4 Granatkanoner 60 Cent. 8' 10" og 18 Stykker 32pd. Kanoner af 56 Cent. 9' 6"; paa Skandse og Vak har den 14 Kanoner 41 Cent. 8' lange.

Vægten af det udfudte Lag er for a 740 Pd., for b 708, c 644 og d 648 Pd.

3die Klasse

indbefatter smaa Fregatter og Corvetter med 6 forskellige Armeringer.

a) bestaaer af 7 Skibe paa 26 Kanoner (Cleopatra, bekjendt i

vore Farvande, er en af disse). Deres Bevæbning er 2 Granatkanoner 50 Cent. og 16 Kanoner 40 Cent. 7' 6" lange, paa Batteriet; og paa Skandse og Vak 2 Kanoner som paa Batteriet og 6 dito paa 25 Cent. 6' lange. Lagets Vægt er 452 Pd.

b) indbefatter 5 Fregatter paa 26 Kanoner, nemlig paa Batteriet 2 Carronader 68pd. som veie 36 Cent. og ere 5' 4" lange, samt 18 Kanoner 32pd. 25 Cent. 6' lange; paa Skandse og Vak 6 Kanoner af samme Slags. Laget udfylder 452 Pd.

c) bestaaer af 8 Skibe paa 26 Kanoner, nemlig paa Batteriet 2 Kanoner 25 Cent. og 18 Carronader 32pd. samt paa Skandse og Vak 6 Kanoner 18pd. 5' 6" lange, 15 Cent. Lagets Vægt 376 Pd.

d) har 4 Skibe paa 24 Kanoner og ere raserede Fregatter. Skjts er 32pd. af 40 Cent. Vægt. Lagets Vægt 384 Pd.

e) bestaaer af 2 Corvetter paa 20 Kanoner 40 Cent. Lagets Vægt 320 Pd.

f) bestaaer af 2 Corvetter paa 18 Kanoner som e. Lagets Vægt 288 Pd.

I Optælling faae vi 19 svære Fregatter, 68 dito af anden Rang og 28 mindre dito og Corvetter. I Alt 115 Fregatter.

„Sloops“, Brigger cc.

Heraf hayes 8 Classer: a) har 3 Skibe paa 20 Stkr. Skjts, hvoraf 2 Kanoner 25 Cent. 6' lange og 18 Carronader. b) har 2 Skibe paa 18 Stykker, nemlig 25 Centners Kanoner. c) har 15 Brigger paa 18 Stkr. Skjts, hvoraf 2 ere Kanoner som b, Resten Carronader. d) har 13 Brigger paa 16 Stkr., nemlig 4 Kanoner som b og c, Resten Carronader. e) har 23 Brigger paa 16 Stykker, hvorf 2 Kanoner 25 Cent. 5' 4" lange, Resten Carronader. Alle disse ere, som hele Flaadens almindelige Caliber, 32 Pundigere.

f) indeholder 20 Brigger paa 10 Stykker Skjts, nemlig 8 Carronader 18pd., og 2 Kanoner 18pd., 20 Cent. 6' lange.

g) bestaaer af 4 Brigantiner, armerede med 1 Kanon, 32pd. 40 Centner, og 2 dito 32 Cent. h) har 7 Brigantiner, armerede med en 40 Centn. 32pd. og 2 Carronader 24pd.

Optællingen af disse Classer giver 87 „Sloops“, Brigger og Brigantiner.

Egensom Egalitetssystemet har bevirket 30 Pundigerens saavidt mulige almindelige Indførelse i den franske Marine, saaledes er det 32 Pundigeren, der med maaske end større Consequents er antaget udelukkende i den engelske Marine, og for Granatkanonen den 8" Caliber. En Mangfoldighed af Kanonruiser er heraf Følgen; saaledes finde vi hos Englænderne

Granatkanoner 8 To. Caliber.

1ste Slags 65 Centner og 9 Fod lange

2 60 8-10" —

3 60 8 —

4 50 7 —

32pd. Kanoner.

1ste Slags 56 Centner vægtig og 9' 6" lange

2 50 9' —

3 50 8' 6" —

4 50 8' —

5 48 8' —

6 45 8' 6" —

7 41 8' —

8 40 7' 6" —

9 39 7' 9" —

10 39 7' 6" —

11 32 uangivet

12 25 6' —

13 25 5' 4" —

18pd. Kanoner.

1ste Slags 20 Centner vægtig 6 Fod lang

2 15 5 — 6 To. lang.

Desuden Carronader af 68pd. Caliber, som svarer til Gra-

naten af 8", dens Vægt 36 Centner og 5' 4" lang, og den 24pd. og 18pd. Carronade begge anførte til 10 Cent. Vægt.

De fremstillede Armeringers Forstieklighed fra den for vor Flaade antagne, indbyder til nogle Betragtninger, i hvilke vi ville sammenligne vort Beværningsystem med Englændernes, uden deri at optage Granatkanonen.

Egalitetssystemet har upaatvivlelig hos os været underkastet den omhyggelige Drøftelse, Sagens Vigtighed udkræver. I 1834 bleve meget udstrakte Prøver foretagne paa Amager, til Sammenligning imellem lette 30pd. Kanoner og de 18pd. saavel de lange paa Øverste-Batterie som de reducerede 13 Calibers Skandsfejts, og Resultatet blev Bibeholdelsen af denne Caliber. I hvor formidabel et engelsk Linieskibs Styrke, af samme Kanonantal som et af vore, seer ud naar man sammenligner Vægten af Lagets udfudte Rugler, troe vi dog at kunne finde Beroligelse i andre Sammenligningspunkter, der forekomme os at have større Betydning, end hiin simple Vægtangivelse.

Tager man blot Hensyn til Antallet af Kanoner, da maatte vore Linieskibe sættes i Parallel med dem af 2den Klasse hos de Engelske, og navnlig med b og c, de 84 og 80 Kanonskibe. Men da disse Skibe ere vore betydeligen overlegne i Skraagets Dimensioner og vi troe — vel tildeels en Folge af Foregaaende — ogsaa i Tommerstyrke, idet vi antage, at Hensyn til det ringe Dybgaaende, vore Linieskibe ere reducerede til for at kunne passere Drogden, har gjort det nødvendigt for Constructeuren, at indskrænke alle Tommerforligheder saa meget muligt, for at formindste Skraagets Egenvægt*). Det større og stærkere bygte

*) Et Princip, hvis militairiske Rigtighed har været underkastet Tvivl; fængsler vore Linieskibe til et Maximum af Dybgaaende, der igjen indflyder paa Skraagets andre Hoveddimensioner; det er, at de kunne passere det i vore Farvande vigtige Løb, Drogden, hvor igiennem man endog fordrer, at de fuldprovisibnerede skulle kunne flyde. Idet man indrømmede, at, om de byggedes med Tilfidsbetættelse af dette Hensyn, kunde det ikke fiendent indtræffe, at de bleve tære Binds 1ste hæfte.

Skraag er, med samme Antal og Caliber Skjts, det stærkere Vattailleskib, fordi det taaler flere Skud, fatigueres mindre af Batteriernes Action og Vægt, og endelig er rummeligere. Foier man altsaa til denne udspiteerlige Fordeel den udelukkende Armering med 32pd. Kanoner, saa synes det rimeligt, at man for vore Linieskibe maa søge Ligemand i den lavere eller 3die Klasse af den engelske Linie; skiondt alligevel Fordelen ikke er saa overveiende hos den nominelle Ligemand i 2den Klasse, især b, hvis Skandse- og Vaks-Skjts er Carronader, at ikke jo vore skulde kunne give sig i Kæft med dem. Resultatet af en Sammenligning imellem de to Bevæbningsystemer vil for en Deel nærmere bestemme Forholdet imellem begge Skibe.

For Sammenligningen imellem de danske 30 Pdre (15 Skpd. og 8 Skpd.) og 18 Pdre (12½ Skpd. 17 Caliber og 7 Skpd. 13 Caliber) og deraf uddragne Slutning om Egalitetsystemet, henviser vi til Capt. Michelsens Lærebog. Os være det tilladt, her at udstrække Parallelen til de givne Skibsklasser, og ville vi derfor betragte hvert Batteries Lag for sig.

generede i offensive Foretagender, gjordes den Mobbemærkning, at de under Defensiven, paa Retraite til Kjøbenhavns Næb for en overlegen Fiende, dog maatte paaregne nogen Lettelse ved Consumption af det fulde Forraad, naar det ei netop indtraf ved Campagnens Begyndelse, saameget mere som Østersøen ei kræver Provisionering for lang Tid; dernæst havde de en Ressource i Lempling paa ret Kiel, i Vandstyrning og endelig Overbordstættelse paa Fregatter og mindre Skibe, af Antere og svære Vægter, ja selv Batteriet. Skiondt vel et Linieskib er mere et offensivt Apparat, end et defensivt, og som saadan mindre taaler at fængsles af locale Hensyn, saa er det imidlertid ei at fragaae, at det var en heel betænkelig Sag, om vore Skibe under Forsølgelse bleve affaarne fra Hovedstaden, ved at være nødsagede til at gaae den længere Vej, medens maaskee Fienden var istand til at passere Drogden. Senere usigtige Opblodninger have imidlertid tilladt nogen, om end kun ringe Forsøgelse i Dybgaendet af vore Linieskibe, hvilken ogsaa, saavidt vi vide, er anvendt ved den paa Stablen staaende Prinds Christian Frederiks Hoveddimensioner.

Det er maaskee ikke overflødigt at bemærke, at den engelske 32pd. Kugle er mindre i Diameter og Vægt end vor 30pd.: Diameteren er nemlig 1½ Line mindre, og Vægten falder, efter de nationale Vægters Forhold, nær 23½ Pd. dansk. Allerede heraf opstaaer en lille Fordeel paa vor Side, ved Sammenligningen af begge Parters Underste-Batterie, og da dertil dette paa vore Skibe er en Kanon stærkere end Engländernes 3die Klasse b, og 2 Kanoner stærkere end c, saa ere vore Skibe de fornævnte Classer overlegne i Underste-Batterie, respective, som 15: 14 og 13.

Paa Øverste-Batterie føre vore Skibe 18pd. Kanoner imod Engländernes 32pd. engelsk Vægt. Forskiellen imellem Kuglernes Diameter er 9^u, en Forskiel, der vel i en Kanonades mangfoldige uberegnelige Chancer kan have Indflydelse — ved Strøifning, et enkelt Tommers Kloyning, Anslag imod en Bolt eller et Jernknæ o. desl., foruden den større Mængde Splinter der løsrides; og den vægtigere Kugles større Moment i Anslaget, under lige Hastighed, giver den en Fordeel i Indtrængningen, naar den 18pd. paa længere Afstand har tabt i Hastighed. Peri ligger vel, imellem disse Calibre, Fordelen, den større har over den mindre; men den forekommer os ikke at være af den Betydning imod det store Skib og navnlig Linieskibet, ei heller med den kraftige Kanon og Caliber, fornævnte 18 Pd. allerede er. I mindre Skibe, hvor Spanterne ligge længer fra hinanden, og overhovedet Sommermassen er mindre og Jernforbindingerne svagere, kan den nævnte Diameterforskiel have en betydelig Indflydelse paa Skuddets Effect; og derfor var Fordelen af den større Caliber især indlysende ved Bevæbningen af mindre Skibe. Da den 18pd. Kanon allerede besidder tilstrækkelig Gyne til at anrette Udælgelse paa Linieskibets Skraag og har, indenfor en vis Afstand, ikke ubetydelig større Indtrængning end den lette 30pd. — hvilken Indtrængning dog maa anses som et Maal for Kuglernes relative Anslagskraft — saa synes den større Diameter her at komme mindre i Betragtning, hvor den større Anslagskraft hos den mindre Kugle sætter den istand til at løsrive Jernforbindinger,

som den større maaske ei mægter, og anrette *Delæggelse* indensborde, efter at have giennemtrængt Siden. Det er fra Effecten af den 30pd. Carronade, sammenlignet med den lange 18pd., at vi gjøre denne Slutning og anvende den med *Modificationer* paa de korte Kanoner. En *Ansættelse*, hvor imidlertid *Diameterforskjellen* uidentvisl maa yttre kiendelig Effect, er ved *Concentrationen* af flere Kanoners *Ild* paa et vist Punkt, hvorved to Porte t. Cr. skydes i *Get*, snarere med 30 Pd. end 18 Pd. Den engelske 32pd. Kanon paa de omhandlede *Glassers* *Dverste-Batterie* er en lettere og, efter den usikre ovenantegnede *Længdeangivelse*, en ikke ubetydelig kortere Kanon, end den 15 Skpd. 30pd. hvormed *Proverne* foretoges i 1834 paa *Amager*. Da denne sidste viste sig mindre skarp skydende end vor 18 Pd., saa maa man slutte, at det samme maa være *Tilfældet* i større Grad med den engelske. *Indtrængningen* var, indtil paa 600 Alen, ogsaa til *Fordeel* for den 18pd.; det er altsaa rimeligt, at denne *Afstand* (hvor *Indtrængningen* bliver lige og siden til *Fordeel* for den 30pd.) maa, i *Sammenligningen* med den engelske Kanon, blive endeel større. Da nu den 17 Calibers 18pd. Kanon har fuldkommen *Kraft* til at trænge igjennem et *Linieskibs* Side og anrette *Delæggelse* paa det, paa de *Afstande*, hvor man paa *Søen* har nogen *Sikkerhed* for at træffe, og hvor den mindre skarpskydende 32pd. Kanon ikke allerede skal bruge maaske over et *Par Graders* *Elevation* (indtil 1200 Alen nemlig) — da den ogsaa indtil en *Afstand* af 6—800 Alen har større *Indtrængning* — da den kan anvende dobbelt Skarp paa maaske 200 Alens længere *Afstand*, og endelig paa meget nær *Engagement* tillige den hurtigere *Betjening* formedelst det lettere Skarp, *Ladestab* o. s. v., maa være til 18 Pds. *Fordeel*: saa troe vi, at vort System ikke vil tabe i *Balancen*, eftersom det har en 30 Pd. fra *U. Batt.* og 16 Stkr. 18 Pd. at sætte imod 3die *Classe* b, dens 14 Stkr. 32 Pd. og c staaer endnu en 30 Pd. fra *Und. Batt.* ringere. Med andre *Ord*: b har 13 og c 12 Stkr. 32 Pd. imod vore 16 Stkr. 18 Pd.

Stands- og Vaks-Styktet bestaar paa vore Skibe af 14

Stkr. 13 Calibers 18pd. Kanoner, imod Engländernes 6 *Carronader* og 2 Kanoner. Her er altsaa paa vor Side en *Dverlegenhed* i *Antallet* af 3 Stykker; og da vort Stykt er Carronaden overlegen i *Indrængning* paa længere *Afstand*, i *Skarpskydning*, *Maniabilitet* og *Kolighed*, samt kan anvendes til dobbelt Skarp: saa kan der neppe være Tvivl om, at vore Skibe have en stærkere *Stands- og Vaks-Bevæbning*, end fornævnte engelske *Linieskibe* af *Classen* 3. b og c.

En uimodsigelig *Fordeel* bliver tilbage for Engländerne; det er det større og stærkere *Skraag*. Sætter man end *Virkingen* af *Beskydningen* lige for de to Systemer, idet den større *Mængde* udfødte *Kugler* balancerer den sværere *Caliber*, saa er det dog rimeligt, at det større *Skraag* bedre maa taale den tilføiede *Skade*; derimod synes *Mandefaldet* at maatte blive større. At evaluere begge Systemers Effect paa de forskellige *Skraag* lader sig neppe gjøre, fordi saamange variable og uberegnelige *Størrelser* indflyde derpaa; saasom den større *Calibers* tilfældige større *Virking* i det enkelte *Tommer*; *Concentrationen* af flere Kanoners *Ild* paa et enkelt Punkt, *Artilleriets* *Betjening* overhovedet, saavel med *Hensyn* til *Sikkerheden* som *Hurtigheden* af *Skuddene*, med meget Meer. I dette Punkt kan *Erfaringen* alene afgjøre imellem de to *Bevæbningsystemer*. Men af de *Sammenstillinger*, vi ovenfor have gjort, og efter hvad der i denne *Sag* lader sig afgjøre ved rimelige *Slutninger*, har det intet Frygteligt ved sig, for vore *Linieskibe* at møde et engelsk eller fransk af den *Caliber* eller *Classe* som det kan sammenlignes med, uagtet den store *Dverlegenhed*, som de have over vore i *Bægten* af det udfødte *Lag*. Da Engländerne have *Classen* 3—b i største *Antal*, er den for Siden at ansee som deres *Maskestib*, og af *Sammenligningen* uddrage vi, at den snarere maa betragtes som svagere end vore 84, hvilke, ifølge heraf, altid ville kunne souteneres en *Plads* i hvilken som helst *Linie*, de som *Allierede* kom til at indtræde i.

Vore *Fregatter* udholde paa samme *Maade*, skiondt i ringere

Grad, Sammenligningen med deres Eigemænd i andre Nationers Marinier. Vi sige i ringere Grad, fordi her er et spinklere bygt Skib, for hvis Tommer og Jernforbindinger naturligviis den sværere Calibers Effect maa være mere ødelæggende, især under Forudsætning af flere Kanoners concentrerede Ild*). Det er dog først paa den længere Afstand, at 30 Pd. Indtrængning vorer frem for 18 Pd. Som velskellende Skibe, maatte vore kunne vælge Afstanden og slutte til Dobbelt skarps Distance, hvor da Carronadesystemet og den langsemme Betjening af 32 Pd. med dobbelt Skarp vil blive dem til Fordeel. Vi have stadigt yttret den Tanke, at en ikke ringe Forskiel maa i Praxis finde Sted imellem 32 Pundigerens og 18 Pundigerens Betjening med dobbelt Skarp, især med læ Batterie; hvorvidt Forsøg i denne Henseende bekræfte vor Mening, og om saadanne have været anstillede, er os imidlertid ubekendt. Efter Forlydende er den paa Stabelen staaende Fregat *Thetis* af noget større Dimensioner end *Freia* og *Conforter*, og skal være bestemt til, at føre 24 Pd.; isaafald er den en Fregat som i enhver Henseende vil kunne maale sig med andre Nationers sværere Fregatter, med Undtagelse, naturligviis, af Skibe som Amerikanernes „*Independence*“, eller Engländernes *Razée*: *Barham*, *Alfred*, *Amerika*, *Warspite* o. s. v. samt *Bernon*. At angribe en af disse vilde være et Dovestykke, og fra *Barham* at komme, som vi have været ombord paa og fundet det meest formidable Skib af den Klasse, man kan tænke sig, ere de i høieste Grad bedrageriske af Udvoortes, saa at man først paa ganske nær Afstand opdager deres Force. Vi havde lagt flere Dage i Selskab med *Barham* paa *Toulens* Rhed, i en Afstand af en 3—4000 Alen uden at kiende dens Navn, og vi vare i den Formening at den var af Force som *Nota*, indtil vi passerede tæt under dens Speil;

*) Dette, at lade en, dertil beqvemt situeret, Afdeling af Kanoner rette alle paa et vist Punkt af Fienden, imellem to Porte, i Retningen af en Mast s. Gr. og saavidt muligt fyre salveviis, maatte adentviis kunne anvendes med stor Effect, paa nært Hold.

da saa vi vel at den var meer end den syntes, men først ved at træde over *Falderebet* fik vi det fulde Indtryk af en, *Nota* saa overlegen Force, at *Macedonians*, *Guerrieres* og *Javas* Skibe nu ei længere kunde levne ringeste Grad af Forundring.

Hvad Bestykningen af de mindre Fartøier, Smaaaskibene, angaaer, da have vi hos os fra sidste Krig saa bestemte Erfaringer for det Fortrinlige ved vor Bestykning fremfor Carronadesystemet, at vi bør have den fuldeste Tillid til det, i hvor formidabelt end det klinger fra de Fremmede, med den næsten dobbelte Vægt af Sagnet's Kugler. Carronadens store Urolighed har man i England stræbt at modvirke, ved en af Admiral *Hardy* opfunden Compressions-Mechanisme ved Raperterne, hvilken ogsaa bruges paa nogle Classer Skibe til de 32pd. Kanoner; men de fleste Indretninger af denne Art ere complicerede og vanskelige at istandsætte under *Bataille*.

Vi komme dernæst til at berøre Granatkanonens Optagelse i de større Krigsskibes Besætningsystem og de Følger, man kan slutte sig til, dette vil have paa Fegtingen imellem Skib og Skib.

Udentsviol er det fra Dampskibene, at Ideen til denne Besætning er tagen, idet man fandt det nødvendigt, at sætte et lige Vaaben imod deres Skjys, og herved er ogsaa noget af den Fordeel bortfalden, som disse Fartøier havde over Seilskibet under visse Omstændigheder. Vel maatte Linieskibets svære Skjys, paa den samme Afstand, som Bombekanonnen kan række, være virksomt paa det svagere bygte, og i sit Maskinerie vulnerable Dampskib; men Chancen for Effecten er ulige større med Granaten, som, ved at springe indenbords, kan anrette Skade paa Maskineriet, der hvor Kuglen vilde have gaaet igiennem uden at berøre nogen væsentlig Deel af det. Det forekommer os derfor, at Granatkanonnen er endnu farligere for Dampskibet, end for Seilskibet, og vi finde saaledes intet i disse Fegtinger, der ved sin Nødhed frembyder Stof til Betragtninger.

Underleeds er det i Fegtinger imellem Seilskib og Seilskib.

Her ere Chancerne for Træf og Effect mere lige; og seer man hen til Beretningerne om de forsærdelige Udelæggelser, Granaten i de anstillede Forsøg har anrettet paa Skibsstraag, saa maatte man antage Muligheden af, at Kampen hurtigt vilde ende med en eller begge Parters Tilintetgjørelse. Saavidt som vi have været istand til at fætte os ind i de nye Situationer, troe vi imidlertid, at dette Vaabens Indførelse ikke vil blive af væsentlige Følger paa Fegningernes Natur og Udfald. Stilles Problemet i dets simpleste Form, Fegning imellem enkelte Skibe, saa finde vi, at det mindre og svagere Skib har ved Granatkanonen vundet en Chance imod sin Overmand, som det før ikke besad: deels ved, under en traineret Jagt, at have større Udsigt til at beskadige sin Forfølger i den Grad, at han maa lade det fare; deels ved, naar det er til Luvart og har Overlegenheden i Seiladsen, at kunne indlade sig i og vedligeholde en Fegning paa lang Distance mod en stærkere Fiende, i hvilken Vilkaarene staae omtrent lige, og hvor Kunstfærdighed og Lykken endog kan bringe Fordelen paa dets Side. Det større Skib vil ikke nu, som før, kunne i de fleste Tilfælde styrte sig over det mindre, ubekymret for den Skade, dette kan tilføie det.

Granatkanonen synes altsaa, ligesom Riffelen, for at bruge en Signelse, at være meest formidabel paa de længere Afstande. I Fegning paa Pistolstuds Afstand svinder derimod Fordelen ved dette Vaaben næsten til Intet. Granatens frygteligste Effect, ved Sprængning i Skibets Side, vil paa denne korte Distance neppe kunne gjøres Regning paa, idetmindste ikke uden en meget nedsat Ladning, og i alle Fald maa Betieningen af dette Skjots i Hurtighed staae meget tilbage for den almindelige Kanons; et Middel vil det da blive, at anbringe en Masse af Jld, fra alle de Kanoner der kunne bære, paa de Steder, hvor Granatkanonerne ere placerede, for snarest muligt at demontere dem. En halv Snees Kanoner rettede med dobbelt Skarp paa disse to, tre Porte, maae da i kort Tid kunne sætte det frygtede Skjots ud af Virksomhed — maaskee, affyrede salveviis, vi de hurtigere

opnaae Hensigten. Naar man altsaa først er sin Fiende paa Livet, opløser Fegningen sig til den sidst forudgangne Tids morderiske Beskydning, kun i en vis Henseende styret med mere Kunst og Regelmæssighed; eller ogsaa vil Entring hyppigere blive den nødvendige Ende paa Kampen. At slutte tæt paa Livet af sin Fiende, skulde man troe, vil den nye Bevæbning blive en Opfordring til, ligesom forhen det dobbelte Skarps Anvendelse, som afløste Kanonaden paa lang Afstand, under kunstige Manøvrer og Evolutioner, i den amerikanske og de tidligere Søkrige. At opnaae dette, medens man saa lidt som muligt giver sig blot for det farlige Vaaben, vil udkræve veloverlagt Manøvre og rigtig Anvendelse af Tactikens Regler.

Anvendelsen af det Foregaaende paa Fegning imellem Flaader falder af sig selv. For den Flaade, der er til Luvart og ikke vil indlade sig i Slag, tilbyder det nye Vaaben et Middel til en Skiermydslen, der kan have større Resultat, end den med almindeligt Skjots; sine Dampskibe, hvoraf vi i Fremtiden tænke os 10—12 Stykker altid attachedede til en Flaade af nogen betydelig Størrelse, der er beredt til at levere et Slag, kan den sende ned for at beskyde den fiendtlige Linie, muligt afmaaske et enkelt Skib i den eller gjøre et eller andet Indtryk paa den, hvorved et almindeligt Slag kan forberedes. Eller naar den stærkere Flaade i Læ vil drage den svagere i Slag, ved paa samme Maade at sende sine Dampskibe op for at drille et eller flere enkelte Skibe i Linien, bringe dem ved Skade paa Reisingen til at falde i Læ og derved frembringe de samme Følger som før nævnt. Dampskibene komme i disse Tilfælde til at spille en betydelig Rolle, lig de lette Tropper i Landkrigen: det bliver dem, der komme til at indlede Slaget selv, og af hvis kloge og heldige Tiraileren dets Udfald ofte vil komme til at afhænge. I første Tilfælde, imellem lige stærke Flaader f. Ex., vil den læ Flaade lade det være sig angelegent at kaste de Angribende tilbage, og dertil bruge efter Omstændighederne sine Dampskibe alene, eller lade disse bringe enkelte Skibe i Ilden ved at bugser dem op.

I andet Tilfælde, naar en stærkere Flaade fra Lø af vil trække den lav i Slag ved sine Dampskibe, ville, hvor et Skib i Linien (Ugtermanden el. a.) falder ud af den og i Lø formeddelt Afmæstning, Dampskibene paa den Angrebnes Side give saadanne betrængte Skibe Hjælp, trække dem til Luvar af Linien o. s. v., medens de øvrige bevare de fiendtlige Tirailleurs Ild. Maa ske leveres en Fegtning imellem Dampskibene paa begge Sider, i Flaadernes Paasyn; kort, en Mangfoldighed af Combinationer i Fegtningerne til Søes synes at være bleven en Følge af den nyere Tids Opfindelser: Dampskibet og Bombekanon. Hvad denne sidste Indfyndelse paa Flaaders Angrebsmaade angaaer, da troe vi, at Colonneangrebet vil være det der udsætter for mindst Tab, eller Beskædigelse af dette Vaaben, under selve Angrebet. Der behøves ingen Udvikling til at vise dette, om man end ikke vil lade sig noie med Trafalgar-Slaget som Beviis; skiondt den ringe Fart, hoormed Nedseilingen dengang skete, vel var den ugunstigste Omstændighed for et saadant Angreb man kan tænke sig. Men med 6 Miles Fart giennemløbes 1200 Allen i 4 Minuter; paa denne Afstand er Træffet, paa den ringe Skive af Skraaget man har for sig, ikke at regne paa med nogen Sikkerhed under mindste Dyrkning eller Søbevægelse, og har man Tredækere i Ræderne af Colonneerne, giennemtrænger ingen Kugle deres Boug paa denne Afstand; endelig vil ikkun 2 Skud kunne gøres inden de fra denne Afstand ere Fienden paa Livet. Antager man den Lø, opbrast liggende Flaade at slutte med Intervaller af en Skibslængde, eller rundt taget 100 Allen, vil, paa 1200 Allens Afstand, 4 Skibe foranfor og 4 agtenfor det, Colonnens Formand skænne paa, kunne rette deres Ild paa ham. Paa 600 Allens Afstand tilstøder en Varningsfrihed i Portene af 70° kun begge Secundanterne sigtet; disse ville da behøve at reservere deres Ild for deres Opponenten. Vel kan det synes, at dette allerede er en Ild at passere igiennem, der er formidabel nok for at afstrække fra Forsøget, især imod et Vaaben som Bombekanon; men Erfaringerne fra den sidste Krig — Rodney's, Duncans og Nelsons

Seire — forenede med Betragtningen af den ringe Sikkerhed for Skuddets Træf til Søes, under visse Omstændigheder, lader Grund til at antage, at det med Dristighed og Dygtighed udførte Forsøg som oftest vil lykkes. Dog — denne Afhandlings Grændser tilstøde ei at fordybe sig i egentlig tactiske Betragtninger.

Men istedetfor efter Pairhans's første Tanke, at hans nouvelle force maritime skulde tilfikkre den usvante og uovede Marine en let Seir, vil netop den nautiske Dygtighed i en overveiende Grad vise sit Værd nu, vi have Dampskibe og Bombekanon: deels derved, at denne Dygtighed vil giøre sig gjældende ved at afsvinde og beholde den Stilling, der er fordeeltigt, opfatte og benytte de vrelende Omstændigheder; deels derved, at frist Kuling og det Veir, der kræver Sømands Dygtighed og Erfaring, vil være det fordeeltigt til Angreb, idet det sætter istand til hurtigt og dristigt at holde sin Fiende paa Livet, om han vil holde Stand eller af udvortes Omstændigheder nødes dertil, og den partielle Skiermydslen paa lang Afstand i saadant Veir er underkastet større Usikkerhed, end i stille Veir og smult Vand. Den væsentlige Indfyndelse, det nye Vaaben og den nye Vaabenart vil kunne spaaes at faae paa Krigen til Søes, er, at Tactiken vil atter høre sig i Værd; de ældre Tidens Evolueren i flere Dage i Sigte af sin Fiende, før det kommer til afgjørende Slag, vil atter blive almindelig; flere Resourcer ere vundne, saavel til at indlede Slaget, som til at styre dets Gang; men for at bringe det til et afgjørende Resultat maa der sluttet tæt paa Livet af sin Fiende, ligesom i de sidst foregaaende Krige. Med saa Lid: Krigens Chancer ere bleve forøgede, paa samme Tid som Combinationerne ere bleve flere; Søkrigskunsten har vundet en større Udvikling, og Dygtigheden større Værd. Dette er hvad vi troe at kunne udlede af de simple Slutninger, vi i en saa fløgtig Behandling af Emnet ere istand til at anfille.

Da nu saavel Englænderne som de Franske og Russerne have almindeligen indført Granatkanonen paa deres Linieskibe, de to første ogsaa paa Fregatterne, ja Fransmandens endog paa

alle Glasfer af de egentlige Krigsfartøier, kan der vel neppe være nogen Tvivl om, at ogsaa vi ville faae dem, idetmindste paa vore Linieskibes Underste-Batterie, hvor to 60 Pd. paa hver Side kun ville forvolde en Vægtforagelse af 4—6 Skippund; og i Tilfælde af Krig kunde, selv om man var uforberedt, dette uden Vanskelighed stee ved at bengtte af de til Kanonbaadene bestemte Kanoner. Den forandrede Affutage, Installationer ombord o. s. v. var da af de Ting, der just ikke udtræye lang Tid. Ikke færre end 24 Stykker 60Pd. Granatkanoner vilde imidlertid saaledes fordres til vore 6 Linieskibes Underste-Batterie alene.

Underleedes blev det med vore Fregatter; til dem vilde udfordres en til dem specielt construeret Granatkanon, hvad enten Valget blev, som hos Engländerne, den 60Pd. i reducerede Dimensioner, eller, efter Franskmændene, en mindre Caliber; dog vilde man neppe, i Tilfælde af en pludselig udbrydende Krig, kunne komme i Forlegenhed, da Sø-Staten eier 24Pd. og 18Pd. Kanoner, der ved Udboring hertil kunde anvendes. Det samme giælder for vore Corvetter og Brigger, til hvilke muligt den 12Pd. Litr. L kunde tiene, naar den blev udboret til Granatkanon.

De fornødne Indretninger i Skibene bestaae væsentligen i Magazin for Granaterne, hvilket de Franste have midtskibs ved Pompesoden. Annales maritimes omtaler caissons dans l'archipompe. At staafe et stærkt og sikkert Magazin til denne farlige Ammunition, maaskee endog til Krudtladningerne, for at forebygge Confusion med Karduserne, blev maaskee den mindre lette Opgave ved dette System, med Hensyn til Rummet's Tab. Pladsen midtskibs er den beqvemste for Transporten.

Vi tilføie nogle Resultater af Forsøgene i 1832 paa Rheden her, Hurtigheden af Betieningen angaaende, hvilke vi skyldte en venstabelig Meddelelse.

Paa Kanon- og Bombe-Chalupperne var Installationen af den 24Pd. Kanon og den 60Pd. Granatkanon fuldkommen eens.

Med den 60Pd. Kanon giordes

d. 30te Juni 9 Stud med Granat og 1 Stud med Skraasæt i 26 Minuter.

d. 1ste Juli 13 Stud med Granat og 1 Stud med Skraasæt i 37 Minutter.

d. 5te Juli 11 velstgitede Stud efter Skive med Granat i 24½ Minut.

Med den 24Pd.

d. 4de Juli 10 Stud med Kugle sigtet efter Skive i 15¾ Minut. Resultatet heraf bliver, for Granatkanonen omtrent 2½ Minut til hvert Stud.

før den 24Pd. omtrent 1½ Minut til hvert Stud.

Skulde Granatkanonen monteres i almindelig Skibsrapert, maatte den, som let Skyts i Forhold til Projectilets Vægt, sandsynligviis gives mere Friction mod Dækket, end de lange Skibskanoner, og heraf følger atter en langsommere Betiening.

En Sø-Officiers Tanker om Besparelser ved Marinen.

Paa en Tid, da Danmarks Konge, Folkets Repræsentanter og hver oplyst tænkende Mand i Folket ere enige om, at Besparelser i Statens Udgifter ere nødvendige, kan det neppe antages, at den Sum, der hidtil er bleven anvendt Marinen, vil kunne ventes forøget i Fredstilstand. Der forestaaer imidlertid Marinen en høist betydelig Forøgelse i Udgifter til den nu saa fornødne Anskaffelse af Dampskibe, allerede paabuden ved en allerhøieste Resolution; og da denne nye, men for Fremtiden stadige, betydelige Udgifts-post netop skal tage sin Begyndelse nu, da det tydeligen viser sig, at vor Flaade i de sidste Aar er gaaet noget tilbage, saa maa dette vel opvække Betsymring hos hver tænkende Mand i Marinen og hos Enhver udenfor den, der betragter Flaaden som bidragende

til Statens Forsvar og Handels Beskyttelse, bidragende til at Danmark ei skal ansees som sunket ned til Staterne af laveste Rang.

Ved at omtale, at Flaaden er i Aftagende, da mener jeg Skibene, ei Roskottillen, som i de 5—6 Aar, da Skibene i Antal og Sundhed ere aftagede, ikke alene er bleven fuldkommen istandsat og completeret, men endog tildeels bestaaer af bedre Fartøier end forhen, saavel med Hensyn til Construction som Artillerie. Det er priisværdigt, at den tidligere Fremgangsmaade, under Bygningen af Skibe at lade Roskottillen forfalde til Ubrugelighed, saaledes er bleven rettet; men for at yde størst mulige Tjeneste, formener jeg, at begge Dele bør vedligeholdes med lige Omhu, og at det er meget betænkeligere at lade Skibene deteriorere, end Roskottillerne.

En endog aldeles forfalden Roskottille vilde, ved Udbruddet af en Krig, ligesom i 1807, i saa Maaneder kunne gøres fuldtallig; thi i alle vore Skove, og ved alle Skibsværfter omkring i Landet, findes Træ, der er tienligt til Kanonbaade, ligesom der nu ogsaa allevegne findes Mænd, der kunne bygge efter Tegning og saaledes anvende alle Landets private Sommermænd, der ville være stikkede til Arbeidets Udførelse.

Under sidste Krig stod vor Roskottille alene, fordi Noden bad det, og den holdt sig alene, fordi vor daværende Fiende aldrig sendte nogen Magt med det specielle Niemeed at tilintetgjøre den eller Dele af den, og fordi man dengang ei besad Dampskibe. Disse bør betragtes som et farligt Vaaben imod Kanonbaade; farligt ved sig selv og ved den Hurtighed, hvormed de i alle Retninger kunne bevæge sig, saalænge indtil en Kugle lammer deres Maskiner; men endnu meget farligere for Roskottillen derved, at de netop i stille Veir, det eneste hvormed denne kan virke, med Lethed og Bestemthed kunne bringe Skibe med meget og svært Artillerie frem og tilbage, medens de selv, placerede paa Skibets fredelige Side, ere sikrede ved dette som ved et mægtigt Skjold.

Roskottillen vil derfor i Fremtiden ikke, i vore Farvande,

kunne optræde selvstændigt som offensivt Vaaben, og som defensivt ikkun i ganske enkelte, Skiargaard lignende Localiteter, eller i Forbindelse med Seilflaaden. Dens Nytte, saavel som dens henfigtsmæssige Styrke, betinges derfor af Seilflaadens Styrke og Tilstand, ligesom det ogsaa er denne alene der giver Danmark Vægt, naar Staternes Magt veies, den der alene, efter Omstændighederne, beskytter Danmarks Handel og Skibsfart, naar Strid finder Sted inellem søfarende Nationer; den beskytter og fremmer vor Handel, selv med aftaklede Mæster. Skulde, imidlertid, denne, ved Udbruddet af en Krig, befindes i forfalden Tilstand, da hører der lang Tid, eller overordentlige Midler til at hæve den; og sandsynligt er det, at Mangel paa Materialier i Forbindelse med Krigens øvrige Omstændigheder ville vanskeliggøre eller endog umuliggøre dette. Et saadant Dilemma vilde kunne have Følger, dem Administrationen vistnok vil søge at undgaae; men da hertil vil udfordres Vedligeholdelsen af saavel Seilflaade som Roskottille, i Forbindelse med Anskaffelsen af de meget kostbare Dampskibe, Alt med samme Pengemidler, som i det Tidsrum, da, uden Dampskibe, end ikke Roskottillen alene har kunnet gienoprettes uden at Flaaden har lidt derunder, saa synes det indlysende, at Besparselser paa anden Maade ville blive nødvendige, og idet jeg derfor alene nævner de Poster, hvori jeg troer dette vil kunne skee, skal jeg indskrænke mig til, noiere at drøfte og udpege det i den ene, hvor det forekommer mig at de betydeligste Besparselser maatte kunne indføres.

- 1) En mindre kostbar Administration: den nærværende er nemlig kostbarere end dengang, da Flaaden talte det fiirdobbelte Tal af Linieskibe.
- 2) Et mindre kostbart, i Organisationen simplificeret Contoirhold. Ogsaa dette er omtrent lige saa stærkt i Personale som fornum.
- 3) Gammelholms Flytning og Pladsens Salg, da Flaadens Styrke ei passer til at besidde de største Værfter i Verden; Nyholms nu med store Beføstninger tilendebagte Opspydning

vel endelig maa have gjort Sværksættelsen mulig af den Plan, der jo ikke er Døgnets Barn, men allerede henved et halvt Seculum gammel, modent overveiet og stadigen paatænkt af flere hinanden afløsende Administrationer, under Forudsætning af selv en Marine som den vi forudum eiede; og endeligen nu under stærkere Opfordring, end nogensinde, til at benytte, paa den for Marinen fordeeligste Maade, det vundne Terrain og forsaane Marinens Fonds for Vedligeholdelsen af vidtloftige Bygninger, Vulværker o. s. v. der kun ere Middele ei Diemeed for en Somagt. Denne Flytning anseer jeg af saa stor Bigtighed, at den bliver en Nationalsag og derfor kan ventes behandlet med al den Alvor, Omhyggelighed og Offentlighed, som Sager af den Natur gjøre Fordring paa.

- 4) Besparelser ved Værftet selv, saasom: Lønninger for Inspektionstienesten, Indstrækninger ved Hesteholdet m. m.
- 5) Ophævelse af alle Indrulleringsposter, som under 2—3aarig Afsløsning kunde bestyres af Marinens ældre Capitainer og Commandeurcapitainer.
- 6) Indstrækning ved Cadetacademiet, efter et Forhold passende til Corpsets Styrke.
- 7) Besparelser ved Arbeidsclassen.

De her fremsatte Poster til Besparelser vilde tidligere eller sildigere komme under Quæstion, derom kan Ingen tvivle. Jeg skal i denne lille Afhandling kun holde mig til

Besparelser ved Arbeidsclassen.

Indsenderen heraf kan ikke paatvile, at det jo vilde være Os. Majestæt og det Kongelige Huus langt klarere, naar de lade sig befordre i den kongelige Chaluppe, at de da, ved at kaste et Blik paa dens Besætning, saae Mænd, som ved deres fortrinlige Duellighed, forenet med et godt Forhold, havde sounget sig op til Underofficerer i Marinens tvende Corpser, end, som for nærværende Tid, at vide, at Chaluproerne aldeles ikke høre til nogen af

Marinens arbejdende Classer eller ere kiendte med Søen. De ere lønede høiere, end den bedste Matros eller Constabel, og ere desuagtet, paa enkelte Dage af Aaret nær, fuldkommen deres egne Herrer og arbeide som Siouere, eller holde Udsalgssteder, hvorfra de blive hentede, naar Chaluppen et Par Gange om Aaret bliver brugt. Herved vilde bespares 13 Mand.

Admiralitetsherrerne og Holmens Over-Equipagemester have tilsammen 24 Mand, som ikke gjøre Sø-Staten nogen Tieneste. Admiralitetets Deputerede have velafgatte Budde, som kunde besørge Ombringelsen af circulerende Papirer, til hvilken Tieneste der nu daglig indfinder sig en Chaluproer hos hver af de 5 Deputerede. De Fordele, som Over-Equipagemesteren har af de ham tilstaaede 12 Chaluproere, ere sandsynligviis indbefattede i den ham tiltænkte Gagering ved Posten. Men denne Gageringsmaade er overordentlig kostbar, i Forhold til den Gavn eller Fordeel Posten drager deraf, og et Pengetillæg, lig det 3—4 Mand koste Sø-Staten, vilde sikkert være et behageligere Equivalent. De enkelte Gange om Aaret, at Admiralitetschaluppen bliver brugt, kunde den roes af en Besætning, tagen fra et af Corpserne eller fra begge; ligesaa med Over-Equipagemesterens Chaluppe, om den nogensinde skulde blive brugt. Herved vandtes ogsaa en Udmærkelse, til Belønning for godt Forhold i Corpserne, ved Udnævnelse til hvad der iblandt Mandskabet maatte betragtes som en Hæderspost. Have vi Flaaden eller flere af vore Dragsmænd liggende paa Rheden, ere diases Fartøier eller Fartøibesætninger til de høie Vedkommendes Disposition i manglende Fald, og begge de nævnte Besætninger af Chaluproere maae, under Nutidens Forhold, forekomme os som Lønninger fra en ældre Organisation og en Tid, da den personlige Tieneste var i ringe Pris.

Et rigtigt Princip antager jeg at det maatte være, og som borde gøres giennemgribende i enhver nok saa lille Green af Bestyrelsen, at ingen af Sø-Staten lønnet Arbeider borde i Arbeidstiden forrette nogen Ting, der ikke var Marinens Arbeide. Det er mange Aar siden, at Marinens ældre Officierer mistede, imod

Godtgjørelse, den Oppasser, der var dem tilstaaet; Holmenes faste Officierer have endog Godtgjørelse for to. Imidlertid har Holmens Malermester en Mand til sin Tjeneste, eller Godtgjørelse for en saadan; Havnecapitainen i Kiøbenhavn har 6 Mand, deels stillede personlig, deels godtgiorte ham i Kost; Soldkammerets Krydsbaad ved Helsingør har 4 Mand, som afgives fra Vagtskibet; i Esrom Sø holdes 2 Mand og i Lyngby Sø 1 Mand for Sø-Statens Regning. Hvad Kiøbenhavns Havnecapitain angaaer, da kunde der, for de enkelte Gange om Aaret, at Ceremonien fordrer, at den kongelige Dampbaad ledsages ud forbi Trekroner af Havnecapitainen, gives Godtgjørelse for leiede Folk, dersom ellers denne Udgift skulde findes at borde hvile paa Marinen og ikke paa selve Embedet.

Om end alle de Godtgjørelser, som maatte findes nødvendige i Anledning af de her nævnte Besparelser, kunde udgjøre indtil 1000 Rbd. aarlig, saa indseer dog Enhver hvor store Besparelser der maa fremkomme, ved at inddrage 50 Mand, for hvilke kan holdes, med Hensyn til Udgifterne, omtrent 30 Sommermænd, hvorpaa der i dette Dieblik er saa stor Trang*).

Det kan ikke paatvies, at den store, tildeels fuldkomne Frihed, som de nævnte Personer have, jo er Moder til den Fritagelse for Arbeide, som i Corpserne og blandt alle Haandværkerne finder Sted; thi at alle Haandværkerne og Corpsernes Mandskab med Rette betragte alle disse Personer, der forrette Arbeide udenfor den kongelige Tjeneste, som Menneker af mindre Vigtighed og mindre Tienstydgtighed, end den de selv besidde, er en saa naturlig Følelse, at den ikke kunne udeblive og maatte bevirke den

*) Da, i Aaret 1834, 4 Commandeur-Poster bleve creerede, med 1800 Rbd. Gage, fandtes det fornødent at inddrage en Admirals-, en Contre-Admirals- og 4 Capitains-Gager, til Afbredningen af hine. Derfra blev imidlertid et Overflud af 4000 Rbd., som Officierscorpsets Gagesfond saaledes indskrænktes med. Den ovenomtalte Reduction af Chaluproere vilde beløbe sig til 5000 Rbd. aarlig, lavt anslaaet.

nuværende Frihed for Arbeide i de omtalte Glasfer af hver 13de Arbeidsdag.

For Holmens Mandskab, der ikke alene har den ved Lovene befalede Frihed paa Sø- og Helligdage, men tillige en heel Fri-maaned; 13 Fridage om Aaret, paa hvilke de modtage deres Kost; Frihed paa Kongens Fødselsdag; Frihed naar Thermometeret staaer under 5—6 Grader Frost, eller naar det regner stærkt om Morgen; foruden den Frihed, de vinde ved Forsagt-Arbeide, synes hver 13de Dags Frihed at være meget for meget.

Denne, hver 13de Dags Frihed, begynde som en Belønning for de Arbeidsomme, og med Udelukkelse af dem, der viste et modsat Forhold eller vare straffede for Uorden. Da det Forhold, Sø-Statens Mandskab viser, vidner om en Orden og tildeels Udruelighed, som for 25 Aar siden var ukendt, og da der vel ikke kan klages over Mangel paa Arbeidsomhed, saa er Følgen, at Friheden er almindelig, med yderst fældne Undtagelser. Men da Dagpengene dog tabes, veed jeg med Bished, at der gives Indsivider iblandt Haandværkerne, som ikke vide, hvor de skulle finde Arbeide, og gierne arbeidede paa Holmen i deres Fridage, naar de ikke frygtede for deres Kammeraters Uvilie.

Forsagt-Arbeidet bør sikkert udstrækkes saavidt som det er muligt, og Meget antager jeg er muligt, med Hensyn til det overordnede Tilsyn, som Holmene kunne afgive. Men de besparede Dage bør betales Arbeiderne med Penge, ei med en Frihed, som Fleerheden ikke, med den bedste Villie, kan benytte til Gavn for sig og deres Familier, og altsaa bruge til at spadser, følge Vagtparaderne eller brillante Liigbegængelser, bivaane Troppernes Manøvrer o. s. v. Der maatte gives en aldeles urimelig høj Løn for disse besparede Dage, naar ikke Marinens Kasse skulde vinde betydeligt derved; thi Arbeiderne tiene ikke alene for Gage, Dagpenge og Kost, men tillige for Hus, Mundering, Hospital, tilkommende Pension og Indtægter forenede med Medailen for to Tjeneste. At kunne formindste Antallet paa Arbeiderne, uden

at formindste den directe Arbeidsudgift, er altsaa ogsaa en Besparelse. Der gives kongelige Værster, hvor man bygger de største Skibe paa Forsagt-Arbejde, ved at inddele det i $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ Dele.

Alt man ikke betragter den 13de Dags Frihed for stort andet, end en Lediggangsdag, sees af, at hver Dags Frifolk ved Haandværkerne maae møde paa Holmen, hvor de erholde deres 4 Skilling for præcis Møde til et Arbejde, som de ikke begynde paa. Denne Foranstaltning er ventelig fremkommen ved Dnsket at holde Haandværksfolkene fra Nattesviir; men man holder dem tillige derved fra Arbejde; thi dersom der ved Arbejde forstaaes Arbejde paa de private Værster, saa maae de, naar de skulle gaae fra Nyholm over Land til Christianshavn, hvor de active Pladser findes, trættes ved Tanken om den halve Miil, de have at gaae, uden at vide om der er Arbejde at erholde, eller om de ikke komme for sildig og altsaa gaae forglæves. Hvad er rimeligere end at Friheden nu benyttes som ovenfor omtalt, og saaledes hendrives en Dag, der er ligesaa stadelig for Manden selv, som den er spildt for Marinens Tjeneste, uagtet den er betalt med $\frac{2}{3}$ eller $\frac{1}{4}$ af det Manden erholder.

Det er ikke alene Holmens Sommermænd, men alle de ved Holmen ansatte Haandværkere, der have denne, hver 13de Dags Frihed: Smeddene have endog noget meer. Ethvert arbejdende Individ ved Sø-Staten — i Arbeidscompagnierne f. Ex. — har en saadan Frihedsdag, Nogle sieldnere, Andre oftere. Dagsvagsklassen har Frihed hver 3die Dag, men skal desuagtet møde paa Holmene, hvor de erholde 40 Skilling Siouerlon for hver Dag. Dette Tillæg af $3\frac{1}{2}$ Rbd. om Maanedens giver disse Folk en større Indtægt end den de 2 yngste Grader af Underofficerer ved Matroscorpset have, og dog ere næsten alle Dagsvagterne tagne af de af Corpsets Matroser, der ikke ere stikede til Avancement. Øserne ere saa mange, at deres Arbejde er tidlig endt.

Sø-Statens Krudttaarne synes at være saa godt beslyttede for Indbrud, deels ved deres Mure, deels ved deres Indhold, at Skildvagter ikke synes nødvendige. Hensigten med Vagtholdet

maa da være, naar passende Veir indtræffer, at aabne og lukke Lugerne. En Forening af Land- og Sø-Stat, om det daglige Tilsyn hermed, maatte frembringe Besparelser for begge.

Der er Classer af Arbeidere, som Marinen aldrig bør mangle, saasom Sommermænd, Grovsmedde, Keeslagere, Maste-magere og Kapertmagere; thi herved forefalder Arbeider, som private Haandværksfolk ei altid kunne udføre, da de ikke have havt med saa svære Materialier at bestille, eller kiende til den Arbeidsmaade og Nøiagtighed, som udfordres. Men der er Andre, paa hvilke der maaeste altid borde være Mangel, for at forebygge, at der noget Dieblis er for mange af dem; thi Holmens Arbeidere ere sikkert ikke bedre Kiøb end de private, naar der tages Hensyn til de ovenfor berørte Udgifter, som ere forbundne med Marinens Haandværkere. Til disse Classer henhøre Snekere, Bødkere, Seilmagere og Kleinsmedde; thi paa saadanne har Kiøbenhavn aldrig Mangel. Meget af det, disse sidste Haandværkere forarbejde, er det temmelig ligegyldigt, om det haves færdigt eller ikke, naar Manglerne nøiagtig ere antegnede. En eneste usikker Dæksbiælke paa et Linieskibs Batterie er en større Mangel, end om Flaaden ikke eiede en Krudtkasse, eller manglede alle dens Løseil; thi alt dette kunde forfærdiges af Stadens private Haandværkere i kortere Tid end Flaaden equiperes.

De saakaldte Holmens Underofficerer antager jeg at være undværlige Personer. Et Par af disse tiene høit, indtil 3 Mandes Daglon, og al den Fordeel, som følger med et Brændeviinsudsalg, som neppe borde finde Sted, og Salget af Brød, Frokost o. s. v. Den, der har dette Udsalg, anskaffer tillige de befalede Siouere. Hvor let kan ikke, ved denne Indretning, den bedste Dranker blive betragtet for den bedste Arbeider. Corpserne maatte kunne afgive Underofficerer til at styre Siouer-Arbejderne; disse Underofficerer ere øvede i at commandere. Marinen mangler ikke Materialier, endnu mindre Menneker, men Arbeidere bør disse Menneker saameget muligt være.

Som en almindelig Bemærkning anføres, at jeg troer det

rigtigt, at Marinen ikke havde andre faste Folk, end Haandværkerne, Corpsernes Mandskab, de høist nødvendige Folk til de faste Poster, og et saa indskrænket Antal Vægtene, som Omstændighederne tillade, eller med andre Ord, at Folk, som kun afgive den simple Kraft, ikke borde være i fast Tjeneste. Jeg troer ikke, Indrulleringslovene modsigte, at Marinen kunde indkalde fra sine Districter Søvante, hvoraf høves saa mange, og hvoraf kun saaielden nogen requireres. Denne Indkaldelse kunde skee fra først i Marts til ind i November, i saa stort Antal som Erfaring gav Formodning om, at man havde Brug for. Disse kunde indquarteres med Sogage og Kost paa et under en Officers Commando lagt Skib, ved Nyholm; deres Mad kogtes i Smedien; en Forandring i Spisetid og Spisetid var nødvendig, for at bringe den i Harmonie med Holmens Arbeidstid, og jeg kan ikke tvivle om, at dette maatte være til Marinens Gavn. Den Indrullede kom derved til at opfylde sin Tjenesteplygt dog i nogen Grad lige med hans Medbroder i Armeens Ruller; han modtog dog nogen militair Dannelselse og blev foreløbig bekiendt med et og andet Arbeide ved Skibe, som kom til Gavn, naar han udecommanderes til activ Tjeneste paa Søen. Eignende finder Sted i Frankrig.

Ryboder er lige saa stor og beboet, som da Marinen var langt større. Formindstelse af faste Folk formindsker Udgifterne, lige til Børnefløder og Skolegang. Og saa vilde der herved gives Leilighed til at afhænde de overflødige Huse og Grunde.

Da det er de store Nationer, der bestemme Krigenes Udbrud, maae de mindre Stater søge at have deres Krigsmagt i saa activ Tilstand som muligt. At vor Marine, ved sit Matros Corps og sit Artillericorps, hvoraf vore Underofficierer tages, eier en Kiene i Forhold til Flaadens Størrelse, som udentvivel er bedre, end den nogen anden Marine er i Besiddelse af, er vist; men langt større kunde den Tilid være, hvormed man heiste Bimpelen paa vore Skibe, naar det Antal Soldater, som de Kongelige Resolutioner bestemme for ethvert Skib, eller et Antal som nærmede sig dette, blev øvet i

Kanonexercits paa eyhver Tid, der anvendes til Troppernes Øvelse. Disse kunde, paa et Skib, som havde sine Batterier ombord, præsenteres for og inspiceres af en af Hs. Maiestæts Adjudanter, paa sædvanlig Maade, naar de øvrige Tropper ere under Revue. Marinens tvende, høistduelige Corps maae betragtes som alle anvendte til Underofficierer under en Udrustning. Blandt vore indrullede Matroser mangler det ikke paa Folk, som paa Topperne af vore Skibe kunne træde istedetfor vore Corpsmatroser, der ere blevne Underofficierer; men til at træde istedetfor Artilleristerne høves ingen. Hvad synes at være rigtigere, som Følge af det anførte, end at det Antal af Soldater og Officierer, som Armeen skal afgive til Marinen, blive øvede i den Tjeneste, som de, idetmindste i Begyndelsen af ethvert Tøgt, i Krigstid maae overtage. Det er lettere at lære en god Soldat at commandere og sigte med en Kanon, end selv de bedre Matroser, naar de ikke før have faret med vore Krigsskibe. Er den her yttrede Mening rigtig, da vil den Omstændighed, at det maaeske vil være en Nødvendighed, at Marine-Bataillonens Mandskab forblev et Aar længer indkaldt, ikke blive betragtet som en Hindring.

Jeg føler, at der maa findes Officierer i Marinen, som ved at læse denne lille Afhandling, ville tænke: Er det ret at foreslaae, i en Marine, hvor Lieutenanten bliver over 40 Aar og Capitainen nærmer sig Oldingsalderen, at der bør givres Indskrænkninger i Indtægter ved de eneste Poster, som tillade en Mand at leve, i Forhold til sin Stilling, uden Næringsførg? Men Marinens Vel, vil dog Enhver indrømme, bør være os alle Hovedsagen. Bliver Forholdet saaledes i Marinen, at dens Officierer, istedetfor at have deres Tanker ene heftede paa deres Fag, Søen, og hvad derpaa kan foresalde, at de skulle være nødte til at prise den lykkelig, der har opnaaet en Indrulleringspost, en Commandantpost eller en Equipagemester-Stilling, da antager jeg dette at ligge i Ufuldkommenheder i Organisation. Og aldeles i Forbindelse med Foranstaaende maa det antages at være en Feil, naar Corpsernes Mandskab maa ønske sig mange

af de Poster, som de andre Compagnier afgive Mandstab til, eller ønske at forlade deres Bane for at blive Bøgere i Ryboder eller Nere.

En hoiagtet Over-Equipagemester indførte ved Holmene Opsynsbetiente ved deres Udgange. Denne Indretning er upaatsvarelse til Gavn. At ophæve dette Tilsyn vilde sikkert være høist skadeligt, skøndt det koster Sø-Statens meer end 2500 Rbd. aarlig. Men denne Udgift kunde — saa antager Forfatteren — anvendes i et dobbelt Niemod: Sø-Statens tvende Corps, hvilke jeg betragter som yderst vigtige for Marinen, besidde upaatsvarelse mange Individder iblandt deres første Klasse af Underofficierer, som jeg er overbevist om, at Corpsernes Chefer vilde med fuldeste Tillid anbefale som lige saa stikede i enhver Henseende til dette Tilsyn, som de nuværende Opsynsmænd, uden at Sieneften i Land derved vilde lide.

Uden at ville gaae i Detail om Anvendelsen af ovenstaaende Sum til Forøgelse i Gageringen for disse to Corps, vil jeg blot bemærke, at selv om man vilde bespare blot f. Ex. det Halve af denne Sum, noget jeg dog ikke vilde tilraade, saa vilde dog det Overblevne virke velgiørende paa Underofficiers-Klassen og selv gavnligt paa de øvrige, da hvert Individ i disse Corps veed, at han er Aspirant til de Andres forbedrede Kaar, naar hans Duelighed og Opsørsel kvalificerer ham dertil.

Endskøndt ikke i egentlig Sammenhæng med mit valgte Emne — om Besparelser ved Marinens Arbejdsclasser, kan jeg dog ikke undlade, for jeg ender, at berøre et Punkt, der synes mig af nogen Betydning, dersom der bliver Spørgsmaal om Indskrænkning i Sø-Statens Indtagter, det er det Kongelige Dampskib. Dette Dampskib er befestet af Marinens Fonds, uden at den kan have nogen Nytte af det. Umuligheden af at give dette Skib nogen gavnlig Armatur, saa at det kan fortjene Navn af et Krigsskib; dets ringe Størrelse; Svagheden af dets Maskiner, og dets Præbygning, hvert for sig og endmere alt tilsammen giver, at det ikke kan betragtes som Marinen vedkommende, og

desuagtet gaae alle Reparationer og øvrige Udgifter paa dennes Regning og tære paa dens Fonds, medens Hs. Majestæts Reise-omkostninger for Dampskibets Anskaffelse bleve afholdte af andre Statshuusholdningens Grene, som have vundet en Lettelse paa Sø-Statens Beføstning. Hvo ønsker ikke vor Konge og hans Huus al den Bequemmelighed paa disse Reiser, hvilke for Hs. Majestæts egen allehøieste Person altid foretages i statsgavnligt Niemod; men alle Udgifter derved forekomme mig ikke at borde gaae af Marinens Kasse, førend den selv erholder et Dampskib, passende saavel til dette som til Krigsbrug.

Sluttelig skylder jeg at giøre den Anmærkning — som kun for Læseren udenfor Faget kan være nødvendig — at de af mig udhævde Brancher, hvor jeg troer Besparelse mulig at indføre, hverken skyldte Nutiden eller en senere Fortid deres nuværende Indretning.

Jeg har ligeledes bestræbt mig for, ikke at sige et Ord, med Hensyn til Anvendelsen af Arbejdskraften, som ikke var overensstemmende med Virkeligheden; skulde der desuagtet være fremkommet en eller anden Opgivelse, som ikke var strengeste Factum, da haaber jeg, at der dog ikke her vil stee, hvad vel ikke saa siendent stee, at det Gode, det Rigtige bliver bortkastet, fordi en eneste af de Støtter, hvorpaa der er bygget, hviler paa løs Grund.

J November 1839.

M. Lüthen.

Commandeur-Capitain.

Holmens Lastdragere (Gabares) commanderede af Officierer.

Medens Marinens Officierer i en lang Række af Aar med Grund erkjendte de beklagelige og skadelige Følger af den ringe Seilighed, der var for dem til Uddannelse i deres Fag, har Ind-

senderen alt længe næret det Ønske, at den Fart, som dog stadig har eksisteret for Holmen med dens Lastdragere, maatte blive antroget til og afbenyttet af Marinens yngre Officierer. Indsenderen troer, at disse Skibe gjerne kunde commanderes af Officierer, og, paa de større af dem, flere Officierer udgjøre den commanderende Deel af Besætningen; saameget mere som de fleste fremmede Marinere lade deres Transportskibe føres og besættes af Sø-Officierer. At en saadan Commando ikke kan ansees som passende for en Officier, kunne vi ikke antage, da den Commanderendes Forretninger jo kun maae komme til at bestaae i, at føre Skibet igiennem Vandet, at lade og løse. Med Indkiøb eller Forhandling af de transporterede Varer har, saavidt vides, Skipperen hidindtil ikke havt at bestille. Organisationen i et saadant Transportskib kan være lige saa orlogsmæssig som i ethvert Krigsskib; vi see derfor heller ikke at denne Fart vilde være skadelig for Officierer, med Hensyn paa den Tone der maatte herske ombord. Meget mere troe vi, at det vilde blive til Nytte baade for Bestyrelsen og for Officiererne, om denne Fart overdroges til de yngre Officierer i Staten. Udgifterne maatte blive de samme, maafee endog saa ringere; og dertil tør man vistnok antage, at Transportfarten vilde drives med ligesaamegen og maafee større Paalidelighed og Activitet som hidindtil. De yngre Officierer vilde vinde betydeligt, dersom denne Fart antroedes dem, ved at Lieutenanterne derved kunde faae en Commando med eget Ansvar, hvilket de hidindtil, efter den almindelige Udcommando, ikke have havt. De øvedes paa denne Maade i at have Ansvarlighed som Skibsførere saavel som i Organisation og Overbefaling af Mandstaben. — Naar en saadan Commando blev givet en Lieutenant paa eet Aar, troe vi, at det vilde være til megen Nytte, og at Marinens yngre Officierer med Glæde modtogte dette Øvers.

Vi kunne ikke tilbageholde os fra at yttre denne Tanke, naar vi betragte den nye Lastdrager, der for Tiden staaer under Bygning paa Gammelholm og snart vil løbe af Stabelen. Der-

som endog blot denne for Estertiden blev besat med Officierer, troe vi, at det vilde være en kjærkommen Ressource for de ikke saaieldent hjemmehørende Lieutenanter, og være en behageligere og til Erhvervelse af Sømands-Dygtighed og Erfaring mere stikket Udcommando, end selv den i andre Henseender interessanteste Tour med et Krigsskib, hvor Mængden af de ombord ansatte Officierer ikke tilstæder selv den ældste Second-Lieutenant Commando af en Vagt.

Indsenderen vælger denne Veie til at hændrage sine Kammeraters Opmærksomhed paa en Fart, som — om hans Ønske finder Gienklang — muligt, ved Andragende derom paa høiere Steder, kunde vindes for den yngre Deel af Staten.

Efterretninger for Søfarende.

Indseilingen til Santander, Nordkysten af Spanien.

Santander er den bedste Havn paa Spaniens Nordkyst, øst for Cap Ortegale; men der er ingen Tvivl om, at den fyldes til, og at Canalen og selve Ankerpladsen, som nu bruges, vil maafee om saa Aar være ubrugelig. De Mærker, Sofino giver, ville nu føre et Skib „hogendrog“ paa Land, og ere lige saa uansendelige nu, som maafee de følgende ville være om saa Aar*).

*) De langvarige borgerlige Krige, der nu i 30 Aar have sonderlidt Spanien, har bragt mange af dets ypperlige Havne i Forfald, af Mangel paa Opvaskning og tilbørligt Tilsyn. Saaledes fandt vi i 1838 Malaga Havn i den Grad tilstoppet, at Fregatten Nota kun med Møie og i ganske stille Veie vilde have kunnet bringes ind til Molen, hvor vi i 1815 faae en engelsk 60 Kanonsfregat ligge, med 19 Jøds Dybgaende. Selve Rheden og Bug-

Et herligt Fyrtaarn er opført paa Cap Mayor, men var i Decbr. 1838 endnu ikke tændt; det kan sees 5 danske Mile af, saa det er ikke vanskeligt at anduue Havnen.

Mouro Den ligger i Havnens Munding og kan passeres paa begge Sider, men paa vestre Siden dog ikke nærmere end en halv Kabellængde. Efter at have passeret Mouro og idet man styrer for Havnepynten (Port Point) vil man see en lille Ø med et Hul i, kaldet Poradada. Denne holder man sig paa en halv Kabellængde fra og bringer dernæst en Gruppe Træer (paa Landet over den nordvestlige Deel af Byen) overet med Sydenden af det lange Huus med rødt Tag i St. Martins Fort; eller holder Cathedralen fri af St. Martins Pynt. Begge disse Mærker ere lige gode til at løbe næsten heelt ind paa. Naar man kommer tæt over til den nordre Kyst, vil det bratte af Cap Quintres (seet agterud over Marina Den) overet med Døren i den hvide Muur paa „Port-Point“, føre til Ankerpladsen. Er Vinden vestlig, vil det være raadeligt at bakke og fylde sig ind, hvilket let lader sig gjøre med Flodtiden, da Distancen ikke er over en halv dansk Mil. Den bedste Ankerplads er paa $4\frac{1}{2}$ til 5 Favne, med den sidstnævnte Dør i Muren paa „Port-Point“ overet med Cap Quintres bratte Hoved, og Huset med det røde Tag i St. Martins Fort i Linie med to Andre længer oppe paa Bakken mod Nordost.

I Storm af N. V. skulde ikke noget Skib, der kan holde Søen, forsøge paa at løbe ind til Santander; og selv en eller to Dage efter Stormen bør man nærme sig med stor Forsigtighed, saa at man kan knibe ud igien om Brændingen findes for søer;

ten ubensfor var tilfyldt ved Udfylinger af den lille Flod, der løber ud vestenfor Byen, og det var i de sidste Aar saaledes grundet til, ud fra Pynten, at flere Skibe der vare forliste. Det er saaledes nu langt vanskeligere for store Skibe at krydse sig ud i paa kommende Levant, end forhen. Dette finde vi passende at advare vore tilkommende Skibsfæser om.

Red.

thi i det Tilfælde er hele Strækningen fra Mouro-Den til „Port-Point“ og tværs over til Puntal Sand en Masse af Braad og Brand, saa at der er al Rimelighed for, at et Seilskib vil faae Søer ind, blive uregierligt og forlise paa Puntal Sand.

I December 1838, stod det kongelige engelske Dampskib Gorgon ind til Santander, i en Storm af N. V. med Hagl og Regnbyger. Da den ikke kiendte Havnens nyere Forsatning — Søen brød heelt tværs over, som før omnævnt — stod den saalangt ind, at der ikke længer var at tænke paa at vende om igien. Da Skibet var et overmaade kraftigt Dampskib og iøvrigt i Besiddelse af udmærkede Egenstaber, lykkedes det det at slippe ind, skiondt det gif igiennem den frygteligste Braadsø, som nogen Mand ombord nogensinde havde seet, og det kom lykkelig tilankers. To Timer efter forsøgte en Skomert det samme og blev kastet i Land paa Puntal; Mandstabet blev reddet. Strax efter gjorde et smukt Barkskib Forsøget og blev slaaet i Stykker paa Puntal: kun to Mand af 25 bleve reddede.

Der er i Almindelighed en stærk Strømsætning Ost efter, saa at et Skib der vil holde sig udenfor, maa vente at komme langt i Lø, og man maa benytte enhver Vindsforandring for at komme vesterefter.

(Naut. Mag., April 1839.)

Valparaiso Fyr.

Et Fyrtaarn er opreist paa Piedra Blanca Pynten, omtrent 3 Rblgder fra Baja-Skærene og $1\frac{1}{2}$ Qvartmil fra Soldboden i Valparaiso. Dets Høide er 311 Fod over Havet og det tændtes første Gang d. 1ste August 1838. Fyret er stadigt og kan sees 23 Nymile borte.

Kommende Syd fra sees Taarnet først bag ved en steil Pynt; naar det kommer fri heraf har man det i N. O. og kan da seyre lige paa det, hvorved Curanulla Pynten og de dervedværende Farer gaaes klar af, saalangt som til Piedra Blanca eller Pynten af Valparaiso-Baien. Denne Pynt bør man ei gaae

nærmere end en Kvartmiil, indtil man har Fyrtaarnet i Syd, da alle Farer ere forbi.

Vaja-Skiarene ligge S. N. O. $\frac{1}{2}$ D. fra Piedra Blanca Pynnten, de ere altid over Vandet. Naar man er passeret dem, kan man frit styre ind og ankre paa 12—30 Fd. Vand, Sand og Muddergrund.

Skibe, bestemte til Valparaiso, bør anduse Kysten paa omtrent $33^{\circ} 20'$ Brede, i de 10 Maaneder af Aaret, da sydlige Vinde ere de herstende. Iblandt Biergene, der sees længe før Underlandet kommer frem, er Vulcanen Aconcagua kiendelig ved sin Hvide og dens næsten altid sneklædte Top.

Kommer man nordfra og har anduset Quintero Pynnten, som er 18 Ds. Miil i N. V. fra Fyrtaarnet, maa man tage sig isare for at komme Landet for nær om Ratten, da der ligger nogle blinde Skær i S. S. O. en dansk Miil ud fra Pynnten.

(Naut. Mag., April 1839.)

Key-West, Cap Florida og Apalachicola Fyre.

Et Fyrstib er udlagt for N. V. Varren af Key-West Havn, det ligger omtrent 2 danske Miil fra Key-West, der hvor det nordre og det nordvestre Løb støde sammen, saa at det tiener til Veiledning for begge Løb.

Skibe, Vesterfra, som gaae det nordre Løb, bør bringe Fyrstibet i ret Syd og derpaa styre lige paa det; naar de saaledes ere komne op under Fyrstibet, kunne de holde lige paa Fyrtaarnet paa Key-West, med mindre Vandet skulde være usædvanligt lavt. Der er i dette Løb 10 Fod Vand med Lavvande og 12 Fod med Hoivande.

Søges det nordvestre Løb, skal man bringe Fyrstibet i S. O. og siden styre paa Fyrtaarnet som i forrige Tilfælde. Dette Løb anses for det bedste, da det har et Par Fod mere Vand end det andet.

Ved Udseilingen behøver man blot at omvende det Fyre-

gaaende. Fyrstibet have en Lanterne, der er omtrent 50 Fod over Vandfladen og kan i klart Veir sees 9—10 Kvartmiile borte.

Fyrtaarnet paa Cap Florida har i nogen Tid ikke været brugbart, da det er bleven ødelagt af Indianerne; dog vil det vel atter være istandsat, da Murene vare blevne staaende.

Et Fyrtaarn er opført paa Vestenden af „Dog Island“, der danner det østlige Løb for Apalachicola og „St. Georges Island“. Bredden af dette Fyr er $29^{\circ} 45'$ N. og Længden $84^{\circ} 23'$ V. Det er et omdreieende Fyr, 55 Fod høit, og en sort Ring er malet rundt om Taarnet, 5 Fod fra Toppen, for at adskille det om Dagen fra St. Marks og St. Georges.

(Naut. Mag., Juni 1839.)

Tino Fyr, Golfo di Spezzia.

Fyret paa den lille Ø Tino, ved Indløbet til Golfo di Spezzia, som hidtil var et Kulfyre, er nu forandret til et Lampfyre med Lindse, som brænder med stadigt Skin. Det er 384 eng. Fod over Vandfladen og kan derfor sees i en Afstand af 25 Ds. Miil. Bredden er $44^{\circ} 2'$ Nord og Længden $9^{\circ} 52'$ Øst f. Grønch.

(Naut. Mag., Febr. 1839.)

Billa Franca Fyr.

Istedetfor det gamle stadige Fyr paa Cap Ferrat, eller Point Mala paa engelske Kaart, paa Østtiden af Indløbet til Billa Franca Bugten, er et Blinkfyre oprettet, der har $\frac{1}{2}$ Minuts Mellemrum i Blinkene, hvorved det er kiendeligt fra „la Garoupe“, som er et stadigt Fyr, og fra Antibes, der har 2 Minuter imellem Blinkene. Høiden er 223 Fod eng. over Vandfladen, saa at det er synligt i en Afstand af 5 danske Miil, Diet 10 Fod høit. (Ibidem.)

Fyr paa Den Billa, Trondhiems-Kyst.

Fornævnte D ligger i Solden-Fiord i Nummedalen, under $10^{\circ} 42'$ Egde, Øst for Grønch, og $64^{\circ} 32'$ Nordbrede. Fyret

tændtes d. 1ste Octbr. d. N. og brænder fra 15de August til 30te April. Det er et indeluffet Blusfyr, 120 Fod over Vandfladen, og kan sees i alle Retninger 4½ Mil borte. Taarnet er hvidt anstrøget og tjener til Dagmærke.

(Off. Betg.)

Fyr paa Jomfruland, Norge.

Den 1ste Octbr. 1839 tændtes dette Kystfyr, der er opført paa Midten af Jomfrulands Den. Det er et Blinkfyr med ½ Minuts Intervaller. Formørkelsen er kun total i en Afstand af 2 Mile og derover. Det er 130 Fod over Vandfladen. Taarnet er hvidtmalet.

Paa Langotangen, ved Østfiden af Indløbet til Langsund er opført et Indseilingsfyr, der brænder stadigt, er 45 Fod højt og kan sees 3 Mile borte. Begge Fyr brænde hele Aaret.

(Off. Betg.)

Tilbageblik paa Marinens Historie i 1839.

Vi troe os retsfærdiggjorte for det Brud, vi gjøre paa den chronologiske Orden, ved, i denne vor Oversigt over Aarets Begivenheder, først at dvæle ved vor ærværdige Monarchs, **Kong Frederik den Siettes** Omfald af Tiden med Svigheden, og de derpaa følgende, Marinen nærmest vedkommende Begivenheder.

Det var d. 3die December Kl. 8½ om Morgenen, at Alherren kaldte vor gode Konge til et uforkrænkeligt Liv.

Da hans Arvesuccessor, vor allernaadigste Kong **Christian den Ottendes** Tronbestigelse var proclameret om Middagen, blev Garnisonen tagen i Sed; men for Sø-Statens Mandstab, som var adspredt paa Holmene ved deres sædvanlige Arbejder, udfattes denne Handling til Dagen derpaa, og d. Aft., om Mid-

dagen, aflagde det paa Pladsen udenfor Admiralitetsbygningen paa Gammelholm opstillede Søcadetcorps og begge Divisioners Mandstab Trostabsæden til Kong Christian den 8de, for Hs. Excel. Admiral Holsten, første Deputeret i Admiralitets- og Commisariats-Collegiet.

Den 9de udstedtes en allerhøieste Parolbefaling, saaledes lydende: „Ved den Trostabsæd, Vor Krigsmagt til Vands og Lands har aflagt til Os, som deres Enevolds-Arveherre og Konge, ere de Forpligtelser, der bandt samme til vor forevige Gørgænger, Hs. M. Kong Frederik den 6te, høitlovlige Shukommelse, overgaarde paa Os, og vi dvæle gierne ved den Tanke, at Trostabsen, som binder Lands- og Søkrigeren til Kongen, steds er uforandret den samme. Alle ville stræbe at udmærke sig ved Kiærlighed til Kongen, ved Lydighed imod hans Bud, ved streng Disciplin, ved alle Krigerdyder, og Kongen vil paastionne saadant Sindelag og lønne sin Krigsmagt til Vands og Lands med faderlig Omhu og med den Kiærlighed, der omfatter alle hans tro og kiære Undersaatter.“

Efter allerhøieste Befaling mødte d. 7de om Middagen samtlige Sø-Statens Officierer paa Hs. M. Palais, hvor det da behagede Hs. M. Kongen først at modtage de Deputerede af Admiralitets- og Commisariats-Collegiet i et indre Gemak, og derpaa bleve Admiralerne indkaldte og præsenterede Allerhøiestsamme. Hs. Majestæt traadte derefter ud i Salen, hvor Officiererne stode opstillede divisionsvis, og lod sig Enhver især forestille ved Divisionscheferne; derpaa tiltalede Kongen sin forsamlede Sø-Stat som følger:

„Det er med vemodige Følelser, at Jeg seer Dem samlede om mig. De sele sikkert alle, lige saa dybt som Jeg, det store Tab vi have lidt i min uforglemmelige Gørgænger. Han havde Dem alle saa kiær; han elskede Marinen; thi han saae i den vort Fædrelands trofaste Værn; han havde prøvet den i Færens

Stund og havde seet at den aldrig svigtede. Derfor sørgede han ogsaa steds for at holde Marinen i Hævd, saavel ved dens Opdragelse som ved dens Dvælse, og ved at holde Flaaden i den fortrinlige Stand, hvori den nu er."

"Men ogsaa seer jeg Dem med Glæde omgive mig; thi de samme Følelser for Dem, som beslede min uforglemmelige Forgænger, beslede ogsaa mig, ikke alene som Deres Konge, men som Danst; thi disse Følelser ere nedarvede til mig fra mine Forfædre. Været derfor overbeviste om, at jeg skal gjøre hvad der staaer i min Magt for at holde Marinen i Hævd og Ære. Jeg erkender, at Havet er den Danstkes Vei til Roes og Magt. Jeg veed, at jeg vil kunne stole paa dem Alle, dersom Krig skulde hiemsege vore Kyster, og da ville de store Exempler, som Forfædrene efterlode os, lyse for Dem og føre Dem til glimrende Bedrifter. Jeg er overbevist om, at De i Fredens Dage ville stræbe fremad paa den videnskabelige Vei, som er og steds mere og mere bliver uadskillelig fra Sømandens Bane. Jeg, fra min Side, skal steds gjøre mit Bedste for at vedligeholde vor Flaade i sin brugbare Stand — om muligt, forøge den; og jeg skal drage Omsoarg for, at De skulle finde Leilighed til vedborlig Dvælse; thi ligesom at Fædrelandet ikke kan undvære Dem, saaledes vilde De jo ikke kunne svare til Fædrelandets Fordringer, naar De manglede Dvælse, uden hvilken Deres bedste Bestræbelser vilde være forgæves. Saaledes ville Vi med forenede Kræfter arbeide til det ophoiiede Maal, at hævede Marinens Hæder og Ære."

"Jeg gientager mine bedste Ønsker for dem Alle og tilsiger Dem alle min Hyldest og Raade."

Den dybe Stilhed, hvormed disse indholdsrige Ord bleve hørt, gif først over i en sagte Bisaldsmumlen, som spredte sig over Forsamlingen og udbrød i et eneste „Længe leve Kongen!“, fremsagt med dampet Stemme, men med et saa umistkiendeligt Udtryk af mandig Bevægelse, at Hs. M. Kongen atter vendte sig

og rørt takkede sine Søtrigere for dette Udtryk af deres Hengivenhed.

Det var en Scene, der værdigt beslede Trostabspagten imellem Kongen og hans Mand. Kongens huldrige Tale, de betydningsfulde Ord og Tilsagn, den indeholdt, fyldte hver Varm med høi Begeistring; i nogle Secunder kæmpede denne med Frygten for at krænke Kongesalens Hellighed; men Følelsen seirede, og der laa i Udtrykket af den Noget saa kraftigt og gribende, Noget saa krigerist, at Tanken uvilkaarligt gienkaldte sig hine Oldtidens Scener, da Nordens diærvæ Mand med Skoldeflang hilfede Drottens Ord paa Thinge. For de Eldre iblandt os svævede i dette Dieblit Mindet om hiin kielke Handling, hvormed vor Konge, som Prinds, for 27 Aar siden indviiede sig til sit høie Kald, idet han, forklædt som simpel Sømand, foretog Overreisen fra Jylland til Norge, i en aaben Baad, trodsende paa eengang Havets Farer og de rundtom krydsende Fiender*). I den Grad vakte denne Handling vor Fiendes Beundring, at engelske Sø-Officiere derom gttrede til vore, i deres ligefremme Sprog, at „ingen engelsk Prinds vilde have ovøet dette.“ For at statte Betydningen af disse Ord, maa man erindre hvad de paa den Tid vilde sige i en Engländeres Mund, og at England dengang blandt dets Prindsfer eiede en Kongesøn, der fra Barmstæen var opdragen til Søen.

De for Sø-Statens vigtige Forandringer, der fandt Sted umiddelbart efter Hs. M. Thronbestigelse, ere Hs. M. Kongens Rescript af 6te December, at Allerhøiøstamme ikke vil præsidere i Admiralitets og Commisariats Collegiet; endvidere, at Sø-Statens Generaladjutant i Fremtiden overtager det Reserat af Mæ-

*) Det var Lieutenant, nu Commandeur, Falsen, der hadde den Ære at føre Thronarvingen op til Norge i en af de almindelige Løts- eller Jisterjoller.

rinens Sager, som hidtil var fort af Armeens Generaladjutant, General Bülow, hvorved vi troe at borde bemærke, at ihvor rigtig, onfselig og priselig denne Forandring end maa erkiendes at være, og hvor tilfredsstillende det end er for Staten, at dens Sager nu refereres Kongen af en af dens egne Officierer, saa maa man dog lade Generalen vederfares den Retfærdighed, at i den lange Tid, han har havt dette Referat, vide vi ikke, at Sø-Staten nogenstunde i Oieringen har havt Grund til Utilfredshed med den Indfydelse han udøvede paa Bestyrelsen af dens Sager; endelig, at en Adjutant af Sø-Staten er ansat hos Hs. Majestæts allerhøieste Person, til hvilken Post Capitain Zahrtmann er udnævnt; et Valg, der ikke kan andet end vække udeelt Tilfredshed i Staten.

Udrustningerne i Aaret 1839 bestode, foruden Bagtskibene, i Corvetten Galathea, bestemt til Middelhavet for at hjemføre Thorvaldsens Arbejder, Cadetskibet samt 2 Brigger til Afkøsning paa Stationen i Vestindien. Den 9de Mai affeilede disse Skibe i Folgeskab herfra, nordøst for Kattegattet. Den 12te i Dagbrækningen, en Mil nord for Skagen, blev Briggen St. Jan paaseilet af et tremastet Koffardiskib, hvorved den mistede Sprydet, Forstangen, Store-Bramstang og Stæggel, og maatte søge til Frederikshavn, hvorfra Dampskibet Vilhelmine siden afhentede den og slæbte den til Kiøbenhavn. Den blev her aftallet til Reparation, og Besætningen gik over paa Briggen St. Thomas, som derefter affeilede til Stationen i Vestindien. De øvrige 3 Skibe bleve Matten imellem d. 13de og 14de stille fra hverandre i haard Kuling og Sykning, og enhver af dem fortsatte nu Reisen paa egen Haand, esterdi, ligesom de foregaaende Aar, intet Samlingssted var opgivet eller Venten for Gienforening var tilladt.

Saaledes passerede Galathea Dover d. 23de; var den 7de Juni ved Strædet og ankom d. 23de til Genua, esterat have

modt megen Modvind og Stille paa Reisen. Denne „prægtige“ Stads Seeværdigheder gjorde Opholdet her ret behageligt for Officiererne; men af Ting, Saget vedkommende, var her intet at see, da Krigsværftet ikke var tilgængeligt for Fremmede uden speciel kongelig Tilladelse. Den 29de lettede Galathea og gik til Livorno, hvor alle for den bestemte Kunstfager, 47 Kasser i Tallet, allerede laae færdige til Indskibning. Den 16de Juli tiltraadtes Piemreisen, og den 26de August ankrede Galathea paa Kiøbenhavns Rhed, hvoraa Skibet blev aftallet og oplagt.

Under Galatheas Ophold ved Livorno laae der paa Rheden det nordamerikanske Linieskib Ohio, paa 90 Kanoner, og en Corvet, Cyane, paa 20 Kanoner. Stor Luxus herskede, som sædvanligt, i begge Skibes Udrustning. Af Mærkeligheder var den, at Linieskibet havde 11 Fartøier, nemlig 3 agter, 4 paa Siderne og 4 indenbords, midtskibs.

Enke-Storhertuginde og 2 Prindsesser, Døttre af den regierende Storhertug af Toscana, besøgte Galathea med et Besøg.

Cadetskibet, Corvetten Flora, passerede Dover d. 23de Mai, nogle Timer før Galathea; den gik vesten om Irland og Skotland, nordøst og løb d. 13de ind til Leith. Opholdet her, fra d. 13de til d. 20de benyttedes til at besøge Skottlands Hovedstad og Omegnens Mærkværdigheder. En Excursion gjordes med Cadetterne til det berømte Stirling Castle, en anden til Roslyn Castle. Med udmærket Forekommenhed blyse vore Landsmænd modtagne allevegne, hvor de kom: ved et Besøg i Theatret spillede den danske Nationalsang „Kong Christian stod ved høien Mast“, med flere danske Melodier, og det hele Publicum hilsende vore Landsmænd med et tre Gange gientaget Hurra. Skotternes bekiendte gjæstfrie Charakter lagde sig allevegne for Dagen og forhøiedes ved det nationale velvillige Sindelag imod de Danske, med hvem de have saa mange Grindringer fra Oldtiden, saa meget i Sprog og Sæder tilfælles. Cadetterne vare ofte, i Smaa-

partier af to og tre, indbudne til dannede Familier, og deres belevne Opførelse blev allevegne vel omtalt og rost.

Den 20de forlod Flora det gjæstfrie Skotland og ankrede, efter nogen Omkrydsen i Nordsøen, d. 2den Juli paa Kiøbenhavns Rhed. Den 9de gik den atter ud paa sit andet Togt, nord om Siælland, igiennem Storebælt til Østersøen, hvor den krydsede til d. 7de August, da den atter vendte tilbage til Sundet og efter afholdt Examen ankrede d. 16de ved Kiøbenhavn, hvor den afstaktes og oplagdes.

Det er hyad vi, for Rummet's Skyld, i Korthed have uddraget af de os velvilligen af de Herrer Chefer meddeelte Optegnelser om disse Skibes Togter.

Ved vore Værfter er det paa Stabelen staaende Linieskib, som nu har erholdt Navnet Christian den Ottende, bygt færdig til at kunne afløbe i Begyndelsen af Sommeren. Alle Dækkene ere færdige; Rostværker over Kulen; Speil og Gallion med Figur ere fuldfærdige; endeel Apteringer ere opsatte i Kisten og paa Banjerne; Ristebænke, Ruglerammer m. m. forfærdigede, saa at dette Skib kommer til at afløbe i en mere fuldfærdig Stand end fordmum var Brug. Ligeledes er Fregatten Thetis giort færdig til at sættes i Vandet først paa Varet. Til en ny Fregat, som skal føre 24pd. Kanoner, ere Riol, Speiltoimrene, Opflodsning, Forstavn og endeel faste Spanter tilhuggede. Til en Brig, som skal føre 16 Kanoner, er paa Beddingen Nr. 4 Riolen lagt den 16de Juli; siden ere Speil, Forstavn og de faste Spanter reiste; Bygningen trukken i Senter; Storstillingen, Judasørene og alle Gyldetomrene opsatte, og Tag er sat over Briggen.

Af Bombekanonchalupper ere Nr. 10 og 11 færdigbygte og tre andre: 12, 13 og 14 saavidt avancerede, at alene Klædningsen, Dækket og Apteringen, som nu ere skalmede, skulle fastspigres. Bombekanonjollerne 7, 8, 9, 10 og 11 ere giort færdige og 5 andre mangle ikkun Fastspigringen af de samme Dele som Chalupperne.

Lastdragerbygningen paa Gammelholms Bedding Nr. 1 er saavidt fremmet, at den kan sættes i Vandet først i indeværende Aar.

Vor Flaade har altsaa i Aaret 1839 ikke erholdt nogen Forøgelse af større Skibe, hvorimod den har mistet et, Corvetten Fortuna, afløben i 1825, som blev caseret og opsat paa Beddingen Nr. 2 paa Gammelholm, hvor den ophuggedes.

Denne Standsning i vor Flaades Fremværet til den Størelse, der efter Sigende skal være bestemt for den, giver os Anledning til her at nedsette en Anmærkning, vi have giort til en Artikel om den franske Marine, der er bestemt for vort næste Hæfte.

Synet af et principmæssigt Reservesystem for Flaadens Fornyelse viser sig kun altfor kiendelig i den ældre Tids Historie. Derfra denne Fluctueren i vor Flaades Tal og Tilstand, som vi finde igiennem det hele Tidsrum, siden Danmark eiede en regelmæssig Flaade. Det var enten total Forsømmelse og som Følge deraf yderligt Forsald, eller over al Maade forceret Bygning, som atter maatte naturligen føre til hiin Tilstand. Dette „Convulsions“-System har kostet Danmark enorme Summer. Først i de nyere Tider begyndte man at see hen i Tiden og tage den simple Regnekunst til Hielp, og en ordentlig Plan blev indført for Flaadens Fornyelse, skiondt flere nødvendige Data, som Levealderen og Spørgsmaalet om Hovedreparationen, endnu savne definitiv Afgiørelse. Men den, ved Omstændighedernes fremkaldte, temmelig forcerede Bygning af vor nærværende Flaade kunde i Tiden lede til de samme Folger, naar ikke Opmærksomheden levende holdtes paa denne væsentlige Betingelse for at holde Flaaden effectiv.

Er Tallet af Skibene givet og den antagne Levetid for hvert Skib, saa giver Quotienten af de første i den sidste Successionstiden. Var saaledes f. Ex. Flaadens Tal 24 Linieskibe, og Levetiden 24 Aar, Skibene bygte Aar efter andet, saa vil efter 23 Aars Forløb, fra det første løb af Stabelen, Flaaden være fuldtallig; men ogsaa det næste Aar allerede det ældste være casabelt

og et andet maa være færdigt til at sættes i Vandet. Da Veddingernes Antal ogsaa herved kommer i Betragtning, saa maae, med 2 Veddinge, Skibene komme til at staae ifkun 2 Aar under Bygning, idet, veerelviis fra hver, aarlig et Skib afløber; med 3 Veddinge kunne de staae i 3 Aar under Bygning o. s. v.

Vore Veddingers Antal har i Grunden aldrig været tilstrækkelig for den store Flaade, vi forudm befade. Gaae vi ud fra Veddingernes Antal at være 2, og at 4 Aar er den Tid, Bygningens Varighed kræver at et Skib holdes paa Stabelen, da saa vi en Afsløbning hvert andet Aar, og det tilbagestaaende Skib halvt færdigt. Hermed er man istand til at holde en Flaade fuldtallig af 12 Skibe, naar Levealderen er 24 Aar. Enhver Afsløbelse heri maa i Tiden frembringe 4 Ordener. Bestemtes vor Flaade til 10 Skibe, maatte hvert $2\frac{1}{2}$ Aar et Skib afløbe; om til 8 da hvert 3de Aar; om til 6, hvert 4de Aar. Med begge Veddinge i stadig Brug kan man altsaa holde Skibene under Bygning, i første Tilfælde, $4\frac{2}{3}$ Aar, i andet 6 og i tredje 8 Aar, og ved hver Afsløbning har man da altid et Reserveskib staaende halvferdigt; hvilket i Tilfælde af Krig, med nogen Ansættelse, uden Skade for Bygningens Varighed maatte kunne bygges færdigt i Lobet af det første Aar. Et saadant System for vor Flaades jevne Vedligeholdelse, under stadig Afbenyttelse af alle Veddinge, vilde i vore Tanker være Staten baade til Besparelse og Betryggelse for steds at have en fuldtallig og effectiv Flaade nu og i Tiden; og naturligviis finder det samme Anvendelse paa Fregatterne. Saadanne Spring i Alderen, som det imellem Skiold og det paa Stabelen staaende Christian den 5de, 7 Aar allerede, og imellem Bellona og Thetis 11 Aar, vilde i Tiden blive følelige i sine Følger.

Al Reparationer ved Flaaden er at omtale: Waldemar har i Dokken erholdt betydelig Reparation, for i Underskibet, samt indenbords hvor Apteringerne tillige ere forandrede efter Skiolds Tegning. Dronning Maria staaer i Dokken og har en stor Deel

af Klædningen aftaget, endeel Spantetommer er udhugget samt Judasørerne og endeel Vougtommer. Danmark, vort ældste Skib, nu 23 Aar gammelt, følgerlig snart udtient og egentlig kun at ligne med en 60 Kanonfregat, har erholdt betydelig Reparation med nye Vaterbord og Livholt paa begge Batterier, største Deel af Klædningen fra Luftgangen til Skanddækket ny, samt nye Roster og Gallerierne betydeligen reparerede. Dette er vel den sidste Reparation dette Skib modtager; med mindre man skulde bestemme sig til at rasere det til Fregat, en Ting der forekommer os heel ønskelig. Om et Par Aar forsvinder den i alle Fald af Rækken som Linieskib, og lagdes end, strax efter Christian d. 5de, Kiolen til dets Succesfor i Linien, vil denne dog ikke blive fuldtallig for nogle Aar efter. Dronning Marie, nu 16 Aar gammel, vil da være nær ved Afgangen, og dersom ikke dets Succesfor snart lægges Kiolen til, maa atter Flaaden være under sit fulde Tal i nogle Aar.

Endvidere har Frederik d. 6te faaet Apteringerne forandrede efter Skiolds Tegning; en stor Deel nye Klædningsplanker, nogle Vaterbord, Livholter og Dæksplanker ere indsatte. Skiold er blot kalfakteret udenbords, da den er befunden fuldkommen frisk overalt.

Fregatterne Rota og Bellona have erholdt nogen og Nymphen en betydeligere Reparation. Corvetterne Naiaden og Fortuna have ogsaa faaet en ubetydelig Reparation; Briggerne Mart og St. Croix ere kielhalte og St. Jan er istandsat efter Paaseilingen. Mindre Reparationer have fundet Sted ved Denkraster, Løgtære og Pramme.

Paa Vaadebyggerpladsen paa Gammelholm er bygget 13 nye Fartøier og de ældre reparerede. Et Fartoi har Collegiet ladet købe i England, og ved Vaadebyggerpladsen ere flere Prøvebygninger forsøgte, for ad den praktiske Vei at erholde en Model til gode Kofartøier til vore Skibe, hidtil vor mindre stærke Side. Det er temmelig almindeligen antaget, at ved Kofartøiers Bygning har den praktiske Sands, eller Bygning efter Diet, været

heldigere end Theorien. Af denne Grund blev det iaar tilladt at bygge nogle Fartøier af forskjellige Størrelser paa denne Maade, under Equipagemesterens Tilsyn, og Prover bleve anstillede med disse fra Vagtsfibet i Sundet, som have givet et meget tilfredsstillende Resultat. De saaledes bygte Fartøier ere nemlig befundne fortrinlige i Roning, Seilads og Væring, og de ere tillige betydelig lettere end de ældre, en vigtig Egenkab for Indsættelsen af dem. Det bør bemærkes, at de ere klinkbygte, en Bygningsmaade, der sikkert kan gives fornøden Styrke til alt Orlogsbrug. Ogsaa skal Collegiet have besluttet at lade anstaffe Almeplanter til Brug ved Vaadebygningen i Fremtiden, hvilken Træsort er lettere end Egen, og derfor anvendes meest i England.

Bed Mastværftet er forfærdiget endeel nye Master og Mundholter til Rota og 4 Brigger. Christian d. Sdes Master ere i Arbeide. I Bødkerværkstedet er forfærdiget 3 Sømærker, 400 Fade og 300 Londer samt endeel mindre Fadeværk, foruden Reparationer. Ved Snedkerværkstedet er opsat Kahytts- og Kammer-Uptering, Ruffer m. m. i de udrustede Skibe; 380 Krudtkasser; Medicinstabe; Skaffeborde og Bænke til Briggen Mercurius m. m. ere forfærdigede, foruden Bygnings- og Inventariefagers Reparation. Ved Smedien er forfærdiget 2 Ankere paa 1100 Pd., samt circa 300 Knæer og Knæarme, foruden mindre Arbejder til Rapeter, Skibs- og Vaadebygning.

Af Pølebukkerarbeide er at omtale: Linieskibsbeddingen Nr. 1 har faaet en ny Tørnebedding. Nr. 3, hvis Pilotering og Langlag blev færdigt forrige Aar, er fuldført med det manglende Sværlag; Tomrenes Mellemrum udmurede med Klinker og Muursteen i Rødkalk, og hele Beddingen beklædt med 6, 5, 4 og 3 To. Egeplanter. Den er saaledes færdig, og Slagbeddingens øverste Sværlag er repareret over Vandet. Beddingsblokke ere forfærdigede i 4 Kanonchalupsture. En ny Duc d'Albe er nedsat i Flaadeleiet og flere reparerede. Bulværket syndenfor Nyholms Kran, i en Længde af 45 Alen, er tilligemed Risshalingsforbin-

dingen sammesteds givet Hovedreparation. De øvrige Bulværker, Broer, Pøle m. m. ere vedligeholdte med mindre Reparationer. Af Hovedmagazinet paa Gammelholm er 50 Alen af den nordre Fløi affaaet til det kongelige Theaters Brug, og en Brandmuur opført til Udskillelse.

Bed Bygningerne er færdig følgende større Reparationer: Planbygningen har faaet nyt Tagværk med nye, støbte Jern-Tagvinduer, og muret Gesims istedetfor den ældre af Træ. Snedkerværkstedet har erholdt nye Ydervægge af Muur og Bindingsværk, med nye Vinduer og Porte. Et lidet Materialskuur er opført ved samme. Nedtaget Mastekranen ved Christiansholm og igien opsat en ny. Over Sommerstabelen Nr. 9 er opført en ny teglhangt Skærm af 120 Alens Længde.

Saavidt om Marinens Materielle. Ved det Personelle er ingen mærkelige Forandringer foregaaede i Aarets Løb; Dødsfald og Avancementer ere anførte i vor officielle Deel.

Navigationens Skolen i Kiøbenhavn, som iaar er udfriet af dens Afhængighed af Skipperlauget, har, ved nogle den tilflydte private Gaver, erholdt Udfigt til snart at kunne høre sig til et høiere Standpunkt og blive en Monsteskole for Landet. Af Mangel paa Rum her, forbeholde vi os at optage i næste Hefte en Udfigt over denne Skoles Historie fra dens Reorganisation og til nærværende Tid.

Af litteraire Arbejder, Faget vedkommende, ere i Aarets Løb publicerede, en Marine-Dictionaire efter Falconer o. fl., af Capitain Harboe, og en Dansk-Fransk Sø-Ordbog, samlet af Capitain-Lieutenant Fister. Den af os tidligere bebudede Lærebog i Navigationen, af Capitain-Lieutenant Tegner, er nu i Trykken.

Blandt de faa fremmede Krigsskibe, der iaar ere passerede forbi, er at nævne en sardiniert Corvette paa 20 Kanoner, som, efter at have anløbet franske og engelske Havne, gjorde en Tour til Østerøen, hvor den besøgte Petersborg og Carlsrona, deels for at vise dette i vore Farvande ganske nye Orlogsslag, deels til

Dvælse for Officierer og Mandstab. Officiererne bleve, under deres Ophold her paa Tour og Retour, efter Hs. M. Kongens Befaling viste enhver Opmærksomhed og Forekommenhed. En af vore Officierer blev det overdraget at føre dem om paa vore Værster, til Stadens Slotte, Kirker, Kunstsamlinger m. m. og endelig at giøre Excursioner med dem paa kongelig Beføstning i Kiøbenhavn's Omegn og til de kongelige Slotte Frederiksborg og Fredensborg. Ogsaa paa Slottet Sorgenfrie nøde de den Naade at blive modtagne og dets høie Beboere forestillede. Disse Fremmedes Belevenhed og Dannelselse efterlod et gunstigt Indtryk, og deres Modtagelse hos os vil sikkert stienke dem mangen behagelig Erindring om deres Ophold i vort, af deres Landsmænd saa lidt kiendte, nordiske Land.

**Liste over Sö-Etaten,
den 1ste Januar 1840.**

Udtydning af efterstaaende Tegn, der findes i Listen.

RE* — Ridder af Elephanten.

SK* — Stor-Kors af Dannebrog.

C* — Commandeur af Dannebrog.

R* — Ridder af Dannebrog.

DM — Dannebrogsmænd.

HM — Hæders-Medaille for Slaget den 2den April 1801.

HHM — Holmens Hæders-Medaille for 25 Aars tro Tjeneste.

General-Adjutant for Sø-Flåden
Commandeur P. E. Witt, C* DM.

General-Adjutant

Admiralitets og Commissariats Collegiet.

Deputerede.

Hs. Excellence Hr. Admiral, Baron H. Holsten,

RE* SK* DM. HM.

Contre-Admiral U. A. Schönheyder, C* DM.

General-Krigs-Commissair P. C. Kinck, R* DM.

Admiralitets-Commissair N. Wiborg, R* DM.

Commandeur-Capitain C. Lütken, R* DM.

General-Adjutant for Sö-Etaten.

Commandeur P. F. Wulff, C* DM.

General-Auditeur.

Höiesterets-Assessor H. J. Koefoed, R* DM.

Collegiet

Deputerede

Officierer i den kongelige Sö-Etat.

	Datum of Avancement.	
Admiral.		
Baron H. Holsten, RE* SK*	12 ²² 1835.	1ste Militair-Deputeret.
DM. HM.		
Vice-Admiral.		
J. Johansen, C* DM.	25 ¹² —	
Contre-Admiral.		
J. P. Stibolt, R* DM.	28 ¹⁰ 1836.	
U. A. Schönheyder, C* DM.	— —	2den Militair-Deputeret, Chef for 1ste Division.
Commandeurer.		
J. A. Suenson, R*	20 ⁷ 1834.	Chef for 2den Division.
A. Krieger, R*	— —	
W. Kaas, R*	25 ¹² 1835.	Kammerherre, Ridder af Æres- Legionen.
C. Wulff, R* DM.	28 ¹⁰ 1836.	
F. Holst, R*	— —	

Commandeur-Capitainer.

	Datum af Avancement.	
J. C. A. Bielke, R*	$\frac{1}{8}$ 1829.	Kammerherre.
C. H. L. Donner, R*	— —	
C. Lütken, R* DM.	$\frac{26}{7}$ 1834.	5die Militair-Deputeret.
H. D. B. Seidelin, C*	$\frac{30}{11}$ —	
M. Lütken, R*	— —	
L. de Coninck, R*	$\frac{16}{9}$ 1838.	Ridder af Æres-Legionen.
J. W. C. Krieger, R*	$\frac{1}{5}$ 1839.	Kammerjunker, Ridder af Sværd-Ordenen.
E. Blom, R*	$\frac{25}{8}$ 1839.	

Capitainer.

W. F. Ravn	$\frac{1}{11}$ 1828.	
H. G. Garde	$\frac{1}{8}$ 1829.	Chef for 1ste Div. 4de Comp.
H. B. Dahlerup	— —	
H. B. Thomsen, R*	$\frac{29}{4}$ 1832.	Ridder af St. Anna-Ordens 2den Classe med Brillanter.
J. Seidelin, R*	$\frac{29}{1}$ 1833.	
C. F. Wilkens	$\frac{7}{2}$ —	
O. F. Lütken, R*	— —	
R. Braag	$\frac{17}{31}$ —	
J. P. Fmdt, R*	$\frac{25}{1}$ 1834.	Chef for 2den Div. 3te Comp.
C. L. L. Harboe	— —	— — — 6te —
H. C. Bodenhoff, R* DM.	— —	— 1ste — 5die —
C. C. Zahrtmann, R* DM.	$\frac{28}{10}$ 1836.	Adjutant hos Hs. M. Kongen. Chef for 2den Div. 1ste Comp. Ridder af den franske Orden pour le merite militaire, Rid- der af St. Anna-Ordens 2den Classe, Directeur for Sø- Kaaert-Archivet, og General- Inspecteur over Sø-Etatenes Chronometere.

C. C. Paludan	— —	Chef for 2den Div. 2det Comp.
F. A. Paludan, R*	$\frac{16}{9}$ 1838.	— 1ste — 1ste —
H. Aschehoug	$\frac{1}{5}$ 1839.	— 2den — 4de —
P. E. Sletting	$\frac{14}{7}$ —	— 2den — 5die —
P. T. Grove	$\frac{25}{8}$ —	— 1ste — 2det —

Capitain-Lieutenanter.

H. Fisker, R*	$\frac{1}{11}$ 1828.	Kammerjunker, Medaillen for ædel Daad.
P. S. Kjerulff, R*	$\frac{13}{9}$ 1829.	Ridder af Æres-Legionen.

	Datum af Avancement.	
D. W. Holsteen	$\frac{13}{9}$ 1829.	
W. A. Graah, R*	$\frac{19}{9}$ 1830.	
K. E. Mourier, R*	— —	
J. G. Schneider	$\frac{18}{2}$ —	
C. L. Ellbrecht	$\frac{29}{5}$ 1831.	
G. Gjødesen	$\frac{29}{4}$ 1832.	
A. C. Kierulff	$\frac{27}{2}$ 1833.	
E. C. Walterstorff	$\frac{17}{3}$ —	Kammerjunker.
F. W. Liebmann	— —	
J. Langemark	$\frac{25}{4}$ —	
P. C. Simmelkiær	$\frac{25}{1}$ 1834.	
J. P. Schumacher	— —	
S. A. Bille, R*	— —	Kammerjunker, Ridder af den franske Orden pour le merite militaire.
J. R. Petersen	$\frac{20}{12}$ —	
M. Meyer	— —	
P. W. Tegner, R*	— —	
J. F. Braëm, R*	— —	Takhelmester ad interim. Me- daillen for ædel Daad.
P. C. Bruun	$\frac{28}{10}$ 1836.	
Baron F. C. Stampe	— —	
M. P. Secher	— —	
H. Fæster	$\frac{25}{8}$ 1839.	
J. A. K. Næser	$\frac{27}{10}$ —	

Premier-Lieutenanter.

J. A. Meyer	$\frac{9}{12}$ 1827.	
A. C. Polder	— —	Ridder af Æres-Legionen.
C. L. Prösilius, R*	$\frac{1}{11}$ 1828.	
C. E. van Dockum	— —	Kammerjunker, Ridder af Æres- Legionen og af den franske Orden pour le merite mili- taire.
H. E. Krenckel	$\frac{28}{2}$ 1829.	
M. C. Penick	$\frac{22}{8}$ —	
E. W. Normann	$\frac{13}{9}$ —	

	Datum af Avancement.	
<i>R. Aschlund</i>	$\frac{8}{4}$ 1830.	
Baron <i>E. R. F. Dirckinck Holmfeld</i>	$\frac{19}{9}$ —	Kammerjunker, Ridder af Æres-Legionen.
<i>C. L. C. Irminger, R*</i>	$\frac{18}{12}$ —	Kammerjunker.
<i>M. N. Suenson</i>	$\frac{25}{12}$ —	Ridder af Æres-Legionen.
<i>E. Suenson</i>	$\frac{29}{5}$ 1831.	Ridder af Æres-Legionen.
<i>J. L. Grove</i>	$\frac{31}{7}$ —	
<i>J. C. Krüger</i>	$\frac{26}{8}$ 1832.	
<i>J. P. F. Wulff</i>	$\frac{17}{3}$ 1833.	Ridder af Æres-Legionen.
<i>C. J. Schmidt</i>	$\frac{25}{4}$ —	
<i>H. Schierbeck, R*</i>	$\frac{17}{11}$ —	
<i>C. N. Wulff</i>	$\frac{9}{3}$ 1834.	
<i>P. W. Flensborg</i>	$\frac{29}{6}$ —	
<i>J. F. G. van Dockum</i>	$\frac{26}{7}$ —	Kammerjunker, Ridder af Æres-Legionen.
<i>C. Krieger</i>	$\frac{24}{5}$ —	
<i>P. C. Holm</i>	$\frac{30}{11}$ —	Ridder af Æres-Legionen.
<i>C. B. Köbke</i>	$\frac{7}{12}$ —	
<i>H. Oxholm</i>	$\frac{20}{12}$ —	Kammerjunker, Ridder af Æres-Legionen.
<i>M. C. Thulstrup</i>	$\frac{1}{3}$ 1835.	
<i>H. Steenbach</i>	$\frac{13}{9}$ —	
<i>J. O. Donner</i>	$\frac{25}{12}$ —	
<i>F. Paludan</i>	$\frac{28}{10}$ 1836.	
<i>J. L. Gottlieb</i>	— —	
<i>A. H. H. Lemming</i>	— —	
<i>C. M. Meinertz</i>	$\frac{27}{1}$ 1838.	
<i>H. Ipsen</i>	$\frac{27}{5}$ —	
<i>C. S. Feilberg</i>	$\frac{16}{9}$ —	
<i>M. B. Böcker</i>	$\frac{25}{11}$ —	
<i>C. A. Meyer</i>	$\frac{13}{1}$ 1839.	
<i>N. E. Tuxen</i>	$\frac{1}{6}$ —	
<i>O. F. Suenson</i>	$\frac{14}{7}$ —	
<i>H. P. Rothe</i>	$\frac{1}{8}$ —	
<i>C. B. Brandt</i>	$\frac{25}{8}$ —	
<i>E. A. Wulff</i>	$\frac{27}{10}$ —	

Second-Lieutenanter.

	Datum af Avancement.	
<i>F. L. F. Sommer</i>	$\frac{24}{12}$ 1830.	
<i>E. W. Holst</i>	$\frac{23}{12}$ 1829.	
<i>O. J. Marstrand</i>	$\frac{24}{12}$ 1830.	
<i>O. H. Lütken</i>	$\frac{25}{12}$ 1831.	
<i>P. H. C. Smidth</i>	— —	
<i>C. H. Möller</i>	$\frac{21}{8}$ —	
<i>B. J. C. Wilkens</i>	— —	
<i>A. F. A. Schierbeck</i>	$\frac{25}{12}$ —	
<i>A. Bielke</i>	— —	
<i>A. C. Schultz</i>	$\frac{19}{8}$ 1832.	
<i>A. J. H. Agerskov</i>	— —	
<i>A. E. L. Knudsen</i>	$\frac{14}{2}$ 1833.	
<i>E. C. C. Tuxen</i>	— —	
<i>F. E. J. Lehmann</i>	$\frac{18}{8}$ —	
<i>H. H. S. Grove</i>	$\frac{30}{11}$ —	
<i>O. W. de Fine Skibsted</i>	— —	
<i>H. L. Moe</i>	— —	
<i>O. C. Pedersen</i>	$\frac{13}{4}$ 1834.	
<i>F. Frölich</i>	$\frac{12}{11}$ —	
<i>P. A. Seidelin</i>	$\frac{17}{8}$ —	
<i>G. E. Tuxen</i>	$\frac{22}{11}$ —	
<i>P. C. Albech</i>	$\frac{12}{11}$ —	
<i>G. F. W. Wrisberg</i>	$\frac{12}{4}$ —	
<i>S. Lund</i>	— —	
<i>A. Krieger</i>	$\frac{23}{8}$ —	
<i>V. Skibsted</i>	— —	
<i>H. J. A. Hagen</i>	$\frac{27}{11}$ —	
<i>C. F. Hedemann</i>	$\frac{10}{4}$ 1836.	
<i>V. H. Köbke</i>	— —	
<i>S. F. Kinck</i>	$\frac{4}{12}$ —	
<i>T. F. Buchwald</i>	$\frac{16}{4}$ —	
<i>C. F. Gottlieb</i>	— —	

	Datum af Avancement.
O. A. K. Wilde	$\frac{16}{4}$ 1837.
F. A. Gandil	— —
R. C. M. Bruun	$\frac{20}{8}$ —
G. P. Schönheyder	— —
J. A. R. Hedemann	$\frac{16}{4}$ 1838.
W. C. L. Jacobsen	— —
M. J. Harboe	$\frac{26}{8}$ —
A. J. L. Roepstorff	— —
E. F. Krieger	$\frac{8}{9}$ 1839.
C. A. Obelitz	$\frac{9}{12}$ —

Officierer, der ere udenfor Detaillen.

Contre-Admiral H. Stephansen, C* DM.	$\frac{29}{12}$ 1834.
Commandeur P. F. Wulff, C* DM. — — A. Schifter, C* DM.	$\frac{9}{11}$ 1839.
Command. Capt. N. H. Tuxen, R*	$\frac{16}{10}$ 1838.
Capitain S. L. Tuxen, R* — J. P. Gandil	$\frac{28}{10}$ 1836.
Capt. Lieut. O. W. Michelsen, R*	$\frac{29}{12}$ 1834.

Officierer, der ere à lasuite.

Capt. Lieut. Grev H. J. Scheel	$\frac{17}{3}$ 1833.
Prem. Lieut. J. Christmass — — E. Raffenberg — — C. G. Muxoll	$\frac{13}{11}$ 1827. $\frac{17}{3}$ 1833. $\frac{6}{6}$ —

Officierer paa Vartpenge.

Commandeur T. J. Lütken, R*	$\frac{16}{2}$ 1838.
---------------------------------------	----------------------

Annærkning.

For ei ideligen at gientage de Ordener og Decorationer, som Officiererne have, er der blot anført i det Efterfølgende en * ved deres Navne, der ere decorerede; ved da at eftersee Listen paa Officiererne, vil findes hvori disse Decorationer bestaae.

Officierernes Fordeling ved Divisionerne.

1ste Division.

Contre-Admiral U. A. Schönheyder* Chef.
Commandeur W. Kaas.* — C. Wulff.* — F. Holst.*
Command.-Capt. C. H. L. Donner*. — C. Lütken.* — L. de Coninck.* — J. W. C. Krieger*. — E. Blom.*
Capitain W. F. Ravn. — C. F. Wilkens. — R. Braag.

Artillerie-Corpset.

Capitain-Lieut. O. W. Michelsen* Chef.
Søtøihuus-Lieutn. C. Wodrup, DM. HHM. Tøivarter. — Carlsen, DM. HHM. — A. A. Smidth, DM. HHM.

Inspections-Officierer.

Second-Lieut. P. H. Smidth. — P. C. Albech. — P. A. Seidelin.

Matros-Corpset.

Capitain-Lieut. Braëm.* Chef ad interim.
Second-Lieut. E. C. C. Tuxen. — F. Frølich. — V. Skibsted.

1ste Compagnie.

Capitain F. A. Paludan*, Chef.
Capitain-Lieut. F. W. Liebmann. — M. Meyer. — P. W. Tegner.*
Premier-Lieut. C. E. van Dockum.* — E. Suenson.* — J. P. F. Wulff. — H. Steenbach. — H. Ipsen. — C. B. Brandt.
Second-Lieut. A. C. Schultz. — T. F. Buchwald. — M. J. Harboe.

2det Compagnie.

Capitain P. T. Grove, Chef.
Capitain-Lieut. D. W. Holsteen. — J. R. Petersen. — P. C. Bruun.
Premier-Lieut. M. C. Penick. — J. C. Krüger. — C. B. Köbke. — J. L. Gottlieb. — C. A. Meyer.
Second-Lieut. R. C. M. Bruun. — G. P. Schönheyder. — W. C. L. Jacobsen.

3die Compagnie.

Capitain H. C. Bodenhoff* Chef.
Capitain-Lieut. P. S. Kierulff* — Baron F. C. Stampe.

Premier-Lieut. *A. C. Polder*.
 — *C. L. Prösilius*.
 — *E. W. Normann*.
 — *C. L. C. Irminger*.
 — *C. Krieger*.
 — *P. C. Holm*.
 — *J. O. Donner*.
 — *F. Paludan*.
 Second-Lieut. *E. W. Holst*.
 — *A. Krieger*.
 — *H. J. A. Hagen*.
 — *C. A. Obelitz*.

4de Compagnie.

Capitain *H. G. Garde*, Chef.
 Capitain-Lieut. *P. C. Simmelkær*.
 — *S. A. Bille*.
 — *M. P. Secher*.
 Premier-Lieut. *H. E. Krenckel*.
 — *J. L. Grove*.
 — *C. N. Wulff*.
 Second-Lieut. *F. Sommer*.
 — *C. H. Möller*.
 — *O. C. Pedersen*.
 — *C. F. Hedemann*.
 — *C. F. Gottlieb*.

2den Division.

Commandeur *J. A. Suenson*,* Chef.
 Commandeur *A. Krieger*.
 Command.-Capt. *J. C. A. Bielke*.
 — *H. D. B. Seidelin*.
 — *M. Lütken*.

Capitain *H. B. Dahlerup*.
 — *H. B. Thomsen*.
 — *J. Seidelin*.
 — *O. F. Lütken*.

1ste Compagnie.

Capitain *C. C. Zahrtmann*,* Chef.
 Capitain-Lieut. *J. G. Schneider*.
 — *J. Langemark*.
 Premier-Lieut. *H. Schierbeck*.
 — *J. F. G. van Dockum*.
 — *H. P. Rothe*.
 Second-Lieut. *O. H. Lütken*.
 — *A. E. L. Knudsen*.
 — *O. A. K. Wilde*.
 — *E. F. Krieger*.

2det Compagnie.

Capitain *C. C. Paludan*, Chef.
 Capitain-Lieut. *E. C. Walterstorff*.
 — *J. P. Schumacher*.
 Premier-Lieut. Baron *E. R. F. Dirchinck Holmfeld*.
 — *M. C. Thulstrup*.
 — *C. S. Feilberg*.
 — *E. A. Wulff*.
 Second-Lieut. *A. F. A. Schierbeck*.
 — *H. L. Moe*.
 — *F. S. Kinck*.

3die Compagnie.

Capitain *P. E. Sletting*, Chef.
 Capitain-Lieut. *H. Fisker*.
 — *H. Føster*.
 Premier-Lieut. *R. Aschlund*.

Premier-Lieut. *N. E. Tuxen*.
 — *C. M. Meinertz*.
 Second-Lieut. *O. J. Marstrand*.
 — *F. E. J. Lehmann*.
 — *G. E. Tuxen*.

4de Compagnie.

Capitain *H. Aschehoug*, Chef.
 Capitain-Lieut. *C. L. Ellbrecht*.
 — *J. A. K. Næser*.
 Premier-Lieut. *J. A. Meyer*.
 — *C. J. Schmidt*.
 Second-Lieut. *A. J. H. Agerskov*.
 — *O. W. de Fine Skibsted*.
 — *A. R. Hedemann*.

5te Compagnie.

Capitain *J. P. Findt*,* Chef.
 Capitain-Lieut. *W. A. Graah*.

Capitain-Lieut. *K. E. Mourier*.
 Premier-Lieut. *H. Oxholm*.
 — *A. H. H. Lemming*.
 — *O. F. Suenson*.

Second-Lieut. *A. Bielke*.
 — *S. Lund*.

— *V. H. Kjöbke*.
 — *F. A. Gandil*.

6te Compagnie.

Capitain *C. L. L. Harboe*, Chef.
 Capitain-Lieut. *G. Grödesen*.
 — *A. C. Kierulff*.
 Premier-Lieut. *M. N. Suenson*.
 — *M. B. Böcher*.
 Second-Lieut. *B. J. Wilkens*.
 — *C. F. W. Wisberg*.
 — *A. J. L. Roepstorff*.

Officierer ansatte ved Holmene m. m.

Contre-Admiral *Stephansen*,* Over-Equipagemester.
 Commandeur *Schifter*,* Fabrikmester.
 Premier-Lieut. *J. L. Grove*, Underfabrikmester.
 Command.-Capt. *N. Tuxen*,* forestaaer Reberbanen.
 Premier-Lieut. *H. Schierbeck*,* Assistent.
 Capitain *S. L. Tuxen*,* Equipagemester paa Nyholm.
 Capitain *J. P. Gandil*, Equipagemester paa Gammelholm.
 Capitain-Lieut. *Michelsen*,* Tøimester.
 Capitain-Lieut. *Braëm*,* Takkelmester (ad interim).
 Premier-Lieut. *N. E. Tuxen*, Inspecteur ved Dokken (ad interim).

Inspections-Officierer.**Paa Nyholm.**

Premier-Lieut. C. A. Meyer.

Second-Lieut. E. W. Holst.

— G. E. Tuxen.

Paa Gammelholm.

Premier-Lieut. P. C. Holm.

Second-Lieut. A. F. Schierbeck.

Constructions- og Regulerings-Commissionen.

Vice-Admiral Johansen.*

Contre-Admiral J. P. Stibolt.*

Commandeur Schifter.*

Command.-Capt. M. Lütken.*

Captain H. B. Thomsen.*

— S. L. Tuxen.*

— J. P. Gandil.

— Zahrtmann.*

Captain-Lieut. S. A. Bille.*

Captain-Lieut. O. W. Michelsen.*

— J. F. Braëm.*

Premier-Lieut. J. L. Grove.

— N. E. Tuxen, Au-
scultant.

— O. F. Suenson, dito.

Krigs-Cancellie-Secretair Suenson,
Commissionsskriver.**Navigations-Directeur.**

Captain J. Seidelin*, constitueret.

Lector Matheseos.

Professor og Magister Artium C. Jürgensen.

Sö-Raart-Archivet.

Captain Zahrtmann,* Directeur.

Premier-Lieut. H. P. Rothe.

Second-Lieut. H. J. A. Hagen.

H. C. Klingsey, DM., Assistent.

Commissionen for de studerende Sö-Officierer.

Commandeur Schifter.*

Captain-Lieut. Michelsen.*

— Tegner.*

Lector i Mathem. Prof. C. Jürgensen.*

Defensions-Commissionen.

Oberst v. Prangen, Chef af Ingenieur-Corpsset, C* DM.

Oberst-Lieut. P. F. v. Quaade af Ingenieur-Corpsset, C* DM.

Captain-Lieut. O. W. Michelsen.*

Krigs-Assessor C. F. Krabbe, Secretair og Forvalter.

Opmuddringsvæsenet.

Commandeur Greve Trampe, R* DM.

Lieut. F. A. Sommerfeldt, DM.

Krigsraad H. H. J. Draskou, Commissions-Skriver, Materialforvalter
og Kasserer.**Nyboder.**

Commandeur-Capt. M. Mühlensteth, R* DM. Commandant.

H. Veith, Copiist ved Commandantskabet.

Huusbygmester.

Professor og Stadsbygmester Malling.

Sö-Etatens Seildugs- og Lærreds-Fabrik.

Adm. Commiss. N. Wiborg,* har Overopsigt med samme.

E. R. Grove, Polytechniker, Fabrikør.

A. Larsen, Regnskabsfører.

Sö-Qvæsthuset.

Major E. Möller.

Adm. Commiss. N. W. Wiborg.*

Stabschirurg B. O. Winkler, R*

Over-Krigscommissair Albech.

Krigs-Assessor Leschly, Inspecteur.

} Directeurer.

Sö-Etatens Hospital i Nyboder.

Contre-Admiral U. A. <i>Schönheyder</i> ,*	} Directeurer.
Command.-Capt. <i>Mühlensteth</i> ,*	
Adm. Commiss. N. <i>Wiborg</i> ,*	
Stabschirurg B. O. <i>Winckler</i> ,*	
Krigs-Assessor P. K. <i>Krogh</i> , Inspecteur.	
J. A. <i>Rüs</i> , Præst.	
P. M. <i>Knudsen</i> , Oeconomus.	

Sö-Etatens Læger.

B. O. *Winckler*, R*, Overlæge og Stabschirurg, Rang med Command. Capt.

Ved 1ste Division.

F. W. <i>Mansa</i> , Divisions-Chirurg.	} Under-Chirurger, Rang med Reserve-Chirurger.
H. O. <i>Sommerfeldt</i> , M. D. Reservechirurg, Divisions-Chirurgs Character.	
C. F. <i>Dölner</i> .	
P. L. <i>Seidelin</i> .	

Ved 2den Division.

B. O. *Winckler*,* Stabs- og Divisions-Chirurg.
 C. *Müllertz*, Reserve-Chirurg.
 J. C. *Krieger*, Under-Chirurg, Rang med Reserve-Chirurger.

Holmens Kirke.

Adm. Commiss. N. <i>Wiborg</i> ,*	} Kirkeværger.
Justitsraad <i>Halkiær</i> .	
Urtekræmmer J. <i>Hansen</i> .	
A. K. <i>Holm</i> , R* DM., Sognepræst og Provst.	
B. <i>Münter</i> , R* Hofprædikant, Dr. Theol., 1ste residerende Capellan.	
J. A. <i>Rüs</i> , 2den resid. Capellan.	
P. E. <i>Hall</i> , 1ste Catechet.	
E. E. <i>Gottlieb</i> , 2den Catechet.	
J. F. <i>Topsøe</i> , 3die Catechet.	
J. F. <i>Johansen</i> , Klokker.	

Professor R. *Bay*, Cantor.
 C. *Raven*, Succentor.
 C. *Rauch*, Organist.
 N. *Gerdzen*, Overgraver.
 C. M. *Weylandt*, HHT, Undergraver.

Commissionen for Sö-Etatens Drengeskoler.

Commandeur A. *Krieger*,*
 Command. Capt. H. D. B. *Seidelin*,*
 — — E. *Blom*,*
 — — M. C. *Mühlensteth*,*
 Capitain H. G. *Garde*.
 Justitsraad J. N. *Halkiær*.
 Provst A. K. *Holm*,*

Commissionen for Pigeskolerne.

Commandanten i Nyboder.
 De Herrer Præster ved Holmens Kirke.

Proviant-Gaarden.

Overkrigscommissair S. P. *Nyeland*.

Fæstningen Christiansö.

Capitain A. G. *Ellbrecht*, Commandant.
 Premier-Lieut. P. W. *Flensburg*.
 — — *Dam*, af Armeen.
 Over-Auditeur J. J. *Gether*, Garnisons-Auditeur.
 Sö-Krigscommissair C. F. *Nissen*, Proviants-, Ammunitions- og Materialforvalter.
 Cand. Med. & Chirurg. L. *Hasse*, Chirurg.
 D. *Borgen*, Præst.
 Cand. Theol. J. F. *Carstensen*, Kirkesanger og Skolelærer.

Rongelig Jagt-Capitain.

Commandeur P. F. *Wulff*,*, General-Adjutant &c.

Adjutant hos Hs. Majst. Kongen.Capitain *Zahrtmann*.***Overlots i Siællands District.**Commandeur *E. Wulff*, R.***Indrulleringsvæsenet.**Oberst-Lieut. J. N. v. *Abrahamson*, C.* DM., Ridder af flere Ordener, General-Krigscommissair for Danmark.Oberst J. A. U. v. *Salchow*, R.* DM., General-Krigscommissair for Hertugdømmerne.**Indrullerings-Chefer.**Siællands-District: Commandeur *A. Gerner*.Laalands, Falsters og Möens District: Capitain-Lieut. *F. A. Wulff*.Fyens District: Capitain *K. Linde*, R.* DM.Jydske District: Command.-Capit. *J. J. Paludan*, R.*Slesvigske District: Capitain *G. Varendorff*.Holsteenske District: Command.-Capit. *Raaslöff*.Capitain *J. P. Bluhme*, Subalterne-Officier i Jydske District.**Mynsterskrivere.**Siællands District: Sö-Krigscommissair *Fog*.Laalands, Falsters og Möens District: Sö-Krigscommissair *Rathie*.Fyens District: Sö-Krigscommissair *Bülow*.Jydske District: Sö-Krigscommissair *Grothschilling*.Slesvigske District: Sö-Krigscommissair *Kierksteen*.Holsteenske District: Sö-Krigscommissair *S. S. Brodersen*.**Sö- og Land-Krigscommissairer.**1ste Siællandske District: General-Krigscommissair *F. E. Frisch*.2det Siællandske District: General-Krigscommissair *P. O. v. Rosenörn*, R.*Fyens og Langelands District: General-Krigscommissair *H. C. v. Riegels*, R.*1ste Jydske District: Major v. *Fibiger*, R.*2det Jydske District: Oberst-Lieutenant *D. W. v. Hegermann*, R.* DM.3die Jydske District: Major *F. Torværdt v. Printzen*.1ste Slesvig-Holsteenske District: Kammerherre *S. v. Stemann*.2det — — — Kammerherre *L. Baron v. Lillien-crone*,* (R* FÆL.)3die — — — General-Krigscommissair Greve *A. af Moltke*.**Söcadet-Corpsset.**Commandeur *P. F. Wulff*,* Chef.**Subalterne-Officierer.**Capitain *C. Paludan*.Capitain-Lieut. *J. R. Petersen*.Premier-Lieut. *C. L. Prösilius*,*— *H. Ipsen*.**Lærere.**Capitain-Lieut. *P. W. Tegner*,*Premier-Lieut. *N. E. Tuxen*, } i Mathematik og Navigation,— *O. F. Suenson*, }Capitain-Lieut. *Michelsen** i Artillerie.Professor *Forckhammer*,* i Chemie og Physik.Cand. Phil. *Zahrtmann*, i Dansk, Historie og Geographie.Assessor *S. Drewsen*, i Moral og Retslære.Professor *Abrahams*, } i Fransk.

Friis. }

Kammerraad *Rosing*, }Krigsassessor *Wiinholdt*, } i Engelsk.

Second-Lieut. *O. C. Pedersen*, i Regning, Calligraphie, Landtonings- og Militair-Tegning.

Krigs-Assessor *Schow*, i Frihaandstegning.

Pastor *Hall*, i Christendom.

Lieutenant *P. M. Staal*, DM. H. H. T. i Fægtning, Gymnastik og Svømning.

P. Larcher, i Dands.

Assessor *Drewsen*, Auditeur og Regnskabsfører.

J. J. Zahlmann, Læge.

Olsen, Inspecteur og Bibliothekar.

Cadetter.

1. <i>H. A. G. E. Hensen.</i>	} Under-
Officiierer	21. <i>J. H. E. Herforth.</i>
2. <i>C. W. Schönheyder.</i>		22. <i>H. J. V. Rambusch.</i>
3. <i>J. C. Tuxen.</i>		23. <i>J. A. Garde.</i>
4. <i>J. C. Kraft.</i>		24. <i>J. C. Brink-Seidelin.</i>
5. <i>T. W. Pedersen.</i>		25. <i>A. Grove.</i>
6. <i>E. P. C. M. Groth.</i>		26. <i>C. H. Bohn.</i>
7. <i>H. P. Schultz.</i>		27. <i>A. B. Rothe.</i>
8. <i>W. Greve Holck.</i>		28. <i>G. Giödesen.</i>
9. <i>H. C. Colsmann.</i>		29. <i>N. F. Ravn.</i>
10. <i>J. S. E. Albeck.</i>		30. <i>F. W. W. Luders.</i>
11. <i>C. F. G. Wisberg.</i>	31. <i>H. G. F. Garde.</i>	
12. <i>E. Duntzfelt.</i>	32. <i>C. P. J. Prüsilius.</i>	
13. <i>D. R. Braag.</i>	33. <i>J. S. Meldal.</i>	
14. <i>L. Skibsted.</i>	34. <i>V. Falbe.</i>	
15. <i>A. F. Ulrich.</i>	35. <i>W. Michelsen.</i>	
16. <i>F. E. A. E. Lund.</i>	36. <i>J. Schoustrup.</i>	
17. <i>C. J. F. Michelsen.</i>	37. <i>L. C. Braag.</i>	
18. <i>L. F. Schmidt.</i>	38. <i>C. L. T. Janssen.</i>	
19. <i>O. C. Hammer.</i>	39. <i>M. A. C. C. Wulff.</i>	
20. <i>H. F. M. Agerskov.</i>	40. <i>M. P. W. Tegner.</i>	

Sö-Etatens Justitsvæsen.

General-Auditeur. Höiesterets-Assessor *H. J. Koefoed*, R* DM.

Over-Auditeur. Overkrigscommissair *E. Stiernholm.*

Auditeur. Krigs-Assessor *E. R. P. Esskildsen.*

Sökrigs-Procureur. Justitsraad og Höiesterets-Advocat *P. G. H. L. Salicath.*

Collegiets- og Holmens Contoirer.

Admiralitets- eller 1ste Departements-Contoir.

Overkrigscommissair *E. Stiernholm*, Chef.

Krigs-Assessor *C. F. de Fine Skibsted*, Fuldmægtig.

P. H. Halling, Copist.

E. F. S. Fanøe, do.

Commissariats- eller 2det Departements-Contoir.

Overkrigscommissair *H. L. Herlöv*, Chef.

Krigs-Assessor *J. C. Juul*, Fuldmægtig.

— *G. Lipke*, surnummerair Fuldmægtig.

P. Jensen, Copist.

Divisionernes- eller 3die Departements-Contoir.

Justitsraad *J. N. Halkier*, Chef.

Krigs-Assessor *J. C. N. Knorr.*

— *A. F. Petersen.* } Fuldmægtige.

— *J. Jacobsen.*

L. F. Bondrup.

A. Jerndorff.

L. Esskildsen.

C. W. Wellmann.

F. Bisserup.

} Copister.

Bogholder og Archiv-Contoir.

Justitsraad *T. C. Tølge*, Chef.

Krigs-Assessor D. C. *le Maire*. }
 — C. B. *Velskov*. } Fuldmægtige.
 — M. C. *Bierager*. }
 P. *Lassen*. } Copister.
 F. W. *Aagesen*. }

Revisions- og Contra-Beregnings-Contoir.

Etatsraad J. H. *Gede*, R* DM., Chef.
 Krigs-Assessor H. C. *Hansgaard*. }
 — C. F. *Krabbe*. } Fuldmægtige.
 — R. *Nørregaard*. }
 A. C. *Westergaard*. }
 L. F. *Rist*. }
 J. F. *Gradmann*. } Copister.
 E. F. *Anker*. }
 N. R. *Petersen*. }
 C. F. *Gede*. }

Rasserer-Contoiret.

Etatsraad L. *Jürgensen*, R* DM., Chef.

Equipage- og Commando-Contoiret.

Krigsraad P. A. *Börgesen*, R* Chef.
 J. *Lind*. }
 P. G. *Börgesen*. } Fuldmægtige.
 C. U. *Lang*. }
 L. N. *Pagh*. } Copister.

Inventarie-Contoiret.

Krigsraad F. C. *Borre*, Chef.
 J. L. *Möller*. }
 G. C. *Nicolaisen*. } Fuldmægtige.
 J. G. *Leinfelder*, Copist.

Veier-Contoiret.

H. A. *Seerup*, Chef.
 J. L. F. *Licht*, Fuldmægtig.

Hovedmagazins-Contoiret.

Krigsraad D. C. *Wibe*, Chef.
 F. *Wæssing*. }
 J. *Seerup*. } Fuldmægtige.
 J. S. *Knub*, Copist.

Ege- og Fyrretömmers Material-Contoir.

Krigsraad F. S. *Block*, Chef.
 L. P. *Nicolaisen*. }
 J. F. *Sebbelov*. } Fuldmægtige.
 J. *Mörk*. }
 H. F. *Lauritzen*. } Copister.

Takkelage-Contoir.

P. *Lindorff*, Chef.
 P. *Taulow*, Fuldmægtig.

Mestere ved de Kongelige Værfter.

M. B. *Kolbye*, R* DM., HHM. Conducteur, Pælebukker- og Rapert-
 magermester.
 M. H. *Grönsund*, DM. HHM. Mester ved Flaadens Reparation og
 Dokken.
 G. C. *Hummel*, HHM. Rebslagermester.
 M. *Alstrup*, DM. HHM. Dreiermester.
 H. *Albrechtsen*, DM. HHM. Kleinsmedmester.
 P. *Berg*, DM. Seilmagermester.
 D. *Funch*, DM. HHM. Skibsbygmester.
 P. C. *Ibsen*, Mastemagermester.
 H. W. *Lind*, Snedker- og Stolemagermester.
 J. C. *Fugelsang*, Underskibsbygmester.
 C. *Hendrichsen*, Constructeur.
 J. C. *Hansen*, Under-Constructeur.
 A. T. *Petersen*, DM. HHM. karakteriseret Underskibsbygmester.
 H. J. *Richter*, HHM. karakteriseret Baadebyggermester.

Liste over Flaaden.

Linieskibe.

<i>Dronning Maria</i>	84	Kanoner.	
<i>Waldemar</i>	84	do.	
<i>Frederik den 6te</i>	84	do.	
<i>Skiold</i>	84	do.	
<i>Christian den 8de</i>	84	do.	staaer paa Stabelen.
<i>Danmark</i>	66	do.	
<i>Phoenix</i>			støffet til Blokskib.

Fregatter.

<i>Thetis</i>	48	do.	paa Stabelen.
<i>Freia</i>	46	do.	
<i>Havfruen</i>	46	do.	
<i>Rota</i>	46	do.	
<i>Bellona</i>	46	do.	
<i>Nymphen</i>	40	do.	
<i>Fylla</i>	40	do.	

Corvetter.

<i>Galathea</i>	26	do.
<i>Naiaden</i>	20	do.
<i>Diana</i>	20	do.
<i>Flora</i>	20	do.

Brigger.

<i>St. Thomas</i>	16	do.	i Vestindien.	Capt. Lieut. Giödesen.
				— Næser.
				Prem. Lieut. Meinerts.
				Second-Lieut. A. Krieger.
				— Buchwald.
				— Gandil.
<i>St. Jan</i>	12	do.		
<i>Alart</i>	12	do.		
<i>St. Croix</i>	12	do.		

<i>Mercurius</i>	12	Kan. i Vestindien.	Capt. Lieut. Mourier.*
			Prem. Lieut. Dirckinck.
			— Brandt.
			Second-Lieut. C. Gottlieb.
			— Kinck.
			— Wilde.

Skonnerter.

<i>Elben</i>	8	do.
<i>Delphinen</i>	6	do.
<i>Pilen</i>	6	do.

Cuttere.

Helsingör.
Maagen.
Svalen.

Ro-Flotillen.

<i>Bombe Kanonchalupper</i>	11
do. Joller	11
Almindelige Kanonchalupper	49
hertil kommer under Bygning og næsten færdige:	
<i>Bombe-Kanonchalupper</i>	3
do. Joller	5
	<hr/> i alt 79.

Dødsfald.

Den 3die December hensov, til et trofast Folks dybe Sorg, ved en blid og salig Død, vor allernaadigste Konge, **Kong Frederik den Siette.**

Vi driste os ikke til at skildre den høifalige Monarchs hele Virksomhed i Bestyrelsen af hans Marine; det vilde være at skrive Sø-Statens Historie for dette lange og stæbnevngangre Tidsrum: kun nogle enkelte Træk af samme være det os tilladt at udhæve, for at opfylde den Plan, vi have fulgt for dette Tidskrift.

Det var den 17de Mai 1791, at den forevigeede Konge, som Kronprinds, første Gang tog Sæde i Admiralitets- og Commissariats-Collegiet, hvis Præsæs han vedblev at være til sin Død.

Allerede tidligt havde han stræbt at gjøre sig bekendt med Søvæsenet, og lagde heri den samme Iver for Dagen, som den hvormed han tilegnede sig de andre Regieringsfag. Han bivaanede ofte Evolutioner med Vaade fra de paa Rheaden liggende Eskadrer, gjorde Tourer med de udrustede Flaader og enkelte Krigsskibe i Sundet, og vandt herved, saavel som ved personlig Deeltagelse i Bestyrelsen af Sø-Statens Sager, klar Indsigt og grundig Kundskab i Søkrigsvæsenet.

Ligesom Opdragelses- og Underviisningsvæsenets Forbedring, i den forevigeede Konges hele Regieringsplan, var det Grundlag for Folkets Lykke og Velværen, han stadigen arbejdede paa at befæste, saaledes blev han i egentligste Forstand Skaber af Militairopdragelsen i Danmark. Ved Sø-Staten var Sædet-Academiet, i dets senere og nuværende Skikkelse, fornemmeligen hans Værk. Ved Indstiftelsen af flere Examina; nye Læregjenstandes Optagelse; ved at bævre Academiet aarligen med sin Nærværelse ved Præmieuddelingen efter afholdt Officiereexamen; ved stedse at stænke det sin kongelige Bestyttelse og Opmuntring, hævdede han det paa en

Tid til en Grad af Berømmelse, at flere fremmede Hoffer udbade sig af ham en detailleret Plan af dets Organisation, for derefter at oprette eller omdanne deres Instituter af samme Slags.

For Officierers Dannelse til Statens videnskabelige Fag blev der sørget i en liberal Aand, og Constructionen, Artilleriet, Maskinbygning og Vandbygning fik videnskabelig dannede Mænd i Spidsen. Fra Constructionsskolen, der skylder den Forevigeede sin nærværende Indretning, ere duelige Skibsbyggere udgaaede over hele Landet, som allerede rundt om i Rigets Havne have bragt et forhen ukendt Liv i en Industriegreen, der beskæftiger saa mange forskellige Haandværkere og Arbeidere, og griber velgiørende ind i Landets fornemste Erhvervsstifter.

Skolerne for Sø-Statens menige Classer bleve under ham paany organiserede efter Tidens Fordringer og med samme runde Haand udstyrede. Saadan, som de nu ere, staae de ikke tilbage for de bedste Almue-skoler i Landet; og Frugten af denne Omsoerg er bleven en dannet og kiernesuld Klasse af Mennesker, istedetfor den raae, i alstens Laster nedfunkne Hob, der før udgiorde Holmens faste Stof.

Den hertillands neppe kendte Gymnastik og Svømming fandt tidligt i Kronprinds Frederik en ivrig Befordrer; hans klare Blik lod ham tidligt indsee Nyttens af at gjøre disse Legemsfærdigheder til en Deel af Folkeopdragelsen, det de, ved hans stadige Bestyttelse, nu ere blevne hos os.

Ile vi hen med et hurtigt Blik over den Forevigeedes Virksomhed i de forskellige Brancher af Marinens Bestyrelse, da finde vi Orden, Raskhed og Præcision indtraadt i alle Forretningers Gang; System i Flaadens Vedligeholdelse, som siden i dens Gienstabelse; faste og retfærdige Principer for al Forfremmelse og Udcommando; Haandværksstoftens fortreffelige Organisation, med de forædlende Midler til Opvækkelse af Kappelyst, i Mesteres og Mestersvendens hæderlige Stilling og forbedrede Kaar, i Forfremmelses- og Forsorgelsesreglerne og endelig i Indstiftelsen af Hædersmedaillen for

25 Mars tro og daddelfrie Tjeneste. Ved denne sidste — en sand Fortieneste-Orden — har den hoifalige Konge sat sig et ligesaa elskeligt som uforgængeligt Minde i Sø-Statens, og skiondt sønlig Pligt og Kiærlighed bød den at uddeles paa Faderens Fødselsdag, skal Frederik den Siette dog ihukommes som dens sande Stifter. Endvidere udhæve vi Indrøvelseringens fuldkomnere Ordning; Hospitalets Opførelse i Nyboder og Læge- og Medicinalvæsenets store Forbedring ved Flaaden; Mandstavernes udmærkede Forpleining baade ombord og iland, samt altid prompte Betaling; Altsammen Ting der ere blevne os saaledes til Bane, at vi neppe begribe at det kunde være anderledes, men hvilke dog for den Forevige des Tid saa ofte savnedes, at Savnet selv ikke havde noget overordentligt eller paafaldende ved sig. Endelig nævnes den Liberalitet, hvormed der sørgedes for vore Farvandes Opmaalning og Kaarters Udgivelse, med saameget Andet til Skibsfartens Fremme og Sikkerhed; og sidst af Alt den fuldkomne, ja — for den der har havt Leilighed til at sammmentligne dem med de fleste store Sømagters Værster — mageløse Orden, hvori han efterlod vore Orlogsværster og Arsenaler.

Ved alt dette leledes Kong Frederik den Siette af sit eget lyse Blik og villige Mand for Tidens store Ideer, sin klare og grundige Kundskab om de fleste til Søkrigsfagene hørende Ting. Ved Alt overveiede, prøvede og besluttede han Selv. Sandelig, hans Omfarg for sin Marine var stor, og den var frugtbringende: derom vidner klart den Tilstand, hvori han har efterladt den. Ikke i en eneste Green — have vi engang, ved en anden Leilighed yttret — vilde man kunne med Rette finde Noget forsømt, Noget at dadle ved. Kun i eet Punkt kunde man maastee giøre en Indvending herimod, det er Krigsdampskibe; men her var det klogt at vente indtil der var kommet et sikkert Resultat af andre Nationers Forsøg, og nu, da dette syntes at være der, nu først befalede han Bygningen af et Orlogsdampskib, og det — efter eget, selvstændigt Valg — paa 160 Hestes Kraft; en Bestemmelse, til Fordeel

for den store Kraft og Skibsstorelse, der vidner om Kongens klare Blik og rigtige Burdering af en Vaabenart, der endnu er saa ny og fremmed for os Alle.

Man har sagt, at Frederik den Siette ikke personlig yndede sin Sø-Stat. Alligevel stienkede han den sin fuldeste Omfarg; han kiendte, lagde Mærke til og agtede dens Personell og brugte dem ved enhver Leilighed; han viste dem Tillid, horte dem med Velvillie og taledes altid til dem med Mildhed og Naade.

Et Par Træk af den hoifalige Konge være det os tilladt at slutte vort Omrids med.

Da Linieskibet Oldenborg, i December 1788, skulde nedføre Kronprinds Frederik fra Norge, kom det i Udseilingen fra Frederiksværn til at løbe imod Klipperne, ved at en Matrostrøve var kommen i Rattlineblokken, saa Skibet i nogle Zieblikke ei kunde styres. Bestadigelsen paa Skibet var saa stor, at man raadte Kronprindsen at træde over paa et andet Skib, saa meget meer som Aarstiden gjorde Faren ved Nedreisen endnu større. Prindsen vendte sig til Skibschefen, Commandeurcapitain Claus Tønder, med det Spørgsmaal, om han vilde vove Nedreisen med Skibet, som det var? hvortil denne svarede bejaende. „Saa vover jeg den ogsaa, og bliver ombord“ gientog H. K. Hvihed.

Saa søstærk var Kongen, deels af Naturen, deels ved hans hyppige Reiser tilføes imellem Rigets Provindser, at han sidste paa disse Reiser iagttog sin sædvanlige Arbeidstid og lod sig alle løbende Sager referere ombord, ligesom iland. Endnu paa hans sidste Reise til Holsten isfor, i sin høie Alder, sad han i den lille Kabyt paa Dampskibet, medens dette væltede sig i den høie Søe, lod sig i flere Timer Sager foredrage og afgav Resolutioner, til største Anstrængelse og Besvær for Referenterne, der neppe kunde holde sig paa Benene og for hvem Opholdet i den snevre, qualme Kabyt næsten var utaaleligt. Ofte tilbragte han Natten paa Dækket og lod sig noie med et Par Timers Søvn, henstrakt paa en Bænk, bedækket med en Kappe.

Avancement, Ansættelse, Afgang &c.

Under 22de September er Vice-Admiral Brown benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Under 18de Octbr. er Secondlieutenant C. C. Tuxen ansat som Inspectionsofficer ved Taffelloftet.

Under 20de Octbr. er Capitain-Lieutenant S. A. Wulff udnævnt til Overlots og Indrulleringschef i Hollands, Falsters og Moens District, istedetfor Capitain Gran, som er afgaaet ved Døden d. 4de s. M.

Under 27de Octbr. er Prem. Lieut. Næser avanceret til Capitain-Lieutenant og Second-Lieut. L. Wulff til Premier-Lieutenant, begge med Gage fra 1ste Novbr.

Under 13de Novbr. er 1ste Deputeret i Adm. og Com. Collegiet, Admiral Baron Solsten benaadet med Elephantordenen.

Under 18de Novbr. er Cand. Theol. Bug constitueret til Lærer ved den indbyrdes Underviisning i Sø=Statens Pige-skoler, under Læren Srimanns Evgdom.

Under 21 Novbr. Underchirurg ved 1ste Division, Charakt. Reservechirurg Dollner udnævnt til Garnisonschirurg paa St. Thomas.

Under 1ste Decbr. er Mesterfvend S. J. Richter entlediget fra Skibsreparationsarbejdet i Dokken, men vedbliver sin Tjeneste som Bestyrer af Vaadebyggerværftet, samt benaades med Charakter af Vaadebyggermester, og i hans Sted er Mesterfvend Srederik Wilhelm Jensen ansat ved Dokken.

Under 6te Decbr. er Cadet-Underofficer Obelitz udnævnt til Second-Lieutenant.

Under 9de Decbr. er Capitain Zahrtmann allernaadigst udnævnt til Adjutant hos Hs. M. Kongen.

Under 13de Decbr. er Underchirurg ved 2den Division, Charakt. Reservechirurg. S. Veith udnævnt til Districtschirurg i Nykiøbing paa Morsø og tildeelt Krigsassesors Charakter med Rang i 5de Klasse Nr. 4.

Under 14de Decbr. er Cancellist i Generalskabens Bureau,

Krigsraad S. C. Esbildsen ansat som Cancellist ved de Forretninger, Sø=Staten vedkommende, som ere overdragne Sø=Statens General-Adjutant.

De ved Holmene og Indrulleringsposterne foregaaede Omflytninger ere optagne i Listen over Marinen for 1840.

Kongelige Resolutioner, Collegial-Rescripter &c.

Adm. og Com. Coll. har under 1ste October tilkiendegivet Divisionscheferne til fornøden Bekjendtgjørelse:

Hs. M. Kongen har ved allernaadigst Resol. af 28de April d. N. bifaldet, at det Cursus, som hidtil har været approberet for de studerende Sø=Officerer maa udvides og ordnes saaledes, at den 1ste Afdeling kommer til at indeholde de Videnskaber, hvoraf enhver Sø=Officer, saavel ombord som iland, kan have praktisk Nytte; og den 2den Afdeling de Udvidelser, der ere nødvendige for de Officerer, som ville aspirere til de videnskabelige Fagmændsposter i Marinen.

I 1ste Afdeling vil blive foredraget:

Algebra og

Analytisk Geometrie, saameget som findes i Prof. Jürgensens Lærebøger i disse Fag.

Differentiation og Integration af explicite Functioner, samt de nærmeste Anvendelser heraf.

Statik, saavidt den er udviklet i Prof. Hansteens Mechanik eller i Poinsot's Statik.

Technisk Mechanik, forsaavidt den kan anses nødvendig for Sø=Officerer med Hensyn til de almindelige Kræfter og Maskiner, de, saavel ombord som ved Værsternes daglige Arbejder, kunne komme til at anvende, altsaa: Læren om den techniske Behandling af Metaller og Træarter, og Maskinlæren, med specielt Hensyn til Dampmaskinen og dens Brug som Sømaskine.

I 2den Afdeling:

Den høiere Analytisk.

Rationel Mechanik.

Stoffernes Chemie, saavel theoretisk som praktisk, samt technisk Chemie, med Hensyn til de vigtigste Metaller.

Commissionen for de studerende Officierers Underviisning vil drage Omhu for, at, uagtet 1ste Afdeling foredrages i 2 Vinterkursus, Forelæsningen dog inddeles saaledes, at ingen Officier derved kan blive afholdt fra at udcommanderes paa de kortere Sæstogter.

Communicationen tilføier, at de Officierer, der ønske at deeltage i Forelæsningen til 1ste Afdeling, maae melde sig hos ovennævnte Commission snarest muligt, og senest indtil 5te October.

Under 27de October allernaadigst bevilget at Premier-Lieutenant V. Suenson maa foretage en Reise i Udlandet paa 2—3 Aar, for at udvide sine Kundskaber i Skibsbyggeriet.

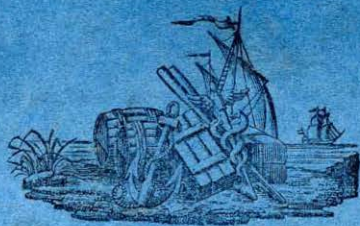
Under 24de November er allernaadigst approberet et Forslag til Fortsættelse og Udvidelse af den gymnastiske Underviisning i Sø=Statens Pigeskoler.

Under 1ste December Kongelig Resolution, at naar Lammekød anskaffes skal det modtages i Kosten lige med Dretekød.

Under 9de December Kongelig Resolution, at Generaladjudanten af Sø=Staten herefter skal forelægge Hs. M. Kongen og udfærdige alle Befalinger Sø=Staten vedkommende, og at Resolutioner, som afgives paa det kongelige Admiralitets og Commissariats Collegii allerunderdanigste Forestillinger, skulle acteres af General-Adjudanten, men parapheres af det første Medlem i Collegiet, naar Resolutionen forelægges Hs. M. Kongen til allerhøieste Underkrift.

Under 13de Decbr. Kongl. Resolution at det paa Stabelen staaende Linieskib, som tidligere var bestemt at kaldes Prinds Christian Frederik, nu skal kaldes „Christian den Ottende“.

Under 16de Decbr. Ved allerhøieste Parolbefaling tilkiendegivet, at alle Officierer, som afreise fra Staden eller ankomme hertil, have at melde sig personligen hos Hs. M. Kongen.

Subscription modtages hos Boghandler Reitzel og hos
Redacteuren.

XIII. 39

XVII. 1822

ARCHIV

OFFICE
SKOLE

for

SÖVÆSENEN.

Udgivet af

H. B. DAHLERUP,

Commandeur-Capitain Söetaten.

N° 46.

KJØBHAVN.

Trykt hos H. G. Brill.

omtændelige Jagttagelser, 1840.

at kunne ved Dverveielse og
mende, veiledende Resultater.

men kan i hoi Grad lettes og si

12te Bindes 2det Hefte.

Indhold

af 12te Bindets 2det Hefte.

	Pag.
Nærmere Belysning af vor Trang til ordentlige Skibsjournaler, af Adm. M. Wille	125.
Rapport om den franske Marines Materielle	136.
Tagetager over Ebbe og Flod i Lille-Bælt 2c. af Pr. Lieut. <i>Jerminger</i>	155.
Oberst Reids Examination of the laws of storms	161.
Grunde til at bevægeholde en krigerisk Stilling i Fredstid (An. <i>Ser. Journ.</i>)	165.
Mitchells Skruer anendt til Fundament for Bygninger i løs Grund	170.
Linieskibet Prinds Christian Frederiks sidste Campagne (Sluttet).	172.
Navigations-Skolen i København	204.
Tale, holden til Societetsmiddag 1787 af Capitain Sneedorff	210.
Slave-skibe paa Havana	214.
Erklæring, i Anledning af "det danske Flag i Middelhavet", af Leg. Ad. Hammeken	216.

Erteretninger for Sfarende:

Keil Afslæggelse af Gruben Roccas ved Brasiliens Kyst	230.
Nyt Fyr paa Fornæs, Fynland	234.
Fyr paa St. Catharine Point, Den Wight	235.
Fyr ved Dran, afrikansk Kyst i Midelhavet	—

Blandinger:

Den engelske Fregat <i>Minpas</i> Tab 1802	236.
Skruedokker og Landingsbøer i Nordamerika	238.
Mærkbærdig Frelse, efterat have stødt paa Grund	—
Chronometere paa Dampskibe	239.
Rød-Nor	—
Erklæring fra Commandeur-Capitain de Coninck	240.

Officielle Decl.

Debsfald	31.
Avancement, Anfættelse, Udcommande	—
Kongelige Resolutioner og Collegii Rådspis	33.

Med Hæftet følger Tegning.

⚓ Som Anhang til nærværende Hefte følger af S. L. Turen tilføjet af Sø-Officiers Tanker om Besparelser.

Nærmere Belysning af vor Trang til ordentlige Skibsjournaler.

Af Contre-Admiral M. Pille.

Skibs-Journalens Overgang til tom og stoffende Formalitet fra det hoist Nyttige, den skulde og let kunde være, kan neppe være undgaaet nogen Kienders Opmærksomhed. Logbogen o: Journalen skulde og kunde være, først, en Grundvold for rigtig Seilads, og siden et Beviis for den; vel og et Dannelsesmiddel, en Belæringskilde, et Bidrag til nautiske og maaskee andre Videnskabers Fremme. Den synes ofte at have været dette i forgangne Tider; den er nu for det meste vorden — en byrdefuld Uting.

Regelen, at Kiøbmænd og Skibsførere skulle holde visse Bøger, oprinder ikke fra Loven, men er en Følge af Tingens Natur. Intet ordentligt Handelshuus og intet ordentligt Skib kan eller vil undvære ordentligt Boghold; men Samsfundets Trang til Beskyttelse mod Enkeltes Letsind eller Svig fremkaldte Lovbudet.

Det almene Bedste var vist Grund nok til at paabyde Førelsen af de til Control imod farlig Urigtighed nødvendige Bøger; men hvor disse tillige ere nødvendige til vor Donts rette Drift, der maa Samsfundet erkjendes dobbelt besøiet til strengt at fordre dem og lade paasæe deres rigtige Holdelse.

Alt den, som vil finde rigtig Veie over Havet, maa agte paa Skibets Løb og paa de veiledende Mærker, som Kysterne, Havbunden og Himmellysene tilbyde, derom tvivler Ingen; men det synes glemt, at den fornødne, mangesidige, vedholdende Paaagtning ikke kan udføres uden velordnet, stadig Optegnen. Skibets Løb i hyppigtværlende Retninger og de, med hine Mærker anstillede, omstændelige Jagttagelser, kræver en nøiagtig Protocollering, for at kunne ved Overveielse og Beregning aftvinges de stedbestemmende, veiledende Resultater. Opnaaelsen kommer ikke af sig selv, men kan i hoi Grad lettes og sikkes ved passende Regler for

den tilbagelagte Veis og de erholdte Jagttagelsers hensigtsmæssige og beqvemt overstuelige Protocollering. Men har man saagodtsom Intet herom foreskrevet, saa forsøges der næsten Intet og opnaaes — Intet. Journalholdets Regulering er Grundlag for Navigationen, og udkræver, tilligemed en Mængde forstieklige Hensyn, en klar Opfatning af hele Navigationens Væsen — Noget, som ingenlunde erhverves i den almindelige Søfarers Skole. Istedetfor den store Uret imod ham og imod alle Parter, at fordre hos ham en Videnskabelighed, hvortil der ingen Udgang gives, skyldtes det, at ikke paalægge Skibsførerne Ansvar uden at understøtte dem med den fornødne Instruction for rigtig Samlen og rigtig Behandling af de nautiske Data, der uden saadan Instruction for Journalholdet maae ubenyttede gaae forlorne. Kun den, paa Landjorden herskende, troskyldige Forudsætning, at vi Seilende virkelig benytte de Veimærker, Naturen har opstillet for os, kan forklare den Egegylldighed, hvormed man overlader det til os, at fare afsted saa ubundne af Klogskabens Regler, som enhver af os lyfter.

Det Anførte torde være nok til at indlede en bønlig Opfordring om Indførelse af hensigtsmæssigt Journalhold, istedetfor at nu Søfarten er givet til Priis for alle de Tab, som maae følge af ucontrolleret Overladelse af Navigationen, der fordrer velreguleret Notering, Observation og Calcul, til enhver ung eller gammel Førers Skion, og altsaa ofte til Letsinde og Selvklogheds blinde Greb.

Kun den, der paastaer at seile ligesaa godt i Blinde som med aabne Øine, kun han kan paastaae at Voghold over Veien er unyttig. Ingen virkelig Styrmand har nogensinde faldet paa, at Logbogen og Veibogen (Skibs-Journalen) skulde kunne undværes. Det behøves ikke at have befaret Søen, for at begribe, at man efter flere Dages Omfart i ustadige Retninger, med ustadig Hastighed, paa en sporløs Flade, maae vorde bildfarende, hvis man hverken har noteret noget Ordentligt om den løbne Veie eller om de til Stedbestemmelse tienlige, nu og da erholdelige, Mærker.

Man begriber, at taabelig Letfind formaster sig til at prøve det blinde Spil; men at lade, uden Forsøg at hindre det, Enfold og Trostydighed betroe Liv og Gods til saadant Vanvid, er et Barbarie, som skulde synes utænkeligt i en christen Stat og i en Tidsalder som kalder sig oplyst. Med hvilken Blusfel maa da den retsfindige Statsborger opdage, at vi dog virkelig ere saadanne Barbarer.

At der paa Skibene skal holdes Journal lyder vel endnu i alle Lande som en Regel fra gamle Tider; men spørges hvad en Skibs-Journal er? hvad den skal indeholde? hvordan den skal indrettes og føres? saa saaer man lidet eller intet Svar. Udfindes et gammelt Lovsted derom, saa kan det ingenlunde fornustigen passe for den nyere Tids saameget forandrede Navigations-Væsen. Men at befale Journal holdt uden behørig Bestemmelse for hvad Journal er, og hvordan den skal holdes, er klarligen omtrent det samme som Intet at befale; og et dobbelt Intet vorder Befalingen, naar den er uledsaget af nogensomhelst Anstalt til at paasee dens Overholdelse. Af saa utrolig Eiegyldighed maa følge den forargelige Spotdriven med Lov og Fornuft, som saa hyppigen viser sig, naar Skibs-Journal skal fremlægges. Den stakkels Styrmand er daielden forsynet med andet end nogle uordentlig bestregede Blade med meget ringe Indhold, hvoraf Skibets Bei og hvad dertil horer ingenlunde forstaaeligen eller tilstrækkeligen kan erkjendes. Dristiggjort af Procuratoren kalder han dette sin Journal, og Dommeren troer sig nødt til at erkjende Utingen ligesaafuldt for en Journal, som den fuldstændige virkelige Veibog, en ordentlig Skibsfører muligen kan forelægge.

At den Raadheden, Ladheden og Uvidenheden saa ubetinget tildeelte Opmuntring, maa have en fordærvelig Indskydelse ogsaa paa den retsfindig stemte Navigateurs Iver for sin Navigerens omhyggelige Rygtning er klart nok. Vi maae finde den fordærvelige Scandal end stammeligere, naar vi ret erkjende den temmelig klare Sandhed, at Skibs-Journalens fornustige Førelse er

den første og væsentligste uundværlige Betingelse for en fornuftig Søfart, at den er Navigationens Basis, Navigationens Alpha & Omega, at Journalen er det hvorpaa han maa bygge, og det hvorfra han og Andre skal hente Belæring.

Det er egentlig kun som Skibets Wei-Protocol at Journalen her er betragtet; men kun ved fuldstændig Opfyldelse af denne første Bestemmelse, kan den anden af Loven paaviste opnaars, den nemlig, at Skibs-Journalen skal være et sikkert, beedeligt Document til Vidnesbyrd om og Control over, hvordan Skib og Gods er ført og varetaget. Vor udartede Journal tilintetgjør saaledes paa eengang begge hine Formaal, uiligemed Søfarenes gienfaldige Belæring af hinandens nautiske Erfaringer og Jagtagelser.

Det torde maastee synes en Fornærmelse mod den dømmende Læfers sunde Sands, at sige et eneste Ord mere for en saa klar og simpel Sag som den, at der bør fordres og paasees, at de, som betroes at føre Skib over Havet, holde fuldstændig hensigtsmæssig Bog over deres Farter; men da Sagen dog hidtil synes at have i en ubegribelig Grad undgaaet formaaende Autoriteters Opmærksomhed, saa blev det Pligt for de ved Erfaring nærmere Indviede, hoit at udtale deres ved noie Dverveielse klar vordne Dverbeviisning om denne Gienstand.

Denne Dverbeviisning er:

- I. At en hensigtsmæssig beqvem Skibs-Journal-Foring uden stor Vanskelighed kan indføres.
- II. At den er nødvendig, og af flere stærke Grunde bør indføres.
- III. At der ingen taalelig Grund findes til at betvivle denne Forbedrings Udforbarhed, Gavnlighed og Nødvendighed.
- IV. At saaledes en faderlig Statsstyrelse ikke alene er fuldkommen befoiet, men tillige fuldkommen forpligtet til, forderligst at indføre og kraftigen at overholde den hensigtsmæssige Forning af Skibs-Journaler.

Den farlige Tolerance med Journal-Uvæsen opfordrer til Sammenstilling af flere Grunde mod dette, og for Indførelsen af virkeligt Journalhold:

- 1) Den, for sikkest og kortest Veifinding paa Havet, uimodsigelige Nødvendighed, nøiagtigen og omstændeligen at protocollere Skibets formeentlige Løb og de erholdelige Veiberigtigelser.
- 2) Umuligheden af god Navigation uden god Journal.
- 3) Den lovbefalede, for en rigtig Skibsførings Sikkring og farlig Esterladenheds eller Svigs Modarbeidning nødvendige Control.
- 4) De Søfarendes gienfaldige Belæring.
- 5) Søvidenskabernes Fremme.
- 6) Tilveiebringelse af, paa anden Maade svær erholdelige, Bidrag til flere Videnskabers Udvidelse.
- 7) Pligten at gienfremkalde den belærende Journalføring, som søfarende Forfædre have brugt og hvorved Middeltalderens Hydrographer sattes istand til at frembringe de brugbare Søfaart over alle besarne Egne, der længe udgjorde de senere mageligere Søfareres næsten eneste Veiledning.
- 8) Stræng Tilholdelse til fuldstændig Journalføring er det virksomste Mittel til at forberede og danne den vordende Styrmand.
- 9) Den letter og sikker Navigatorens øvrige Arbejder, der næsten alle staae i Forbindelse med Journalen og behøve dens Understøttelse.
- 10) Den sparer ham for Tidsspilde og unyttig Møie, idet den paa flet Journal anvendte pinlige Tid var unyttig Tab, istedetfor at den, paa god Journal anvendte, knap længere Tid yder ham Vinding og Interesse, og kan vorde ham til usatteerlig Nytte paa hans videre Bane.
- 11) Den leder ham til at anstille stedfikkrende og andre nyttige Observationer, som ellers vilde udeblive, fordi de vorde for besværlige og utilfredsstillende uden en veiforbindende oplysende Journals Bistand.
- 12) Den leder i det hele den unge Styrmand til en i mange Henseender gavnlig Art Virksomhed og Tænkksomhed, de bedste Modgivte mod Raahed og anden Vanart.

- 13) Den vil befordre rigtig Søforklaring og forebygge mangt Forsøg paa Forsalfkning — afvende mungen letfindig Meened — og saaledes modarbejde den Usikkerhed, Uret og Slethed, der ofte har nedværdiget Søfarten.
- 14) Den kan i betydelig Grad sikkre Assurandeurerne mod ubillige Tab og befordre de Manges Interesse, der afhænger af Søfartens forsvarlige Drift.
- 15) Den vil virke til Assurance-Væsenets Forbedring og til Dykhor af de skadelige Regler, der nu saa demoraliserende drive Skibsførere og Mandskab til at stule og fordreie Sandheden.
- 16) Den vil paa velordnede Skibe frembringe hidtil savnede forberedende og supplerende practiske Navigations-Skoler, uden hvilke de paa Land anlagte stræbe forgiæves.
- 17) Styrmands Candidatens, af paalidelig Skipper behørig attesterede, velordnede Journal med Tilbehør (Observations og Beregnings-Bog, der med større Bequemmelighed og Besparelse kunne gives særskilt Indbinding, skiondt de ere integrerende væsentlige Dele af Journalen), er et ulige bequemmere og sikkre Examinations Middel, end den omhyggeligste Land-Examen i Navigation muligen kan vorde.
- 18) Det velordnede Journal-Væsen er tillige et sikkert Middel til at vorde bekendt med den vanskeligste Deel af Skippers og Styrmands Dygtighed.
- 19) Nutidens stegne Navigationskunst, hvis tilbørlige Benyttelse neppe paa nogen Søreise uden følelig Skam og Skade kan forsømmes, den stegne Concours i alle Slags Fart, og den derved vanskeliggjorte Binding, fordrer nu langt mere end fordem en omhyggelig Navigeren til Reisens Fortøttelse og Sikkerhed; men dertil er den uundværlige Vetingelse og nødvendige Basis, en god Veibogholdning o: en god Skibs-Journal. Vor Tids Skibsfart har altsaa en høitstegen Trang, at erholde en til Tidens Krav svarende Journalføring, istedetfor de udartede, sværbenyttelige, seculgamle Levninger fra en raa Navigations Barndom.

20) Det er ved Siden af Lidsalderens Fremstrid i andre praktiske Videnskaber, og imedens man sørger for disses Opkomst og Uddannelse, en modsigende Uværdighed at hæmme Sævidenskabens Dyrkelse og Væxt, ved at boie sig under et al Fremvæxt quælende vildt Journal-Anarchi. Det er ufervarligt at lade Navigatorens saa vigtige som vanskelige Haandtering uden Basis og uden Tilsyn, medens netop denne Haandtering, maaste meer end nogen anden, trænger til klog omhyggelig Pleie, baade formedelst sin Vigtighed og Vanskelighed, idet den fordrer, at mangeartede, videnskabelige, tildeels fine Midler skulle med Forstand og Færdighed benyttes af uvante Hoveder og uvante Hænder.

21) Den almene Forstaaelighed, tydelige Oversigt, lette Sammenligning og bequemme Afbenyttelse, som Enhed, i forstandig bestemt Journalførings Form og Maade, vilde medføre: den deraf flydende Fordeel for Revision og Rettergang; de vigtige Oplysninger, som Sammenholdning af flere saadanne fuldstændige Journaler, ordnet efter Tid og Sted, kan byde; og disse Fordeles Stigen, jo mere den forstandige bequemme Enhed i Journalførings Maade udbredes. Denne mangesidige Binding er hverken tvivlsom eller ringe, om den end er vanskelig med Tydelighed at forudbeskrive.

Hver enkelt af de anførte Hensyn, ret forstaaet, vilde uden tvivl være Tænkeren tilstrækkelig Grund for at bifalde Forslaget, at overholde en hensigtsmæssig bestemt Journalføringsmaade; men oversees endog samtlige disse Hensyn, saa maa dog hver Mand, med sund Sands og Følelse, der erkender, at ubestemt, mangelfuld, vild Journalføring let medfører Menneskers Undergang, og at bestemt, fornuftig Journalføring ei stelden kan redde Menneskers Liv — han maa af al sin Magt fordrø Forslaget snarest sat i fuld Virksomhed.

Spvad kan da tilbageholde fra Indførelsen af en soleklar Samsundet nyttig Berigtigelse, som tillige maa være høist velkommen for hver Skibsfører og Styrmand, der og derved saameget

bedre kan lægge sin Dygtighed for Dagen? — Intet tænkeligt, uden Frygt for Uformustens og Blindhedens mulige Ekstrig. Spidsfindigheden vil neppe vove at øve sin Disputeerkunst paa at forsvare den himmelraabende Ustik, der aabenbar kun kan være onskelig for de Enkelte, der behøve Forvirring, for dermed at dække Uvidenhed eller Slethed.

Saa ussel Frygt have vi ingen Ret til at tænke os hos Statsstyrelsen. Vi kunne altsaa være forvisset om Sammes virksomme Interesse og Understøttelse, naar vi foreslaae Indførelse af Journalhold efter de bedst begrundede nyeste Forskrifter.

Vi skulle hertil føie Beretningen om de Foranstaltninger, det engelske Admiralitet har foiet i de kongelige Skibe til samme Diemeed, saaledes som de findes i Naut. Mag. for Marts 1839.

Under 26de Decbr. 1838 er udstedt en Befaling angaaende Logbogens Forelse, hvori siges, at „i Betragtning af den store Nytte af at den virkelige Tilstand af Vind og Veir nedskrives med Klarhed og Noiagtighed skal i Fremtiden Logbogen paa de kongelige Skibe have 2 Columner tilfoiede, hvori Vindens Styrke, eller Kulingsgraden, samt Atmosfærens Udseende nedskrives for hver Time, efter et Schema, hvoraf der altid skal være en Copie vedheftet Logbogen og malet bag paa hvert Logbrædt eller Tavle til noiagtig Efterlevelse; og ligeledes skulle to andre Rubriker tilfoies, hvori Barometer- eller Sympiesometer- samt Thermometer- Sviderne indføres, naar disse Instrumenter findes ombord.“

Kulingsgraden angives ved Tal, paa følgende Maade: 0 er Haablik; 1 liden Laring, netop tilstrækkelig til at styre ved; 2 saaber Kuling; 3 let Brise og 4 moderat Brise, ved hvilke en Dr. logsmand i complet Stand, med alle Seil til og godt fuldt, i smult Bunde kan gjøre, for den første 1 til 2, for den anden fra 3 til 4 og for den sidste fra 5 til 6 Miles Fart. 5, 6, 7, 8 og 9 tilkiendegive forstieklige Grader, af frist og stiv Kuling, de to første af enkelt Mersseils Kuling; de tre sidste, hvori Skibet klos bidevind kan netop føre: 5) Bovenbramsseil o. s. v.

6) Bramseil ovenpaa enkelt rebet Mersseil; 7) torebede Mersseil, Klyver o. s. v; 8) trerebede Mersseil og Underseil; 9) flosrebede Mersseil og Underseil; 10) kaldes „whole gale“, naar det kun kan føre flosrebet Storemersseil og rebet Fok; 11) er Storm, naar det er reduceret til Stormstagsseil, og 12) Dracn, naar ingen Seil kunne staae.

Veirct udtrykkes ved Bogstaver, saasom b er blue sky, c er cloudy &c. En Prik under Bogstavet tilkiendegiver en forhoiet Grad. Nuancerne udtrykkes ved Sammensættelse af flere Bogstaver, hvorved der forekommer en Mængde Bogstaver og undertiden saa forvirrende Egheder, at man vel aldrig opnaaer Dvelse nok til at kunne aflæse dem uden Hjælp af Tabellen.

Begge Systemer laborere ioinesfaldende af betydelige Mangler, især er dette Tilfældet med Veirligets Angivelse. Det er ligeledes en stor Ufuldkommenhed, at man ideligen maa trænge til at raadspørge Tabellen eller Schematet foran i Bogen, saavel ved Medskrivningen som ved Af læsningen, hvilket i sig selv bliver en Kilde til Feil. I Admiral Billes System, derimod, er der en naturlig Forbindelse imellem Tegnene, som med meget lidt Dvelse indprentes i Hufommelsen. Enhver Tegnskrift, hvori ikke hersker et naturligt Sammenhæng og som ikke har en naturlig fælleds Basis, bliver baade vanskelig at lære og den stadige Raadsførsel med en Tabel er forbunden med flere Uleiligheder, blandt andet at man læser feil.

Vi have gjort to Erfaringer, som vi troe det gavnligt at hendraage Opmærksomheden paa, den ene vedkommer Journalføringen i Almindelighed, den anden Admiral Billes System i Særdeleshed. Begge ere Uleiligheder, vi i længere Tid have stræbt at udtænke Midler imod, uden at være istand dertil, dersom det nedenfor proponerede ikke skulde findes tilfredsstillende.

Den ene er: Undladelse af at nedtegne i det Passeredes Rubrik en eller anden Ting, hvorom der siden kan opstaae Spørgsmaal og som kan være af Bigtighed. Dette synes vel at maatte høre til de fiældne Tilfælde, og at involvere en Forsømmelse

af Tjenestepligter, saavel fra Styrmandens som den attesterende Officiers Side, som ikke bør antages at kunne finde Sted. Alligevel have vi Erfaringen for os, og det uden at vi deri kunde finde noget Graverende for Vedkommende, idet det hidrorte fra saadanne tilfældige Omstændigheder, som ikke kunne tilregnes personlig Efterlatheden, men meget mere ligge i Journalføringens Maade og Control. Sædvanligviis føres Journalen paa en Tavle, som ved Vagtens Ende forevises Officieren og derpaa enten strax affrives i Logbogen, eller dette skeer den følgende Morgen, og siden, om Formiddagen, giennemsees og attesteres det Indførte af vedkommende vagthavende Officier. Ubekvemheden ved at læse Tavlen om Natten; Letheden hvormed det Skreyne udsettes eller bliver ulæseligt; siden Overførelsen i Logbogen; undertiden skeer en Seilforandring eller sligt efter at Tavlen er foreviist, som Folge af en kort før Afslutningen indloben Ordre fra Chefen; eller om Dagen bierges Seil for en kort Tid og tilføttes igien for Vagtens Ende, medens Styrmanden maaskee har været beskæftiget med Observationer eller anden Tjeneste, som drager hans Opmærksomhed bort fra det Passerede, hvorefter der dog siden kan blive Spørgsmaal, f. Ex. med Hensyn til Farten med en vis Seilføring; endelig skeer Attestationen næste Dag maaskee paa en Tid, da Officieren er beskæftiget med andre Ting; kort — her ere Anledninger nok til at mangengang en Undladelse eller Feilskrivning kan finde Sted for den meest Paapassende.

Det andet Tilfælde er, at der ved Seilantegnelsen kan indløbe Feil, idet Seilformindsning eller Forøgelse paa den forreste Mast kan noteres paa Mesansmastens Linie, og i Tiden være vanskelig at rette, naar der blev Spørgsmaal om hvilket var det Rette, og Besvarelsen er af Interesse til Vedommelse af Skibets Egenstaber i et givet Tilfælde.

Det Middel, til saa meget muligt at forebygge disse Feil, der synes os ikke at have meget imod sig, baade fra Formens Side og fra Udførelsens praktiske Lethed er, at en Skibschef indførte en Art daglig Paroltid, hvor f. Ex. ved eet Glas paa

Eftermiddagsvagten, naar Bestikseddelen bringes ham, alle Vagtschefer møde tilligemed Næstcommanderende og Overstyrmanden. Den nu fuldtindførte Logbog oplæses da Vagt for Vagt langsomt, og enhver Tilstædeværende kan da gjøre opmærksom paa det han finder at være forglemt eller feil nedskrevet, medens endnu Begivenhederne maae være Alle i frist Minde. Herved have vi ikke alene en almindelig Control med Indførelsen, men det tiener ogsaa til at bevare Indtrykket, om Vigtigheden af Indførelsens Noiagtighed og et skarpt Tilsyn dermed, levende hos Alle. Ved Land og i Chefens Fraværelse maatte denne Parol usfravigelig overholdes af Næstcommanderende, hvis Paategning ved Foden, ligesom til andre Lider Chefens, da verificerede Indførelsen.

Vigtigheden af, selv i ganske almindelige Tilfælde, at forstaa sig i Journalen den muligst paalidelige og fuldkomne Kilde til Oplysning, i Forening med de meget hyppige soleklare Feil, vi ved tilfældigt Gennemsyn af flere ældre Journaler nyligen have truffet paa, og hvorved det blev næsten umuligt med Sikkerhed at afgjøre forstielige Spørgsmaal af Interesse, har bevæget os til at forelægge vore Læsere af Faget Sagen til egen noiere Overveielse. Flere af disse Journaler vare, med alle de siensynlige Feil, af: Seilbergning, hvor ingen foregaaende Tilfætning var omtalt; Vending simpelt nævnt uden at oplyse om for eller ved Vinden; Vinden uovereensstemmende med Coursen, og Rulingen med Seilføringen — med alle disse Feil vare de attesterede af udmærkede, forlængst hedengangne Officierer, hvis Dygtighed og Tienstiver det vilde være formasteligt at kaste Skygge paa; men Journalen var da ikke anseet for det vigtige Document, den maa og bør være, og af hvis Noiagtighed en Officers Værd og Velsæd ofte kan for største Delen komme til at afhænge, selv i mindst forudsete Tilfælde. Med dette Indtryk have vi fundet Sagen vigtig nok til at søle os forpligtede til at hendrage Opmærksomheden paa den, i det Paab, at Andre muligt ville være heldigere i at udfinde Midler til at forebygge de berørte Feil.

Rapport om den franske Marines Materielle.

(Udtogsviis af Annales maritimes.)

Baron Tupinier, Medlem af Admiralitetsraadet, Havnedirec-
teur, Statsraad og Deputeret, blev af Marineministeren udsendt
til alle Frankrigs Orlogshavne, Etablissemen'er og Depôts, for
at indsamle nøiagtig Kundskab om alle Marinebestyrelsens Details
og derom afgive en Beretning saa fuldstændig og oplysende, at
Kamrene ved Budgettets Bestemmelse deri kunne finde enhver
fornoden Kundskab om alt hvad der angik Marinens Tilstand,
dens Bestyrelse og den Plan, hvorefter man fremdeles agtede at
gaae frem i Anvendelsen af de accorderede Midler. Denne meget
vidtloftige og interessante Rapport, dateret den 10de Marts 1838,
er indeelt i Capitler efter Materien; nogle af disse forbigaae vi
som uden almindelig Interesse, af andre meddele vi her saa
meget som vi finde kan tiene Læserne til Oplysning om saavel
Tilstanden af Frankrigs Marine, som de Principer, hvorefter den
er organiseret og bestyres.)

Forste Capitel.

Om Frankrigs Sømagt.

Man har ofte opkastet det Spørgsmaal: er ikke Flaaden,
bestemt til 40 Linieskibe og 50 Fregatter, for stor for Frankrigs
Resourcer, med Hensyn til det Antal Matroser, det kan opbyde
ved Indrulleringen (inscription maritime) og det faste Mand-
skabs (equipages) Reclutering.

I 1835 opgav Indrulleringen at have 90,000 Mand ind-
skreven i Rullerne, hvorfra maatte drages 37000, som Capitainer,
Skippere, Styrmand og Ungmænd; at folgelig kun 53000 Ind-
skrevne vare disponible til Statens Tjeneste, hvoraf igien kun
35000 vare tjenstdygtige, eller for Matroser i en Alder af imel-
lem 20—40 Aar, og for Styrmandene 20—45 Aar. En ny
Inspection af Rullerne foretages, hvorom Rapporten ventes.

For det første antager jeg, at man ikke ganske bør udelade af Regningen alle Matroser over 40 Aar og til 50, ei heller alle Ungmænd. Desuden maa man tage i Betragtning, at af de 25000 Mand, som vi have i Activitet, ere kun 7000 faste Folk; altsaa have vi 18000 Indrullerede i stadig Tjeneste.

Handelsfarten, saavel paa lange Reiser som paa Havfiskerier og den større Skibsfart, beskæftiger omtrent 27000 Matroser, uden at regne 23000 andre i den mindre Kystfart. Af disse 27000 Mand kan Flaaden i overordentlige Tilfælde rekrutere sig. Altsaa bliver den active Deel af det indrullerede Mandstab i det mindste 45000 Mand; nemlig i stadig Tjeneste 18000 og paa Handelsflibene 27000.

Spørledes skulde man hvert tredje Aar kunne fornye de 18000 Mand, der ere indskrevne, naar der ikke gives flere Tjenstdygtige end 35000? Ved Forløbet af hvert 3die Aar maatte altsaa 1000 Mand forblive i Tjenesten, og hver af de andre atter indkaldes efter en Fritid af 3 Aar, saa at de, imellem det 20de og 40de Aars Alder, kom til at tjene meer end 10 Aar paa Kongens Skibe.

Dette er langt fra at være Tilfældet. Jeg er overbevist om, at man i Nødstilfælde vil kunne udskrive mange Folk af Classen imellem 40 og 50 Aar saavel som af Ungmændene. Foruden de 18000 Mand, der allerede ere udfrevne, vilde man kunne tage dem, der staae for Tour til næste Udskrivning, dernæst det Mandstab, man kunde giøre Regning paa fra Koffardifarten, Kystfarten o. s. v. 22000 Mand, i Alt 58000. Hertil lægges det faste Mandstab, 7000, som i kort Tid kunde forøges til det Dobbelte.

Der er altsaa fra 65 til 72000 Mand at disponere over til Marinen, dersom den skulde gaae i Slag. Bemandingen af 40 Linieskibe og 50 Fregatter udfordrer omtrent 57000 Mand; der vil altsaa endnu være tilovers 12—15000 Mand, deels til en Mængde Smaaskibes Bemanding, deels til Reserve.

Det er imidlertid ikke Tanken, at denne hele Force skulde

behøves sat i Activitet ved ethvert Fredsbrud imellem Frankrig og andre Magter. Mange Gange ville stærke Divisioner af Fregatter, understøttede af nogle faa Linieskibe, være tilstrækkelige. Fregatterne have i vere Dage opnaact en Vigtighed, de i Fortiden vare langt fra at besidde; de ere i Virkeligheden raserede Linieskibe.

Det er derfor ikke altid nødvendigt at have 57000 Mand disponible, fordi vi eie 40 Linieskibe og 50 Fregatter; thi den Krig, der gjorde det fornødent at udruste 40 Linieskibe, vilde rimeligviis ifkun udkræve 10—12 Fregatter, medens en anden fordrede 50 Fregatter med 10—12 Linieskibe. Saaledes vilde de 110 Fartøier af ringere Størrelse end Fregatter, som vi i Fredstid holde udrustede og i idelig Activitet, rimeligviis for største Delen i Tilfælde af Krig være unyttige og giøre Plads for større Skibe.

Ordonnancen af 1ste Febr. 1837 fastsætter Flaadens Størrelse til 40 Linieskibe, 50 Fregatter og 220 mindre Fartøier, nemlig: 10 Skibe paa 120 Kanoner, 10 paa 100, 15 paa 90 og 5 paa 80 Kanoner; 17 Fregatter paa 60, 17 paa 50 og 16 paa 40 Kanoner; 8 Corvetter, med Skandse, paa 30 Kanoner; 12 Corvetter, med aabent Batterie, paa 24, og 30 Brigger paa 20 Kanoner; 10 Corvetter aviso paa 16, og 20 dito Brigger paa 10 Kanoner; 10 Cannonnière-Brigger paa 4, og 40 mindre Fartøier paa 6—10 Kanoner; 40 Dampskibe paa 150 Hestes Kraft og derover; 20 store og 30 mindre Gabarer. Endvidere bestemmer den, at af Linieskibene skulle de 20 og af Fregatterne 25 holdes i Vandet, Resten skulle forblive paa Beddingerne $2\frac{1}{4}$ færdigbygte. Foruden denne Styrke skal der holdes en Reserve paa Etabelen, som af Linieskibe ei maa overstige 13 og af Fregatter ikke 16.

Hvo veed ikke, at i Søbatailler Seirherren ofte er næsten lige saa ilde tilredt som den Overvundne, og at, dersom han ikke er istand til snart at løbe ud igjen, er det ham umuligt at høste Frugten af sin Seir. Derfor er, for en Magt som Frankrig, en

Reserve nødvendig, som, om den ved Krigens Udbrud kun er $\frac{1}{4}$ færdig, i Løbet af det første Aar kan bringes i Vandet og erstatte de tabte eller beskadede af den active Flaade.

En Indvending, man har fremsat imod at holde denne stærke Reserve, er den, at nye Constructioner kunne i Mellemtiden blive indførte, nye Ideer og Opfindelser, som gjorde hine mindre brugelige. Men saadanne Reformer, som forandre Dimensioner og Former af Skibene, ere blevne seldnere og seldnere, paa Kunstens nærværende Trin. Vi maae desuden erindre, at en Marine bor i den dybeste Fred stedse holdes beredt til Krig; alle Midler dertil længe i Forveien være samlede og beredte, paa faste etablerede Grundsatninger, som kun undergaae Modificationer i det Enkelte, efter andre Mariners Exempel eller foranledigede ved erkjendte Forbedringer i Opfindelser hos os selv. Det er en Betingelse, der er uadskillelig fra en Somagts Existence, at dens Materiel er til alle Tider complet. Dertil maa endnu føies, at Sommeret holder sig langt bedre i de paa Beddingerne opreiste Bygninger, under bevægelige Tage, end i utilhugget Tilstand, opdyngtet i Skurene.

Ordonnancen har bekræftet Bestemmelsen af 1824, hvorved de 74 Kanonskibe og de 44 Kanons Fregatter efter de gamle Tegninger affiktes istedetfor 80 Kanonskibe, som føre lutter 30pd. og rumme for 8 Maaneder Provisioner og 4 Maaneder Vand, og 40 Kanons Fregatter med 30pd. Kanoner, som rumme Provisioner for 10 Maaneder og Vand for 4. Mange Sø-Officerer beklage meget Tabet af disse to Classer Skibe, især Fregatterne, med 28 Stykker 18pd. paa Batteriet, hvis ypperlige Egenstaber og lidt ringere Dybgaende, end de nye 40 Kanons Fregatter, har givet Anledning til det Dnske at man vilde conservere dem i Marinen.

Men Frankrig har været nødt til at rette sig efter Amerikas Exempel, og fik vi Krig med denne Magt skulde vi see vore Admiraler forlange Skibe af de nye Classer for at møde Fienden paa lige Vilkaar, hvilket var Tilfældet da der for faa Aar siden

var Udsigt til Krig med Nordamerika. Det er derfor med god Grund, at de forskellige Classers Styrke er saaledes bestemt i Ordonnancen. Foruden at man derved vinder Fordelen af den nye Caliber, 30 Pd., have vore nye Skibe ikke heller den enorme Indfalden i Siderne som de gamle; de kunne rumme Provisioner og Vand for de længste Campagner, og endelig ere de ordnede saaledes, at hver Classe vover 10 Kanoner, fra Corvetter paa 30 til Fregatter paa 60, og fra Linieskibet paa 80 til det paa 100, som umiddelbar følges af Tredeckeren paa 120 Kanoner*).

Paa Stabelen staae, i samtlige 5 Orlogshavne, 27 Linieskibe og 24 Fregatter. I Vandet findes 22 Linieskibe og 36 Fregatter.

Spvad angaaer Bygningsarbejderne, da er der al Grund til at antage, at de drives med al mulig Omhu og Noiagtighed. De bevægelige Tager over Skibene ere at foretrække for de faste, dersom man blot kunde udfinde en chemist Methode til at giøre dem usforbrændelige, hvorved Faren for Antændelse vilde forsvinde, den eneste Indvending, der kan gøres imod dem. Maaskee vilde derved tabes Fordelen af Hr. Murr's sinderige Opfindelse, at tilberede Seildugen saaledes, at den bliver giennemsigtig. Man frapperes ved den stærke Lysning, som kommer igiennem disse Tager, hvilket meget fremmer Arbeidets Noiagtighed. Disse løse Tager have tillige den Fordeel, at de følge med Skibet, naar det er afløbet. Ved at holde Skibene staaende paa Stabelen paa et vist bestemt Trin af Fuldendelse conserveres de bedre, end liggende i Vandet; enhver Skade kan strax opdages og istandsættes, saa at det Skib, der i sidste Tilstand vilde koste 30—40,000 Fr.

*) Dette sidste Argument synes os ikke at have videre Bægt, da f. Ex. de 80 og 90 Kanonskibes to Classer i militair Henseende meget vel kunde sammensmeltes til den ene 84, og Fregatclasserne 50 og 40 remplaceres med den ene 46; men Frankmændene vinde nu engang flige Plausibiliteter, der tilsyneladende støtte sig paa mathematiste Størrelser, en Svagghed man kan tilgive, i Betragtning af deres Bestræbelser for at bringe System i Søkrigsfaget.

aarlig i Reparation, i første næppe vilde udtræbe meer end 2—3000 Fr., og naar det, efter 20 Aars Hensæen paa Land, endelig sættes i Vandet, har man et fuldkommen nyt Skib at sæie til Flaaden; hvorimod, om det 15—20 Aar tidligere var afløbet, vilde det nu have været casabelt eller behøvet en Hovedreparation*).

*) Dette Reservesystem har hos os aldrig været kiendt eller bragt i Udsørelse; derfra ogsaa denne Fluctueren i vor Flaades Tal og Tilstand, som vi finde igiennem det hele Tidsrum siden Danmark eiede en regelmæssig Flaade. Det var enten total Forsømmelse og som Følge deraf yderligt Forsald, eller over al Maade forceret Bygning, som atter maatte naturligen føre til hiin Tilstand. Dette „Convulsions“-System har kostet Danmark enorme Summer. Først i de nyere Tider begyndte man at see hen i Tiden og tage den simple Regnekunst til Hiælp, og en ordentlig Plan blev indført; men den, ved Omstændighederne fremkaldte, temmelig force-rede Bygning af vor nærværende Flaade kunde i Tiden lede til de samme Følger, naar ikke Opmærksomheden levende holdtes paa denne væsentlige Betingelse for at holde Flaaden effectiv.

Er Tallet af Skibene givet og den antagne Levetid, saa giver Quotienten af det Første i den Sidste Successionstiden. Var t. Ex. Flaadens Tal 21 Linieskibe (Talen er her kun om dem) og Levetiden 24 Aar, Skibene bygte Aar efter andet; saa vil efter 23 Aars Forløb, fra det første løb i Vandet, Flaaden være fuldtallig, men ogsaa det næste Aar allerede detældste være casabelt og et andet maa være færdigt til at sættes i Vandet. Med 2 Beddinger komme Skibene da kun til at staae 2 Aar paa Stabelen, idet et Skib, verelviis fra hver, afløber aarlig; med 3 Beddinger holdes de under Bygning i 3 Aar o. s. v.

Bore Beddingers Antal har i Grunden aldrig været tilstrækkelig for den store Flaade vi forudm befæde. Gaae vi ud fra Beddingernes Antal at være 2, og at 4 Aar er den Tid, Bygningens Færdighed kræver, at Skibet holdes paa Stabelen, da saa vi en Afsløbning hvert andet Aar, og det tilbagestaaende Skib halvfærdig. Hermed er man istand til at holde en Flaade fuldtallig af 12 Skibe, naar Levetiden er 24 Aar. Enhver Afbrydelse heri maa i Tiden frembringe Uordener. Bestemtes vor Flaade til 10 Skibe, maatte hvert $2\frac{2}{3}$ Aar et Skib afløbe; om til 8, da hvert 3die Aar; om til 6, hvert 4de Aar. Med begge Beddinger i stadig Brug, kan man altsaa holde Skibene under Bygning, i første Tilfælde

Man har indvendt imod den bestemte Tarif af Firogtyvendeledele for Constructionens Repartition, at den ikke i de enkelte Dele lod sig noie overholde, saa at den blev ulige paa de forskellige Bygninger — selv dens Grund var ikke rigtig, sagde man. Jeg troer det nødvendigt, at denne Tarif underkastes en ny og grundig Undersøgelse af vore Ingenieurer, samt at den aarlige Progression ved hver Bygning noie fastsættes.

Et af de vigtigste og vanskeligste Spørgsmaal, ved en Flaades Vedligeholdelse, er: hvor er den rette Grændse for et Skibs Reparation? Ere Hovedreparationer (refontes) gavnlige og til hvilken Grad?

En Forklaring af de tre Operationer ved en Bygningss Conservation: den aarlige Vedligeholdelse, større Reparationer (radoub) og Hovedreparation, er først nødvendig. Den Første bestaaer i, under de sædvanlige Præcautioner for at bevare det oplagte Skib imod Veirligets Indvirkning, nogle Ralfakteringsarbejder og Sommermandsarbejder af liden Vigtighed, saavelsom Overtiæring og Malning for at conservere Træet. Naar dette simple Eftersyn ikke længer er tilstrækkeligt, men større Bestadigelser vise sig, blive større eller mindre Reparationer nødvendige, for at forebygge at det usunde Sommer skal anstikke det sunde og Skaden hurtigere

4 $\frac{1}{2}$ Aar, i andet 6 og i tredje 8 Aar, og ved hver Afslutning havde man altid et Reserveflaade staaende halvt færdigt, hvilket i Tilfælde af Krig, med nogen Anstrængelse, uden Skade for Bygningens Varighed vilde kunne bygges færdigt i et Aar. Et saadant System for vor Flaades jevne Vedligeholdelse, under stadig Afbenyttelse af alle Beddinger, vilde i vore Tanker være Staten baade til Besparelse og til Betyggelse for stedse at have en fuldtallig og effectiv Flaade nu og i Tiden; og naturligtvis finder det samme Anvendelse paa Fregatterne, hvis Levetid vel kan antages omtrent liig med Linieskibenes. Ujevnheder eller Spring i Alderen af disse to Classer Skibe maa useilbarlig i Tiden have skadelige Følger for Flaadens Completering.

Red. Ann.

gribe om sig. Dette er hvad man kalder en Fortømring (radoub) og den benævnes „lille“, „middel“ eller „stor“ (petit, moyen ou grand) efter Tiden og Omkostningerne, der medgaae dertil. Er denne Fortømring saa betydelig, at den i Omkostninger stiger til i det mindste den halve Værdi af et nyt Skib, kaldes den en Hovedreparation.

De store Fortømringer komme ikkeielden til at nærme sig en Hovedreparation, idet det ofte er vanskeligt at bestemme deres Udstrækning, fordi efterhaanden, som man gaaer frem, opdager man flere Bestadigelser paa Indtømmerne, end man ventede, og tilsidst beløber Fortømringen sig til en fuld Hovedreparation.

I forrige Tider, saalænge Skibsbyggerkunsten endnu ikke havde opnaaet den Sikkerhed, som i vore Dage, gaves der enkelte Skibe, der overgik de andre i gode Egenstaber, og man gjorde sig Umage for at conservere dem for Marinen saalænge som muligt, for at have Modeller til Sammenligning for de nyere Constructioner. Men nu, da alle Skibe af samme Klasse ere bygte efter samme Tegning, som igien er forfattet efter Theoriens og Erfaringens sikreste Regler, maa denne Grund til at vedblive Systemet med Hovedreparation bortfalde.

Spørgsmaalet reducerer sig da til et blot oeconomisk. Ved Enden af sidste Krig var man ikke længer istand til at gjøre nogen sikker Beregning over Skibenes Varighed. Bygningerne vare blevne til under særegne og varierende Forhold, og man havde i lang Tid savnet Leilighed til at gjøre de fornødne Jagttagelser over denne Gienstand. Man antog da, som en rimelig Tilnærmelse, at dersom det nybygte Skib kunde regnes at ville vare i 14 Aar, vilde et Skib efter Hovedreparation kunne vare 7 Aar. Erfaringen lærte det Urigtige heri. Af Aarsager, som ovenfor ere omtalte, har man ofte været nødt til at gjøre Hovedreparationer paa $\frac{1}{2}$ og $\frac{1}{3}$ istedenfor de forventede $\frac{1}{4}$.

Et Exempel skal vise det Urigtige i Principet af Hovedreparationen.

Lad os antage, at Skraaget af et Skib koster nyt 1,200,000 Fr.
 Ved at ophugge det paa den Tid, da en Hoved-
 reparation vilde koste $\frac{1}{4}$, vil der være mange
 brugbare Materialier af det, som vi kunne an-
 slaae til 200,000 —
 Det hele Tab er da 1,000,000 Fr.

Ansætte vi Levetiden til 14 Aar, saa bliver Tabet for de
 7 Aar, Skibet efter Hovedreparationen vilde have kunnet være
 endnu, at anslaae til Halvdelen af Ovenstaaende, eller 500,000;
 følgelig repræsenterer det, for Hovedreparationen foretages, en Værdi
 af 700,000.

Naar man altsaa, istedetfor at ophugge det efter 14 Aars
 Levetid, anvender $\frac{1}{4}$ eller 600,000 paa en Hovedreparation, vil
 man have et Skib som efter denne repræsenterer 1,300,000 Fr.

Og naar det efter 7 Aars Forløb ophugges, vil man ikke
 faae mere end Halvdelen af de brugbare Materialier ud af det,
 som man kunde havt for Hovedreparationen, eller 100,000 Fr.,
 hvilke fradragne de 1,300,000 giver et Tab af . 1,200,000 Fr.
 Lægges hertil det tidligere Tab i de første 14 Aar 500,000 —

Bliver det hele Tab efter 21 Aars Forløb 1,700,000 Fr.

Man har seet, at med nye Skibe er Tabet i 7 Aar at regne
 for 500,000 Fr., følgelig for 21 Aar 1,500,000. Ved Hoved-
 reparationer har man altsaa et Tab af 200,000 Fr. For at
 undgaae dette, maatte Skibet efter Hovedreparationen kunne være
 idetmindste $\frac{2}{3}$ af Levetiden for et nyt Skraag, og dette er der liden
 Sandsynlighed for; thi det er notorisk, at et Skibs Linier næsten
 altid tabes ved en Hovedreparation; Sommeret i det er ikke eens,
 friskt og gammelt Sommer blandes med hinanden; det synes mig
 derfor klart, at der maa være Tab ved Hovedreparation, naar
 Bekostningen overstiger $\frac{2}{3}$ af et nyt Skibsstraag. Jeg raader
 derfor til, aldeles at affaafe Hovedreparationen og blive staaende
 ved hvad hidtil er kaldt en stor Fortømring, som ei overstrider $\frac{2}{3}$
 af en ny Bygning.

Andet Capitel.

Om de udrustede Skibe.

(Vi forbigaae her, hvad der ikke er af Interesse for vore Læsere, og hidsette nogle Brudstykker af mere almindelig Anvendelse.):

Vore ældre Officierer ivre imod Kostiigheden af Udrustningerne nuomstunder. Men jeg beder dem, som have seet vore Skibe for 1814 i Brest, Toulon og Antwerpen, at sammenligne disse med vore nuværende Skibe af Middelhavsestaden og sige, om ikke der er giort uhyre Fremstridt i Indretninger, Orden og Holdning ombord. Ankerkiettinger istedetfor Hampetouge, og Jernvandkasser istedetfor Fadeværk, ere alene to Forbedringer af umaadelig Vigtighed. Det samme er Tilfældet med Kobber-Krudtkasser, hvis hermetiske Tæthed tillader at sætte Krudtmagazinet under Vand, naar Ild udbryder i Skibet, foruden den Fordeel, at Fugtigheden bedre holdes ude. Mange andre Opfindelser, som Vechameils Stopper, Barbotins Spil o. s. vil jeg ikke videre omtale. Alt dette koster Penge; men hvo vil negte Fordelene ved disse Forbedringer, som dog alle bidrage til en større Sikkerhed, der i Tidens Løb indvinder de giorte Udlag, endog til Fordeel for Nutiden, i den simple oeconomiske Balance.

Men, siger man, den Luxus i Bequemmelighederne ombord for Officierer og Mandstab, der har udviklet sig af Ordens og Reenligheds-Iver, den har ikke lidt forøget Omkostningerne ved Nutidens Udrustninger: fordum seilede og sloges man lige saa godt med simplere og mindre kostbart udrustede Skibe.

Jeg bekiender, at jeg ikke har Mod til at istemme disse Herrerens Daddel. Det er godt, at Officierer og Mandstab paa et Skib faae Kiærlighed til deres Skib, og derfor maae de have det beqvemt og godt ombord. I vore Dage, da Livets Behageligheder ere forøgede for alle Samfundets Classer, i Stæderne som i Landsbyerne, nu erkiender man, at hvad man fordum for-dømte som Luxus, er en naturlig Følge af de industrielle Kunstes Fremstridt. Handelen, der meget vel beregner sine Interes-

fer, og iagttager Deconomien, hvor den er til Fordeel, finder det nødvendigt at holde Skridt med Tidens Sæder; og vi see Paketbaade og private Skibe indrettede med en ganske anden Pragt og Smag end forduum. Hvorfor skulde ikke Regieringen følge nogenlunde med Tiden, i Indretningerne paa de kongelige Skibe? De skulle vise sig i fremmede Havne, hvor de besøges af de høieste Standspersoner. Det er derfor ikke ligegyldigt, hvad Indtryk de efterlade, hvad Begreb de give om det Culturtrin Nationen staaer paa, ved at see den Orden og Smag der hersker i vore Skibes Indretninger, Mandskabets Paaklædning, Holdning og Levemaade*).

*) Vi kunne ikke afsolde os fra her at gjøre en Anvendelse af det ovenfor Yttrede paa vor egen Marine. Det er erkjendt, at vi i alle vigtigere Installationer ikke staae tilbage for andre Nationer. Enhver erkjendt god Indretning optages i vore Skibe; i de væsentlige Dese, baade til Navigationen, Artilleriet og Mandskabets Conservation hørende, savne vi Intet; men i Alt hvad der falder i Øiet staae vi unegtelig tilbage. At alle saadanne Luxus og Bequemmeligheds-gienstande bør og ville bortfalde, under Utrrustning til en Krig, er der ingen Tvivl om; de ere ikke fornødne for Hensigtens Opnaaelse; det er vist derfor meget viseligt, at i et mindre rigt Land Administrationen modsætter sig en saadan Luxus's almindelige Udbredelse. Alligevel forekommer det os, at man med de enkelte Skibe, der skulle vise sig paa fremmede Steder, uden Skade kan afvige fra det almindelige Reglement, der viseligen er bygget paa den Grundsætning, at Krigsskibes Bestemmelse er at staaes og ikke at være svømmende Palladser; og at paa disse i specielle Tilfælde anvendes saamegen Flid og Smag, at Fremmede ved dem vbringes et fordeelagtigt Begreb om Nationens Civilisationstilstand. Ved efter et endt Tøgt at omgaaes disse Udjirings-Gienstande med Sparommelighed og Skaansel, kunne de tiene flere Togter. Vel seer den rette Kiender igiennem Skallen og vurderer Kiernen ret; men Mængden og deriblandt undertiden meget høitstaaende Personer bedømme os efter den ydre Skal, og dette kan da bevirke en Vurdering af vor Marine, som i vigtige Tilfælde kunde have Indflydelse. Vore Brigger, der have Station ved vore vestindiske Der, have imidlertid, dog meest ved Skibschefernes egne Anstrængelser, opnaaet en Elegance i indre Installationer, der aldeles ikke staaer tilbage for andre

Tredie Capitel.

Om Dampskibe.

Det er ikke længe siden, at meget findige Folk sagde til vor Marineminister: „brænd eders Linieskibe; vaagter Eder vel for at bygge fleer; de due ei mere. Byg Dampskibe, de ville i tilkommende Krige være de eneste brugbare Krigsfartøier!“ Lykkeligviis have vore Ministre ikke fulgt dette Raad. De have ikke brændt de Skibe, der vare deres Omsorg fortroede; de have endog ladet bygge nye. Men paa samme Tid have de draget Omsorg for at forsyne Marinen med Dampskibe paa 160 Hestes Kraft, som afløste dem paa 60 og 80 Hestes Kraft, der kun havde tient til Forsøg. Et af disse Fartøier har været stærkt armeret og gjort god Tjeneste som Krigsskib. Andre, paa 220 Hestes Kraft, ere under Bygning og ville strax blive udrustede for at gjøre nye Forsøg, hvis Resultater kunne blive høist vigtige.

Det er vanskeligt at forudsige al den Nytte, en Orlogsmarine kan drage af Dampskibe; men deres overordentlige Gavn som Bugseerfartøier er allerede tilfulde godtgiort. De ville ogsaa være yppertlige til Convoiering, til Forsvar af Havne og Kyster, som trues eller blokeres af en Fiende; til Avisfartøier; til Troppe-transporter; og endelig i Batailler kunne de understøtte afmastede Skibe, tage Besiddelse af Priser og bringe dem i Sikkerhed.

Dette er allerede nok til at forudsige Dampskibet en vigtig Rolle i tilkommende Krige; men hvad vil denne blive, om endnu en 30 Aar hengaae uden Krig, og Dampskibet i denne Tid gjør Fremstridt, der ligne dem de have gjort i de forløbne 30 Aar? For nærværende Tid beskæftiger man sig endnu med de to fornemste Forbedringer, der ere at ønske, nemlig en bekvemmere og

Nationer. Si troe alligevel, at ikke alene vilde dette opnaaes fuldkommener, men ogsaa med større Deconomie, naar mange af de Smaa-Indretninger, som Nødvendigheden bringer enhver Skibschef til at gjøre, for saa godt han kan at bringe sit Skib til at ligne Andres, her hjemme bleve udførte ved Bærftet.

Red.

sikrere Placering af Hjulene, og en Takling der opfylder ganske Hensigten. Begge Forbedringer ere under Prove: den Første er en Opfindelse af Hr. Janvier og bestaaer i en Komastine med Ledder (palmes articulées); den Anden er en Takling, opfundet af Hr. Bechameil, hvilken nu prøves paa „le Veloce“, et Skib paa 220 Hestes Kraft.

Det kan imidlertid ikke negtes, at som Tingene endnu staae, medfører Dampskibenes Anvendelse betydelige Inconveniencer. I hvor gode end Maskinerne ere, indtræffer der dog ikke sjældent i haardt Veir betydelige Havarier, som ikke kunne istandsættes i Søen og ikke engang i hvilken som helst Havn de komme til, og ofte medtage disse Reparationer megen Tid.

Vedligeholdelsen af Dampskibe er meget kostbarere end af Seilskibe. Saaledes koste de 14 Skibe paa 160 Hestes Kraft, som holdes i Gang imellem Toulon og Algier, aarligen i Raast og Wage til Besætningen 994,000 og i Vedligeholdelse af Skibe og Maskiner 560,000 Fr., hvortil kommer et Kulforbrug af 22,000 Edr. à 45 Fr., udgjør 990,000, hvilket tilsammen beløber sig til 2,544,000 Fr.

Sættes herimod 14 Brigger paa 16—20 Kanoner, hvis Artillerie er meget stærkere, koste disse i Alt kun 1,680,000 Fr.; og 14 Gabarer paa 350 Tonneaux (omtrent 190 Læster), som kunne føre et meget stort Antal Passagerer, koste aarlig 1,310,000 Fr. Dampskibene koste saaledes næsten det Dobbelte af det et lignende Antal af disse sidste Fartøier koste, hvilket er en svær Skat paa Staten for at opnaae Fordelen af en hastigere og punktligere Forbindelse med vore afrikanske Besiddelser, end Seilskibe kunne forskaffe.

Hvordan end Alting er, saa trænger Marinen dog til Dampskibe, baade i Fred og i Krig; og Ordonnancen af 1837 fastsætter Antallet til 40 Fartøier paa 150 Hestes Kraft og derover. Vi eie kun 16 af denne Force, følgelig fattes endnu 24, af hvilke 13 ere under Bygning og ville være afsløbne i Maret 1839.

(Fjerde Capitel, som omhandler Maaden, hvorpaa nye Damp-

findelser og Forslag til Forbedringer prøves og iværksættes, forbigaae vi ganske som uden videre Interesse. Af femte Capitel, om Marinens Forraadsvæsen, uddrage vi følgende:)

De vigtigste raa Materialier, som ved Aarets Begyndelse var i Forraad ved alle Kongerigets Orlogsværfter, vare: Egetommer 147,000 stères (Cubikmetre); Fyrre- og Lærketræ, saavel Planker som Blæker, 33,700 stères; 18,646 Mastetræer; 4,305 mindre Mastespir; Jern i Varrer 6,361,800 Kilogrammer; Kobber (i Garkobber, Varrer og Plader) 888,400 Kilogrammer; Bronze i Plader 229,000 Kilogr.; Hamp 434,000 Kilogr.; Seildug 1,103,000 Metre; Kabbelgarn 751,000 Kilogr.; Steenful til Dampmaskiner 21,050,000 Kilogr.; Emedeful 62,200 Hectogr.; Tære, Veeg ic. (matidres résineuses) 1000,000 Kilogr.; Kanonkrudt 733,146 Kilogr.

For Aarene 1820 til 1830 har, efter Middeltal, det aarlige Forbrug af Bygningstommer (Egetræ) været 49,000 stères. Siden er det aftaget, indtil det i 1837 kun beløb sig til 25,000.

Da Spirer til Stænger for de svære Glasser Skibe stedse blive kostbarere og vanskeligere at erholde, har man gjort Forsøg med Stænger, sammensatte af flere Stykker; men hidtil er dette ei lykkedes*). Ved Undermaster har Lingen mindre Vanskelighed. Af de forskjellige Systemer synes Sir Robert Seppings's fortrinlig at anbefale sig. Det bestaaer i at lade begge Ender være eens, og at sammensætte Masten af flere Lag af mindre Spirer, lagte Ende mod Ende, blot iagttagende at lade Lastningerne krydse hinanden (croiser les écarts) og forene Lagene, ved Hjælp af cylindriske Bøsninger af haardt Træ. Fordelene ved disse Master skulle være, at kunne benytte mindre kostbare Stykker Træ, gjøre Reparationer lettere og især at kunne ende-vende en i Toppen beskadiget Mast. Forsøg med en paa denne Maade sammensat Mast er iværk med Fregatten la Gloire.

*) Lignende Forsøg hos os i Aaret 1805 førte eiheller til det forønsede Resultat.

For Tiære og Breg have vi forhen været statskyldige til Søverrig; men i de sidste 20 Aar har man gjort saa store Frem-
 skridt i denne Industriegreen i Frankrig, at man nu slet ikke be-
 høver at indføre disse Artikler til Marinen. Underledes er det
 med Steenful. Endnu have vore Kulminer ikke kunnet holde
 Concurrence med de Engelskes, og vi ere derfor i denne Henseende
 afhængige af vore Naboer, saa at, dersom der skulde opstaae Wan-
 skeligheder eller Hindringer for Indførselen af denne Artikel, vilde
 vi være stedt i Forlegenhed med vore Dampskibe*).

Det aarlige Forbrug i Marinen er nu ikke mindre end
 26—27,000 Tønder Steenful, som efterhaanden indkøbes, uden
 at have meer i Forraad, end for 6—8 Maaneder.

Af andre, forarbejdede Sager Hayes et Forraad, som er vur-
 deret til lidt over 15 Millioner Francs. Heriblandt ere: Jern-
 og Kobbersøm for $3\frac{1}{2}$ Million; stort Smedearbejde 1,200,000;
 Kæbelgarn $1\frac{1}{2}$ Million; Trosser og flaaet Løgværk 700,000
 Fr.; Artilleriesager for meer end 4 Millioner; Kleinsmedarbejde
 for omtrent $\frac{1}{2}$ Million. Til Bødkergods, Egenagler, Træ til Blok-
 værk, Smedearbejde ic., Fartøier med Tilbehør o. s. v., rester
 altsaa kun omtrent 4 Millioner, hvilket kun er en ringe Deel af
 hvad der aarlig heraf forarbejdes, saavel til Vedligeholdelse af de
 i Activitet værende Skibe, som til de nye Bygninger.

(Om Ankere og Ankerkættinger gjør Forfatteren den Be-
 mærkning, efter at have opgivet detailleret Status af Beholdning-
 gerne, at det er nødvendigt for en Marine, som ved en pludselig
 udbrydende Krig skal være i effectiv Stand, at den har et pas-
 sende Antal Ankere og Kættinger af alle fornødne Dimensioner
 i Forraad, foruden det Reglementerede; fordi under en Krig

*) Heri ligger et meget betydnende Bink til andre Nationer, der have
 eller ville have Dampskibsmariner. Et stadigt Oplag af idet-
 mindste et heelt Aars Forbrug, for Marinens Dampskibe, under
 Forudsætning af en næsten uafbrudt Activitet for disse, vilde for
 os t. Ex. være en absolut Nødvendighed.

disse vigtige Redskaber maae ofte mistes, og da Strax bør kunne erstattes.)

En af de nyere Tidens vigtigste Forbedringer ved Krigsflådens Udrustning er Jern-Bandkasser istedetfor Jædeværket af Træ. Men Fabrikationen kræver Tid, og da det synes, at man ikke kan regne paa længere Varighed, end 8—10 Aar i Giennemsnit, naar de ere i Brug, saa maa man igien aarligen paaregne $\frac{1}{10}$ af det i Brug værende Quantum Bandkasser fornyede, for at holde Forraadet vedlige. I de sidste Aar har man anstillet Forsøg med forskellige Former af Kasser, for at lette Lastlægningen og conservere Amningen i de forskellige Classer Skibe.

Hvad Hampetougene og Barypetrosserne angaae, da har man foretrukket at have saa lidt som muligt liggende slaaet, fordi det taber i Styrke ved at henligge ubrugt, forbrændes og endelig efter en vis Tid bliver aldeles upaalideligt (Forfatteren har opgivet Status af Forraadet, hvorved en stor Deficit udvises). Naar man har et tilstrækkeligt Forraad af Garn, medtager det ikke nogen lang Tid at slaae dem i Trokker og Louge; og selv Garnforraadet kan i nogle Maaneder snart forøges, ved at tage Spindere fra private Reberbaner.

En anden ny Indretning af Vigtighed er Kobber-Krudtkasserne, i hvilke for Estertiden alt Krudtet ombord opbevares fyldt paa Karduser.

(Af en Burdering af Marinens forskellige Materiel, sees, at Maskinerne til 10 Dampskibe paa 160—220 Hestes Kraft anslaaes til 3 Millioner Francs.).

(I fiette Capitel, hvor der handles om Værster og Værksteder, finde vi, at Saugemøller, baade ved Vind og ved Dampkraft, foretrækkes for Haandsaugning. Angaaende Blokkefabrikationen siges der, at man har raadført sig med Hr. Brunel om Anstiftelsen af en Maskine liig den berømte Maskine af hans Opfindelse i Portsmouth; men at man har fundet, at en saadan Maskine, hvis Priis vilde blive 1,200,000 Francs, ikke kunde betale sig, uden at alt Blokværket, baade til de kongelige og private Skibe, i

hele Franckrig blev forfærdiget ved den. I blandt de Foranstaltninger, som en Dampskibsmarine udkræver, er der en af absolut Nødvendighed, som endnu savnes ved nogle af de franske Værster, det er egne Smedeværksteder, til Reparationer af Maskineriet, og Folk som ere ovede i dette Arbeide. I Orient har man tillige et Støberi, som er i god Fremgang og allerede har leveret betydelige og vanskelige Stykker Maskineri.)

Syvende Capitel.

Om Haandværksfolkene.

Tømmermændene, Kalfakterne, Borerne og Seilmagerne faaes fra Indrulleringen (inscription militaire); de udskrives til Tienesten ligesom Matroserne, og denne Tienestepligt for dem er meer end erstattet ved de Fordele som Pensionskassen (caisse des Invalides) tilfikkere dem og deres Familier, og ved at de ere stadigen i Emploi.

For alle de andre Professionister hersker der fuldkommen Frihed til at tage Tieneste og forlade den igien; intet Engagement paa Tid forbinder hverken Regieringen til at beholde en Mand, der ei længer er Brug for, eller Manden at forblive, naar han kan faae et fordeelagtigere Engagement.

Artilleriet alene har militaire Haandværkscompagnier, som rekruteres paa samme Maade som de andre Tropper; men da disse Compagnier ikke ere tilstrækkelige til alle Arbeider, suppleres Mangelen ved frie Folk.

Med Undtagelse af visse Arbeider, som ikke kunne gøres uden dagviis, som Kalfaktering, Boring og simpelt Kraftarbeide, stee alle Arbeider paa Forsagt, og betales efter en af Værstsbestyrelsen foreslaaet og af Marineministeren approberet Tarif, som aarliggen underkastes Revision.

For dem, der arbeide dagviis, er Daglonnen fra 1 Franc til 1 Fr. 60 Cent. og de ere classificerede saaledes, at Middeldagslønnen ved hvert Værst ikke overstiger 1 Fr. 40 C. (omtrent 50 Skilling dansk). Forsagtarbejderne er Larten saaledes sat for, at de duelligste Arbeidere, naar de ere flittige, fortjene i det mindste

fra 2 Fr. til 2 Fr. 20 C. om Dagen; nogle tiene endog over 3 Francs.

Quarteermænd og Formænd (*contremaitres et aides-contremaitres*) have, de Første fra 2 Fr. til 2 Fr. 30 Cent.; de Sidste fra 1 Fr. 70 Cent. til 1 Fr. 80 Cent. om Dagen. Inngen af disse erholder Betaling uden for de Dage Klokken har ringet til Arbejde. (Denne ringe Betaling viser Forfatteren det Urigtige og Ufornuftige i, for Underofficierer paa hvis Duellighed og Redelighed Arbejdet saa meget beroer, og som ere udelukkede fra den Fordeel, Forsagtarbejdet giver den dygtige Arbejder, der ofte kan fortjene meer end disse hans Foresatte. Ligeledes finder han Daglønnen for lav for saadanne Arbejdere som Borere og Kalfatterere, hvis Haandværk kræver Duellighed og er af Vigtighed. Forfatteren foreslaaer derpaa at gienoprette faste Haandværkercompagnier, som man havde i Keisertiden, og udvikler alle Fordele deraf*).

I niende Capitel, der omhandler Orlogshavnene af anden Rang, gives en Beretning om Dampskibsetablisementet i „Indret“. De første Dampskibe til Marinen lod man Maskineriet til fabricere hos Private i Frankrig, men da disse, paa 80—160 Hestes Kraft, stode meget langt tilbage, besluttede man at lade Maskiner

*) Sammenligner man Dagløn og øvrige Billaar for Haandværkeren ved de franske Værfter med vore Holmens Haandværkere, maa man erkende, at vore have det ulige bedre; og maastee findes der ingen Nation, der rigeligere har sørget for den Klasse Menneſter end vi. Var ikke det ulyksalige Brændeviin og en Hoved- og Residensstads Forsørelser vilde Søstatens Haandværkere snart i Velstand have sig til et Trin lige med de lavere Borgerclasser. Mange Exempler herpaa have allerede, og det fortræffelige Skolevæsen samt den dermed i Forbindelse staaende forbedrede Huustugt; den Strenghebd, hvormed der vaages over at bortfierne ethvert for grovere Forseelser dømt eller til Worden forfaldbent Subject, og endelig den Dymuntring, Medaillen for tro Tieneste og deraf flydende Fordele afgiver, maae om ikke lang Tid suldbommen udbrede Sædelighed og Velstand iblandt dem.

paa 160 komme fra England til et Skib, Sphinx, som Hr. Hubert byggede, og dette Skib er endnu anseet for det bedste man har.

Paa Den „Indret“ ved Loirefloden, 1½ Mil nedenunder Nantes, havde Marinen et gammelt Kanonstøberi, som man ikke havde Brug for; dette blev nu omdannet til et Dampmaskine-Fabrik. Hr. Gengembre, en duelig Mechaniker i Paris, blev overdraget Bestyrelsen paa 10 Aar imod at erholde 3 pCt. af de fabrikerede Maskiners Værdi i Løn, saalænge denne Værdi ikke oversteg en Million Francs, og 2 pCt. for det Overstyvende. Denne Contract tog sin Begyndelse i Mai 1828 og ophørte med Hr. Gengembres Død i Januar 1838. Ved denne duelige Mandes Bestræbelser er Fabrikken hævet til en høi Grad af Fuldkommenhed; og skiondt Arbeidet endnu lader Noget tilbage at ønske, kunne Maskinerne dog saa godt maale sig med Sphinx, af hvilken de for største Delen ere en noiagtig Copie, at der ikke er kiendelig Forskiel.

Dette Etablisement danner en god Skole for Mechanikere og Maskinmestere, og ved Siden af det er oprettet et Værst, hvor Dampskibene bygges. Middelsprisen for Maskiner paa 160 Hestes Kraft har været 293,000 Fr. Antallet af Arbeidere har varieret, eftersom man havde Arbeide for dem, fra 293 til 274 Mand. Arbejdslønnen — altid efter Forsagt — er for en Mester og Værkstedsforskander 7 Fr. 60 Cent. og for Svende og Dreng 2, 68.

Det tiende Capitel handler om Proviantvæsenet. Heraf ud-
drage vi kun, som interessant for os, Prisen paa en Matroses daglige Cøration, som er ansat til 78 Centimer, eller 2184 Francs maanedlig, hvilket er betydelig høiere end den kan anslaaes til hos os.

De øvrige Capitler (i Alt 15) indeholde intet Almeeninter-
essant, hvorfor vi ei videre omtale dem.

Jagttagelser over Ebbe og Flod i Lille Bælt, samt Beskrivelse over en dertil construeret Vandstandsmaaler.

Af C. Frøinger, Premier-Lieutenant i Sø-Staten.

Da jeg for nogen Tid siden læste en Afhandling over Ebbe og Flod i Schumachers „Jahrbuch für 1838“, fandt jeg deri følgende:

„Daf man in der Ost-See eine unzweideutige Spur von Flut und Ebbe bemerkt hätte, ist mir nicht bekannt;* jedenfalls ist sie hier so klein, daf es schwer seyn würde, sie durch die Unregelmässigkeiten hindurch zu erkennen, welche die Veränderung der Richtung und der Stärke des Windes in den Wasserständen hervorbringt.

* Es werden an einigen Stellen der Dänischen Inseln Spuren davon bemerkt. S.

I denne Anmærkning skriver Schumacher „Spuren“ — dette slog mig, da jeg dog, efter mine til Tidsfordriv giorte Jagttagelser, havde fundet en regelmæssig Flod og Ebbe.

Da der, saavidt mig bekiendt, ikke tilforn er anstillet Jagttagelser med Hensyn til Havets Stigen og Falden i Lille Bælt, ville følgende Linier meddele Resultatet af en i længere Tid regelmæssig giort Jagttagelse over Vandstanden ved Fredericia.

Den her, med roligt Veir stedfindende, regelmæssige Forandring af Vandstanden, og den i Forbindelse dermed værende Strøm, enten Nord eller Syd fra, beviser noksom, at Havets Stigen og Falden i Lille Bælt er bunden til de samme Aarsager, som bevirke Flod og Ebbe i Almindelighed.

Floden kommer Nord fra — Vandet stiger da omtrent 6 Tønder, og med Ebben, Strømmen Syd fra, falder det omtrent

ligesaa længe, og vedbliver fremdeles med to Gange Høi- og Lav-
Bande i Døgnet.

Medium af saa godt som daglige, i henved 3 Aar giorte
Fagttagelser viser, at Vandet ved Niptid stiger og falder 1.08 Fod
og ved Springtid 1.33 Fod.

Ved nye og fuld Maane er her Høivande imellem Kl. 12
og 12 T. 15'.

I Foraarsmaanederne eller med østlig Vind er dog Strøm-
men Syd fra betydelig overveiende, og vedbliver ikke sjældent at
løbe Nord paa, hele Flodtiden igiennem; dog voxer Vandet i
denne Tid og Strømmen er da mindre stærk, men bliver stærkere
igien naar Flodtiden er tilende og Vandet begynder at falde.

At den sydlige Strøm er overveiende i Foraarsmaanederne
kommer udentvivl af den større Vandmasse, der ved Sneens Toen
affættes ved Floderne, der falde i den Bothnisk- og Finke-Bugt
samt Østersøen; og at det samme er Tilfældet med østlig Vind
ligger udentvivl i den simple Grund, at Østersøen ved denne
Vinds Paavirkning faaer en høiere Stand ved den holsteenske og
slesvigiske Kyst, hvorimod Kattegattets Vandstand i dette Tilfælde
bliver lavere, da denne Vind driver Vandet ud i Nordøen.

Med sydlig og østlig Vind høves i Almindelighed lav Vand-
stand, hvorimod den er høi med vestlig Vind, og som oftest er
Strømmen Nord fra naar det kuler af sidstnævnte Vind. Dog
høves med Nordøst Storm den høieste Vandstand, hvilket vel lig-
ger deri, at Vandmassen, da Strømmen med denne Vind saa
godt som altid er haard Syd fra, forhindres fra at løbe op imod
Vinden, ud i Kattegattet.

Med uroligt eller stormende Veir ophører, for en Deel eller
ganste, den ellers regelbundne Stigen og Falden af Havet, men
indfinder sig igien saasnart Veiret bliver roligt. Undertiden lø-
ber Strømmen paa forskjellige Steder i Bæltet med meer end 3
Miles Fart. Med stormende Veir findes paa flere Steder, dog
især i Nærheden af Fredericia, for aabne Baade, farlige Strøm-

Koblinger, der ikke sjelden kræve deres Dffere blandt Uforsigtige eller Ukyndige.

De høieste og laveste Vandstande i de sidste 3 Aar have her været:

1837. 9de April. N. D. U. S. Kul. Strømmen Syd fra + 3.0 Fod
Barom. 28.2.

— 1ste Novbr. Syd. Storm. Strømmen Syd fra ÷ 3.1 Fod
Barom. 26.7.

1838. 12te Octbr. S. S. V. 3 R. M. S. Kul. Strømmen Syd fra
÷ 4.3 Fod. Barom. 26.11.

— 13de — N. V. Storm. Strømmen Nord fra + 2.9 Fod
Barom. 27.0.

Spillet giver en Forfkiel af 7.2 Fod i 24 Timer.

1839. 7de Jan. V. N. V. Storm. Strømmen Nord fra + 2.83 Fod
Barom. 26.9.

— 8de — Syd. Storm. Strømmen Syd fra ÷ 4.16 Fod
Barom. 26.8.

Skulde det muligen interessere at faae Vandstandene noget noiere detaillerede, saa tilføier jeg dem for 1837 — hvilke jeg af daglige Optegnelser har fuldstændigst.

1837, April. ÷ 0.21 Fod Middelstanden for hele Maaneden.

— 9de + 3.0 — Høieste Vandstand N. D. U. S. Kul.

— 17de ÷ 2.02 — Laveste Vandstand D. N. D. M. S. Kul.

— Mai ÷ 0.19

— 19de + 1.32 N. D. R. M. S. Kul.

— 2den ÷ 1.52 S. S. V. Br. S. Kul.

— Juni ÷ 0.12

— 4de + 0.9 N. D. M. S. Kul.

— 25de ÷ 1.6 S. V. Labert.

— Juli ÷ 0.04

— 1ste + 1.6 N. N. V. M. S. Kul.

— 2den ÷ 1.0 S. V. Br. S. Kul.

1837. August.	+	0.15	
— 27de	+	1.6	N. Vestl. Br. S. Kul.
— 23de	÷	0.9	S. S. V. 2 R. M. S. Kul.
— Septbr.	+	0.16	
— 8de	+	1.5	Vestlig.
— 4de	÷	1.0	Østlig.
— Octbr.	+	0.14	
— 25de	+	1.48	B. N. B.
— 27de	÷	1.83	Syd. 11. S. Kul.
— Novbr.	+	0.35	
— 13de	+	2.23	N. Vestl. Siv Kul.
— 1ste	÷	3.1	Syd. Storm.
— Decbr.	+	0.16	
— 21de	+	2.4	N. O. M. S. Kul.
— 23de	÷	1.75	S. O. R. M. S. Kul.

1838. Januar.	÷	0.04	
— 10de	+	1.4	D. N. D. R. M. S. Kul.
— 4de	÷	1.3	S. Østl. Labert.

I Februar og Marts var Væltet tillagt og Vandet i Vandstandsmaaleren frosset.

For at observere Vandstanden med Noiagtighed, indsees let, at det almindeligen brugte Fodemaal, hvilket bestaaer af et Brædt eller deslige, fæstet ved et Bulværk eller en Pæl, kun vilde give et meget utilfredsstillende Resultat, da man ved Hiælp af dette kun faaer Vandstandens Høide for det Dieblik man observerer den, og, dersom det er udsat for Søgang, da hoist uaccurat.

Jeg lod derfor indrette en Vandstandsmaaler, der, foruden Vandstanden for det Dieblik man observerede den, tillige viste Maximum og Minimum af Vandstanden siden sidst giorte Tagtagelse.

Denne selvantegnende Vandstandsmaaler bestaaer af et 12 Fod langt Pomperør, med en Boring af $5\frac{1}{2}$ Tommes Diameter

— den nedre Ende, som er tilproppet, hviler paa fast Grund et Par Fod under det laveste Vandstandsmærke; desuden er det i vertical Stilling boltet til tvende nedrammede Pæle.

Vandet faaer Udgang til den udborede Cylinder (a) Tab. I ved et lidet horizontalt Rør (b), paa hvis ydre Ende er anbragt en Zinkplade, hvori ere smaa Huller, for at hindre Tang eller deslige fra at trænge ind i Røret. Diameteren er omtrent 2 Liner, og dette er suldkommen tilstrækkeligt for bestandigen at holde Vandet i Cylinderen i Niveau med Vandet udenfor; tillige bevirker dette Rør at Vandet i Cylinderen ikke er udsat for Bevægelse i Sogang.

Ovenpaa Pompetræet (c) er anbragt et Hylster eller Vedækning (d) for at beskytte det deri værende Maskinerie for Veir- liget. Fig. 1 viser Hylsteret med dets Dør aaben. Oven over Cylinderen i Hylsteret ere 2 verticalt staaende parallelpipidalsk hølvede Lægter (e) med et 3 Tommers Mellemrum, vel blyantede og forsynede med smaa indskaarne Hækker paa de to modsvarende Ydresider. Op og ned af hver af disse tvende Lægter bevæger sig med Lethed en efter Lægten dannet Messingboile (f), paa hvis ydre Side er anbragt en Staalfeder (g), som griber i de i Lægten giorte Hækker.

Paa enhver af disse Voiler er en Viser (h), som naaer omkring en firkantet Stok (i), der er anbragt tæt indenfor Døren. Paa Stokken ere Fod og Tommer affatte.

I Cylinderen svømmer, med $\frac{1}{2}$ Tommes Spillerum, en Flyder, som er en, af Zinkplader forfærdiget, affortet huul Conus (k), hvorpaa en firkantet Stok (l) af godt, tørt Fyrretræ er befæstet. Paa den øverste Ende af Stokken er en Metal Dop (m) som vandrer imellem Lægterne og griber med sine Arme (n) omkring dem. Omkring Armene af denne Dop, saavel som omkring Voilerne, ere smaa Frictionsruller (o), saa at Alt bevæger sig med største Lethed.

Flyderen med tilhørende Stok og derpaa værende Dop veier tilsammen 2 Pd. 24 Lod. Flyderen er saa stor, at den kan

bortskyde en Vandmasse af 5 Pd. 16 Lods Vægt — den synker altsaa halvt ned i Vandet.

Med Daglig-Vande er Doppen ved Nul-Punktet, hvilket er midt paa det 10 Fod lange Fodemaal (i). Ege saa meget som nu Flyderen ved Vandets Stigen løfter sig i Cylinderen, stiger Doppen og griber med sine Arme under den til Poire anbragte Voile og fører den tilveirs med sig. Naar Vandet ophører at stige, ophører ogsaa Doppens Tryk mod Voilen; og falder Vandet, synker Doppen, men Voilen bliver, formedelst Fiederens Kraft, staaende og Viseren antegner Vandstandens Maximum. Medens Vandet falder, griber Doppen paa lignende Maade Voilen til Venstre og fører den ned med sig — naar Vandet stiger igien, gaar Doppen iveiret — den til Venstre anbragte Voile bliver staaende, og Viseren antegner Vandstandens Minimum.

Efter enhver Observation flyttes Boilerne til Doppen igien, hvorpaa Vandets Stigen eller Falden igien begynder at vise sin Virkning paa Boilerne, som ovenfor beskrevet.

Fiederens Spændekraft virke med et Tryk af ikke fuldt 5 Lod paa Doppen, hvilket gjør meget nær $\frac{1}{4}$ Tomme paa Flyderen. Maximum angives derfor $\frac{1}{4}$ Tomme for lavt og Minimum lige saameget for høit; men dette rettes letteligen ved at give Viserne en liden Voining, saaledes at de komme til at vise det sande Maximum og Minimum paa Fodemaalet.

Vandstandsmaaleren har været i Brug i 3 Aar, er endnu i fuldkommen Orden og har ikke været underkastet mindste Reparation.

Til de ovenanførte Sagttagelser over Ebbe og Flod søies, at Forholdet af Tiden, som Strømmen i det Hele taget er mere Syd end Nord fra om Aaret, er, ifølge mine Optegnelser for de sidste Aar, som 61: 39.

Oberst Meids "Examination of the laws of storms".

En Anmeldelse af denne Bog, i Un. S. Journ. for Juni 1839, hvori den roses meget, siges der, at man nu er almindelig overbeviist om Vigtigheden af disse Undersøgelser om Stormenes Natur og Love, og at Regjeringen fra mange Sider understøtter dem. Saaledes har Admiralitetet paabudet en ny Form af Logbogen, hvorved fuldstændigere Optegnelser af alle meteorologiske Phænomener ville erholdes. Ligeledes ere 30—40 Exemplarer af det nævnte Værk uddeelte iblandt Officiererne, for at hændrage Opmærksomheden paa denne Gienstand. Foruden at lignende Skridt ere giorte fra Colonialdepartementets Side, har man ifinde at omdøle Instrumenter til forskjellige Steder, hvormed Jagttagelser samtidigen skulle anstilles efter en fælleds Plan. Til alle Fyrtaarne ere Befalinger udstedte, at anstille Jagttagelser over Veirliget, ligeledes til Soldkrydserne.

Men ikke alene i England selv ere disse Foranstaltninger trufne. Ogsaa med fremmede Magter træffes Overenskomst om lignende Jagttagelser. Ved disse hensigtsmæssige Bestræbelser er det at haabe, at man endelig vil komme fuldkommen paa det Rene med et Phænomen, der spiller en saa stor Rolle i Atmosphærens Forandringer, og hvis sikke Forklaring vil være et stort Fremstridt til at hæve Meteorologien til Rang med andre Vidensfaber.

Af Edinburgh Review for Jan. 1839 uddrage vi følgende om samme Skrift. Det mærkværdigste Phænomen ved Orcanen paa St. Vincent i 1831 var den Virkning den havde paa den store Skov, hvormed en stor Deel af Den er bedækket. Disse Træer fandtes paa Nordstiden af Den alle udgaade, uden at være blæst omkuld; og ved Undersøgelse forekom det Obersten, at dette var forarsaget af den overordentlige Mængde electrick Materie, der ved Stormen var sat fri, og ikke af Vindens Magt. Denne electricke Jld synes at være en stadig Ledfager af hestige Orcaner,

og Lynilden beskrives som at fare ud, ikke med de sædvanlige kortvarige Glimt, men med heftige Flammer, der stryge hen over Jorden og undertiden fare op efter i Luften. Selv fra Menneſter ſees electriſke Gnifter at fare ud i ſtor Mængde.

Følgende Beſkrivelse af Orcanen er tagen af den officielle Beretning umiddelbar efter Tildragelſerne:

„Efter Midnat vare de uophørlige Glimt af Lynilden i høieſte Grad impoſante at ſeue, og Stormen blæſte voldsomt fra Nord og Nordøſt; men Kl. 1 tiltog dens Raſerie og den ſprang pludſeligen til Nordveſt. Fra nu af vare de øvre Regioner oplyſte af en uophørlig Lynild; men dennes zittrende Flammer bleve overgaaede i Gløds af de electriſke Ildſtraaler, der udføre rundt om i alle Retninger. Kl. lidt over 2 overgik Orcanens forfærdelige Brølen af Beſkrivelse. Dmtrent Kl. 3 var der af og til nogen Sagtning; men Vindſtødene kom igien fra S. V., V. og V. N. V. med fordoblet Kraft.“

„Da Lynilden ogſaa havde ophørt, for nogle ſaa Dieblitte ad Gangen, var det Mørke, hvori Alt var indhyllt, ubefriveligen grueligt. Ildmeteor ſaaes derpaa falde ned fra Himmelen, der iblandt et iſer, af kuglerund Form og en mørkerød Farve, hvilket tydeligen iagttoges af Forfatteren ſelv, at falde lodret ned fra en uhyre Høide. Det faldt øiensynligt ved dets egen Tyngde og blev ikke ſtødt eller drevet frem ved nogen udvendig Kraft. Idet det nærmede ſig Jorden med tiltagende Haſtighed, antog det en blændende Hvidhed og en aſlang Figur, og, pladſkende imod Jorden, ſtærkede det Gnifter rundt om ligesom ſmeltet Metal og var ſlukt i ſamme Dieblit. Dets Gløds og Maaden hvorpaa det ſproittede rundt om, idet dets Maſſe faldt imod Jorden, gav det Udſeende af en Maſſe Dvegſølv. Faa Minutter efter dette Phænomen ſank Vindens bedøvende Larm hen til en fiern Brummen, og Lynilden, der lige fra Midnat, med ſaa og kun ſiebliffelige Ophold, havde knyttet og glimtet i zigzag Straaler, spillede nu, i fuldkommen en halv Minutſtid, frygtelig imellem Skyerne og Jorden. Dunſtkredſens tætte Maſſe ſyntes at hvile paa Toppen

af Husene og udgiød nedadstraalende brede Flammer mod Jorden, der atter opsendte spillende Straaler."

„Diebliffet efter denne forunderlige Ufverling i Lyniden, brød Orcanen atter frem fra Vestkanten, med en Magt der overgik al Beskrivelse, drivende foran sig Tusinde Stumper og Stykker af de ødelagte Bygninger. De stærkeste Huse rystedes i deres Grundvolde, og selve Jordens Overflade bævede, idet Stormvinden soer hen over den. Ingen Jorden høstes nogeninde tydeligt. Vindens frygtelige Brøl og Hulen; Havets Brusen — hvis rædsomme Bølger truede med at opsluge Alt, hvad de andre Elementer maatte staane; Larmen af nedfaldende Tagstene; Braget af de omstyrte Mure og Tage, og Foreningen af Tusinde andre Lyd, dannede et saa bedovende og rædselsfuldt Brag, at intet Jordensstrald kunde giennemtrænge det."

„Efter Kl. 5 var der nu og da enkelte Diebliffe, hvor Stormen sagtnedes, og da hørte man tydeligen Lyden af de nedfaldende Tagsteen og Ruiner, som uidentviol faldt høit oppe fra Luften, hvor det sidste Vindstød havde ført dem."

„Da Dagen brød frem, og gjorde de ydre Omgivelser synlige, begav Indsenderen heraf sig til Værftet. Det Syn, der her mødte mig, var majestætisk over al Beskrivelse. De kæmpeagtige Bølger kom rullende ind som om de trodsede enhver Modstand; men idet de brøde over Riøshalingspladsen, forsvandt de under en Masse af flydende Brag af alle Slags. Det var et hølgende Legeme af Tommer, Tønder, Staver, Høbundter og al Slags Riøbmandsgods af en Natur at det kunde flyde paa Vandet. Kun to Skibe laae flot, men en Mængde saaes kantroede eller kastet høit op paa tørt Land."

„Et stort, men sørgeligt Billede af Ødelæggelser havde man fra det Øverste af Domkirkens Taarn. Hele Landet rundtom, saavidt man kunde sene, var lagt øde; intet Tegn til Vegetation var synligt, undtagen hist og her smaa Pletter af en sygelig grøn Farve. Jordens Overflade saae ud som om en Ildbrand havde faret hen over den og opbrændt og affvedet Alt. De saa tilbage-

staaende Træer vare uden Blade og Grene, og de mange smukke Landssteder rundtom Bridgetown, der før laae stulte i yndige Lunde, laae nu bare og i Ruiner."

Noget Indsigel i Orcanens physiske Constitution lader sig maaskee opnaae — siger Edinburgh Review — ved at betragte den Nytte, den synes bestemt til at opfylde i Naturens Deconomie. Vedligeholdelsen af dyrisk og vegetabilsk Liv er udentvivl det Elements Hovedfunction, hvori den virker; men hvor fuldkommen end vor Atmosphæres Luft hertil er stiftet vil dog selve Processen, hvorved organiske Legemer vore og hende, bevirke dette Mediums Vedærvælse, og andre naturlige Aarsager i Jordklodens Indre eller paa dens Overflade bidrage ogsaa dertil.

En saaledes desorganiseret Atmosphære udflækker Feber og Pestsygdomme, og vilde snart blive en Grav for Alt, hvad der lever og aander, dersom den ikke var underkastet periodiske Renselser. Vor Klodes daglige Omdreining under en en vertical Sol fremkalder nødvendigviis forskellige Bevægelser i Atmosphæren, der omgiver den; men disse Bevægelser, ihvor hastige de end ere, vilde, hverken i deres retliniske Løb eller selv convergerende til et Focus, være tilstrækkelige til at gienforene de spredte Ingredientser af en fordærvet Atmosphære. Det er kun ved en rotatorisk Bevægelse, forenet med en progressiv Hastighed, at en tilstrækkelig voldsom Rystelse kan vækkes og forplantes igiennem den fordærvede Luftmasse. I en saadan Tornados Distilleerkolb vil dens isolerede Gifte blive redistillerede; ved den electricke Ild, som den genererer, ville deres dræbende Sublimationer forbrænde (deflagrate) og saaledes vil den store Chemiker neutralisere de azotiske Elementer, han har løsladt.

(Uden at have havt Leilighed til at giøre os bekiendt med Oberst Reids berømte Bog, er der et Træk, der har været os paa-faldende, det, at under den fuldkommen bekræftede Liighed imellem Typhonen i det indiske Ocean og Orcanen i den mexicanske Havbugt, revolverer hiin i modsat Retning af denne, saaledes, at naar Orcanen dreier sig, under Progressionen i sin Vane, fra

Hoire til Venstre, finder denne Omdreining Sted i modsat Retning med Typhonen. Syder ikke dette paa en Polarforbindelse imellem disse i deres Natur isvrigt lige Phænomener? Sels det indstrænkede Rum af Jordkloden, hvor de genereres, kunde tale for Tilværelsen her af de modsatte Poler til et Phænomen, hvori Electriciteten dog spiller en stor Rolle. Red. Anm.)

Grunde til at vedligeholde en krigerisk Stilling i Fredstid.

(Udtogsvis af Un. Serv. Jour. Mai 1839.)

Fremmede Magters Erobringslyst og Rænker, Forræderie og Oprør hjemme, grove Misgreb af Regieringen og slet Anvendelse af Landets Indtægtskilder, endog frygtelige Krigsuheld, naar de fornemmeligen reise sig af Uvidenhed eller Anførernes Udygtighed — alle disse, særskilt eller samlede, kunne kaste en forbigaaende Skygge over et stort Folks Magt og Lykke; men er den Patriotisme og krigeriske Energie, som først hævede det til Storhed, endnu tilstede iblandt det, ville disse Følger fremkalde en Reaction, som er istand til at hæve det endog til et høiere og fastere Trin end forhen.

Men et Folk maa bevare Elementerne til denne krigeriske Charakter, ellers forsvinder dets Storhed som en Drøm. Trebia, Thrasymentene og Cannæ vakte Roms krigeriske Folk til saadanne Kæmpeanstrengelser, at det ikke alene befriede sig for den nærværende Fare, men aabnede sig Veien til Herredømmet over den civiliserede Verden. Paa den anden Side var Slaget ved Adrianopel et Stød, som Keiserdømmet aldrig siden forvandt. Legionernes Soldat var i physiske Kræfter og i Mod endnu den samme; Keiserdømmets Resourcer vare endnu umaadelige, sammenlignet med hvad Roms vare i Hannibals Tider — men den krigeriske Aand var flygtet for evig.

Spøri bestaaer da denne Kraft til at udholde Krigens Moisommeligheder og Farer, at den kan blomstre og forgaae, maaskee for stedse, hos det samme Folk? Den kan sikkert ikke have sin Grund i nogen physisk Conformation eller legemlig Overlegenhed, som den ene Tidsalders Mennesker har over den anden. Den enkelte Spanier besidder den Dag idag alle de samme Egenstaber til at danne den fuldkomne Soldat, som hans Forfædre vare det i Spaniens glimrende Dage; men Nationalaanden er udslukt eller slumrer. Lad en Engländer betragte Spanien, som det var for 200 Aar siden og som det er i vor Tid. Det var dengang begyndt at degenerere, men intet Overordentligt tilkiendegav dets Svækkelse; det havde Stibe, Colonier, Handel, store Revenuer, et udstrakt Herredømme og et stort Navn; det havde mistet Nederlandene, men mange rige Stæder og frugtbare Strækninger i Belgien og Flandern adløde endnu dets Scepter, og Portugal var forenet med det. Hvorledes forklare vi os da dette store og pludselige Fald? Hvorledes kunde dette stolte og fordum saa tappre Folk lade sig paalægge Maget af en Ludvig 14de?

De Mennesker, der udgjorde Massen af Spaniens Befolkning, vare endnu de samme, men Aanden, der oplivede det hele Statslegeme, var udslukt. Den Haardnakkethed og Udholdenhed, som danner et saa fremstikkende Træk i Spanierens Charakteer, havde givet Plads for Apathie og Sløvhed; Spaniens affondrede Beliggenhed og dets egoistiske, i sig selv indesluttede Politikk afholdt Krigens active Onder fra dets Jordbund, og dets Styrere gottede sig ret over deres egen Viisdom, ved at have bevaret en Neutralitet, der var lige saa skadelig for Rigets sande Interesser, som den var undergravende for Folkets krigeriske Aand. Ligesaa Freden til Fonterabia til Kong William d. 3dies Død, 1702, var det spanske Folks Krigeraand aldrig bleven kaldt i Virksomhed, og efter denne Periode var det Fremmede der kæmpede med Fremmede om at sætte en Bourbon paa dets Throne, og siden den Tid har det aldrig været betragtet anderledes, end som en Magt af 2den Rang.

Det er ikke min Hensigt her at vise, hvilke Feil i den indre Styrelse, der frembragte denne ulykkelige Forandring i Nationalcharakteren. De Penge, der kunde have udrustet Armeer og Flaader, bleve forodte paa Sycophanter og Rænkfmedde og alle de kostbare Forlystelser; hvormed et vellystigt Hof søger at fordrive sig Tiden; men en langvarig Tilfidesættelse af alle krigeriske Sysler gjorde Folket ukrigerisk, saa at naar Spanien engang greb til Vaaben, vare dets Bestræbelser kraftesløse og intetsigende.

Er ikke dette en Gienstand, der fortæner at lægges paa Pierte af en Engländer? Vi have ogsaa Skibe, Colonier og Handel; Indkomster, der langt overgaae vore Medbeileres; Krigsmaterial i den største Overflodighed, og et Navn, berømt fra de ældste Tider for Tapperhed og nyligen adlet ved de meest glimrende Seire. Men denne Størhed maa bevares ved de samme Midler, som den erhvervedes ved.

Endnu findes der en hoi krigerisk Aand hos det engelske Folk, som hurtigt vilde opbluse i Tilfælde af en uventet Fare eller et usorudset Uheld; men er det klogt, ganske at stole paa en saadan Aands Bedvaren? Vi have seet, hvor snart Spaniernes krigeriske Aand hensank i Slovhed, hvor total en Svækkelse lang Fredstilstand og Regenternes Slaphed og Ligegyldighed medførte. Er det da aldeles umuligt, at Engländernes hoi Nationalaand, deres Loyalitet og Patriotisme ikke paa samme Maade kan udslukkes? Lad os blot læse den Sværm af Skrifter, Taler, Prædikener og Lærdomme, hvormed vore Dages Demagoger oversvømme Landet, snart talende til Folkets laveste Lidensstaber i rasende Invectiver, snart med alle Sophisteriets Kunster og overfladiske Raisonneren. De stræbe at bevise, at Krigen er et udeelt Onde, Loyalitet og Patriotisme tomt Sigleværk; Colonier en unyttig og kostbar Byrde, og Rebellion og Sammensværgelse den fribaarne Borgers hellige Pligter. De angribe et Systems svage Sider og argumentere derfra som om disse vare Regelen og ikke Undtagelserne.

Men medens Krigen og dens Sysler samt hver Forholdsregel,

der vilde giøre en Krig heldbringende og sikker, udstriges af Philanthroper og falske Patrioter, fremstille de Handelen og Nationalrigdom som den Guldkalv, vi alle skulle ofre til og for hvilken vi skulle nedlægge al mandig Følelse og Nationalære. Som om ikke Handelslykken var en ustadig Kilde til et Folks Rigdom, Magt og Indflydelse; ustadig i sin Natur som Vestenvinden; udsat for enhver dristig og krigerst Eventyrers Angreb, og afhængig af Omstændigheder, dem ingen menneskelig Klogskab kan forudsee eller forebygge. Venedig, Portugal, Spanien og Holland have hver i sin Tour nydt den ustadige Gudindes Gunstbeviisninger. Kan ikke samme Skæbne træffe England? Men lad kun dem, der affige Navnet Engländer for det af Cosmopolit, længe nok stille os ved lidt af vor overflødige Rigdom, saalænge vi kun bevare den samme mandige Vland, som har udmærket Britterne i saa mange Mennestealdere.

Alluderende til Ligheden imellem Englands og Carthagos Storhed, spaaede Montesquieu, at Englands Magt rimeligiis vilde blive varig, fordi „den var saavel en erobrende som en handlende Nation.“ Carthagos Penge satte det istand til at hyre Fremmede til sit Forsvar; England stoler paa sine egne Sonner.

Spvad Midlerne til at opfostre denne Krigeraand angaaer, da tilhører det vel Lovgiveren at anvise disse; imidlertid kan det vel være os tilladt her at paaapege nogle. Vore Forsædre bleve fra Ungdommen af opdragne til Vaaben, efter en udtrykkelig Lov til dette Niemeed. Der var udsat faste Præmier for Vueskydning, og deres Færdighed heri stildres som saa stor, at vi knap kunne troe det. Men sæt endog at Nutidens Begreber ikke harmonere med slige almindelige Vaabenøvelser, kunde dog Militsen idetmindste have regelmæssige aarlige Øvelser, og andre Stridt kunde tages for at giøre Militærtienesten mere populair iblandt os.

Det synes at være bleven en almindelig Mening, eller rettere Fordom, at kun sofarende Folk due til Orlogsmatrosfer. Hvor urimelig end denne Mening er, gjør den sig dog gjældende til stor Skade for Tienesten. En vis Deel af en Orlogsbesætning

maa upaatviselig bestaae af fuldbefarne og dygtige Matroser, og disse tages ialmindelighed fra Koffardifarten; men den store Mængde, Massen af Besætningen, hvis Tjeneste det er at hale og forrette Krastarbeidet ombord, samt at betiene Kanonerne, de fandtes under de foregaaende Krige i det Forhold som 4: 1 i vore Skibe, og de vare lige saa dygtige i deres Stillinger, som om de havde været opdragne til Søen fra Barndommen af. Det er dette Træk, den medfødtte Smag for Livet til Søes og den Lethed hvormed de vænne sig til det, der er karakteristisk for Dboere og danner det nationale Anlæg til Søkriger, som udmærker visse Nationer fremfor andre.

Den Fordom hersker virkelig i Standen, at den, der ei er opdragen til Søen, aldrig kan blive til en fuldkommen Sømand. Uden at ville føies om Ord, er det vist, at han kan blive en fuldkommen Søkrigsmand. I gamle Dage commanderede Soldater Krigsskibe, hvis Besætninger for en stor Deel vare Soldater. Howard, Raleigh, Prinds Rupert, Sandwich, Monk og en Mængde andre Navne, berømte i vor Søkrigshistorie, vare Landkrigere af Profession. Blake, sin Tids dygtigste Admiral, var indtil sit 40de Aar aldrig paa Søen. Hine tappre Buccanerer, som, ihvor lidt Afgtelse de i andre Henseender kunne fortjene, kunde tumle et Skib og slaaes saa godt som den bedste Sømand, vare for største Delen Eventyrere, der aldrig før havde været tilsoes. Kort, der er ingen Grund, hvorfor ikke Matroser lige saa godt skulde kunne dresseseres til den forskiellige Tjeneste ombord, som Soldater iland, og naar saaledes den raa Landmand kan dannes til den almindelige Tjeneste paa et Krigsskib, vil man gjøre Marineen mindre afhængig af Koffardifarten.

Mitchells Skrue, anvendt til Fundament for Bygninger i løs Grund.

(Naut. Mag., Martz 1839.)

Da Directionen for Fyrvæsenet i England (Trinity-House Corporation) var bleven gjort opmærksom paa Muligheden af at anvende Mitchells Patent Fortoinings-Skruer, ved Anlæggelsen af Fyrtaarne paa Sandgrund, hvor intet Fundament til Bygningens Opførelse lod sig anbringe, saa lod den et Forsøg gjøre i Slutningen af forrige Aar, hvorom berettes som følger.

Stedet, man valgte, er Kanten af „Maplin-Sand“, en Grund, der ligger i Themsens Munding, omtrent 20 Qvartmile nedenfor Nore, og som danner den nordre Side af „Ewin- eller Kings-Channel“, der, paa Grund af sin Dybde, meget besøges af store Skibe, saavel som af Kulliere og andre Skibe fra Nordsoen. Denne Grund bestaaer af Sand, der flytter sig, og den er tør med Springtids Lavvande. Et Fyrskib har hidtil ligget paa den. Planen er nu, at opføre et fast Fyrtaarn der, af Tømmerværk, med Lanterne og Volig for Fyrvægterne.

Det var iflor, August Maaned, at man begyndte Arbejderne med at lave en Basis, som bestod af en Ottekant med en Diameter af 40 Fod, dannet af en af Mitchells Grundskrue i hver af Octagonens Hjørner og en niende i Centrum. Hver Skrue er 4 Fod 6 To. i Diameter, forbunden med en Stang, eller et Skaf, af smeddet Jern, omtrent 25 Fod lang og 5 To. i Diameter. For at befæste Skrueerne i Grunden, blev en Sommerflaade, 30 Fod i Firkant, fortoiet over Stedet; den var forsynet med et Spil i Midten, som passede om Jernstangen i Skruen. En Kraft af 33 Mand brugtes til at neddrive Skrueerne; de vedbleve at hive indtil de neppe formaaede at bevæge Spillet; Skafterne stode henved 5 Fod over Grunden. Man brugte omtrent 9—10 Dage til at befæste Skrueerne og lægge Fundamentet; og Flaaden maatte hver Strømtid udlægges paany.

Dette er hvad der forrige Aar blev gjort, og man agtede at tage fat paa det igien saasnart Aarstiden vilde tillade det i dette Foraar. Paa dette Fundament skal Træbygningen opføres; den kommer til at bestaae af en Hoved- eller Midterpost, paa det stærkeste affkivet og forstøttet, med Piorneposter der convergere indtil de danne en Diameter af omtrent 16 Fod ved Toppen, saa at hele Bygningen kommer til at danne en affskaaren ottekantet Pyramide. Foden af Piorneposterne og Stiverne ere vel forbundne og boltede (keyed) til Jernfasterne i Skrueerne; og det Hele forbindes paa det stærkeste, baade foroven og nedent, med horizontale Vaand af Træ og Jern. Hele Spidten af Bygningen vil udgiøre 30 Fod fra Enden af Jernfasterne. Den bliver aaben opefter til 12 Fod over Hoivandsmærket i Springtid; ovenover dette lukkes den for at danne Volig for Fyrvægterne; ovenpaa bliver Lanteren, der faaer omtrent 10 Fods Diameter.

Skrueerne have i den forløbne Tid holdt sig saa godt, at der ikke kan være Tvivl om Sikkerheden af dette Grundlag. Uagtet Bunden er Sand staae de saa fast, som om de vare drevne ned i Leer. Vassens Storrelse og den hele Forbindingsmaades Styrke gjør det høiftrimeligt, at Søen ikke vil kunne rokke Bygningen. De mange Exempler, der havdes afvigte Efteraar paa at Fyrstibe bleve drevne fra deres Plads, hvorved mange Skibes Forliis forarsagedes, gjør dette Forsøg til et af høieste Vigtighed, da man muligt derved vinder at kunne faae faste Fyrtaarne mange Steder, hvor man før havde Fyrstibe, hvilket baade vil være sikkrere for Seiladsen og forbundet med færre Omkostninger i Tiden til Vedligeholdelsen. Desuden er det rimeligt, at den samme Skruer vil paa denne Maade kunne anvendes ved Dæmningers og Havnehoveders Anlæggelse, og overhovedet hvor Pilotering ikke kan anvendes. Skruerestiven kan efter Omstændighederne gives en forøget Holdkraft, ved en Forøgelse i Diameter.

Det var først til Fortøiningsanker, at Hr. Mitchell opfandt denne Skruer. Den afviger fra den der er anvendt her til Fundament for Fyrtaarnet blot deri, at den, istedetfor det lange Skaf

denne sidste er forsynet med, har en Høy eller Rætting befæstet til et kort Skaft eller „Spindel“.

I Figur 2 Tab. I vises Skruefortoiningen i færdig Stand, a er en spiral eller Skrue-Skive af omtrent halvanden Skrueomgang, med en hul cylindrisk Abning i Midten, som viist er Fig. 3, der er af støbt Jern og i eet Stykke. b er en smeddet Jern-Spindel, som gaaer igiennem Skruefivens hule Cylinder, den løber spids til imod Enden, see Fig. 4, og naar den er ned-dreven paa sin Plads, holdes den fast der, ved en lille Bolt, som gaaer tværs igiennem begge Delene; den har et firkantet Hoved (e) til Nøglen, hvormed den skrues fast i Bunden; d er en Ring af smeddet Jern (see Fig. 5) som dreier sig frit rundt om Tappen eller Spindelen nedenfor Firkanten. Høyen med Rættingen staaer i denne Ring, der passer nedenfor Brystet (f).

Linieskibet Prinds Christians sidste Campagne.

(Sluttet.)

Vi forlode Prinds Christian liggende til Ankers udenfor Batteriet Trekroner, efter Tilbagekomsten fra dets korte, men haarde og farefulde Kryds i Østersøen. Her forblev det i de saa Dage, der blev givet det til at gjøre sig klar for at affeile til Norge. Det forsynedes i denne Tid med Provisioner og andre Fornødenheder. Skibet blev rensat saa godt man kunde komme til dermed i Lasten, det blev udlustet og tørret; dette og den Høyle, man var istand til at forunde Mandskabet, i Forening med de friske Provisioner og det indfaldende mildere Veir, havde snart en gavnlig Indflydelse paa Sundhedstilstanden ombord.

Til Prinds Christians Mandskab var indløben, strax ved Ankomsten fra Norge, den meget betydelige Sum af 1000 Rigs-

daler Courant, som et patriotisk Handelshuus, Meyer & Trier i Kiøbenhavn, sendte som Gave, med Begiæring, at den maatte uddeles efter Chefens bedste Skionnende iblandt Mandstabet. Under Stadens Beleiring havde vor Handelsstand givet mange lignende Beviser paa ædel Deeltagelse for Fædrelandets Forsvarere, og denne anseelige Gave fra et enkelt Huus var lige saa hædrende for Giveren som opmuntrende for det brave Mandstab.

To Koffardisfibe, en Brig og en Galeas, ladte med Mundेरingsfager og Krigsfornødenheder til Armeen i Norge, vare lagte under Liniesfibets Convoi. En Sum Penge, 200,000 Rigsdaler, og nogle Pakker Stempletpapir var indstibet paa Prinds Christian til Regieringen i Norge, og d. 1ste Januar 1808 var Alt klar til Afseilingen. Om Eftermiddagen Kl. 2 blev Ankeret lettet og Seil sat, men under Oplætningen af Ankeret sprang den, af ganske nyt Tougværk, samme Dag iskaarne Ratsløber; Stopperne knækkedes, Ankeret faldt i Bund og tog ud til heelt Toug. Da det under disse Omstændigheder blev for sildigt at komme under Seil igien, bleve Skibene liggende indtil næste Dag. Det var da haard Kuling af Syd med stærk synden Vande, og under Forsøget at lette knækkedes efterhaanden alle Seisinger og Stropper, saa at der Kl. 3 om Eftermiddagen ikke var en Seising tilbage i Skibet. Natten over forsærdigedes nye, og d. 3die om Formiddagen Kl. 10 kom Prinds Christian endelig under Seil med sin Convoi og stod nordest. En tyk Taage nødte dem til at ankre ved Helsingør indtil henimod Aftenen, da de slap Sundet ud. Kronborg Fyr, der havde været slukt, blev tændt for vore Skibe; men paa den svenske Kyst vare Fyrne slukkede. Den næste Morgen ankrede op for Stille under Falkenberg, og da Vinden op ad Dagen gik nordlig, løb Skibene igien tilbage til Sundet, hvor Convoien søgte Ankerplads indenfor Kronborg. Prinds Christian kunde derimod for den rivende Strøm ikke naae ind, skiondt den ogsaa den følgende Dag, med Vinden fra V. t. N. og laber Br. S. Kuling, holdt under Seil for at komme ind.

Da Vinden om Eftermiddagen d. 5te gik til S. S. V. kaldte Prinds Christian Convoien til sig og Cours sattes nu ud af Kattegattet. Den 6te om Middagen passeredes Skagen, og d. 7de vare Skibene henimod Middag tæt inde under Landet ved Frederiksværn, hvor Jessen vilde have sendt Convoien fra sig, men da Vinden stod paa Landet med haard Kuling og Tynning bestemte han sig til ogsaa selv at løbe ind der. I Frederiksværn foresandt Jessen Briggen Lougen, som nu underlagdes hans Commando.

Allerede i sin første Rapport klagede Jessen over det flette Lougværk, hvormed han var bleven forsynet fra Taffelloftet. Det var saa slet, at det strax ved første Brug sprang, og han var derfor nødt til at benytte de forhen casserede løbende Ender. Uarsagen dertil var, at da Magazinerne vare udtømte af de Engelske, havde man været nødt til at opkøbe Lougværk hos Private, hvilket var af det flette russiske Gods, som havde henligget lang Tid og forbrændt i Oplaget.

Den 11te løb begge Skibene ud paa et Kryds, medtagende en Koffardibrig, som de convoierede over under Skagen. Krydsende i Skagerraket, fik de d. 14de en overhændig Storm af S. O. med Sneefog. Endeel Seil stioredes og sloi fra Ræerne. Briggen Lougen kom bort fra Linieskibet. Den 15de om Aftenen saaes et svært Fregat-skib, som Prinds Christian holdt ned til, med klart Skib, i den Tanke at det var en fiendtlig Fregat. Ved Praining erfarede man, at det var et Koffardiskib, lastet med Salt fra St. Hebes. Det var læft og begiærede Hiælp; men Kulingen var endnu saa haard og Søen saa hoi, at ingen Hiælp kunde gives. Om Natten tabtes det af Sigte, uagtet alle Bestræbelser for at holde sig nær det, og ved Dagbrud var det ikke at see. Man antog det for en Preussers, og af deres bedrovelige Raab om Hiælp var der Grund til at troe, at det om Natten maa være sunket.

Den 17de var Prinds Christian dreven heelt vester under Næsset. Nu bedagedes Veiret noget, og Vinden gik sydlig; Jessen holdt derfor langs Landet østerefter for at støde paa Lougen.

Ikke uden Belymring for dens Skiæbne, i det overmaade haarde Veir i de foregaaende Dage, holdt han d. 18de ind til Frederiksværn. Takkelagen havde lidt betydeligt og Mandstabet begyndte at blive sygeligt. Flere Skibe vare i disse Dage forliste paa Norge, deriblandt en fransk Raper paa 14 Kanoner og 60 Mand, som satte til ved Troms, hvor Mandstabet blev bierget.

Den 24de blev Jesfen beroliget for Lougen, idet han modtog Rapport fra Lieutenant Bulff, at han var kommen i Havn i Nærheden af Christiansand. Efter Separationen fra Linieskibet havde han faaet en Styrtesø ind, der næsten fyldte Briggen. Chefen og Lieutenanterne Wiegelsen og Havn vare haardt forslaaede ved denne Leilighed; de to Sidste bleve af Søen styllede udenbords, men reddede sig ved at faae fat i Takkelagen. Den følgende Dag stødte de paa et Koffardiskib, som praiede dem, og tilfældigviis befandt Lieutenant Magnus Lütken sig derombord som Passageer fra Cap; han gik ombord i Briggen og assisterede med at bringe den i Havn. Den havde lidt endeel Havarie, idet Skiægget var afslaaet og Vaterstagene vare sprungne. Tolv Mand af Mandstabet vare syge.

Efter at have været ude paa en ny Krydstour, kom Prinds Christian atter ind til Frederiksværn d. 6te Februar, hvor Isen lagde til og Skibet frøs inde. Det havde paa denne Tour convoieret 2 hjemvendende Islandsfarere ned til Lesø. Den 5te om Morgenen opdagedes en svær Seiler, som antoges for en Fregat; den blev jaget ind under Bingsø, hvor den søgte ind i Skiærene. Senere erfoer man, at det var den engelske Fregat Quebeck, med 200,000 £. Sterl. Subsidiepenge til Sverrig inde, og at man derombord havde været i Frygt for at blive indhentet og taget. Da Efterretningen herom kom til England, vakte den stor Sensation og foranledigede, at Admiral Saumarez uopholdelig affendte fra Hovedflaaden den lille Eskadre under Parker, som siden tog Prinds Christian.

Ordre indløb her til Jesfen, at forblive i Havn indtil videre, da der var Efterretning om at 2 Linieskibe og en Fregat laae

under Marstrand for at opsnappe vort Linieskib. Rigtigheden af denne Efterretning maa betvivles, da Englænderne ingen Linieskibe havde efterladt i vore Farvande Vinteren over, og, efter engelske Forfattere, Parkers Estadre, som nysomtalt, ikke før i Marts affeilede fra Yarmouth.

Indtil d. 20de Februar laa Prinds Christian indefrossen i Frederiksværns Havn. Det gif da atter ud at krydse indtil d. 29de, da det løb ind til Christianssand, hvor Jeszen d. 4de Marts modtog Ordre at nedseile til Kiøbenhavn. Først d. 10de faldt Vinden til, og d. 11te ankrede Prinds Christian om Astenen under Hornbæk, hvorfra det lettede næste Morgen og løb Sundet ind. Ved Kronborg modtog Jeszen Ordre, at forblive liggende paa Helsingørs Rhed, da Isen endnu laa ved Kiøbenhavn*).

Om Mandskabets Sundhedstilstand rapporterede Jeszen strax, at han ved Afreisen fra Christianssand havde ilandsat 25 Mand, i hvis Sted han havde erholdt Folk fra Kanonflotillen. Siden vare atter 60 Mand blevne syge. Overchirurgen Leverents, der i Kiøbenhavn var kommen ombord istedetfor Overchirurg Gyrsting, var efterladt syg i Christianssand, og i hans Sted Briggens Chirurg, Nørgaard, kommen ombord.

Linieskibet blev nu fortoiet under Fæstningens Kanoner; men samme Nat, medens Varpene endnu stode ude fra Fortoiningen, kom Drivisen og førte Skibet bort fra dets Plads, saa at næste Dag atter en ny Ankerplads maatte søges. Saaledes gif det flere Gange, at Drivisen med uimodstaaelig Magt førte Skibet bort, og skiondt det til Lykke hvergang blev struet fast i Vandisen,

*) Kronprindsen skrev egenhændig, i denne Anledning, til Admiral Bille: „Orlogsskibet Chr. Frederik er ved Hornbæk og kan ventes at komme herhid. Til den Ende maatte dets Chef i Tide underrettes om, hvorledes vi staae med Sverrig og at Krigen er saa godt som i sin Begyndelse. Ligeledes bør han vide om Isen tillader ham at løbe herved, eller om han maa ankre ved Kronborg, hvilket overlades til Deres indsigtsfulde Foranstaltning.

Frederik, C. P.“

var det idelige Arbeide med Omfortøiningen høist anstrængende for det nu dagligen svagere Mandskab *). De første 60 Mand bleve sendte i Land til Hospitalet i Helsingør; næste Dag vare 50 Andre tilkomne og man var nu nødt til at indlægge dem i nogle dertil leiede, smaa private Huse i Nærheden af Hospitalet. Sø-Statens Stabslæger, Falkenthal og Herholdt, kom ned fra Kiøbenhavn for at undersøge Sundhedstilstanden ombord, og paa deres Raad bleve Alle, hos hvem der viste sig Symptomer til Sygdommen, sendte i Land; nyt Kvietsi blev nedsendt fra Kiøbenhavn, for at forhindre Smitte, og Udluftning og Røgninger i Skibet bleve foretagne. Det var hele Tiden S. D. Vind og en streng Frost; Landisen laa et temmelig langt Stykke ud, saa at Ilandbringelsen af de Syge var forbunden med Besværlighed og flere Dages Afbrydelse.

Denne ondartede Sygdom, der her skilte Prinds Christian ved omtrent 200 af dens Mandskab, og det for en stor Deel af dens bedste Folk, var en Typhus, som dengang gik under Navnet Skibsfeber og i Almindelighed begyndte med Delirium og hyppigt endte med sorte Sprinkler og Døden. Hvoormange af det ilandbragte Mandskab bleve Offere for den, er os ubekjendt; kun det erindre vi, at den var meget dræbende iblandt Læger og Sygeopvartere; Regimentschirurg Wisch, en meget anseet Læge, var en af dens Offere. Nordmændenes eiendommelige Piemvee, sagde man, bidrog meget til denne Sygdoms Udvikling, ved at disponere Legemet for den **). Af Officiererne var endnu kun Lieute-

*) Mindre lykkelig var en Kaperkonnert, som d. 16de kom til Ankers paa Rheden og 3 Timer efter blev af Drivisen sat høit op paa Fæstningens Glacis, hvor den forblev staaende med Bunden ituslaaen.

***) Vi erindre en Samtale, vi overhørte imellem en af Mandskabet og Folkene paa en norsk Brig, der passerede Linieskibet, og som ikke var uden Indtryk paa os i den unge Alder. Det var en Baadsmandsgast, en kæmpesoi, udmærket smuk Karl; han stod forud paa Sprydet, idet Briggen langsomt passerede forbi, og

nant Christie bragt i Land paa Hospitalet, i en Tilstand, der gav lidet Haab om Helbredelse. Ikkedestomindre kom han sig, skøndt først efter flere Maaneders Sygeleie. Ogsaa begge Lieutenanterne Dahlerup indmeldte Jessen at være syge og at det nok blev nødvendigt at sende dem i Land. Den Ældste kom sig imidlertid, ved kraftig Behandling i Sygdommens Begyndelse, endnu saa tidligt, at han ved Afsejlingen var istand til at forrette Tjeneste; den Anden blev syg d. 15de, men blev paa hans indstændige Bøn beholdt ombord, skøndt Sygdommen siden udviklede sig til den høieste Grad, og han kun ved den omhyggeligste Pleie af de engelske Læger undgik Døden.

Lieutenant Thomas Lütken afgik i disse Dage fra Skibet til anden Commando ved Kiøbenhavn. I hans og Christies Sted kom to Cadet=Maanedslieutenanter, Braag og Thostrup, samt 3 Cadetter, Wulff, Weidemann og Lütken ombord. Som

had at hilse i Siemmet. Da man spurgte til de andre Føll der ombord fra samme By — Østerrisør — svarede han, med en blød Bemod i Stemmen, saa udtryksfuldt contrasterende med den dybe, mandige Klang i den og Karlens stolte Skikkelse: „aa det er kun fias med Riisør-Karlene — Der er vel ikke mange af os, der faaer Norge at see igien; de er paa Hospitalet snart Alle undtagen jeg.“ — Fra vor Ungdom faaer os i Erindringen denne den norske Matroses alvorlige, noget melankolske Stemning i Dr. Iogstienesten, hvilken mindre fikkede ham til denne, end den mere phlegmatiske og med et lettere Sind begavede Danste. Men derfor besad han ogsaa en Ild i Charakteren og en Stoltthed, som var istand til at have, i visse Diebliske, hans Mand til sandt Heltetmod. Vi Danste vare dengang tilbøielige til at finde Nordmanden stortalende og pralende, fordi vi ikke fattede Fjeldboens eiendommelige poetiske Sving i Charakter og Sprog. Men vist er det, at de Flestes mageløse Kærlighed i Slaget forsonede alle Officiererne med deres Stortalenhed før det; og vi erindre især en ung Sluproer, Peter Helbal var hans Ravn, der af Alle var anset for en utaaalig Prouter, men hvis mageløse Tapperhed længe efter var Gienstand for Officierernes Samtaler og Beundring. Han var Commandeur for en Kanon paa Øverste-Batterie og faldt i Slutningen af Batalien.

Overschirurg sendtes en Lydsker, ved Navn Martini, i Nørgaards Sted, og en Underchirurg Neve i den syg ilandsendte Niemanns Sted. Af nyt Mandskab sendtes fra Kjøbenhavn 60 Mand d. 16de, og senere kom 110 Mand til. Hermed var neppe Besætningen fuldtallig, skøndt der var Ordre, til den i Helsingør stationerede eneste Kanonbaad, at afgive indtil sidste Mand af sin Besætning til Linieskibets Completering. Udentvivl maa der være indtruffen Forhindringer for dette, efterdi vi af Rothes Rapport finde, at Besætningen under Bataillen kun var 576 Mand, hvoraf endog 36 vare syge, og, om vi ikke feile, den oprindeligen var 622 Mand.

Medens mange af de ilandsendte Folk vare af de bedste Matroser blandt Mandskabet, var Størstedelen af de nye kun Solimiter, og Alle vare raae, uovede Folk, til hvis Dressur vel den korte Frist benyttedes med største Iver; men det er let at indsee, hvor uheldig en Omstændighed det var at gaae i Slag to, tre Dage efter med Trediedelen af Mandskabet bestaaende af nye, uovede Folk, fremmede for deres Kammerater og for Officiererne.

Den 17de Marts indløb Efterretningen om Kong Christian den 7des Død, i hvilken Anledning alle befalede Sørgeceremonier fandt Sted paa Linieskibet, og derpaa blev Eden aflagt til Kong Frederik den 6te under Kongesalut og Flagning.

Krigen med Sverrig var kort før declareret, og et fransk Armecorps, under General Prinds Pontecorvo, var paa Marschen ind i Danmark, for fra Siciliend at gjøre Landgang i Skaane; da et Par fiendtlige Krydsere uformodet viste sig i Storebælt og forhindrede Overfarten. I denne Anledning erholdt Jessen følgende allerhøieste Ordre, dateret 18de Marts.

„Fra Bæltet meldes, at en engelsk Fregat paa 36 Kanoner har taget Post ved Sprogø. Som det er af yderste Bigtighed at faae denne Fregat forjaget fra Bæltet, haver De til den Ende strax at gaae Seil for at opsoge bemeldte fiendtlige Fregat og om muligt erobre den. Det tillades Dem, efter Vindens Bestaafenhed at søge Bæltet, enten nord eller syden om Siciliend, alt

efter Omstændighederne; men som De kan vente at møde Driv-
is, maae De paa bedste Maade søge at bierge Deres Dem an-
fortroede Skib ved god Manøvre. Admiralitetet har meldt mig,
at foruden de 60 Mand har det endvidere ladet sende Dem 110
Mand ned over Land idag. Skulde De endnu have Mangel i
Deres Bemanding, kan Capitain-Lieutenant Stephanson give Dem
indtil den sidste Mand af Kanonchaluppens Besætning."

„At denne Expedition steer hastigt og bliver hemmelig er
nødvendigt. Jeg forlader mig isvrigt paa Deres gode Conduite
i at udføre dette samt at sørge for Skibets bedste Conservation.
Lige saa hastigt, dette er fuldbragt, søger De hertilbage. Kom-
mer De synden fra hertil, stopper De i Kongedybet, under Tre-
kroners Batterie, for at erholde nærmere Ordre, og om De kom-
mer nordfra, ankrer De under Kronborg, ligesom før. For en
overlegen Force i Væltet, kan Slipshavn søges."

Givet i vort Hovedkvarter i vor kongelige Residents Stab d. 18de
Marts 1808.

Frederik R.

Denne Ordre var indsluttet i en anden til Capitain-Lieute-
nant Stephanson, som commanderede Stationen ved Helsingør,
at besørge Jesen sin tilsendt uopholdeligt og at afgive til Linie-
skibets Completering, om det behøvedes, indtil sidste Mand af
Kanonchaluppens Besætning.

Ulykkeligviis gik ikke den første af H. M. Kongen gjorde
Betingelse ved Expeditionen i Opfyldelse, idet Jesen ikke før d.
21de kom under Seil; og uidentviol tabtes, som Følge heraf, og-
saa den anden, Hemmeligholdelsen, der med den lige overfor
boende aarvaagne Fiende var lige saa vigtig for et lykkeligt Ud-
fald. Da disse to, for alle militaire Foretagender vigtige, og for
dette under de stedfindende Omstændigheder uomgængelig nødven-
dige Betingelser vare tabte, er det at beklage, at ikke Tanken
ganske blev opgiven, om at udsende vort sidste Skib, desorganiseret
ved Tabet af Trediedelen af dets Mandskab, svækket dernæst paa
Seil og Redskaber efter en haard Vintercampagne og desuden

med neppe for Ste Dage Proviant og Vand ombord, hvorved dets Seile-Egenskaber maatte være forringede. Diemedet for Expeditionen var under de Omstændigheder for ringe imod det der vovedes; thi var Fiendens Magt i Bæltet saa ringe endnu, som angiven, kunde den ikke være nogen væsentlig Hindring for Armeens Overgang, og var den i Mellemtiden voret, lod det sig af den fremrykkede Aarstid forvente, at Prinds Christien der vilde træffe en Overmagt, som den kom til at ligge under for.

Jessens og hans nærmeste Underhavendes varme Tjenesteiver er tilstrækkelig Borgen for, at ingen unødvendig Forsinkelse har fundet Sted. Det var af Mangel paa Folk og Proviant, at Skibet ikke strax kunde affeile. Af en Ordre fra Admiralitetet til Capitain Baron Holsten i Nyborg, dateret 20de Marts, sees at dette har været Collegiet bekiendt. Det hedder deri: „Orlogskibet Prinds Christian Frederik er beordret at søge ind i Bæltet, for der at rødde af Veien de Hindringer, der maatte findes for Armeens Overfart. Dette tilkiendegives Hr. Baronen, for strax at nytte Diebliffet til at faae Armeen over, ifald det er dens Hensigt *). Imidlertid maa dette holdes hemmeligt, indtil De seer Orlogskibet ankomme ic.“

Hadde Jessen, strax efter Modtagelsen af Kongens Ordre, som vi antage maa være indløben til ham silde om Aftenen d. 18de, endnu samme Nat kunnet lette Fortøiningen og indsatte Fartsierne, saa at han med tidligste Daggry kunde være under Seil, havde han kunnet dette, da vilde Expeditionen have været lige saa meget i sin Orden, som den ogsaa sikkert vilde have faaet et andet Udfald. Neppe har det kunnet blive stult for Fienden i Helsingborg, ja maaskee fattedes det ham ikke paa Forbindelser i Helsingør, hvor da vanskeligt Tilberedelserne til Afseilingen kunde undgaae at blive bemærkede. Ogsaa erindre vi et Nygte fra hiin Tid, at nemlig Tilbud vare affendte fra Helsing-

*) Dette, „ifald det er dens Hensigt“, er mærkeligt nok, da det tyder paa en Tvivl om vor daværende Bundsforvantes rette Hensigt.

borg til Gothenborg, for at underrette den der liggende engelske Eskadre om Prinds Christians Bevægelser.

Hvorledes end Sammenhængen var, Prinds Christians Skæbne var allerede, saa Timer efter at den havde lettet Anker, let at forudsige. En Skrivelse fra Admiral Ville, som ikke naaede Jes- sen — den er dateret 22de Marts — siger: „en halv Time efter at De havde passeret Naffehoved ankom og ankrede imellem Hornbæk og Høganæs 2 engelske Orlogskibe og en Fregat ic.“ — og paalægger ham nu at søge tilbage til Kiøbenhavn synden om Siælland. Men Fælden var kun altfor vel opstillet og Prinds Christian stod ei mere til at redde.

At man i Kiøbenhavn har været ganske uvidende om den engelske Eskadres Ankomst til Gothenborg, skøndt dengang Krigen med Søverrig endnu ikke var erklæret — synes vist. Om denne Forces Indtræffen paa vore Kyster giver en af Prinds Christians nulevende Officierer*) følgende, ham af Nassaus Chef, Capitain Campbell, meddeelte Forklaring.

Da Prinds Christian den 11te Marts passerede Bingsø, paa Nedreisen fra Norge, laa den nyligen fra England ankomne Parkerste Eskadre til Ankers paa Rheden indenfor, i det af Eng- lænderne kaldte Bingsøfund. Denne Eskadre bestod af Linieskibene Stately, Nassau og den af os tidligere omtalte Vanguard samt nogle Fregatter. De laae dengang indefrosne; men besluttede ved Synet af Prinds Christian snarest muligt at gaae under Seil til Sundet. Dette lykkedes dem først d. 21de, og da de 3 Linieskibe kom til Ankers ved Høganæs fik de fra Helsingborg Underretning om, at Prinds Christian var gaaen under Seil ad Bæltet til, hvorfor Stately og Nassau lettede for at opsøge den, medens Vanguard blev liggende for at affiære den Retiraden til Sundet.

Det var altsaa d. 21de om Morgenen, at Prinds Christian for sidste Gang lettede Anker fra Helsingørs Rhed. Vinden var

*) Nuværende Commandeur-Capitain Krieger.

da heel østlig og Jæssen stod synderester, indtil han var passeret Hveen, hvor han fik Vinden S. O. og kastede da nordover, løb Sundet ud og nord om Siælland. Kl. 1½ samme Eftermiddag opdagedes 2 tremastede Seilere, som snart saaes at være Orlogs-mænd. Kl. 3 passerede Prinds Christian imellem Siøllands Rev og Hasteens Grund — vi give dette efter Rothes Rapport — og kneb da op bidevind imod Seiers og ankrede i Mørkningen imellem denne Ø og Revsnæs. De to fremmede Seilere vare noget før ankrede tværs af Revsnæs, lidt over en Miil fra Prinds Christian. Disse Skibes Styrke kunde ikke med Bestemthed afgjøres; den ene af dem havde Udseende af at være en Lodækker. Vinden maa paa denne Tid have været sydøstlig eller sydlig i Bæltet, da det nævnes i Rothes Rapport, at man ei kunde lægge Bolsakken forover.

Natten over laae begge Parter til Ankers, og næste Morgen Kl. 8 lettede de fiendtlige Skibe og stode først nordover; de gjorde derefter nogle Slag for at komme Hattergrundene for over, hvoraf vi maae slutte at Vinden har været østligere end Dagen før. En halv Time sildigere lettede Prinds Christian og stod nord over. De fiendtlige Skibe forcerede; Prinds Christian, derimod, førte magelig Seil, fordi Storseilet, som var betydeligen stjøret i Til-sætningen, maatte repareres.

Uf Rothes Rapport sees, at det var Jæssens Hensigt at trække disse Fregatter, som de nu begge saaes at være, ud af Bæltet, for at gjøre Overfarten fri for Tropperne, og saa i det mere aabne Farvand angribe dem. Dette forklarer, hvorfor han vedblev at staae nordefter, og ikke strax nyttede den østligere Vind til at strække Bæltet ind.

Kl. 12 saaes en tredie Fregat komme nordfra, med engelsk Flag vaiende. Da hans Signaler under Nærmelsen bleve ubesvarede, flygtede han vester efter og forenede sig med de to Andre. Kl. 1 var den største af de tre Fregatter i Prinds Christians Risvand, omtrent ¼ Miils Afstand, hvorfor denne vendte for at attackere ham, men han flygtede strax plat for Vinden. Prinds

Christian fastede da nord over igien. Den syntes at seile bedre end nogen af Fregatterne.

Omtrent Kl. 2 opdagedes 2 svære Seilere at komme for Binden imellem Lysegrunden og Anholt, og snart kiendtes de at være Linieskibe. Det ene blev endog antaget for en Tredækker, da det var malet med 3 brede Gange og skraallede høit paa Bandet. Prinds Christian, som nu maa have været heelt nordlig i Farvandet, tværs eller endog norden for Hasteensgrunden, holdt nu — hedder det — omtrent $\frac{3}{4}$ Time rumstiods efter Osthukken af Seiers. Binden synes, efter denne Forklaring, da at have været heel østlig, maastee endog norden for Ost. Fra Kjøbenhavn var der sendt Linieskibet en i Væltet bekiendt Mand som Lots. Der var Tale om, at holde inden om Seiers, for enten at søge Ankerplads ved Nexels eller med denne Hvide i Farvandet at strække Væltet ind, hvor Binden kunde ventes at kaste østligere og sydligere, og forsøge at naae Nyborg. Den bekiendte Mand vilde ikke tage Skibet igiennem Lobet inden om Seiers, gjorde allehaande Vanskeligheder ved at søge ind i Væltet, og tabte overhovedet ganske sin Fatning *), — et Beviis for, hvor lidet der, under saadanne Omstændigheder, i Almindelighed kan stoles paa en Lots, hvis Fag og Opdragelse ikke berettiger til at fordre Krigerens Fatning af ham i Dieblikke som dette, og hvor vigtigt det er for Sø-Officieren, selv at være nøie bekiendt i vore vanskelige Farvande **).

*) Han døde under Fangenskab i Gothenborg, som det almindeligen blev antaget, af Græmmelse over sit ubvisse Forhold.

***) Unsikkert var det, om det kunde gøres enhver Sø-Officier til Pligt, at erhverve sig en vis Grad af Localkundskab i alle Smaafarvandene omkring vore Kyster, Sund og Vælder indbegrebne, samt Indløbene til de vigtigste Havne og Tilflugtssteder, saaledes, at ethvert dansk Krigsfartøi i vore egne Farvande havde et decideret Fortrin i Localkundskab for en Fiende, hvilket for ifkun med Undtagelse af de faa Officierer, der havde været brugte ved Opmaalingerne og det ifkun paa enkelte Dele af Kysten, kunde siges at

Efterat, som nu Jæssen saa sig at være, af den ham langt overlegne Fiende, sammenkaldte han et Krigsraad, bestaaende af de ældste Officierer: Rothe, Top, Ferry og Willemoes. Ved at søge ind i Bæltet vilde Prinds Christian upaatvivlelig trække den hele Sværm af Fiender efter sig og saaledes forsøge de Hindringer for Armeens Overfart, som den netop var sendt for at fjerne. Var Armeens Overgang Hovedoieemedet, saa maatte man i Bestræbelserne for Skibets Frelse ikke tabe dette af Sigte, saa meget mere som det, med det ringe Forspring, Prinds Christian havde, ikke engang var afgjort, at den vilde kunde naae ind til Nyborg, uden at komme i Engagement, da den Force, der allerede maatte befindes indenfor Revsnæs, vilde blive tilkaldt og bidrage til at opholde den i dens Retirade. Disse blev de overveiende Betragtninger i Krigsraadet. Ved at staae nord efter, havde man endnu Haab om, ved Hiælp af den større Localkundskab, man tiltroede sig, at kunne knibe Grundene nærmere end Fienden og med den netop nu mere nordlig kastende Vind naae tilbage til Sundet.

Jæssen besluttede sig altsaa til, at gaae Fienden imøde og forsøge paa, under en løbende Fegting, begunstiget af Mørket,

være Tilfældet. Vel synes en saadan Forbring ved første Pietast overdrevet: Mange besidde dertil ikke det naturlige Talent, det at opfatte og beholde i Erindringen Kiendemærker ic., og selv i Besiddelse af denne Kundskab, vil den dog med Tiden gaae tabt af Mangel paa Øvelse og Opfriskning. Alligevel forekommer det os dog, at ikke saa lidt lod sig udrette til dette Niemeed, og det uden meget store Opoffrelser, naar steds et Par Smaaafartøier aarligen anvendtes hertil, og Omseilingen af Kysterne stod under en Enkeltts bestemte Ledelse og foretoges efter en hensigtsmæssig Plan. Vel banner Soldkrydstienesten i denne Henseende en god Skole for de saa Officierer, der herved ere ansatte, og i de sidste Par Aar have endeel Officierer frivilligen foretaget saadanne Toure med et Fartøi, som Admiralitetet med megen Liberalitet har laant dertil; men herved savnes ubentvivl baade den større og mere sammenhængende Plan og den Ledelse, der er nødvendig for at concentrere de høist agtværdige individuelle Bestræbelser.

muligt at vinde Seiladsen fra ham og komme tilbage under Kronborgs Kanoner. Der blev da vendt nordover igien og knebet til Vinden, og da Peiling af Pielen viste, at de kunde beseile Esbet imellem Siællands Rev og Hasteensgrunden, vendtes atter S. D. hen.

Nu var Fiendens Jagt paa vort Linieskib almindelig. Begge de nordfra kommende Linieskibe, der havde Fordelen af Vinden, holdt til Luvart af Hasteensgrunden ned paa Prinds Christian. Da denne omtrent Kl. 5½ netop var Revet for over, gik Vinden sydlig, saa at den maatte kaste nord over i ¾ Time; derpaa gik Vinden igien østligere og der blev atter vendt S. D. hen. Kulingen loiede dertil noget af, til ringere end V. S. Kuling, hvilket ikke var til Fordeel for Prinds Christians Seilads. Kl. 7½ var et af de fiendtlige Linieskibe paa Stud i Risvandet, og adskillige Stud gjordes nu igiennem Arkelieportene, hvoraf, som man siden erfarede, et bleserede Forrebramstangen og et andet Fokkeraaen; det loie Veir gjorde disse, i sit Kuling maaskee afgjørende Bestadigelser uden Folger. Omtrent ¼ Time varede dette, og nu var det nærmeste af Fiendens Linieskibe oppe paa læ Laaring og gav sit fulde Lag; saa Minutter efter fik Prinds Christian ligeledes Laget fra det andet paa Bagbords Laaring.

Ved begge Lag faldt strax mange Folk, og Skibet gienlød af de Saaredes Jamren. Nu var Bataillen almindelig. Prinds Christian besvarede Fiendens Lag fra begge Sider, næsten hele Tiden paa Pistolskuds Afstand. Kielt vedbleve Bore at faae imod denne Overmagt. Ved ideligen at maatte giøre Affald med Skibet, for at faae Laget til at bære, seiledes bestandig Landet nærmere, hvorved Jessen tillige tænkte paa at tilfætte Skibet, om den ulige Kamp skulde fordre det.

Omtrent Kl. 9 vare Fienderne saa forskudte paa Takkelagen, at de lode sig fakte og holdt op med at skyde i omtrent 1½ Dvarteerstid. Ombord i Prinds Christian var endnu Haabet og Modet usvækket; men Takkelagen var saa forskudt, at den i denne korte Tid ikke tilstrækkeligen kunde blive istandsat. Skildpadden

til Ratlinen om Styrbord var skudt itu, og Korfammen var giennemskudt paa to Steder, saa at Styringen med Grundtallien ogsaa var vanstelig; flere Kanoner paa begge Batterierne vare demonterede; et betydeligt Antal Menneſter vare faldne og saarede: alene i Storemers vare 3 Mand dræbte og 3 saarede af Topsgasterne. Da de fiendtlige Skibe kom op igien bleve de ikke deſtomindre modtagne med et modigt Hurraraab, der lod fra for til agter over hele Skibet, og Lagene vexledes med samme Fyrighed som før. De Engelske fortsatte Attaquen, ligesom før, ved at doublere Prinds Christian, der brugte begge Siders Kanoner efter Omſtandighederne imod dem og holdt ſaaledes Cours nærmere imod Landet, som Kl. 9 $\frac{3}{4}$ ſaaes omtrent 1 $\frac{1}{2}$ Qvartmiil borte.

Denne meer end to Timers trættende Kamp, under stadig Fegtning med begge Sider, maatte endelig efter et ſaa betydeligt Tab af Folk afkræfte det ſielle Mandſkab. Udſigten til at frelſe Skibet blev med hvert Dieblit ringere. De 3 Fregatter vare imidlertid komne til, ſamlede med Liniestibene; kort — Jessen ſaae nu intet Andet for ſig at gjøre, end at lobe Skibet paa Land, for at det ikke ſkulde falde i Fiendens Hænder.

Det ene af de fiendtlige Liniestibe var imidlertid lobet op paa Bagbords Boug og det andet laa paa Styrbords Laaring; deres Hensigt var uidentivl, efter at have givet Laget, at lægge Prinds Christian ombord og tage det ved Entring. Prinds Christian havde allerede ſtaaet et Dieblit paa Grund, men var gleden af igien. Der blev da fra det agterſte Skib raabt om Dvergivelse; men da Jessen endnu ikke vilde beqvemme ſig dertil, fulgte et morderiſt Lag fra begge Skibe, hvorved Capitain Rothe og Lieutenant Top bleve ſaarede og Lieutenant B. Dahlerup tilligemed mange af Mandſkabet faldt. Efterat ogsaa diſſe Lag vare beſvarede, ſtiøndt kun med enkelte Kanoner, praiedes fra Prinds Christian, at man overgav ſig, og Flaget blev da ſtrøget. Kl. var omtrent 10 $\frac{1}{2}$ og Vinden var nu næſten ganſte ſtillet af.

En Officier fra den Commanderende kom ſtrax ombord og lod et Anker falde; men da Skibet ſvaiede op for det, ſtod det

paa Grund og begyndte strax at hugge temmelig stærkt. Saaledes som Prinds Christian laa, var Ugterfibet en lille Rabbellængde fra Landet, omtrent midt paa Siællands Odde. De engelske Skibe vendte strax fra Land og ankrede 3—4 Rabbellængder længere ude.

Fiendens Force bestod af Linieskibene the Stately, Capitain George Parker, armeret med 26 Stykker 24pd. og 28 Stykker 18pd. Kanoner, 12 Stykker 32pd. Carronader og 2 lange Spd. Kanoner, bemanded med 491 Mand; Linieskibet Nassau (forhen det danske Skib Holsteen, taget i 1801) Capitain Robert Campbell, armeret og bemanded ganske som den førstnævnte; Fregatten Quebec paa 44 Kanoner og 2 mindre Fregatter, alle under Parkers Commando.

Tabet ombord i Prinds Christian var, i Faldne: Lieutenanterne Willemoes og W. Dahlerup af Sø-Statens, og Soland af Land-Statens, samt 61 Mand; og i Saarede: 84 Mand haardt saarede, hvoriblandt Capitain Kothe og Premier-Lieutenant Top, og letsaarede vare Chefen og Lieutenanterne Ferry og Thostrup samt 42 Mand. Af de Haardtsaarede døde siden Mange.

Fiendens Tab var betydeligt. Stately havde lidt meest: af Dræbte havde den, saavidt man kunde erfare, havt 12 Mand, og 11 Mand døde i de første Dage efter Bataillen; og endnu d. 1ste April havde den 27 Haardtblesserede paa Sygelisten, som Capitain Kothe tilfældig fik at see. Nassaus Tab var mindre, og angaves, om vi mindes ret, til 4 Døde og heved en Snees Mand blesserede. Reisingen var meget forskudt paa begge Skibe. Stately maatte stærkt belægge alle 3 Master og Vougsprydet med Skaaler; Storstangen maatte stiftes; Under-Ræerne vare svært beskadede (i Stor-Ræen fandtes et Stykke af et overskudt Jernknæ) Vagbordets-Gallerie og en Deel af Speilet var bortskudt, og det kostede 4 Dages strengt Arbeide for at bringe Skibet i den Stand, at det kunde gaae Seil og søge Gothenborg, hvorfra det strax, ved Admiral Saumarez's Ankomst med Flaaden, blev sendt hjem til England, hvor det fik nye Master og en betydelig Reparation.

Strax efter Obergivelsen begyndte Flytningen af Krigsfangerne, som bleve fordeelte paa Linieskibene, uden at det tillodes dem at medtage noget af deres Tøi eller Klæder. Næsten alle Fartøier vare sonderstudte, saa at Flytningen maatte skee med Fregatternes Vaade og gif kun langsomt for sig. De Saarede bleve om F. M. D. d. 23de bragte ombord paa de engelske Linieskibe, og da der gif nogen Søs, medtog dette lang Tid. Englænderne forsøgte nu, ved at kaste nogle Kanoner overbord, at lette Prinds Christian, for at faae den af Grunden; men da det desuagtet vedblev at hugge stærkt, og Vind og Søs stod paa Landet, udtog de blot en Deel af den endnu brugbare Haandarmatur og satte endelig om Aftenen Kl. 7 Tid paa Skibet, som henimod Kl. 10 sprang i Luften.

Saaledes endte, i en ulykkelig men hæderfuld Kamp, det sidste Linieskib af Danmarks gamle Flaade. En Mængde Liig dreve siden op paa Odden, og deriblandt gienkiendes Levningerne af de 3 faldne Officierer, hvilke hæderligen bleve stødte til Jorden paa Oddens Kirkegaard, hvor en smuk Mindestøtte sattes over Graven af en patriotisk Godseier der i Egnen, Fribert ved Navn. Af Braget opstiftedes siden, paa Regjeringens Foranstaltning, en Mængde brugbare Sager, hvoriblandt de fleste af Kanonerne samt Anterne.

Englænderne vare seilede noget længer fra Landet før Ildspaaføttelsen; men da de endnu laae Kysten nær nok til at kunne rækkes med Feltartillerie, og der d. 23de havde viist sig noget Militair paa Landet, sendte de en Parlamentair ind for at tilbyde de Saaredes Udverling og en Vaabenstilstand indtil denne havde fundet Sted. Brændingen forbod imidlertid Fartøiet at lande, og da ingen Røkest tilføiedes dem siden, opgave de Tanken og bleve liggende til d. 26de om Aftenen, da de lettede og seilede til Gothenborg. Fregatterne vare Dagen før affeilede, formodentlig til Storebælt.

Før vi berette videre om det krigsfangne Mandstabs Skiebne, ville vi her meddele Capitain Jessens Rapport om Batalien.

Den er dateret 13de April, men indløb først d. 6te Mai. En tidligere og ganske kort Rapport af 10de findes, som indløb til Collegiet d. 27de April og hvori omtales en Rapport af 30te Marts, der udentviøvl er gaaen tabt undervejs.

Underdanigst Rapport.

Efter at være affeilet fra Helsingørs Rhed d. 21de Marts om Morgenen, gik jeg om Estermiddagen imellem Hasteens Grund og Siællands Rev; saae 3 Seilere, hvoraf de 2 kiendtes at være Orlogsmænd, og den 3die, som søgte ned til dem, antoges ogsaa derfor, skiondt det var os tvivlsomt. Da jeg havde Vinden fra dem og den dog ikke var gunstig til at fortsætte min Bestemmelse, antræde jeg om Aftenen imellem Seiersøen og Revsnaes.

Om Morgenen d. 22de lettede jeg. De 2 Orlogsmænd, som vare til Ankers, lettede og vare forenede med den tredie, der nu ogsaa kiendtes at være en Fregat. Forcen af dem lod sig ikke bedømme; men jeg antog de to for idetmindste svære Fregatter og den tredie for en mindre Fregat. Vinden var østlig, da jeg lettede. Jeg styrede ad Bøltet, men strax efter blev Vinden S. D. Jeg troede det Pligt at løbe Nord efter igien og søge Forstærkning paa Kiøbenhavn's Rhed, da jeg med denne alene saae mig istand til at opfylde min Bestemmelse, ønstende derved at de fiendtlige Skibe skulde jage mig.

Noget efter Middag saaes tvende Skibe komme nordfra. Vinden gik nordligere end Ost, og da jeg antog den ene for en Tredækker, den anden for et svært Orlogsskib, søgte jeg, efter at være passeret imellem Hasteens Grund og Siællands Rev, og Ost for samme, at vinde til Luvart af dem, stræbende tillige at naae tilbage til Sundet. Det lykkedes ikke. Det ene Skib holdt til Luvart af mig; det andet søgte ned i mit Kiølvand. Kl. henimod 7 om Estermiddagen var Orlogsskibet the Stately i Kiølvandet, og paa Skud nær. De agterste Kanoner bleve affyrede, som jeg troer, med god Effect. Det andet Orlogsskib holdt ned; Fregatterne krydsede op, og jeg forudsaae, at Prinds Christian Frederik, som jeg havde den Ære at commandere, vilde

blive et Offer. Jeg søgte derfor at komme Grunden saa nær, at den maatte tilfætte, idet jeg ikke kunde undgaae Slag med saa overlegen Magt. Orlogskibene Stately og Nassau, hver af lige Styrke med mig, og for saavidt stærkere, som deres Carronader ere 32pd., bragte deres Kanoner til at bære paa mig næsten paa een Tid, den ene om Styrbord, den anden om Bagbord, henimod Kl. 8. En fortsat Attaque fra begge Skibene, under den heftigste Tid, vedvarede i mere end $2\frac{1}{2}$ Time. Den blev besvaret af os med en Kraft, som jeg er forvisset om gjør alle mine brave Officierer og hele Mandstabet Ære, endog under det med saa megen Ret hædrede danske Flag.

For en kort Tid under Actionen bleve begge Skibene bragte til at tie, for at reparere. De lod sig fætte og kom op igjen; men Tiden var for kort for os til at istandsætte den lidte Skade. Roret var affudt; hele Skibets Takkelage saa godt som tilintetgiort; begge dets Sider aldeles forskudte, og efter at have modtaget end et Lag af de Fiendtlige, som endnu blev besvaret, da jeg var saa nær Grunden, at jeg var sikker paa, at det mig anfortroede Skib ikke kunde blive Fiendens Bytte (de fiendtlige Linieskibe vare begge staaende ud fra Land, Stately tæt forud om Bagbord, Nassau agterud om Styrbord; de tre Fregatter vare nu komne op) ansaae jeg det for umenneskeligt at opoffre flere af de brave Officierer og Mandskab, jeg havde den Ære at commandere. Skibet var saa godt som tilintetgiort. Jeg overgav mig til the Stately, og Aftenen til d. 23de, da Skibet strar efter Overgivelsen var kommen paa Grund, blev det sat i Brand.

Idet jeg føler mig stolt af at have havt den Ære at commandere et saa bravt Mandskab, bløder mit Hjerte ved at indberette, at de brave Officierer: Premier-Lieutenant Willemoes, Second-Lieutenant W. Dahlerup af Sø-Staten og Premier-Lieutenant Soland af Land-Staten med 61 Mand af det gode Mandskab bleve dræbte; at Capitain Kothe, hvis standhaftige og virksomme Mod er det høie Collegium forud bekiendt, tilligemed den brave og tjenstvrigte Lieutenant Top og henimod 80 Mand

ere haardt blesserede. Capitain Rothes venstre Arm er knuset og den venstre Side betydelig forslaaet. Lieutenant Top har mistet det høre Been. Mindre betydelig saaret er Premier-Lieutenant Ferry, som og udmærkede sig ved koldt Mod, og den brave Thostrup tilligemed nogle og 40 Mand.

Spad Tab Fienden har havt paa Mandstabs veed jeg ikke; men at Skibenes Master, Straag og Takkelage har lidt betydeligt veed jeg. Stately maa have nye Master, og begge Skibene have med megen Anstrængelse ikke kunnet ende deres Reparation, for at gaae tilsoes, i 5 Dage. Jeg veed deres Tab af Folt har ikke været ubetydeligt.

Da Mandskabet fra Prinds Christian Frederik, Matten til d. 23de og hele Dagen d. 23de skulde bringes ombord, var Rulningen meget haard med Paalandsvind, og man ilede saa meget for at faae dem fra Borde (dog med behørig Omhu for de Saarede) at man ikke tillod hverken Officierer eller Mandstabs at bierge deres Sager; mig er en liden Deel af Linned og Gangflæder bleven sparet; Alt er brændt med Skibet.

Jeg, Officierer og Mandskabet bleve derimod behandlede paa de engelske Orlogskibe med en Omhu, som efter min Følelse gjør Gheserne og deres Underhavende megen Ære.

Den 1ste April blev det friske Mandstabs bragt iland til Gothenborg Forstad. Den 10de var Veiret først gunstigt for at lande de Saarede; med disse bleve og alle Dhr. Officierer landede. De overste Befalingsmænd her vise os al mulig Agtelse og Indbyggerne tage Exempel af dem. Den engelske Consul, Hr. Smith, giver sig megen Umage med at gjøre det saa behageligt for Mandskabet, som de tilstaaede Diætpenge ville tillade, og han fortjener derfor min Tak.

At den brave unge Cadet Lütken, som i Slaget viste sig mandelig, ved et uheldigt Fald ombord paa Orlogskibet Stately, mistede sit Liv, er jeg meget bedrøvet over at maatte indberette.

Idet jeg beder det høie Collegium fremlægge denne min underdanigste Rapport for Hs. Majestæts Throne, nærer jeg det

Saab, at blive anbefalet som den, der har udført sin allerunderdanigste Pligt i Forening med alle mine brave Officierer og det hele kielte Mandskab.

Vor allerunderdanigste Begjæring er, at maatte blive udvelede jo før jo heller, for at tiene den allernaadigste Konge.

Forstaden i Götteborg den 13de April 1808.

Underdanigst

C. W. Jesen.

De Uovereensstemmelser, der kunne forekomme Læseren at ligge i Rapporten og vor Beretning om det Passerede, ere at tilskrive Omstændighederne, under hvilke Capitain Jesen skrev sin Rapport. Ved det senere holdte Krigsforhør, hvor Vidnernes Udsagn sammenholdtes med hinanden, og de mange mindre Omstændigheder gjenkaldtes i Hukommelsen, fremkom den Detail, som i de væsentlige Punkter stemme med den Rapport, Rothe hjemme i en roligere Sindsstenining nedskrev og efter Ordre indgav, og som er den vi her nærmest have fulgt. Denne Rapport have vi allerede givet i Archivets 14te Bind, hvorfor vi her udelade den; ikkun dens Slutningsord ville vi optage:

„Resultatet var altsaa, at Linieskibet Prinds Christian Frederik var tabt, dog tabt med Gæ. Der vandtes, foruden Fiendens Agtelse, at af en fiendtlig Magt, bestaaende af 2 Linieskibe og 3 Fregatter, bestemt til at forbyde Troppernes Overgang over Store Bælt, bleve Fregatterne forhindrede i 3 Dage, og Linieskibene i 3 Uger, fra at kunne udrette noget for denne Bestemmelse, og altsaa kun en liden Fregat og en Brig (?) var i Bæltet, som kunde modsætte sig Overgangen, hvilket er at haabe en saa ringe Magt ikke vil være istand til.“ — „Og ikke borde kunne være dem nogen Hindring i, dersom det virkelig var deres Alvor med Overgangen“ — tilføier Rothe i en privat Optegnelse; hvori vi see en ny Bekræftelse paa, at Planen imod Sverrig neppe har været alvorligt meent af vor Allierede.

Vi ville endnu tilføie nogle mindre Træk, meest berørende de faldne Officierer.

Willemoes var den første af Officiererne, der faldt. Han stod paa den forreste Carronadeslæde om Bagbord paa Skandsen — hvor han, som Chefens Adjutant, havde Commando over Kanonerne — for at see ud over Rælingen efter Fienden, da en Kugle borttog ham et Stykke af Hovedskallen. Utroligt, som det kan synes, er det dog bekræftet af Rothes egen Mund — desuagtet sprang han selv ned paa Dækket, greb Rothe ved Armen og bad ham hjælpe sig ned. Rothe ledsagede ham hen til Ugetrappen, hvor han segnede om og var død. Willemoes havde i en meget ung Alder erhvervet sig Navnkundighed ved sin kielke Opførelse 1801 i Slaget paa Rheden. Ombord i Prinds Christian var han afholdt af Alle, for sin godmodige Charakter. Han besad et frygt og haardnakked Mod.

Den næste Officier, der blev Kampens Offer, var Lieutenant Soland af vesterlehnste Regiment. En Straasæt knuste begge hans Been og saarede ham i Underlivet, og i denne ynkelige Forfatning levede han endnu i nogle Timer efter Bataillen. Soland var en Mand paa omtrent 40 Aar. Han var en modig og tjenstvrig Officier, Krigsmand med Liv og Siæl. Sin militaire Dannelselse havde han faaet, efter den Tids Stik, som Fris-corporal ved de Schaakke Jægere, et Corps der var berømt i vor Armees for militair Tone og Tugt. Han var i Begyndelsen af Bataillen posteret paa Hytten med en Deel af Soldatesken; men paa dette meget udsatte Sted bleve tidligt de fleste af hans Folk dræbte eller saarede, saa at han tilsidst stod ene tilbage. Han gik derpaa ned paa Øverste-Batterie til Officiererne der, og sagde i sin rolige, spøgende Tone til dem „Alle mine Karle har sagt Farvel til mig — jeg har ingenting at gjøre meer deroppe; giv mig noget at bestille her hos Eder.“ Snart efter traf det dræbende Stød ham.

Lieutenant B. Dahlerup havde Post paa Øverste-Batterie og faldt i det sidste Lag, Fienden gav. Han var en godmodig Ungling, af et roligt Gemt og en alvorlig, tænkende Charakter. Sit første Bekendtskab med Krigens Scener gjorde han i en

meget ung Alder, i 1801, da han med flere Cadetter blev brugt til at transportere de Dræbte og Saarede iland fra Skibene. Disse blodige Scener — den værste Prøve for et folsomt Gemyt — gjorde et Indtryk paa den 13 Aars Dreng, som i de første Nætter derefter forstyrrede hans Søvn med ængstende Billeder. I 1807 var han paa Blokstibet Mars, som leed endeel af Ilden fra de Engelskes Batterie paa Svanemøllen. Han var af de mere rolige Charakterer, som efterhaanden opvarmes i Kampens Hede til en Følelse af Velbehag: Medens Fienden pauserede, var han samlet med de andre Officierer paa Batteriet; han var da oprømt og yttrede, at han den Dag ret følte sig oplagt til at slaaes. Først nogen Tid efter Bataillen, da han savnedes af sine Kammerater, kom man til Kundskab om at han var falden. Eget opdrev paa Land — Hovedet var affkudt paa Underkæven nær.

Kothe og Top fik ogsaa i sidste Lag deres Saar; den Første paa Skandsen, hvor han under hele Affairen commanderede Manøvren. Top commanderede Underste-Batterie og vilde netop begive sig til Chefen, for at foreslaae ham at lade Folkene forlade Batteriet, saa længe Skibet laa udsat for at bestryges langskibs af Fienden; han havde den ene Fod paa Trappen, da en Kanonkugle borttog den anden. Han krøb da paa Hænderne hen til Krudtlangningslugen og pressede sig ned igiennem den paa Banjerdækket, hvor han blev optaget og bragt til Lazarethet. At en Mand med Tops fyldige Legeme kunde komme igiennem den lille Luge, forekom ham selv ubegribeligt fiden. Venet blev amputeret strax, en Haandsbred nedenfor Knæet.

Det manglede ikke paa Træl af Heroisme blandt Mandskabet, som, nogle faa af de sidst ombordkomne raa Folk undtagne, i Almindelighed udviste en Fyrighed og Uforsagthed, der intet Dieblik svigtede dem, eller lod Rum for Tanken om, dog tilfids at maatte bukke under for Overmagten. Da Fienderne kom op igjen, efter den korte Pause, modtoges de, som vi have berørt ovenfor, med et saa fyrigt Hurraraab, som maa have overbeviist dem om, at der forestod dem endnu en haard Kamp for Seiren

blev deres. Vi have tidligere omtalt en ung Sluproer, Peter Høidal, hvis mageløse Tapperhed længe efter omtaltes med Beundring. Ingen betiente sin Kanon med en saadan Hurtighed som han; Ingen opmuntrede og drev paa sit Mandstabs med en saadan Fyrighed, staffede friske Folk i de Faldnes Sted og Redskaber tilveie fra demonterede Kanoner, som denne unge Nordmand. Et Træk af en anden Slags var det af en jydsk Dreng paa 15—16 Aar, Oppasser hos Lieutenant Krieger; han mistede Benet paa Underste-Batterie, hvor hans Lieutenant ogsaa havde Post, og krybende paa Hænder og Fødder opsøgte han sin Lieutenant, for at spørge ham om han maatte forlade Batteriet for at lade sig bringe ned til Lazarethet. Denne Dreng, slyng og livlig, med ikke ringe Opdragelse og allerede dygtig Matros, døde siden af sit Saar ombord i et af de engelske Skibe. Den lille Cadet Lütken, kun 12 Aar gammel, løb om paa Batteriet med nogle Matrosdreng og tændte de hvert Dieblis udslukte Lys i de dengang brugelige Platlanterner, med en Opmærksomhed og Eiggysldighed for Faren, der langt overgik hans Alder. Takkelagen, som hvert Dieblis blev overstødt, spredsedes igien med samme Koldblodighed som til daglig Brug; Klyverfald alene blev 5 Gange overstødt og atter spredt, og Seilet heist igien. Mange Træk af ualminnelig Kierhed vilde der have været at samle fra denne hæderfulde skiondt uheldige Bataille; men 32 Aar ligge imellem den og os, da vi skrive dette, og vi kunne nu kun ende vor Fortælling med den brave Jesens Vidnesbyrd, at ingenfinde fegtede et kiere Mandstabs under Dannebrog, end Prinds Christians, og det under saa uheldige Omstændigheder som vel var muligt, med Tre-diebelen af Mandstabet modtaget et Par Dage iforveien, hvoraf Mange aldrig forhen havde seet en Kanon — endnu under Udseilingen af Sundet lærtes dem de første Haandgreb af Exercitsen.

Vi vilde nu følge Mandstabet af det ødelagte Skib i Krigsfangensskabet.

De engelske Linieskibe seilede d. 26de Marts tilbage til Gothenborgs Rhed. Isen laa endnu overalt, meer end en Miil ud

fra Staden, af hvilken Grund de Saarede af Krigsfangerne bleve beholdte ombord. Den sunde Deel af Mandstabet, derimod, blev d. 1ste April sendt iland over Isen, og indquarteredes i det forrige ostindiske Compagnies Huse, beliggende ved et Sted kaldet Masthullet, en lille Mil fra Staden. I et Par store Bygninger vare Sovesteder indrettede til dem; Proviandtuddelingen og Rogningen besørgedes ganske som i et Skib, under deres egne Foresattes Opsyn; de havde en stor, med Mure omgiven Plads til at bevæge sig paa. En stærk Vagt af Militair fra Gothenborg bevaagtede Udgangen; imidlertid kunde daglig et vist Antal saavel af Underofficererne som af Folkene faae Tilladelse til at spadserere i Omegnen, ja endog gaae til Staden. Denne menneskekjærlige Behandling vedvarede uafbrudt, selv uagtet nu og da Nogle, tie af Fangenskabets ørkesløse Liv, benyttede Leiligheden til at undvige. Under de Ste Dages Ophold i de engelske Skibe havde Mandstabet lidt meget af Kulden, da de af Mangel paa Plads og Kvietsoi havde havt deres Leie paa det blotte Dæk og ovenpaa Vandfadene i Lasten. Mange fik Hænder og Fodder forfrosne og paa Adskillige maatte Lemmerne affattes.

De Saarede og Syge bleve ombord hos Englænderne pleiede med største Omhu. De syge Officierer bleve indlogerede i Capitain Parkers eget rummelige Sovestue, medens han selv og Jesen toge Leie i Kabinen, hvor Presenninger og Pasmatter vare spigrede for det sønderstudsede Agterspeil, for at holde den strenge Kulde ude.

Et sørgeligt Uheld tildrog sig ombord i Stately, medens den laa paa Gothenborg Rhed. Den unge Cadet Lütken, hvem Jesen i sin Rapport giver det Vidnesbyrd, at han i Slaget viste sig som en Mand, mistede her Livet paa en bedrøvelig Maade. Rundholterne over Kulen vare losfurrede og en Storstang lagt frem for at optages i den Bestadigedes Sted. Lütken vilde gaae ned af Kulsdrappen og greb om Stangen for at holde sig ved den, da denne ved en Bevægelse af Skibet rullede over paa ham og knuste ham imod Drappen. Han levede kun faa Timer efter.

Endeligen, d. 11te April, tillod det mildere Veirlig at transportere de Saarede og Syge iland, skiondt endnu Transporten maatte stee et Stykke over Isen. For disse var et stort Huus indrettet til Lazareth, som stødte op til den foromtalte Plads. Alle Værelser i det 2 Stagers Huus vare optagne. Her nøde de den bedste Pleie og Behandling: Medicin, Fornodenheder og Forfriskninger af enhver tænkelig Slags, Alt var tilstede, paa Requisition, i største Overflødighed. Svære Saar gaves der i Mængde, ikke blot amputerede Lemmer, men frygtelige Splintsaar og Andre, der gjorde sinertefulde og farlige Operationer nødvendige. Mange brændte Saar var der ogsaa, især fra Sprængningen af en Carronadefoggers paa Standsen, med endeel Karduser i, hvorved Nogle bleve frygteligen forbrændte, Andre dræbtes eller saaredes af Kobberstumperne.

Overschirurgen Martini blev, i de første Dage efter Ankomsten iland, angreben af Feberen og døde under dens høieste Symptomer af Sprinkler og Mundsvampe. Andenschirurg Vehler fik da Overtilsynet ved Lazarethet. Han var en Schweitzer af Fødsel, simpel i Boglærdom og Dannelselse, men en udmærket dygtig og utrættelig Mand. Han havde som Estadronschirurg ved den østerrigste Armee gjort Felttogene med i Italien; siden havde han fra Hamborg faret som Skibslæge paa Ostindien. Han var en filden erfaren og øvet Chirurg, besad ogsaa som Læge Alles Tillid og havde et udmærket Held med sine Patienter. I en af sine Rapporter fra Gothenborg anbefaler Jessen ham ogsaa paa Det Varmeste, som den der ved sin Duellighed og Iver havde reddet mange Mennechers Liv*).

Officererne bleve indkvarterede i den ikke langt fra Mast-

*) Denne virkelig brave, skiondt noget raa og derfor maaskee misliedte Mand blev paa Jessens Anbefaling ansat som Overschirurg ved Sø-Etaten med Divisionschirurges Rang, men afgik ved Freden. Han indgik Hæstestab her og ernærede sig siden meest ved Fart med Compagniets Skibe, med et af hvilke han for nogle Aar siden døde paa Piemreisen.

huffet liggende lille By, Majorna, hos Borgere, hvis brave Familier viste dem den hierteligste Deeltagelse. De vare isvrigt paa fuldkommen frie Fod, og kunde paa afgivet almindeligt Tresord gaae hvorhen de vilde, og deeltog saaledes i selstabelige og offentlige Forlystelser i Gothenborg, der laa omtrent en halv Miil borte. Rundeligen bestemte Diætpenge bleve dem udbetalte ved den engelske Consul.

Saaledes hengik nogle Uger. Foraaret indtraadte, og en engelsk Flaade, under Admiral Saumarez, ankom til Gothenborg Rhed, ledsaget af en Transportflaade, der førte en Armee paa en Snees Tusinde Mand, under General Moore. Admiralen lod et Fartoi indrette til at hiemsende de Saarede af Prinds Christians Besætning. Capitain Rothe, Lieutenant Top og saamange af de Saarede, der kunde taale at transporteres, bleve omtrent midt i Mai indstibede og hiemsendte under Ledfagelse af Underchirurgen til Danmark.

Den smitsomme Sygdom, der havde herftet ombord i Prinds Christian, vedblev ogsaa at yttre sig temmelig hyppigt blandt Mandstabet her i Fangenskab, og efterhaanden maatte næsten alle Officiererne gienneengaae den, dog — med Undtagelse af Lieutenant Braag, der i hoi Grad var angreben — ifkun dem der havde gjort hele Wintercampagnen med. Ogsaa paa de engelske Skibe, der havde havt Mandstabet ombord som Krigsfanger, fandt den Indgang, og man fik siden at vide, at de især paa Stately havde mistet mange Folk ved den.

I de sidste Dage af Mai kom endelig Ordre, at de danske Krigsfanger skulde sendes til England. I Transportskibe af Flaaden bleve bestemte hertil, og d. 30te Mai indstibedes Lieutenanterne Krieger, S. Dahlerup, Lütken og Thostrup, Cadetterne Wulff og Weidemann, Civilbetiente, Underofficierer og Mandskab, i Alt 370 Mand. Tilbage blev Chefen Capitain Jeszen, Lieutenanterne Ferry og Braag samt Proviantsforvalter Møller, hvilke alle vare syge af Feberen, desuden Chirurg Bekler med 37 Mand, Saarede og Syge. Disse bleve alle, imod Slutningen af Juni,

udvexlede fra Danmark og hiemsendte. Desfaterede vare omtrent 30 Mand.

Et Par Dage forbleve Transportflibene liggende paa Gothenborg Rhed. Her laae dengang Admiralen med en stor Deel af Flaaden, der var bestemt til Østersøen og imod Rusland, og hele Transportflaaden med Armeen ombord. Der var nemlig opstaaet Uenighed imellem den engelske General og de Svenske, angaaende denne Auxiliairarmees Operationer, idet Sverrig forlangte dens Hielp imod Russerne, der gjorde store Fremstridt i Finland*) og Sir John Moore havde derimod Ordre til at gjøre Indfald i Norge fra Sverrigs Grændse — saa hed det — hvilken Strid endtes med, at Armeen, uden at udfibes, vendte tilbage til England, hvorfra den kort efter blev sendt til Spanien**).

*) I Gothenborg saae vi, hvorledes et klett og krigerst Folk i Nødens Tid stiller Forsvarere for det betrangte Fædreland. I Gothenborg saae vi daglig — torde vi næsten sige — Flokke af unge Bønderkarle ankomme, som vare ydstrevne til Tienesten. 14 Dages Exercits fra den aarke Morgen til Solens Nedgang (da altid efter gammel svensk Skik Exercitsen endtes med en høit opløst Aftebøn) og nu var Soldaten færdig. Mondering og Feltteqipage leveret ham og afsted ekspederedes han til Armeen i Finland. Og dog hørte vi aldrig, medens vi opholdt os i Gothenborg, Mismod's Ittring eller Klage over Krigen eller de Offere den krævede. Folket havde endnu saameget tilbage af den gamle Funke fra de „Carollinska Lidet“.

**) En af de meest henrykkende af Krigslivets Scener, der kan tænkes, vare vi Vidne til her paa Rheden: da, i den stille Sommeraften, ved Solens Nedgang, Bagstuddet gik fra Admiralsflibet, og dets rullende Echo imellem Fjeldene afløstes af de utallige Geværskud, der knalbede fra Skib til Skib som en Løbeild over hele den talrige Flaade af Krigs- og Transportflibe, idet Flagene bleve strøgne og Musikken fra den hele Armees forskiellige Tropparter: Trompetens Smettegen, Jægerhornets sulde Toner, Trommens Hvirvel og Janitschar-Musikkens Klang lød fiern og nær hen over den stille Havflade, hilsende den nedgaaende Sol. — Gothenborg Rhed var, under Krigen, Samlingspladsen for de engelske Flaader og Convoier. Den er en af de rummeligste i Verden. I 1813, mod

Binden blev god, og Transportflibene med det fangne Mand-
 skab fra Prinds Christian afseilede i Følge med nogle flere, un-
 der et Par smaa Krigsflibes Convoi, til England. Yarmouths
 Rhed blev anlobet og her foresandtes Liniesflibet Stately, som nu
 var istandsat efter Bataillen og havde faaet hele Reisingen om-
 stiftet, alle Master, Vougspryd ic. nyt. Statelys Næstcommande-
 rende praiede her Transportflibet, som de danske Officierer vare
 paa, og fortalte dem blandt Andet det store Tab de havde lidt
 ved den fra Prinds Christian indførte smitsomme Sygdom, ikke
 færre end 40 Mand. Flibene seilede derpaa til Sheerness, hvor-
 fra Krigsfangerne, paa Smaacuttere, bleve førte opad Revieret til
 Chatham. Her laa, i et Bassin, Floden Medway danner, af
 heved $\frac{1}{2}$ Miils Giennemsnit, omtrent en Snes gamle Liniesflibe,
 der, under det dengang velbekiendte Navn af Prisonsflibe, Frank-
 mændenes aldrig uden Gru og Forbandelser nævnte pontons de
 Chatham, have et hiin Tids Historie lidet hændrende Rye, idet
 til dem knytter sig Grindringen om et Princip i Datidens Krigs-
 politik, saa umenneskeligt, at begge de kæmpende Magter vare
 lige ivrige i at vælte Brøden for dets første Paasund overpaa
 den anden. Cabrera-Dens gruelige Scener, uden at England
 vilde eller kunde giøre en Ende paa dem, tale stærkt for Frank-
 rigs Paastand, at det var England, der af Politik vedblev haard-
 nakket at aflaae Udverlingen af Krigsfanger, hvorved Antallet af
 dem vorte saa stærkt, at man for egen Sikkerhed bleve nødte til
 hiin grusomme Indspærring. Hvor stærkt contrasterede ikke den
 engelske Regiering heri med Individerne af denne Nation, som

Slutningen af October, laae vi der, som Krigsfange paa en en-
 gelsk Orlogsbrig, i Selskab, som man sagde, med henved 1000
 Seilere. Sele den tilbagevendende engelske Flaade, 4 store Con-
 voier fra Nersøen og endeel Transportflibe med 4 spanske Regi-
 menter fra de franske Armeer, alle vare her ventende paa Bind
 for at vende tilbage til England. I en Storm af N. V. som
 indfaldt i denne Tid, saae vi i Lobet af Dagen henved 100 Sei-
 lere, hvis Touge sprang, søge Frelse op ad Revieret.

næsten uden Undtagelse behandlede den overvundne Fiende med ridderligt Edelmød.

Disse Prisonskibe vare uden Master; alle Kanonporte vare tillukkede med stærke Jerngittere, og baade ved de indvendige Indretninger og tæt til Vandet liggende Gallerier udvendig, heelt rundtom Skibet for Skildvagterne, havde man anstrænget Opfindsomheden for at sikkre sig imod Fangernes Forsøg paa at sætte sig i Frihed. Hvert Skib rummede fra 700 til henved 1000 Mand Fangne. Allerede den første Nærmelse til et af disse Skibe indjog Gysen: de stoiende, strigende Franskmænd flokkedes til Gitteret i hver en Port; deres elendige Udseende, halv nøgne, med langt Skiæg, deres gule Fangedragt, Alt gav dem Udseende af Galeislaver. Paa et saadant Skib bleve Bore satte ombord — dog bleve snart de Danske affondrede paa et eget Skib for dem selv — og her begyndte først alle et strengt og langvarigt Fangenskabslidelse for det overblevne Mandskab fra Prinds Christian. Indespærret i et snevert og usundt Fængsel, med det tantaliserende Syn af de nærliggende grønklædte Kyster daglig for Die; uden ringeste Bestættigelse; paa en yderst knap og eensformig Fangekost; berøvet enhver lille tilvant Nydelse af Tobak, Al og spiritueuse Drikkevarer, henlevede Mange her 6 lange Aar af deres bedste Ungdom. Mange sank under Byrden af disse Lidelser: tærende Sygdomme, en Folge af Mismod og Græmmelse, lagde en Mængde Danske og Norske i Graven, medens Franskmanden med et lettere Sind bar Frihedens Tab. I de første Aar kæmpede den danske Matros standhaftig imod Fristelserne til at gaae over til Fienden; men siden toge Mange Tjeneste, vel paa de engelske Ostindiefarere først, dog bleve de som oftest derfra pressede til Orlogstienesten. De saa overblevne norske Soldater fra Prinds Christian, hed det siden, havde Alle ladet sig hverve til Armeen i Spanien *).

*) Det blev vor Lob under Krigen atter at besøge disse Prisonskibe. Et længere Ophold paa dem gjorde os da bekendt med det høist

Her stilles Officiererne fra deres brave Vaabenfæller. Efter et Par Dages Ophold paa Prisonstibet erholdt de Passer til at reise op i Landet til Byen Reading i Berkshire, en smuk Landstad paa 10—12000 Indvaanere og omtrent 10 danske Mile fra London. I denne By, der var anvist dem til Opholdsted paa deres Parol, forefandt de henved 300 Landsmænd, Koffardicapitainer og Styrmand og senere ogsaa Officiererne fra de capitulerede danske Der i Vestindien. Ogsaa for Prinds Christians Officierer contrasterede Fangenskabets her mod det mildere i Gothenborg: efter Solens Nedgang var det dem forbudt at være ude af deres Bolig; kun paa den almindelige Hovedlandevei og ikke længer end en Fierdingvei (en engelsk Mil) fra Byen var det dem tilladt at spadserere; fandtes de ude efter Solens Nedgang eller paa Biveie og Fodstier, selv indenfor den tilladte Afstand, var det Enhver tilladt at anholde dem og de havde da forbrudt deres Parol. Under denne strenge Indstrækning i Friheden og paa det kummerlige Gehalt af 1½ Shilling engelsk om Dagen af den engelske Regiering, affkaarne enhver Communication med Fædrelandet tilbragte de her 7 Maaneder, da de først i Januar udverledes og vendte hjem over Norge med et dansk Koffardiskib.

Dg her slutte vi vor Fortælling. Maa skee have vi mangen

eienbommelige Liv, der her af Trang til at formilde sig Fangenskabets Rædsler havde ordnet sig. En Skildring af dette, tilligemed Scener fra vort eget Ophold i Bahama (det danske Fangeskib) find: vi maa skee Leilighed til engang at forelægge vore Læsere. Vor Plan var det, at denne Prinds Christians Campagne skulde danne Begyndelsen til en Række Erindringer fra Krigen, ikke blot saadanne, hvortil vore egne Hændelser give Materialet, men Alt hvad vi fra hiin Tid med Sikkerhed selv mindes, eller hvortil vi tør forvente os Bidrag meddeelt af Andre. Vi have troet, at saadanne mindre Træk, hvorom officielle Rapporter Intet kunne indeholde, vel kunne fortiene at opbevares, baade som Bidrag til Kundskab om hiin Tids Aand og som Incitament for Kiærlighed til en Stand, hvis rette Liv en langvarig Fred efterhaanden svækker Billedet af.

Gang sat Læserens Taalmodighed paa Prøve, ved at inddrage mangen uinteressant og ubetydelig Omstændighed i vor Beretning. Men, hvor let forledes man ikke til Snakksomhed, naar man kommer til at omtale en længst forsvunden, paa Grundringer rig Periode af Ungdomslivet. Dette være da vor Undskyldning.

Navigationens-Skolen i Kiøbenhavn.

Andre Landes Exempel i Forening med den almindelig erkiendte Trang til en ydre Impuls, for at vække en større Sands, blandt vore Søfarende, for den videnskabelige Navigation, bevægede nu afdøde Commandeurcapitain de Coninck til i Aaret 1828 at indgaae med et allerunderdanigst Forslag til Oprettelsen af en Dannelsesanstalt for unge Søfarende af Koffardifarten. En Commission blev i denne Anledning nedsat. Dens Forhandlinger traf hen i 1830, og deres allerunderdanigste Betænkning, skiondt ikke tiltraadende daværende Capt. de Conincks fulde Plan, som for kostbar og maafløe ogsaa med for liden practisk Tendents, gif ud paa at foreslaae temmelig omfattende Forandringer i Styrmandsexamen og overhovedet en fuldstændigere Ordnen af Alt derhen hørende, i Eighed med andre oplyste Søfarende Nationer, hvorfra man ved vore Consuler havde indhentet fuldstændige og detaillerede Beretninger om denne Sag.

Pf dette Forslag blev imidlertid endnu ifkun enkelte Punkter fundne tiltraadelige at antage, og i saadan Anledning blev ved allerhøieste Rescript en Navigations-Skole-Direction udnævnt under 24de April 1833, bestaaende af Navigations-Directeuren, med Forsæde, en af Admiralitetet dertil foreslaaet Sø-Officier, 2 af Kiøbenhavns Grosserere, der tillige ere Skibsredere, og Skipperlaugets Aldermand. Denne Direction blev det overdraget at indgive Forslag, angaaende Oprettelsen af en ny Skole, bestemt

til at forstaae Uunderviisning i Navigation og Styrmandskab, saafremt Skipperlaugets Skole ikke dertil, i alle Fald med nogen Forandring i dens nuværende Indretning, maatte findes tilstrækkelig. Ligeledes havde Directionen at give Betænkning om, hvad der til en særskilt Examen i Længdens Beregning kunde være at foreskrive: Problemernes nøiagtige Bestemmelse, Examinationens Former, Charaktererne m. m.; dog under den udtrykkelige allerhøieste Bestemmelse, at en saadan Examen skulde forblive en frivillig Sag og ikke medføre nogen løsbestemt Begunstigelse; og endeligen om Hensigtsmæssigheden af en udtrykkelig Forfrist for hvad der til den almindelige, forhen paabudne Styrmandsexamen skulde fordres.

Den eneste offentlige Navigations-Skole i Danmark var den omtalte Skipperlaugets Skole i Kiøbenhavn, hvilken Lauget, ved dets Artikler af Mæ 1707, var forpligtet til at vedligeholde, saaledes, at det gav eller bekostede Locale til Skolen med en Beboelsesleilighed til Læreren, som det antog med Navigations-Directurens Sanction, under hvilken Embedsmands Overtilsyn Skolen forterede. Til Vedetlag herfor nød Laugskassen, dets Betiente og Fattige i Alt 5 Rbd. 72 §. i Gebyrer af Enhver, der underkastede sig Styrmandsexamen i Kiøbenhavn, og havde desuden Ret til et befætte 6 Gratistpladser aarlig i Skolen.

Hvad der skulde fordres Kundskab om, ved den befalede Styrmandsexamen, var ved intet Lovbud foreskrevet, men beroede paa Navigations-Directuren, som naturligtvis ikke var bleven staaende stille ved hvad der i Begyndelsen af forrige Aarhundrede kaldtes „forsvarlig Kundskab i Navigationen“, men havde benyttet den ham givne Frihed til, altsom Videnskaberne Fremstridt i Tidens Løb medførte det, successive at indføre flere Problemer. Dog havde den sidste Navigations-Directeur, Admiral Wleugel, ikke vovet, hertil at føie Tids- og Længdebestemmelses-Problemerne, fordi deels disse fordre nogen større Dannelse og Forstandscultur, end man efter Nationaldannelsens daværende Trin torde gjøre Regning paa almindelig iblandt de forskellige Classer af

Søfarende, der alle havde den samme Examen fælleds; deels ogsaa fordi en stor Deel af vor Søfart var af en Natur, der ikke gjorde Længdeobservationer udtrykkelig nødvendige eller til en Hovedsag for Navigationen, og en anden idetmindste lige saa stor Deel — den indenrigste Fart, den paa Norge, de nærmeste Havne i Østersøen o. s. v. — fandt endog slet ingen Anvendelse for dem. Imidlertid havde han allerede siden 1791 indstiftet en privat Længdeexamen, hvorved Enhver, der ønskede det, kunde erhverve hans Embedsattest om Kundskab i denne Navigationens høiere Green.

I Harmonie med denne vistnok meget rigtige Anskuelse af Admiral Bleugel, og for dog tillige at give en, som man troede, nødvendig Impuls til Udbredelsen af den fuldstændigere Kundskab om Navigationen iblandt vore Søfarende, havde den førstnævnte Commission allerede foreslaaet en Inddeling i Classer af Skipper og Styrmand efter Farvandene, ligesom de Franstes aux longs cours og Cabotage, og derefter fastsat Gradationer i Styrmandskunsten, passende for hver, hvorved Fordringerne ikke lidet indskrænkedes for den laveste Classe medens de indbefattede den fuldstændige Navigation for den høieste Classe, istedetfor som nu at holde en Middelvei, der er for meget for den Ene og for lidt for den Anden. Denne Afsondring i Classer mødte Indsigelser fra flere derom forhørte Handelsauthoriteter, som formentligen til Hinder for den frie Handelsrørelse.

Hvad altsaa den nye oprettede Skoledirection havde at bestræbe sig for var fornemmelig, at gienoplive den næsten kun i Navnet eksisterende Skole. De nødvendige Fonds savnede man, og Skolens Forbindelse med Skipperlauget og dens Afhængighed af det stode i længere Tid i Veien for Directionens Frihed til at virke noget Giennemgribende for dens Opkomst. Lauget modsatte sig en Tidlang at Skolen maatte udløses af dette Forhold.

Admiral Bleugel afgik imidlertid ved Døden og en ny Navigations-Directeur blev ansat. Endeligen var man, efter meget Arbeide og tidspildende Conferencer med Skipperlauget, til

hvis Generalforsamling Alt, Laugets Interesser berørende, maatte appelleres fra Oldermændens Side — endeligen var man kommen saavidt, at en Cancellieplacat emaneredes d. 11te April 1837, hvorved saavel den almindelige Styrmands-Examen som den frivillige Længde-Examen bleve ordnede paa en bestemt Fod, baade med Hensyn til de Kundskaber, der skulle fordres, og til det Formelle. Gebyrerne fastsattes ved dette Lovbud, for den Første til 13 Rbd. 76 §. og for den Sidste til 8 Rbd. 88 §.

Et Reglement for Skolen approberedes af Cancelliet under 13de samme Maaned. Læreren, som antages og afskediges af Directionen, erholder fri Bolig med Skolelocale, 200 Rbd. aarlig Løn og endelig en vis maanedlig Betaling af hver Elev, hvilken Skolepenge fastsættes af Cancelliet paa Skoledirectionens Indstilling, og ved hver Forandring heri bringes til offentlig Kundskab, igiennem de offentlige Tidender og ved Opslagning i Skippernes Laugshuus og Skolelocalet. For Tiden er den fastsat til 12 Rbd. Skipperlauget skulde bestøtte, som for, Skolelocalet med Tilbehør og Bolig til Læreren, afgive et opvarmet Bærelse til Examen's Afholdelse og Directionsforsamlinger, stille en Opsynsmand ved Examen og endelig betale til den af Directionen forvaltede Skolecasse 120 Rbd. aarlig, som var det Lauget forhen havde betalt til 2 af dets ældre Medlemmer for at være Visiddere ved Examen, hvilke nu bortfalde, da Examen bliver offentlig.

Al Gebyrerne tilfaldt for den almindelige Styrmandsexamen, ligesom tidligere, 5 Rbd. 72 §. Skipperlauget, og for Længde-Examen 1 Rbd. 72 §. Til Skolekassen fald for hver Examen 2 Rbd. af de ovennævnte Gebyrer. Ligeledes beholdt Lauget sin ældre Ret til at besætte 6 Gratistpladse aarlig ved Skolen.

Det viste sig imidlertid snart, at Examinandernes Antal var i et stadigt Aftagende lige siden 1835, og Skipperlauget fandt nu, at det med de forringede Indtægter fra denne Kilde ikke kunde bære den Byrde, Skolens Vedligeholdelse var det, saameget mere som Kiøbenhavns stærkt aftagne Skibsfart gjorde Skaar i Laugets andre Indtægter. Paa Grund heraf ansøgte da Lauget

om, enten at blive tillagt en Lasteafgift af hvert Skib, der foer paa Staden, eller at det maatte fritages for Erlæggelsen af de 120 Rbd. aarlig til Skolekassen, eller, som sidste Alternativ, at det maatte træde ud af al Forbindelse med Skolen.

Under 17de April 1839 bevilgedes ved en Kongelig Resolution det af Stipperlauget sidststillede Alternativ, og som Følge heraf er Skolen fra October Flyttetid s. A. ophørt at være Lauget vedkommende. Ligeledes tilfaldt nu de Gebyrer, Lauget før oppebar af Examinanderne, Skolekassen, der igjen afholder alle og enhver Udgift ved Skolen saavelsom ved Styrmands-Examen.

Skolens eneste Indtægtskilde var altsaa de i Kiøbenhavn afsløverede Styrmandsexamina; men da Antallet paa Examinander i de sidste 3—4 Aar var gradeviis aftaget til 30—40 medens det i Hertugdømmene, hos Examinator i Tønningen, var steget endog i et større Forhold, saa har Læreren for det Første renonceret paa fast Løn, og hans eneste Fordeel fremfor enhver Anden, der giver sig af med at undervise til Styrmandsexamen, er den af Skolekassen bekostede Fribolig.

Skolens Tilstand var altsaa langt fra blomstrende, for at være Landets eneste offentlige Navigations-Skole, den der under en kyndig Directions Bestyrelse skulde være som Normal-skole for de faa private Navigations-Skoler der endnu gives i Provindserne. Men til at udrette Noget manglede den de nødvendige Fonds. For at tilveiebringe disse henvendte man sig til forskellige Societeter, for hvem Skibsfartens Ophøst maatte være af Interesse, og der indløb saaledes i nysafvigte Aar, som Gaver eengang for alle, 300 Rbd. fra den Keisersenske Fond, 100 Rbd. fra Grosserer-Societet, 100 Rbd. fra So-Assurance Compagniet, og aarlig i 3 Aar 50 Rbd. fra de private Assurandører. Med denne ikke ubetydelige Hjælp seer Directionen sig for det Første istand til at anskaffe de nødvendige Bøger og Instrumenter til Skolen, hvilken for Tiden er paa Christianshavn, i Overgaden over Vandet, og hvor man har indrettet et lille Observatorium, der endnu savner den

Fuldkommenhed, man haaber engang i Tiden at blive istand til at give det.

Paa Grund af det ringe Antal Examinander, der aarligen indfinde sig i Kiøbenhavn, ere Skolens Indtægter fra denne dens eneste Kilde neppe tilstrækkelige til at dække de nødvendige Udgifter, til Huusleien, Løn til Opsynet ved Examen m. M. Det er imidlertid at haabe, at disse Indtægter med Tiden ville forøges, siden det under 7de September f. A. udkomne Cancelliepatent for Hertugdømmene, hvorved Gienstandene for begge Examina ere bragte til fuldkommen Eighed i begge Rigeets Dele, og hvoraf man tør haabe, at den Aaledning, som de mindre strenge Fordringer, der gjordes ved Examen i Tønningen, gave til Mange at foretrække dette Examinationssted for Kiøbenhavn, noget vil forsvinde.

Dette er da Skolens Tilstand for nærværende Tid. Vel er saaledes Grunden lagt til fuldkomnere Navigationskundskabers Udbredelse iblandt vore Søfarende, saavel theoretisk som practisk; men endnu er der meget tilbage at ønske, for at denne Skole kan komme paa et Trin, der svarer til Videnskabens Udvikling og den Vigtighed, den i vore Dage har erholdt ved en Skibsfart, der har aabnet sig for os, og som meer end nogen Anden kræver dygtige Navigateurer — paa Sydamerika og Sydhavet. Saaledes var det ønskeligt, om der ved denne Skole gaves Leilighed til, ligesom ved flere fremmede Navigations-Skoler, at Eleverne kunde udvide deres Kundskab i Modersmaalet, i Engelsk, i Handelskundskaber m. M. Eigeledes vilde et Winterkursus, hvori Navigationen videre udvikles for Capitainer, Styrmand og Andre, der allerede have taget Examen, ogsaa bære gavnlige Frugter.

Men alt dette udkræver et større Locale, et større og bedre indrettet og forsynet Observatorium, flere Lærere, med andre Ord flere Midler, og hertil vides idetmindste fra det Offentliges Side neppe nogen Udvei. Der er da ikkun det Haab, at Flere ville, af patriotisk Interesse for vor Skibsfart, denne vigtige Næringskilde for vort Fædreland, føle sig opfordrede til at følge det

Veldædigheds Exempel, som de ovennævnte Skolens Belgiorere have givet. Vilde saaledes flere, den søfarende Stands Venner og Medlemmer betænke Skolen med Gaver, da kunde maaskee deraf dannes en Fond, hvis Renter med Tiden kunde blive tilstrækkelige til succesfulde at indføre de forønskede Udvidelser og Forbedringer ved Underviisningen.

Endnu staaer os tilbage at berette, hvad der fra det Kongelige Admiralitets- og Commisariats-Collegium er foranstaltet til de vordende Styrmands Uddannelse som practiske Navigateurer. Siden Aaret 1836 blive Cheferne af de hvert Aar udgaaende Krigsskibe beordrede, at lade alle de ombord værende Matroser, der have taget Styrmandsexamen, øve i at tage Observationer, under Veiledning af en eller flere af Skibets Officierer. Instrumenter til dette Brug medgives Skibene. Alle Observationer indskrives egenhændig af de respective Observateurer i en Observationsprotocol, der er indrettet ganske som de for Skibet autoriserede Observationsprotocoller, og ved Togets Ende afleveres denne til Navigationsdirecteuren, med vedtegnet Officiersrecommendation for hver Elev, saa at enhver Skibsfører eller Rheder kan hos Navigationsdirecteuren erhverve Oplysning om dette eller hiint Individis Færdighed i denne Deel af Navigationen.

Tale holden til Søcadetterne 1787.

Af Capitain Sneedorf.

Mine Herrer! De ere atter her forsamlede under Danmarks Flag, for at lære, baade at tiene værdigen under det og tillige engang i Tiden selv at føre det ubesmattet og hædret over Havet, baade i den sikkre Fred og i den deilige Strid for Fædrelandet.

De Raad jeg sidst gav Dem; de Anstalter jeg forkyndte Dem, jeg havde truffet; de Anviisninger jeg meddeelte Dem til

at gaae Deres stolte Bane saa let og raft som muligt — de vare de bedste, jeg dengang vidste — de ere det endnu.

Jeg skal derfor ikke alene denne Gang, men endog hver Gang jeg har den Ære at staae i Spidsen for Dem under Dannebrog, gientage hvad jeg første Gang sagde Dem, omendstiondt stundom med andre Ord.

I Orlogstienesten er Subordinationen Hoved-Drivesledren. Den uoovervindelige Niels Juel havde kun været et enkelt ubetydeligt Menneſte imod Sverrigs hele Magt, havde ei Subordinationen baade først dannet ham til at lyde og siden givet ham den uhyre Kraft, at hans Mundsveir bevingede i et Dieblit alle Dannerkongens Orlogsskibe. Derfor slog han ogsaa ikke alene en Flaade, der var henved dobbelt saa stærk som hans; men han erobrede og tilintetgjorde næsten Halsdelen af den. Derfor gjorde Gabel, hvad ingen Admiral saalænge Verden staaer har gjort: han gif i Strid med en Flaade lige saa stærk som hans, slog den og tog den heel, saa ikke en Vaad blev tilbage, der kunde bringe Sverrigs Konge Tidende om det uhorſte Nederlag.

I vore Dage have vi seet den engelske Admiral Pallisers Langsomhed, i at subordinere sig Admiral Keppels Ordre, volde, at den sikkre Seier over d'Orvilliers blev forspildt, og at en stor Deel af Frankrigs Rigdom slap England ud af Hænderne. Vi have seet den franske Admiral Bougainville styre, tvertimod de Grasses Ordre, en anden Cours, og Rodney slog ikke alene Frankrigs store Flaade, men tog endog den behiortede men uslykkelige de Grasse selv til Fange, fordi den ham subordonerte Admiral manglede Subordination.

Vel har den partiske Verden ikke straffet disse tvende Admiraler; men den Førstes Navn skal altid staae tvivlsomt og den Andens altid med Skiendsel i Verdens Aarbøger; og selv det store Navn, han har indlagt sig som en af Jordens Omseilere og det mærkværdige Dtaheites Dydager, kan ikke redde ham fra at være den ærefiære Søkrigers Afsty og den Usubordineredes Stræk.

Wine Herrer! Man har bestyldt vor Tidsalder for, at der ei

findes nu den Subordination som iblandt Fædrene — det er ikke i Danmark alene, men det er i andre Lande, den Klage høres. Frankrig har nylig stræbt at ophiælpe dette ved nye og strengere Krigsartikler. Hvilket bittert Saar for vor nu i nogle Aarhundreder berømmelige So-Stat, om dette ogsaa skulde stee hos os. Nei, M. Herrer! det ville De ikke tillade. Det er i Dem, jeg her seer den kommende Søkriger-Skare, der engang, sammenbunden ved Subordinationens uoploselige Baand, skal værne om Fædrelandet lige saa mandigen som Fortidens Jueler, Sebesteder, Gabeler og Tordenstiolder. Enhver af Dem skærpe sig derfor denne Dyd ret ind i Siælen; sætte sin høieste, fineste Ære deri, at lige saa raft og bestemt han er til at commandere, lige saa rede er han i samme Dieblif til at udføre med Villighed og Hurtighed hvad hans næste Foresatte befaler ham. Ingen modtage nogen Ordre af hvo det end være, uden blottet Hoved. Ingen være langsom eller seen i at udføre det Befalede; men Alle kappes om at være driftige og adlydende; da gaaer Orlogstienesten rap — da svæver Dannebrog herligt betient over Oceanet.

Alt adelig, mandig Krigeradfærd er ikke alene en Ziir, men en hoi Nødvendighed for Søkrigeren, der saa ofte bliver udsendt i Statens Ærinde og derfor er den efter hvem Nationen bliver bedomt udenlands, det ville de føle M. Herrer; og hvo der elsker sit Land, elsker dets Ære, han beslitte sig ikke alene paa den Anstændighed, man nødvendigviis maa vente af unge Mennesker, hvis Stand og Opdragelse adskiller dem fra Pøbelen; men han gjøre meer — han stræbe i finere Kundskab om sin Metier at adskille sig fra Archeliemesteren, Styrmanden og den blot praktiske Sømand; han stille sig fra den raa Kaper ved blidere og retfærdigere Behandling af sin Undermand, fra Koffardmanden ved finere Begreber om Æren, og overalt vise han, at hvor hans Pligt eller hvor hans Siæls Høihed skulde lide det mindste for den største Vinding, der er han Mand.

De ere her M. Herrer forsamlede paa et Sted, hvor Deres timelige Velfærd skal afgjøres, efter de Studsmaal, De erhverve

fig om Deres Dygtighed til engang i Tiden at tiene Landet som Sø-Officiere.

Foruden Subordination og ædel Udsærd er derfor Kundskaber og Praktik i Metier'en, hvad der især bør ligge Dem om Hjertet.

De Kundskaber, hvilke den der er eller skal være Søkriger har at besidde sig paa ombord, kunne henføres under følgende 5 Classer.

- 1) Det praktiske Sømandskab.
- 2) Det praktiske Styrmandskab.
- 3) Det praktiske Sø-Artillerie.
- 4) Orlogs-Politiet eller Ordens Holdelse i et Krigsskib.
- 5) Den praktiske Evolution.

Den sidste af disse, eller den praktiske Evolution, lader sig ikke lære med et enkelt Skib, men maa læres i Flaade eller Eskadre. De andre Fire, derimod, ville vi M. Herrer, med samlede Kræfter besidde os paa, saavel ved Underviisning som Praktik, at skaffe os den muligste Færdighed i. Og for at gjøre Veien hertil saa let som muligt, har jeg paalagt enhver Quartierchef at lære sine Underhavende Alt hvad han veed. Jeg skal tillige, saa ofte der er Leilighed og om muligt hveranden Dag, holde et undervisende Examinatorium i det praktiske Sømandskab. Desforuden bekendtgjør jeg herved, ligesom paa forrige Tour, at det staaer Enhver frit for, fra den Yngste til den Ældste, at gjøre mig Spørgsmaal i Metier'en, fra det Allersimpleste til det Allervanskeligste, paa hvad Tid af Dagen han vil. Jeg skal besvare det saavidt det er mig muligt, eller — som Nogle af Dem allerede have erfaret — tilstaae Dem, jeg ikke veed det.

Dette er Formaalet, jeg har at henvise Dem til, og Veien De har at betræde. Hiint er eens for Dem alle; denne eens og lige aaben for Dem alle. Nu maa Enhver bruge sig saagodt han kan. Jeg opmuntrer Ingen; Jeg lokker ikke en Æneste eet Skridt længer frem, end han selv vil gaae. Jeg har baade paa forrige Tour fundet saamegen Lyst hos Dem, at jeg ikke troer det behøves, og jeg anseer tillige Orlogstienesten for saa stolt og

saar ædel, at det var en Fornærmelse imod den at overtale Nogen til at elske den. Overalt er det min uomstødelige Mening, mit grundfaste Princip, at den der ikke af sand indvortes Drift brænder efter at være Sø-Officier, han duer ikke til at være det, om han end havde den lyseste Forstand, det kielteste Hierte og den stolteste Helbred.

Slaveskibe paa Havana.

(Naut. Mag., Septbr. 1839.)

Roffardisibene ligge ved Stadens Bærster eller i Rækker paa Cabana-Siden; den Skov af Master, man der seer, fremviser næsten alle søfarende Nationers Flag i Verden. De forskiellige fremmede Krigsskibe, en stor befæstet Stad, Dampskibe og Handelsstummelen, Alt tilkiendegiver den Fremmede, at han er paa et Sted, hvor en meget stor og blomstrende Handel hersker.

Slaveskibene ere blandede imellem Skibene paa Cabana-Siden og ere meget let kiendte paa deres yderst nette og fine Skraag og Takling. I dette Dieblit findes her over 20 Skibe, Brigger og Brigantiner, og en Mængde af Hermaphrodit-Taklinger. Neppe en Dag passerer, uden at nogle af dem slipper ud, altid under spansk Flag, og andre, efter at have landsat deres Ladning og heist portugisisk Flag, komme dristigt ind. De to største og smukkeste ere Fregat-skibene Venus og Socorro, hver omtrent paa 350 Tons. De have meget hoi Keisning; jeg var forbausset over deres uhyre Mersseil. Begge ere to overmaade smukke Corvetter, borede til 20 Kanoner, udrustede i den meest luxuriøse Stiil, og forsynede med Alt af bedste Sort. Venus er saa skarp som et af vore Flod-Dampskibe og seer lidt rank ud. Dens første Reise gjorde den i 3 Maaneder og 14 Dage, og landede 830 Slaver tæt ved Havana. Det blev anseet for den bedste Speculation, man i lang Tid havde hørt tale om, og Rhederne gjorde Capi-

tainen en Present af 20,000 Piastre. Da Socorro kom ind, efter at have landsat 570 Slaver, ved Port Mariel (over 200 vare Døde paa Reisen) gif jeg ombord lige som den var kommen til Ankers; den var overmaade stiden indenbords og havde enten kastet sine Kanoner overbord eller landet dem. Capitainen, en Fransmand, sagde, de havde havt meget ondt Veir. Han gottede sig over at have undlobet Nimrod (en engelsk Orlogsbrig) som kom ind omtrent en Timeetid efter ham. Dette Skib havde 2 Chronometere ombord, af Barraud og Arnold; ypperlige Compasser, og ingen Omkostning lod til at være sparet ved den. En afskediget Lieutenant af vor Marine siges at have gjort adskillige meget lykkelige Reiser. Slavestibenes Antal har i de sidste 3 Aar tiltaget meget, og ethvert Skib maa giøre flere Reiser. Vaade Assurancen og det ringe Antal Tab ved Opbringelser, i Forhold til den Mængde der udrustes, gjør Risicoen ringe; en spansk Riobmand, hvis Sagkundskab jeg kan stole paa, forsikkrede mig, at vore Opbringelser ikke belobe sig til meer end 3 pCt.

Barraconerne eller Barricaderne, Steder hvor Slaverne holdes indesluttede og forevises til Salg, ligge alle omtrent en Fierdingvei udenfor Staden. Der horer Jord til dem, hvor det Meste til Slavernes Føde avles, og Etablissementerne selv have Udseende af, at der hersker Orden og Keenlighed. Børelserne, der ere meget store Rum eller overdækkede Uflukter, rumme omtrent 100 Slaver hver, som ere assorterede efter Alder, Størrelse og Kion. Barraconerne vare godt fyldte; der var stor Efterspørgsel og Forraadet var let vedligeholdt. En spansk Herre, som havde kiøbt 8 Slaver og var iværk med at udsøge sig flere, gav os Veilighed til at see denne egne og hierteløse Transaction. For en sund brugbar Slave gav han 400 Piastre. Man spurgte os, hvormange vi vilde have; men det opdagedes snart at vi vare Englændere og nu tog man ei videre Notits af os. Et kort Ophold i Havana vil overbevise Enhver om Slavehandelens Tiltagen og Held. Ingen anden Speculation kan lignes med den: den Gevinst den kaster af sig er saa stor, at al anden ærlig

Handel falder igiennem mod den. Til Slutning maa jeg bemærke, som et Beviis paa hvor svært det holder at faae et opbragt Slavestib condemneret, at falske Papirer bruges, og Venus har 3 Sæt, spanske, portugisiske og amerikanske, for et af hvilke er betalt 10,000 Piastre (Piastrer er omtrent lige med vor Specie).

Erklæring

til nogle, mit Embedsforhold vedkommende, Uttringer i
 „Det danske Flag i Middelhavet“.

Som forhenværende Kongelig Dansk Consul i Tunis fra 1797 til 1801, har Undertegnede med megen Interesse læst Hr. Kammerjunker Capt. Lieut. Billes Afhandling i Archiv for Søværnet, betitlet: „Det danske Flag i Middelhavet,“ begyndt i 1834 October Hæftet Nr. 24, og sluttet i October Hæftet for 1839 Nr. 44; og det er en Selvsølge, at Beretningen om Underhandlingerne med Tunis fra 1797 til 1800 især har tildraget sig min Opmærksomhed.

Harde denne Beretning indeholdt Facta, der havde været mig enten uvedkommende eller ikke nærgaaende, skulde jeg have tiet dertil, om deres Fremstilling end viste, at Hr. Kammerj. Capt. Lieut. Bille — hvilket ogsaa kunde forudsættes — var aldeles ubekendt med Forholdene; men, da Hr. Capitain-Lieutenanten i Nr. 41, 42, 43 og 44, ved at omtale nogle Dages mærkelige Begivenheder ved Tunis, i Mai og Juni 1800, har fremsat deels eenfaldige, deels ganske feilagtige Uttringer og Anstuelser af Sagen, der, i Uindviedes Dine, kunde kaste Skygge paa min Opsørsel som Embedsmand, og som tillige viste at Hr. Capt. Lieut. Bille intet Hensyn har taget til de Raad jeg, efter hans Begiering, troede at maatte, for hans egen Skyld, give ham i tvende Samtaler, som han søgte i October 1836: saa seer jeg mig nødsaget til at fremkomme med nogle Rettelser og Bemærkninger om Hr. Capt. Lieut. Billes Fremstilling af Sagen.

Af Ugtelse for den Stand, af hvilken Escadre-Chefen i Middelhavet var et Medlem, og det Venskab saa mange, i denne Stand, bærede mig med, og i hvilken jeg tæller mine ældste og kæreſte Venney og Bekiendtere, indſtrænker jeg mig i diſe Bemærkninger til de nødvendigeſte Oplyſninger i de væſentlig urigtige Citater, med mindre jeg ſkulde afſvinges yderligere Forklaringer.

At jeg nu træder offentlig frem ſkeer ifkun for at forſvare mig imod mulig ufortient Dømmeme og for ikke, i denne Sag, at give Anledning til Bekræftelse af en nyligen og offentlig brugt Yttring, at: Menneſkene i Almindelighed ere langt mere tilbøielige til at ſkrive Lausheden paa den onde, end paa den gode Samvittigheds Regning.

L. Sammeſen.

Tildragelſerne i Tunis fra 1797 til 1800,
ſom Ledetraad til Fregatten *Raiaden's* Ankomſt, d. 28de Mai 1800 *).

Barbariets Søøver-Stater havde længe forholdt ſig rolige og ikke ſtadet den danſke Handel, men Foræringerne til Algier og Tildragelſerne i Tripolis i 1796 og 1797, og i Særdeleſhed Freden med den ſidſte ringere Magt**), der, paa Capt. S. A. Billes Seier over de tripolitanſke Kapere, koſtede Danmark — foruden Tabet af de kaprede Skibe, Ladninger ic., ja ſelv foruden ſenere nye Fordringer — en Sum af henved 79,000 ſpanſke Piaſtre, en Fred der endogſaa kaldtes godtkøb***), bragte ogſaa Beyen i Tunis paa andre Tanker.

Den 28de September 1797 blev Conſulens tilſagt at møde hos Beyen, der rykkede frem med en Begiering om Krigsforne-

*) Kort Udtog af Conſulens Rapporter til Grev Bernſtorff.

**) Som Bilag Nr. 1 følger, i en Tabel, en Overſigt af Danmarks Udgifter til Barbareſten. Denne Tabel er uddragen af ſelve Capt. Lieut. Billes Afhandling i Archiv for Søværſenet.

***) Capt. Lieut. Billes Afhandling Nr. 21 p. 302—312, Nr. 25 p. 13—45, Nr. 26 p. 208.

denheder af stor Værdi. Consulen vilde og kunde Intet love og gjorde Beyen opmærksom paa det alt for urimelige i dette Forlangende, men fik kun til Svar, at naar Algier og Tripolis bleve saa godt betalte for deres fiendtlige Opførsel imod Danmark, maatte han end mere lønnes for sit hidtil udviste fredelige Sindelag, med mindre man maaskee foretrak Krig. Ingen kan negte, at Barbaren endda ikke talte saa barbarisk! Beyen havde givet Consulen 4 à 5 Maaneder til at erholde Svar paa sin Fordring og paa sit Brev til Hs. M. Kongen, og eet Aar i det Høieste, for Presenternes Ankomst til Tunis; i Mangel heraf vilde han erklære Danmark Krig.

Consulen gjorde Regjeringen opmærksom paa Beyens hidtil udviste Maadehold imod det danske Flag og det Billige i at bevilge ham Noget af sin Fordring, for at undgaae lignende betydelige Uldgifter, som Misforstaaelserne med Algier og Tripolis medtog, og vor udbredte Handels Forstyrrelse i Middelhavet. Der blev nu underhandlet. Man vilde nodig bevilge Paschaen Noget af Værdi.

Imod Consulens Udbaarster blev der ifkun sendt omtrent en halv Ladning Tommer, der med Skibet Susanne, Capt. Engberg, ankom til Tunis d. 14de Septbr. 1798 *). Paschaen vilde aldeles ikke tage imod det, følte sig især fornærmet over intet Svar at have modtaget paa sin Skrivelse til Hs. M. Kongen **) og vilde erklære Krig. Ministrene, der ligeledes havde ventet at faae Preciosa, Klæde og andre Artikler, vare misfornøiede og bidroge til at opføre Beyen imod Danmark. Det lykkedes dog endeligen Consulen at bringe Beyen til Fornuft, og denne samtykkede da i at vente endnu 6 Maaneder fra 14de Septbr. 1798 at regne ***).

*) See Capt. Billes Afhandling, Archiv 29 p. 12—11 og Nr. 30 p. 182.

**) See dito, Archiv 31 p. 330.

***) See dito, Archiv 31 p. 330.

Med de idelige Udsættelser, Consulen var saa heldig at erholde hos Paschaen, imedens Danmarks Udgifter til Algier og Tripolis tiltoge, varede disse Underhandlinger til Mai 1800*), uden noget Presentsskibs Ankomst i dette lange Mellemrum.

Endeligen blev det bestemt at sende Beyen en betydelig Present af det han meest attraaede, efter Consulens Indstilling til Grev Bernstorff, der havde beordret ham at opgive de Giensstande som kunde være meest velkomne**).

Om dette Presentsskibs snarlige Ankomst til Tunis, blev Consulen underrettet ved Grev Bernstorffs Depeche af 9de November 1799, modtaget i Slutningen af December. Den øvrige Deel af Vinteren gik rolig hen i glads Forventninget om, snart at faae denne langvarige Sag til Ende, til Fordeel for Landets og Handelens Fary.

Foraaret kom, men — intet Presentsskib hørt fra.

I April gjorde nogle Kaperes Udrustning Consulen urolig, skiondt Rygtet gif, de skulde kapre amerikanse og neapolitanse Skibe, og da jeg paa denne Tid modtog Breve fra Kherre Bille, der skulde tilbringe Vinteren i Livorno, besvarede jeg disse under 13de April 1800 og indsendte med samme Skibsleilighed, saa vidt jeg troer en Raguser, under 16de samme Maaned, omstændeligere Rapportter baade til Grev Bernstorff og Deconomie og Com. Colleg. Brevet til Hr. Kherre Bille viser Læseren, i Korthed, Sagerens Tilstand i April tilligemed min Anskuelse deraf. Det lyder som følger:

Monsieur le Chambellan!***)

Il y a peu de jours seulement que j'ai été honoré à la fois de vos deux lettres du 31 Décembre a. p. et du 12 du

*) See alle Archiver hvori den tunesiske Sag er omtalt.

***) See Archivet Nr. 35 p. 293.

***) Da jeg ingenlunde kan dese Hr. Capt. Lieut. Billes, i Nr. 24 p. 318 i Anm., yttrede Anskuelse naar det gielder authentiske Efterretninger, der ikke skulde frakjendes alt Krav paa Si-

mois passé. Je suis fâché de voir, qu'à cette époque, la duplicata de ma lettre du 18 Novembre, que j'acheminai le 30 Décembre, ne vous était pas parvenue; comme je l'avais mise sous le couvert du Consul Boy, j'espère qu'à cette heure vous l'aurez reçue.

Je m'empresse de vous donner les éclaircissements que vous désirez sur la situation présente de nos affaires ici. Je me disposais déjà à profiter de cette occasion pour vous les participer par la nécessité réelle qu'il y avait de vous en informer.

Le Comte de Bernstorff m'annonce en date du 9 Novembre passé que Sa Majesté veut bien envoyer au Bey de Tunis un nouveau présent qui partira de Copenhague au retour de la bonne saison. Je n'ai pas manqué d'en faire part au Bacha, qui ne me parut pas trop content de ce retard. Il me semble dissimuler son ressentiment qu'il a cependant peine à cacher! On arme des Corsaires; on répand à la vérité le bruit, que leur destination est contre les Américains et les Napolitains, (les premiers viennent de faire leur arrangement par l'arrivée, hier, d'un bâtiment de présents) mais je crains bien que le Dannemarck ne soit tôt ou tard la victime. Les distinctions du Bacha et du ministre, qui viennent de succéder à beaucoup de froideur, me font bien craindre pour nous, quoique sans aucun indice certain sur lequel je puisse faire fond. Je crois, Monsieur, qu'il serait prudent, j'oserais presque dire absolument nécessaire, qu'une des frégates du Roi fût en croisière près d'ici, comme je vous le marquai l'année dernière, pour pouvoir arrêter les prises, s'ils poussent l'affaire jusque là.

Storiegrandskerens Opmærksomhed, saa tillader Læseren mig her at levere Brevet i Originalsproget, saaledes som jeg, for 40 Aar siden, skrev det; og som jeg i min paginerede Copiebog, fra 1797 til 1801, kan forevise Kammerj. Bille og Enhver der ønsker at see det.

Vous m'avez à la vérité marqué*), avoir recommandé à vos capitaines d'avoir l'oeil sur les Corsaires tunisiens, mais, Monsieur, vous devez être parfaitement au fait des procédés de ces Messieurs, qui prennent toujours des passeports avant de commencer les hostilités, et dans le moment, on ne peut les leur refuser.

Ce n'est pas, ce me semble, le moment favorable d'en venir aux explications avec le Pacha, puisqu'il prétend attendre le bâtiment de présents**). Le moment intéressant sera donc cette arrivée, et Mr. le comte de Bernstorff me marquant qu'il devait être convoyé par un des vaisseaux du Roi, j'ose me flatter que cette commission me procurera l'avantage de vous voir à Tunis.

Ce différent eut été arrangé dès le commencement, et j'ose dire, bien à notre avantage si, comme je vous le marquais, vous aviez pu vous rendre ici demander raison au Pacha du refus du présent apporté par le Capitaine Engberg.

Tunis ce 13 Avril 1800.

Veillez bien agréer &c.

L. Hammeken.

A Monsr. le Chambellan de Bille, Commandant les
forces de S. M. Danoise dans la Méditerranée
à Livourne.

For iffe at afbryde Traaden vil jeg længere hen giennemgaae noget af Indholdet af Arch. Nr. 41 hertil henhørende.

*) Originalen kan forevises. Det her tilføjede Passus lyder som følger: Je me propose certainement de ne point être l'agresseur, mais pour prévenir tout coup imprévu j'ai enjoint à mes capitaines d'avoir l'oeil extrêmement ouvert à l'égard des corsaires Tunisiens. I samme Brev omtaler Kherre Bille sit Forsæt at tilbringe Vinteren i Livorno. Brevet er dateret Gibraltar d. 15de September 1799.!

***) Besynderligt er det, at Brev Bernstorff, i et lignende Tilfælde med Algier, havde havt samme Anskuelse; thi jeg finder i Capt. Billes Afhandling Nr. 26 p. 207 Lin. 17 følgende Ytring af Brev Bern-
12te Bind 2det Hefte.

Nu indtraf, ganske uventet, Begivenheder, der, efter at de amerikanske Sager, som i Brevet af 13de April til Kherre VILLE og i Rapport af 16de April til Grev Bernstorff er omtalt, vare jævnedes, maatte bringe Consulen til at befrygte at hans langvarige og hidtil heldige Underhandlinger, ved Presentskibets Udeblivelse i dette kritiske Dieblif, vilde nu faae en sorgelig Ende; og ulykkeligviis bekræftedes snart hans Ahnelser. Disse Begivenheder ere Gienstand for Consulens Rapport af 8de Mai til Grev Bernstorff, hvoraf Copie blev tilsendt Kherre VILLE, og dermed, baade til Kammerherren og til Greven, Copier af Brevet af 13de April og af Rapporten af 16de s. N.*).

Da denne Rapport af 8de Mai til Grev Bernstorff er oversat af Kammerj. VILLE i Arch. 42 p. 186—190 gientages den ikke her, for at undgaae unødvendig Vidtloftighed. Vel findes i Oversættelsen enkelte Skiodesløshedsfeil, men som, i det Hele, ikke gjøre stort til Sagen.

I Rapport af 14de Mai til Grev Bernstorff fra Porto-farina (hvoraf Copie blev tilsendt Kherre VILLE, men som han rimeligviis ikke har faaet, da han, nogle Dage efter, afreiste til Tunis med Raiaden) melder Consulen flere nye Prisers Indbringelse og deriblandt et Skib taget af en Kaper, som Consulen d. 4de Mai, efter den første Prises Ankomst, havde negtet Pas. Veyen vilde derfor ikke indbefatte dette Skib i Conventionen af 6te Mai; men da Consulen, i Fald Besætningen skulde gøres til Slaver, forlangte at blive behandlet som sine Landsmænd og opgav Conven-

storff: Imidlertid skulde han (nemlig Kherre VILLE) dog gjøre hvad han kunde for at vedligeholde Freden og afholde sig fra Alt, hvad der kunde give Provocation. De to ovennævnte Krigsskibe skulde convoiere dette Presentskib til Middelhavet; og han raadebde Kherre VILLE til, da at følge strax efter til Algier, da Priserernes Ankomst maatte være det afgjørende Dieblif.

*) Af selve Rapporten af 8de Mai til Grev Bernstorff sees at denne Duplicata af Rapport af 16de April fulgte med. See Arch. 42 p. 186. Man kan ikke, uden Ubillighed, antage at dette ikke ogsaa skulde have fundet Sted med Copien deraf til Kherre VILLE.

tionen af 6te Mai, vilde Beyen ikke lade det gaae saa vidt, og Capt. Knudsen fik Lov med sin Besætning at være paa samme Fod som de Dyrige. Den 13de Mai var Consulen afreist til Porto-farina, for selv at paasee Skippernes Tarv ved Inventarium e. s. v.; men den egentlige Hensigt var at vinde Admiral-Gouverneuren og andre Bedkommende, for at Skibene skulde blive bragte tilbage til Tunis. Dette havde Skipperne ønsket, dels for med deres Skibe at være i Nærheden af Consulatet, dels fordi nogle af dem fik at vide, at ved Porto-farina havde den muddrede Grund mange for deres Skibe skadelige Insecter. Dette lykkedes ogsaa Consulen, imod nogle Foræringer af 4—500 Piastrer Værdi til disse Godtsfolk, der nu gaae de fornødne Erklæringer.

En af Skipperne besværede sig over, at hans Ladning bedævedes. Paa Consulens Klage tilbød Ministeren ham, at betale Værdien eller og ved Skibets Afseiling at levere en ny Ladning af samme Døelitet. Skipperen valgte det Sidste.

Fra 14de til 28de Mai — Naiadens Ankomst — tildrog sig intet af Betydenhed, uden tre nye Prisers Ankomst. Der var nu i Alt 7 opbragte Skibe*).

*) Mærkeligt er det, at af disse 7 Skibe bleve Galeasen Maria fra Flensborg, Capt. Hans Axel Holm, taget under Barcelonas Kanoner, d. 12te Mai.

Skibet Fortuna fra Trondhjem, Capt. Ties Petersen, taget ligeledes d. 12te Mai i Sigte af Barcelona.

Briggen Neptunus fra Trondhjem, Capt. Jacob Brechan, taget d. 21de April lige ved Livorno.

Skibet Gloria af Flensborg, Capt. August Clausen, taget d. 28de April ligeledes ved Livorno.

Skippernes Antal var 8, fordi Skibet Elisabeth af Bergen, Capt. Hans Hansen, blev i Stormveir skilt fra Kaperen, og af de tilbage, ombord blevne Matroser bragt til Malaga. Dette findes omtalt i Capt. Vicut. Villes Afhandling.

Til Tunis antom kun Skipperen og 3 Mand med Kaperen.

Læseren tillade mig nu at giennemgaae nogle Citater i de 4 Hæfter af Archivet for Søværnet, der egentligen, i Sammenhæng, afhandle den tunesiske Sag, og at begynde med Hæftet Nr. 41.

Hvor ubehageligt, under daværende Omstændigheder, mit Brevs Indhold af 13de April maatte være for Kherre Bille, ifald han har modtaget det eller dets Duplicata, vil enhver Læser indsee, da han fik at vide at danske Skibe kapredes lige ud for Livorno og Barcelona, to af vore Krigsskibes Stationer. Vel havde Kherre Bille, i Slutningen af April og i Begyndelsen af Mai, ingen Fregat til sin Disposition, da Naiaden skulde indenfor Molen til Reparation; men paa den anden Side kiendte Kammerherren fuldtvel vort spændte Forhold med Tunis, der er omstændeligen omtalt mange Steder i Capt. Lieut. Billes Afhandling, og hans Bøfte i Brevet af 15de Septbr. 1799 forblev dog uopfyldt. Dette være isvrigt sagt uden at ville lægge det Kammerherren til Last, da jeg ikke kan kiende de Hindringer han kan have mødt, og jeg ved disse Linier ikkun søger at oplyse min Embedsforelse.

I Arch. Nr. 41 p. 65 findes følgende:

„Jeg skal ikke unblade at tilføie, at her findes Kiøbmandsbreve fra Tunis af 15de April, der ikke melde det Mindste om vor Aenighed med denne Magt.“

Dette forklares letteligen, da det første anholdte Skib ankom først til Tunis d. 3die Mai om Aftenen. Men naar der i Kherre Billes Rapport af 16de Mai til Grev Bernstorff, p. 67, findes følgende Citat:

„Hvad der ellers i denne Begivenhed forekommer mig dunkelt, er, at uagtet her daglig ankomme Skibe fra Tunis, vil dog ingen af dem vide det mindste om noget fiendtligt Stridt fra Deiens Side imod det danske Flag. Jeg vil ikke tale om et dansk Skib, som i Marts Maaned gik derfra, i Følge hvis Forklaring, den jeg har seet indsendt til Deconomie og Commerce-Collegiet, alting da var roligt og i god Forstaaelse; men her er ankommet et Skib, som har forladt Tunis d. 27de April, og som afgiver samme Forklaring;

„Capitainen er alene forundret over, at et dansk Skib, som havde forladt Stedet 8 Dage før ham, endnu ikke er ankommet. De havde alle seet Consul Hammeken, men Breve har ingen af dem; heller ikke har den svenske Consul nogen directe Efterretning.“

Saa findes heri flere Urigtigheder, rimeligviis foranledigede ved sædvanlige Skipper-Efterretningers Upaalidelighed, hvoraf noget her kan oplyses.

Ifølge ovenmeldte Forklaring af Citatet p. 65 er det indlysende, at en Skipper, der havde forladt Tunis — snarere Bizerta — d. 27de April, ikke kunde endnu vide af nogen Fiendtlighed; men, at denne Skipper kunde forundres over, at et dansk Skib som havde forladt Stedet, det maatte da være Tunis, 8 Dage før ham, endnu ikke var ankommet, kan ikke, af følgende Grunde, være ganske rigtigt. Siden Capt. Andersens Afreise, omtrent medio Marts, havde kun eet dansk Skib*) Neptunus, Capt. J. Brechan, anløbet den tunesiske Kyst, nemlig Havnen Bizerta, og dette Skib borde egentligen ikke være det der nævnes, thi det afseilede i de første Dage af April, altsaa længe før d. 27de. Med dette Skibs Papirer tilsendte jeg Capt. Brechan, nogle faa Linier, dat. 3die April, til Consul Boy i Livorno, hvilket sees af min Copiebog. Har det andet Skib forladt Stedet — som vel maa være Bizerta — d. 27de April, saa maatte det have være meget sildigere end Capt. Brechan. At alle Skipperne havde seet mig forekommer mig som en latterlig Skipper-Absertion, hvor der kun er Spørgsmaal om tvende, hvoraf een ikke havde seet mig og maastee den anden ikke heller, ifald han har ladet i Bizerta. At ingen af disse to havde Breve fra mig til Hr. Kherre Wille eller til Regieringen, er vel sandt; men dette kunde Skipperne selv ikke vide noget om, da Brevene ikke bleve Skipperne afleverede, men sendte til Consulaterne, hvor Brevene, eftersom de indløbe,

*) Overeensstemmende med mine Rapporter i Marts og April til Deconomie- og Commerce-Collegium. Det samme Skib, kapret d. 21de April lige ved Livorno, var det første opbragte til Tunis d. 3die Mai om Aftenen, som sees af Rapporten af 8de Mai til Grev Bernstorff.

tom i Brevsæffen. Mange Expeditioner skete ogsaa, fornemmeligen i Krigstid, hemmeligen, og ofte fik man at høre om en saadan Leilighed naar det alt var for sildigt til at kunne benytte den. Da jeg d. 18de Marts havde indsendt mine Rapporter til Regjeringen, havde jeg først i April ikke noget at melde; men efter Modtagelsen af Kherre Villes tvende Breve og Corsarernes paabegyndte Udrustning, skrev jeg d. 13de April til Hr. Riismand Ulrich i Livorno, som i Følge Rygtet skulde være bleven constitueret i Consul Boys Sted, og tilsendte ham foromtalt Brev af 13de til Kherre Bille, et Brev af samme Dato til Consul Nissen i Tripolis, da i Livorno, et til min Onkel Agent Suenfson i Kiøbenhavn og Rapporterne af 16de til Grev Bernstorff og Decon. og Comm. Collegium; hvilket alt findes overeensstemmende med min Copiebog.

Efterom den d. 27de April sidst affeilede Skipper ikke medbragte Breve fra den svenske eller den danske Consul, synes netop denne Omstændighed at vise, at de begge maatte nogen Tid før have indsendt deres Rapporter; at det svenske Consulat kunde, af ovenanførte Grunde, ikke heller dengang melde om Fiendtligheder, der først d. 4de Mai bleve bekiendte i Tunis, falder af sig selv.

Læseren tilgive mig denne langtrukne Forklaring. Jeg maatte fralægge mig en tilsyneladende Bebreidelse for Forsømmelse, der iøvrigt stemmer kun lidet med hele Capt. Villes Afhandlings Indhold, min Correspondence med Escadrechefen angaaende*).

Saaledes troer jeg endnu at have dengang efterkommet Hr. Kherre Villes Onske, der stemmede med mit eget, ved Brevet af 13de April, og at have opfyldt min Pligt ved mine Rapporter af 16de s. M. til Grev Bernstorff og til Decon. og Comm. Colleg. (Fortsættes.)

*) See især Nr. 36 p. 188, hvor det hedder, i en Rapport til Grev Schimmelmänn: „Følge de Breve som Consul Hammeken skriver „mig med alle de Leiligheder han kan finde ic.“

Det Brev er dateret Malaga d. 3die August 1799, hvortil der fra Tunis gaves langt færre Leiligheder end til Livorno, hvor jeg vidste at Hr. Kherre Bille vilde tilbringe Vinteren 1799—1800.

Bilag til det Foregaaende.

Algier.	Tunis.	Tripolis.
<p>Fregatten <i>Thetis</i>, Gen. Adjudant L. Fisser convoierer et Presentfisk. Archiv Nr. 21, p. 303—305.</p>	<p>Tunis. Aar 1796.</p>	<p>3 Juni opbragte Skibe, Krig, hvortil Udeblivelsen af Svar paa Paschaens Brev til S. M. Kongen var eet af Paaskuddene. Nr. 24 p. 302 og følgende.</p>
<p>Fordring paa en Fregat, Løkker og Skibsmaterialer. Skulde afflaes formeldt det snart udløbende Presentfisk. Nr. 26 p. 206—207. 213. Capt. Steen Ville erholder Fuldmagt til, i Forening med Consulen, at gjøre saadanne Opoffrelser som kunde bestaae med Nationens Ære. Nr. 27 p. 338. Nye Fordringer. Et Presentfisks Ankomst. Nr. 27 p. 344.</p>	<p>1797.</p> <p>Den 28de Septbr. første Fordring paa en Present af Krigsfornødenheder. Givet Consulen $\frac{1}{2}$ Aar til Svar, 1 Aar til Presentfiskets Ankomst. NB.</p>	<p>Efter Capt. S. A. Billes Seier over Corsarerne Fred d. 25de Mai. Udgift herved Spanke Piaf. 75,000 andre Udgifter . . 3,362 Spanke Piaf. 78,362 foruden Raiadens Chaloupe; Reparation af de bestaigede Corsarer ved Raiadens Løkkermand! De kaprede Skibe, Ladninger ic. og 14,000 i Foraring hvert 4de Aar. Nr. 24 p. 323—342. Nye Fordringer endnu Nr. 25 p. 43—45. Atter Forviklinger Nr. 26 p. 208 og 209.</p>
<p>Tilbud til Jøden Bacri paa 15,000 S. P. Nr. 28 p. 415—418. Disse blive ved Consul Gerhart Billes Ankomst til en Fordring paa 50,000 S. P. Nr. 28 p. 127. Fordring paa et dansk Skib til at bringe en Ambassadeur til Constantinopel. Nr. 29 p. 41—45. Danmark skulde betale Fragten 8000 S. P. Nr. 31 p. 323. Trusler om Krig 328—29. Ankomsten af et Presentfisk. Nr. 31 p. 132.</p>	<p>1798.</p> <p>Den 14de Septbr. Ankomst af $\frac{1}{2}$ Skibsladning, Løkker med Suranne, Capt. Engberg. Afflaet af Beyen. Nr. 29 p. 42—43. Nr. 31 p. 493. Intet Svar paa Paschaens Brev. Nr. 30 p. 182.</p>	<p>3 Anledning af Tripolis Fred med Sverrig, Paschaens Paastand paa Kanoner. Nr. 30 p. 173—175. Atter nye Forviklinger, da Paschaen vil have sine Penge, nu da han hører at Kanonerne vare undervejs. Nr. 31 p. 331.</p>
<p>Under Capt. v. Dokums Convoi et Presentfisk anmeldt. Tilbud til Jøden Bacri af 15—20,000 S. P. eller en aarlig Pension af 1500 Rd. Court. Derpaa nye</p>	<p>1799.</p> <p>Underhandlinger!</p>	<p>De 20 Kanoner Nr. 35 p. 292—93 bringes med Rayaden som Foraring! Nr. 36 p. 479—484. Danske Skibe opbragte under forskellige Paaskud</p>

Algier.

Forbringere, Trusel om Krig.
Consulen nødt til at betale
5000 S. P.

Nr. 36 p. 193—191.

Et dansk Skib fragtes. 495.
Presentskibet Minervas An-
komst. Nr. 37 p. 65.

Mislige Forstaaelser. p. 66.

Tilbud af 20,000 S. P. 68.

Presentskibet beholdt til en
ny Ambassade. p. 71.

Forlangende af 50,000 S.

P. eller Krig. p. 76—79.

Tilstaaet 20,000 S. P.

p. 81.

Atter et Skib til Constan-
tinopel.

Nr. 39 p. 317.

Tunis.

1800.

Den 4de Mai, da det, i
Strivelse af 9de Novbr.
fra Grev C. Bernstorff om-
talte Presentskib ikke endnu
var ankommet, nogle Pri-
sers Opbringeelse til Tunis.
3 alt 7.

Convention af 6te Mai,
ifølge hvilken disse Skibe
skulle, uden Molestation,
lægges under Embargo,
indtil Presentskibets An-
komst.

Den 28de Mai Kherre
S. A. Billes Ankomst med
Mataden og Ridelven.

Krigen erklæret, da Kherre
Bille d. 27de Juni opgav
Underhandlingerne.

Nr. 41, 42, 43, 44.

Den 16de August slutter
Gen. Abj. Roefoed en Baa-
benstilstand paa $\frac{1}{2}$ Aar. Lø-
sepenge 48,000 Species.

Arch. 37 p. 43—46 i Gen.

Abj. Roefoeds Memoirer.

Nr. 44 p. 390 af Cap. Lt.

Billes Afhandling.

Tripolis.

Løskøbte for 11,000 S. P.
foruden Viin og Brænde-
viin fortæret i 2 Maanedere.

Nr. 36 p. 481—486.

Et dansk Skib opbragt,
men befriet af Capitain v.
Docum.

Nr. 37 p. 69 og 73.

Atter opbragte Skibe.

Nr. 39 p. 327.

Ladningerne tabte; betalt
for Skibenes Frigivelse S.
P. 10,000.

Nr. 39 p. 314.

De ved Freden d. 25de
Mai 1797 stipulerede Pre-
senter paa 11,000 S. P.
hvert 4de Aar forlangtes
nu hvert 3die Aar.

Nr. 39 p. 315.

Et af Jøden Bacris Sti-
be efter Stipulation under
Kongl. Dansk Convoi, Capt.
Røssfeldt!!

Et andet, under Hvide-
Drns!!

Nr. 41 p. 56.

Et Presentskib.

Nr. 38 p. 153—151.

Atter dette Skib tilbage-
holdt til en Ambassade.

Nogle danske Skibe op-
bragte.

Betaling derpaa for de
tvende Corsarer og dræbte

Folk paa Tunis Rhed d.

31te Mai og 1ste Juni
66,500 S. P.

Archiv 44 p. 392

og saa omtalte i Gen. Abj.

Roefoeds Memoirer Nr. 38.

Paschaen affaaer at tage
imod den nye Consul Nis-
sen med mindre han med-
bringer Penge, 7000 Krem-
niser Ducater.

Nr. 37 p. 41.

af Gen. Abj. Roefoeds Me-
moirer.

Nr. 41 p. 389—390.

Capt. Vents Billes Afhand-
ling.

Algier.

Atter et Presentstik holdt til Ambassade. Sagen med det forrige ikke afgjort.

Nr. 38 p. 154

af Gen. Adj. Koefoeds Memoirer.

Nye Forviklinger.

Gen. Adj. Koefoed kommer til Algier, hvor et Presentstik ventes.

Nr. 38 p. 169 af ditto.

Fordring paa 150,000 S. P.

Nr. 38 p. 170 af ditto.

Likstaaet 55,000 S. P. og 300 Tønder Krudt, om trent $\frac{2}{3}$ af det man var be- myndiget at gaae til!

Tunis.

1801.

Freden sluttet d. 8de Marts for Presenter af Bærbi 62,000 Rbl. D. C. bereg- nede efter Priserne i Tunis til 100,000 Sp. P.

Disse Presenter skulde væ- re ankomne til Tunis til Udgangen af 1804.

Deels Archiv 44 p. 392 af Capt. Lieut. Billes Afhand- ling, deels Nr. 38 p. 153 til 155 af Gen. Adj. Koefoeds Mem.

Stibe og Ladningerne tabte.

Sammefen afreise d. 18de Novbr. med Gen. Adj. Koefoed til Livorno.

Nr. 38 p. 156, 157 og 160.

Tripolis.

Nye Forbringinger paa en aarlig Present af 20,000 Sp. P.

Nr. 38 p. 157.

Consulen nødt til at give Bevis for 15000 Sp. P.

Nr. 38 p. 165.

Gen. Adj. Koefoed faaer Tilladelse til at gaae til 20,000 Sp. P.

Nr. 38 p. 166

Krig, men strax derpaa Fred for 30,000 Sp. P. og en Chaloupe.

Nr. 38 p. 167.

Efter hans Afreise.

Nye Forbringinger, Nr. 38 p. 162.

Et mærkeligt Exempel, p. 163, tyder paa 12,000 Sp. P. i 1796 tagne af Capt. Elphinstone, Fregatten Dhetis, fra en Capt. Urbye af Flensborg fra Marseille til Tunis. Bestandigen af- viist af Samefen*), endog ved Fredsslutningen af 8de Marts. Consul Holdt maatte betale. See Gen. Adj. K's Udtryk Nr. 38 p. 163 L. 17, 18, 19.

*) Grev Bernstorffs Anstuelser i en lignende Sag med Algier findes Nr. 29 p. 417.

Efterretninger for Søfarende.

Feil Afslæggelse i de engelske Kaarter af den farlige Grund
„Roccas“, ved Brasiliens Kyst.
(Meddeelt af Prem. Lieut. Krenckel.)

Det er bekiendt, at Strømmene imellem Cap Roque, paa $5^{\circ} 28'$ S. Brede og $35^{\circ} 17'$ Længde Vest for Greenwich, og Fernando de Noronha paa $3^{\circ} 56'$ S. Brede og $32^{\circ} 29'$ Lgd. V. f. Gr., løber med en Force, der ved Springtid, med stiv østlig Kuling, undertiden tiltager til 4 Miil i Bagten. Man antager almindelig, at den i Giennemsnit har en Fart af 2 à $2\frac{1}{2}$ Miil, og i Praxis gjøres altid Rettelser for en saadan for Piemgaende fra Brasilien, naar man gaaer Vest om Fernando.

Denne Strom, der fremkommer ved S. D. Pasfatens Virkning paa Oceanets Overflade, er en Drift-Strømning, der paa den sydlige Halvkugle er noget nær hvad Florida Strømmen er paa den nordlige, eller rettere en Begyndelse af den Strom, der nordligere og vestligere fører Navn af Florida- eller Gulf-Strømmen. Den skulde altsaa være at ansee som en permanent Strom.

1839 i Marts, paa Heimreisen fra Bahia til Altona, gif jeg formedelst stral Vind temmelig vestlig og fandt ved gode Chronometer-Observationer Strømmen at sætte:

- D. 17de Marts paa $7^{\circ} 21'$ S. Brede $34^{\circ} 19\frac{1}{4}'$ Længde V. f. Gr. Strømmen retv. N. t. V. — 24 Miil i 24 Timer. Vinden østlig, Lab. Dr. S. Kuling, smult Blande.
- D. 18de — paa $5^{\circ} 9'$ S. Brede $34^{\circ} 9'$ Længde V. f. Gr. Strømmen retv. V. t. N. 20 Miil i 24 Timer. Vinden Ost, labert, senere N. V. og Vest, stiv Kuling og Sø.
- D. 19de — S. M. paa $4^{\circ} 4'$ S. Brede, $33^{\circ} 51'$ Længde V. f. Gr. Strømmen retv. Vest 13 Miil i 24 Timer. Vinden vestlig, senere Stille, svær Dynning af Vest.

D. 19de Marts L. M. paa $4^{\circ} 0'$ S. Brede, $33^{\circ} 47\frac{1}{4}'$ Længde V. f. Gr. Strømmen retv. Ost — $4\frac{3}{4}$ Dmiil i $7\frac{1}{2}$ Time. Stille med vestlig Dyrning. Strømmen er altsaa, ved at komme paa Hviden af Fernando, ikke alene aftaget, men har ophørt at løbe Vest efter, ja saagar i kort Tid løbet modsat.

At dette foraarfagedes af vestlig Vind og Dyrning, kan der vel ikke være Tvivl om. I alle sailing directions og Beskrivelser over Brasilien er varskoet for den vestløbende Strøm og paalagt Søfarende at være især agtsomme for Roccas, der er et flere Mile langt Sand- og Klippe-Rey, eller smaa lave Holme, lidet over Havets Overflade, kun sigtbar 8 Dmiil fra Veiret og hvor Strømmen løber med sin største Hurtighed Vest efter.

I Norris's Raart over Brasilien 1830 og 1834 er Roccas aflagt paa $3^{\circ} 52'$ S. Brede og $33^{\circ} 30'$ Længde V. for Gr.; i Purdys sailing direction for the Ethiopic Ocean er den anført paa $3^{\circ} 52\frac{1}{2}'$ S. Brede og $33^{\circ} 22'$ Længde (efter Tabellen); jeg kunde altsaa d. 19de Marts om E. M. paa 4° S. Brede og $33^{\circ} 47\frac{1}{2}'$ Længde V. f. Gr. ikke vente at faae den isigte. Dog, efter at have taget ovennævnte Observation og ved Regning fundet mig sat $4\frac{3}{4}$ Dmiil Ost hen fra om F. M., fattede jeg Mistillid til Resultatet, idet jeg fandt det rimeligere at der ved Observationens Lagning eller Regning var indløbet en Uagtsomhedsfeil, end at Strømmen havde sat Ost hen; jeg gif derfor paa Dækket for at tage nok en Observation. Ved at vente paa at Solen, der var dækket af Skyer, skulde komme frem, bemærkede jeg en Mængde Søfugle flyve over Skibet. Dette var mig først ikke paafaldende, da man paa disse Høider altid seer mange; men da jeg endvidere observerede, de alle toge samme Retning (omtrent N. N. O.) med en Til, der tydeligen viiste, at der havde et bestemt Maal for Die, og da jeg desuden saae usædvanlig mange Fisk rundt om Skibet, gif jeg op i Vantet, og saae nu, i Fuglenes Flugt-Retning, en flere Mile lang Brænding

med smaa sorte Humpler hist og her. Det var Roccas i N. t. D. eller N. N. D. i $1\frac{1}{4}$ Miils Afstand.

Dette Syn var mig ligesaa overraskende som i hoieste Grad ubehageligt. Dyrningen var omtrent fra B. S. B.; ingen Skibsmagt; Strømmen havde jeg fundet at sætte Ost hen; men hvorlænge den vilde holde den Retning, eller om den tillige satte Nord eller Syd hen vidste jeg ikke. Kl. var 5 E. M.; kun en Times Dag var omtrent tilbage, altsaa maatte der handles med Hurtighed: Fartoierne bleve udsatte, for at buxere mod Dyrningen; Anterne afbougedes. Med Solens Nedgang kom saamegen S. D. Blaf, at Skibet kunde styre. Ved Hiælp heraf samt ved kraftig Buxering om Ratten var jeg i Dagbrækningen Faren ude af Sigte.

Bed senere at eftersee Kaarter og Bøger, fandt jeg Bestkaanten af Roccas saaledes aflagt Vest for Greenwich.

Norries Kaart over Brasilien 1830 & 1834	33° 30'
I Tabellen af Purdys sailing directions for the Ethiopic Ocean	33° 22'
Norries directions for the coast of Brazil 1830, after Horsburgh	33° 7'
Baron Roussin	33° 45'
Efter min Observation, som var god, tagen efter et godt Chronometer	33° 46 $\frac{1}{4}$ '

Det synes som om de engelske Hydrographer ikke have taget synderlig Notice af Baron Roussins Opgivende, formodentlig fordi han ikke var Englænder.

Jeg tillader mig i dette Tilfælde ogsaa at have en Mening og erklærer med temmelig Visshed, at Baron Roussins opgivne Længde er i det mindste paa 1 à 2 Minutter nær den rette. Capitain Horsburgh's Observationer maae enten have været flette, eller og maa der 30 à 40' Ost for Roccas findes nok et Rev.

Efter Norries Kaart og Tabellen i Purdys directions antog jeg mig 4 à 5 Miil Vest for Roccas, en Afstand, der ved en fralsbende Strøm var meer end stor nok, for under alle Om-

stændigheder at gaae klar af den. Dog dens urigtige Placering og Sagnet, om den vestrøbende Perennial-Strøm paa disse Øider, vilde uden Observationen d. 19de Marts E. M., og uden at have lagt Mærke til de særbiflyvende Sofugle, sikkert have foraarsaget Briggen Johan Christophs Forliis; thi uden at have faaet Sigte af Roccas, havde jeg med den flaaue S. D. Brise, der kom ved Solens Nedgang, styret N. t. D. eller N. N. D. (Compassets Misviisning 10° N. Vestrings).

Den 20de Marts havde jeg atter Ost Vind med frisk Ruling. Om E. M. fandt jeg mig sat retv. N. N. V. hen 20 Qmiil i 22 Timer.

Paa mit Chronometer kan stoles. Ved med S. D. og D. S. D. Vind at knibe langs Kysten fra Bahia Nord efter, et Par Mile fra Land, tog jeg ofte Observationer og fandt dem stemmende med Peilingerne. 3 Dage før jeg saae Roccas (d. 16de Marts) tog jeg den sidste, isigte af faste Kysten.

Hermed følger 3 Observationer:

A. Den 19de Marts Kloffen omtrent $4\frac{1}{2}$ E. M.

Tid kl. 4t. 38' 13"	Maalte Øide	Forskjel mellem Obs.	Stand 46' 29" —
	So. 11f. 27° 38' 8"	Uhr og Chronometer 2t. 39' 36" +	

Gisfede

Gang 36" +	Funderfeil 2' 40" —	S. Brede 4° 0'	Længde B. f. Gr. 33° 52'
---------------	------------------------	-------------------	--------------------------------

Observerede Længde $33^{\circ} 47\frac{1}{4}'$ B. f. Greenwich.

B. Den 20de Marts Kloffen omtrent $4\frac{1}{2}$ E. M.

Tid kl. 5t. 12' 31"	Maalte Øide	Forskjel mellem Obs.	Stand 46' 29" —
	20° 54' 57"	Uhr og Chronometer 2t. 33' 36" +	

Gisfede

Gang 40" +	Funderfeil 2' 30" —	S. Brede 3° 3'	Længde B. f. Gr. 34° 2'
---------------	------------------------	-------------------	-------------------------------

Observerede Længde $34^{\circ} 13'$ B. f. Gr.

C. Stray efter Chronometer-Observation B. toges følgende Distance-Observation.

Tid	Ulhrets Feil	Maalte Distance	So. Uk. maalte Høide
Rl. 5t. 16' 40"	29' 6" —	n. N. 71° 19' 5"	19° 49'
Maa. Dv f. maalte Høide	Jnderfeil	Observ. Længde	
59° 46'	2' 30" —	34° 8 $\frac{1}{2}$	

Af Observationen A. sees, at min Længde var 33° 47 $\frac{1}{4}$ ' B. f. Gr. Det vestligste af Roccas peiltes i N. t. D. $\frac{1}{2}$ D. og 6 à 7 Amils Afstand. Comp. Misv. 10° Nordvestrings. Længden af Roccas Vestkant bliver 33° 46 $\frac{3}{4}$ '.

Af Observationerne B. og C., tagne den følgende Dag, sees at Chronometer- og Distance-Længderne stemme paa 4 $\frac{1}{4}$ ' nær.

Anm. For nogle Aar siden, paa en Reise til Bahia, laa jeg imellem 4 og 5° S. Brede og 28 og 30° Længde B. f. Gr. nogle Dage i Stille med en liden vestlig Dyrning. Jeg gjorde dagligen flere Distance-Observationer (Chronometer havde jeg dengang ikke) og fandt mig altid at komme imellem 5 à 10' østligere i 24 Timer. Dette bemærkes som et ydermere Exempel paa den vestløbende Stroms Foranderlighed.

Nyt Fyr paa Fornæs, Østkysten af Jylland.

Under 5te Decbr. bekendtgjorde det Kongelige General-Toldkammer følgende:

Paa den østligste i Kattegattet udslydende Pynt af Jylland, Fornæs kaldet, oprettes, ifølge allerhøieste Befaling, et nyt Fyr til Veiledning for Søfarten.

Det dertil opførte firkantede Taarn skal bestandig holdes hvidt, og afgiver med det mod Nord og Syd tilstødende Baa-ningshuus, der har rødt Tegltag, ogsaa om Dagen, et meget fiendeligt Somærke.

Detts Beliggenhed er $\frac{1}{2}$ dansk Mil N. D. $\frac{1}{2}$ D., efter Compasset, fra Indlobet til Greenaa Havn, 7 $\frac{1}{4}$ Mil B. S. B. $\frac{1}{4}$ B. fra Fyrtaarnet paa Anholt, og 7 $\frac{1}{4}$ Mil N. B. $\frac{1}{4}$ N. fra Hørselsø.

Fyret i den paa Taarnet staaende Lygte er 67 danske Fod over Vandspeilet og vil være sigtbart i $3\frac{1}{4}$ Miils Afstand, naar Tiet er 10 Fod over Vandet.

Belysningen seer ved 6 Lamper med Reverberer, der dreies rundt i 3 Minutter, saa at man hver halve Minut seer et stærkt Blink, der varer omtrent 6 Secunder og derpaa forsvinder i 24 Secunder, i hvilke man kun i Nærheden seer Lampernes Lys imellem Blinkene.

Dette Ukffyr paa Fornæs kan ventes tændt i Løbet af denne Maaned (December 1839) og vil derefter blive holdt brændende, fra Michelsdag til Paaske $\frac{1}{2}$ Time, og fra Paaske til Michelsdag 1 Time, efter Solens Nedgang og til dens Dpgang.

(Off. Tidender.)

Fyret paa St. Catharines Point, Den Wight.

Det i Archivets 11te Bind Pag 235 bebudede nye Fyr paa Føle of Wight vil nu fra 1ste Marts d. N. være tændt. Høiden over Vandfladen er 173 engelske Fod ved almindeligt Hoivande. Det er et stort, stadigt Fyr og synligt i alle Retninger. For at det ikke skal forverles med Fyret paa „Needles“, vil dette sidste herefter vise et rødt Lys.

(Sand. Tid.)

Nyt Fyr ved Dran, africanke Kyst i Middelhavet.

Et nyt Fyrtaarn er opført ved Arzew i Nærheden af Dran. Det er sigtbart i 10 Miles Afstand, Høiden er 14,68 Metre, omtrent 47 danske Fod over Vandfladen. Den Arzews Banke ligger fra Fyret under 29° i Nord (?) og Klippen ved den yderste Skandsepunkt i S. 65° N.

(Sand. Tid. Nr. 15.)

Blandinger.

Den engelske Fregat Minervas Tab i 1802.

Det var d. 2den Juli i 1802 (James i hans Naval History Mar 1803) omtrent Kl. 9 om Aftenen at Fregatten kom til at sidde fast paa en af de Conusser, de Franske brugte til Fundament ved Bygningen af Dæmningen for Cherbourg (See Archiv 6te Bd. Pag 198 ff.). Det var en tyk Laage, og neppe var Fregatten kommen til at staae med udfaldende Bænde, før Laagen klarede bort og der laae de, paa halvt Kanonstod fra Fortet la Liberté og paa Skudvidde fra Den Pélée med 100 Kanoner og 25 Morterer, samt 2 Orlogsbrigger omtrent 3 Rabbellængder forud af den. Franskmændene vare ikke sene til at aabne alle Batterier paa det uheldige Skib, der kun var istand til at svare med Bougkanonerne.

Medens man arbejdede med at lette Skibet agter, ved at bringe Kanoner for efter, blev Varcasfen udsat med sin Carronade og sendt imod Briggerne for at divertere deres Ild. Da man savnede et Fartoi til at udføre et Sværanker for at hive Fregatten af Grunden ved, sendtes 2 armerede Slupper ind for at udfiære et Fartoi fra de Franske, og dette skete lige under de fiendtlige Batterier. Det var en Luggen, ladt med Steen, som først bleve kastede overbord et godt Stykke fra Fregatten, for ikke at fylde Grunden op i Nærheden af den. Efter at dette var sket blev Luggeren lagt hen under Bougen for at modtage Ankeret, og det var da Midnat. Uagtet Kuglerne traf baade Fregatten og dens Priis hvert Dieblif, saa at Sommermændene havde fuldt op at giøre med at proppe Hullerne ligesaa hurtigt som de bleve giorte, lykkedes det at faae Ankeret ned i Luggeren og den bugseredes ud ved alle Baadene. Fra Land af kunde de godt see, hvad der var i Værk, og baade fra Batterierne og Briggerne holdtes en levende Ild paa Baadene; men Alt gik godt: Ankeret faldt paa det rette Sted og Fartoierne kom tilbage i Sikkerhed.

Skiondt det var blifstille Kl. 3 om Morgenen havde Vandet ikke Hoide nok til at det kunde nytte at hive, og Capitain Jahleel Brenton gav Ordre til at gjøre klar til at sætte Ild paa Fregatten. Det Første var at sørge for de Saarede. Luggeren blev halt paa Siden, i Læ af Fregatten for Fiendens Rugler; men neppe vare de Saarede nede i den, for begge dens Master bleve stude over, af Rugler der passerede over Fregatten. En Brise reiste sig just og ingen Seil kunde sættes paa Luggeren; de Saarede maatte derfor tilbage igien og ned i Lazarethet. Vandet steg imidlertid og man tænkte nu paa at faae Fregatten af. Folkene holdtes nede om Læ, indtil der skulde hives ind; der var Intet at gjøre, og da Dagen begyndte at bryde bleve Franssmændenes Skud sikkrere.

Endelig Kl. 4 gif man til Spillet og begyndte at hive. Mange af Folkene faldt. Men efter at have hivet en halv Time stid gled Fregatten af og alle Seil bleve satte for at forløbe ud af Skud. Der var lidt Fart paa Fregatten, for Luggeren var kastet løs, og nogle af Baadene gif med den, og kun nogle Minutter længer og Fregatten vilde have været i Sikkerhed; men nu døde Vinden reent af og Flodtiden satte Fregatten lige ind i Havnen, hvor den kom igien til at sidde paa en anden Conus. Her laa den nu, med 2 Farne Vand under Stor-Røstet, et sikkert Mærke for alle Batterier. Capitain Brenton sendte nu alle Mand ned og sammentaldte Officiererne for at raadslaae om hvad der var at gjøre. En halv Time efter blev det besluttet at overgive sig. Batterierne havde bestudt Fregatten den hele Tid, og da der ikke var noget Middel til at frelse Besætningen, vilde det have været at ofre denne, om man havde sat Ild paa Skibet. Flaget blev strøget, og strax efter kom en Baad fra en af Briggerne, og saasnart Capt. Brenton havde erklæret Officieren i den, at han overgav sig, kom han ombord og modtog hans Kaarde. Siden opstod der en Tvist om, hvo der skulde have Kaarden, den Commanderende paa Landbatterierne eller Briggenes Chef; og Capitain Brenton blev overladt Afgjørelsen. Hans Svar var: „Havde

det ikke været for Fortet la Liberté, med 75 Kanoner og 20 Morterer, og Fortet Pélee med 100 Kanoner og 25 Morterer, fulde jeg have bemanded mine Fartøier og taget begge Brigger, for paa dem at føre mit Mandskab til England, dersom jeg var bleven nødt til at sætte Fld paa Fregatten." Fregatten Minerva blev siden bragt af og brugt i den franske Marine.

(N. Magaz., Juni 1838.)

Skruedofte og Landingsbroer i Amerika.

I Stevensons: Civil Engineering of America omtales nogle i America brugelige Skruedofte, der bestaae af en Platform af Træ, som sænkes under Skibet, hængende i Riæder fra en af svært Tommer bygget Bialkeramme. Enten bruges da Jernstruer, til at hæve Platformen med Skibet iveiret, eller Riæderne (20 paa hver Side) gaae over Jernstiver til en horizontal Bialke, som ved et Tværsykke er forbunden med Bulten af en hydraulisk Presse; denne sidste sætter Bialken i Bevægelse og hæver paa denne Maade Platform og Skib. Paa Platformen ere Blokke og Straastivere til at afføtte Skibet med, og i denne Stilling forbliver det hængende i Luften medens det er under Reparation. Skibe indtil 800 Tons Drægtighed (circa 350 Læster) løstes paa denne Maade.

En anden efterlignelsesværdig Indretning er en Landingsbro for Dampskibe, der bestaaer i en flydende Gaisson (overbyggt Pram) af samme Hvide over Vandet som Dampskibet. Den forbindes med den faste Bro eller Landet ved en Plankebro, der hviler paa den og med bevægelige Hængsler vandrer ved begge Ender, saa at den kan følge med Vandets Stigen og Falden. Dampskibet kan nu lægge lige til og lande Passagerer og Gods med Lethed. En saadan Lod sig uden tvivl anbringe ved Kiøbenhavn.

Mærkværdig Frelse efter at have løbet paa Grund.

Linieskibet Malabar ankom d. 28de Decbr. 1838 til Plymouth fra Nova Scotia Stationen, hvor den løb paa Grund i

St. Laurens Floden. Den rendte paa med 9 Miils Fart rundtforveiret. Dmtrent 20 Timer stod den, og i den Tid friftede Kulingen saameget, at dens Stilling blev høist critisk. Da den kom i Dokken herhjemme fandtes et stort Stykke af Kriget og næsten hele Risten op til Ristnaadden afstødt. Den trak 5 Tommer i Timen, hvilket holdtes under ved Kongepomperne alene, som holdtes stadig i Gang med nogle faa Folk.

Chronometere ombord paa Dampskibe.

Den Rystelse, som Chronometeret er udsat for paa Dampskibe, har man fundet at have en mærkelig Indflydelse paa Uhrets Gang; dog synes det beviist af Forsøg, at Uhret efterhaanden ligesom vænner sig til denne Rystelse og antager en regelmæssig Gang, der er forskiellig fra den det havde i Land og ifkun er afpasset efter Forholdene ombord. Det bliver altsaa blot nødvendigt at iagttage dets Gang nøie i nogen Tid, efter at det er kommet paa sin Plads i Skibet, indtil det har antaget en stadig Gang, som man da siden steds kan rette sig efter.

Et Chronometers Stilling i Land, med Hensyn til en Linie trukken igiennem 12 Timetallet og 6 Timetallet, har Indflydelse paa dets Gang, saa at naar Uhret, fri for enhver anden local Indvirkning, gives en anden Stilling, virker dette paa dets Gang; og det har viist sig, at naar et Skib har i længere Tid anligget den samme Cours, har dette virket paa Chronometerets Gang. Dette hidrører fra den magnetiske Virkning. Der er flere Experimenter af denne Natur, især paa Dampskibe, som man maa ønske anstillede med Chronometeret.

(N. Magaz., April 1839.)

Mod Kor.

Det engelske Admiralitet har ladet circulere Beskrivelse over et Modkor, som kan forarbejdes af de Materialier man har ombord.

- A. Et Stykke af Egetræ tilhugget iforveien til hvert Skib og forsynet med Kortapper.

- B. Et Ugterstykke enten medgivet, som A, eller taget af Skibets Varegods.
 C. Varestang, afstaaen med Skibgattet.
 D. Jernbolte igiennem alle 3 Stykker.
 E. Fyldingsstræ. F. Ballastjern.
 G. Strue-Diebolt i Skands Dæksbiellen, til at opsætte naar behøves; H. Styretouge igiennem Puller nede ved Rodenden, til at hænge Roret.

Erklæring fra Commandeur-Capt. de Coninck.

Vor afsøde Vens ærede Efterleverske har tilstillet os følgende Erklæring, som det var den Afsødes udtrykkelige Begiering at faae indrykket i Archivet. Vi kunne naturligviis ikke undslaae os for at efterkomme et saadant Ønske, under saadanne Omstændigheder.

Kob.

I Anledning af Hr. Kammerjunker og Capitain-Lieutenant Steen Billes besynderlige Anmærkning i Archiv for Søværnets 44de Hefte Pag 385, hvori det er klart, at han ligefrem drager i Tvivl, om jeg, i de af mig samlede Memoires af Commandeur Koesoed, har, i en der forekommende Beretning, brugt den Afsødes, eller mine egne Ord, — tiener til Dplysning: at da jeg endnu er i Besiddelse af de originale Documenter, denne Sag betræffende, saa kan enhver af de ærede Læsere af Archivet hos mig overbevise sig om, at Koesoed ikke alene fortrød, men høilig fortrød at have fulgt sin Formands Raad i det omtvistede Tilfælde, ligesom at Com. Ks. Memoirer ere ordnede af ham selv med den udtrykkelig angivne Pensigt at publicere dem.

L. de Coninck.

Følgende Subskriptionsindbydelse til en Lærebog i Sovidens-
skaberne, i det svenske Sprog, gjøre vi os en Fornøielse af at op-
tage, med den Bemærkning, at hvo der maatte ønske at subscribere
paa Værket, eller Dele, af det, vilde behage at indsende den paa-
tegnede Plan til en af Stadens Hrr. Boghandlere, hos hvem
lignende Planer findes henlagte.

Lærebog i Sovidensskaberne.

(Udgivet i det svenske Sprog.)

S Overensstemmelse med „Sjömanna-Sällskapets“ Diemeed, at
befordre Alt, hvad der kan bidrage til de Sofarendes Dplysning
og til Udbredelse af nyttige Kundskaber iblandt dem, for derved
at lette og betrygge dem Udvøvelsen af deres mæsommelige Kald,
foranstaltede dette Selskabs Direction, for henved 2 Aar, siden,
Udarbejdelsen af Planen til et Værk under ovenstaaende Titel.
Efter denne Plan skulde Lærebogen indeholde alle de Ting, som
en Sømand bør kiende, om han skal kunne ansees for at have
tilbørlig Dannelse i sit Fag.

Værkets Udarbejdelse er forstfreden efter Planen, og det vil
komme til at indeholde alt det, som billigt kan fordres af den
der underkaster sig Capitainsexamen af Første Classe i Koffardi-
farten, samt størstedelen af hvad en Navigationslærer bør kiende
meer, end Fordringerne til benævnte Examen. Herved vil den,
der føler Kald og Evne til, enten at paatage sig Underviisning
i Navigationen eller i en høiere Grad at dygtiggjøre sig i sit Fag,
finde samlet i et eneste Værk det meste af hvad dertil udfordres.

Som Følge heraf kommer denne Lærebog til at indbefatte
et større og et mindre Cursus; saaledes, at de Paragrapher, der
ikke ere uomgængelig nødvendige for Begynderen, tilhøre det større

Cursus og blive trykkede med finere Stil, skiondt fortløbende i Rækker med det Øvrige. For at gjøre Bogen praktisk og, saa meget muligt, skicket til Selvstudium, har man foiet en stor Mængde Dvelfesexempler og Problemer til Sætningerne.

Den store Mængde Plader og Tabeller, der følge med Værket, forbyder at overlade det for den almindelige Bogladepriis; alligevel forsikkrer man, at det i intet Tilfælde skal komme til at overstige 8 Skilling Banco Arket. Og for endmere at lette Anskaffelsen har man inddeelt Subscriptionen i Værkets 4 Dele, saa at der efter Behag kan subscriberes paa en eller flere Dele, eller det samlede Værk. Indholdet bliver som følger:

Første Deel indeholder *Mathematik*.

- 1) Regnekunst: De fire Specier med hele Tal og Brøk ved Bogstav- og Ciffer-Regning; Proportions-Læren og dens Anvendelse paa enkelt og sammensat Regula de tri og Interesse-Regning, Rabat-, Berel- og anden Handels-Regning. Enkelte Ligninger med en eller flere ubekjendte Størrelser. Dignitetsophoielser og Kobtraction; Quadratiske Equationer; Serier; Logarithmer; Brug og Beregning af logarithmiske Tabeller.
- 2) Geometrie: Planimetrie og Stereometrie; om geometriske Staler og Constructioner; geometriske Problemer; praktisk Geometrie; om Landmaaling og om (Afvågning).
- 3) Plan og sphærisk Trigonometrie: Om trigonometriske Tabellers Construction, Brug og Beregning.
- 4) Analytisk Geometrie: Om Algebraens Anvendelse til Løsning af geometriske Spørgsmaal; om Krumlinier i Almindelighed og om de coniske Sectioner.
- 5) Mechanik: Grundene for Statik og Dynamik, Iempede for det praktiske Liv.
- 6) Descriptiv Geometrie: Dens Grunde anvendte paa Linear-Afsritsning og andre nødvendige Constructioner.

Anden Deel.

Navigation og theoretiske SoidensKaber.

- 1) Om nautiske Kaarter: Globuskæren; Grundene for Solskaarters Construction; Sø-Dyamaaling og Kaarters Afslægelse.

- 2) Om nautiske Instrumenter: Om Log og Lod. Om Compasser: Lovene for den magnetiske Kraft; om de brugelige Compasser og om Localattraction. Om Tubusser og Reflectionsinstrumenter: Grundlovene i Dioptrik og Catoptrik; Construction, Brug og Undersøgelse af disse Instrumenter. Om Thermometre: Varmelærens Grunde og om Thermometerenes Construction. Om Barometerne: Grundene af Aerostatiken og Barometerets Construction og Brug, samt om Vindene. Om Uhre og Chronometre.
- 3) Vestikregning: indeholder hvad man hidtil har forstaaet ved Navigation i dens indskrænkede Betydning.
- 4) Astronomic: Astronomiens Grunde iselfatteligt foredragne.
- 5) Nautisk Astronomic: alle de fornemste Methoder til at bestemme sin Plads paa Søen.
- 6) Om Journalsørføl.

Tredie Deel.

Praktiske Sø-Videnskaber.

- 1) Skibsbyggerie: om de forskjellige Træsarters Brugbarhed til Skibsbygning; om Skibsbygning efter Tegning og om de nødvendige Beregninger i Skibsbyggeriet.
- 2) Takling: om Rundholter; Tilkapning og Forarbeidning af Takklafen med tilhørende Tabeller, samt om et Skibs Tiltakling; om Rødtakling.
- 3) Manøvre: praktisk Manøvre; theoretisk Manøvre, med Grunden derfor o. s. v.
- 4) Om Skibets og Besætningens Orden og Conservation samt om Lastlægning.
- 5) Om Dampskibe; Theorien af Dampmaskiner m. m.
- 6) Kort Bogholderi for Sømand.
- 7) Practiske Vink i Spørgsmaal og Svar.

Fjerde Deel.

Logarithmiske, trigonometriske og nautiske Tabeller.

XVII ARCHIV

30

for

OFFICER-
SKOLEN.

SÖVÆSENEN.

Udgiwet af

H. B. DAHLERUP,

Commandeur-Capitain i Søetaten og Rd. af Dbg.

N° 47.

KJÖBENHAVN.

Trykt hos H. G. Brill.

1840.

Indhold

af 12te Bind's 3die Hefte.

	Pag.
A sphalt-Soen paa Den Trinidad i Vestindien	241.
Fyrst Talleyrands sidste Timer	247.
Om Maanens Indflydelse saavel paa Atmosphaeren som paa animalsk og vegetabilsk Liv	258.
Bemærkninger om Seiladsen rundt Cap Hoorn og igjennem Magelhaens Strædet	260.
Om Rejsendes Befordring paa Canaler	272.
Moorild eller lysende Particler i Søvandet	280.
Om Regler for Sødampstubes Construction, Proportioner &c.	283.
Gammelholms Kraslytning. (Meddeelt)	290.
Erklæring, i Anledning af "det danske Flag i Middelhavet", af Reg. Ad. Hammelen. (Slutter)	327.
Svar til Capitain Turens Dplysninger &c. af Com. Capt. M. Lütken	346.
Sneedorffs Taler	360.
Blandinger:	
Folkemængden og Militæren i de nordamerikanske Stater	367.
At affire en Høstholle i Søen	368.

Officielle Deel.

Dødsfald	35.
Avancement, Ansættelse, Udcommando &c.	37.
Kongetlige Resolutioner og Collegii Rescripter &c.	39.

Vi tillade os at gjøre opmærksom paa Nødvendigheden af, at de Bidrag, eller Artikler, der ønskes optagne i ethvert nærmest udkommende Hefte, maae være indsendte til omtrent Midten af Qvartalet, da ved den Tid Hestet allerede er bragt i Trykken og kun en ringe Plads forbeholdt til uventede Indsendelser.

Vi bede os undskyldt for de ærede Forsattere, at vi af Mangel paa Plads ikke have kunnet optage Anmeldelsen om Cap. Paludans "Observations-Schemata" og Com. Cap. Rohdes "Appendix to Universal Signals", hvilke Begge have for megen Interesse til at offentliggøres i den Korthed og Hast, som Mangel paa Rum og Tid vilde have nødt os til den gang, hvorfor vi have foretrukket at udsætte det til næste Hefte.

Orden's-Udnævnelserne i Staten, i Anledning af Ds. Ms. Kroning, ere ved en Overfagt forglemte at optages i dette Hefte; de skulle følge i vort næste Nummer.

Med næste Hefte følger Liste over Archivets Subscribenter.

Asphalt-Søen paa Den Trinidad i Vestindien.

Den Pynten af Landet, nær hvilken Asphalten eller Jødebeget falder, kaldes la Bréa og ligger omtrent 30 engelske Mile fra Dens Hovedstad „Port of Spain“. Naar man nærmer sig Kysten i dette Nabolag, seer man Strandbredden bestrøet med Klaser af sort Beg, i compact Form, med mindre Stykker flydende langs Kysten. Af den store Mængde Beg, man til alle Tider træffer her, er der Grund til at troe, at disse Klaser ere et Product af submarine Formationer, der staae i Forbindelse med Hovedbassinet eller Søen.

Landsbyen la Bréa eller la Bray, som den sædvanligviis kaldes, ligger ikke langt fra Pynten. Grunden, hoorpaa Husene ere opførte, er ujevn og overalt asphaltist, ikke jevnt blandet med Jordsmonnet, men spredt i irregulære Quantiteter over og under Jorden, og det Hele vidner om en tidligere flydende Tilstand. Men det mærkeligste Træk ved Landskabet er den heldende Stilling, eller Grinde, for at bruge et Soudtryk, som alle Husene have til en og samme Side, hvilket giver dem Udseende af at være i Begreb med at falde omkuld. Og man forundres ved at høre, at Husene i Nærheden af Begsøen selv besidde den Evne at kunne forandre Sted; saa at det er sieldent, at nogen Bygning længe forbliver paa samme Sted, skiondt Bevægelsen afhænger af Mængden af Beg i Jorden paa det Sted, hoor Huset er opført, og synes iøvrigt ikke at have nogen Indflydelse paa Bygningens Stabilitet.

Sammenblandingen af Beget med Jordsmonnet er ikke indskrænket til Landsbyens Omegn, men strækker sig heelt rundt omkring Søen i en temmelig Afstand, og synes at følge en nedad-gaaende Direction, da Søen selv er nogle og halvtredsfindstuyve Fod over Havets Overflade. Sandsynligviis er Beget altid i flydende Tilstand, idet det udgaar fra Søen, og forhærdes græde-

viiis, ved at være udsat for Luftens Paavirkning, og jo længer det er fiernet fra dets Udspring. Overgængene fra flydende til fast Tilstand kan tydelig skielnes ved Bredden af Søen og i Smaa-banker nær ved den. Maaskee ogsaa Hærdningen fremstynes ved de mere flygtige Deles Evaporation; thiendst Sæheden har i dette Clima den Virkning, at endog det haardeste Veg bliver blødt, hvilket dog kun vedvarer saalænge det er udsat for Solens Straaler; og kunstig Hede har endnu større Virkning, saa at det kan bringes til en halv flydende Tilstand. Veien fra Landsbyen til Søen, en Afstand af omtrent $\frac{1}{2}$ Miil engelsk, som før en stor Deel er dannet af Vegstykker, er derfor i Solstinsveir ganske blød og klæbrig at gaae paa, saa at Gangen generes lidt derved. Husenes mærkværdige Skiften af Plads reiser sig uidentviol af samme Aarsag, saameget meer som det er almindelig Skik at bygge dem paa Pæle, nedrammede i Jorden. Denne Asphaltenes Blanding med Jorden synes alligevel ikke at gaae dybt, paa Steder der ikke ligge meget nær ved Søen; rimeligviis kommer den fra Søens Oversvømmelser og strækker sig vel ikke dybere end 4—5 Fod fra Overfladen. Jorden erhoder herved en antiseptisk Egenskab, hvorpaa før ikke længe siden havde et Exempel, ved Opgravningen af et Liig, der havde ligget 20 Aar i Jorden og var fuldkommen conserveret.

Søen selv ligger lidt over en halv engelsk Miil fra Landsbyen. Vegetet paa dens Overflade giennemtrænges ikke af de stærke tropiske Regnstyl og ingen Vegetation finder Sted paa det. Paa Veien dertil seer man Asphalten anvendt til Brolægning i Planteurernes Gaarde og omkring deres Huse; den er tildannet i Blokke, hvis firkantede Overflader ligge i Ruder eller Dambrædts-Figurer ligesom de romerske Mosaikgulve.

Det første Syn af Asphalt-Søen svarer ikke til Forventningen: en viid, bølgende, næsten cirkelrund Overflade, henved $7\frac{1}{2}$ engelsk Miil i Diameter og omgivet af Stov, som i uregelmæssige Smaagrupper og Krat bekrandses dens Bredder rundtom. Ved nyere Undersøgelse finder man dens Flade at bestaae af Bølge-

rækker, der see ud som de vare opstaaede særskilte fra Søens Leie, sammenhængende forneden og efterladende Reyner i Mellemrummene, der ere fyldte med Vand. Søens Flade er tør, med Undtagelse af disse Reyner, der variere baade i Brede og Dybde, saa at nogle kunne stræves over, andre ikke. Det Hele har et meget uregelmæssigt Udseende; de med Vand fyldte Mellemrum løbe i hinanden, og naar man i nogen Afstand betragter det, seer det ud som en Sø, der er belagt med glat Is, i Begyndelsen af Tøveir, med Vandpytter hist og her.

Veget, som det findes i Søen, varierer i Udseende og Tilstand: ved Bredden forekommer det i haard, compact Form, ligeledes i nogle Smaapytter i Nærheden saavelsom hist og her paa Søen selv; andre Steder er det derimod saa flydende, at det kan hældes paa Flasker, ogsaa findes det i alle Gradationer derimellem. Nogle Stykker ere fuldkommen haarde, med et klart glasagtigt Udseende i Bruddet og ligner „Cannel“ Kul at see til. Et Stykke, jeg eier, seer ud til at kunne modtage en høi Grad af Politur. Men i hvilken Tilstand det end er, giver det en stærk bitumineus Lugt fra sig, naar man rører om i det, brækker eller gnider det imod et haardt Legeme, og er antændeligt i en vis Grad. Det er heri ikke uligt Steenkul, og synes at have de samme Bestanddele i dets Composition som dette.

Abningerne imellem Asphaltpølgerne ere, som omnævnt, fyldte med Vand, paa nogle Steder 3 til 4 Allen dybt, eens til alle Tider, hvad enten det er i Regntiden eller i den tørre Vars-tid; men hyorfra dette Vand kommer, om fra Søens Kilder eller fra den vaade Vars-tids stærke Regn, er uafgiort; det første synes det rimeligste. Dette Vands Smag falder lidt syrlig; det er fuldkommen klart og ansees for meget sundt af Folk, der boe i Nærheden, og som bruge det i deres Huusholdninger. Smaafist findes i det. Da det meget godt lader sig bruge til at vaske i, kan der ikke være synderlig mange Saltpartikler i det. Den syrlige Smag har det upaatvivlelig af Asphalten.

Jordbunden omkring Søen og i dette Qvarteer er udmærket

gunstig for Dyrkingen af Ananas, som synes at høre hjemme her; en Art vorer her, der i Størrelse og Føinhed overgaaer enhver anden man nogensteds finder. Af dens eiendommelige Form synes den at være sui generis (en egen Art); den groer vildt og i stor Mængde omkring Søen, og denne Omstændighed, der maa tilskrives den med Asphalt blandede Jordbund, kan maafee tiene Gartnere som et gavnligt Vink.

Hr. Dauffin Lavaysse, i sin Voyage aux Isles Trinidad &c., Paris 1813, giver følgende Analyse af Asphalten: Petroleum 11 Unzer, Silica 10, Alumina 5, Kulsubstance 4, Jernoxyd 2.

Dybden af Asphalt-Søen paa Trinidad kiender Ingen; lige saa hastigt som man tager fra den, fyldes den atter, og Theorien om dens Oprindelse er endnu en af Naturens Hemmeligheder. Der er Grund til at troe, at dens Kilder strække sig dybt i Jordens Skind, ligesom Kulformationerne, da man finder mindre Reservoirer, ikke alene i Skovene omkring la Bréa, men i Droponche-Quarteret og nær Byen San Fernando i Nord-Naparima, hvor der er et Bassin af 30—40 Fods Diameter, hvilket ligger 10—12 Mile (engelske) fra Søen selv.

Først for ganske kort Tid siden er man begyndt at drage nogen større Fordeel af denne Naturfrembringelse, og Fremmede have heri sat Englænderne Exemplet. Baade Franskmændene og Amerikanerne have begyndt at anvende Asphalten i det Store til Brolægning, og Skibe af fem forskellige Nationer have indtaget Ladninger deraf paa Trinidad. Senest have Compagnier dannet sig i London og i Frankrig, og man har ved Forsøg fundet, at en Blanding af Asphalt og Brændevæed giver et fortræffeligt Brændsel for Dampfartøier.

Hr. Hatchett giver i 4de Deel af „Transactions of the Linnæan Society“ følgende Bemærkninger om Asphalten. „Bisumina ere enten simple, eller sammensatte og compacte. Den sidste Slags er dannet af Naphta og Petroleum ved Inspissation (Fortykkelse) og dens rette Benævnelse er Asphaltum petroleum induratum, hvilken stemmer med Trinidads haarde Beg eller

egentlig kaldet Asphalt. Denne Substans viser et conchoidal og glasagtigt Brud, er brændbar, og brænder, naar den er reen, uden at efterlade Afse."

"Steenkul er en Sammensætning af Bitumen med Carbon (det er Trækul, som er ureent Carbon) og jordagtige Dele, alt under forskellige Forhold. De bitumineuse, carbone og jordagtige Bestanddele af forskellige Slags Kul forekomme, i de forskellige Arter, i en meer eller mindre fuldkommen Blanding, som i mange Tilfælde grændser til kemisk Forening. Virkningen af denne Blanding er, at forebygge en altfor hastig Forbrænding, hvilket uden de jordagtige og kulholdige Dele vilde blive Tilfældet. Elementerne af Bitumen ere Hydrogen, Carbon, Azot og undertiden Oxygen."

Af disse Gradationer i Kullenes Sammensætning lader sig udlede Regler for Dannelsen af et kunstigt Kul af Trinidad-Asphalten, hvortil alle Materialier findes i Overflodighed paa Stedet selv. Et saadant kunstigt Kul har man i London fabrikeret, som kun koster det Halve af almindeligt Steenkul og brænder godt og klart; det kaldes der Asphaltkul og synes at have en lille Tilfætning af almindelig Siære.

Profesor Jameson giver, i sin „System of Mineralogy“, følgende Skildring og Analyse af Asphalten: Dens Farve er begsort, undertiden nærmende sig fløielsort. Forekommer: massiv, adspredt, undertiden globular, reniform (nyredannet) og staklagmitisk. I Bruddet er den enten usfuldkommen eller meget fuldkommen conchoidalst. Fragmenterne ere temmelig skarpkantede. Den er blød, overgaaende til meget blød; opaave (uigienemsigtig) sectil; beholder sin Glænde i Bruddet (streak); er let brydelig; føles fedtet; giver en bitumineus Lugt naar man tager paa den. Dens specifikke Vægt 1,0—1,59. Dens Analyse giver:

Kul-Vandstofgas (carbonated Hydrogen)	36 Cubit Tommer.
Bitumineus Olie	32 Gran.
Ammoniac Vand	6 —

Carbon	30 Gran.
Silica	7.50.
Alumina	4.50.
Kalk	0.75.
Jernoxyd	1.25.
Oxyd af Manganes	0.50.

Den forekommer mange Steder i Europa, i Skotland, England, Sydfland, Sverrig, Frankrig, Schweits, Albanien og Rusland, alle vegne i forskellige Leier af Mineralier og Metaller. I Asien findes den mange Steder, men i største Overflodighed i Asphalt-Soen i Judæa, hvorfra den har sit Navn. I Amerika gives den i Mexico, paa Barbadoes, og endelig i største Mængde paa Trinidad.

Egypterne brugte den i Oldtiden til Balsamering. Tyrkerne faae den fra Albanien og blande den med almindelig Harpir, for dermed at overstryge Bunden af Skibe, Tougværk ic. Man antager, at den beskytter Træet imod „Terredo“ eller den bekendte Træorm. De Gamle benyttede Asphalten til at blande i Kalk til at mure med, og Babylons Mure skulle være opførte med denne Slags Muurkalk.

Uf det Foregaaende sees, at Trinidad-Asphalten giver ved Distillation et brændbart Gas, som er det samme eller ligt det der faaes af Steentul, hvilken Substans den ogsaa ligner deri, at den leverer en Siære, liig Kulkæren, en bitumineus Olie, og en Substans liig „Coke“. Gasproduktet, alene, er overmaade vigtigt, og kan træde istedetfor ethver andet Belysningsmiddel til offentlig Brug. Desforuden finder Asphalten en meget udbredt Anvendelse som Bygnings- og Bro-lægningsmaterial. Ogsaa har Petroleum fra Jante længe været en Handelsartikel i det adriatiske Hav, og fra det Burmesiske (Birmah) skal efter Cox, Asiatic Researches, aarlig udføres 400,000 Fæde Asphalt.

Fyrst Talleyrands sidste Timer.

(Un. Serv. Journal, April 1839.)

(Endskøndt et Emne, der ikke umiddelbar tilhører vort Tidsskrift, finde vi dette Stykke af saa almindelig Interesse, at vi haabe vore Læseres Tilgivelse for at have optaget det, saa meget mere som vi ikke have seet det i noget andet af vore periodiske Skrifter.)

Klokken var neppe 6 om Morgenen d. 17de Mai 1838, da jeg begav mig paa Veien til det gamle Hotel i Gaden St. Florentin, med Sindet fuldt af mørke Anelser; thi da jeg silde om Aftenen Dagen før havde forladt det, var der kun ringe Haab om, at en Dag til skulde blive dets stolte og høitbegavede Eier stienket. Den graa Morgen begyndte netop at lyse frem over Tuilleriesernes hvide Kastanier. Alt var endnu stille rundtom; og idet jeg traak i den svære Portklokke, gienlød Klangen af den i den store, øde Gaard med en Lyd, der havde ligesom noget Barflende ved sig. Jeg standsede ikke, for at spørge hos Portneren om Fyrstens Befindende, thi den første Gienstand mit Øie faldt paa, var Lægens Bogn, og jeg ilede hen til Foden af den store Hovedtrappe, som jeg saa ofte havde betraadt med ganske andre Følelser, end dem der nu giennemstrømmede mig. De to Tausshedens Billedstøtter, der stode paa begge Sider af den svære Portal, dryppende vaade af Morgenduggen, slog mig med en Gysen, der foer mig igiennem Siælen. De uhyre Løver, der saa ofte havde været sammenlignet med Venedigs umættelige Løver, mindede mig nu om hine stumme og ubevægelige Vaagtere, udhugne ved Indgangen til en Oldtidens Begravelse. Det syntes som om hver Gienstand allerede var indhyllet i en Gravatmosfære, og det gamle Pallads, der altid før var mørkt og traurigt, allerede var giennemtrængt af Gravluften.

Qvad der endmere hidrog til at vække disse Tanker, var den dybe Stilhed, der herskede rundt om, hvor ellers, endog i den tidlige Morgenstund, Alt var Bevægelse og Travshed. Forgemaftet

var forladt; de ængstelige Domestikker havde alle flokket sig til et Bærelse, der stodte til det, hvor deres elskede Herre laa, for at kunne saa meget snarere faae Efterretning om Eggdommens Gang. Der har maaskee aldrig existeret noget Menneſte, der, med saa liden tilsyneladende Vestræbelse derfor, i saa høi en Grad besad den Gøne, at vinde sine Undergionnes Hjertes, som Fyrst Talleyrand. Af alle dem, der vare om ham i det Dieblik, vare de fleste blevne graae i hans Tjeneste; af dem, der havde betraadt deres Bane med ham i hans Ungdom, levede nu Ingen: han havde oplevet at see dem alle gaae i Graven før ham. Fyrsten havde altid været vant til at behandle sine fornemste Domestikker som Folk der vare hans Tillid værdige, og mangen en Sag af den høieste Vigtighed, som med den dybeste Hemmelighed var udflettet i det udenlandske Departements Bureauer, er bleven heelt og holdent og uden ringeste Tilbageholdenhed afhandlet i hans Kammertieners Nærværelse. Det var i mange Aar hans Skik, at afgjøre de vigtigste Statsager og afhandle de vanskeligste politiske Spørgsmaal medens han gjorde sit Toilet, og aldrig veed man, at han nogenſinde har sendt sin Kammertierer ud af Bærelset. Maaskee lader denne tilsyneladende Uforsigtighed sig undskyldes, ved det Factum, at hans Tillid aldrig er bleven forraadt. Den mærkværdigste af alle hans Domestikker var den gamle ærværdige Courtiade. Jeg glemmer ikke det Indtryk, denne Mand gjorde paa mig, da jeg første Gang havde Audients hos Fyrsten. Jeg blev indladt paa den Tid, Fyrsten gjorde sit Toilet, som han var vant til med Personer, der havde Sager at tale om, af Vigtighed og som krævede en Privataudients. Det var kort efter Julirevolutionen og strax før han skulde afgaae til Ambassaden til London. Sager jeg ikke feil, skulde han netop den Dag have Afstedaudients hos Kongen og skulde derfor iføres det sædvanlige Hofcostume. Jeg fandt den berømte Statsmand siddende ved sit Bureau, der fordetmeste baade tjente ham som Skriverbord og Toilet. En Tiener var beskæftiget med at pudde hans lange graa Haars tykke Lokker, af alle Kræfter og med den alvorligste

Mine af Verden. En anden knælede ved hans Fødder, for at sætte Spænder i hans Skoe inde under Bordet. Hans Secretair sad ved Bureauet, ved Siden af ham, beskæftiget med at aabne et efter det andet af en uhyre Bunke Breve, hvilket han gjorde med en mageløs Hurtighed, idet han giennemløb Indholdet og stak nogle i Papirskurven, de andre stablede han op for Fyrsten at giennemlæse dem. Jeg maatte beundre den sangfroid, hvormed han lod sig iføre alle hans Stadsuniforms Dele, idet han opmærksom hørte paa mit Grinde, der, for ham personlig, var af høieste Vigtighed. Da den egentlige Paaklædning var færdig, aabnede Cabinetsdøren sig og ind treen, med vakkende Skridt, den af Alderen nedbøiede Courtiade, belastet med diverse Smaaæsker af forsiellig Storrelse og Form. De indeholdt Vaand og Insignier af den Mængde Ordener, hvormed Fyrsten var decoreret. Det var morsomt at see den Eigegyldighed, hvormed Fyrsten lod sig disse Prydelser paahænge, sammenlignet med Courtiades høitidelige Vigtighed, for hvem Døstet, at opfylde denne Tjeneste med tilbørlig Værdighed, var bleven hans Existences høieste Maal.

Denne Scene af min første Sammenkomst med Fyrsten stod mig nu levende for Grindringen, i det jeg gif igiennem det nu tause og forladte Cabinet. Da jeg betraadte Bærelset, hvor den gamle Statsmand laa, var han falden i en dyb Slummer, hvoraf Lægerne spaaede sig en Bedring i Eggdommen, endskiøndt den tildeels kunde tilskrives Matheden der fulgte paa Overanstrengelsen, som den sidste Handling af hans mærkværdige Liv, hans „Retraction“, havde kostet ham, en Handling, som, efter at have mødt Roes og Daddel, Foragt og Beundring, alt til Overdrivelse, stedse maa blive Verden uforklarlig. Den maa have kostet ham megen Overvindelse — de alene, som vare om ham i det Dieblik, kunne sige hvor megen — for han vidste godt, at alle Partiers Dine vilde være henvendte paa ham, og at hans Motiver vilde blive drøftede paa mange forsiellige Maader, og han vidste vel, at Ingen vilde see dem i det rette Lys. Et Nygte har gaaet, at man har forfulgt og plaget ham, endog paa

hans Dødsfeng, for at formaae ham til dette Skridt. Dette er imidlertid aldeles ugrundet: allerede længe har han beskæftiget Tanken dermed, hvorpaa mange Beviser findes iblandt hans efterladte Papirer, ogsaa Fragmenter af en Correspondence med Paven derom. Hans Bevæggrund var ene den: Kiærlighed og Omsorg for hans efterladte Slægtninge, hvem han derved vilde spare Krænkelse og Uleilighed.

Den Slummer eller rettere Lethargie, hvori Fyrsten var falden, havde vedværet omtrent en Time efter min Ankomst, og det var artig at lægge Mærke til den Uro, der vistest, af! endog af dem der vare ham nærmest og kiærest, over at hans Slummer, hvor velgiørende den end kunde være, skulde være over den Tid, Kongen havde bestemt for sit Besøg. Det var ikke uden nogen Vanskelighed, at han blev vækket af denne Bevidstløshed og bragt til at forstaae Vigtigheden af den Begivenhed der forestod. Han var neppe løftet op af Leiet og sat paa Kanten af Sengen, før end Kongen, noiagtig som Viseren paa et Uhr, traadte ind, ledsaget af Madame Adelaide. Det var et Studium baade for Moralisten og Maleren, at betragte Contrasten imellem disse to Personer, saaledes siddende ved Siden af hinanden, under Draperiet af de gamle grønne Sengegardiner, der dannede ligesom Indfatningen til et historisk Malerie. Hvor slaaende var det, at vende Blikket fra den døende Statsmands høie, brede Pande, det rolige, stoiffe Udtryk i Trækkene, og de lange, slagrende Lokker, som omgave Ansigtet og gav det det løveagtige Udtryk, der saa ofte havde været et Thema for Digteren og Kunstneren, til det spidse Hoved, velarrangerede Soupees, den hele udvortes Holdning, tant soit peu bourgeois, af Kongen, som endog ved denne tidlige Stund paa Dagen var paaklædt efter Sædvane, med den yderste Præcision og Pynnelighed. Tiltrods for den Enes gamle, salmede Slaaprok, og den Andens Affebrune Kiøle, stive Halsstørklæde og blanke Støvler, vilde den simpleste Mand, ved et eneste Diekast, have kunnet sige, hvo af disse var „den sidste Adelsmand“ og hvo „den første Borger“ i Franckrig. Kongen var den første, der brød Taus-

heden. Det vilde være vanskeligt at definere det Udtryk, der soer over hans Ansigt, idet han betragtede, hvad man kunde kalde hans Ledestjernens Nedgang; kanstee han ikke engang selv vilde have kunnet giøre Rede for sine Følelser i det Dieblik.

„Det gjør mig ondt at see Dem lide saa meget, Fyrste,“ sagde han i en lav og stielvende Tone. — „Sire, De kommer for at være Vidne til en Døendes Lidelser, og de, der have ham kjær kunne kun have eet Duffe, det, at de snart maae faae Ende.“

Dette var sagt med den dybe, stærke Stemme, som var ham egen og som Alderen ikke havde mægtet at dæmpe eller Dødens Nærmelse været istand til at svække. Virkningen af de saa Ord var ubeskrivelig — den Pause, der gik forud for dem, og den Bebreidelsestone — rolig og bitter — hvormed de udtaltes, vil ikke let glemmes af Noget der var tilstede.

Kongens Besøg var saa kort som muligt. Det var tydeligt, at H. M. sølte det at være et ubehageligt Dieblik, og efter at have gittret nogle trøstende Ord, stod han op og tog Afsted, synlig tilfreds med at denne selypaalagte Handling var forbi. Heri kom Fyrsten ham atter, med sin sædvanlige Tact, til Hielp, ved at prøve paa at reise sig og præsentere dem for ham, der omgave ham, hans Læge, hans Secretair, hans første Kammertiener og hans egen private Læge; og den gamle Hofmand syntes atter at komme over ham, idet han ved sin Afstedshilsen ikke kunde undlade den Compliment — „Sire, vort Huus har idag nydt en Gæst, der fortjener at indskrives i dets Annaler og som mine Efterkommere ville erindre med Stolthed og Taknemmelighed.“

Jeg maa tilstaae, at jeg var sørgeligen stuffet i mine Forventninger om denne Visit. Jeg havde betragtet den som et Farvel fra den i Sikkerhed landede Passagerer (landet i Storm og Uveir) til den vise og omhyggelige Lots, der havde styret ham igiennem Skær og Brændinger, og nu satte af igien alene og i Mørke og Mulm, for aldrig at see ham igjen. Men nei! her var den Utaalmedighed og Til, hvormed man gjør Ende paa en ubehagelig Scene; her var den tydelige indre Selvroes øret at

have giennemgaaet en ubehagelig Pligt, men ikke det ringeste Udtryk af en eneste Følelse af Venstabs eller Hengivenhed, som jeg havde indbildt mig bandt disse Mænd til hinanden. En Ven af mig, til hvem jeg gjorde denne Bemærkning, svarede mig: „Det er klart nok, at S. M. ikke ængstes ved at see ham døe; men hi kun! vi skal snart see den Dag, da han beklager at have mistet ham.“

Et Relief til Maleriets mørke Side dannede Prindsessens ængstelige, qvindelige Bevægelse; hun syntes at frygte for, at den kongelige Broders Kulde skulde falde i Dinene, og stræbte, ved sin milde Deeltagelse og sømme Nedlædighed, at gjøre godt hvad der syntes at mangle hos Andre.

Det var kort efter Kongens Bortgang, at Lægerne bleve de første Symptomer paa den nærførestaaende Opøsning vaer. Hele Familien, underrettet herom, flokkedes sieblikkelig om ham. Hertugen af P. var der iblandt Andre, og jeg maatte næsten smile, da Fyrstens satiriske Bemærkning om ham, kort før hans sidste Sygdom, i Anledning af en noget høitidelig Bisit af denne Herre, randt mig i Hu: „Just forlader mig desappointeret“ — sagde han da han gik — „man skulde troe, af hans melancholiske Mine og hans Sørgedragt, at han havde været sendt herhen af en entrepreneur des pompes funebres.“

Henimod Middag begyndte Fyrsten at blive mere urolig og feberagtig. Jeg kunde ikke modstaae Fristelsen, at søge Forfriskning fra Sygeværelsets qualme Luft, og gik ud til Bisitværelset. Jeg blev ikke lidt forbausset over den Scene, som her mødte mig. Aldrig skal jeg glemme det Indtryk, som Overgangen fra hiint tause Cabinet, hiin Dødsfeng, til det af Mennester vrimlende Gemak, hvor Flokke af Venner, alle Pariserverdenens Elite vare forsamlede, gjorde paa mig. Der var en Klynge af gestæftige Politikere, med Baand i Knaphullerne — nogle med puddrede andre med staldede Hoveder — flokket sammen omkring Kaminilden; deres levende Conversation, stændt ført i en lav og sagte Tone, fyldte Værelset med en uophørlig Mumlen. Og saa saae jeg nogle af

Diplomatens gamle Venner, som vare komne her af oprigtig og virkelig Hengivenhed, og som ikke toge Deel i de andre ivrige Politikers varme Debatter. Iblandt andre Grev de M., ham som jeg aldrig havde seet uden som Middelpunktet for alle glade Girkler — hvis skarpe Bid og bidende Sarcasmer var alle Burrets og Piateres Stræk — den eneste Mand med hvem Fyrsten selv ikke altid torde maale sig i Biddets skarpe Bøddekamp, han sad nu taus og sørgmodig, borte fra de Andre, hensunken i Tanker.

I et Hjørne sad en Coterie af Damer, underholdende sig om Ting, der hverken passede sig til Tiden eller Stedet. Undertiden brød en let Latter ud iblandt dem, tiltrods for det ivettesættende „Hys“ fra den anden Side af Værelset. Paa en Sofa ved Vinduet laa den unge og deilige Grevinde de B. udstrakt saa lang hun var, med en Sværm af unge Cavalierer — alle røvelige og „jeune france“, knælende paa Teppet ved Siden af hende eller siddende lavt ved hendes Fødder, paa Sofapuderne.

Det var i det Hele en Scene fra andre Tider. Det syntes som om man var ført et Aarhundrede tilbage, til Ludvig 14des Dage, ved Mazarins Dødsfeng. Her var den samme insouciance, den samme Træthed af at vente. Nogle vare komne der for Conveniencens Skyld, Andre af Høstighed for Familien; Mange af Nysgierrighed og nogle Faa af virkelig Venstabs, medens Ingen syntes at erindre, at en stor Siæl var i Begreb med at forlade Verden, eller at de vare der forsamlede for at see en stor Mand døe. Pludselig standsede Conversationen — Stemmernes Mumlen ophørte — der var en høitidelig Pause, og Alles Dine vare vendte mod Døren til Fyrstens Kammer, der langsomt aabnede sig. En Tiener traadte ind med svolne Dine og sænket Blik, og nærmende sig Doctor G., der, ligesom jeg, havde søgt et Dieblikks Forfriskning i Bisitværelset, hvistede ham nogle Ord i Øret. Han stod strax op og gik ind i Cabinetet. Dieblikkelig var Enhver paa Benene og Alle styrkede til Dørren. Fyrst Talleyrand sad paa Kanten af Sengen, understøttet af Secretairen, der holdt ham i sine Arme. Det var tydeligt nok, at Døden havde sat sit

Segl paa denne Marmorpande, og dog forbausedes jeg over den Kraft der endnu laa udbredt over Afsynet. Det syntes som om alt det Liv, der før havde giennemstrømmet hans hele Væsen, nu havde samlet sig i Hiernen. Af og til hævede han Hovedet iveiret og rystede med en pludselig Bevægelse de lange graa Lokker bort fra Dinene, og stirrede rundt om sig — og derpaa syntes ligesom et triumpherende Smil at fare over hans Ansigt, ved at betragte det propfulde Værelse, og Hovedet sank atter tilbage paa Brystet.

Aldrig har jeg været Vidne til nogen Døds-scene, der var saa fuldkommen i Charakter med den Døendes Liv, som her med Fyrst Talleyrand. Han saae Døden nærme sig, uden Uengstelig-hed og uden Frygt; ikke heller var der nogen Affectation af Trods eller Foragt, men snarere det kolde og faste Mod, hvormed en brav Mand møder en agtet og formidabel Fiende og for hvem han, efter en lang og hæderlig Modstand, nu da han seer sig overvunden, ikke finder det nogen Skam at ligge under, eller blues ved at nedlægge sine Vaaben og overgive sig. Er der Sandhed i den Paastand, at det er trøstende at døe under Taa-
rer og Beklagelse af en Hær af Venner og Slægtninge, da maa i Sandhed Talleyrands Udgang af Livet have været ledsaget af behagelige Følelser, for han opgav Anden midt i kongelig Pomp og Uresbeviisning, og ikke een savnede han af dem, han maafte selv vilde have ønsket nærværende. Venner fra hans modne Manddomsdage, hans hvide Alders skionne unge Idol knælede sammen ved hans Seng, og dersom Religionens hellige Trøsteord, som Præsten med dæmpet Stemme oplæste for ham, ikke naaede hans Dre, var det fordi de døvedes af deres Suk og Sullen, som han i Livet havde havt saa nær.

Neppe var imidlertid disse Dine, hvis mindste Blik saa mange, i saa lang en Række af Aar, havde vaaget paa med den høieste Interesse, tillukte for evig, før en pludselig Forandring gik over Scenen. Det var som naar en Flok Krager pludselig flyver op, saa stor var den Tummel hvormed Enhver ilede afsted,

i det Haab om at være den første, som bragte den vigtige Nyhed ud i den Kredts eller Coterie, hvis Drakel han eller hun var. Endnu før det var mørkt, var det Kammer, der hele Dagen havde været propfuldt af Menneſter, ene overladt til Gravens Tjenere; og da jeg traadte derind om Aftenen, fandt jeg den samme Lænestoel, hvori jeg saa ofte havde seet Fyrsten sidde, medens Hofmandens fine Spog og det bidende Epigram sprudlede fra hans Læber, nu tagen i Besiddelse af en hyret Præst, som hvidskede Vønner for den Udfødes Siæl.

Det var efter Fyrstens Død, at den Urefrygt og Hengivenhed, han havde forstaaet at indgyde sine Omgivende, blev ret ansæuelig. Ikke een af Domestikerne veeg et Dieblik fra sin vante Plads; enhver tog sin Tour til samme bestemte Tid og Time som han havde været vant til. Jeg saae saaledes Koffen, punktlig paa det samme Klokkeslet om Morgenen som han i mange Aar havde mødt for at modtage Ordre, nu fulgt af alle hans marmitons i snehvid Dragt, og Skee og Kniv ved Side, med langsomme Skridt nærme sig Sengen og knælende med den hvide Hue i Haanden fremsige en sagte Bøn: enhver af dem stænkede Bievand paa Liget, og hele Troppen trak sig bort i samme taus og høitidelige Optog som de vare komne ind med. Blandingen af det virkelig Rørende og Høitidelige med det Comiske i denne Scene mindede mig om de gamle tydske Legenders phantastiske Skildringer.

Ivertimod Sædvane i Frankrig, som byder at Begravelsen skal stee 48 Timer efter Døden, fandt den offentlige Begravelse eller Bisættelse i Kirken ikke Sted før den følgende Uge, paa Grund af Indbalsameringen, som tog Tid. Ligets Hensættelse i Familiebegravelsen i Valengay kunde ikke stee før i September, fordi den i Fyrstens levende Dage begyndte Hvelsing ikke før kunde blive færdig.

Dreven saavel af Interesse for Ceremonien, som af det Ønske, at vise den sidste Ure til en Mand, der ved enhver Leilighed, hvor jeg var kommen i Berøring med ham, havde været

lutter Venlighed og Artighed imod mig, besluttede jeg at tage til Balengay og bivaane Begravelserne — thi al! med eet Slag havde Døden bortmeiet alt hvad der var tilbage af den Generation af Familien. Fyrst Talleyrand — den vise, den vittige, den kloge, den fine, den snilde — skulde nedlægges i Graven med den ærlige, jevne Hertug, hans Broder. Barnet Yolandes lille Grav, hvor hun havde slumret i Fred i et Par Aar, blev ved den samme Leilighed opgravet, og den lille Kiste skulde ledsage Fyrsten til det fælles Hvilested. Ligvognen var den samme som man havde ladet giøre til at føre Liget af Erdronningen af Holland fra Schweits; den lignede i Udseende noget en Ammunitionsvogn, med bedækkede Sæder foran, hvor to af Fyrstens Sienerer toge Plads. Liget blev udtaget af Kirkens Gravhøvelvinger ved Midnatstid, og ovenpaa den svære Egeliste satte man den lille sneehvide Ligkiste.

Jeg naaede Balengay Trediedagen efter min Afreise fra Paris, og omtrent Kl. 10 om Aftenen ankom den svære Ligvogn langsomt raslende op ad den lange Allee af Kastanietræer, der fører op til Slottet. Det livløse Legeme blev modtaget med alle de samme Uresbeviisninger, som man var vant til medens han levede. Hele det talrige Huuspersonale med den nye Slotsherre i Spidsen vare forsamlede paa „Verconen“. Fyrstens Neveu, den nærværende Arving, tog selv Sæde foran paa Ligvognen, og en lang Række af Sienerstab fulgte, alle til Fods og med Fakler i Hænderne, Ligvognen ned til Kirken i Byen, hvor Kisterne bleve indsatte paa Ratten over indtil Ceremonien, som skulde finde Sted den følgende Morgen.

Tidlig om Morgenen vare Alle paa Benene i den lille By. Ikke et Bindue, uden det var fyldt med Tilskuere; Fortogene vare besatte med Bønder fra de omliggende Districter, alle i Hvitidsdragt. Byens Nationalgarde havde været i Bevægelse fra den tidligste Morgensund; og Stedet frembød i det Hele et saa livligt Syn, at en Siennemreisende vilde have troet, at man der feirede en eller anden Nationalfest.

Hertugens Liig var imidlertid ankommet i et ganske andet Optog: ingen Pomp, ingen Pragt var der — kun en enkelt Postkæret med 2 Heste; ingen Række af Følge; Doctoren, som havde betient ham i hans sidste Sygdom, han alene ledsagede Liget fra St. Germain. Der var Stof til Betragtninger i denne Contrast! Ingen overflødig Udgift var ødslet paa forfængelige Prydelser eller Liigstads; da Kisten blev afdækket, udbød de Dmstaaende uvilkaarlig i et Udraab af Forundring: den var af simpelt Almetræ, saadan som Folk af Middelfstanden bruge, og sat ved Siden af de to andre dannede den en sørgelig Contrast. Men nu dækker eet Klæde dem alle: det rige Floiel og de simple, umalede Brædder; een mægtig Tonestrom stiger til Himlen, een Bøn for alle dem, der slumre under den prægtige Catafalk — for ham der udgif af Verden overøst med Rigdom og Ære, hvis store og mægtige Forstand havde behersket hans Medmennefters Aand lige til hans sidste Stund, — og for ham der havde lukket sine Dine eensom og forladt, og hvis Forstand havde vakklet indtil paa selve Bredden af Vanvid. Begge bleve bragte til Capellet les soeurs de St. André, stiftet af Fyrsten selv og hvori han havde ladet indrette Familiebegravelsen. Hans Liig var det første der blev nedfænknet, under Besværsalver og larmende Uresbeviisninger af dem der vare udenfor; derpaa Hertugens under den dybeste Stilhed, kun afbrudt af Kistens dumpe Lyd, idet den gled ned ad Jernristen; og endelig sidst, skiondt den ældste Indvaaner af Graven, den lille Yolande, hvis Alfekiste, med dens Solvbeslag og sneehvide figurerede Floiel, mere lignede et Skriin, bestemt til at pryde en ung Dames Boudoir, end et Giemme for Forraadnelse.

Høvelvingen blev lukket og Alt var forbi. Enhver havde bidraget til at yde de Afdøde det sidste Tegn paa Ærbødighed; og vi vendte Alle tilbage fra Capellet, for at begiive os paa Veien til Slottet, hvor Forristninger for Liigfølget vare besørget af den nye Herre; og her var det, at vi begyndte at see omkring os, for at betragte dem der havde deeltaget med os i at vise den

sidste Gre til en Mand, der havde Krav paa Taknemmelighed af hvert Individ af Nationen. Vi saae til Høire og til Venstre — og Alle vare de dem, der havde tient ham troe og hengivne, det taknemmelige Huustyende, den ringe og ydmyge Ven; men de Jordens Store, som han havde tient, de som han havde hævet til Storhed og Gre — hvor vare de? Ikke een af dem var her.

Om Maanens Indflydelse saavel paa Atmosphæren som paa animalisk og vegetabilisk Liv.

I Naut. Mag. for Jan. 1839 findes en Bemærkning af Sir John Herschell, der berører et Emne, vi tidligere have omhandlet i dette Tidsskrift 9de Bd. Pag. 463, Maanens Indflydelse paa vor Atmosphære. „Jeg finder, i disse Beretninger“ — siger han — „en Omstændighed at lægge Mærke til, som jeg længe har været fristet til at ansee for bestemt meer end tilfældig, den, at Luften klarede op ved eller snart efter Maanen stod op, paa en Tid da den var næsten fuld, saa at den synes næsten rund for Diet. I dette Tilfælde var Maanen fuld d. 4de Sept. Kl. 6 F. M. D. og det er nævnt tilfældigvis, at den første Part af Nætterne d. 2den, 3die og 4de vare skyfrie og paafaldende klare, og at skiondt Maanen d. 5te stod op i Regnskyer (watery) var det fuldkommen klart op Kl. 10½ E. M. D.“

I samme Tidsskrift for December s. A. hedder det: Maanens Indflydelse synes hidtil ganske at være overset ved Betragtningen af de tropiske Landes Climater, og dog skulde man betænke, at dersom det uhyre Havs Strømme kunne hæves af deres Leie ved Maanens Kraft, er det ikke forunderligt om den udøvede en lignende Indflydelse paa Atmosphærens Strømme. Vist er det,

at ingen opmærksom Jagttager kan undlade at bemærke den Magt, Maanen udøver over Aarstiderne og ligeledes over den animaliske og vegetabiliske Natur. Hvad den sidste angaaer, da kan man sige, at der hersker 13 Foraar og 13 Efteraar i Demarara om Aaret; thi saa ofte stiger Saften i Træerne op i Grenene og gaaer igien ned i Roden. For Exempel Wallaba-Træet (et harpiragtigt Træ, der er almindeligt i Skovene i Demarara og ligner noget Mahognitræet) naar det bliver omhugget i mørk Maane, nogle Dage før Nyet, er en af de meest durable Træsorter i Verden til Bygningstømmer, Stolper o. s. v.; prøver man paa at splitte det i denne Tilstand, koster det den største Møie og det skeer da i den meest uejvne og splintrede Maade man kan tænke sig. Fælder man et andet Wallaba, som vorer nogle Alen fra det første, ved Fuldmaane, lader dette sig splitte i de fineste og glatteste Tagspaaner (shingles) af hvilken Tykkelse man vil, eller i Tondestaver; men bruger man det til Huusbygning er det af liden Værdighed. Og atter Bambus, saa tykke som en Mandes Arm, bruges undertiden til Giærder; fældes det i mørk Maane, vil det vare 10—11 Aar, men fældet i fuld Maane er det raaddent i 2—3 Aar. Saaledes er det med de fleste om ei alle Skovtræer der. Om Maanens Indflydelse paa animalisk Liv kunde mange Exemppler gives. Jeg har seet (Forfatteren) i Afrika, de nylig kastede Unger af Dyr i saa Timer opgibe Vandet ved Moderens Side, dersom de udsattes for Fuldmaanens Skin. Fisk bliver meget snart raadden og Riød udueligt til Saltning, naar det udsættes for Maanens Straaler. Matrosen, som sover med ubedækket Ansigt i Maanenskin paa Dækket, bliver angrebet af nyctolopia eller Natblindhed og undertiden svolner Ansigtet op paa ham. Den Ussindiges Paroxysmer indfinde sig med forøget Voldsomhed ved Ny- og Fuldmaane. Lignende spores ogsaa med Koldfeber.

(Uden at kunne indstaae for Sandheden af de anførte Facta bemærke vi ifkun, at Troen paa denne Maanens Indflydelse er meget gammel: I Davids Psalmer 121—6 forekommer det Sted „Solen skal ikke stikke dig om Dagen eller Maanen om

Natten". At Maanen har Indflydelse paa Jordens magnetiske Intensitet er nu fuldkommen afgjort ved de Lærdes Jagttagelser, og heraf alene er Grund til at antage mangehaande Indvirkninger af dette Himmellegeme, saavel paa Atmosfærens Bevægelser som paa animalisk og vegetabilisk Liv. Det gamle Sagn om Fældningstiden, med Hensyn paa Maanen, dens Indflydelse paa Sommerets Varighed, torde da, som saa mangt et andet gammelt Sagn, atter komme til Vre, altsom Videnskaberne gjøre større og større Fremskridt i at forklare Naturens hemmelige Love og skjulteste Virkninger. Red.)

Bemærkninger om Seiladsen rundt Cap Horn og igiennem Magelhaens Stræde.

(Af Voyages of the Adventure and Beagle.)

Skibe, som fra det atlantiske Hav ere bestemte til en Havn i det stille Hav, ville finde deres Fordeel ved at holde sig nær ved Kysten af det østlige Patagonien, ikke over 100 Qvartmiles Afstand, baade for at undgaae den svære Sø, som reises af de vestlige Storme, der her ske østlig i Farvandet, og ere haardere jo længere man er fra Land, og tillige for at profitere af Forandringerne i Vinden, naar den er i Vestkanten. Nær under Kysten, fra April til September, naar Solen har Nord-Declination, falder Vinden hyppigere fra V. N. V. og N. N. V. end fra noget andet Hjørne. Østlige Storme ere meget fieldne, og selv naar de indfalde er det ikke farligt at være Landet nær, da de blæse i en skions Direction med Kysten. I den modsatte Aarstid, naar Solen har Syd-Declination, ville Vindene trække sig imod Syd og Vest, og blæse ofte haardt; men da man saa har Opbær af Landet, lægger Søen sig strax med Rulningen. Om-

endstiondt Vinden paa denne Aarstid ialmindelighed er ufavorabel, saa, da den fielden staaer stadig fra samme Hjørne, men ofte skifter frem og tilbage 6—8 Streger i lige saa mange Timer, har man Leilighed til at profitere deraf til at holde sig tæt inde under Kysten.

Naar man først har faaet Landtjending, hvilket bør være synden for Cap Blanco, gjør man rettest i at beholde det i Sigte netop i Horizonten, indtil man er passeret Indløbet til det magelhaenske Stræde.

Spødt det angaaer, om man bør gaae igiennem Strædet le Maire eller udenom „Staten-Island“, da her ske derom forskellige Meninger. Kløgest synes det sidste at være; endstiondt man nødigen bør undlade at benytte Leiligheden til at løbe igiennem Strædet, naar man har den, da man derved er saa meget mere til Luvart. Med en sydlig Vind vil det ikke være raadeligt at forsøge Strædet; thi med en luv Strøm løber der en høi og uregelmæssig Sø, som kan være farlig for et lille Skib og selv tilføie et stort Skib megen Skade. I stille Veir vilde det være endnu mere uforsigtigt (med mindre man kan række den vestre Side af Strædet, hvor man kan ankre), paa Grund af at Strømmen sætter over til Staten Island, hvor, om man nodes til at ankre, det er paa dybt Vand og tæt under Land. Med en nordlig Vind synes denne Veir ikke alene practifabel, men endog meget fordeelagtig, og der hører megen Resolution til ikke at benytte en saa indbydende Leilighed. Det er imidlertid tvivlsomt, om nordlige Vinde, med mindre det blæser meget stivt, blæse heelt igiennem Strædet; og hvis ikke, bliver Skibet drevet over til den østre Side, hvor det, formedelst Strømmens Magt, maa blive aldeles uregierligt.

Capitain Fij-Roy synes at mene, at det hverken er vanskeligt eller farligt at gaae igiennem Strædet. Den eneste Fare, som eksisterer, og den kan gierne være aldeles falsk, er at Vinden døer af. Skibe, som komme Syd fra, ere ikke saa meget udsatte for at den sydvestlige Vind døer af, medmindre det er løit Veir

og da vil rimeligvis en frisk Brise af N. V. træffes i den nordre Ende af Strædet. Ankerpladsen i „Good-Success-Bay“ er imidlertid ved Haanden, om Vind eller Strøm glipper.

Ved at passere i Læ om Staten-Island maa man undgaae Strømracen, der strækker sig et Stykke ud fra Cap St. John ved Nordostenden af Den, ellers gives der ingen Farer.

Ankerpladsen under Nytaars-Verne har god Opbær for S. V. Vinde, skøndt den er usikker, da Holdebunden er slet og Strømmen meget haard; den er imidlertid fordeelagtig med Vinden fra det sydvestlige Piørne i stormende Veir, hvilke Vinde ere stik imod rundt Cap Horn.

Efter at være kommen Staten-Island forbi, og Vinden er vestlig, bør man holde gaaende med Styrbords Halse, saalænge Vinden ei er synden for S. S. V., indtil man naaer 60° Syd-Brede, og derpaa holde over den Voug, man kommer meest vester i ved. Man antager imidlertid, at Vinden blæser paa denne Parallel mere fra Østen, end fra nogen anden Kant. Mange, der have passeret Cap Horn til begge Aarstider, give Sommermaanederne Fortrinnet. De lange Dage ere vistnok en stor Fordeel. Østlige og nordlige Vinde herske meest om Vinteren ved dette Forbjerg, medens sydlige og vestlige ere de staaende Vinde i Sommermaanederne; og ikke alene ere Vindene mere favorable om Vinteren, men de ere moderate i Sammenligning med Sommerstormenes Voldsomhed.

Naar man er passeret Cap Pillars Meridian, vil det endnu være raadeligt at benytte hver Leilighed til at komme vester i, fremfor nord, indtil man har naaet Meridianen af 82° eller 84° hvorved man vil være istand til at slippe igiennem den Strækning imellem 50° og 54° Brede, hvor de nordvestlige Vinde herske.

Hvad Barometerets Nytte angaaer, til Forudsigelse af det Veir, der falder under Cap Horn, da kan det neppe ansees for saa useilbart som paa de lavere eller Middeltbreder. Skøndt undertiden dets Stigen eller Dalen gaaer forud af Forandringerne, kommer det dog oftere først samtidig med dem. Følgende Over-

siget over Barometerbevægelserne og de dem ledsagende Veirforhold kunne maasse tiene til nogen Oplysning.

Nordenfor Staten-Island, 3 Dage før Fuldmaane, som indtraf d. 3die April 1829, havde vi (Capitain King) meget taaget Veir med let Brise fra Østen og Nord, hvorved Barometeret faldt fra 29.90 til 29.56 (engelsk Maal, hvoraf 30 To. meget nær svare til 28 To. fransk Maal). Paa den Dag, det var Fuldmaane, steg Dvegsølvbet og vi havde en deilig Morgenstund, i hvilken de høie Bierge paa Staten-Island vare ganske frie for Skyer, ligeledes de paa Idlandet. Om Middagen sprang imidlertid en haard Kuling op fra S. V. og indhyllede Landet i en tyk Diiis og Taage. Aldrig saasnart var Vinden sprungen op for Barometeret steg til 29.95; men faldt igjen næste Morgen, og med Dalingen trak Vinden sig ogsaa rundt til N. V. og blæste stiot med tykt, skyet Veir og Regn, hvilket vedvarede indtil den følgende Middag, da Vinden atter gik til S. V.; Barometeret paa 29.54, efter en lille Stigen. Men efter Forandringen faldt det og vedblev at dale gradevis indtil Midnat, da det tog paa at blæse haardt fra V. S. V. Med denne Vindforandring steg nu Dvegsølvbet og vedblev at stige, som Vinden stagede sig til S. S. V. uden at Kulingen astog, indtil det naaede 29.95, da det atter faldt og Veiret bedagedes, men uden at Vinden forandrede sig. Under Dvegsølvbets Dalen var Luften mørk og overtrukken, med Vindbyger og Regn; men paa Landet syntes det at være smukt Solskinsveir.

Nu faldt Barometeret til 29.23, og under dette vedblev Veiret det samme, mørkt og med Regnbyger; men saasnart som Dvegsølvbet stod stille, sprang en frisk Kuling op fra Syd med smukt Veir. Fra nu af og til Nymaane var Veiret meget usikkert, Vinden varierende imellem Syd og V. S. V.; Barometeret steg, naar den gik mod Syd, og dalede, naar den gik vestlig; men i intet Tilfælde gik det forud for Forandringen. Middelfstanden af Barometeret er omtrent 29.5. Det staaer lavest med N. Vestlige Vinde og høiest med N. Ø.

Med N. V. eller nordlig Vind staaer Barometeret lavt; dersom det falder til 29 eller 28.80 kan man vente en Storm; men den begynder ikke forend det har ophørt at dale. Det falder imidlertid ofte, uden at der følger nogen Kuling efter. I Juni Maaned faldt Barometeret i Port Famine til 28.17 og steg siden gradesviis til 30.5, hvorpaa fulgte koldt Veir.

Bansfelighederne ved Seiladsen rundt omkring Cap Horn, deels contraire Vinde, deels haarde Storme og svær Sø, ere saa store, at man maatte snart falde paa den Tanke at benytte det magelhaenfte Stræde for at undgaae dem. Hidtil besad man høist usfuldkomne Kaarter over det; nu har man correcte Opmaalinger af dets Ryfter og Ankerpladser, og fuldstændige Beskrivelser over Seiladsen igiennem Strædet give den Søfarende al fornøden Veiledning. De locale Bansfeligheder ere derved hævede; men der gives andre, der ere af en saa alvorlig Natur, at jeg ikke vilde anbefale et stort, eller noget andet end et meget velselende og activt Raaseilsfartoi at udsætte sig for dem, med mindre det ikke bryder sig om at blive opholdt.

For en Raaseiler, som vil gaae igiennem Strædet, kunne følgende Anviisninger være nyttige. I det østre Indløb vil Vinden ofte falde gunstig indtil den første Snevring (narrow) hvor man, om en god Ankerplads vælges paa den Banke, som strækker sig langs den nordre Side af Canalen, kan vente paa en Leilighed til at komme igiennem den første Snevring og række til Gregory Bay. Her kan man da i alt Fald med Sikkerhed oppebie en Leilighed til at passere den anden Snevring og naae til henimod Cap Negro, hvor Bansfelighederne og Farerne ved den østre Indseiling ophøre. Alle Farer ere noie aflagte i Kaartet og omtalte i Beskrivelserne; det Dørlige maa overlades til den Søfarendes egen Dømmekraft.

Strømmen svarer bedst for dem der anduse Strædet ved fuld og ny Maane, da der saa er to vestlige Strømtider om Dagen. I Vinter-Mærstiden kan et Skib, dersom Formiddagstiden ikke strækker til for at komme igiennem den første Snevring med, vende om til Possession Bay, vælge en Ankerplads og være til

Ankers for Natten falder paa; eller om Sommeren, om man er kommen igiennem Snevringen og har været istand til at ankre op for Strømmen, vil der endnu være nok af Dagen tilbage for at naae med den næste Strømtid til Gregory Bay, eller idetmindste til en sikker Ankerplads udfor de spidse Smaahøie (peaked hillocks) paa den nordre Kyst.

Capitain Ring har forsøgt to Gange paa at passere den første Snevring og været nødt til at vende tilbage til Ankerpladsen i Possession Bay; og to Gange har han passeret igiennem med en stiv Kuling stik imod, ved Hjælp af Strømmen, som i de snevreste Steder løber med en Fart af 10—12 Mil i Bagten. Naar Strømmen og Vinden ere imod hinanden, er Søen meget dyb og svær, og bryder høit over Dækket; det er derfor tilraadeligt at klosrebe sine Mersseil, eller lade dem løbe paa Rand, og drive igiennem; thi Strømmen vil ialmindelighed, ved Springtid især, være stærk nok til at bringe et Skib til en Ankerplads, skiondt just ei altid til en, hvor det vilde være sikkert at blive liggende Natten over. Det vilde, af denne Grund, være fornødtigt at vende om igjen, fordi, endskiondt Holdebunden er overmaade god, skulde man om Natten drive eller miste sit Anker og drive til eller igiennem Snevringen, kunde man neppe slippe vel derfra.

Naar man forlader Ankerpladsen i Gregory Bay, maa man være opmærksom paa Strømmen, som vedbliver at løbe østerefter, i den anden Snevring, 3 Timer efter den har begyndt at sætte S. V. hen ved Ankerpladsen.

Med en aaben Vind igiennem den anden Snevring vil et Skib let naae en Ankerplads udfor Laredo Bay; men dersom Strømmen slipper idet man kommer ud af den, bør man søge at ankre op i Bugten norden for Elizabeths-Island, saa nær Den som muligt, men vestenfor dens nordøstlige Ende, for at være ude af Strømmen. Vandets Dybde vil alligevel være den bedste Veileder. Ved at passere rundt om Sydsiden af Elizabeths Den findes der adskillige Farer, hvorom Kaart og Beskrivelse giver Oplysning.

Den eneste Anvisning, der synes nødvendig for at fuldstændigere Beskrivelserne over Kysten herfra og til Port Famine, er, med en sydvestlig Vind at holde sig tæt til den lav Kyst, for at kunne benytte de Windflager der komme fra Dalene; men dette maa gøres med Forsigtighed paa Grund af Bygerne, der falde under det høie Land, hvis Voldsomhed Ingen kan gjøre sig Begreb om, der ei har prøvet dem.

Af Ankerpladserne imellem Port Famine og Cap Froward er St. Nicholas Bay den eneste, der er beqvem for et Skib, hvor-til det, om det ei kan lægge Cap Froward forbi, gjør bedst i at vende tilbage; for den er let at naae og let at komme bort fra igien, og meget beqvem til Stoppeplads for at vente paa en Leilighed.

Fra Cap Froward og vesterefter er det nødvendigt at holde paa og benytte enhver Leilighed til at avancere Skridt for Skridt, naar man ei har favorabel Vind. Der ere flere Ankerpladse, et Skib kan søge, som: Snug-Bay; udfør Woods-Bay; nær ved Cap Coventry; i Fortescue-Bay; Elizabeth-Bay og York Rhed. Vesterefter, i Crooked-Reach, ere Ankerpladserne ikke saa gode, og naar undtages Vorja-Bay synes ingen af dem at være synderlig beqvemme. Vorja-Bay er imidlertid meget god, men det maa være temmelig vanskeligt for en Raaseiler at naae op til den.

Long-Reach *) er baade lang og smal, og slet forsynet med Stoppepladse for et Skib. Af dem der gives ere Swallow-Harbour, Playa-Parada, Marian-Cove og Half-Port-Bay de bedste. I tykt Veir kan man ikke see Landet fra den ene Side til den anden i Canalen, uagtet den er meget smal, og den eneste Fordeel den har over andre Steder i Strædet er det smulde Vand.

*) Reach er et geographisk eller rettere hydrographisk Ord, som vi troe vi ikke eie i vort Sprog. Det betegner den Strækning af en Flod, der ligger imellem dens Krumninger eller Bugter; eller en lignende Kyststrækning i en Fiord, ja paa enhver Kyst troe vi Benævnelsen kan anvendes til at betegne en Strækning, der danner en flad Fordybning som endnu ei kan benævnes Bugt. Maafee alligevel i de sidste Betydninger Ordet „Strand“ hos os og i Norge bruges. Her er Navnet givet til hvad vi vilde kalde Sunde. Red.

I Sea-Reach er der en stærktullende Dønning og en kort, dyb Søgang, som gjør det meget vanskeligt at krydse sig op.

Tamar-Harbour, Valentine-Harbour, Tuesday-Cove og Harbour of Mercy ere de bedste Ankerpladse, især er den sidste beqvem som Stoppeplads for at vente paa Leilighed til at løbe ud af Strædet. I Udlobet gaaer der, under og efter en Storm, en meget uregelmæssig og svær Sø, saa at man ikke bør forlade Ankerpladsen i Harbour of Mercy undtagen med en aaben Vind for at komme hurtigt igiennem.

For smaa Skibe, især om de ere stonnertaklede, forsvinde mange om ikke alle locale Vanskeligheder; og Smaabugter, som et Skib ikke tør eller kan nærme sig til, kunne de med Sikkerhed løbe ind i og finde Ankerplads. Et stort Skib vil maafee have Fordelen over dem ved Ind- og Udseilingen af Strædet, hvor der er Sorum og ofte en svær Sø; men i Veseilingen af Strædet har det mindre Fartoi betydeligen Fordelen. Det kan ogsaa benytte Cockburn-Løbet, dersom Vinden skulde være nordvestlig, hvorved Veien ind i det stille Hav meget forkortes.

En meget stor Fordeel, ved at gaae igiennem Strædet, er den Leilighed man har til at skaffe sig saa meget Vand og Brænde man vil have, og det uden ringeste Vanskelighed; og desuden kan man i Sommermaanederne, fra Januar til Mai, forskaffe sig Overflødighed af Fisk, ved at kaste Net i Mundingen af Floden eller langs Strandbredden i Port-Famine. Fortræffelige Fisk fanges ogsaa paa selve Ankerpladsen med Line, til alle Aarstider, tidlig om Morgenen eller sildigt om Aftenen. Fisk faaes ogsaa med Net ved ethvert andet Sted, hvor der er Floder. Freshwater-Bay og Port Gallant har ogsaa Overflødighed af Fisk, og paa den høie Kyst af Idlandet fanges en yppelig Fisk i Tanget *).

Fordelen af at gaae igiennem Strædet fra det stille Hav til

*) Kelp — en Tangart, der findes hyppigt i Strædet og skyder op til Overfladen, selv hvor der er 20 Favne Vand. I stille Veir ligge Bladene glat udbredte paa Vandet, ligesom Nakander i vore Ferskvandsøer. Dens Navn er Fucus giganteus. Red.

Atlantehavet er meget stor, og det hører der ogsaa til for at bevæge en Capitain til at begive sig ind i et snevert Farsvand, naar han har god Vind og en aaben Sø for sig. Efter at være kommen igiennem Strædet ere de vestlige Vinde (der ere de herskende, og oftere dem nordenfor end sydenfor Vest) gunstige for at løbe op langs Kysten, og i alle Tilfælde lider Skibet ei saa meget, da Søen er mindre svær; hvorimod et Skib, som gaaer rundt om Cap Horn, maa, om det møder nordvestlig Vind, gaae høit østen for Falklandsøerne, udsat for haarde Storme og en svær Sø, og nødt til at knibe Vinden for at komme nord efter. For et lille Skib er Fordelen stor; thi foruden at kunne forsyne sig med Vand og Brændsel, undgaaer det det haarde Veir, som saa stadigen hersker i de høiere Breder af det sydlige Atlanterhav.

Naar man kommer nordfra, vil det være raadeligt at holde sig vel fri af Landet, indtil det vestlige Indløb til Strædet er vel under Lø, for at undgaae en Løjer paa Kysten nordenfor Cap Victory, som er vild og øde; og ved det at den danner som en Dæmning mod Havets dybe, indrullende Brænding, er den i en Afstand af flere Quartmile omgivet af en forkeert, huul Sø, der næsten er som Braad.

Landet ved Cap Victory er høit, vildt og ujevnt, og om Veiret ikke er meget tykt kan det sees længe for Evangelisterne, som ikke ere synlige over Horizonten, fra et Skibs Dæk, meer end 12—16 Quartmile borte. Disse gaaer man synden om og styrer efter Cap Pillar, der fortoner sig som en høi D. I stille Veir bør man ikke tage dette Forbjerg for nær, da Strømmen undertiden sætter ud og rundt om Forbjergget, synderefter; men med en stiv Brise kan man knibe op under det saasnart man vil og styre langs med Landet. Om Natten vil det være raadeligt at holde sig tæt til Landet af den sydlige Kyst, og har man en Patent-Log, som intet Skib borde være foruden, vil man vide sin Distance fuldkommen nøiagtig. Coursen langs Kysten er paa Compasfæt N. $\frac{3}{4}$ S. og dersom Veiret er disigt vil man, ved at holde det sydlige Land i Sigte, uden Vanskelighed kunne sikkert holde gaaende.

Adventure løb ind i Strædet d. 1ste April 1830 ved Solens Nedgang, og efter at være passeret Smaasøerne udfor Harbour of Mercy i en halv Quartmils Afstand, styredes N. $\frac{3}{4}$ S. paa Compasfæt, under klosrebede Mersseil, skarpt indbraste, da Veiret var saa byget og tykt, at Landet ofte var skjult for os; men da vi af og til fik Sigte af det og Vandet var ganske smuldt, en stadig Cours blev styret og vi havde Patent-Loggen til at markere os den udløbne Distance, holdt vi gaaende uden mindste Ungstselighed, skiondt Natten var mørk og Vind- og Regnbygerne vare hyppige og voldsomme. Da vi vare tværs for Cap Tamar saae vi det tydeligt, ligeledes Cap Providence, hvorved vi fik vort Bestik rettet; men Distancen efter Patent-Loggen svarede fuldkommen med Peilingen, saa at der ikke har været nogen Strøm, hvorimod den almindelige Log gav et meget forskielligt Resultat, som Følge af de store Ujevnheder i Farten, under og imellem Bygerne. Ved Dagbrud vare vi imellem Cap Monday og Golsen Kaultegua, og Kl. 8 vare vi tværs af Playa Parada, hvor vi, efter at have havt Stille hele Dagen, gik til Ankens om Aftenen.

Om Sommeren er det ikke nødvendigt at ankre nogensteds, medmindre Veiret er meget stormende, for Natterne ere korte og neppe saa mørke at det skulde behøves, undtagen af Forsigtighed eller naar man vil forsyne sig med Vand eller Brænde. Hertil er Port-Famine det bedste Sted, hvor Strandbredden er bestrøet med Stammer af veltorret Træ, som er langt bedre end det grønne man ellers maa benytte.

Endskiondt Adventure ikke mærkede nogen Strøm i den vestlige Deel af Strædet, er der dog ialmindelighed en Sætning øster-efter, som føles meer eller mindre efter Omstændighederne, ligesom den i det Hele meget afhænger af Vinden, naar det længe blæser fra een Kant.

Kaartet giver tilstrækkelig Veiledning, for dem der komme igiennem vesterfra, indtil Laredo-Bay, hvorefter nogle Bemærkninger kunne være nødvendige. Landet her bør man holde sig klos til, for at undgaae S. V. Enden af Santa Magdalena. Naar

man er tværs af den, holder man af og beholder N. D. Enden af Elizabeth Den paa Styrbords Boug, indtil Santa Martha havens overeet eller lidt syndenfor den sydlige Pynt af Indløbet til den anden Snevring, Cap St. Vincent, hvilket er Mærket for reent Farvand, indtil man er passeret det Rev af grunde Lodsfud, som strækker sig over til Santa Magdalena. Der er ogsaa grunde Lodsfud imod S. V. Enden af Elizabeth-Island; en halv Qvartmiil fra den havde vi 5 Favne, og Cap St. Vincent var da Santa Marthas Brede aaben, nordensfor denne D. Hold Forbierget netop ifigte nordensfor Santa Martha under Opseilingen og gaae rundt om den lave Nordøst-Ende af Elizabeth-Island, udfor hvilken der er flere Strømhviroler. Strømmen sætter her tværs over Løbet.

Man styrer derpaa for den anden Snevring (second narrow) idet man holder Cap Gregory, som netop vil være synlig som den lave, fremstydende, længstfraliggende Nordpynt af Snevringen, paa Styrbords Boug, indtil man er 3 Qvartmiil forbi Santa Martha; Cours kan da styres efter Cap Gregory, som man gradeviis bringer paa Bagbords Boug, idet man nærmer sig til det, for at undgaae den Grund, der løber ud fra det.

Ankrer man i Gregory Bay, hvilket er raadeligt, for at have en heel Tid til at løbe igiennem den første Snevring med, bør man knibe op og holde sig $1\frac{1}{2}$ Qvartmiil fra Landet. Naar Nordenden af det sandige Land af Forbierget er overeet med den vestligste Ende af det høie Tafelland, er man nær ved Ankerpladsen, hvorfor man mindsker Seil; og naar den grønne Skraaning begynder at komme frem, har man 14 Favne: man kan da ankre eller bære af N. D. i og vælge sig en beqvem Dybde, idet man passer ikke at komme Landet saa nær, at man faaer Cap Gregory synden for S. t. V. $\frac{1}{4}$ V. efter Compasfæt. Den bedste Ankerplads er med Cap Gregory i S. S. V.

Herfra til den første Snevring er Coursen N. D. t. D. Da Landet ved Indløbet er lavt, vil det i Begyndelsen ikke sees; men naar man kommer længer frem sees først nogle Humpler,

som Der, hvilke ere Bakker paa den østre eller Idlandets Side af Snevringen. Strax efter kommer en lav, flad Sandbakke til Synne nordensfor, og den er paa S. V. Enden af Pynten Barranca. Naar man nærmer sig Snevringen, paa 4 Qvartmiils Afstand, holde man en Klint, som er 4—5 Qvartmiil indensfor Østfiden af Snevringen, aaben af Pynten Barranca, for at undgaae en Grund, der strækker sig ud fra denne Pynt. Man bør ikke nærme sig mere, end paa 6 Favne Vand. Næsten hele Strømtiden er der lange Striber og Pletter, hvor Vandet kruiser sig stærkt, igiennem hvilke man maa passere. Grunden kiendes let af Tangen*).

Naar man har Løbet igiennem Snevringen i N. t. D. $\frac{3}{4}$ D., paa Compasfæt, styre man igiennem, og denne eller en N. N. D. Cours fører klar af Alt. Paa begge Sider strækker Grunden sig ud et Stykke; men ved at holde sig midtvaters er der ingen Fare for man er Klintkysten forbi, da der paa begge Sider strække sig Rev ud i nogen Afstand, især under Cap Orange. N. N. D. Coursen maa man holde indtil Fjeldtoppen paa Cap Orange peiles i Syd og den nordlige Direction-Hill i V. S. V. eller V. t. S. $\frac{1}{2}$ S. paa Compasfæt. Sæt da Cours D. N. D. for Cap Possession og agt blot, ikke at komme for nær Grunden udfor Cap Orange eller den paa Nordfiden af Possession Bay, hvorom man bør raadsføre sig med Kaartet.

For et lille Fartoi er Seiladsen igiennem Strædet fra Vest til Øst ikke alene let, men meget at anbefale som den bedste og sikreste Wei. Jeg troer endog Giennemseilingen vil være fuldt saa hurtig og maastee meget sikkrere ved at løbe ind i Trinidad Golfen, igiennem Concepcion-Strædet, Sarmiento og St. Estevan Canalerne, Smyths Canal og ind i Strædet ved Cap Tamar. I disse Canaler eller Løb ere nordlige Vinde de herskende, og der er ingen Mangel paa beqvemme og sikre Ankerpladser for Ratten, af hvilke mange allerede ere nævnte og en Mængde andre, maastee meget bedre, kunne findes.

*) Kelp; see Anm. Pag. 267.

Om Rejsendes Befordring paa Canaler.

(Forfatteren af nedenstaaende lille Afhandling er Hr. Michel Chevalier, en af Frankrigs meest ansete Ingenieurer og bekendt ved sine, paa Regjeringens Befoening foretagne Reiser, i Nordamerika og England, for at gjøre sig bekendt med Jernbanerne. Det os tilhændekomne Manuscript, hvis Maaelighed har voldet os mange Banseheligheder, nævner ikke Kilden hvorfra det er taget. Vi tilføie nedenfor en Beskrivelse over en Reise med et saadant Canalfartoi, tagen af Naut. Mag. for Dec. 1839.)

Det er blevet sagt og ofte gientaget, under Forhandlingerne om Jernbaners Anlæggelse, at de almindelige Canaler, under visse Omstændigheder, hvorved forstaaes, naar deres Løb ikke havde formange Veininger og Antallet af Sluserne ikke var for stort, kunde ikke alene afgive et meget oeconomist Transportmiddel for Varer, men tillige et mageligt og lidet bekosteligt for Rejsende, hvilket uden at kunne opnaae den Hastighed som paa en Jernbane, dog vilde være dobbelt saa hurtigt som de offentlige Diligencer. Dette er et Factum, som nu er anerkendt og afbenyttet i England, men især i Skotland, hvor regelmæssige Befordringer ere bragte i Gang paa Canalerne, hvilke gaae med en Hastighed af 12 engelske Mil i Timen, iberegnet den Tid der medgaaer til Forspænding af friske Heste og Passagen af Sluserne.

Det er en mærkelig Omstændighed, at Videnskaberne, istedetfor at give noget Haab i denne Henseende, havde med Bestemthed erklæret, at en stor Hastighed paa Canaler var en fuldkommen Umulighed. Det var almindeligen antaget af Mathematikerne, at Vandets Modstand tiltog i et quadratisk Forhold med Hastigheden, altsaa, at den med fordoblet Hastighed blev 4, og 9 og 25 Gange større, naar Hastigheden vorte til 3 og 5 Gange. De berømteste Mathematikere, som Newton, Euler, d'Alembert, Ber-

nouille o. fl. vare alle enige om denne Lovs Rigtighed. Forsøg, gjorde med flydende Legemer, der kun havde en ringe Hastighed, og vare næsten ganske nedsænkede i Vandet, havde stadfæstet deres Theorie. Alligevel er den unoigtig for Legemer, der have en stor Hastighed og ere tillige letflydende.

Det er Tilfældet, man skylder den Opdagelse, at Mathematikerne have taget feil. Det hændte sig en Dag, paa den lille Canal ved Glasgow, at en kraftfuld Hest, der var spændt for en Vaad som tilhorte en af Eierne af Canalen, blev sty og gav sig til at galoppere. Vaadføreren blev forbausset, ved at bemærke, at den stummende Vølge, der ellers til ikke liden Skade for Canalen fulgte Vaaden, naar den havde den almindelige Hastighed, var aldeles forsvunden, og at Vaaden blev baaren paa en jevn Flade, samt at Trækraften, der efter alle hidtil antagne Regler maatte have tiltaget langt mere end Hastigheden, syntes tværtimod at have aftaget betydeligen. Eieren af Vaaden, Hr. Doniton, indsaae strax, med den praktiske Skarpsindighed, der er Englænderne saa eiendommelig, at dette kunde blive Canaltransporten til stor Fordeel; og han anvendte strax Opdagelsen, ved at indrette et Befordringsmiddel, paa den samme Canal, med Vaade, der havde en stor Hastighed. Dette er Oprindelsen til de Hurtig-Vaade, der nu findes paa Canalen imellem Glasgow og Paisley. De Rejsende blive befordrede i lette Vaade af Jernplader, omtrent 60 Fod lange og 6 Fod brede og som blive trukne af 2 Heste med en Hastighed af 12—16 engelske Mil i Timen. Dette Befordringsmiddel er siden indført paa andre Canaler, og paa Nogle er det lykkedes at opnaae en endnu større Hastighed.

Disse fuldkommen afgjorte Resultater bevise Intet imod Mathematikerne. De bevise kun, at det her er gaaet med Mathematikerne, som med alle Dødelige — at man som Menneſte kan feile. De havde ilet for meget med deres Kiendelse, nedlagt en Lov, hvis Feil ikke maa tilskrives Videnskaben, men deres Undersøgers Ufuldkommenhed. Paa ufuldkomne Fundamenter havde de dannet en Theorie, og i de Hypotheser, de havde betient sig af

som Basis for deres Beregninger, vare adskillige vigtige Betragtninger udeladte. Den vigtigste af disse var Maaden, hvorpaa Ligevægten atter tilveiebringes i en flydende Masse, naar den er bleven forstyrret ved Giennemgangen af et Legeme. Der danne sig i saadant Tilfælde Volger, som gaae forud for det Legeme, der er i Bevægelse, og forplante sig i samme Retning som den Legemet bevæger sig i: Vandets Bevægelse strækker sig langt bort og fordeler sig over hele Massen, hvorved den formindstes og ender tilsidst med at forsvinde. Mathematikerne have egentlig syndet, ved ikke at have bemærket disse Volger eller holdt dem værdige til at optages i deres Beregninger; og dog er der ingen af de Folk, der trække Fartøier op ad Floderne, som jo, naar de have opnaaet en vis Erfarenhed, ere vidende om, at naar et stort Fartoi trækkes med en vis Hastighed, ledsages det af en lang, forudgaaende Volgebevægelse, der tilkiendegiver sig paa Vandets Overflade og undertiden bemærkes i en Afstand af 3 engelske Mile.

Hr. Rusfel, der fornylig har udgivet en selvstreven Bog om Hurtigbaadene, forsikker, at han meget ofte paa Clydesfloden har kunnet mærke Nærmelsen af en stor Dampbaad, der endnu var 3—4 engelske Mil borte, ved et vedvarende Volgeslag imod Bougen af Skibene, der laae til Ankers, og ved den Bevægelse der sporedes i Toppen af deres Reising. Det er disse Volgebevægelser, der, indsluttede i det smalle Leie af en Canal, blive til een kraftfuld Volge, ved at sammenpræskes, hvilken, ved at bevæge sig fremad, bliver Middelet til at opnaae en Middelhastighed af 12 engelske Mil i Timen, et Resultat, der hidtil syntes umuligt at opnaae paa Canaler.

For rigtigt at bedømme denne saaledes stakte Volge, dens Kraft, Udstrækning og Giendommeligheder i en smal Canal, behøver man blot at standse Bevægelsen, efter at man i kort Tid har trukket en Baad med stor Kraft. Man vil da foran for Baaden see en stor Volge, der har en Slags Top og som hurtigt løber fremad paa Overfladen af det stillestaaende Vand. Vidden og Størrelsen af denne Volge er i Forhold til den første Kraft,

den bevægedes med, men dens Fart er meget lidt afhængig af Baadens; derimod staaer den i meget nær Forhold til Vandets Dybde. For Exempel: Paa en Canal, der har en Dybde af 4 Fod, er den befunden at være 2½ Lieue i Timen, medens den paa en anden Canal af 9 Fods Dybde har været 5 Lieue. Naar en Baad bevæger sig med en Hastighed, der er mindre end Volgens, vil den stedse have en Sammenhobning af Volger for Bougen, hvilke fremdrives foran den, og jo mere Baaden kommer ind i dem, desto større Modstand vil den møde: heraf følger, at den uheldigste Omstændighed, og den der fordrer den største Trækraft, vil finde Sted naar Baadens Hastighed er lidt mindre end Volgens; derimod, naar Baaden har lidt større Hastighed end Volgen, vil den blive stude frem af den og stedse blive baaeren paa en Volgetop, der idelig fornyer sig, fordi Vandet, som Baaden bortskyder, forlænger og fremstøder denne Volge under den.

Volgen medfører endnu en anden Fordeel for Baaden, efterdi, naar denne er oppe paa Volgens Top, stikker den mindre dybt i Vandet og, som en Folge deraf, møder den mindre Modstand. Af disse forenede Narsager er det en Selvsølge, at paa visse Canaler vil den nødvendige Trækraft være større for at erholde 2½ Lieues Fart, end den der behøves for at erholde 3½, og den vil være liig den der svarer til 4½ Lieues.

Hemmeligheden ved Hurtigbaadene bestaaer altsaa i, at frembringe den forønskede Volge foran dem og, naar denne har fuldkommen dannet sig, da ved en pludselig stærk Trækraft at komme op paa den og holde sig fast der, ligesom en Rytter i Sadeln. For at opnaae dette Niemeed bruges der, som allerede er omtalt, lange og smalle Baade, der blive trukne af kraftfulde Heste.

Volgens Virkning er i mange Tilfælde hoist mærkværdig. Saaledes kan det være Tilfældet i Floder, der ikke have nogen betydelig Dybde, at det undertiden er fordeeltigere at benytte Volgen, ved at gaae imod Strømmen, end ved at følge med den. Hr. Rusfel omtaler følgende Exempel. „Paa en Flod, hvor

Strømmen ikke har meget betydelig Fart ($\frac{1}{2}$ Lieve i Timen) har man fundet det lettere, naar Vaaden havde $1\frac{1}{2}$ Lieves Fart, at gaae imod Strømmen, end med den. Volgen havde nemlig 2 Lieves Fart ned efter og kun 1 Lieve op efter, hvoraf fulgte, at naar Vaaden havde $1\frac{1}{2}$ Lieves Fart, befandt den sig foran for Volgen, ved at gaae imod Strømmen, men derimod bag for den, ved at følge med Strømmen."

Et andet forunderligt Phœnomen, der ligeledes forarsages af Volgen, er det, at paa visse Canaler, der ere slet vedligeholdte, hvor der f. Ex. hist og her kun var 2—3 Fod Vand, istedetfor 5, og naar Vaaden kom til disse Grunde, har det været Tilfældet, at den løftedes op paa Toppen af Volgen og fik en større Fart, istedetfor at komme til at staae paa Grund. I Følge af det her Anførte er man berettiget til at troe, at for at indrette en Canal for Transport af Rejsende, kunde man lade sig nøie med at grave en Kende, uden synderlig Dybde og Bredde, da Danneisen af Volgen isaafald vilde være meget let at erholde.

I Lande, som Frankrig, hvor Frostene kun sjældent forhindrer Farten paa Canalerne, ere disse hidtil kun benyttede til Varettransport, fordi Befordringen stæer med stor Langsomhed; og dog seer man nu af Englands Exempel, at de ogsaa med megen Fordeel kunne bruges til Rejsendes Befordring, med dobbelt saa stor Hastighed som den Diligencerne gaae med, og, hvad der er endnu vigtigere, for den halve Pris.

Da Volgens Fart er saa meget større, altsom Canalen er dybere, bliver det en Følge, at naar Dybden overstiger det Maal, som svarer til en Volgehastighed, der er lig den Fart, hvormed en Hest løber i stærk Gallop, er det en Umulighed at drage nogen Nytte af Volgen, efterdi der, som forhen bemærket, udfordres en betydelig Kraftanstrengelse for at bringe Vaaden op paa Toppen af den. Maximum af de Dybder, der kunne afbenyttes, er fra $6\frac{1}{2}$ til $7\frac{1}{2}$ Fod. Hurtigbaadene kunne altsaa anvendes paa Canalerne i Frankrig, da disse i Almindelighed ikke have større Dybde end 5—6 Fod.

Naar Dybden er over $7\frac{1}{2}$ Fod, har Volgen en Fart af 12 engelske Miil i Timen, og for at drage Nytte af denne maatte Vaaden i det mindste have en Fart af 15 engelske Miil. Desuagtet har man i England, paa Canalen fra Forth til Clyde, som har en Dybde af 8 Fod, paa en meget sundrig Maade iværksat Anvendelsen af Hurtigbaade. Den første engelske Miil bliver Vaaden ei trukken med større Fart end 12—13 engelske Miil i Timen, og bliver holdt i en saadan Afstand fra Volgen, at denne ikke kommer til at virke skadeligt. Derpaa føres Vaaden hen tæt ved Siden af Canalen, hvor der ikke er saa dybt, og Hestene sættes nu i Gallop, hvorved Vaaden erholder en Fart af 16—17 engelske Miil i Timen, for hele den næste engelske Miil, og vil da befinde sig foran for Volgen, hvilket tillader Hestene at kunne udholde dette stærke Løb i nogle Minutter. Derefter antager Vaaden igjen sin første Fart, og saaledes vedbliver man stiftveits hver Miil, hvorved Hestene ikke udmattes, og man erholder en Middelhastighed i Timen af 13—14 engelske Miil, under mindre Modstand, end om Vaaden havde stadigen havt denne Middelfart.

I hvor mærkværdig, for Resten, Opdagelsen, der har bragt til Indførelsen af Hurtigbaadene, end er, og hvilken Fordeel man end kan drage af den paa Canaler, der ikke have for mange Bøininger, eller ere afbrudte ved for stort et Antal Sluser, er dette Befordringsmiddel dog langt fra at være det bedste ad seilbare Veie, da disse smalle Vaade ingen Dæk eller indre Bequemmeligheder have, og kunne ikke sammenlignes med Behageligheden af at reise med Dampbaade, der ere rummelige og skyde en stærk Fart. Uheldigveits have saa Floder i Frankrig den Dybde om Sommeren, som dertil udfordres, 3 Fod i det ringeste. Loire og Rhonefloden ere opfyldte med Grunde, hvor der ikke ere meer end $1\frac{1}{2}$ til 2 Fod Vand. Canalerne ere derimod dybere; men desværre er Damparten hidtil mislykket paa disse, formedelst deres ringe Bredde. Hr. Janvier, en Sø-Officier, har imidlertid for nylig opfundet en ny Slags Romastiner til Dampbaadene, de saakaldte „Palmipedes“. Istedetfor Hiul med Stufferer have de

sammentrækkelige Flydere, dannede som Svømmefodderne paa en Vandfugl. Forsøg med dem ere giorte paa Dureq=Canalen, hvor man har opnaaet en stor Fart med dem, uden at de paa nogen Maade beskadige Canalens Sider. Hvis denne Opfindelse svarer i Alt til hvad den lover, vil den endmere blive et Middel, som Tilhængerne af Canalsystemet kunne benytte sig af, for at forhindre at ikke den herlige Opfindelse af Jernbanerne skal bemægtige sig al Transport, paa Canalernes Beføstning.

Vi skulle nu give vore Læsere en Beskrivelse af en Reise med en saadan Hurtigbaad paa Canaler. Jeg tog nu Afsked fra Preston — siger Forfatteren — for at reise til Lancaster, med en ny Befordring, ny idetmindste for mig, paa Canalen. Vaaden, hvis Navn var „Waterwitch“, er bygt af Jernplader; den er meget skarp, er 75½ Fod lang og omtrent 5 Fod bred. Et let Dverskuur er bygt op fra Siderne af Vaaden, fra den ene Ende til den anden, som et Tag, fuldt af Binduer. Der ere Bænke paa begge Sider hele Længden igiennem, saa at man kan kalde den en flydende Omnibus. Den var saa fuld af Passagerer, som den vel kunde være. Prisen for den fornemste Kahyt, afdeelt ved en Floidor, var 3 Shillings. Passagerernes Bagage, hvoraf der lod til at være en god Deel, var stuvet i et lille Rum forud ved Bougen, og imellem dette og Kahytsdøren var der Plads for 4 Personer til at staae, om Noget foretrak at være udvendig Passageer, hvilket var Tilfældet med mig, da jeg var nysgjerrig efter at lære denne Slags Seilads at kiende. Distancen til Lancaster er 30 engelske Mile, da Canalen bugter sig meget.

Da Passagerer og Ladning vare indstibede i Vaaden, blev den studdt ud fra et Skuur, hvorunder den havde ligget; omtrent en Minut efter vare Hestene forspændte og vi vare nu fuldkomne „under Seil“. Den blev trukken af 2 Heste, en foran den anden; Kudtsen red paa den Vageste og pidstede paa den Forreste. Vor Fart var 8—9 Miil i Timen og vi stiftede Heste, saavidt

jeg kunde domme, hver 4de—5te Miil, da de stakkels Dyr syntes stærkt medtagne og pustede heftigt. Dumstiftningen af Heste gaaer hurtigere end med Postkaretherne (mails); de have kun at hugge Krogen af Trælletouget ud og atter kroge den til Skaglerne; Vaadens Fart mindstes lidt, men, det er Alt, den standser aldrig ganste. En hurtig Kortgallop (canter) holdes vedlige hele Tiden, undertiden gaaer det i fuld Gallop, og Vaaden flyver da igiennem Vandet med 10—12 Miles Fart. Kudtsen mindster ikke Farten for at gaae under den Mængde Broer, der forekomme, da baade Rytter og Hest ere nødte til at lægge sig heelt paa Siden over imod Canalen, idet de fare afsted, for Lyshedens Skyld af Vuerne; og da Trælveien under Broen er meget smal, vilde det ringeste Feiltrin af Hesten kaste baade den og Rytteren hovedkulds i Vandet. Der ariverede imidlertid ikke det mindste Uheld. Vaaden blev meget godt regieret. Den der styrede gav Kudtsen Commandoerne ved Hielp af en Vaadsmandspibe og et Horn; den Første brugtes naar der skulde forceres eller gaaes hastigere, det Andet naar der skulde mindstes, eller stoppes.

I den snevre Deel af Canalen blev Vandet ofte bragt i lige saa stærkt Oprør som ved et Dampstib, og paa de meest indsluttede og krogede Steder blev det forceret op i en lang, fortset Vølge, som strakte sig tværs over Canalen ret forud af Vaaden; men et Par Stød i Hornet tilkiendegav Kudtsen, at det var nødvendigt for ham at mindste sin Hastighed lidt, for at lade den lægge sig. Den eneste virkelige Fare ved denne Reisesmaade synes at være Paaseiling; thi i de meest bugtede Dele af Canalen hendte det stundom at vi pludselig mødte andre Vaade, som vi fore tæt forbi. Jeg har imidlertid ikke hørt om noget Uheld af denne Slags paa Canalerne, saa det er rimeligt, at hvad der synes farligt for den Ubante, i Virkeligheden ikke er det, fordi Opmærksomhed og Væelse forebygger den.

Jeg gik ikke længere med, end til Lancaster, men Canalen vækker til Kendal, og paa den Wei er der 6—7 Sluser, med en Stigning af 8—9 Fod hver.

Denne Maade, at reise paa Canaler, er nu, ved Hr. Macneills Bestræbelser, paa Veien til at undergaae lige saa stor en Forandring som den paa Veiene, ved en lignende Anvendelse af locomotive Maskiner paa en Jernbane paa Trælleveien. I Begyndelsen af October Maaned dette Aar (1839) bleve Forsøg anstillede paa Glyde og Forth Canalen, hvis Resultater vare høiligen tilfredsstillende. En Passageerbaad, lastet med et Middelantal af Passagerer, opnaede en Fart af 20 engelske Mil i Timen. Den frembragte Volge, skiondt stor, var paa ingen Maade til Hindrer for Baaden eller truede den med Fare. 8 smaa Fartøier af forskiellig Drægtighed, udgiørende i Alt 364 Tons virkelig Last, skal være bugserede med en Fart af 2½ engelske Mil i Timen, og det ved omtrent Fierdedelen af Maskinens Kraft; medens man paaastaer at der vilde behøves 20 Heste til, under de gunstigste Omstændigheder, at have bevæget dem frem med 1½ Mils Fart.

Moorild eller lysende Particler i Søvandet.

(Naut. Mag., Decbr. 1839.)

I Madame Somervilles interessante Værk: „On the connection of physical Sciences“ forekommer følgende Stykke om denne Gienstand.

En Mængde Fisk ere begavede med den Evne at give et skinnende Lys fra sig, naar de ville; uidentviol for at sætte dem istand til at forfølge deres Rov eller søge deres Føde paa Dybder, hvortil Sollyset ei kan trænge. Stærke Lysglimt sees ofte at fare hen over Stime af Sild eller Brislinger, og Medusa-Nrterne ere bekiendte for deres phosphoriske Skin; mange af disse ere saa overordentlig smaa og saa talrige, at de saae et Skibs Røsvand til at see ud som en Strøm af Sols. Imidlertid synes

det af følgende Beretning, at det glimrende Lys, man hyppigt seer i Vandet om Sommeren, ikke altid kan tilskrives smaa Sødyr.

Capitain Bonnycastle blev, paa sin Seilads op ad St. Laurens Golsen d. 7de September 1826, pludseligen vækket om Natten af sin Styrmand, der var bleven alarmeret ved et usædvanligt Syn.

Det var en stjerneklar Nat, da Luften pludselig blev overtrukken i Retningen af det høie Land af Cornwallis, og et vieblikligt og umaadelig skærende Lys, lig Nordlyset, skød ud af den hidtil mørke Sø paa læ Vouge; det var saa stærkt skinnende, at hver Gienstand ombord lige til Toppen blev oplyst som i det stærkeste Solskin. Lyset spredte sig ud over hele Søen imellem begge Kyster, og Vandet, der før havde været ganske roligt, blev nu stærkt bevæget. Capitain Bonnycastle beskriver Scenen som et flammende Skin af det meest glimrende Lys. En lang og hvidtflammende Stribe af Lys, som overgik i Klarhed den Deel af Søen, der ikke var nærmest ved Skibet, oplyste Foden af det høie, steile og mørke Land forud; Luften blev tyk og ganske mørk; lange, bugtede Striber af Lys i Vandet lod dem see en utallig Mængde meget store Fisk, der fore hid og did som i Forsærdelse. Blinderaaen og Mesansbommen vare oplyste af Skinet, som om Gaslys havde brændt lige under dem; og lige til netop før Daggry vare de mindste Gienstande tydeligen synlige. Dagen bred frem langsomt og Solen stod ildrød og truende op; Regn fulgte paa. Capitainen lod en Pøs af dette Ildvand hale op; det var en eneste Masse af Ild, naar det blev omvørt med Haanden, og ikke i Gnister som ellers, men i virkelig Sammenhæng. En Deel af Vandet beholdt denne lysende Egenkab i 7 Nætter. Tredie Natten efter den omtalte Scene lode Funkerne sig atter tilsyne i Søen: Afstenen derpaa gik Solen meget forunderligt ned; den saae ud som den var dobbelt, og da den var en Grad eller to over Horizonten antog den Figuren af en lang Cylinder, der berørte Horizonten, og den følgende Nat var Søen næsten lige saa lysende som før; men den 5te Nat ophørte det aldeles.

Nordlyset er ganske bestemt et electricist Phænomen, der finder Sted i Atmosfærens høieste Regioner, siden det er synligt til samme Tid paa Steder der ligge meget langt fra hinanden. Det er paa en eller anden Maade i Forbindelse med Jordens magnetiske Polar; men det har aldrig været seet saa langt Nord som ved selve Polen, og det strækker sig ei heller ned til lave Breder. Almindeligviis lader det sig see i Form af en lysende Bue, meer eller mindre strækkende sig fra Vest til Vest, men aldrig fra Nord til Syd. Opflammerne ere tværs over Buen hurtige, skinnende og af forskjellige Farver. Et lignende Phænomen finder nu Sted i de høie Breder af den sydlige Halvkugle. Dr. Faraday troer, at Jordens electricke Ligevægt tilveiebringes, ved at Nordlyset fører Electriciteten fra Polerne til Equator.

Atmosfærisk Electricitet reiser sig for en Deel af en Udfikning (evolution) af det electricke Fluidum under den Evaporation, der saa overflødig finder Sted ved Jordens Overflade, skiondt ikke under alle Omstændigheder. Hr. Pouillet er nylig kommen til den Slutning, at simpel Evaporation aldrig frembringer Electricitet, medmindre den er ledsaget af chemist Action; men at Electricitet altid udvikles, naar Vandet indeholder et Salt eller en anden Substans i opløst Tilstand. Han fandt, at naar Vand indeholder Kalk eller nogen fast Væst er Evaporationen fra det negativ electricist; og naar derimod det indeholder enten en Gas, Syre eller nogen Slags Salt er Evaporationen positiv electricist. Havet maa derfor afgive en stor Mængde positiv Electricitet til Atmosfæren; men da Hr. Bequerel har vist, at Electricitet af enten den ene eller den anden Slags udvikles naar Legemets Atomdele (molecules) bringes ud af deres naturlige Ligevægtsleie ved hvilken som helst Årsag, maae de chemiske Forandringer paa Jordklodens Overflade forårsage mange Afværlinger i Atmosfærens electricke Tilstand.

Hvad Medusa-Årterne angaaer, da har Hr. Macartney gjort den Bemærkning, at deres Gyne til at udgive Lys tåtager med Varme og Electricitet. Ligeledes anfører han — hvad der dog

trænger til Bekræftelse — at med Maanens Fremkomst over Horizonten forsvinde alle lysende Animalculæ af Syne i Havet.

Om Regler for Sø-Dampskibes Construction, Proportioner &c.

(Un. Serv. Journal, August 1839.)

Ved Constructionen af Skibe, der skulle fremdrives ved Seil, har man været nødt til at tage Hensyn til den fremdrivende Krafts Natur: f. Ex. da det var nødvendigt at føre et betydeligt Quantum Forseil, naar et Skib seiler bidevind, for at forhindre det fra eller modvirke dets Tilvoielighed til at løbe i Vinden, blev det nødvendigt at give det en fuld Boug for at kunne bære dem. Ligeledes var en vis Brede af Middelspantet nødvendig for at Skibet skulde kunne bære Trykket i Seilene af en Vind fra Siden; og for at kunne vende med Lethed under Krydsning var der sat en Grænse for et Skibs Længde, hvor udover man ikke kunde gaae uden Skade for Vendingen, og endelig et vist Dybgaaende baade for at kunne rumme en tilstrækkelig Last og for at holde Luven i Bidevindseilads. Heraf er det klart, at de Proportioner, man hidtil har iagttaget ved Bygningen af Skibe, bestemtes ikke efter den Form, der frembød den mindste Modstand for Legemets Bevægelse igiennem Vandet, men efter Naturen af den Kraft, der skal fremdrive det: Af denne Grund vilde det være ufornuftigt at holde fast ved disse Proportioner i Constructionen af Skibe, der skulle fremdrives ved en Kraft, som er aldeles forskjellig fra og ganske afhængig af Vinden.

Der har været anstillet flere Experimenter for at udfinde den Form, der er den fordeeltigste for et Legemes Bevægelse igiennem Vandet: Hr. Gore af Weimar, Oberst Beaufoy og det franske Academie have gjort Forsøg med Legemer af forskjellig

Dannelse, hvoraf lader sig udlede*), at den Form, der er bedst beregnet for Hastighed, er et langt parallelt Legeme, som til begge Ender løber ud i en parabolisk „Cuneas“, eller Kile med krumlinnede Sider, og hvis største Brede er paa dets Midte; ligeledes, at ved at gjøre denne Kile mere stump, vover Modstanden betydeligen. Der er Grund til at troe, at Længden af Skibe, som allerede har med Held været udvidet til 4 Gange Bredden, er istand til at kunne taale en endnu større Udvidelse, til Fordeel for Hastigheden, især ved Dampskibe.

Efter at gjøre enhver nødvendig Beregning for Lateralmodstand og Minuspresion, stemme Theorie og Experimenter overeens i, at Modstanden er som Quadraten paa Hastigheden. Ligeledes sees det af en Sammenligning af alle Experimenterne, at Impulserne og Modstandene ere meget nær i Forhold som Overfladerne.

Chevalier Borda fandt, at med samme Hastighed tiltog Modstanden i et større Forhold end Overfladerne, saaledes, at naar disse vare 9, 16, 36, 81 var Modstanden 9, 17,5, 42,7, og 104,7 nærligen, og at denne Tilvæxt sandsynligviis er meget større med meget store Overflader.

Det franske Academie anstillede Experimenter for at udfinde Forholdet af Modstanden under forskellige Indfaldsvinkler. Man anvendte dertil 15 Kasser eller Fartøier 2 Fod brede, 2 Fod dybe og 4 Fod lange; et var et Parallelepipedum; de andre havde fortil Dannelsen af en Kile, hvis Vinkel varierede 12° for hver, fra 12° til 180° , saa at Indfaldsvinkelen vorede 6° for hver. Resultatet af disse Forsøg var, at Modstanden for Legemets Bevægelse igiennem Vandet var i Forhold som Vinkelens Forøgelse.

En anden Række af Experimenter blev foretaget af Hr.

*) Nogle af disse Experimenter, med en Afbildning af de Former der have været forsøgte, findes omstændeligen beskrevne i Afhandlingen; men vi troe at kunne udelade dem her uden Skade for den almindelige Læser.

Robinson paa Opfordring af Directeurerne for Forth og Glyde Canalen, for at udfinde den bedste Model eller Form for Canal-fartøier. Nye og interessante Resultater erholdtes af disse Forsøg*).

En vigtig Slutning lod sig udtrage, den, at der ikke gives nogen Form, som frembyder et Minimum af Modstand under alle Omstændigheder, og at den Form, som lettest bevæges med en ringe Hastighed, ikke besidder den samme Fordeel med en større Hastighed. Saaledes stod Forholdet af Modstanden, imellem to Fartøier a og b, som 13: 12, naar Hastigheden var 3 Mile; men naar Farten steg til 6 Mil, forsvandt denne Fordeel ganske; og igien bar et andet Fartøi en større Vægt, end et andet med lige Modstand, saalænge Farten ei var over 3 Mil, men naar Hastigheden vorte indtil 6 Mil, maatte Vægterne i Begge gjøres lige for at egalisere Modstanden.

Af mange Forsøg, anstillede med de mellemliggende Hastigheder, fremlyser, at denne Forandring i den relative Modstand er progressiv; der er derfor Grund til at slutte, at dersom Omstændighederne havde tilladt at udstrække Forsøgene til en større Hastighed end 6 Mil i Bagten, vilde det mere fladbundede Fartøi have opnaaet Fortrinnet for det skarpere dannede. Denne Slutning bekræftes ved det Factum, at de hurtigstgaaende Dampskibe, der ere bygte i England, ere dem, der ere næsten ganske flade i Bunden største Delen af deres hele Længde.

Den første practiske Slutning, der kan udtrages af disse Experimenter, er, at alle Fartøier, der ere bestemte til at trækkes eller fremdrives ved Maskinerie paa Canaler, med ringe Hastigheder, bør bygges saa skarpe i Bunden, som Omstændighederne tillade, endskiondt deres Dybgaaende derved nødvendigviis forøges. Den anden Slutning er den, at naar Fartøier ere bestemte til at bevæges i Canaler med en større Hastighed end 6 Mills Fart, bør Bوندens almindelige Dannelse være næsten ganske flad.

*) Ogsaa disse findes omstændeligen beskrevne og tabellærisk fremfattede i Afhandlingen.

Al de foregaaende Experimenteer kan da etableres følgende Principer til Veiledning for Constructionen af Skibe, der skulle fremdrives ved Dampkraft.

- 1) At den Modstand, et Legeme møder ved at bevæge sig igiennem et Fluidum, er som Quadraten paa Hastigheden.
- 2) At man, ved at forøge Længden af et Fartoi, ogsaa derved forøger Letheden, hvormed det passerer igiennem et Fluidum.
- 3) At Resistancerne af smaa Superficier ere næsten som Overfladerne selv; men at Modstanden er større end en proportional Tilvæxt af Overfladen, og at denne Afvigelse fra Theorien vorer med Overfladen.
- 4) At Modstanden for Legemers Bevægelse igiennem Vandet er i Forhold til Vinkelen af deres For-Ende, med andre Forhold lige.
- 5) At Modstandene ikke variere i ratio duplicata eller et quadratisk Forhold af Indfaldsvinklerne.
- 6) At for de høiere Hastigheder er det desto bedre, jo fladere i Bunden et Skib er bygt, naar det skal fremdrives ved Maskineri.

Altsaa følger, at da den dobbelte Kraft ikke vil meddele det samme Legeme den dobbelte Hastighed, er det desto bedre jo større Dampskibene bygges; at Længden af et Skib, i Forhold til dets Brede, kan med Fordeel (for Hastighed) gives Forøgelse indtil Lateralmodstanden bliver lig det forøgede Moment, man erholder ved den større Længde, hvilket er til omtrent 8 Gange Bredden; at den største Brede bør være netop paa Midten; at Bundens Dannelses, nedenfor Vandlinien, bør være saa flad som muligt paa omtrent $\frac{2}{3}$ af Længden og derfra trække sig sammen for og agter efter i Lob og Flugt, Bougen saa skarp som muligt for Sikkerhedens Skyld, men Agterlobet ikke altfor fiint; Laaringen fuld; Agterstævnen næsten lodret og Speilet rundgattet. Paa Grund af disse Skibes liden Høide paa Vandet, ere Pytte og Vasse nødvendige, hvorved tillige megen Plads vindes nede i Skibet. Vassen bør gaae et godt Stykke agterest for at frie for

Søerne, naar der gaaes ret imod Søen. Ligeledes var det raadeligt, at Forstøddet af Kabytten paa Skandsen blev gjort halv-cirkelformet, med Porte udhuggede hvor det støder til Siden af Skibet, for Vinden og Lufttrykket at fare ud af.

Endstiondt der har været sagt en heel Deel imod Anvendelsen af 3 Maskiner, er det dog Forfatterens fulde Overbeviisning, at intet større Dampskib, paa 1000 Tons og over, bør savne dem. Fordelene derved ere altfor store. For det Første er det med iskun to Cylindere neppe muligt, med nogen Fordeel at indføre det Princip at anvende Dampen expansivt; fordi den Afsværling i Kraften, som forarsages ved at lade Dampen udvide sig efter at den er indtraadt i Cylindrene, vilde udkræve en corresponderende Afsværling i den Modstand der skal overvindes; men da dette ei kan skee, vilde en ujevne og stødende Bevægelse blive Resultatet af at arbejde expansivt med to Cylindere, hvorimod denne Ujævnhed betydeligen reduceres ved at have tre, af hvilke den ene vil altid være i fuld Virksomhed. Og atter, i det Tilfælde, at der tilstøder Noget ved den ene Cylinder, hvor man kun har to, vil Rotationskraften næsten være tilintetgjort, hvorimod, med 3 Maskiner ombord, en af dem kan standses, enten for at tillade Dele at skulnes, eller for at reparere dem. Og endelig — et Punkt man hidtil ikke har taget i Betragtning — vilde Dampens Tæthed og Elasticitet blive saa meget reduceret ved Operationen paa Expansionsprincipet, at derved dens Condensation heiligen lettes. Disse Fordele, antager jeg, vilde mere end balancere den forøgede Bekostning, Vægt og Friction af en tredje Cylinder.

Det vilde upaatsivolelig være meget ønskeligt, om man var istand til at sætte en rotatorisk Bevægelse istedet for de nærværende Maskiners frem- og tilbagegaaende retliniske Bevægelse, hvorved megen Vriden og Friction vilde undgaaes og en betydelig Deel Plads vindes, samt Kraft og Dufkostninger spares. At saadanne Maskiner existere og ere i Gang er velbekendt. En Beretning herom er at læse i Edinburgh „Philosophical Magazine“ for Januar 1836. Det sees deraf, at der er intet Upraf-

tikabelt i hvad oven er fremsat. Det glæder os ogsaa at erfare, at Admiralitetet har besluttet at lade den meget findrige rotatoriske Maskine, som Lord Dundonald har opfundet, prøve paa et af de kongelige Dampskibe.

Ubequemmelighederne ved den høie Røghætte eller Skorstøensrør ombord paa et Skib, ere isinesaldende: den standser Farten naar man gaaer imod Vinden, den bidrager til at Factoiet arbejder haardere i Søen, og i det Tilfælde at et Uheld indtræffer med den, er Skibet paa en Maade sat ud af Stand til at bruge Maskinerne, ja kan endog være underkasket stor Fare. Det Mid- del man strax falder paa, er Viften (fan) som bruges ved Blæ- seovne (blast furnaces); men herimod er endeel at indvende: en stor Deel af Maskinens Kraft anvendes til at drive den, og det er sandsynligt, at Luften formedelst dens Sammentrykkelighed ikke vil blive lige udbredt over hele Dvankammeret; Resultatet vil blive en ujevn Forbrænding af Brændselet og en ujevn Fordeling af Varmen under Riedlen.

Seg vilde derfor foreslaae to Recipienter eller Rum i For- bindelse med Ildcanalerne, hvilke kunde gøres lufttomme ved Stempler, der bevæges af Maskinen, eller ved at danne et Va- cuum inden i dem, ved den værelse Udvidelse og Fortættelse af en Dampstrøm fra Riedlen, og saaledes ved at tiltrække Luften igiennem Dvnen istedetfor at drive den igiennem, vilde en større og jevnere Fornylse erholdes og en fuldkommere Forbrænding af Brændselet bevirkes. Et sørgeligt Uheld med Dampskibet Killer- ney viser hvor nødvendigt det er, at udfinde en Maade til at for- syne Ildstederne med Brændsel ved Hjælp af en Mechanisme. Hr. Brunton, Civilingenieur, har opfundet en meget findrig Maade til ei alene at fortære Røgen og derved bevirke en meget betydelig Besparelse af Brændsel, men ogsaa til at forskaffe en regelmæssig og jevn Forsyning af Kul paa Ildstederne, uden Fyrbøderens Hjælp. Det var at ønske, at en Modification af denne Opfindelse blev anbragt paa Skibsmaskiner.

Ved at anvende Maskiner paa Expansions-Principet, bliver

det nødvendigt at hæve Dampen til en høiere Elasticitet, end der behøves til de almindelige Lavtryksmaskiner. Det er derfor at anbefale, at Riedlerne gøres af Kobber og af en cylindrisk Form, og Dampen reises til et Tryk af idetmindste 26 Pd. paa Quadrattommen; kort, jo høiere Tryk, Dampen reises til, desto bedre.

Den almindelige Længde for Dampskibe, som er anbefalet ovenfor, i Forhold til deres Brede, kan man gøre den Indven- ding imod, at en saadan Bygning maa være svag. Af denne Grund er den oblique Forbindingsmaade af Tommerne nødven- dig og her paa sit rette Sted. Allerede Sir Robert Seppings Diagonalforbinding vandt stort Bifald i Seilskibe. Hvorfor be- holde den gamle saa umechaniske Maade at bygge et Skibsstraag paa?

(Forfatteren foreslaaer derpaa at sammensætte Skraaget af Spanter, der danne en Vinkel med Riolen, istedetfor at staae perpendicular paa den; hvert andet Spant staaer i en staa- Stilling for efter og hvert andet agter efter, saa at de krydse hinanden og det ene er indfaldet over det andet $\frac{1}{4}$ af sin Tykkelse, hvor de forenes ved Kobber- eller Jernbolter til hinanden. Mel- lemrummene udfyldes med Træ, i Flugt med Spanternes Yder- og Underflader, som kalfakteres. Klædningsplanter paasættes som sædvanligt. Parallel med Vægerne løber udenbords et Jern- eller Kobberbaand heelt rundt om Skibet, hvilket boltes heelt igiennem. Jernforbindinger anbringes i diagonal Retning inden- borde, i Bunden, til et Vægtbeløb af omtrent $\frac{2}{3}$ af Ballasten.)

Gammelholms Fræstytning.

I en Afhandling „En Sø-Officers Tanker om Besparelser ved Marinen“, indført i 12te Bind af „Archiv for Søvesenet“, Pag. 93—105, har Forfatteren, Hr. Com. Capt. M. Lütken fremsat, at der forestaaer Marinen en høist betydelig Forøgelse i Udgifter til den nu saa fornødne Anstæffelse af Dampskibe, og at denne, for Fremtiden stadige, betydelige Udgiftspost netop nu skal tage sin Begyndelse. Forfatteren anfører videre, at det neppe kan antages, at den Sum, der hidtil er bleven anvist Marinen, vil kunne ventes forøget i Fredstilstand, men Besparelser paa anden Maade ville blive nødvendige, og han nævner derfor de Poster, hvori han troer, dette vil kunne skee.

Iblandt disse Poster er den 3die følgende:

„Gammelholms Flytning og Pladsens Salg, da Flaadens Styrke ei passer til at besidde de største Bærter i Verden; Nyholms nu med store Bekostninger tilendebragte Opfyldning vel endelig maa have gjort Iværksættelsen mulig af den Plan, der jo ikke er Døgnets Barn, men allerede henved et halvt Seculum gammel, modent overveiet og stadigen paatænkt af flere hinanden afløsende Administrationer, under Forudsætning af selv en Marine som den vi forðum eiede; og endeligen nu under stærkere Opfordring, end nogenstunde, til at benytte, paa den for Marinen fordeelagtigste Maade, det vundne Terrain og forstaae Marinens Fonds for Bedlighedsdelsen af vidtløstige Bygninger, Bulværker o. s. v. der kun ere Middel, ei Diemeed, for en Sømagt. Denne Flytning anseer jeg af saa stor Bigtighed, at den bliver en Nationalsag og derfor kan ventes behandlet med al den Alvor, Omhyggelighed og Offentlighed, som Sager af den Natur giøre Fordring paa.“

Alf Ovenstaaende maa vel Enhver antage som afgjort, at det er Command. Capt. M. Lützens Overbeviisning, at Gammelholms Flytning og Pladsens Salg vil medføre Besparelser for Marinen, og at denne Flytning bør skee jo før jo hellere.

Spørgsmaalet om Gammelholms Fræstytning har i de senere Aar oftere været drøftet. I 1831 blev i denne Anledning ned-

sat en Commission, for at udarbejde en Plan til den hensigtsmæssigste Afbenyttelse af de paa Nyholm værende Bygninger, samt for at giøre Forslag om, hvilke nye Bygninger der maatte opføres og om disses fordeelagtigste Beliggenhed, naar alle Magaziner og Værksteder skulde være paa Nyholm. Commissionen endte sine Forhandlinger Aaret efter. I August 1836 indsendte nuafdøde Command. Capt. de Coninck til det Kongelige Admiralitets- og Commisariats-Collegium et Forslag om samme Siensstand, hvori var anført Overflag, saavel over Besparelserne ved Gammelholms Fræstytning, som ogsaa over hvad Overflytningen til Nyholm vilde koste. En Commission, bestaaende af afdøde Command. Capt. P. M. Turen og Undertegnede, blev i October samme Aar udnævnt til at giennemgaae dette Forslag og afgive Betænkning:

- 1) Om Beregningerne over Localiteterne vare rigtige og Dispositionen af Bygningerne vel betænkt for Sienssten.
- 2) Om Valget af Byggepladserne for hvad der skal opføres af Nyt var hensigtsmæssig.
- 3) Om de Forslaget vedføjede Overflag over Bekostningerne vare rimelige.
- 4) Hvad der isvrigt maatte være at bemærke for eller imod Forslaget.

Commissionen kom ved dens Undersøgelser til et Resultat, der var aldeles modsat Command. Capt. M. Lützens, nemlig at Gammelholms Fræstytning under nærværende Conjunctioner ikke vilde medføre Besparelser.

Det maatte derfor være os magtpaaliggende at torde offentliggøre vore Forhandlinger, for at sætte Enhver istand til at dømme om, hvorvidt Commissionen har behandlet sit Hverv med den Sagkundskab, „Alvor og Omhyggelighed, som Sager af denne Natur giøre Fordring paa“, hvilket Command. Capt. M. Lützens Inferat kunde give særdeles megen Anledning til at betvivle. Det vilde imidlertid lede til en altfor trættende Vidtløstighed, forenet med unyttig Bekostning, om alle de Beregninger, Overflag, Teg-

ninger m. m. som Commissionen har fundet nødvendig at udføre, for saa grundig som det stod i dens Magt at besvare de fremsatte Spørgsmaal, i sin hele Detail bleve trykte; vi fremlægge derfor her kun, overensstemmende med den os givne Tilbedelse, et saa fuldstændigt Udtog af Forhandlingerne, som vi have fundet nødvendigt, for at Enhver der har Interesse for denne Sag kan fatte en selvstændig Mening.

Da alle Commissionens Undersøgelser ere foranledigede ved det af daværende Capt. de Coninck indgivne Forslag, er det en Selsøvelse at en Extract af dette Forslag maa fremsættes.

Til Løsning af Spørgsmaalet, om det for Staten i oeconomicke Henseende vilde være rigtigt, nu at foretage Overskytningen til Nyholm, maa undersøges:

A. Hvormeget vilde der aarlig spares, naar alle til Værstet fornødne Værksteder og Magaziner, der nu ere paa Gammelholm, vare forenede paa Nyholm.

B. Hvilke ere de Udgifter, som Gammelholms Forsyning medfører.

A. I efterstaaende Tabel er anført de Besparelser, som efter Capt. de Conincks Formening vilde finde Sted aarlig, naar alle Magaziner og Værksteder vare samlede paa Nyholm, samt tillige de Summer, som Commissionen ved sine Undersøgelser har fundet at maatte fradrages disse formeentlige Besparelser.

	Aantal.	Antaget af Capt. de Coninck.	Antaget af Commissionen bestemt at maatte fragaae.	
1) Udgifter, der temmelig nøiagtig kunne angives:				
Equipagemesteren	1	1192 Rbd.	400 Rbd.	a.
Inspectionsofficer	2	386 —		
Equipagestriver	1	175 —		
Formand ved Spaanehaugen	1	217 —		
Jusfittsquarteermester	2	242 —	121 —	b.
Færgefartøierne	4	400 —		
Underofficer ved Ferntransport	1	199 —	199 —	c.
Mandskab — — — — —	4	400 —	400 —	
Vagtere til Lygterne paa Gammelholm — — Vagt i Dokken	2 12	200 — 1200 —	400 —	d.
Ofer-Underofficerer	2	240 —	240 —	e.
Ofer	16	1600 —	800 —	f.
Sproitemænd	3	300 —	300 —	g.
Oplynsbetiente	3	900 —	600 —	h.
Chirurg	1	236 —		
Skatter		470 —		
		8357 Rbd.	3460 Rbd.	
2) Udgifter, der maae anslaaes:				
13 Vandposte med Tilbehor		100 Rbd.	100 Rbd.	i.
Reparation af Bygninger		2500 —	1300 —	k.
Reparation af Bulværker		2000 —		
Siouerløn		1700 —	1700 —	l.
Slæbesteder, Broer, Sproiter		200 —	200 —	m.
Forbrug af Tran og Lys		130 —		
Brændsel til Vagten		100 —		
Extraordinaire Transporter imellem Ny- og Gammelholm		1000 —	600 —	n.
		7730 Rbd.	3900 Rbd.	

Den aarlige Besparelse efter Capt. de Conincks Antagelse 16,087 Rbd.

Efter Commissionens Overslag maa fragaae 7,360 —

Den aarlige Besparelse efter Commissionens Overslag . 8,727 Rbd.

a) **Equipagemesteren.** Da Equipagemesteren paa Nyholm ikke uden forøget Assistance vil kunne overkomme det forøgede Arbejde, som er en Følge af at Alt samles paa Nyholm, bliver det nødvendigt, at en Vice-Equipagemester eller en Inspections-Officier, tienende paa et længere Tidsrum end som sædvanligt, adjungeres ham. Den derved forøgede Beskæftning, som maa anslaaes til 400 Rbd. aarlig, maa fraregnes den bespærede Equipagemester-Gage.

b) **Justitsquartermester.** Da der fordres bestandig tvende til Tieneste om Dagen, og een om Natten, formenes at der ialt bør være 4, og altsaa ikkun spares 1 af de nuhavende 5.

c) **Transportfartøiet,** med 1 Underofficier og 4 Mand antages ikke at kunne spares.

Endeel af Transporterne imellem Hovedmagazinet, Bygningerne og Værkstederne ville vel kunne stee paa Axel, og i alle Fald blive kortere, men endeel af dem ville dog fremdeles fordre Vandtransport. Communicationen med Dokken blev meget vidtløftigere, og blev saagodt som et nyt Tillæg for Transportfartøiet, da Dokkens Transporter hidtil for en stor Deel ere besørgede ved dens egen Færge.

Samsværelsen med Byens Mestere og Leverandører blev nærligen den samme som forhen, men meget besværligere, thi om man end kunde bringe disse til at levere paa Nyholm, hvad de tilforn have bragt til Gammelholm, saa maatte dog Holmen besørge dem alle Modeller ic. tilskillede, og ofte lade afhente færdigt Arbejde, naar dette ikke blev udsendt i rette Tid.

d) **Vægterne i Dokken** kunne spares, naar, som Forfatteren har foreslaaet, af det nu til Gammelholm bestemte Vagtmandskab afgives 6 Mand til Vagt i Dokken. Besparelsen bliver imidlertid kun 8 Vægttere, som er det ved Organisationsplanen til Dokken bestemte Antal.

e) **Øser-Underofficerer.** Da disse have adskillige andre Forretninger, som ikke hæves ved Værkstedernes Flytning, saasom

ved Spaane-Dplosion, Fajnsætning og Uddeling, Ros-Udde-ling, Pramme-Forhalinger til Bryghuset og Proviantgaarden m. m., saa er det nødvendigt at de beholdes.

f) **Øsere.** Paa Grund af de mange andre Arbejder, hvortil dette Mandskab bruges, og som ikke bortfalde ved Værkstedernes og Magazinernes Flytning, antages ikkun det halve Antal eller 8 Mand at kunne spares.

g) **Sproitemænd.** Da Bygningernes Antal paa Nyholm forøges, saa formenes at det havende Antal Sproitepramme bør beholdes, og maaskee et Sproitehuus mere opføres paa Nyholm; der kan altsaa ikke nogen Besparelse af Sproitemænd finde Sted.

h) **Opsynsbetiente.** Da man anser det nødvendigt, at der ansættes en Opsynsbetient ved Overgangen til Laboratoriet, hvilken maa finde Sted for at lette Communicationen imellem Hovedmagazinet, Byens Mestere og Leverandører, vil der kun spares 1 Betient; skulde der, overensstemmende med Forslaget fra Commissionen af 1831, blive et Udgangstied til Bodenhoffs Plads, saa vil ingen Indskrænkning kunne finde Sted.

i) **Reparation paa Vandposter med tilhørende Rønder.** Disse Omkostningers Besparelse ville ikke kunne komme i Betragtning, imod de forøgede Udgifter ved Vandtransporten fra de proponerede Cisterner til de forskiellige Steder paa Holmen.

k) **Reparation af Bygninger.** Til Bestemmelse af dette Punkt er Tarations-Forretningen af 1832 over Sø-Statens Bygninger lagt til Grund, hvorefter Gammelholms Bygninger forholde sig til det hele, som 6: 19. Ved Reparationer af solide Bygninger er Forholdet imellem Muurarbejdet med Materialier. Sommerarbejdet, samt øvrige Arbejder som 5: 2: 1. Ved Reparationer af Bygningerne paa Holmene er Muur-Material og Arbejdsløn 6000 Rbd., altsaa efter ovennævnte Forhold den hele Reparation aarlig 9600 Rbd., hvoraf da $\frac{1}{3}$ eller circa 3000 Rbd. blive for Gammelholm. Værdien efter ovennævnte Tarations-Forretning af de Bygninger paa

Gammelholm, som ikke skulde remplaceres ved nye paa Nyholm, er $\frac{2}{3}$ af den hele Sum, altsaa spares i Reparation paa Bygningerne aarlig 1200 Rbd.

- l) Siouerløn. Ved at eftersee Fordelingen af Siouerne (hvorover Tabel fulgte med Commissions-Betænkningen), som i de sidste 3 Aar have været brugte paa Gammelholm fremgaaer, at Siouerne, med ubetydelig Undtagelse, have været fordeelte deels til Værkstederne, hvor ingen Indskrænkning kan finde Sted, fordi de flyttes til Nyholm, deels til Arbeider, som ligesuldt maae foretages og hvortil det samme Antal Folk vil behøves, hvad enten de foretages paa Nyholm eller Gammelholm. Det ubetydelige Siouer-Arbejde, som vil bortfalde, naar Gammelholm fraklyttes, kan neppe anses mere end at opveie mod den Forøgelse i Siouer-Arbejde, der bliver en uundgaaelig Følge af at Værkstederne og Magazinerne ville blive langt mere spredte, end de nu ere paa Gammelholm.
- m) Slæbesteder, Broer, Sproiter. Da det udentviol bliver nødvendigt, at anlægge Broer til Kiørsel imellem Holmens forskiellige Dele, flere nye Slæbesteder maae bygges, og det ei kan iltraades at formindste Sproiternes Antal, som allerede er anført, hvor Sproitemændenes Reduction er omtalt, saa vil i denne Post ikke blive Besparelser.
- n) Extraordinaire Transporter imellem Ny- og Gammelholm. For at kunne dømme om dette Punkt, maatte det overveies, hvilke Transporter der vilde falde bort eller forkortes ved Gammelholms Flytning, og hvilke der fremdeles ville vedblive, eller endog forøges.
- Smediens Flytning medfører Besparelser i Transport af Jernknæer og andet Smeddearbejde til Skibene under Bygning, hvorved dog maa bemærkes, deels at disse Transporter besørages ved det daglige Transportfartoi, som efter Commissionens Mening ikke kan bortfalde, deels at endeel af Arbejdet nu udføres ved Nyholms Smedie. Transporten imellem Smedien og Ankersøen bliver noget forkortet, men fordrer dog det

væsentligste Arbejde, Ankrens Indtagelse og Udtagelse af Ankerfranen. Derimod bliver Transporten imellem Smedien og Dokken, der er meget hyppig, og ved store Skibes Reparationer temmelig betydelig, meget forøget.

Hovedmagazinets Flytning medfører Besparelser, formedelst den kortere Afstand imellem dette og Skibene under Bygning og under Equipering, dets Nærhed ved Takkelloftet og de nu paa Nyholm værende Værksteder, hvilket sidste især i strænge Vintre kommer i Betragtning. Der tabes derimod ved Transporterne til og fra Dokken, og der tabes ved den længere og besværligere Communication med Byens Mestere og Leverandører af alle saadanne Varer og Fabricata, som nu i mindre Quantiteter landværts leveres til Holmen, og som de neppe uden Extra-Godtgjørelse ville levere paa Nyholm, da de enten maae føre en meget lang Omvei, eller benytte baade Land- og Vandtransport. Transporten af Fadesværk til Proviantgaarden forøges betydelig. Disse forøgede Beføstninger ville udentviol opveie Besparelserne ved Hovedmagazinets Flytning.

Seilværkstedets og Seilmagazinets Flytning medfører nogen Besparelse, deels formedelst den kortere Transport, deels fordi de Folk, som hertil bruges under Equiperingen, lettere paa Nyholm end nu paa Gammelholm kunne tages fra, eller sættes til andet Arbejde. Denne Besparelse vil dog bortfalde imod at Arbejderne til Seilmager- og Bødkerværkstederne, paa Grund af disses store Afstand fra Indgangen til Holmen, maae komme $\frac{1}{4}$ Time sildigere paa Værkstedet end nu paa Gammelholm.

Chalupskurets Flytning medfører nogen Besparelse med Hensyn til Sommertransporten.

Mastværstets Flytning medfører Besparelse i Transport isærdeleshed om For- og Esteraar, naar Vind og Strøm besværliggør den; men Besparelsen er ikke saa betydelig, som den muligt skulde synes, da Rundholts-Flaaderne som oftest følge over med Spaane- og Ros-Præmmene, uden at flere Folk dertil anvendes end ellers til Præmmene alene vilde behøves, og denne Spaane-

Transport maa antages at vedblive, da Uddelingsstedet billigviis imod Folkene bør være paa Byens Side.

Reberbanens Slytning vil medføre Besparelse i Transporten til Takkelloftet; dog see disse saavidt muligt i større Partier ad Gangen, og kunne saaledes ikke komme i væsentlig Betragtning, forudsat at et Trossmagazin høves ved Takkelloftet.

Naar man ved denne Overfugt tillige tager i Betragtning, at man i den senere Tid har bestræbt sig for at formindste Beskostningerne af de hyppige Transporter imellem Holmene, deels ved at forbinde flere Transporter med hinanden, saasom Spaanepramme og Rundholtsflaader, deels ved stedse at benytte de samme Folk til Transporterne, hvorved de blive øvede og udrette meget mere end sædvanlige Siouere, saa ville Besparelserne i denne Henseende ikke blive meget betydelige, naar Alt flyttes ud paa Nyholm, og kunne efter bedste Skjønnende ikke anslaaes til høiere end 3 à 400 Rbd. Den væsentligste Transport imellem Holmene er Sommertransport, naar der bygges paa Gammelholm, hvilket i saadant Tilfælde har beløbet sig til 3 à 400 Rbd. aarlig; men da Fersfatteren ikke har betænkt flere Veddingers Anlæg paa Nyholm, saa maa han have antaget Bygning paa Gammelholm unødvendig, og altsaa vil denne Udgift ikke finde Sted, om end Gammelholm bibeholdtes.

B. Til Besvarelse af det Spørgsmaal, hvilke Udgifter Gammelholms Sraslytning vilde medføre, maa det undersøges, hvorledes de havende Bygninger paa Nyholm kunde afbenyttes paa den hensigtsmæssigste Maade, samt hvilke Bygninger der maatte opføres af Ny, og af hvilken Størrelse.

Vi skulle her kun fremsætte Udtog af de Undersøgelser angaaende enkelte af de vigtigste Bygninger, hvor Kommissionen er kommen til et meget afvigende Resultat fra Capt. de Coninck. Ved Bestemmelserne af Magazinernes Størrelse er lagt til Grund, at der kun netop skulde være Plads til det Behovende til Flaaden og Defensionen af den reglementerede Størrelse.

Capitain de Coninck foreslaaer en betydelig Forandring i Afbenyttelsen af Arsenalerne, nemlig:

a) At afbenytte Underhuset i nordre Arsenal og nordre Fløi til Fademagazin, der vilde være rigelig store, da Cubik-Indholdet af disse to Rum er 211,530 Cubikfod, og Flaadens nuhavende Fadeværk og Jernkasser, tillagt 1000 Jernkasser af største Slags, optager kun 142,140 Cubikfod.

Den nødvendige Størrelse af et Fademagazin kan ikke bestemmes efter en havende Beholdning af Fadeværk og Vandkasser, tillagt et vilkaarligt Antal Jernkasser. Fademagazinet maa kunne rumme det Antal Vandkasser og Fadeværk, der er fornødent til Flaaden af den bestemte Størrelse, 6 Linieskibe, 8 Fregatter, 5 Corvetter, 6 Brigger; hertil vil behøves: til Vand 668 Kasser Nr. 1, 144 Nr. 2, 192 Nr. 3, 560 Fade, 240 Tønder;

til Proviant 4353 Fade, 1830 Tønder. (I dette Antal er aldeles ikke beregnet noget Fadeværk til Brug, naar Skibe komme fra Søen for at proviantere.)

Ved at sammenstuve Jernkasserne i Underhuset af nordre Fløi, saaledes at de støde tæt op til den bageste Muur og Sidemurene, og blot levne Gang af 3 Fods Brede langs Portene for at kunne oplukke disse, kan i dette Magazin rummes 668 Kasser Nr. 1, og 15 Kasser Nr. 2; de øverste Kasser komme da paa 2 Fod nær Loftsbjælkerne, og 1' 2" nær Underlagene. Naar Underhuset i nordre Arsenal fuldstuves med Fade saaledes, at de støde tæt op til den bageste Muur og til Trappen i Enderne, og der blot levnes en Gang af omtrent 3 Fods Brede langs Portene, vil deri kunne rummes 4210 Fade. De øverste Fade komme 1' 8" nær Loftsbjælkerne og 8" nær Underlaget. (Ved alle de fremsatte Resultater af Stuvningsberegninger er det antaget, at Fadene og Kasserne have usigtig det bestemte Maal. I Virkelighed kan en saa fuldkommen Sammenstuvning ikke finde Sted, da Dimensionerne altid variere lidt.) I de til Fademagazin foreslaaede

Localer mangler altsaa Plads til imellem $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{3}$ af det til Flaaden fornødne Fædeværk, foruden Plads til de fornødne Halvtønder, Ankere og øvrigt Bødfergods, samt nogen Plads til at hensejtte de hjemkomne Jernkasser, der, efterat være reengjorte, skulle tørres og males, førend de kunne bortstaves.

- b) At anvende 2den Etage i nordre Arsenal til Seilmagazin, i hvilket maatte indsættes Vinduer i den østre Muur, for Luftning af Seilene. Da dette Locale er 2 Alen smalle end det havende Magazin, foreslaaer Forsfatteren at gjøre Brixen 1 Alen smalle, og styde et Liniessib's Seil ved Siden af en Fregats Seil.

Det foreslaaede Magazin er $\frac{1}{3}$ mindre end det havende, hvor end mere haves Loftet til Opbevaring af Seilene til Kanonchalupperne og Fartøierne. Forskiellen imellem Magazinernes Størrelse er saa betydelig, at der ved at styde Seilene paa den af Forsfatteren foreslaaede Maade, langt fra ikke vindes den manglende Plads; der maatte derfor undersøges, hvad der kunde vindes ved Indskrænkning af Gangene. Gangen paa hver Side af Brixen i det nu havende Magazin er $5\frac{1}{2}$ Fod bred. Naar det bestemmes, at blot den ene Gang behøver at have fornøden Brede til Seilenes Transport, kan den anden indskrænkes til 3 Fod. Den i Magazineet nødvendige brede Gang til Seilenes Oprulling og Reebseifingers Istikning kan indskrænkes til 70 Fods Længde og 12 Fods Brede; saa at Brixens Brede bliver paa denne Deel af Magazineet $16\frac{2}{3}$ Fod, og paa den øvrige Deel $23\frac{2}{3}$ Fod. Paa disse Breder har Commissionen ladet sammenstuve forskellige Skibes Seil, og fundet, at et Liniessib's Seil, stuvet i et Kous paa en $23\frac{2}{3}$ Fods bred Brix, optog 8 Fod i Længden. Seilene laae da næsten heelt op under Loftet, og Kousen var stuvet aldeles fuld, saa at intet Lufttræk kunde komme til Seilene igiennem Kousens Midte. En Fregats Seil optog 7' 8" og en Corvets Seil, stuvet paa den $16\frac{2}{3}$ brede Brix, 7 Fod.

Naar Seilene sammenstaves i det foreslaaede Magazin saa tæt, som paa den medfulgte Tegning var viist, vilde der mangle Plads for Seilene til 3 Fregatter, 3 Brigger, eller omtrent $\frac{1}{4}$ af det Hele, foruden Kanonchaluppernes og Fartøiernes Seil. (Commissionen bemærkede, at den ingenlunde ansaae det hensigtsmæssigt at stuve Seilene saa tæt, som paa Tegningen var viist, da endog Lufttrækket uden om Seilene vilde forhindres.

- c) At anbringe Seilværksted i Arsenalets nordre Sløis anden Etage, samt anvende Loftet ovenover til Seiltørring og Opbevaring af de Ting, Seilmagazinet nu har paa det over Værkstedet værende Loft.

Herved maa blot bemærkes, at af de i 2den Etage staaende 2 Rækker Støtter, der ere til Hinder for Arbejdet, maa nødvendigviis den ene Række borttages. Der maatte i deres Sted anbringes Hængeværk i Taget eller anden Forstetning.

- d) Kapert-Værkstedet foreslaaer Forsfatteren flyttet til Underhuset i syndre Fløi. Dette Sted er det samme som Commissionen af 1831 har foreslaaet, og Værkstedet var alt under Flytning, da Forflaget indgaves.

- e) Forsfatteren foreslaaer at anvende Underhuset i syndre Arsenal til Opbevaring af Artilleriegods, istedetfor 2den Etage af nordre Arsenal og nordre Fløi, der skulle være Seilmagazin og Seilværksted.

For paa en nogenlunde hensigtsmæssig Maade at afbenytte dette betydelige Rum til det anviste Brug, maa det undersøges, hvilke Indretninger der til dette Niemeed maatte foretages. Det er en Selsølg, at hvor mange forskellige Ting skulle opbevares, og altid være paa rede Haand til at udleveres, er stor Hvide overflødig og pladsspildende, derimod stort Areal gavnligt. Underhusets Hvide er 14 Fod; det vil være rigtigst at afdele det i 2 Etager, ved at forlænge den derværende Brix, som er 7 Fod 9 Tommer fra Gulvet, heelt ud. For

at tilveiebringe det fornødne Lys i disse tvende Afdelinger, maa der indfattes 2 Rader Binduer i Muren ud til Kuglegaarden.

Til Kaperterne, der nu opbevares i Underhusene af nordre og søndre Arsenal samt nordre Floi, foreslaaer Forfatteren at opføre et Kapertskuur, 130 Alen langt, 25 Alen bredt og 8 Alen høit.

Da der i de af Forfatteren anviste Localer til Fademagazin og Seilmagazin mangler $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{3}$ af den fornødne Plads, vilde det være nødvendigt at opføre nye Bygninger for at erstatte den manglende Plads. Herved vilde en Uregelmæssighed i Magazinerne opstaae, idet man fik forsiellige Dplagssteder til samme Slags Inventarium, da nye Tilbygninger til de ældre Bygninger ikke ere at tilraade formedelst Grundens Veskaffenhed. Commissionen har fundet det rigtigere at lade Arsenalerne beholde deres nuhavende Bestemmelser, og derimod opføre nye Bygninger til Fademagazin og Seilmagazin, samt lade den til Bødkerværksted bestemte Bygning erholde 2 Etager, hvoraf øverste til Seilmagerværksted. Anden Etage af nordre Floi, der ved nogen Forandring i Apteringerne af 2den Etage i nordre og syndre Arsenal kan blive ledig, kan da afbenyttes til Modelkammer. De nye Magazinsbygninger maatte have 2 Etager, som meest oeconomist. I den ene Bygning maatte 2den Etage anvendes til Seilmagazin, og Bygningens Størrelse rettes herefter. Dens Dimensioner vilde blive: udvendig Længde 130 Alen, Brede 20 Alen, Høide under Bælkerne i 1ste Etage 7 Alen, i 2den Etage $4\frac{1}{2}$ Alen; Tykkelse af Sidemurene 32" af Endemurene 27". Loftet i denne Bygning maatte anvendes til Seiltørring, og underste Etage til Vandkasser og Fade. Naar de 2 Rader Bygningsstøtter placeres som paa den medfulgte Tegning var viist, og Vinkeljern anbringes under Underflagene istedetfor Stræbere eller Baand, kan her rummes 678 Jernkasser Nr. 1, 150 Kasser Nr. 2, 192 Kasser Nr. 3, samt 1176 Fade. Til det øvrige Fadeværk behøves en 2 Etages Bygning, 82 Alen lang, 20 Alen bred udvendig Maal, underste Etage 7 Alen, 2den Etage $4\frac{1}{2}$ Alen høi under Bælkerne.

Paa Grund af den mindre Vegt af det Gods, der heri skal staves, kan den være let bygget: i underste Etage Sidemurene 27", Endemurene 22" tykke; i anden Etage Sidemurene 22", Endemurene 18" tykke. I Bygningen anbringes kun 1 Rad Bygningsstøtter, som viist paa den indgivne Tegning. I underste Etage kan rummes 3390 Fade; i 2den Etage 378 Fade, 2090 Tønder, 525 Halvtønder, 448 Heelankere. Paa Loftet er Plads til alt det mindre Bødkergods, naar dette, som paa Tegningen var viist, stables i Midten, saaledes at det paa Gulvet ikke kommer Taget nærmere end 7 Fod, i Stablernes Top 3 Fod, og ingen af Stablerne høiere end 8 Fod. Det er en Selsøvelse, at dersom noget af Fadeværket kan opbevares i andre Bygninger udenfor Nyholm, s. Ex. paa Proviantgaarden, kan den til Fademagazin bestemte Bygning formindskes. Saaledes havde Sø-Staten i ældre Tid sit betydeligste Dplag af Fadeværk i det saakaldte gamle Bryghuus.

Masteværket. Forfatteren anbefaler Flytningen af Masteværket paa den Maade, som skal være foreslaaet 1817, nemlig at afbenytte de 2 sydligste Bygninger af de syndre Rundholtshuse til Mastearbejdshuse, og derimod bruge 2 af de nordre til Rundholtshuse. Han formener, naar Vandet ved Høivande blev forhindret fra at trænge ind i Husene, den tætoed værende Bro flyttedes og Masteværket indbegnedes, kunde denne Deel af Flytningen strax foretages uden stor Bekostning.

Naar Rundholtsturene skulde anvendes til Mastearbejdshuse, da ere trende af disse absolut nødvendige, dersom de nogentunde skulle remplacere de nuhavende, noget bredere Mastearbejdshuse samt det 3die Arbeids- og Dplagshuus, hvilket ogsaa er anført i det paaberaabte, af afdøde Admiral Krieger giorte Forslag. Efter det Overflag, som blev giort af den af Admiral Krieger nedsatte Commission, vilde Bekostningen af de Forandringer, som Husene maatte undergaae, samt Forandringen af det syndre Mershuus til Contoir for Mesteren, beløbe sig til 35,856 Rbd. Sedler, som efter daværende Cours omtrentlig udgjorde 14,000 Rbd. r. S.,

hvilket dog er meget mere end dette Arbeide efter Nutidens Priser vilde koste. De Forandringer, som det antoges at Husene maatte undergaae, vare: at de med Tagsteen bedækkede Volue maatte forandres til Bræddegasle med Vinduer, og nogle Fag Fabrikvinduer anbringes midt paa Tagene, for at skaffe fornøden Lysning; Grunden opfyldes og Gulvene løstes 1 Fod, for at Vandets Stigning ikke skulde hindre Arbeidet.

De af Commissionen 1817 proponerede Forandringer ville efter den nu brugelige Arbeidsmaade ikke være tilstrækkelige. Det er nemlig i de senere Tider indført at Mastetræerne skæres med Langsæg til deres bestemte Dimensioner, hvorved er vundet betydelig Besparelse i Materiale og Arbeidskraft, imod den ældre Maade, fornemmelig at tildanne dem med Dye. I Rundholtssturene paa Frederiksholm er nu ikkun 10 Fod, og naar Gulvet forhoies bliver der kun omtrent 9 Fod under Vælkerne, hvilken Høide er utilstrækkelig naar der skal skæres med Langsæg. Man maatte derhos enten opløste Tagene saaledes, som Admiral Krieger i sin Ordre til Commissionen 1817 troede nødvendig, eller der maatte borttages saamange Vælker, som Bygningernes Soliditet tillader, og andre Forbindingsmidler anbringes istedetfor. At skære Mastetræerne udenfor Husene og siden transportere dem ind, kan ikke tilraades, da denne Tilskæring maa stee efterat Laasene ere tildannede, og disse vilde da udsættes for Fugtighed og Beskadigelse. Da 7 Rundholtssture ere absolut fornødne til Flaadens Rundholter (6 Linieskibe optage 3, 8 Fregatter 2, 5 Corvetter $1\frac{1}{4}$, saa at Briggernes og mindre Skibes Rundholter maae sammenstaves i $\frac{3}{4}$ Skuur), maa der altsaa anvendes til Rundholterne trende af de 6 Skure nordensfor Takkelladshusene. Af disse 6 Skure ere de tvende Arbeids- og Materialskure for Pælebukkerne; det i de øvrige Skure opbevarede Gods, saasom Master fra de under Reparation værende Skibe, Spantebukke, Skraastøtter, Brædbænkspil, Kulseilsbukke, Vrandpomper, Topballier ic. kan sammenstaves i 3 Skure. Skal altsaa 3 af Skurene anvendes til Flaadens Rundholter, maa der bygges et nyt Arbeids- og

Materialskuur til Pælebukkerne. I det de nu paa Gammelholm arbejdende Pælebukkere forenes med dem paa Nyholm, vil det nye Arbeidsskuur, naar det erholdes en hensigtsmæssig Indretning, dog ikke behøve at være større end det, der nu afbenyttes paa Nyholm, naar dertil et Materialskuur bygges af den halve Størrelse.

Reberbanen. Forfatteren foreslaaer denne bygget paa den østlige Side af Veien langs Takkelladshusene; dens Brede liig den nærværende Reberbanes, 15 Allen indvendig; han antager 1 Spindeløst fuldkommen tilstrækkeligt istedetfor tvende, som nu have. Længden maatte være større end den nærværende Banes, nemlig 200 Favne, hvilket er 30 Favne længere. Spindeløstet vilde blive langt nok haade til Kabelgarn- og Seilgarn-Spinderiet og til Høgleøst, da Dimensionerne for ethvert af disse paa den gamle Bane ere:

Kabelgarn-Spinderiet	155 Favne
Seilgarn-Spinderiet	30 —
Høgleværkstedet	15 —
	<hr/>
	200 Favne.

Der maatte være et Skillerum imellem Seilgarn- og Kabelgarn-Spinderiet, for at ikke Affaldet, som er uundgaeligt ved at spinde Kabelgarn, skulde komme ind i Seilgarn-Spinderiet, hvilket sidste ogsaa ved et Skillerum maatte være adskilt fra Høgleværkstedet.

Commissionen antager den foreslaaede indvendige Brede, 15 Allen, overflødig stor; den nærværende Bane er vel indvendig 15 Allen bred i den øverste Ende, men denne Brede aftager paa de øverste 40 Favnes Længde indtil $13\frac{1}{2}$ Allen, som er Banens indvendige Brede paa de øvrige 130 Favne. En indvendig Brede af $13\frac{1}{2}$ Allen paa hele Banens Længde er tilstrækkelig.

Et Kabelgarn spindes 155 Favne langt, og der fordres Plads for begge Ender til Hjulene og til Tallien, hvormed Fieddene stiohales; derfor maa Kabelgarnspinderiet have en Længde af 160 Favne.

Selve Høgleværkstedet kan ei have mindre Længde end det der nu haves, nemlig 13 Favne, og til udveiede Diser samt til Veining behøves $3\frac{2}{3}$ Favn, altsaa hele dette Værksted en Længde af $16\frac{2}{3}$ Favn.

Forfatterens Bemærkning, om Nødvendigheden af at Seilgarnsspinderiet er adskilt fra KABELGARNSPINDERIET, er fuldkommen rigtig; men af samme Aarsag maae heller ikke de fine Garn til Stikliner, Logliner, Fiskeliner, Høsting, Merling ic., hvoraf den største Deel ere bestemte til en Længde af 60 til 70 Favne, spindes paa KABELGARNSPINDERIET. Seilgarnsspinderiet maa altsaa have en Længde af lidt over 70 Favne.

Skulde man altsaa kun have eet Spindelost, som Forfatteren foreslaaer, maatte det have følgende Længde:

Til KABELGARNSPINDERIET	160	Favn.
Til Høgleværksted	$16\frac{2}{3}$	—
Til Spinderiet af Seilgarn og Garn til fine		
Linier	72	—

Talt 248 $\frac{2}{3}$ Favne.

Commissionen af 1831 har fundet nødvendigt, at der i Banens underste Etage gives følgende Plads, hvilken ikke taaler nogen Indskrænkning:

Til 1000 Garnruller, Sommermands-Local, Materialbod og Trossmagazin en Længde af . .	12	Favn.
Til Kammerne med Garnruller, Maskiner, Hasper,		
Hjul, Vægten ic.	18	—
Til Slaaning af Tougværk udfordres	160	—
Til Bier, Spil, Slæder ic.	10	—

Tilsammen 200 Favne.

Det saakaldede Garnhuus, der ligger for Enden af Banen, har 3 Etager; dets Længde er 64 Alen ($21\frac{2}{3}$ Favn) dets Brede 15 Alen. Af dette benyttes hele 3die, endeel af 2den Etage, og skundom endeel af 1osterne til Garn-Drag.

Af foransførte Sammendrag af Forhandlingerne om Reberbanen fremgaaer altsaa Nødvendigheden af at Banen, naar den gøres 200 Favne lang, erholder 2 Spindeloster, hvoraf en Deel maa afbenyttes til Garnmagazin.

Placeringen af Reberbanen er den samme som Commissionen af 1831 har foreslaaet.

De Bekostninger, som Gammelholms Frøflytning vil medføre efter de forstjellige Planer, er fremsat i efterstaaende tabellariske Oversigt, hvori findes anført:

- 1) Extract af Planen efter Capitain de Conincks Forslag.
 - 2) Bekostningen efter de af ham meddeelte Overslag.
 - 3) Bekostningen af Capitain de Conincks Plan efter Commissionens Overslag.
 - 4) Hvad Commissionen endvidere har fundet nødvendigt til Fuldstændiggjørelsen af Planen efter Capt. de Conincks Forslag.
 - 5) Bekostningen af dette Tillæg, efter Commissionens Overslag.
- De i 3die og 5te Rubrik anførte Summer maae sammenlægges, for at erholde den hele Bekostning, som den fuldstændige Flytning efter Capt. de Conincks Plan medfører.
- 6) Extract af Commissionens ved Forslaget foranledigede For-
mening om, hvorledes Flytningen hensigtsmæssigen kunde iværksættes.
 - 7) Bekostning af denne Plan, efter Commissionens Overslag.

Angaaende de anførte Bekostninger efter Commissionens Overslag, maae vi bemærke, at de anførte Summer for de større Bygninger, som Kapertskuur, Chalupskuur, Reberbane, Smedie, Seilmagazin ic., ere Resultater af detaillerede Overslag, forfattede af Commissionens bygningskyndige Medlemmer; de mindre Bygninger ere proportionerede efter disse.

Læseren gøres opmærksom paa, at efterstaaende Tabel optager begge modstaaende Sider.

Extract af Planen efter Capt. de Conincs Forslag.	Befostning efter	
	Forsatt. Angivelse.	Commisf. Dverflag.
Sade- og Vandkasse-Magazin, Seil-Magazin og Seil-Værksted anbringes i Arsenalets nordre Huus og nordre Fløi. For at give Plads hertil bygges et Kapertskuur med Brædebekledning og Tegltag; 150 Al. langt, 25 Al. bredt, 8 Al. høit; det angives at koste Greceer Batteriet flyttes, og dertil bygges et lidet Træskuur paa Christiansholm; dog kan det muligt for det første blive hvor det er.	Rbd. 15000	Rbd. 25000
Seilmagazin anlægges i nordre Arsenals 2den Etage.		
Sade- og Vandkasse-Magazin anlægges i underste Etage af nordre Arsenal og nordre Fløi.		
	15000	25000

Hvad Commissionen formener endvidere udfordres til Planens Fuldstændiggjørelse.

Derfor dette Huus skal bygges, ansees det hensigtsmæssigere at opføre det af Grundmur, som kun vil forøge Befostningen . . .

Nyt Greceer-Batterie maa anlægges paa Christiansholm, 12 Al. langt, 15 Al. bredt, 4 Alen høit

For nogenlunde hensigtsmæssigt at kunne benytte det tilbageblivende Locale til Artilleriegods, maa underste Etage i syndre Arsenal deles i 2 Stager, 2 Rader Vinduer isættes, og et nyt Artillerie-Takkelloft anlægges.

Befostningen heraf, samt Forandringerne i nordre Arsenal og nordre Fløi . . .

Commissionen har fundet, at der i de anførte Localer mangler Plads til omtrent $\frac{1}{4}$ af de til Flaaden behøvede Seil, og til Kanonbaads- og Fartøis-Seil; til $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{3}$ af det til Flaaden behøvede Fadesværk og til alt det mindre Vødkergods. De hertil fornødne Bygninger anslaaes til imellem $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{3}$ af hvad nye Bygninger ville koste til Alt complet.

(See modstaaende Summer 37,000 + 20,000 Rbd.) . .

Befostning efter Dverflag.	Extract af den Plan, hvortil Commissionen ved Forslaget er foranlediget.	Befostning efter Dverflag.
3000	Sade- og Vandkasse-Magazin samt Seil-Magazin kunne ei faae Plads i de af Forfatteren betænkte Localer i Arsenalerne. Nye Tilbygninger ansees ikke tilraadelige, og nye Bygningers Opførelse paa andre Steder til det Inventarium, som ikke kan rummes i Arsenalet vilde medføre Uregelmæssighed i Magazineringen, og ikke fornøds Befostningen betydeligt.	Rbd.
3000	Commissionen finder det derfor ikke hensigtsmæssigt at bygge et aparte Huus til Kapertterne, men formener, at de bør forblive, hvor de ere, og nye Bygninger opføres til foranførte Brug, saaledes som Commissionen af 1831 har foreslaet. Disse Bygninger, som bør være med 2 Stager, og kunne anlægges paa Frederiksholm, maatte være følgende (Størrelsen beregnet til netop at rumme Alt complet til den bestemte Flaade.)	
6000	Seil- og Vandkasse-Magazin, 130 Al. langt, 20 Al. bredt, underste Etage til Vandkasser, 7 Al. høi under Vialkerne, 2den Etage til Seilene $4\frac{1}{2}$ Al. høi under Vialkerne, solid Grundmur	37000
	Sade-Magazin til det øvrige Fadesværk, 82 Al. langt, samme Høide og Brede, som ovenanførte Bygning. Grundmur lettere bygget (Derfor endeel af Fadesværket kan oplægges andre Steder, f. Ex. paa Proviantgaarden, gjøres Bygningen mindre.)	20000
17000		
29000		57000

Extract af Planen efter Capt. de Conincks Forslag.	Beføstning efter		Hvad Commissionen formener endvidere udfordres til Planens Fuldstændiggjørelse.
	Forfatt. Angivelse.	Commisf. Dverflag.	
Transport	Rbd. 15000	Rbd. 25000	Transport
Seilværksted i nordre Fløis 2den Etage.			
Seiltørring nordre Fløis Loft.			
Bødkerværkstedet bygges i 1 Etage Bindingsværk, 34 Al. langt, 20 Al. bredt, 6½ Al. høit	6800	6800	
Contoir til Bødker- og Seilmagermester, dertil en liden Bygning, som er anslaaet til	2500	2500	
Kapertværkstedet anlægges i Arsenalets syndre Fløi.			
Smedie til Kapertmager, Mastemager, Bødker og Dreier i een Bygning	3000	3000	
Mastværkstedet anlægges, som 1817 er foreslaaet af Admiral Krieger, i 2 af de sydligste Rundholtssture, og 2 af de nordligste tages til Rundholter.			
Broen flyttes, Pladsen indhegnes.			
Mastegrav, 275 Al. lang, 143 Al. bred, anlægges paa Pladsen ud for Takkellads-husene.			
Beføstningen for Indpæling bliver		8000	
	27300	45300	

I Forslaget 1817 var bestemt 3 Rundholtssture, hvilke ogsaa ere absolut nødvendige. I deres Sted maatte tages 3 af de nordlige Rundholtssture til Rundholter, og bygges nyt Arbejdsstuur og Materialstuur til Pølebukkeren. Beføstningen heraf, og Indretningen af de 3 Rundholtssture til Mastearbejdshuse vilde blive

Contoir til Mastemageren er ei betænkt, men nødvendig

Beføstning efter Dverflag.	Extract af den Plan, hvortil Commissionen ved Forslaget er foranlediget.	Beføstning efter Dverflag.
29000	Transport	Rbd. 57000
	Seilværksted og Bødkerværksted, 57 Al. langt, samme Brede, Høide og Bygningsmaade som Fade-magazinet	16500
	Seilværkstedet i 2den Etage med Contoir og øvrige Localer.	
	Seiltørring paa Seilmagazinets Loft.	
	Bødkerværksted i underste Etage, med Contoir til Qvarteermanden.	
	Kapertværkstedet er, overeensstemmende med Forslaget fra Commissionen af 1831, under Flytning til Arsenalets syndre Fløi.	
	Smedie til Mastemager og Kapertmager bør være 2 særskilte Bygninger, som hver bør ligge ved sit Værksted. De ville begge tilsammen kunne bygges for	3000
	Mastværkstedets nuværende gamle Mastehuse ville kunne flyttes og blive ligesaa solide og gode som Rundholtssturene	6000
	Rundholtssturene forblive da usforandrede, og Pølebukkeren kunde beholde de Sture han har.	
	Den hensigtsmæssigste Plads til Mastværkstedet ansees at være N. D. Sukken af Christiansholm.	
	Contoir til Mastemageren vil kunne faaes i Skolebygningen paa Christiansholm.	
14000		
1000		
	Mastegraven kan hensigtsmæssigen anlægges paa det af Capt. de Coninck foreslagne Sted, hvad enten Mastværkstedet bliver i Rundholtssturene eller paa Christiansholm. Dens Uddybning og Indpæling	15000
44000		97500

Extract af Planen efter Capt. de Coninck's Forslag.	Beføstning efter		Hvad Commissionen formener endvidere udfordres til Planens Fuldstændiggjørelse.
	Forfatt. Angivelse.	Commiss. Dverslag.	
Transport . . .	Rbd. 27300	Rbd. 45300	Transport . . .
For Opudrningen og Udbygningen efter Opgivelse fra Opudrnings-Commissionen Hovedmagazinet flyttes til syndre Takkelladshuus.		7000	
Takkelvæsenet indskrænkes til det nordre Takkelladshuus.			
Beføstningen af Husenes Forandring, der, foruden de forsiellige Afstikker i Hovedmagazins-Localen, fordrer en heel Omaptering af nordre Takkelladshuus, kan anslaaes til . . .		8000	
Dreierværkstedet formenes at kunne forblive hvor det nu er, men det derved værende Sommeroplæg maa flyttes.			Da et Locale vil behøves til foreløbig Hensættelse af Ting, som leveres til Holmen og som passerer Hovedmagazinet, vil endeel af Dreierværkstedet behøves dertil.
Veierboden foreslaaes anlagt ved Nyholms Smedie.			Til Varpegods og Sortoitouge, som ligge under Skipsperen i Flaaden, maa betænkes en Plads.
Arrester anlægges i den øvrige Deel af Nyholms Smedie, som maatte sættes i Forbindelse med Hovedvagten, i hvilken indrettes Locale til den combinerede Ret . .		3000	Veier-Contoir ei angivet.
Hovedmagazins-Contoir bygges bag Portalen imellem begge Takkelladshusene, 20 Al.			
	27300	63300	

Extract af den Plan, hvortil Commissionen ved Forslaget er foranlediget.	Beføstning efter Dverslag.	Beføstning efter Dverslag.
Transport . . .	44000	Transport . . . 97500
Hovedmagazinet flyttes til syndre Takkelladshuus, som af Commissionen af 1831 er foreslaaet. Til Magazinet anvendes de $\frac{3}{4}$ af denne Bygning.		
Til Takkelvæsenet anvendes det nordre Takkelladshuus, samt $\frac{1}{4}$ af 2den Etage og af Loftet af syndre Takkelladshuus. Ved en meget detailleret Undersøgelse er det vist, at Takkelvæsenet ikke kan indskrænkes til nordre Takkelladshuus alene. Den fornødne Plads af syndre Takkelladshuus til Blovmagazin og Inventariisager kan undværes af Hovedmagazinet.		
Beføstning af Husenes Forandring		8000
Dreierværkstedet vil muligt blive nødvendigt at flytte, deels af høstaaende Grund, deels for at give Plads til:		
Veierbod, som formenes at borde være ved Hovedmagazinet, hvorimod Dreierværkstedet kan anlægges paa Ankervæn, og være noget mindre.		
Varpegods og Sortoitouge kunne gives Plads i Christiansholms Kran, istedetfor at de nu ligge i syndre Takkelladshuus.		
Arrester og Locale til den combinerede Ret anlægges hvor Capt. de Coninck har foreslaaet .		3000
Hovedmagazins-Contoir og Veier-Contoir		
	44000	108500

Extract af Planen efter Capt. de Conincs Forflag.	Bekostning efter		Hvad Commissionen formener endvidere udfordres til Planens Fuldstændiggjørelse.
	Forfatt. Angivelse.	Commisf. Overflag.	
Transport	Rbd. 27300	Rbd. 63300	Transport
langt, 15 Al. bredt, 5 à 6 Al. høit	4000	4000	
Modellkammer anlægges i $\frac{1}{3}$ eller $\frac{1}{2}$ Delen af underste Stokværk i Spantehuset under Constructions-kammeret. De derværende Contoirer flyttes til den modsatte Ende, og da dette Rum bruges til Arbeidsstuur maatte, om fornødent, et andet opføres		6000	Det af Forfatteren propo- nerede Sted til Modellkammer er uhensigtsmæssigt; det er for lavt og fugtigt.
Reberbanen anlægges paa Frederiksholm langs med Sakkelladshusene, med 1 Etage og kun 1 Spindelost, indvendig 15 Al. bred, 200 Favne lang. Garnhuset bortfalder, og Garnforraadet bliver i selve Banen.			Der maa nødvendig være 2 Etager til Spinderiet, da der ei er Længde nok til alle Slags Spind paa det ene Loft, og da Garn-Forraadet, hvor- til ei er Plads i selve Banen, maa være paa det underste Loft. Der maa da enten være 1 Etage Muur og 2 Etager Loft, som vil koste 104,000 Rbd., eller 2 Etager Muur og lavt Tag med enkelt Loft, som koster 10,000 Rbd. mere, men maa foretrækkes som so- lidere, bekvemmere og mindre bekosteligt at vedligeholde . .
Bed Nedbrydelsen af den gamle Bane vil en Deel af Materialierne kunne bruges til den nye Bane.			
Sampmagazinet placeres ved Banens nordre Ende, tæt til denne, med Brandmuur imellem, saa nær Dymudringsgraven at Skibe kunne løsse directe til Magazinet. Bygningen bør kunne rumme 1500 Skpd. Samp, hvortil udfordres at den bliver 2 Etager, 50 Al. lang, 20 Al. bred, underste Etage $7\frac{1}{2}$ Al.,			
	31300	73300	

Bekostning efter Overflag.	Extract af den Plan, hvortil Commissionen ved For- slaget er foranlediget.	Bekostning efter Overflag.
Rbd. 44000	Transport kan anlægges i Skolebygningen paa Ankerøen, hvor der er den hertil fornødne Plads Modellkammer kunde passende anbringes i 2den Etage af Arsenalets nordre Fløi, hvilket Locale, ved Forandringen af 2den Etage i begge Arsenalhusene, kan blive disponibelt	Rbd. 108500 1000 3000
	Reberbanen anbringes passende paa det propo- nerede Sted, som er det af Commissionen af 1831 foreslaaede, og alt betænkt dertil 1801, lang 200 Favne, men den indvendige Brede behøver kun at være $13\frac{1}{2}$ Al., som er hvad den nuhavende Bane har paa $\frac{3}{4}$ af dens Længde. Den bør være i 2 Etager med lavt Tag, under hvilket er Plads til Spinding af Seilgarn og fine Liner. Garnforraadet, Kabelgarns Spinding og Heglestue maae være i 2den Etage	114000
114000	Sampmagazinet placeres ved Banens nordre Ende, men for at give bedre Lufstning og Lysning paa begge Sider af Heglestuen, bør det ligge i en Afstand fra samme, med en bedækket Gang imellem 2den Etage af begge Bygninger, og saa langt fra Graven at der er Plads foran til Sampebefigtelse. Størrelsen som den Forfatteren opgiver, der er al-	
158000		226500

Extract af Planen efter Capt. de Conincks Forslag.	Bekostning efter	
	Forfatt. Angivelse.	Commisf. Dverflag.
Transport . . .	Rbd. 31300	Rbd. 73300
øverste 5½ Al. høi under Vielkerne . . .		16000
Tiærehuset lægges tæt ved Banens syndre Ende, med en Brandmuur imellem, og tværs paa samme, for at kunne udhale Dugterne i Banen ved samme Spil, som bruges til Tiæringen. Bygningen 16 Al. bred, 7½ Al. høi, 75 Al. lang, hvorved blev Plads til Contoir for Inspectionsofficer og Mester . . .		12000
Tiære- og Beegmagazin bygges 50 Al. østenfor Tiærehuset, af samme Størrelse som det nuværende, nemlig 35 Al. langt, 20 Al. bredt, 6½ Al. høit . . .	7000	7000
Vadskerhuus bygges paa Frederiksholm i Nærheden af den sydlige Kanal, hvor der er betænkt at anlægges en Cisterne. Størrelsen som det nuværende, 22 Al. langt, 12 Al. bredt og 3 Etager høit . . .	6000	6000
Chalupskuur og Baadebyggerværft anlægges paa den sydlige Ende af Nyholm, 10 Al. fra Bulværket, af samme Størrelse som det nuhavende, som ansees tilstrækkeligt, naar Rostotillens Fartøier sættes i Kanonbaadssturene. Det bygges med gebrokkent Tag og af Bindingsværk med Brædebeklædning, gives løse Klapper paa den		
	44300	114300

Hvad Commissionen formener endvidere udfordres til Planens Fuldstændiggjørelse.

Transport . . .

Commissionen har fundet at det bør være 5 Al. længere, hvilket vil forøge Bekostningen med

Det ansees hensigtsmæssigere for Varigheden at bygge af Grundmuur, som kun vil forøge Bekostningen 4000 Rbdlr.; derimod ansees gebrokkent Tag unødvendigt, hvorved kan spares 2000 Rbd., altsaa tillægges . .

Bekostning efter Dverflag.

Rbd. 158000

1000

2000

161000

Extract af den Plan, hvortil Commissionen ved Forslaget er foranlediget.	Bekostning efter Dverflag.
Transport . . .	Rbd. 226500
deles den samme som af Commissionen af 1831 er foreslaaet	16000
Tiærehuset placeres ved Banens sydlige Ende, men ikke tæt op til Banen, da dette er farligt i Tilfælde af Ildebrand. Størrelsen saadan som af Forfatteren er angivet, der er aldeles den samme som af Commissionen af 1831 er foreslaaet . . .	12000
Tiære- og Beegmagazin. 40 Al. langt, 20 Al. bredt, 6½ Al. høit under Gevælfsterne; forsynet med 2 Gevælfster med Muur imellem	8000
Vadskerhuus bygges paa det foreslaaede Sted, hvis den artefiske Brønd ikke lykkes. Størrelsen som foreslaaet, der stemmer med Forslaget fra Commissionen af 1831	6000
Chalupskuur og Baadebyggerværft anlægges saaledes som foreslaaet, hvilket er den af Commissionen af 1831 bestemte Plads. Størrelsen ansees passende, naar Rostotillens Fartøier sættes i Kanonbaadssturene. Det bør bygges af Grundmuur med Vinkeltag, som giver tilstrækkelig Plads, saavel for Fartøiernes Placering, som deres Con-	
	268500

Extract af Planen efter Capt. de Conincks Forflag.	Beføstning efter		Hvad Commissionen formener endvidere udfordres til Planens Fuldstændiggjørelse.
	Forfatt. Angivelse.	Commisf. Dverflag.	
Transport . . .	Rbd. 44300	Rbd. 114300	Transport . . .
yderste Side, samt Vinduer paa Indersiden	25000	46000	
Contoirbygning til Baadebyggeren, saavelsom til Snedkeren og Billedhuggeren, hvis Contoirer efter Forflaget skulle være udenfor Værkstedet	3000	3000	
Jldsted til at fuge Beeg og Tixre samt brænde Planter anlægges i Nærheden af Chalupsturet.			
Beføstningen kan antages indbefattet i Ovenstaaende.			
Spaanehaugen anlægges bag Chalupsturet med en Muur omkring. Størrelsen omtrent som $\frac{2}{3}$ af Spaanehaugerne paa Nyholm og Sammelholm tilsammen eller 65 Al. lang, 30 Al. bred, med 2 Skure til casseret Gods og Arbeidshuus . . .	6000	6000	
Snedker- og Billedhuggerværksted forenes i een Bygning med Jldsted udenfor i en særskilt brandfri Bygning, hvori tillige er en Tørrestue. Det bygges nedenfor Chalupsturet, 50 Al. langt, 18 Al. bredt, $4\frac{1}{2}$ Al. høit	10000		
Uagtet Commissionen finder at det bør være større, er dog Prisen regnet for høi, og kan af behørig Størrelse, iberegnet Tørrestue og Jldsted opføres for		8000	
	88300	177300	

Beføstning efter Dverflag.	Extract af den Plan, hvortil Commissionen ved Forflaget er foranlediget.	Beføstning efter Dverflag.
Rbd. 161000	Transport . . .	Rbd. 268500
	sevation, naar der anbringes et Brædestillerum paa Loftet langs den sydlige Side	48000
	Contoir til Baadebyggeren kan anlægges i samme Bygning som Snedkerværkstedet	500
	Jldsted til at fuge Beeg og Tixre og brænde Planter	1000
	Spaanehaugen kan lægges tæt bagved Chalupsturet, saa at dette udgjør de tvende begrænsende Sider, hvorved et større Rum kan erholdes uden større Beføstning end den af Forfatteren opgiene .	6000
	Snedker- og Billedhuggerværkstedet bør være 62 Al. langt, 17 Al. bredt, $4\frac{1}{2}$ Al. høit, hvorved disse Værksteder kunne faae omtrent samme Størrelse som de nærværende, og deri blive Plads til Contoirer for Snedker, Billedhugger og Baadebygger	
	Jldsted og Tørrestue som foreslaet. Bygningen formenes bedre placeret paa Syd-Enden af Nyholm, noget vestenfor Chalupsturet	8000
161000		332000

Extract af Planen efter Capt. de Conincks Forslag.	Beføstning efter		Hvad Commissionen formener endvidere udfordres til Planens Fuldstændiggjørelse.
	Forfatt. Angivelse.	Commisf. Overslag.	
Transport . . .	Rbb. 88300	Rbb. 177300	
Grov- og Kleinsmed- Værksted bygges paa Ny- holm ligefor Bagten, omtrent 50 Al. fra Bølden; det bør være saa stort som de ha- vende Smedier paa Nyholm og Gammelholm tilsammen, og have følgende Dimensioner: Locale til Dampmaskinen 44 Al. bred, 44 Al. lang det øvrige Værksted 25 Al. bred, 155 Al. lang	60000	80000	
De paa denne Plads staaende 20 Sommerstue maa flyttes til Sydsiden af Nyholm		10000	
Dampmaskinens Flytning og Opsætning antages at koste Jern-Magazinet bygges imellem Smedien og Bølden, og bør være 60 Al. langt, 20 Al. bredt, 5 Al. høit .	12000	12000	
Kul-Oplaget bliver for Enden af Jern-Magazinet. Sestestald ansees overflø- dig at bygges, da de Heste, som bruges paa Nyholm, leies, og skulde det blive nød- vendigt at holde Heste sam- mesteds, kunne de være i Staldbygningen ved Qvintus. Locale til Admiralitetet og dets Contoirer, samt til Over-Equipagemeste- rens Vaaning og Com- mando-Contoir kan anbrin- ges i det nuværende Sœcadet- Academie. De fornødne Indretninger hertil		2000	Commissionen har fundet at Magazinet bør være 100 Alen langt, som foreger Be- føstningen
	160300	287300	

Beføstning efter Overslag.	Extract af den Plan, hvortil Commissionen ved For- slaget er foranlediget.	Beføstning efter Overslag.
Rbb. 161000	Transport	Rbb. 332000
	Grov- og Kleinsmed-Værksted bygges paa den proponerede Plads, som er den af Commis- sionen af 1831 foreslaede. Efter en udarbejdet Teg- ning over Jdenes Beliggenhed imod hinanden, maa Bygningen være 170 Al. lang, hvoraf de 38½ Al. gives 45 Al. Brede og Resten 30 Al. Brede udvendig Maal	80000
	De 20 Sommerstue maae flyttes til Sydsiden af Nyholm	10000
	Dampmaskinens Flytning og Opsætning anta- ges at koste	6000
8000	Jern-Magazinet bygges paa den proponerede Plads, som er den af Commissionen af 1831 fore- slaede. Størrelsen bør være: 100 Al. langt, 20 Al. bredt, 6 Al. høit	20000
	Kul-Oplagets Plads som foreslaet, der er den af Commissionen angivne Plads. Sestestald ansees ikke nødvendig at bygges.	
	Locale til Admiralitetet og dets Contoirer samt Over-Equipagemester-Bolig med Com- mando-Contoir, vilde det være hensigtsmæssig at have i een Bygning, og vælges hertil Sœcadet- Academiet, vil dets Indretning koste	2000
169000		450000

Extract af Planen efter Capt. de Conincks Forslag.	Befostning efter		Hvad Commissionen formener endvidere udfordres til Planens Fuldstændiggjørelse.
	Forfatt. Angivelse.	Commisf. Overflag.	
Transport . . . Til Socadet-Academie formenes en anden passende Bygning at kunne faaes med Indretning for 40,000 Rbd. Den nuværende Admiralitets-Bygning vilde muligt kunne indrettes til Socadet-Academie.	Rbd. 160300	Rbd. 287300	Transport . . . Da det vilde genere ved Gammelholms Salg dersom den nuværende Admiralitetsbygning skulde anvendes til Socadet-Academie, maa Befostningen for et nyt Academie medtages i Beregningen
Inventarie = Contoiret kunde være i samme Bygning som Smedkerens, Billedhuggerens og Vaadebyggerens Contoarer.			Bed denne Bestemmelse maatte Contoirbygningen forstørres, hvilket anslaaes til .
Svømmeplads. Hertil er en beqvem og hensigtsmæssig Plads langs med Flydebroen paa Nyholm, hvor 2 Fregatter maatte forhaales, og Svømmeflaader lægges tværs for Broen.			
Skal Befostningen af de hertil fornødne Indretninger bæres af Sø-Statens kan de anslaaes til . . .		4000	
Sersk Vand. Naar ikke den artesiske Brønd lykkes, maatte Cisterner anlægges, een paa hver Ende af Frederiksholm, 4 Al. brede, 8 Al. lange, 6 Al. dybe, hvilke kunde fyldes ved Hjælp af den flydende Cisterner og rumme Vand for 3 Maaned. Regnvandet fra Tagene maa ledes til Cisternerne.			En 3die Cisterne formenes at borde anlægges ved Smedien.
En ny Broer er ansat i Overflaget, mellem Frederiksholm og Arsenaløen. Befost-			Commissionen anseer tvende Broer nødvendige, nemlig een ved hver Ende af Frederiks-
	160300	291300	

Befostning efter Overflag.	Extract af den Plan, hvortil Commissionen ved Forslaget er foranlediget.	Befostning efter Overflag.
40000	Inventarie-Contoiret kan hensigtsmæssigen anbringes i Contoirbygningen ved Kongeporten, i hvilken er den dertil fornødne Plads.	
1000	Svømmeplads ansees ikke hensigtsmæssig paa det anførte Sted. Commissionen formener, at passende Leilighed maatte kunne findes ved de gamle Bærster. Flydebroerne kunne i deres nærværende Forfatning umuligt bære det store Antal Mennesker, som i Almindelighed paa eengang komme til Svømme-Dvælses; der maatte gives betydelig Tilleg af Flaader, m. m. Skal Befostningen bæres af Sø-Statens maa den i det mindste anslaaes til	4000
	Sersk Vand vil hensigtsmæssigt kunne have ved Hjælp af de proponerede Cisterner, naar ikke den artesiske Brønd lykkes. Der formenes ialt at borde være 3 Cisterner, og Regnvandet saavidt muligt samles i dem alle.	
	2 nye Broer maatte bygges, een for hver Ende af Frederiksholm, da det identvis vil blive nød-	
210000		494000

Extract af Planen efter Capt. de Conincks Forslag.	Bekostning efter		Hvad Commissionen formener endvidere udfordres til Planens Fuldstændiggjørelse.
	Forfatt. Angivelse.	Commisf. Dverflag.	
Transportningen af 3 Cisterner og 2 Broer kan anslaaes til . . .	Rbd. 160300	Rbd. 291300	Transportholm, da Kiorfel over hele Holmen vil blive nødvendig. Bekostningen af dem begge er her anført.
Slytnings-Omkostninger har Forfatteren i sit Dverflag laaet sammen med Bekostningerne for Mastegrav, Vand-Cisterne og een ny Broe . . .	39700		
Spaane-Uddelingen kan foretages ved at transportere dem til Gaden lige for Anaa-lienborg. De store Spaaner maatte afdeles i faarveis i Pramme ved Nyholm, saa at hver Faarv laa for sig.			Da Pladsen nødvendig maa indhægnes, og den Propone-rede desuden er for liden, saa maa en større anstafes, hvil-ken i det mindste kan anslaaes til
Vagtmandskabets Forstærkning paa Nyholm og Christiansholm ansees nød-vendigt; men hertil formenes at kunne tages endeel af det Vagtmandskab, der nu afgi-ves til Gammelholm.			Locale til Mureren er ikke omtalt men nødvendig. Indretningen kan anslaaes til
Sum af Bekostningen efter Capt. de Conincks Angivelse	200000		Sum af Bekostningen af det, som endvidere udfordres til Planens Fuldstændiggjørelse
Sum af Bekostningen efter Commissionens Dverflag . . .		306300	

Sum af den hele Bekostning efter Capitain de Conincks Forslag, med Tillæg af det, som udfordres til Planens Fuldstændiggjørelse

Hertil kommer endnu Slytnings-Omkostninger, Tab formedelst Arbeidernes Standsning under Værkstedernes Flytning m. m.

Bekostning efter Dverflag.	Extract af den Plan, hvortil Commissionen ved For-slaget er foranlediget.	Bekostning efter Dverflag.
Rbd. 210000	Transport vendigt at have Kiorfel over hele Holmen. Bekost-ningen af 3 Cisterner og 2 Broer er anslaaet til	Rbd. 494000 15000
	Slytnings-Omkostninger for Magazins-Beholdninger, Værkstedes-Inventarium, Contoirer og Archiver, Frastytning og Omflytning i Takkellads-husene, Arsenalerne m. m. lade sig vanskelig forud bestemme. Hertil maatte endnu regnes det Tab i Arbejde, der vil være forbundet med at flere Værksteder i nogen Tid komme til at staae stille.	
	Spaane-Uddeling. Hertil ansees nødvendig at have en indhæget Plads med i det mindste 120 Fods Længde af Bulværk, hertil anslaaes	3000
3000		
	Locale til Mureren. Hertil maa have et afslukket Rum med fornødne Skure, Kalkfuler ic.	2000
2000		
	Vagtmandskabets Forstærkning paa Nyholm og Christiansholm vil være nødvendig; men kan skee uden forøget Bekostning for Sø-Staten, saa-fremt det nu til Gammelholms Vagt bestemte Mandskab forbliver disponibelt.	
215000		
306300	Sum af Bekostningen af den Plan, hvortil Com-missionen ved Forslaget er foranlediget	514000
521300		

Hertil kommer endnu Slytnings-Omkostninger, Tab formedelst Arbeidernes Standsning under Værkstedernes Flytning m. m.

Ved de, paa factiske Data grundede Beregninger, antager Commissionen det saaledes udenfor al Tvivl, at Gammelholms fuldstændige Fraktyning vilde koste i det mindste imellem 5 og 600,000 Rbdlr., ligesom ogsaa at den aarlige Besparelse derved ikke vilde kunne regnes høiere end til henimod 9000 Rbdlr. Da 9000 Rbdlr. er Renten af 225,000 Rbdlr., saa maatte der for Gammelholm i det mindste erholdes 300,000 Rbdlr., for at Flytningen ikke skulde medføre forøgede Udgifter, en Sum, der under nærværende Conjuncturer ingenlunde kan ventes.

Hvad enten Flytningen skeer efter Capitain de Conincks eller Commissionens Plan, vil den medføre følgende Tab for Marinen.

Hovedmagazinet og Taffelsæsenet indskrænkes til et betydeligt mindre Rum, og mister Localer, som vel ikke ere absolut nødvendige, men som dog ved mange Leiligheder ville savnes.

Artilleriet erholder, ved at følge Capt. de Conincks Plan, et mindre hensigtsmæssigt og mindre beqvemt Locale.

Holmen mister det store Locale over Veierboden, hvilket, foruden den Afbenyttelse Seilmageren gior deraf, ved mange Leiligheder er Holmen til Gavn.

Holmen mister 2 gode Beddinger. Skiondt disse Beddinger jevnlig have været afbenyttede, deels til nye Skibes Bygning, deels til Ophaling og Reparation af mindre Skibe, kunne de dog ikke siges at være absolut nødvendige; men de kunne dog ofte være nyttige og ved flere Leiligheder bevirke Besparelser, især naar det bliver noget mere udstrakt ved Holmen at hale de mindre Skibe paa Land, hvorved de kunne gives fuldstændigere Reparationer med større Betryggelse for Varigheden.

Slutteligen skulle vi blot bemærke, at Marsagen hvorfor Gammelholms Fraktyning ikke tidligere er skeet, var ikke Mangel paa Plads, en Formening, hvilken Capt. de Coninck ogsaa i sit Forslag havde anført. For mere end 30 Aar siden var der saa meget opfyldt paa Nyholm, som behøvedes, ikke alene til Værksteder og Magaziner for den nureglementerede Flaade, men til en langt større. Allerede fra 1801 have en Plan til at opbygge

Reberbanen paa det af Commissionen af 1831 foreslaaede Sted; det eneste Stykke, Capt. de Coninck i sin Plan har benyttet, som ikke dengang var opfyldt, er Pladsen til Bødkerværkstedet, hvortil dog meget godt kunde findes Plads et andet Sted. Selve til de Magaziner, som af Commissionen ere antagne nødvendige og fordeelagtigt beliggende paa Frederiksholm, manglede der den Gang kun lidet i at være tilstrækkelig Plads opfyldt.

Kiøbenhavn, i Mai 1840.

S. Turen. Gandil. Michelsen. Braem. Malling. Kolbye.

Erklæring

til nogle, mit Embedsforhold vedkommende, Uttringer i
„Det danske Flag i Middelhavet“.

(Sluttet.)

Den 28de Mai, om Eftermiddagen imellem Kl. 5 og 6, fik jeg Underretning om en dansk Fregats Ankomst. Jeg begav mig strax til Fortet Goletta, fulgt af den ene af Consulatets Drogomaner, og efterlod den anden for, tidlig den næste Morgen, at giøre Melding til Paschaen og medtage en Ordre til Commandanten paa Fortet, at lade mig frit passere og tillige at levere mig, paa mit Vresord, et dansk Fartoi med een eller to Capitainer og nogle Matroser.

Stolende paa Agaens (Commandantens) Velvillie, den jeg, fra 4de Mai, havde vundet ved nogle smaa Foræring, havde jeg smigret mig med at overtale ham til strax at lade mig komme ombord; men dette Ansvar torde han ikke tage paa sig. Jeg maatte altsaa vente indtil den anden Drogomans Ankomst den følgende Formiddag; fik da det omtalte Fartoi, paa Vresord, tog afsted til Fregatten, der laa langt ude til Ankers, og kom ombord Kl. 3.

Dr. Capt. Lieut. Bille anfører, Archiv 42 p. 190, Escadre-Chefens Note. Om denne bør jeg bemærke, at den var skreven førend jeg kom ombord, hvilket bekræftes ved Slutningen af Brevet til den nordamerikanske Consul, Major Eaton, hvor det hedder: „Hermed en Note med vore Betingelser, skreven førend jeg kom ombord.“

Denne, for mig vigtige Sætning er bleven overseet og udeladt af Forfatteren til Afhandlingen; og det forundrer mig at han ikke er bleven opmærksom paa, at denne samme Note er omtalt i Escadre-Chefens første Brev til mig, hvori han kalder den:

„Den Note jeg har overleveret Dem.“

(nemlig ved min Bortgang fra Naiaden samme Aften) og hvori Escadre-Chefen staaer paa Litr. a. af samme Note; og Forfatteren maa have seet i mit Svar derpaa — mit andet Brev af 31te Mai — at jeg, til Slutning, melder Escadre-Chefen at hans Dnske er blevet opfyldt.

Naar Forfatteren beretter p. 192, at:

„Hammeken var bleven holdt tilbage i Land, formodentlig fordi man just ønskede at Convoien skulde komme til Søes først. Beyen lod Bille indbyde til at komme iland, og lod ham vide at han havde givet Ordre til at salutere ham paa sædvanlig Maade.“

saar tager Forfatteren fejl. Jeg blev ikke længere opholdt end nødvendigt for at faae den sædvanlige Tilladelse, og da jeg slet ikke havde talt med Beyen, kunde Indbydelsen til Escadre-Chefen, om at komme i Land, ikke engang have fundet Sted. Dette skeete først skriftligen d. 30te Mai, som Forfatteren siden beretter p. 195.

Men naar Forfatteren strax efter siger, at:

„Bille og Hammeken vare enige om, at der var intet Haab om at faae den tabte danske Eiendom eller de danske Folk tilbage, ic.“

saar tager Dr. Forfatteren endnu meget mere fejl, af Mangel paa tilforladelige Efterretninger. Een eneste Samtale med de endnu levende Hrr. Sø-Officierer, der vare med paa dette Togt, vilde have oplyst ham om det sande Sammenhæng, som, hvad

min Enighed med Escadre-Chefen angaaer, var ganske det Modsatte, at:

„Hammeken maatte skrive nedenstaaende Brev til den amerikanske Consul.“ p. 192—193.

er fuldkommen overensstemmende med Sandhed. Escadre-Chefen vilde melde Beyen sin Plan. Jeg oversatte da for ham, i det engelske Sprog, det han dicerede mig paa Fransk, i sit Navn*). Jeg tilføiede kun Slutningen, nemlig at Escadre-Chefen ikke tilod mig at gaae i Land igien, hvilket egentligen, i Folge hans Brevs Indhold, havde været overflødig, naar jeg derved ikke havde havt til Hensigt at insinuere den amerikanske Consul Sagens sande Sammenhæng, for mit givne Ords Skyld at komme tilbage til Fortet Goletta med den mig anbetroede Vaad. I min første Skrivelse af 30te Mai til Escadre-Chefen vil Forfatteren ogsaa finde, at jeg udtrykkelig meddeelte Escadre-Chefen Beyens Bebreidelser imod mig i denne Anledning.

Jeg beklager meget, at Referatet p. 194, om Lieut. Schisters Sendelse ombord paa Kaperen, paa den tydeligste Maade røber, hvor ubekendt vor Forfatter maa være med Forholdene ved dette saa vigtige Moment.

Neppe havde han givet en saadan Beretning om denne sørgelige Fildragelse, der havde saa afgjørende et ulykkeligt Resultat for Landets Interesse, naar han, forinden han skrev derom, havde raadført sig med saa autentisk en Kilde, som Naiadens Journal, og derpaa æstet Oplysninger hos de med Sagen fuldkommen bekendte Hrr. Sø-Officierer, der vare med. Dette Ukiendskab til Præmisserne har indviklet Forfatteren i en Række af feilagtige Anskuelser af Sagen. Jeg kan ogsaa forsikre Forf., at der fra

*) Jeg er endnu i Besiddelse af en Afskrift deraf i Originalsproget; den er verificeret og underskrevet af den nordamerikanske Consul, Major Eaton, førend min Afreise fra Tunis i November 1801. Forfatterens Oversættelse af dette Document er isvrigt ikke fri for enkelte Feil og Udelabelser, ligesaavel som hans Oversættelse af Escadre-Chefens før omtalte Note.

Fregatten intet Fartoi blev udsat eller udsendt for at bemægtige sig Galiøthen*); ligesom at disse tvende Galiøther havde strax ved Synet af Chaluppens, Briggens og Fregattens Bevægelser, stultet paa deres Touge og halet sig nærmere ind til Kysten.

Paa samme Side (194) rober Forf. atter Ukiendtskab med Tildragelserne, som faaer ham til at erklære Fartøiet for en Parlamentair, hvis Overtald alle de europæiske Consuler paa det kraftigste borde paatale**).

Pag. 195, at

„Sammeken lovede at gjøre sit Yderste for at faae Fartøiet udlæveret“,

veed jeg heller ikke noget om; men, suum cuique, jeg yder Hr. Capt. Wille herved min oprigtige Tak for hans Naade at høre mine Bestræbelser i en Sag, hvor jeg virkelig, i Gæt og Alt, maatte handle imod min Overtænkning, da jeg ansaae det for Pligt at understøtte Escadre-Chefens Fordring paa at faae sit Fartoi udleveret.

Da jeg aldeles ingen Deel havde i Affairen paa Rheden med Algerinerne, troer jeg at borde overlade Caseren Dommen derved. At dette, under disse Omstændigheder yderst vigtige Foretagende, som yderligere oplyses i de sidste Linier af p. 391 og første Linie p. 392 af Arch. 44, maatte have, som Forf. selv oprigtigen tilstaaer Nr. 42 p. 197 og p. 199, en uheldig Indflydelse paa Underhandlingerne om Chaluppens Udlevering, indseer vel Enhver.

*) Raiadens Journal indeholder Intet om Fartøiers Udsendelse til saadant Niemeed.

***) At Escadre-Chefen vilde hos Beyen have sit Fartoi anseet som Parlamentair, vil maaskee Ingen finde saa urimeligt, og Consulen maatte jo understøtte hans Bestræbelser for at faae det tilbageleveret; men disse Skridt, baade fra Escadre-Chefens og Consulens Side, bevise ingentunde at Fartøiet virkelig var en Parlamentair. Sandheden vilde Hr. Forf. have fundet i Raiadens Journal.

I Slutningen af p. 199 anfører Forf. af Escadre-Chefens Brev af 1ste Juni følgende Ord:

„Jeg ønsker meget at erholde Deres Svar endnu idag eller senest imorgen, hvori De vil tiene mig i at sige mig ligefrem Deres Anskuelse om Sagen, saavel som hvad de af de europæiske Consuler, De har meest Tillid til, tænke derom. Jeg kan ikke stule for Dem, at jeg er meget forundret over, at de Herrer ikke tage sig en saadan Sag nærmere, der dog angaaer alle europæiske Regjeringer.“

Min, af Escadre-Chefen forlangte Anskuelse af Sagen var ham netop og aabenhiertigen meddeelt i min Skrivelse af 31te Mai Kl. 1½, og jeg maatte naturligtvis forundres over, at finde dette Forlangende i et Brev der skulde være Svar paa mit. Besynderligt er det, at Forf. ikke er bleven opmærksom derved. Hvad Slutningen af det citerede Passus angaaer, saa tiene følgende Oplysninger til Forklaring.

Escadre-Chefen havde ikke strax, men først nu efter de imod Algerinerne udøvede Fiendtligheder, omtalt denne Mægling af de europæiske Consuler for at faae sin Chaluppe igjen. Jeg havde imidlertid ikke undladt, strax Dagen efter min Landsfattelse (den 30te Mai) at forsøge hos mine Collegaer, hvorvidt de vilde kunne indblande sig i Sagen; men ingen af dem, end ikke den nordamerikanske, vilde under daværende Omstændigheder erkiende Chaluppen for en Parlamentair; følgerigen maatte jeg befrygte at en Meddelelse herom til Escadre-Chefen kunde, — i Fald Brevet kom i Beyens Hænder, hvilket før havde været Tilfældet og anden Gang d. 1ste Juni om Aftenen, da min Drogoman blev bragt til Bardo, hvilket i mit Brev af 2den Juni meldtes Esc. Chefen, — bringe mig i Modsigelse med mig selv og mine Collegaers Synsmaade, stade Underhandlingens Gang, og forarsage nye Forviklinger i vore allerede altfor forvirrede Sager*).

*) Havde Escadre-Chefen virkelig troet sig berettiget til Chaluppens Udlevering, vilde han ogsaa her have baaret sig ad som i Algier, i Anledning af Gen. Adj. Kriegers Anholdelse i Land, Arch. 43 p. 343. Men Gen. Adj. Krieger samt Officererne vare bona fide

Referatet, p. 200, af de Danstes Stilling er rigtigt, undtagen at vi bleve ikke kaldte, men vel førte til Bardo. Scenen der er ogsaa rigtig angiven, p. 201. Men besynderligt er det at finde siden, p. 337 i Nr. 43, dette samme Sted anderledes og ganske feilagtigen forklaret om Algaen paa Fortet Goletta. Denne Mand havde stedse, siden vore Skibes Opbringelse, bidraget sit til, paa al mulig Maade at lette mig Communicationen, saavel med disse som med Fregatten for Brevvevlingen med Escadre-Chefen, og han var end ikke nærværende ved den omtalte Audients. Den algierste Capitain var det der forstyrrede Underhandlingen.

Det allervigtigste Passus af min omtalte Skrivelse til Esc. Chefen, af 2den Juni Kl. 1½, mangler i Forfatterens Referat af samme; nemlig:

„Deres Svar vil bestemme eller afgjøre vore Sagers Stilling“. sigtende til Beyens Fordring paa tilfredsstillende Oplysninger om Angrebet paa Algerinerne. Men herpaa fik jeg intet rigtigt Svar, som Forf. selv anmærker, men vel tvende Skrivelser, hvori Escadre-Chefen melder sin forehavende Afreise.

Disse tvende forskiellige Breve ere, p. 202, saa indfattede i hinanden i Afhandlingen, at jeg seer mig nødsaget til at give nogle Oplysninger. Det første bestod egentligen kun af nogle Linier, for at sige mig, at: dersom Paschaen ikke tilbageleverede Fartoiet, gik Escadre-Chefen bort for at aflægge Rapport. Slutningen bestaaer af følgende, dengang mig uforklarlige Ord:

„Skald De ikke kan skrive selv, faae da en anden Consul til at skrive, og mulig Paschaen ikke ønsker at tractere med Dem herefter, engageer da en anden Consul til at mægle (sic). I første Hast. Steen Wille.“

Denne ubetydelige Skrivelse af 2den Juni, og paa Dansk, er af Kammerh. Willes egen Haandskrift. Jeg modtog den samme Formiddag af en algierst Kapercapitain.

komne i Land efter Indbydelse, og der havde Escadre-Chefen uueg-telligen Retten paa sin Side.

Var dette Tilfældet i Tunis med Naiadens Chaluppe?

Hertil har jeg kun at bemærke, at jeg aldeles ingen Anledning har givet til denne Escadre-Chefens Yttring om, at jeg ikke skulde kunne tilskrive ham, eller at Beyen paa mindste Maade havde udladt sig med Noget, der skulde tyde hen paa, at han ikke ønskede at underhandle med mig.

Næste Dag, d. 3die Juni, modtog jeg ved min Drogomans Tilbagekomst det andet temmelig lange Brev af 2den Juni Kl. 6 om Eftermiddagen, ligeledes paa Dansk, men af Escadre-Chefens Adjutant Sø-Lieut. C. Nordingh de Witts Haandskrift.

Den, i vor Forfatters Afhandling hertil sigtende Sætning, lyder i dette Brev saaledes:

„Imorgen lader jeg mig for sidste Gang see; faaer jeg da ikke min Chaluppe og Folk, anseer jeg mit Ophold her for unyttigt; gierne havde jeg ønsket at vide, hvad Paschaens egentlige Forlangende var, for at kunne melde det, men det synes haabesløs.“

Al hvilken Grund Forfatteren, af Indholdet af dette Brev, har uddraget denne meget uheldige Yttring af Escadre-Chefen, er vanskeligt nok at begribe; thi, ved den mindste Opmærksomhed paa det han skrev, maatte det forekomme ham yderst paafaldende at finde først i Escadre-Chefens 4de og sidste Brev, for sin Afreise til Algier, — nu da alle Forholdene vare saa aldeles forandrede, 1° ved Naiadens Fartois Erobring; 2° ved de 5 spildte Dages Underhandlinger for at erholde det tilbageleveret som Parlamentair, da Escadre-Chefen i sine 4 Skrivelser til mig havde gjort denne Tilbagelevering til en *Conditio sine qua non* for al videre Medvirkning fra hans Side; 3° ved Angrebet paa Algerinerne; 4° ved at Escadre-Chefen vilde til at forlade Tunis, uden at vente Svar, — at finde i dette 4de Brev en Yttring saa aldeles ugrundet i og for sig selv, at den ikkun kan tilskrives den viedblikkelige Sindsstemning, mine før omtalte Ord, om vore Sagers Stilling og Escadre-Chefens Fortrydelse over den Stilling han ved sin Feiltagelse med Algerinerne havde bragt sig selv i, maatte have fremkaldt*). Thi, hvad havde der i disse 5 Dages

*) Dette findes end ydermere bestryket ved Tilfældene i 43de Hefte af Sø-Archiv p. 348 og 355.

Underhandlinger udelukkende været Spørgsmaal om? Hvilken var Beyens Fordring? At Escadre-Chefen skulde komme i Land og underhandle*).

Hvad var Escadre-Chefens usvigelige Grundbetingelse for enhver Art Underhandling? Naiadens Fartois, Officiers og Folks Tilbagelevering.

Beyen havde jo aldrig fordret andet, end det af ham 1797 forlangte og efter mange Underhandlinger siden den Tid i 1799 endeligen belovede Presentskibs Ankomst; men da Naiadens Fartoi var bleven stoppet, vilde han at Escadre-Chefen skulde, inden det blev ham udleveret, komme i Land, imod fikkre Garantier, hvilket Escadre-Chefen aldrig vilde indvillige i, førend han, foruden sine øvrige Betingelser, fik sin Chaluppe tilbage.

Om videre Fordring, fra Beyens Side, havde der aldrig været Tale.

Jøvrigt er denne nys oplyste Ytring om, at Escadre-Chefen ikke kunde opnaae at erfare Beyens Fordring — maaskee mere passende anbragt fra Escadre-Chefens Side i sin Skrivelse til Paschaen d. 27de Juni, Arch. 44 p. 372; men, i Forfatterens Afhandling findes den berørt 4 Gange, Arch. 42 p. 202 og i Arch. 44 p. 371, 372, 374!

De Danstes lidet trostelige eller beroligende Stilling, ved Escadre-Chefens Bortgang, vil sikkert ingen misunde os.

Beyen blev yderst opbragt over denne, som han kaldte den, 3die Fornærmelse der blev ham tilføiet af de Danske, og vi søvde ikke i liden Fare for Følgerne*). Nogle Ord herom tillade

*) Beyens Grunde dertil vil jeg længere hen, paa rette Sted, angive i en Anmærkning.

***) Den første meente Beyen at være Fartoiets Afsendelse med Breve af fiendtligt Indhold og, som han sagde, for at angribe de tvende Galiother, uagtet Escadre-Chefens Hensigt var kun at faae Brevet til den amerikanske Consul, Major Eaton, befordret; men dette kunde vi aldrig faae Beyen eller hans Ministre til at indsee. Den anden var, de imod Algerinerne udøvede Fiendtligheder uden at

den gunstige Læser mig, for at forbinde Begivenhederne med hinanden, da Forfatteren i sin Afhandling hærken har sagt eller kunde meddele Noget herom.

En i Marinen hoiagtet Officier deelte Faren med os, nemlig den til Fange tagne Lieut. Schifter, der førte Naiadens Fartoi, og hans Vidnesbyrd om Sandheden af mine Ord vil neppe af Noget kunne drages i Tvivl.

Jeg maatte jo melde Beyen Escadre-Chefens Svar paa min sidste Skrivelse og angive en Grund for vore Krigsskibes Bortseiling. Da Escadre-Chefen i sin Skrivelse af 2den Juni Kl. 1 E. M. havde udtrykkelig meldt mig:

„han agtede strax at sende et Skib til Algier for at underrette Beyen
„om det Steete,“

og at jeg

„maaskee i en 8 Dage*) fik ham ikke at see,“

saar maatte jeg antage, at Escadre-Chefen havde sendt det ene Skib med Depeche til Consul Berh. Ville i Algier og med det andet var seilet til Malaga, enten for at erfare, om der kunde være indtruffet Svar paa hans Rapport af 9de Mai fra Livorno eller paa min af 8de fra Tunis, eller ogsaa for at opsøge Presentskibet, der tilligemed Escadre-Chefens Aflofer i Commandoen, Hr. Gen. Adj. G. Roefoed kunde være ankommet der. Jeg benyttede mig af saadanne Grunde i den Audients jeg fik i denne Anledning hos Beyen, en Audients hvis omstændelige Beskrivelse jeg vil skaane Læserne for. Efter Beyens frygtelige Trusler om en Krigserklæring, da han troede sig overbeviist om at Escadre-Chefen var afseilet til Algier, lykkedes det dog at stille ham tilfreds.

Den 8de Juni fik jeg Underretning om en ny Prises Ankomst til en af Regentstæbets Havne. Hermed kunde jeg ikke

Beyen kunde nogensinde faae nogen Forklaring over denne søl-somme Tilbragelse.

*) Escadre-Chefen affeilede med Naiaden og Nidelyen fra Tunis Bay, den 4de Juni om Morgenens og kom tilbage med Naiaden alene den 26de om Eftermiddagen.

forholde mig passiv. Esc. Chefen var borte; jeg kunde ikke vide bestemt, hvor han var taget hen, eller naar han kunde komme tilbage; bleve Corsarerne ved at opbringe danske Skibe, hvilke efter vore Sagers forvirkede Stilling stode Fare for tilfids at blive priisdømte, vilde snart vor betydeligt Fragthandel i Middelhavet være bleven ødelagt; lykkedes det mig derimod at faae dette Skib — et overordentligt rigtladet — frigivet, vilde flere Skibes Opbringelse forebygges, og, ved Rygtets Udspredelse herom, Handelsstanden beroliges og vor betydelige Fart uhindret fortsættes.

Overeensstemmende med min Posts Instruxer, anvendte jeg alle optænkelige forsonende Midler til at opnaae dette, i Sandhed vanskelige Maal, og det lykkedes, imod Løftet at give Kaperne, der nu skulde krydse imod spanske Skibe, det af Hr. Forf. i Arch. 44 p. 370 omtalte Pas.

Ovenmeldte Skib, ført af Capt. Jürgensen, hjemmehørende i Flensborg, ankom d. 9de til Tunis, blev strax frigivet og afslejede til sin Bestemmelse.

Vi nøde imidlertid kun en kort Tids Ro. Brev indtraf fra Algier, der meldte de der indtrufne Begivenheder, nemlig: Commandantens — om Esc. Chefen selv eller Gen. Adj. Krieger, Chefen for Naiaden, vidstes ikke — Anholdelse; med Tilføiende, at han med Følge, tilligemed Consulen, var bleven lagt i Lænker.

Man kan tænke sig det Indtryk disse overdrevene Efterretninger gjorde paa alle, men især paa os Danske. Desværre forsøgedes vor Angst, da Paschaen — man kan tænke sig i hvilken Tone — rasende bebrejdede mig, at, imedens han estergivende havde opfyldt mit Duffe om Capt. Jürgensens Frigivelse, maatte han erfare at vi i Algier arbejdede imod ham, ved at forsøge paa at faae denne Magt til at intervenere i vore Sager. Dette blev mig, desværre, fuldkommen bekræftet i et Brev fra Consul Gerhard Wille.

Da hele denne Intervention er afhandlet af selve Forfatteren, har jeg troet at kunne tillade mig at omtale den, og Følgerne maae være Læseren indlysende.

I Hefte 43 p. 337 findes Agaen paa Fortet Goletta omtalt. I min Correspondence med Esc. Chefen findes intet derom anført af mig. Jeg henholder mig til det jeg ovenfor desangaaende har sagt.

Da jeg i disse faa Bemærkninger bør ansee det i Algier passerede, i Anledning af Esc. Chefens Affaire med Algerierne, som en Episode i den tunesiske Sag, troer jeg roligere at borde overlade Læseren Dommen over Indholdet af Arch. 43 fra p. 337 til p. 356. Det er af Forf. meget omstændeligen udarbejdet, con amore, og, paa nogle ubetydelige Udeladelser nær, overensstemmende med Consul G. Willes og mine Anføelser af Sagen og min Correspondence med denne Consul. Jeg kan ikke undlade her at yde Hr. Capt. Lieut. Wille min bedste Tak for den Oprigtighed og Upartiskhed, der hersker i mange Citater, som realiter referere sig til den tunesiske Sag og faktisk oplyse meget af den dunkle Fremstilling af selve Sagen*).

Archivet, Hefte 44, p. 371.

Her maa jeg ligeledes paastionne Forfatterens Bestræbelser for at undskyldte det Pas, jeg anfaae mig berettiget og pligtig til at give de tvende Corsarer, d. 14de Juni, efter Capt. Jürgensens Frigivelse og Udfrielse. Men naar Forfatteren siger, at

„Esc. Chefen troede, at Hammeken havde benyttet et heldigt Dieblit „til at afslutte en Baabenstilstand, og var i den faste Overbeviisning, at den kun kunde være baseret paa hans egen ufravigelige „Grundbetingelse, nemlig Udløsering af Naiadens Fartøi og Folk.“ og nogle Linier længere ned:

„Hammeken havde troet at borde opoffre Willes Princip om en „foreløbig Udløsering af Fartøiet.“

*) Læseren see især følgende Pag.:

i Anm. p. 341 Anbefale at handle med Moderation!

— — 343 Esc. Chefens Brev til de europæiske Consuler.

— — 344 Consulerne i Algier og Tunis enige om Interventionens Stadelighed.

— — 352 Consul Willes Resord! o. f. v.

— — 355 Slutningen!

saar findes i disse Linier flere feilagtige Anskuelser af Sagen, der ikke synes at bevise andet, end at Forfatteren er ubekjendt med Forholdene. Det er sandeligen vanstueligt at begribe, hvad Forfatteren mener med Afslutningen af en Vaabensstilstand; — thi man maa antage dette som hans individuelle Mening, da det ikke forefindes nogetsteds i min Correspondence med Esc. Chefen —, efter at:

de 7 opbragte Skibe vare, ifølge Conventionen af 6 Mai, uden Molestation lagte under simpel Embargo indtil Presentskibets Ankomst; at:

ingen Kaper længere skulde løbe ud imod danske Skibe; at: ved Naiadens Ankomst, d. 28de Mai, tonede alle de danske Skibe dansk Flag; at:

dette Flag saaes fra Naiaden vaiende paa Consular-Byningen; at: 3 Capitainer havde med egne Fartøier uhindrede begivet sig ombord paa Fregatten; at:

jeg ligesaa uhindret var kommen ombord paa Naiaden med et af de danske oplagte Skibes Fartøier, med 2 Capitainer og 5 Matroser, der rigtignok bleve mig giyne paa mit Vresord at komme tilbage med dem; at:

jeg ligesaa uhindret var kommen iland igjen med det samme Fartøi, og det selv efter Naiadens Chaluppes Erobring, og Affyring fra dansk Side af et skarpt Skud imod Land; at:

jeg forblev i uforstyrret Brevverling med Esc. Chefen; at: selv efter Affairen med Algerinerne denne end ikke blev mig formeent; at:

ingen Hævn fra Paschaens Side blev øvet imod Nogen af os for denne fiendtlige Handling; at:

Paschaen, selv efter Esc. Chefens Afreise, skiondt yderst opbragt over denne tilshneladende Ringagt, havde dog ladet Sagen forblive in statu quo; at:

Paschaen end ydermere frigav et rigtladt Skib, han kunde have holdt tilbage som de Dørlige, uden at vi, under nærværende

Omstændigheder, kunde have havt det Mindste at fremsføre derimod; at:

selv efter Efterretningerne fra Algier om Esc. Chefens Bestræbelser for at tilveiebringe en Intervention, forbleve vi, uagtet Beyens Bredde over dette Skridt, frie og uforstyrrede; og endeligen at:

Beyen, ved Naiadens Tilbagekomst fra Algier, d. 27de Juni, lod mig paany tage derombord og først efter Krigserklæringen befalede mig at forlade hans Stater; og at altsaa Underhandlingerne ere, uafbrudte fra Beyens Side, fortsatte fra d. 4de Mai, da den første Prise kom, indtil d. 28 Juni, da Naiaden seilede bort anden Gang, efter at Esc. Chefen havde opgivet Underhandlingene.

Sandeligen, dersom denne Sageres Stilling lige fra 6te Mai, ved den sluttede Convention, ikke var, alle Intermezzer fra vor Side fraregnede, de facto en fuldkommen Vaabensstilstand, saa maa jeg tilstaae, at jeg ikke vidste hvad Ordet Vaabensstilstand betød; thi var den end ikke efter jus gentium, positive med behørlige Underkrifter*), som disse Barbarer ikke kiende Noget til, saa var den dog saa praktisk som mulig, især for os, og mere behøvedes jo ikke.

Spøad det angaaer, at

„denne (Vaabensstilstand) kun kunde være baseret paa Esc. Chefens egen ufravigelige Grundbetingelse, nemlig Udlevering af Naiadens „Fartøi og Folk,“

saa fristes jeg til at spørge, om jeg hellere skulde være bleven en passiv Tilskuer til flere danske Skibes Opbringelse, og skulde have udsat Regjeringen for end større Offere ved disse nye Fangers Løstøbelse, som Alt maatte lade mig forudsee vilde være Enden paa den hele Sag? Skibet Minerva, Capt. Lorenzen, der, saa

*) At Barbarene end ikke undsee sig ved at fragaac disse, selv ved de høitideligste Freds-Afslutninger, naar deres Fordeel kræver det, herom afgiver selve Hr. Capt. Billes Afhandling mangfoldige Beviser.

Dage efter Krigserklæringen fra Paschaens Side og min nød-
tvungne Afreise fra Tunis, var bleven indbragt, vilde jo ogsaa
være bleven frigivet; og, kunde der ikke endnu indbringes flere
Skibe, da alle Kaperne dengang ikke vare tilbagekomne fra deres
Krydstogt?

Escadre-Chefen var borte! Stod jeg i nogen Henseende ham
undergigen? Jeg finder, i alle Regjeringens Depecher, ikke eet Ord
derom. Af alle Kræfter at staae ham bi, i hans nu med en
Deel af den danske Magt i Middelhavet gjorde Forsøg paa at
faae de under Embargo lagte Skibe frigivne, var min Pligt, saa-
længe han med den troede at kunne imponere Beyen; men, skulde
jeg, ogsaa i hans Fraværelse, under daværende Omstændigheder,
anse mig som hans Undergigene, og ikke handle i mine In-
strurers Aand, naar jeg anstaae det for gavnligt? Dette kan jeg,
efter foranførte Forklaring, aldeles ikke indsee,

Escadre-Chefens Princip eller Handlemaade kunde ikke være
nogen Regel for mig, der var aldeles ubekjendt med hans In-
strurer, og allermindst naar han var taget bort*).

Ubegribeligt maa det forekomme Læseren at Forfatteren siger,
samme Side, at Escadre-Chefen ventede at see Lieut. Schifter
komme ud til sig med Consulen**).

Det de tvende Corsarer medgivne Pas var tydeligt og klart.
Lieut. Schifter var end ikke med et eneste Bogstav omtalt deri;
og kan det tænkes muligt, at jeg, havde hans og Fartøiets Fri-
givelse fundet Sted, i det samme Pas havde kunnet undlade at

*) Da Escadre-Chefen i sit Brev af 2den Juni Kl. 6 om Eftermid-
dagen meldte mig, at han blev borte i 8 Dage, at han affendte
Rapport til Regjeringen, men erklærede ikke Krig: var det min
Pligt at handle som jeg gjorde og derved frelse saa mange Skibe
og Folk som mulig.

***) Beyen afgjorde ingen Forretninger om Eftermiddagen, men tog
stedse ud til sit Lysslot Manuba, hvor Ingen, i Forretnings An-
liggender, fik Adgang; derfor kunde jeg først den følgende Morgen
meget tidlig erholde den sædvanlige Tilladelse at begive mig ombord.

navne, allerførst denne vigtigste og endelige Oplosning af den
eneste Hinder for videre Underhandlinger fra Escadre-Chefens
Side?

Arch. 44 p. 371:

„Næste Morgen Kl. 7 ankom Sammeften ombord, og Ville sit da
„Forklaring over hvad der var foregaaet ic.“

Jeg havde, af flere Grunde, efter d. 29de Mai foretrukket
skriftlige Meddelelser for mundtlige, der desuden ved den lange
Afstand vilde have medtaget altfor megen Tid og derved berøvet
mig den nødvendige Conferering med mine Collegaer; men, ved
Maidens Tilbagekomst fra Algier, troede jeg det Pligt nu, efter
Beyens forsonende Opførsel fra d. 4de Juni af, at forsøge ved
Samtale med Escadre-Chefen at overtale ham til ogsaa at give
efter og komme i Land, for at forebygge de sørgelige Resultater
af hans Vægning.

Brevet til Beyen, p. 372, foreviste da Escadre-Chefen mig.
Endskjondt jeg ikke kunde bifalde Indholdet, var der dog intet
andet for mig at gjøre, end at forelæse Beyen det, da Escadre-
Chefen, som Forfatteren ogsaa bemærker, bestandigen stod paa sin
ufravigelige Grundbetingelse. At Escadre-Chefen deri siger til
Beyen, at

„han ønskede at vide, hvad Hs. Excellence egentligen vilde,“
kan maaskee her være paa sit rette Sted*); men Forfatteren glem-
mer dog, at siden d. 30te Mai havde der kun været Tale og
Underhandling om Officierens og Chaluppens Frigivelse, og at
baade Beyen**) og Escadre-Chefen vare lige paaftaaende i deres

*) Dog med Udeladelse af „som han flere Gange i denne Anledning
bemærkede.“ Det er ovenfor forklaret, at dette kun fandtes i Esc.
Chefens 4de Brev til mig, da han vilde seile bort.

***) Qua Barbar havde Beyen sine gode Grunde. Det var alminde-
ligen bekjendt i Tunis, at en Hr. Alberganti havde, fra Handels-
huset Jaume & Comp. i Livorno, faaet Ordre til at holde en
Sum af circa 100,000 Sp. Piaastre til den danske Esc. Chef's
Disposition. Beyen vilde naturligviis fiske i rorte Vand, og da
han, af denne Alberganti, havde faaet at vide, at man allerede

— Cæseren bekiendte — Ultimatum. Da dette Brev er mig ganske uvedkommende, efter som jeg aldeles ingen Deel havde deri, saa finder jeg mig, efter min givne Erklæring, ikke besejret til nærmere at drøfte dets Indhold.

Naar Forfatteren siger p. 373:

„men denne Underhandling var ligesaa frugtesløs som alle de andre“
saa forekommer denne hans Ytring mig ikke heldig, da den mangler Tydelighed. Mener Forfatteren derved, at Chaluppen ikke kunde erholdes frigivet, saa er dette Sandhed; men sigter denne Ytring, som Flere have forstaaet, til de øvrige Begivenheder, saa maa jeg afvise sig en Fortolkning.

Det er sikkerligen Cæseren vittterligt, at jeg, fra denne Sags Begyndelse i 1797, havde været heldig i mine Underhandlinger*) som den Tabel viser, der er uddraget af selve Forfatterens Afhandling; at jeg, ved min Tilbagekomst i Land, efter Chaluppens Erobring, afværgede en Krigserklæring fra Beyens Side, et andet Brud efter Affairen med Algerinerne og et tredje ved Escadre-Chefens Afreise til Algier.

Pag. 374 forekommer igjen den atter gientagne Tirade, at „Beyen aldrig havde villet rykke ud med hvad han egentlig forlangte“ men dette troer jeg i det Foregaaende fuldkommen forklaret.

var betænkt paa betydelige Dyoresser, vilde han ikke lade denne gode Leilighed slippe fra sig, ved glatvæk at give efter, men vilde have Esc. Chefen i Land, i Haab om at denne, for at faae sit Fartoi frigivet, vilde fremkomme med et Pengetilbud. Vel klagede jeg herover til den Sicilianse Consul, men Alberganti nød ikke længere dette Flags Beskyttelse og havde tyet til Beyens umiddelbare Protection.

*) At Regjeringen var tilfreds dermed, vise paa det tydeligste de gientagne Afflag, Escadre-Chefen havde faaet af Regjeringen paa sine gientagne Anmodninger om Tilladelse til at begive sig til Tunis for at virke i denne Sag. Disse ere endog, paa flere Steder, omstændeligen berettede af Forfatteren i sin Afhandling. See i Særdeleshed Arch. 41 p. 63 Slutningen af Esc. Chefens Rapport af 9de Mai til Grev Bernstorff.

Det er meget sandt at Escadre-Chefen, i sit sidste Brev af 27de Juni Kl. 10 om Aftenen, siger, at

„han havde besluttet, ikke at komme i Land, da han indsaae, at hans „Underhandlinger intet Resultat vilde give.“

Men Cæseren vil, ligesaa lidet som jeg selv, kunne forstaae nogen grundet Mening i disse Ytringer, som Forfatteren, der anfører dem, vilde have Noie med at forklare. Hvorvidt Esc. Chefen var besejret til at bruge dem, overlader jeg rolig den opmærksomme Cæser at bedømme, efter ovenanførte Oplysninger.

Det øvrige Referat paa samme Side, 374, er vel fuldkommen overeensstemmende med Sandhed, men Cæseren indseer uden Tvivl, at Indholdet af Hr. Kammerherre Villes Brev var lettere for ham at skrive, end det kunde være for mig at faae udvirket. Beyen var nu, efter hvad han kaldte den 4de Fornærmelse*) fra vor Side, ikke oplagt til at give mig mindste Gehør. Han sølte sig som regierende Fyrste og var alt bestemt paa ikke at vige fra sit Ord; hans Taalmodighed var udtomt og strax den næste Dag, efter Naiadens Forsvinden d. 28de Juni, erklærede han Danmark Krig, lod alle de fangne Danske bringe til Manuba, Flagstangen kappe og gav mig Ordre til, strax at forlade hans Stater. Med Forsæt forhalede jeg, under forskjellige Paastud, min Afreise, i Haab om at see Presentskibet endeligen ankomme, under Convoi af Gen. Adj. Roefoed; men en ny bestemt Befaling fra Beyen fremstjyndte min Afreise til Livorno d. 6te Juli.

Der modtog jeg, først sidst i August, flere Breve fra Gen. Adj. Roefoed med Anmodning om, at indskibe mig saa snart muligt ombord paa Fregatten Naiaden, hvis Chef havde faaet Ordre at bringe mig til Cagliari, hvor Gen. Adj. Roefoed vilde samle nogle af vore Krigsskibe. Naiaden var allerede afskilet fra Livorno; jeg maatte derfor befragte et Ragusisk Skib, med hvilket jeg anløb den sardinse Kyst, erfordr der Gen. Adjudantens Afskilling til Barbariet, og jeg ankom til Tunis, medio September,

*) Den i Algier forsøgte Intervention af denne Magt.

efter at Gen. Adj. Koefoed med Hiælp af den amerikanske Consul, Major Eaton, allerede havde sluttet en Vaabensstilstand paa 6 Maaneder*), da han ikkun medbragte Ordre at bilægge de opkomne Misforstaaelser ved Presentskibets Udeblivelse.

Forfatteren siger, p. 375:

„Sammelen havde givet Pas til 9 Corsarer.“

Jeg erindrer ikke at have givet flere end 10, uden dog her at paaatae det Modsatte. Jeg vil ikkun bemærke, at: var det Princip, hvorefter jeg handlede, rigtigt, var det i sig selv ligegyldigt enten jeg havde udstædt 2 eller 9; og var det urigtigt, saa var jo allerede Udstedelsen af et eneste Pas fordømmelig.

*) Her var unegteligen en Vaabensstilstand uundgaelig nødvendig. Krigen var formelig, d. 28de Juni, erklæret, Flagstangen kappet, alle de danske giorte til Slaver, Consulen bortviist, nye Kaperer udrustede imod den danske Handel o. s. v. Forfatteren til Afhandlingen tager seil naar han siger, p. 390 Nr. 41, at Danmark betalte for denne Stilstand 24000 Ven. Zechiner. Disse vare udtrykkelig beregnede som Løstøbelsespenge for Jangerne, men ingenlunde som Betaling for Vaabensstilstanden, hvilket tydeligen sees af Gen. Adj. Koefoeds Memoirer, i Archivets 38te Hefte, der vare udfomne forinden vor Forf. udgav Slutningen af sin Afhandling.

J Forbigaaende vil jeg tillige giøre opmærksom paa en anden Feiltagelse af Forfatteren, naar han nemlig siger Pag. 392: „Koefoed fik derfor Ordre til at giøre alt muligt for at tilveiebringe Freden saa hastigt som muligt. Denne Ordre indtraf just som han laa for Tunis med den største Deel af sin Force.“

J Archivets Nr. 38 p. 153, 154, 155 findes, at Gen. Adj. K. i December var i Malaga, hvor han modtog Ordre at slutte Fred med Tunis, hvis Vaabensstilstand var udløbet sidst i Februar. Efter disse Ordres sendte han Raiaden, d. 15de Januar, til Genua, for at hente Penge. Disse kalder Gen. Adj. Koefoed udtrykkelig Slaverançonnen i en Rapport jeg har seet. Den 2den Februar løb Gen. Adj. Koefoed, med Freia, under Tunis for at erfare hvordan Sagerne stode, og sagde mig da, han havde Ordre til at slutte Fred, og at han i Cagliari vilde samle sin Magt og komme tilbage til Tunis med den, hvilket ogsaa skeete d. 21de Februar. Her modtog han en Ordre, isald Freden ikke var sluttet, at afgiøre Sagen og at sende Krigsskibene hjem.

Den øvrige Deel af denne Side er ikke fri for Bildfarelser. Vel laae de største Corsarer sædvanligen i Portofarina; de mindre derimod, maastee endnu farligere for Handelen, løb ud fra Goletta, Bizerti, Susa, Monasteer, Sfar, Zerbi og andre langs Kysten, baade Øster og Vester for Tunis, beliggende Smuthuller. Jeg er ingen competent Dommer om Muligheden af, med vor ubetydelige Magt i Middelhavet, at kunne bloquere den tunesiske Kyst, men jeg har seet Copie af Gen. Adj. Koefoeds Beretning derom, hvori denne sikkert kompetente Dommer, efter at have omtalt de foransførte Havne, siger: „at bloquere alle disse Havne holder jeg for saa vanskeligt, at det nærmer sig Umulighed“ ic. og nærmere udsikler Grundene derfor.

Slutteligen kan jeg ikke undlade at bemærke, at skulde Afhandlingens sidste Ord, p. 394 fra Lin. 2 til 10: —

„Allerede flere Gange i det Foregaaende ic. ic. intet fandt at borde nedskrive, som nogen af de Paagialdende kunde ønsket fortiet.“

— have mindste Hensyn til mig personlig, da forsikkrer jeg Hr. Capt. Wille herved at jeg intet ønsker fortiet i mit hele Forhold i denne Sag.

Med Foransførte, troer jeg, efter Pligt imod Læseren, mig selv og mine, at have oplyst mit Forhold i de væsentligste Puncter af Forfatterens Afhandling, hvor mit Navn forekommer; de mindre vigtige har jeg bestræbt mig at skaane Læseren for; og, ligesom jeg — af de flere rigtige Citater i Afhandlingen — troer at borde antage, at den ærede Forfatter ingenlunde har med Overlæg villet kaste en Art Skygge paa mit Forhold, saaledes har jeg ogsaa befitet mig paa, saa vidt jeg kunde, ikke at indblande noget Uvedkommende i disse Linier, der kun skrives for de Uindviedes Skyld.

Det synes, at Forfatteren ikke har kunnet — efter nogle enkelte, maastee eensidige Documenter, og i saadan en Stilling til sit Arbejde som hans virkeligen var, — være i Stand til, med Nøiagtighed og Paalidelighed, at afgive en tro, endfuge autentisk Beretning om en for 40 Aar siden tildragen Begivenhed.

Det er naturligt derimod, at jeg, som Handlende og Part, ikke har undladt, i dette lange Mellemrum, at forsyne mig med alle tænkelige og behørig Documenter og Beviser, der kunde tiene mig, eller mine efter mig, til fuldkommen at oplyse den hele Sag, skulde den, i Tidens Løb, være kommen under offentlig Omtale.

L. Hammeken.

Svar til Capitain Turens „Oplysninger 2c.“,

af M. Lütken, Com. Capit.

Da jeg i Novbr. 1839 yttrede mine Tanker om Besparelser ved Marinen, behøvedes der ikke stor Forudseenhed til at indsee, at armerede Dampskibe vilde blive en nye Udgiwt for den, og at da Seilflaaden i de sidste Aar er gaaet noget tilbage, saa vare Besparelser nødvendige, for at denne ei skulde lide derunder, hvilket allerede nu er skeet medens man reiste den sunkne Ko-Flotille.

Hs. Majestæt har senere befalet Bygningen eller Indkøbet af 2 Krigs-Dampskibe og affortet circa 125,000 Rbdlr. paa Marinens Indtægter, med Tilføiende: at dersom det hidindtil bestemte Søværn ikke kan vedligeholdes, da maa Liniestibenes Antal gaae ned til 4, medens Sommer til Tvende dog skal havees paa rede Haand.

Det beroer altsaa paa Marinen selv, eller rettere paa dens Administration, om den ikke ved Hjælp af Besparelser kan vedligeholde hvad vi eengang siden Krigen have hast, eller i det mindste at komme det saa nær som muligt; eller med andre Ord: det beroer paa Administrationen, om Fremtiden skal have Ret til at sige: Da Christian d. Sde ved sin Thronbestigelse vilde indskrænke Statens Udgifter, blev det til Nødvendighed for Marinen, enten at affaffe al den Lurus og Tab af Folkkraft som Fortidens

Administrationer, en større Flaade og større Indtægter havde ført med sig, eller at lade Danmarks Sømagt synke — Man valgte det Sidste.

I et Nummer af Kiøbenhavnsposten bekæmpede en Hr. L—endeel af de Grene, i hvilke jeg antog at Besparelser borde og kunde finde Sted, og denne Modstander af de foreslaaede Indskrænkninger blev besvaret af en —t— i samme Dagblad.

I et Anhang til Archiv for Søværnet Nr. 46, som udkom i April, har Hr. Capt. S. L. Turen, under Titel af „Oplysninger til en Sø-Officers Tanker om Besparelser ved Marinen“ beskrevet de af mig paapegede Besparelser i Arbejdsclassen og mine Yttringer om Seil- og Ko-Flaadens Tilstand m. m. At Capt. Turen fra en lang Tjeneste ved Holmen maa kiende flere af de Forhold, som finde Sted, langt bedre end jeg, er vist; men ikke alle Gienstande erholder man en rigtig Anskuelse af, ved at staae omringet af disse. Meget sees rigtigere i en vis Afstand; og jeg troer, at min Sagkundskab om de Gienstande, jeg har berørt, ikke er saa ringe som Hr. Capit. formener, og skal jeg endvidere søge at godtgjøre dette.

Indtil Hs. Majestæts seneste Resolution, angaaende Flaaden, var Stykken af dens større Skibe bestemt til 6 Liniestibe og 8 Fregatter. I 24 Aar antages de større Skibe at være seilbyggede. De Tage, under hvilke vore Skibe nu bygges, ville uden Tvivl giøre dem nogle Aar varigere, men dette har naturligviis ingen Indflydelse paa Varigheden af de ældre Skibe. For at complete, maatte altsaa aarligen bygges $\frac{1}{4}$ Liniestib og $\frac{1}{3}$ Fregat.

Bed at giennemgaae Hr. Capt. og Equipm. Turens „Oplysninger 2c.“ maatte det i hoi Grad frappere mig at see yttret, at Flaaden var tiltaget i Styrke siden Aaret 1834. Tvende Grunde maatte giøre denne Angivelse tvivlsom for mig, nemlig:

- 1) At det er mig bekiendt, at Sø-Statens Constructeur i Slutningen af forrige Aar har afgivet en til et ganske andet Resultat ledende Formening, som paa Grund af hans Personlighed, hans Stilling og Kundskab til Flaadens Skibes

Alder og Tilstand maa have større Værdi, end den i Tingen mindre Indvielses Mening, og i

- 2) den Omstændighed, at der i de sidste 7 Aar kun er bygt 1 Linieskib, og i de sidste 10 Aar kun 1 Fregat.

Det er let at see, at Feilen i Capt. Turens Angivelse bestaaer i, at han, besynderligt nok, ikke har taget mindste Hensyn til Skibenes Alder.

I Midten af 1834 bestod Flaaden af:

6 Linieskibe, af Middelaalder 10 Aar.

8 Fregatter, af Middelaalder nærmest . 15 —

I Aaret 1841 vil Flaaden bestaae af:

6 Linieskibe; af Middelaalder 12 Aar.

7 Fregatter, af Middelaalder 17 —

Jeg indstiller til enhver upartist Dommer, om dette ikke kan kaldes Afgaelse i Stykke.

Jeg har her holdt mig til de af Hr. Capt. Turen valgte Perioder; men dersom man seer blot 2 Aar frem i Tiden, eller til Aaret 1843, saa vil man see, at Flaaden, for hvilken der ikke er Udset til snarlig Tilvæert, da vil bestaae af:

6 Linieskibe, af Middelaalder 14 Aar.

7 Fregatter, af Middelaalder 19 —

Dersom dette ikke end tydeligere viser hvad Bei Flaaden gaaer, saa veed jeg ikke hvilke Besiser der skal føres.

Capt. Turen siger, at Linieskibet Danmark er i Forhold til dets 23 Aars Alder i en betydelig sundere Stand, end det i sin Tid 24 Aar gamle Phoenix; men er det dermed bevist, at det kan regnes som et tjenstdygtigt Skib. Om end nogle Dele af dets Skraag kunde være gode, saa er dog ikke hele Skraaget det; og hvo tør paastaae, at dette gamle Skibs Tilbehør af Reising, Takkelage og Seil er tjenstdygtigt.

Ligeledes erklæres, for at faae Fregat-Tallet større, de ældste, nu 24 og 25 Aar gamle, Fregatter efter al Sandsynlighed at være i langt bedre Stand, end de 2 ældste, dem aldeles lige, men i deres 24de Aar ophuggede, der havde i 1834; ja at de

endog ere i meget brugelig Stand. Jeg veed ikke, om der kan gives Grunde for denne Paastand; men, henholdende mig til det jeg har ytret om Linieskibet Danmark, skal jeg tilføie, at det er 11 Aar siden den ene og 8 Aar siden den anden af disse Fregatter vare i Dokken, og at de vist begge trænge til betydelig Reparation. Det vil da vise sig, hvilket jeg ikke antager at staae i Capt. Turens Magt at forudsige, om de ere meget brugelige, eller om de, som Corvetten Fortuna, om hvilken man aldeles ikke ventede det, ville ved Afkladning findes castable, eller blot brugelige som Blokskibe. Indtil denne Kundskab erholdes, bør man slutte fra Skibenes Alder, denne sielent feilende Maalestof, og ansee de 2 gamle Fregatter at være meget nær ved Utiensdygtigheds-Perioden.

I Capt. Turens Oplysninger om Ro-Flotillen finder jeg Meget som trænger til Rettelse. Ved at sammenlægge Antallet af de Raan-Partoier, som anføres at være reparerede eller byggede hvert Aar, kommer man til et Antal af 158, som aldrig har eksisteret ved Holmene. Vaadens Antal er bestemt til 78. Af disse ere $\frac{1}{3}$ byggede i de sidste 6 Aar, hvilket tilfulde viser at der har været en Periode, i hvilken Flotillen har været meget tilbage. At der har været 2 Aar, 1823 og 1824, i hvilke ingen Reparationer er givet Ro-Flotillen, viser ogsaa at den maatte komme tilbage. Men Intet, af hvad jeg har berørt om Flotillen, staaer der som Bebreidelse imod noget Individ. Jeg har tværtimod ytret, at naar Noget skal staae tilbage, saa bør det være Ro-Flotillen; dette antager jeg. Det store Antal Vaade, som Capt. Turen anfører at være reparerede eller byggede hvert Aar, hidrører vistnok fra, at det ikke er bemærket at adskillige Chalupper have været under Reparation i flere Aar. Jeg vil ikke indlade mig paa at revidere Opgivelserne derom, hvortil jeg ikke heller har saa gode Hjælpemidler som Capt. Turen har ved Nyholms Equipage-Contoir, men blot oplyse det som i Almindelighed kan have Kundskab om, og deriblandt, at der ikke er bygget 6 nye Vaade i 1825, men at man i dette Aar fuldførte 6 Vaade,

som vare begyndte i 1821; at man ikke i Maret 1826 byggede 3 nye Vaade, men blot fuldførte 3, som vare begyndte i 1822 og 1823. Der er ikke i Maren 1834—36 givet betydelig Reparation til 36 Kanon-Chalupper, men disses, for den allerstørste Deel betydelig fremmede, Reparationer bleve fuldførte. Endelig er der siden Krigen ophugget 58 og ikke 34 Kanon-Chalupper.

Den besynderlige Bemærkning: at man ikke opfylder paa Nyholm for at vinde et større Areal, er allerede gjort i Kiøbenhavnsposten af —L— og besvaret der.

Hr. Capt. Turen ytrer, at Havne-Capitainen nu ikke har en eneste Mand in natura. Det er Sandhed. Men hvad jeg skrev er ogsaa Sandhed; thi de 2 Mand, der, saavidt jeg veed, endnu i de Dage jeg skrev, havde paa denne Maade, ere siden godtgjorte med Kaaft og Gage, og Havne-Capt. har altsaa Kaaft og Gage for 6 Mand. Capt. Turens Bemærkning ved dette Punct fortæner saaledes neppe Navnet af: oplysende.

Magtet Capt. Turens varme Forsvar for det hele Chaluproer-System, kan jeg ikke frasalde det mindste af hvad jeg yttrede angaaende dette Punct; og det glæder mig at kunne tilføie, at jeg har aldrig hørt nogen Officier dele Capt. Turens Mening. Er det Allvor at man vil bevirke Besparelser i Arbeidskræften, da maa man begynde med disse. Forøg Matros-Corpsen med disse Folk, og hvad der findes for meget paa Takkelloftet giv dem andre Arbejdsforretninger, og 40 Mand maa kunne spares. Skal der roes i andre Dragter end Sø-Stats Munderinger, da kunne disse Klæder have deres Piem paa Takkelloftet, hvor Manden hentes eller tilfuges. Det Dagdriveri, eller i det mindste den Fritagelse for Sø-Statens Tjeneste, som disse Mennesker have, har en stot Indvirkning paa hele Marinens Mandskab.

Der yttres endvidere, at da Soldkammerets Krydsbaad ved Hølsinger og de kongelige Fartøier paa Indøerne maae ansees nødvendige, saa maatte Staten paa anden Maade udrede disse Udgifter, og der fremkom da ingen Besparelser. Jo, Capitain Turen! for Sø-Statens vilde der fremkomme Besparelser. De maa

erindre, at det er Marine-Deconomie jeg har skrevet om, og ikke Stats-Deconomie. I Følge det af Dem yttrede Princip, kan Sø-Statens overtage hele Soldkammerets Lønning, thi den skal jo betales.

Capt. Turen gaar nu over til den af mig omtalte 13de Dags Frihed for Haandværkerne, og den Frihed som de øvrige af Marinens Folk have, der deels er mindre og deels større.

Jeg har erklæret mig imod denne 13de Dags Frihed, da den aldeles ikke opfylder sin Hensigt, den, at være opmuntrende for den udmærkede Flittige; thi hvad Alle erholde ophører at være Belønning for den Udmærkede; og Undtagelserne ere saa fiendne, at de ingen Indflydelse kunne have paa Massen.

Capt. Turen giver en Sammenligning imellem Holmens Haandværkere og de private Arbejdere, hvori han søger at bevise, at disse tiene langt bedre end Holmens. Men der er saare meget som Hr. Capitainen ikke har taget med i sin Beregning over hvad en Sommermand koster Marinen, f. Ex.:

- a) Bekostningerne ved Commandantskabet, Vægterhold og Renovation.
- b) At de have 2 Værelser og 1 Kioffen for 4 Rbd. om Halvaaret.
- c) At det de betale til Hospitalet er en stor Ubetydelighed imod hvad Hospitalet koster, og at de have Medicin og Lægehiælp for deres hele Familie.
- d) At deres Kaaft ikke kan kjøbes for det den er dem beregnet til, og at der ingen Hensyn er taget til Udgifterne ved Proviantgaarden.
- e) At der ingen Hensyn er taget til at den Understøttelse Manden har ved Rug, Kaaft og Klæder til sine Dreng, og Skolegang for alle Børnene.
- f) At han har en stor Deel af sit Brændsel for en Bagatel.
- g) At Mange have Medalje penge, 10 Rbd. om Aaret.
- h) Og fremfor alt: at de nyde Huus, Kaaft, Pension og Mundering naar de ere bleve uduelige til Tjeneste.

Den private Haandværker bliver kun brugt i sin kraftfulde Alder. Før og efter den Tid tilhører han enten sin Familie eller den offentlige Forsørgelse; hvorimod Sø-Statens Haandværker er lønnet og understøttet fra sin Bugge til sin Grav. Er det rigtigt, at giøre Sammenligning imellem Mænd der tiene under saa aldeles forskiellige Omstændigheder?

En Trediedeel af Aarets Dage ere for nærværende Tid til Haandværkernes frie Raadighed. Der er altsaa rigelig Leilighed til at forskaffe sig den Opmuntring, som Capt. Suren antager at være nødvendig, for at han skal med Flid udføre sine Pligter. At jeg ikke er af denne Mening, er gientagende yttret; thi jeg er overbevist om, at ligesaa betydeligt et Tab som det er for Marinen, at circa 70 Haandværkere spadserer hver Dag med deres fulde Lon ic. den samme som om de arbejdede, ligesaa lidet haver den store Mængde Gavn deraf. Men hvorledes forandre et Forhold, der fast betragtes som Noget der skal finde Sted? Saaledes som Stillingen er, antager jeg det rigtigt at disse circa 70 Mænd erholdt, for deres Frihedsdag, der overgik til at være Arbejdsdag, fra 56 ß . til 40 ß . efter de Glasser de ere i; hvorimod de Folk, med hvilke man ikke var tilfreds, skulde kun have den almindelige Betaling, dersom man ikke vil stille sig aldeles ved dem.

At Marinen vil vinde ved en lignende Forandring, vil enhver kunne indsee der vil giøre en rigtig Regning over, hvad en Haandværker koster med Huus og Familie, saavidt som saadan kan giøres.

Efter nu gientagende at have yttret min Mening om 13de Dags Friheden, vil jeg ikke indlade mig i en vidtløstlig Detaille om den Frihed, som hersker deels nogle Timer om Dagen, deels hver 2den Dag, hver 3die Dag og deels fieldnere. Enhver af Holmens Arbejdere er betalt, paa de mange forskiellige Maader som foran er bemærket, for hver Dag; han bør altsaa ogsaa arbejde paa alle Dage der ikke ere reglementerede Fridage, med ganske enkelte Undtagelser, som paa det noieste skulde bestemmes. Er hans daglige Lon, i Forhold til det mere forlangte Arbejde,

for lille, da læg noget til; dog maa man erindre, at der fortæres Meer i Fridagene end der fortienes.

Hr. Capt. Tuxen har Ret, og altsaa jeg Uret, hvor jeg anfører, at Folkene ved 13de Dags Friheden mistede deres Dagpenge. Det var mig umuligt at antage, at alle disse Menneſter, ſom aldeles intet beſtille paa Holmene, baade erholdt Dagpenge og Belønning for præciſe Møde. De yttre, Capt. Tuxen, at „Fridagen erholdes nu og da“, men derved De vil underſøge det, da vil De finde, at det kun er „nu og da“ og yderſt ſielden at den ikke exiſterer.

Jeg har ikke yttret Noget om, at Mandſkabet formedelſt ondt Veir for ofte blev hjemme eller hjemviift. Men da Capitainen erklærer, at „det er velbekiendt, hvor ſieldent der nu ikke lydes paa Holmen eller ſenere Nogen hjemviſes“, ſaa ſkulde man troe, at den ſieldne Heiſning af Dispensations-Flaget laa i at Equipagemesteren nu ſelv beſtemmer naar dette ſkal ſtee. Er dette da ikke ſteet forhen med ligesaa omhyggelig Eſterlevelſe af Befalinger og Regler for Veir og Kulde? Og er det ikke rigtigere at Beſtemmelſerne derom ſtee paa Nyholm af Mænd, der paa dette paagiældende og frit liggende Punct bedre kunne dømme om Veiret, end Equipagemesteren i ſin Stue. At Hjemviifningen af Haandsværkere, ſom have modt til Arbeide, er ſieldnere nu end i Fortiden, er en ganſte naturlig Følge af at der nu Hayes flere luffede Arbeidsſteder, og at der ere Tage over de i Bygning værende Skibe.

Capt. Tuxen yttre „at Omſorgen for Flaadens Bedligeholdſe er, ſom bekiendt, ikke alene den vigtigſte af hans Embedspligter, men tillige en høiſt vigtig Statsſag“. Det ſidſte indrømmer viſt Enhver; men at Nyholms Equipagemester har nogen væſentlig Deel i Bedligeholdſen er neppe Nogen bekiendt. Skibenes Seil og vigtigſte Inventarium opbevares paa Gammelholm, ſom har ſin egen Equipagemester; Alt hvad der vedkommer Artilleriet opbevares i Tøihuſet og paa Chriſtiansholm under Styrelſe af Tøimeſteren, ſom tillige er Equipagemester der. Skibenes Takkelladſe og endeel Inventarie-

Sager opbevares i Taffelladshusene under Styrelse af Taffelmesteren, som tillige har Overopsynet med Skibenes Rundholter; og Skibenes Vedligeholdelse med Galfaktering og Reparationer bestyres af Fabrikmesteren. Skibenes Reenholdelse og Udluftning ere altsaa de eneste væsentlige Dele af Vedligeholdelsen som foretages under Nyholms Equipagemester. Men Opsyldelsen af disse Pligter er, selv uden Hensyn til vor meget formindskede Flaade, ikke nær saa besværlig som i Fortiden; thi den lettes saare meget ved de over Skibene anbragte Tage, de dreiende Luftporte og Kulseil, Luftplaner saavel i Lasten som udenbords, og ved at alle Luger om Læe lades aabne med Rostværker. Alle disse for Skibenes Conservation gavnlige Indretninger skyldes andre af Holmens Officierer, som derved tillige have bidraget til i høi Grad at lette og simplificere Equipagemesterens (som Capitainen siger, og som maa indrømmes) vigtigste Embedspligt: Udluftning og Reenholdelse af Skibene.

Ved de dreiende Luftporte er bevirket, at een Mand i meget kort Tid kan aabne alle Porte paa et Linieskib, hvortil forhen med de svære Fald- og Sætporte fordredes 6 à 8 Mand i 4 Gange længere Tid. Kulseilene, som forhen fordrede, naar de skulde gavne, uafbrudt Opmærksomhed, behøve nu lidet eller intet Tilsyn. Der er ingen besværlig Oplukning om Læe. Endelig bevare Tagene Skibene for Regn og Sne; den jevnlige Vortstæffelse af Regnvand og den besværlige Sneekasten ere derved næsten ganske sparede.

Disse forskellige Indretninger ere bevirkede ifølge Forslag fra andre ved Holmen ansatte Officierer. At disse, imod Fortiden forandrede Omstændigheder, maae have Besparelse af Folkkraft til Følge er saa naturligt, at man maa undres over at det har været nødvendigt at inddele Dagvagter og Osere i Skifter, hvorved de hyer have erholdt 158 Dage fri for Holmen. Jeg kan altsaa ikke dele Deres Anskuelse, at denne Indretning er det bedste De har bevirket i Deres hele Tjenestetid; men erklærer Dem, at jeg er overbevist om, at De som Equipagemester har

givet Anledning til flere gode Forandringer, som sikkert ere paa- skionnede i selve Marinen og navnlig af equiperende Officierer.

Maaskee har jeg Urret i at Krudttaarnene kunde staae uden Vagt; men at en Dreng ved Hjælp af et Briddbord og en Lunte skulde have Magt til at lade et Krudttaarn springe, det maa De vist erkiende at være ugjærligt — Gal maatte han tillige være; men der gives jo gale Dreng.

Jeg har ogsaa feilet i at antage, at den der styrer Siouere- Antagelsen var i Sø-Statens Tjeneste. Jeg kunde ikke antage at man var nødt til at engagere private Mænd til at staae faadanne Siouere, som Hr. Capitainen anfører maae have Brændeviin for at komme til Kræfter efter et Natteleie under Broerne, da der eksisterer en saadan Masse af Underofficierer der ei kunne bruges paa Søen. Den omtalte Mand har foruden sit Udsalg 1 Mand Dagløn fra hver af de 3 Steder hvor Siouere anvendes, eller 3 Mand Dagløn, som jeg har anført, naar Siouere bruges paa 3 Steder. Et Dusse yttret paa Casernerne (en Overenskomst der vist var meget let at arrangere), vilde bringe ordentlige, kraftfulde Siouere til Holmens Arbejde.

Der lægges vist for megen Vægt paa Bigtigheden af Holmenes, selv underordnede, Personale, naar der yttres, at man ikke kan bruge Marinens forskellige dygtige, active Underofficierer til at styre Opsynet med Holmens Siouer-Arbejdere, fordi der behøves 2 à 3 Aar for at lære. Hvad skal der læres? at lægge Tommer, Bræder og Planer i Skuur? Saadant Lapperi maa kunne læres i 2 à 3 Uger, for ei at sige 2 à 3 Dage, af Mænd som ere vant til at tumle med Kanoner, Stænger og Ræer.

Capt. Turen indvender, imod at indkalde Indrullerede paa den Tid af Aaret, hvori der egentlig bestilles noget, eller i de virksomste 8 à 9 Maanedere om Aaret, at:

1) „Deres Logis vilde forøge Udgifterne“. Jeg har foreslaaet at de skal opholde sig i et af vore Skibe, og Indvendingen er altsaa ugrundet.

2) Capitainen yttres, „at de doyne Mænd iblandt de faste Foll

kan man give Afsted, men at de Indrullerede maaskee vilde blive det for at blive sendte til deres Hiem". I Sandhed! jeg har endnu aldrig hørt en Officier klage over, at han ikke kunde faae sine Folk, som tiente under Vimpel, til at bestille noget, enten saa denne var heist uden eller inden for Bommen.

- 3) „At der vilde medgaae Tid til at øve dem“ — Øve dem i at samle Spaaner, bære Planker, trille Hjulhø, stable Bræder! Er Syar nødvendigt?
- 4) „At de Arbeider de skulde forrette ei vilde være opmuntrende!“ — De komme jo ikke til Holmens Arbeide for at opmuntres, men for at bestille noget! Men iøvrigt er der baade Timer nok hver Dag, og Fridage nok, til at lære dem at tumle baade Seil og Kanoner — og selv til at muntre dem.
- 5) Anfører Capt. Turen, at „de enten maatte holdes som i Fangenskab paa Holmen, eller deres Moralitet maatte lide ved at spadser i Byen“. At sige, at de Indrullerede vilde være i Fangenskab naar de ere i et Skib under Vimpel, er et urigtigt valgt Udtryk. Tilladelse til at gaae ind i Byen giver jo enhver Skibschef skundom sine Folk; hvorfor skulde disse ikke erholde den samme Tilladelse. Og hvo bør betragte Kiøbenhavn for saadant et Sodoma, fremfor det øvrige Danmark og fremfor den øvrige Verden, hvor Sømanden har hjemme, at hans Moralitet skulde lide ved at komme ind i Byen nogle Timer om Ugen. Hvorledes gaaer det med Moraliteten paa de Provinds-Skibe som ligge i hundredevis, Næret rundt, i Kiøbenhavns Canaler?

Jeg skylder mig selv og den Stand, jeg sætter min Værelse i at tilhøre, at dvæle ved Capt. Turens Yttringer, naar han Pag. 28 siger:

„At Enhver ønsker sig et Udkomme, hvoraf han kan leve, er en naturlig Følge af de menneskelige Fornødenheder; men ogsaa dette aldeles tilfældesat, er det ligesaa naturligt, at Enhver, der ikke ønsker at sove Livet hen, attraaer Beskæftigelse. Naar nu Officiererne,

„paa Grund af Statens Mangel paa Ene til at udruste Skibe, ikke uden med mange Aars Mellemrum, og efter at have naaet virkelig Capitains Rang kun eengang i deres hele øvrige Liv, kunne haabe at komme tilføes; naar deres hele Beskæftigelse i Land bestaaer i en Bøgt hver 2den, 3die eller 4de Uge, og den simple, vel nødvendige, men tillige kedsommelige Compagnie-Tjeneste, nu og da at sidde i den combinerede Ret, og nogle faa, snart udførte andre Pligter: hvad er da naturligere, end at see med en vis Begierlighed til Poster, der love og give dem langt flere, og især som Equipagemester, Takkelmester, Tøimester ic. endog meget nyttige Beskæftigelser.“

Der gives, i det som jeg har yttret i „en Sø-Officiers Tanker om Besparselser ved Marinen“ Intet som kan give Capt. Turen Anledning til at stille Equipagemesterposten paa Nyholm ved Siden af Tøimesteren og Takkelmesteren. Tøimesteren er og maa være en videnskabelig dannet og søkyndig Officier, ligesaavel som Fabrikmesteren, hvilken Capt. Turen derfor kunde taget med uden yderligere Overstridelse af Bestendighedsgrændsen. Til Takkelmester fordres en Officier, som forener Sømands-Duelighed med fuldstændig klar Kundskab ikke alene om de forskjellige Slags Skibes Reising og Takkelage, men og om den hele Organisation og stedfindende Forandringer i fremmede Mariner. Ingen af disse Egenstaber ere nødvendige til Opfyldelsen af de Pligter som paa-ligge Equipagemesteren paa Nyholm. Disse Pligter indskrænke sig, naar man giver behørig Fradrag af det som vedkommer de her nævnte Fagmænd, væsentligst til at besørge Forhalinger og Fortøininger af Skibene; Masters Indsættelse; Overhivning til Riøthaling, men ikke selve Riøthalingen; Ordningen af Siouer-væsenet og dets Arbeider, samt Skibenes Reenholdelse og Opluk-kelse for Udlustning. Disse ere lutter simple Ting, udenfor det Videnskabelige, og for det meste indenfor vedkommende Skipperes, Baadsmænds og Siouer-Underofficiers Praxis. Nyholms Equipagemesterpost kan selvfølgelig bestyres af enhver Officier, der med jævnt godt Overblik forener behørig Drift og Paapaselighed. Jeg har derfor blot nævnt Equipagemester-Stillingen ved Siden af

Indrullerings- og Commandantposter; men ingenlunde kunde jeg tillade mig at sætte den i Ligning med, eller blot nævne den ved Siden af Fabrikmester, Tøimester og Taffelmester; thi disse ere ikke Poster enhver Mand kan søge, der „ønsker sig et Udkomme, hvoraf han kan leve“, men hertil maa søges Mænd, der ere stikede til en heel Deel mere end „nyttige Beskæftigelser“.

Jeg kunde ikke forestille mig, at mine Ord skulde kunne blive saa aldeles misforstaaede, at de kunde give Anledning til en ringere Burdering af de vigtigste Fagmænds Poster ved Sø-Staten eller til Yttringer for hvilke Capt. Turen ikke kan vente andet end sin Stands Mishag. Men jeg finder mig imidlertid pligtig til yderligere at erklære, at min Mening var og er ligesom, at det er en beklagelig Ufuldkommenhed i Organisation, at Indrullerings-, Commandant- eller Equipagemester-Stillinger ere saa fordeeltige imod de til Activitet paa Søen bestemte Officiers, selv naar disse ere udcommanderede, at Sammenligningen, saavel med Hensyn til Indtægter som til Ugrements, maa give disse Anledning til at prise hine lykkelige i Stillinger, som de ellers ikke kunde misunde dem.

Der var en Periode, hvori Marinens Gavnlighed, i nuværende Form, blev angrebet. Denne Periode er maaskee ikke endt. Men Ingen har yttret Angreb paa Standen selv. I vort eget Archiv for Søvesenet var det os forbeholdt at læse, at naar man har opnaaet Capitains Rang, saa sover man Livet hen, og at det derfor er naturligt, at der sees med Begierlighed paa Equipagemester-Poster. Da jeg horer til disse sovende Officiere, kan jeg ikke andet end bemærke: at jeg ikke betvivler at jo den største Deel af os har sine Tanker henvendt paa det Fag der horer os til, Søen — ikke Holmene. Slig Følelse, „at vi hensee Livet“, og endnu langt mere, en offentlig Yttring af slig Følelse var umulig for en Krieger eller en Rothe; men de traadte heller ikke ind i Equipagemester-Posterne førend de som Skibschefer havde erhvervet sig en urokelig Agtelse i Marinen, en Agtelse, de selv følte og viste i Ord og Gierning mod den duelige farende

Officier. At Bestræbelse efter Udkomme kan friste til at søge saadanne Stillinger, maa Enhver indrømme; men beklageligt for Marinen vilde det være, om denne Bestræbelse skulde friste duelige Officiere til at stræbe efter at trække sig tilbage fra den mindre lønnede Sømands-Activitet.

Førend jeg ender, er det en Pligt for mig at bemærke: at De feiler høiligen ved at ytre, at jeg i min foregaaende Meddelelse gjør en Undskyldning for de eksisterende Embedsmænd ved Holmene, hvilken De for Deres Person frabeder Dem. Jeg forsikrer Dem, at det er mig uvitterligt at jeg under Affattelsen af mine foregaaende Bemærkninger har tænkt paa nogen Person, men paa bestaaende Indretninger. De maa erkiende, at det maatte være umuligt for en Officier med nogenledes militair Tact, at betragte en Equipagemesterpost, med Hensyn til hans Magt, for andet end den som en Næstcommanderende har i et større Skib, med den Forfiel, at Equipagemesteren aldrig kan træde op som Chef, thi Over-Equipagemesteren er i Regelen aldrig fraværende, og i Virkeligheden saare sjelden i Arbejdstiden.

Equipagemesteren handler altsaa stedse ifølge de Ordres han daglig modtager, eller efter de bestaaende Bestemmelser. Han har ikke Tilladelse til at give en Times Frihed til nogen Mand, thi Arbejdstiden er Marinens; ikke Tilladelse til at give en Spaan bort, thi den tilhører Marinen eller den samlede Haandværksstof. Deres Yttringer, eller Oplysninger, ere i Følge denne min Anskuelse modtagne som en afvigende Mening af en Officier, men ikke af en Equipagemester, der maa betragtes som ustyldig baade i Godt og Ondt, med Undtagelse af den Tone der bliver fremherskende, ved den mere eller mindre humane Maade paa hvilken han udfører sin Chefs Ordre.

Juni 1810.

M. Lütken,
Command. Capt.

Sneedorffs Taler.

(Det var — som alle hans nulevende Elever ville mindes — Sneedorffs Skik, for Cadetterne gik ombord paa Cadetsskibet til de to aarlige Dvæstestogter, at holde en Tale til dem, hvori han ialmindelighed udviklede Sødisciplinernes Vigtighed, opmuntrede til Flid og Iver paa det forestaaende Togt, og tillige benyttede Leiligheden til at indføre saadanne Bink og Advarslar, som Academiets sidstforløbne Historie maatte give særdeles Anledning til. Den hele Samling af disse Taler, lige fra 1787 og til det sidste Aar af hans Liv, ere vi, ved Sønnens, Hr. Capitain Sneedorffs Venkabs, komne i Besiddelse af. Flere af dem have et vedvarende Værd, som visse-ligen gjøre dem fortiente til at opbevares for Efterlægten; andre indeholde interessante Bidrag til Søcadetacademiets Historie; nogle, derimod, ere i Hovedsagen Gientagelser af det tidligere Sagte — nødvendige Repetitioner i Opdragerens sig selv repeterende Embeds-cyclus. At besørge en særskilt Udgave af dem er derfor forekommet os mindre hensigtsvarende, og vi have troet at imødekomme vore Læseres Pnske, ved at beslutte os til jevnlig i Fremtiden at optage en eller flere af dem i vore Hæfter. Ved Enkelte ville vi da finde det passende at udelade saadanne Indledninger og almindelige Betragtninger, som allerede i andre tidligere, stundom ganske med de samme Ord, ere givne; ligeledes ville vi ikke strengt binde os til den chronologiske Følge af dem. Her meddele vi altsaa et Fragment af den for 1789 og hele den for det første Togt i 1804, der er mærkelig som berørende den bekendte Insubordinations-Scene imod Cadetofficieren Lieutenant Vagger.)

1789.

.... Dette er Veien, M. Hrr., De skulle gaae for at erhverve Dem Kundskab. Men ligesom Kundskab var det Første, var Commando det Andet, jeg anbefalede Dem at lægge Bind paa: den sikke, rolige, virksomme Commando, der er en af de vigtigste Egenkaber for en Sø-Officier. Naturen kan vel have givet En mere Talent hertil end en Anden; men det er ikke det stærke Bryst, eller det mandige Væsen alene, der udgjør Com-

mando; det er snarere de roligen samlede Tanker, det tydelige Begreb om hvad man har at gjøre, og den noie Agtpaagivenhed at hvad man befaler ogsaa bliver udført. Dette, vil De sole, M. Hrr. staaer i Enhvers Magt, og naar De bestræbe Dem herfor, vil overdreven Undseelse, der altid har sin Grund i Usikkerhed om at man er sit Arbejde mægtig, ikke saa let være Dem til Hinder; den vil ved Vanen omsider veent forgaae; og det er et af Deres store Prærogativer, M. Hrr., fremfor unge Mennesker af andre Stænder, at De tidligen lære at spille Mandens Rolle, tidligen betroes det vigtige Hverv, at commandere ikke alene den stolteste Maskine, Mennesket har opfundet, men endog et anseligt Antal Mennesker, der baade skulle styres med Kundskab og befales med Alvor.

Det Tredie, jeg anbefalede Dem, var Utrættelighed. Sø-Officieren har ingen Rastdag, ingen Time, om hvilken han forud kan bestemme, den vil jeg hvile i: Stormen og Fienderne have ingen bestemt Tid, paa hvilken de komme; han maa derfor altid være paa rede Haand. Men Dem, M. Hrr., i Deres nærværende Stilling anbefaler jeg denne Utrættelighed, ikke alene i at være aarvaagne og hurtige til at søge Deres Post, active og dristige i at udføre hvad Dem bliver paalagt eller befalet, men særdeles deri, at de til alle Tider og ved alle Leiligheder ere uførtroede i at indsamle alle de Kundskaber De kunne erhverve Dem, og vedholdende i at gientage dem.

Endelig er Subordinationen, denne en Militairs første, ypperste, allernødvendigste Dyd, den jeg, med al den Overtalelse jeg kan samle, maa formane Dem til, og med al den Strengthed den fordrer maa holde over. Foruden Officiererne og Deres Quartierchefer og Underofficiererne, som De skulle vise den imod, og hvem jeg ikke tvivler paa De ere vant til at omgaaes med den tilbørlige saavel indvortes som udvortes Uresfrygt — foruden denne Jagttagelse af Subordinationen opefter, maa jeg især foresille Dem, hvor nødvendigt det er, at De omgaaes Deres Underhavende, saavel Matroserne som disse Underofficierer, med Al-

vorlighed og altid holde dem paa behørig Distance, baade i og udenfor Commando. Den, der engang har giort sin Undermand til sin Eigemand, har tabt sin Ret til siden at befale ham. Den, der engang har fornærmet sin Undermand, giver ham Ret til at fornærme sig; og hvor gruelig er ikke saadan en Fornærmelse for hvem der tænker høit. Det er derfor ikke alene Alvorlighed, men det er Høflighed, med hvilken de som ere under os skulle behandles. Og Dem, M. Hrr.! hvis Ungdom endnu ikke tillader Dem at holde den sande afmaalte Middelvei imellem Spøg og Familiaritet, Dem raader jeg, aldrig at spøge med Mandskabet, aldrig at blande sig med dem, uden hvor De skulle befale dem.

Jeg troer saaledes, M. Hrr., at have fremstillet Dem de vigtigste Ting, De have at iagttage. O! hvor vilde jeg være lykkelig, om min Tale maatte have virket paa Dem — om jeg kunde smigre mig med at have tændt i Deres Sjæle det alvorlige Forsæt at arbeide sig frem i Kundskab, stræbe efter Commando og see den fra sin rette Side, hårde og øve Dem i Utrættelighed, og practisere saavel som holde over den strenge, sande militaire Subordination. Min Glæde skulde da ved Enden af Tøgtet være stor og Deres Recommendationer skulde vidne derom.

1804 — 1ste Tøgt.

M. Hrr.! Man besylder vor Tids Ungdom for Mangel paa Agtelse imod de Ældre, og denne Klage har Rimeligheden for sig.

Forsfædrene opdrage deres Børn strengere, lod dem lære mindre, men gaae frem, næsten uden Veiledning, ad Erfaringens langsomme, men sikke Vej.

Derved blev en større Afstand imellem Manden og Drengen. Ved streng Myndighed forstørrede hiin den store Afstand, Naturen har sat imellem Begge; denne, hvis Kundskab var ringe og hvis Erfaring endnu ringere, saae op til Manden som til et høiere Væsen, han ikke alene agtede, men frygtede.

Underledes maa naturligviis Forholdet være i vore Dage,

da Drengen fra sin spædste Alder ikke alene møder Forældrenes ommeſte Pleie, men endog ved Lærere, Samtaler og Bøger indſtiærpes ſittigen og tydeligen de Sandheder, ſom ere udſprungne af meer end een Mandſalders Erfaringer; da han tidligt, og længe før han er iſtand til at handle, gjøres bekiendt med de Regler, ved hvilke han undgaaer Feiltrin og Forſinkelſer i ſin Fremgang paa hans Livsbane; da han ſeer Faderen anvende ſin yderſte Skiær, opoffre ſine kiæreſte Fornoielſer, for at gjøre hans Opdragelſe ſaa fuldkommen ſom mulig.

Hvor let, for den ſaaledes blidt i alſkens Kundſkaber oplærte Ungling, at overſee den ſtore Afſtand, der ligefuldt er imellem ham og Manden; hvor let confunderer han det at vide med det at handle. Drengen kan ved omhyggelig Opdragelſe bringes til at vide ſikkert; men kun Manden, kun den modne, den erfarne Mand kan handle ſikkert og med Kraft.

Bliwer den nærværende Ungdom da ikke levende og idelig overbeviſt og erindret om den uoverſtigelige Afſtand, der er imellem dem og Mændene, hvilken ikkun Aarene og Erfarenheden kunne jevne — bliwer det dem ikke tydeligt, at alle de nokſaa mange og nokſaa ſikre Kundſkaber, man kan have meddeelt dem, ingenlunde kunne gjøre dem til Mænd, men alene gjøre dem dygtige til, naar engang deres Tid kommer, at blive fuldkomnere end deres Forgængere vare — o! ſaa er det høiſt naturligt, iſær naar de ſtundom træffe Mænd der ei i deres Ungdom have lært ſaameget ſom de, eller have glemt det ſom de nu dagligen repetere, at Ungdommen, hvor det giælder om at ſnakke om Tingene og ikke om at udføre, handle, bruge Conduite og Kraft — at den ſvage, forſængelige Ungdom troer at kunne ſtundom maale ſig med Manddommen, og ſaaledes forføres til den Mangel paa Agtelſe for de Eldre, over hvilken vor Tid fører Klage.

Hvor der er militairiſt Disciplin er det ikke ſaa let at oydage, om denne Mangel finder Sted eller ikke. Subordinationens ſtrange, ueſtergivelige Former gjøre, at den udvortes Erbødighed hos Unglingen altid hylder Mændene.

Vil man da der spørge; ville vi f. Ex. adspørge os selv: om Ungdommen i dette Corps ogsaa er smittet af denne vore Dages Sygdom? O! da maae vi ikke bedrage os selv med en hastig Friindelse, fordi vi finde, at de i den daglige Orden stienke Lærere og Foresatte fuldkommen Ærbødighed, ubetinget Lydighed og forekommende Opmærksomhed. Dette Alt er mere et Resultat af den Disciplin, de staae under, end egentlig fri Handling.

Nei, vi skulle efterspore Dem enten i Deres daglige Liv, hvor De leve med Mænd, De ikke militairist staae under, eller og vi skulle lægge Mærke til Dem ved disse sieblikkelige Handlinger, hvor De i Heden, uden at faae Tid til Overlæg, blotte sig for os.

M. Hrr.! Det har været tungt for mig, der har ofret 18 af mine bedste Aar paa at opdrage de kongelige Söcaderter, at maatte tilstaae mig selv, at efter hvilken af disse tvende Maader jeg end dömte Dem, har jeg fundet Dem fuldkommen smittede af denne vore Dages Mangel paa Ærbødighed for de Eldre. Enten jeg seer hen til den uverdige Maade paa hvilken Nogle i min Fraværelse behandlede en agtbar Lærer, hvis Hiertes overvattes Godhed ikke tillod ham at begiære Dem nedslaaede med Militairdisciplinens forsærdelige Sværd — eller jeg seer hen til den utrolige Forglemmelse af Subordinationen, ved hvilken en Deel af Dem, og her desværre endog af de Eldre iblandt Dem, paasatte Corpsen, i et Dieblisks Ruus, en Plet saa stor, at Fædre- nelandet blev opmærksom paa den, og at der horer en Række af Aar til at afsifte den — O! hvilken af disse jeg henseer til, maa jeg sørgeligen tilstaae, at uagtet jeg føler mig omgivet og understøttet af Mænd, hvis Kundskaber, Talenter og Exempel sætter dem høit blandt Fædrelandets Mænd, har dog en Deel af de kongelige Söcaderter ikke havt klarere Begreb om hvad de skyldte Alderen, end at de fuldkommen maa sættes i Klasse med den Ungdom, over hvilken vor Tid fører Klage.

Ja, maa jeg ikke til min Græmmelse erfare, at det uvisse Rygte omsniger sig, at ved en af de offentlige Forlystelser en forklædt Person har viist sig, tydelig sigtende til 2den Aprils Glands

og Scenerne paa Söcaderacademiet, med den Paastrift paa sin Søkrigerdragt: Vundet Hæder — tabt Besejdedhed.

Danske Ynglinge! I som engang skulle betroes det aldrig besmittede Dannebrog; I som skulle engang indgaae i den Forsamling af Mænd, hvis Ærehed i Sæder og hvis Besejdedhed, lige saameget som Kundskab og Tapperhed, gjorde Standen fremfor nogen anden til den danske Nations Lyst — O! føler, føler dybt hvad I have været paa Veien til at forspilde. Skiuler ikke for Eder selv, at I ere ringere i denne stolte Nations Dine, end I vare det før; at I have fortient det, og at det kun er ved sand Besejdedhed, sand Subordination, sand Respect for Alder og Erfarenhed, i hvilken Stand I møde Manden, at I atter kunne hæves til den udmærkede Plads i Nationens Yndest, I for nøde.

O! maatte jeg være saa lykkelig, at den inderlige Fortrydelse, jeg dengang saa hos dem der havde frimlet den 18de October, understøttet af det lysende Exempel, de Eldre gave, som modigen stode imod den brusende Strøm, fraraadte, og ikke vare at formaae til at deeltage i en Handling, over hvilken evig Forglemmelse hvile — maatte altid staae malet med Ildstrift for Eders Siæle! Da skulde ikke alene, hvad jeg anseer for afgjort, Eders Adfærd imod Eders Foresatte for Fremtiden være fuldkommen som den bør; men I skulde endog vide at respectere Naturens Rangforordning i enhver Stand. Alder og Erfarenhed skulde da møde Ærbødighed af de kongelige Söcaderter, hvor de fandtes, og jeg skulde have den stolte Glæde, snart at see Eder være Nationens Yndlinge igjen.

Og jeg haaber det. Jeg ventter, at som jeg dengang saa Eders Hiertes inderlig vorte, inderlig rystede ved Bevidstheden om Eders Feiltrin; saaledes vil jeg fra dette Togs Begyndelse see Eder heelt opmærksomme og ivrige for at vise til det Yderste Subordinationens mindste Former. Ingen Skidseløshed, ingen Glemfomhed, ingen Mangel paa Opmærksomhed skal heri gjøre Afbræk. Ingen Cadet vil første Gang paa Dagen see en Officier ombord af hvilkensomhelst Stet, uden med blottet Hoved at

giøre ham sin Morgenhilsen. Ingen Cadet vil nærme sig til, eller blive tiltalt af hvilken som helst Officier uden samme Ærbødighedstegn. Enhver vil i sin Leeg, eller endog i sin Tjeneste, med Forsigtighed undgaae, paa nogen Maade at incommodere disse sine Superieurer, og skulde det uagtet al Omhyggelighed skee, da med Inderlighed og Ærbødighed giøre ham strax sin hiertelige Undskyldning — og vogte sig derpaa dobbelt.

Ja, elskeligste unge Venner, dette er mit Haab, min Fortrosthing til Eders levende Erkiendelse af hvad der er hændet afvigte Vinter, af hvad der aldrig, aldrig vil overgaae Escadetterne mere. Denne Fortrosthing er saa fast hos mig, saaledes meer end Haab — Visshed — at jeg har anseet dette for et pænseligt Dieblit at give Eskibets Officierer Ordre til at behandle Eder strengeligen for Estertiden, lige saa strengt som om I vare Mænd.

For at I kunne forstaae dette klart, vil jeg oplyse:

Fra det Dieblit, Ynglingen indgaaer blandt Sø-Statens Officierer som Mand, ophører hans Opdragelse: Han faaer ingen mere; det kan ikke engang passe sig at han faaer nogen anden, end den, Modgang, vor Læremester indtil Graven, giver ham. Han skal altsaa ikke dannes meer — han skal bruges. Han er leveret Superieurerne, hvor og i hvad Tjeneste det giælder, som brugbar; som saadan have de Ret til at ansee ham, fordræ af ham, bruge ham; og hvergang han meer eller mindre svigter dette Brugbarheds Skudsmaal, da er det hverken Superieurens Kald eller Leilighed at staae frem som Cadetofficier for at hjælpe og staaende føre ham paa rette Veie. Nei, han overgiver ham da til Mændenes Læremester — Livets Modgang — og lader ham, ved Taushed, Mine, Trettesættelse, eller det der efter Omstændighederne maatte fordræ mere, bøde fordi han be fandtes et Redskab, der ikke svarede til sit Stempel. Dette var ikke alene vor Sø-Stats Skik fra umindelige Tider, men det er Retfærdighed, og det er den eneste værdige Maade at behandle Mænd, endog naar de ere fellende.

Og saaledes vil, især de Eldre af Eder, der betroes Offi-

ciersforretning paa Bagterne, fra denne Dag af blive behandlede af de Eskibsofficierer, under hvilke de staae. De ville betragte Eder som overleverede dem til at bruge, som dygtige dertil, og de ville hvergang Skidesløshed, Glemsomhed, Mangel paa Nærvarsørelse, Kraft eller Activitet viser dem, at de ere bedragne, ingenlunde give dem af med at være Cadetofficierer, men overlevere Eder til den Modgang, Naturen af Tjenesten anviste Eder, om I vare Mænd. Dette har jeg ønsket; dette have de lovet mig.

Nytter da, ædlest unge Venner, den sionne Leilighed, I ved Regjeringens Forsorg har faaet, paa den ene Side, ved praktisk Dvæle og militair Disciplin, under strenge Superieurer at forberede Eder til, at prove hvorvidt I kunne være Mænd; paa den anden, at have Eders Venner og Opdragere med Eder, hos hvem I kunne hente Raad og Veiledning i det I mangle, som idelig giøre sig det til Pligt at undervise og danne Eder, og ad-vare Eder imod Eders Ungdoms Svagheder og Feil.

Nytter denne sionne uigienkaldelige Leilighed! da ville I sikkert ikke alene formindste Eders Modgang i Tjenesten, naar I engang blive Mænd; men I ville gaae med hastigere og sikkerere Skridt imod det stolte Maal, der vinker Eder.

Blandinger.

Folkemængden og Militsern i de nordamerikanske Stater i 1830.

Efter den i 1830 optagne Censur var Folkemængden og Militsern i de forskjellige Stater som følger.

Maine: 399,955 Siæle, deraf 42,468 Militser; Ny Hampshire 269,328, med 29000; Vermont 280,652, med 25,581; Massachusetts 610,408, med 44,911; Rhode-Island 97,199, med 1377; Connecticut 297,665, med 23,826; Ny-York 2,174,517,

med 192,083; Ny Jersey 320,823, med 39,171; Pennsylvania 1,348,233, med 204,199; Delaware 76,748, med 9229; Maryland 447,040, med 46,899; Virginia 1,211,405, med 101,611; North-Carolina 737,987, med 64,415; Syd-Carolina 581,185, med 51,112; Georgia 516,823, med 48,461; Alabama 309,527, med 14,892; Missisippi 136,621, med 13,724; Louisiana 215,739, med 14,808; Tennessee 681,904, med 60,982; Kentucky 687,917, med 71,483; Ohio 937,903, med 146,428; Indiana 343,031, med 53,913; Illinois 157,455, med 27,386; Missouri 140,445, med 6170; Michigan 31,639, med 5476; Arkansas 30,388, med 2028; Columbia 39,834, med 1249; Florida 34,730, med 827.

Herester udgiøre de forenede Staters samlede Folkemængde 13,117,101 Siæle, hvoraf 1,344,609 ere værbare.

At affire en Høkfjolle i Søen.

(Naut. Mag., August 1839.)

Paa Nøkken af hver af Jollebommene have man en Jernskildpadde, stor nok til $3\frac{1}{2}$ eller 4 To. Loug. I Ringbolte for og agter i Baaden indspledes om en Kous et Stykke Loug, af ovennævnte Førlighed og saa langt som fra Jollebommene og ned til Vandet. Naar Jollen opheises i Tallierne, stikres disse Affiringstouge i Skildpadderne og fastgjøres indenbords. Tallerne udhugges nu og Baaden hænger klar til øiebliklig Affiring. Skal Baaden hurtig affires, springe Folkene i den, Brogen aflastes og to Mand indenbords fire den af i Affiringstougene, som kastes løs, naar Baaden er nær ved Vandet, de udstikre sig selv og Baaden er klar af Skibet. Dette er upaatvilelig den hurtigste Maade at faae et Fartoi i Vandet paa, og lod sig ogsaa anvende ved Sidesartøier, der i saa Tilfælde aldrig borde hænge med Tallierne paa eller ihugne.

Officielle Deel.

III.

Dødsfald.

Den 20de Juni: Vice-Admiral Peter Casper Wessel Brown, Commandeur af Dannebrog og Dannebrogsmænd, født d. 16de Marts 1757 i Norge. Paa Modresiden nedstammede han fra Tordensfiold, af hvem han eiede et Portrait, malet i dennes levende Liv, og Heltens egne Pistoler. Disse interessante Arvestykker fra vort Fædrelands udsødelige Helt skulle nu, efter Forlydende, paa allerunderdanigst Bøn være modtagne af Hs. Majestæt Kongen i Arv og Eie.

Den hæderlige Olding, hvis Død vi her berette, hørte til de stille Charakterer, der „vandre saa fordringsfri, saa sagtmodig, saa kiærlig, sin Veie saa stille hen, sig selv stedse liig, tro i sin Pligts Opfyldelse“. I sine yngre Aar færdedes han, i Marinens livsfuldeste Virksomhedsperiode, idelig paa Søen. Med Fregatten Bornholm, paa dens farefulde og moisommelige Tojt i Aaret 1781, var han Trediecommanderende og førte under Opholdet i Irland, efter Chefens Død og i Næstcommanderendes Fraværelse og Sygdom, Commandoen, som han overhovedet var den eneste Officier, der gik fri for den ondartede Sygdom der udbrød iblandt Besætningen, som Følge af de udstandne Strabadser. I 1789 var han Chef af Stykprammen Lindormen, under den til Demonstration imod Sverrig udlagte Flaade. I 1796 commanderede han Briggen Glommen, med hvilken han størstedelen af Aaret havde Station under Norge, for at beskytte Skibsfarten imod de frigsørende Magters Krydsere. 1797 commanderede han Fregatten St. Thomas som Vagtskib i Sundet. I Aarene 1798 og 99 havde han med Fregatten Freia Station i Vestindien. I 1801 var han Chef af Fregatten Iris, som under Slaget paa Rheden hørte til Admiral Billes seilbare Division, der, som bekiendt, ikke kom til at tage activ Deel i Begivenhederne. Om Efteraaret udgik han til Vestindien, medbringende Generalgouverneur Walterstorff, som modtog de af Englænderne atter overlevere- rede Der. Paa denne Station forblev Iris til midt i det fol-

gende Nar, og ved Afsløsningen modtog Brown, fra Handelsstanden paa St. Thomas, et Service Soltoei, som Beviis paa Agtelse og Erkiendtlighed for — som den ledsagende Skrivelse udtrykker det — „hans uegennyttige Redebenhed til, og virksomme Iver, Mildhed og Standhaftighed i, at haandhæve sit Flags Neutralitet.“ I Evolutionsestaden 1805 commanderede Brown Briggen Sama paa det første Døvelsestogt under Admiral D. Lütken. Under den i 1807 udbrudte Krig var han, ved sin Alder og Stilling i Staten, ligesom saa mange andre af hans Jevnlige, udelukket fra en Activitet, der, under de daværende Omstændigheder og med de Fartøier Marinen var reduceret til, for største Dele tilfaldt Statens yngre Glasfer; dog var han i denne Tid, om vi ikke feile, i flere paafølgende Aar Meddommer med Cadetfibet. I Aaret 1825 fik han Commandoen af 1ste Division Esfolk, hvilken han Aaret derpaa fratraadte ved sit Avancement til Contre-Admiral. I Juli 1834 udtraadte han af Statens Detail med Pension og Vice-Admirals Charakter.

Indtil sin Død bevarede Brown en varm Kiærlighed og Interesse for den Stand, han havde viet sit Liv og til hvilken han havde skienket sin eneste Søn, den for sin Rasshed og sin aabne og ædle Charakter af alle Kammerater afholdte Premierlieutenant Peter Wessel Brown, der døde i sit 30 Aars Alder, paa en Reise til Vestindien. Mild og sagtmodig af Charakter, besad han Fasthed og Standhaftighed hvor det gieldt Pligten imod Konge og Fædreland, gieldt at vise Ridkierhed for Tienesten og for sin egen Ære. Et Træk, der karakteriserer ham som saadan, ville vi her anføre for dem der kun i ham have kiendt den blide stille Olding: Som ung Officier fik han af en opfarende og barst Superieur, under hvem han i Landtjenesten var ansat, en ufortient og overilet Jrettesættelse. Dagen derpaa var denne Superieur bleven overtydet om sin Overilelse og lod sig forstaae dermed paa en i hans Maaneer forsonende og efter hans — men ikke Browns — Tanker fyldestgjørende Maade. Capitain-Lieutenant Brown svarede med Mildhed og ærbødig Fasthed, at det glædede ham at

vide Bildfarelsen opklaret; men overrakte paa samme Tid sin Ansøgning om at blive afløst fra sin Post; og Intet formaade at rokke ham fra den tagne Beslutning, skiondt han derved frasagde sig de med Posten forbundne og for hans oeconomiske Omstændigheder vigtige Fordele.

Avancement, Ansættelse, Udcmando ic.

Under 2den April ere Premier-Lieutenanterne Krenchel og Steenbach, samt Second-Lieutenanterne Bruun, G. P. Schønheyder og A. K. Hedemann beordrede til subalterne Officierer paa Briggen St. Croix.

S. D. er Capit. S. Tuxen udnævnt til Medlem af en Commission til at undersøge Usferod Klædefabrik.

9de April er Capit.-Lieutn. Langemærck commanderet som Meddommer paa Cadetfibet; Capit.-Lieutn. J. A. Meyer som subalterne Officier; Capit.-Lieutn. Prøssilius samt Pr.-Lieutr. Ipsen og Marstrand til Lærere med samme Skib.

11te April ere Cadet-Underoff. Jensen og C. V. Schønheyder udnævnte til Second-Lieutenanter.

13de April ere Commandeur C. Wulff, Capitain S. A. Paludan og Capit.-Lieut. Michelsen beordrede til Medlemmer af den til Undersøgelse over Sø-Statens Seildugsfabrik nedsatte Commission.

21de April er det allernaadigst tilladt Capit.-Lieut. Schneider at anlægge og bære Decorationen som Ridder af Isabella den Catholskes americanste Orden.

25de April er Pr.-Lieut. Marstrand ansat som mathematisk Lærer ved Søcadet-Corpsset fra 1ste Mai d. A. istedetfor Pr.-Lieut. O. Suenson.

S. D. er Pr.-Lieut. E. Suenson beordret til at føre det kongelige Dampskib Kiel, naar det iaar bruges.

S. D. er Overkanoneer Ordrep beordret til paa 2 Aar at besørge Copiistforretningerne ved Commandantkabet i Nyboder, samt Inspecteurforretningerne ved Pigestolen i Klerkegaden.

27de April er Sold- og Consumtions-Inspecteuren i Svendborg, Capit.-Lieut. Dichmann, bevilget en ny Afsted af Marinene som Capitain.

Med Cadetcorvetten Flora er commanderet Cand. Chir. Thornam som Overstibschirurg og L. Jones som Proviantregnskabsfører, og med Briggen St. Croix er Cand. Chir. & Med. Brydegaard udnævnt som Skibschirurg og L. Blankensteiner som Proviantregnskabsfører.

4de Mai er beordret med Dymaalingsfornerten Pilen: Capit.-Lieut. Secher som Chef og Pr.-Lieut. C. Krieger og Sec.-Lieut. O. W. Skibsted som Subalterne.

16de Mai er Copiist i Holmens Sommercontoir Jørgen Mørck meddelt Afsted.

18de Mai er Vice-Admiral Johansen benaadet med Storkors af Dannebrog og Capitain S. Tuxen med Dannebrogordenens Solvørs; ligeledes er General-Adjutant og Commandeur P. Wulff allernaadigst udnævnt til Kammerherre.

22de Mai er Hs. Kongl. S. Kronprindsen naadigst tilslagt Vice-Admirals Charakter.

23de Mai Capit.-Lieut. Kruse allernaadigst meddeelt Afsted fra sin Post som Pladscommandant paa Kyholm og Capit.-Lieut. Schumacher ansat i denne Post, hvorhos han udtræder af Marinens Detail.

29de Mai er Pr.-Lieut. L. van Doekum commanderet til at forrette Adjutant-Tjeneste hos General-Gouverneuren over de danske vestindiske Der i 3 Aar; hvornæst han er udnævnt til Capit.-Lieut. og sat à la suite. Endvidere er Pr.-Lieut. Krenschel avanceret til Capit.-Lieut. og Sec.-Lieutr. O. Lütken og P. Smidth til Pr.-Lieutenanter, Alle med Sage.

15de Juni er Sec.-Lieut. S. Lund beordret til Corvetten Diana istedetfor Pr.-Lieut. O. Lütken, der er permitteret i Rosfardifart.

22de Juni er stæet følgende Udnævnelser: til Contre-Admiraler: Commandeurerne P. Wulff og A. Krieger; til

Commandeurer: Commandeur-Capitainerne C. Lütken, Seidelin og M. Lütken; til Commandeur-Capitainer: Capitainerne Thomsen, J. Seidelin og Wilkens; til Capitainer: Capit.-Lieutr. Holsteen, Graah, Mourier, Schneider og C. Ellbrecht; til Capitain-Lieutenanter: Pr.-Lieutr. Penick, Normann, Aschlund, L. Baron Dirckinck Holmsfeld og Irmingier; til Premier-Lieutenanter: Sec.-Lieutr. Møller, Wilkens, Schierbeck, Bielle og Schulz.

25de Juni ere Krigsraaderne P. Børgesen, Bloch, Drastkau og Wibe udnævnte til virkelige Krigsraader; Krigsassesfor Lskildsen til Overauditeur; Krigsassesforerne Krogh, Leschly, Jegedahl og Hassert til Overkrigscommissairer; Veiermester Seerup og Talskriver Lindorff til Krigsraader; Secretair J. N. Suenson til virkelig Krigsassesfor; Fuldmægtigerne Harboe, Seerup, Møller og Lind til Krigsassesforer, og Copisterne Bonderop og Lassen til Krigs-Cancellie-Secretairer.

S. D. er Høibaaidsmand Ulrich, af Matros-Corpsset, ansat som Havnesfoged i Frederikshavn.

26de Juni Contoircheferne L. Stiernholm og S. Zerløv udnævnte til virkelige Krigsraader.

Kongelige Resolutioner og Collegii-Rescripter 2c.

24de Marts. At Assistenthuset maa, ved Siden af de almindelige Udlaan, der kunne henstaae i eet Aar, indtil videre udlaaene Summer af 50 Rbd. og derover paa 3 Maaneder, naar Laantageren ønsker det, for at Assistenthuusforvalteren derved kan blive sat istand til, uden Risiko at udlaaene større Beløber paa de Panter, der ved lang Henliggen kunne tabe i Værdi eller bedærvos.

7de April. Placat angaaende Forandringer i Betalingen for Lotsningen imellem Roeskilde og Frederiksfund, samt om Lotsbetalingen i Almindelighed for Skibe og Fartøier, hvis Brede udenbords overstiger en Trediedeel af deres Længde.

27de April og 24de i foregaaende Maaned er allernaadigst tilladt, at Officiererne af Sø-Staten maae i daglig Tjeneste bære blaa Klædes Frakke med Ankerknapper og Epauletter, blaa Klædes Vest med Ankerknapper, blaa Hue med et smalt Guldbaand, hvide Sommerbeenklæder og et kort Sidevaaben (Dolk), og ombord er det, med de Undtagelser, som Skibets Chef nærmere bestemmer, ogsaa tilladt at bære blaa Troie med Ankerknapper og Epauletter. Til Bagtjeneste i Land, undtagen ved de Leiligheder, hvor det anderledes bestemmes, tillades det at bære den nævnte Frakke, dog ikke Hue eller Dolk, men trekantet Hat og langt Sidevaaben. I combinerede Ret, ved Paraderinger og i al ikke daglig Tjeneste bæres, som hidtil, den reglementerede og befalede Uniform.

Ligeledes skulle en galla Stabsofficiererne bære hvide Pantalons i Støvlerne, disse rundt afskaarne under Knæet, og de subalterne Officierer hvide Lærreds eller Rippers lange vide Beenklæder. Og endelig, at der til Sidevaaben reglementeres Sabel efter approberet Tegning, som Officiererne skulle anlægge efterhaanden som Enhver af dem især anstaafe Ny.

21de Mai er det tilladt de hjemmeværende subalterne Officierer at laane Dæksbaaden Helsingør, for dermed at foretage Seileøvelser i Farvandet imellem Nallehovedet og Moen.

26de Juni. Kongeligt Rescript, at Divisionernes Mandstab skal udbetales i Gratification i Anledning af Ds. Ms. Kroning, hver Underofficier 2 Rbd. og hver simpel Mand 1 Rbd. istedetfor den ældre Skik, offentlig at uddele Epise- og Drillevarer.

Trykfeil i Artiklen „Gammelholms Fraslytning“.

Pag. 304, Lin. 17 f. o. derhos, læs: derfor.

— 321, — 8 f. n. af Commissionen angivne Plads, læs: af Commissionen af 1831 angivne Plads.

XVII. 1122.

XIII/30

ARCHIV

for

SÖVÆSENET.

Udgivet af

H. B. DAHLERUP,

Commandeur-Capitain i Søetaten og Rid. af Dbg.

N° 48.

KJØBENHAVN.

Trykt hos H. G. Brill.

1840.

Indhold

af 12te Bindets 4de Hefte.

	Pag.
Captain Allens Rejse opad Dvorraskloben med Lander . . .	369.
Det Vilskeste Journalsystem. Af Udg.	388.
Forsforslag i England til at forebygge Alpthe med Dampskibe . . .	394.
Vor den 18pd. Caliber hos os vige for den 30pd. paa Øverste- Batterie? Af Udg.	416.
Islandets Beboere	428.
Tourprincipet for de ordinaire Udcommandoer og Anciennitets- avancementet. Af Udg.	450.
Sneedorffs Taler	478.
Bemærkninger til Hr. Com. M. Lütkens Svar i forrige Hæfte ic., af Capt. S. Turen	485.
Efterretninger for Sefarende;	
Fyr paa Buen Ayre i Vestindien	492.
Lark-Rod i Honduras-Bugten	—
Mærker for Østerlobet indtil Plymouth Sound	—
Høstevarde Fyr, paa Bergens Leed	493.
Indseiling om Ratten til Langøfund	—
Fyrskib paa „Leman and Ower” Grund i Nordsoen	494.
Sømærke paa „Wolf” i Canalen	—
Litteratur.	
I. Appendix to Captain Rohdes Universal Sig- nals &c.	—
II. Schemata til Ietsfættelig Vejledning i Naviga- tionen ic., af Capit. J. A. Paludan, Rd. af Dvg.	498.
Officielle Deel.	
Dødsfald	41.
Avancement, Udcommando ic.	—
Kongelige Resolutioner og Collegii-Rescripter	43.

Capt. Allens Reise op ad Qvorra- Floden med Lander.

(Un. Serv. Journ., Juli 1839.)

Opriindelsen til min Andeel i denne uheldige Expedition, som skyldtes Dhr. Landers gunstige Beretning om Landets store Overflodighed af Elfenbeen o. s. v. samt Indbyggernes Tilboielighed til at drive Handel, var følgende: Ved det første Rygte om Tilberedelser til Expeditionen, fandt Capitain Beaufort, der staaer i Spidsen for det hydrographiske Departement, at det vilde være gavnligt for Videnskaberne, om en Officier ledsagede Expeditionen, alene i videnskabeligt Diemeed, og han gjorde mig den Ære at anbefale mig til denne Ansættelse. Jeg erholdt da Ordre, at optage Kaart over Floden, saavidt som det var mig muligt med de indstrænkede Midler og ganske uden Bistand af Andre.

Vor Reise ud var lang og uden Mærkværdigheder. Vi ankom til Mundingen af Floden d. 20de October 1832, da den aarlige Oversvømmelse begyndte at ophøre, hvilket dyrkøbt Erfaring senere lærte os var den Tid da man bør forlade den, og vi følte Virkningerne af dette rædsomme Climat lige strax, idet Hr. Harris, Capitainen paa det ene Dampstib, og 2 Matroser faldt som Offere for den Feber, der siden saa frygteligen formindskede vort Selskab.

Vi bleve meget snart bekiendte med de sorte Potentater, der herskede over det omliggende sumpige Landskab, og som alle tiltage sig Titel af Konge. Der var den gamle Kong „Fourday“ (Fierdedags) med hans tre Sønner: Kong „Jacket“, Kong „Gun“ og Kong „Boy“ (Troie, Gevær og Dreng). Den sidste af disse havde allerede erhvervet sig et Navn, ved at have købt Bredrene Lander, som man vil erindre sig vare fangne af Ibu Folket paa Reisen ned ad Floden. Vi fandt ham, ved vor Ankomst, iværk med at tinge med Skipperen paa et Palmeolie-Stib om Salget af et Revers, der var givet ham for Købsbellses-Summen,

og i Lobet af denne Underhandling fik han et dygtigt Slag paa Dret, fordi han sagde, Skipperen lei. Jeg omtaler dette, for at Læseren strax kan lære, hvilken Diplomatif det er, som de blanke Handlende bruge ved disse Hoffer.

Uagtet deres høit klingende Titler, ere disse Konger ikke andet end Smaaaktsbønder, som eie nogle faa Kanoer og Slaver, og derfor staae i en vis Anseelse blandt deres Landsmænd. „Four-day“, en gammel Mand med et mildt og godmodigt Ansigt, blev ganske henrykt ved Foræringen af en skarlagensrød Uniform, og sad i den hele Dagen, som han tilbragte med at drikke bar Rum og sige „meget vel“ til Alting, hvilke Ord jeg troer udgjor hans hele Forraad af Engelsk, skiondt han syntes at troe, de udtrykkede Alverden, at domme fraden Mangfoldighed af Toniefald, hvormed han yttrede dem. Hans Folk syntes ikke at have synderlig Respekt for ham, thi da han ikke kunde rumme meer Rum, lode de ham tumle saa godt han kunde ned til sin Kano, uden at nogen af hans Slaver eller Folk gjorde sig den ringeste Uleilighed for at komme ham til Hjælp; og han vilde ganske vist have omstiftet sin Throne med et Leie paa Havets Bund, havde ikke vore Matroser kommet ham til Hjælp og halet ham ind i Vaaden. Det er forbausende at see hvilken Mængde Brændeviin disse Mennecker kunne svælge. Kong „Boy“ havde altid en fuld Karaffel staaende for sig, som han aldrig undlod at tomme, og undertiden forlangte han en frisk uden mange Complimenter, blot med de Ord „bring Rum!“ De Indfødte dansede og sang den halve Nat og raabte i en Raaber, et Instrument de holde meget af, saa at Kongen ofte benyttede sig af det for at tale til den Mand, der sad nærmest ham i Kanoen; men især bruge de det naar de paakalde deres Guddom Dsiu-Dsiu.

Rum-Floden (Rio Nun) som vi vare løbne ind i, er her en smuk Bugt, som paa begge Sider, tre Quartmile ind efter, har faste Bredder, besatte med høie Træer. Længer oppe har den mange Arme, der giennemstære Mangrove-Mosserne. Vi vare aldeles uvidende om, hvilket Lob vi skulde tage, og der var aaben-

bar en Sammensværgelse imellem dem for at afholde os fra at finde det rette. Den gamle Konge lod til at holde sig neutral; men en af hans Slaver, ved Navn Louis, som taledede lidt Engelsk, Fransk og Spansk foruden Ibu, hans Modersmaal, opponerede meget heftigt mod dem alle, og fortalte os i et Raadervelst af de tre første Sprog, at „Boy“ vilde føre os op ad Brass Lobet, hvor han havde en Høben Folk posteret, i Haab om at vore Fartøier skulde forlise og han faae Leilighed til at plyndre os. Louis forsikkrede os, at han elskede de blanke Folk og vilde ikke tillade at Nogen tilspøiede dem noget Ondt. Ved disse Forsikringer vandt han vor Tillid i den Grad, at Hr. Lander engagede ham som Lots op til Ibu. Men for at fikke ham for Kong Boys Brede, lagde vi ham, paa hans eget Forlangende, i Jern, saa at denne Høvding selv intercederede for ham, da han ikke havde forstaaet Louis's polyglot Samtale med os.

Boy havde mange Grunde til at være meget imod at vi skulde gaae op af Floden. Først fordi han frygtede at fortorne Ibu-Høvdingen og miste Handelen med denne og Tilførselen af Gams, som Brass-Folket faaer derfra, este di Lander havde truet med at tvinge Kong Dbi til at give Godtgjørelse for hans Folks Angreb paa ham forrige Reise. For det andet forudsaae han, at dersom vi kunde trænge ind i Bustmændenes Land, kunde andre ogsaa giøre det, og han vilde derved tabe Mellemhandelen. Vi holdt ham imidlertid i godt Humour, ved hyppige Libationer af hans Indlingsedrik.

Da det ikke vilde have været sikkert at fæste blind Lid til Louis, gif jeg og Hr. Hill ud at undersøge det Lob, hvorigenem han vilde tage os. Vi fandt, at han havde sagt sandt. Da vi vendte tilbage, kunde vi let have faret vild, dersom vi ikke havde mærket os en Abning imellem Træerne, da vi roede ind i denne Labyrinth; thi vi roede imellem tætte Skove af Mangrove Træer, og vort eneste Lys havde vi fra Stierne. Det var en overmaade skion Nat; Alle vare i den muntreste Stemning; Kru-mændene morede os med deres muntre Sange, og Skovene gave

Gienlyd af deres vilde, skiondt ikke uharmoniske Chor. Louis, som var en Krøbling, beundrede Krumændenes Styrke og Raffhed; og sandt er det, at de overgaae alle Sorte og ere uundværlige for vore Skibe der paa Kysten; mange Blankes Liv ere frelst ved dem, idet de med Raffhed og Villighed forrette ethvert Arbejde der forlanges af dem.

Det andet Dampskib, Quorra, kom op til os Søndagen d. 28de October, efter at have indsamlet Forraad af Brændsel, og vi begave os paa Farten Kl. 7 om Morgenen. Snart havde vi tabt vor tredie Rejsesælle, Briggen Columbine, af Sigte og sagde saaledes Farvel til den civiliserede Verden.

Reisen op til Ibu, en Distance af omtrent 100 engelske Mile, medtog 10 Dage. Af Flodens Udseende paa denne Strækning kunde vi ikke gjøre os nogen Forestilling om dens virkelige Storrelse. Landet er allevegne alluvialt og er i Virkelighed Quorraens Delta, hvilken lidt ovenfor Ibu begynder at afkaste Grenene, der giennemskjære det lave Land i utallige Canaler, en nødvendig Folge af den meget ringe Flod og Ebbe paa Søhysten. Vandet har endelig sit Udlob igiennem 22 Mundinger, der optage en Kyststrækning af 180 Qvartmile. Intet er synligt paa de første 7—8 Qvartmil, uden Mangrove-Træer, som groe i Vandet, uden at noget Land er til Syne. Ovenfor dette komme nogle forknyttede Palmer og Buske frem, og 12 Qvartmile oppe sees Mangroven ei længer og Bredderne blive faste, med smaa Pletter røddet Land, hvor Bananen dyrkes. Efterhaanden blive disse hyppigere, og 23 Qvartmile oppe saae vi den første Landsby; men lige hertil saae vi intet levende Væsen, undtagen nu og da en enlig Trane, staaende ved Bredden, og Myriader af Musfittoer. Derpaa bleve Bredderne beklædte med Træer, af en Bært, om hvis Yppighed kun den kan gjøre sig Begreb, der kender den tropiske Vegetations Kraft og Skionhed. Af de utallige, kostbare Træer, som her uden Gavn for Mennesket vore og hende, er der et, Palmetræet, som alene vilde være tilstrækkeligt til at hæve de Indfødte fra det laveste Trin iblandt Jordklodens

Folk til comparativ Rigdom. De ere her i saadan Overflodighed, at Naturen synes at have udgydt her en nudømmelig Rilde til Rigdom. Poiere op ad Floden blive Landsbyerne større og hyppigere, og i de fleste af dem bleve vi modtagne med Velsikke og man bragte os Smaasforæringer af Levnetsmidler. Kun paa eet Sted modsatte man sig vor videre Fart, hvilket førte til Byens Udelæggelse — et ubehageligt Tilfælde, hvori der blev viist mere Tapperhed og mindre Discretion, end Sagen fordrede; men hvorved det dog er en Trøst, at vi ei vare de Angribende, da Indbyggerne havde bemægtiget sig vor Lods.

I Begyndelsen var Floden ikke over 100 Alen viid, og Louis's Canal er ingen Steder bredere end 60 Alen. Efterhaanden som Flodgrenene bleve færre, tiltog Bredden, og ved Ibu er den ikke ringere end 1500 Alen. Rytet om vor Nærmelse var ilet os iforveien. Alle Hovdinge ovenfor den Landsby, vi havde ødelagt, gratulerede os ved vor Ankomst og takkede os, fordi de før havde maattet erlægge en Slags Told for at passere denne By. Noget før vi kom til Ibu, kom Kongens Broder os imøde med 8 store Krigskanoer. Han kom som Ambassadeur fra Obi, men tørde ei nærme sig, før vi havde sendt gamle Pasco, vor fornemste Tolk, til ham. En Tractat kom da snart istand, hvori det blev stipuleret, at Obi skulde levere os 2 Oxer, 10 Faar og 600 Yamz, alle af bedste Slags; og at paa vor Side fornævnte Obi, Autoerat i Ibu, skulde være tilfikkret vort Vensteb og alle Privilegier og Fordele, lige med de meest begunstigede Nationer.

Det var os af Bigtighed at holde gode Viner med denne Hovding; vi lavede os derfor til at gjøre ham en Visit umiddelbar efter vor Ankomst, og før at gjøre denne saa imponant som muligt iførte Hr. Lander sig en Generals-Uniform. Jeg bar min egen, og nogle af de andre Herrer iførte sig Phantasie-Drægter af mange Farver; Turbaner, Skærfer o. s. v. Vi gik i Storbaaden med en uhyre Solfiærm af alle Regnbuens Farver over vore Hoveder. Pasco med sine Undertolke, alle forstfikkelt pynkede, roede foran i Jollen, med gamle Ossiudi, en Doma-

Slave, som Hr. Lander havde kjøbt paa en af sine tidligere Reiser, siddende i Bougen som Salikin Maikidi, første Tambour, den stolteste iblandt Stolte. Ikke fornøiet med sin meget gode Tambourmundering, havde han behængt sig med alle mulige Prydelser, han kunde faae sat paa, og syntes nu at ansee sig for den vigtigste Person i hele Oптоget, idet han af alle Kræfter be- arbejdede sin Tromme. Kong Boy, som ledsagede os med alle sine Kanoer, anstrængede sig forgiæves for at komme i Spidsen af Processionen og aabne Veie for os igiennem den umaadelige Mængde af Vaade, der krydsede os i alle Retninger. Der vare Fartøier af alle Dimensioner, fra den store Krigsbaad, som kunde rumme 30—40 Roerkarle foruden Krigsfolk og Passagerer af hver Alder og Kion, til en lille skrøbelig Nøddestol, der ikke havde Rum til mere end een Person, som sad strævs over den, med begge Benene i Vandet, og dog vidste med Behændighed at pagaie sig frem imellem de store Vaade, uden Frygt og med piilsnar Hæftighed. Nogle Vaade bleve roede af 8—10 Fruentimmer. Fremad stred Toget, under Indbyggernes Jubelraab og stedse vorende Mængde, indtil hver Plet af Floden var bedækket med Vaade. Paa den høire Flodbred, i hver en Abning mellem Træerne, ja selv imellem disses Grene saaes utallige Menne- slyder skablede over hvarandre, alle stræbende efter at faae et Glimt af Oптоget, idet det gled forbi, hvis Pragt vist var lige saa stor i disse Folks Dine, som den skønneste og meest glim- rende Procession i Europa kan forekomme dets civiliserede Be- boere; heller ikke undlode de at tilkiendegive deres Henrykkelse ved de vildeste og meest rasende Skrig og Bevægelser.

Efter at have roet henved en halv Mil op ad Floden paa denne Vaade, landede vi og gik igiennem smukke Abninger i Skoven, fremdrevne af en uhyre Folkestimel, op til Kongens Huus. De meest henrivende Prospector, med Trægrupper, der vilde have fortryllet en Maler, overrastede mit Die, ved hvert Skridt; men der var ikke stienket os Tid til at beundre dem. Vi kom forbi mange Huse, der vare bygte i en Firkant, med en

Plads eller Gaard i Midten; Andre havde kun Bygninger paa de to Sider, og Gaarden var da paa de andre to indsluttet af et Gierde af Palmegrene. Indgangene til disse Huse vare op- fyldte med Mennefter. Fruentimmerne løb i Almindelighed de- res Veie, naar de mærkede at vi betragtede dem. Et Fruentim- mer, som stod i en Dør, med en Kakanda-Hat paa Hovedet af næsten 3 Allens Diameter, var saa uhyre corpulent, at vi uvil- kaarlig brast i et Udraab af Forbauselse, hvilket hun tog for en Hyldest af hendes Indigheder og syntes meget tilfreds med.

De fleste Fruentimmere her bære Ringe om Smalbenet af Elfenbeen, saa brede og svære, at, dersom det ikke var for Banen, maatte de i høi Grad besvære deres Gang. De blive paasatte i Barndommen, saa at de vænne sig til dem, altsom de vore og blive stærkere, hvorved Vægten af dem mindre og mindre tynde dem. Mange af disse Prydelser vare 5—6 Tommer tykke, og, contrasterende med den glindsende sorte Hud, toge de sig stitkke saa ilde ud som Pynt, hvortil isøvrigt var føiet Prydelser af alle Slags, Glasperler især; og i Almindelighed lod det til at det smukke Kion skienkede Haarets Prydelse den største Omhu.

Vi rullede frem med den bølgende Strøm af Mennefter, igiennem mange brede Gange i Skoven, bedækkede med det frodig- ste Græs. Husene bleve hyppigere, men vare adskilte fra hvarandre ved Hauger af Bananas og Kokos-Træer; alle vare nette og reenz- lige. Endeligen, efter at have vandret omtrent en Fierdingvei, ankom vi til en stor aaben Plads, i hvis Midte stod et lille Skuur. Jeg troede dette var Palaser-Huset; men vi saae snart, at der ingen Tilberedelser vare giorte for os der. Lange, lave Bygninger, med Tæge af Palmeklade, optog de to Sider af Plad- sen; stolte Træer, som kastede en behagelig Skygge over Menne- stemassen, omgave de andre to Sider. Man førte os til Byg- ningen paa venstre Side, hvilken lod til at være Vaaningspalad- set, stiondt der ikke var Noget i dets Bygningsmaade, der tilkien- degav en kongelig Residents. Forværelset var imidlertid prydet med en Figur, udskaaren i Træ, som uidentvisl skulde forestille

et Fruentimmer. At domme fra den Mængde Rodleer, hyormed dette Billede var overlattet, har det vel været en Gudestøtte. Vi bleve derpaa hurtigt førte igiennem to lange tomme Gaardspladser og nogle en Lade lignende Værelser, til en mindre Gaard, der var omgivet af en Slags Portico eller Verandah. Her fik vi Tid til at puste lidt og affiole os, dersom det var muligt i saa lille et Rum, stuuet fuldt af Menneſter. En Mængde Viſter, giorte af Drehuder, bleve satte i Bevægelse for at forfriske Luften. Jeg havde imidlertid Leilighed til at betragte Stedet, vi vare paa, lidt noiere. Bægge og Gulv i Verandah'en vare leerbklædte, og det, som Blødheden tilkiendegav, ganske nyligt, hvilket gjorde Leiet blødt og eftergivende for os paa de udbredte Straamatter, der tierte os til Sopha. Kongens meget rummelige Throne var ogsaa af Leer; paa den laa en Pude, bedækket med et uhyre Leopardſkind. Paa den ene Side af Thronen var en grotesk Figur udhugget i Træ, omtrent 2 Fod høi, holdende i den ene Haand Noget der ſkulde foreſtille et Sværd, og i den anden en lille Elefant-Tand; paa den anden Side ſtod der en Figur, ſom jeg ikke kan ligne med noget Bedre, end en uhyre ſtor, rund, ſtadtrykt Kurve-Maalpude; men jeg antog det for en af deres fornemſte Huusguder, da den var ganske ſværtet af de over den udgydte Offringer til Dſu-Dſu.

Gaarden var ganske fuldproppet af Menneſter, rimeligviis Folk af høieſte Rang; dette lod ſig imidlertid kun formode af deres Opførelſes Anſtændighed og Decorum, da ingen ſynlige udvortes Tegn tilkiendegive Forſkiel i Værdighed. Alligevel gik der nogle Opſynsmænd omkring med Stokke i Hænderne, baade ſorte og hvide, næſten ſom Koſtekaſte, med hvilke de nu og da meddeelte et Rap paa de ragede, glindſende Hoveder, der ſaae ud ſom polerede Kokosnødder. Ligeoverfor hvor jeg ſad var en Abning i Muren, fyldt med Hovederne af Kongens Huſtruer, qvindeelige Slaver og Børn. De fleſte af diſſe Fruentimmer lignede i ſedme hende vi havde ſeet ved Døren af et Huus paa Beien herop. Alligevel have dette Lands Fruentimmer Ved for at være

ſmukke, og jeg ſaae ogsaa nogle unge Piger, der vare ganske vakre.

Kong Boys Folge blev anviiſt Grespladſer; de bare de Grenadeerfabler, Lander havde foræret deres Herre; nogle af dem bare couleuerte Skjorter, andre Manchester Bomuldſtørklæder om Lænderne eller Hovedet. Da dette var en Luxus, ſom ſaa af Iſu-Herrerne kunne eſterligne, ſaae diſſe Braſs-Folk ned paa dem med ſtor Foragt.

Da Alle havde taget Sæde og der var bragt Rolighed tilveie, blev Heden mindre beſværlig, ſtiøndt Solens lodrette Straaler brændte paa vore Hoveder, og vi begyndte allerede at tænke paa at komme ud i det Frie, da Kong Dbi traadte ind igiennem en lille Dør, med et hurtigt, ugeneert Skridt og Maneer. Han hilſede os alle meget venſtabeligt og tog Plads paa ſin Throne med Hr. Lander paa den ene Side og Hr. Laird paa den anden. Kong Boy ſad med nogle Herrer af vort ſelſkab paa en Matte under Verandaen. Jeg foretrak en Plads midt i Gaarden med Doctor Briggs, under vor pralende Parasol, hvorfra jeg kunde ſee Alting og havde friſt Luſt.

Kongen af Iſu, troer jeg, er ikke meer end 35 Aar gammel, temmelig høi af Væxt og ſmekker af Bygning, med et ret tiltrækkende Phyſiognomie. Han var klædt i en Kiole og ſnevre Pantalons af rødt Flonell, udjirede med uægte Solgaloner omkring Knaphullerne, Lommerne o. ſ. v. Paa Hovedet havde han en conist Hue, giørt af Koralsnøre fra Dverſt til Nederſt, og uden om den var ſlynget nedhængende Vaand af ſamme Material; men de ſmaa Speile, ſom Lander omtaler ved ſit første Beſøg, prydede den ei længer. Omkring Hals og Ankler havde han ogsaa mange Koralsnøre. Af den Uro, man kunde læſe i hans Dine, var det klart, at han ikke var ganske fri for Frygt; imidlertid ſmigrede vort Beſøg ham meget, og han talede frit og levende, ved Hiælp af Tolkene, med Hr. Lander, ſom viſte megen Tact og Bekiøndtſkab med afrikaniſk Diplomatiik. Dbi tilſtod meget villigt de Fordringer, der bleve giorte paa Erſtating for

hans Angreb paa Brødrene Lander. Stor Vanskelighed kunde der ei heller opstaae, da det i Grunden kun var en Udoerling af gjensidige Foræringer: Levnetsmidler fra hans Side, og alle Slags, i hans Dine kostbare, Sager fra vor.

Da det var utaalelig varmt og jeg begyndte at faae ondt, saae jeg mig om for at komme ud af Trængselen, da jeg til min Forbauselse fik Die paa det Fruentimmer, hvis uhyre Omfang havde engang for tiltrukket sig vor Opmærksomhed. Jeg kunde ikke begribe, hvorledes hun kunde være kommen ind af de smaa Døre. Fruentimmerne i Afrika ere gamle i det 30de Aar; hun kunde være 40. Hendes Arme og Been vare næsten begravede i de uhyre Rødmasser, der hang rundt om dem.

Da vort Besøg kun var en Stadsvisit, varede det ikke længe. Da Lander reiste sig, sprang Kongen op og greb ham ved Armen, hvorpaa de spadserede sammen ned til Baadene. I en af Gaardene, vi kom igiennem, viste han os to meget smukke Drex, som vare bestemte for os. Han syntes nu at have lagt al Frygt og Mistro tilside, og gik med lette, hurtige Skridt og en fornøiet Mine med os. Mange knælede idet vi gik forbi dem. Skiondt vi gik meget stærkt og en uhyre Menneskemasse var rundt om os og fulgte os, var jeg dog ikke i mindste Maade besejret af dem, da de bleve holdt borte af de to unge Prindsler, som vare yderst opmærksomme imod mig, viftede mig den hele Vej, og hjalp mig over Steder, hvor der var moradsigt eller stod en Vandpyt. Paa Veien uddeelte jeg en stor Mængde blanke Tinringe, som Fruentimmerne og Børnene satte megen Pris paa. Da vi kom ned til Stedet, hvor vi havde landet og hvor Baadene laae og ventede paa os, havde flere Tusinde Mennesker samlet sig, og da Terrainet var ujevnt og skraat ned imod Flodbredden tog denne Masse Mennesker sig godt ud. De utallige sorte Hoveder, stablede, som det syntes, det ene over det andet, og alle grinende og visende de hvide Lænder frem, dannede et ganske eiendommeligt Syn. Vi gave vor kongelige Ven et tre Gange Hurra til Afsted, hvilket han med sine Folk gjorde Forsøg paa at efterligne.

Vi vendte tilbage til Alburkah (Dampskibet), meget trætte, men meget fornøiede med vor Visit og med en bedre Mening om Ibu-Folket end da vi kom.

Husene i Ibu — eller, som det har været skrevet, Eboe, ligge meget adspredte og saa stulte imellem store Træer og Hænger, at det var umuligt at gjøre sig et rigtigt Begreb om Mængden af dem og selgeligt om hvor stærkt Landet er befolket. Af den store Mængde Folk, der vare strømmede sammen for at modtage os, at dømme, maa Folkemængden være betydelig: Dersom jeg torde vove at fremsætte en Gjetning, vilde jeg anslaae den til 8—10,000. I alle Tilfælde er Dbi en meget mægtig Hoveding; der siges, at han eier 50 Krigskanoer, hver roet af 30—40 Rorkarle og nogle have 20 Krigsfolk og mere. Disse Krigsfartøier føre ogsaa en lille Kanon, som i Almindelighed er næsten ubrugelig og vilde rimeligviis være mere farlig for dem der betiene den, end for en Fiende, især da de ikke spare paa Krudtet, fordi de troe, at en Kanon gjør bedst Effect, naar den er ladt lige til Mundingen. De mangle desuden baade Kapert og Stilleredskab. Kanoerne ere overfyldte med Mennesker og saa dybt lastede, at Rølingen er næsten lige med Vandet. Et Dampskib, som vort, kunde uden Vanskelighed løbe dem isænk og desuden skyde dem ned som Fluer med Skraasække. Ogfaa en meget respectabel Landmagt kan denne Konge bringe i Marken, alle bevæbnede med Musketter og Sabler. Da Hr. Lander senere, i April 1833, passerede Ibu, førte Kongen ham til en Revue af hans Arme, igiennem lange Rækker af Tropper, som sagdes at beløbe sig til 10,000 Mand. De svingede Alle deres Baaben over Hovedet paa ham, idet han passerede igiennem Rækkerne. Om dette stete for at sætte Skæk i ham eller ei, vidste Lander ikke; men denne fortalte mig siden, at han ikke følte sig syndertlig smigret ved denne Ceremonie og var ret glad ved at den fik Ende, da han ikke vidste om en Sabel vilde falde paa hans Hoved, i Spøg eller Alvor.

Deres Krige ere i Almindelighed blot Streiftoge for at ud-

plyndre en Naboby og giøre Slaver. Den Rigeste er den der eier det største Antal Slaver. Det var paa Tilbageveien fra et saadant Tog, at Dbis Folk mødte Hr. Lander og hans Broder, plyndrede dem og tog dem til Fange. Dbi sels vilde have frigivet dem, men hans „Første Mand“ eller Minister, en gammel ondskabsfuld Karl, var det som raadte ham til at sælge dem som Slaver. Dbi skal have fortrydt det siden, da alle Nabofyrsterne bebrejdede ham den uhyre Dristighed at sælge blanke Folk, saa at Frygten for Straf rimeligvis har blandet sig i hans Bløde over at see hans Fanger igjen frie og frelste, og ovenikøbet i Besiddelse af Magt til at tage eftertrykkelig Hevn. Intet Under derfor, at han var saare fornoiet over at slippe for saa godt Kiøb, med nogle Levnetsmidler, der ikke kostede ham noget.

Adizetta, Kong Boys Ibu-Hustru, om hvem vi havde hørt saa meget, gjorde os en Visit om Aftenen, ledsaget af hendes Moder og Søster. Hun er vistnok et meget smukt Fruentimmer med en anselig Figur og det meest behagelige Udtryk i Ansigtet jeg endnu havde seet; men hendes Barm og dellige Skuldre ere meget vanjirede af store Ar fra Tatueringen. Haaret var smukt opsat, og hun bar uhyre Ringe af Elfenbeen om Anklerne, hvilke meget vanjirede hendes smukke Fod. Hun gttrede paa en virkelig yndig Maade, at hun gientkiendte Lander, og var i det Hele en yndig og interessant Person. Moderen blev overmaade lykkelig ved Foræringen af en Sergeant-Uniform, som hendes Dpvarterker paa alle mulige Maader stræbte at iføre hende, førend det lykkedes. Det var en yderst comiss Scene, at see hendes Grimacer og Fordreininger af Lemmer under denne pünnlige Operation. Der er imidlertid ingen Tvivl om, at denne pragtfulde Stads og den Anseelse, den vil give hende iblandt hendes Landsmænd, jo fuldkommen erstatter hende hendes Pinsel; og saa indtaget i sin egen Person var hun, at jeg er vis paa hun aldrig trækker Kiølen af igjen, men overlader det til Tidens Tand at stille hende ved den, hvilket er meget almindeligt iblandt dem.

Kongen, som maaste frygtede for at vi skulde paalægge ham

haardere Conditioner, skyndte sig med at opfylde sine Forpligtelser og sendte os Drevne og nogle meget smukke Geder og Hams. Af disse Prøver af Levnetsmidler gjorde vi os gode Forventninger om, hvad vi vilde træffe længer oppe i Landet, hvor Folket siges at være mere civiliseret og Levnetsmidler mere overflødige.

Den 8de November, da Dbi havde gttret det Dnske, at besøge os, vare vi meget befastrigede med at giøre Alt istand til hans Modtagelse. Efter Frokosten blev Chaluppen, decoreret med Flage og den brogede Solskierm, sendt i Land efter ham; en blank Mand var med som Vresvagt og gamle Dsouidi med sin Tromme. Han kom strax, ledsaget af en Mængde store Kanoer, fulde af Menneker, som alle bleve befalede at lande tværs af os; thi, foruden den utaalelige Larm af saamange Stemmer, fandt vi det ikke raadeligt at stole altfor meget paa deres fredelige Sindelag. Men skiondt vi bestræbte os for at holde Dækket saa fri som muligt, havde Hs. Majestæt dog saa mange Ledsagere, der vare absolut nødvendige for hans Værdighed, at vi, al vor Umage uagtet, snart vare oversyldte med Folk. Han tog Sæde paa Skandsen med sine fornemste Koner, liggende for hans Fødder for at viste ham; hans „Mather“ — det vil sige hans Cabinetsraad — hans Brodre, fire Sønner, Søstre, Koner, Favorit-slaver ic., alle vare stroede over det lille Dæk, saa at vi havde endt ved at komme frem imellem dem.

Dbi rullede først Dinene rundt med det vildeste Udtryk af taus Forundring. Hver Bagatel de faldt paa var for ham en Gienstand til at forbauses over, og han syntes saa forvirret som om han tvivlede om Virkeligheden af den Scene der omgav ham. Tilfidsst brød han ud i hyppige Udraab og Gesticulationer, idet han slog sig for Panden og knæpsede med Fingrene paa en Maade, der er eiendommelig iblandt dem. Da han havde faaet nok af det almindelige Overblik, førte vi ham rundt i Skibet, for at han kunde undersøge Alt i det Enkelte. Han blev længe staaende i Beundring af Piulenes Omdreining, hvilke vare satte ud af Forbindelse med Maskineriet og dreiede rundt med Strømmen; og

den store Kanon, som blev svinget rundt i alle Retninger og sigtet med Lethed, indgød ham den største Respect. Kong Boy, som for havde seet disse Underværker, skøndt neppe begrebet dem, syntes at være lige saa henrykt som hans Collega. Han tog sig imidlertid meget ringe ud ved Siden af Obi, uagtet den nette Biergskottedragt, som Hr. Lander havde foræret ham; han havde ikke den Værdighed i Udvortes og Holding, som Obi. Efter at have viist Obi alle Mærkværdigheder oppe paa Dækket, blev han ført ned i Kahytten; dette gav atter Anledning til Forbauselse; han havde ikke troet, at Skibet havde en „Mave“, som han udtrykte sig. Her tracterede vi vore kongelige Gæster med en Dinner, hvilket, i Betragtning af den lille Kahyt og det store Antal Gæster, ikke var noget kieligt Arbejde. Der var, foruden Hr. Lander, Hill, Jordan, jeg selv og vore Tjenere, begge Hovdinger med deres Mather til at opvarte dem og modtage deres Levninger, og disse lede virkelig ingen Nød, da deres Herrer ofte neppe smagte paa Maden før de gave Tallerkenen fra sig, af Frygt for at deres Mather ikke skulde faae nok. Bag for dem laae fire af Obis fedeste og folgelig meest yndede Hustruer. Heden var utaalelig og Bisterne vare til ingen Nytte. Boy viste megen Opmærksomhed for sin Ven og gjorde sig Umage for at forklare, paa sin Viis, enhver Ting, der satte ham i Forundring. Efter at Dugen var tagen af Bordet, blev Foræringen lagt frem; den bestod af en Commandeersergeants-Uniform med Sabel, Skjærf og Ringkrave, rødt Klæde til Buxer, og flere andre Ting. Alt blev ham overleveret med al Heitidelighed og modtaget med den høieste Fryd; men en Tromme bragte ham til at strige høit af Glæde. Da han var iført sin Stads, blev han fremviist, med Trommen hængt i Ringkraven, for sine Undersaatter, der udrøde i et forfærdeligt Frydeskrig, da de gienkiendte deres Fyrste saa glimrende udstaffet. Det var en Fornøielse at see den taknemmelige Maade, hvorpaa han modtog disse Foræringer, der saa langt overgik hans Forventning.

Vi sendte Obi hjem høiligen tilfreds med sit Besøg, især da

han blev saluteret, baade da han kom og gik, med 7 Kanonstød, hvilket jeg troer gav ham meer Fornøielse end alt andet, da Amerikanerne holde overordentlig meget af Skyden og alt hvad der gjør stor Larm. To af Prindserne bleve hos os: de kom tidlig om Morgenen, og da de saae at jeg vilde til at vaske mine Fødder, lagde de sig begge paa Knæ og udførte dette Arbejde for mig. Vi morede os over den afværlende Skræk og Fryd de viste ved enhver ny Ting, der behagede dem. De havde først yttret deres Forundring over, at Skibet havde en Mave, men da vi toge Lugen af til en Kielder i Kahytten, bleve de forfærdede og løb skrigende bort.

Hele Dagen igiennem havde vi en Mængde Kanoer paa Siden, som bade indskændigt om at faae Lov til at komme ombord. Hr. Lander viste en beundringsværdig Taalmodighed i at omgaaes med disse Folk.

Den 9de November, da vi havde indtaget saa meget Brændsel som vi kunde rumme, lavede vi os til at fortsætte vor Reise. Kong Boy paatog sig at besørge vore Breve, som vi skulde sende til Obi, med hvem han vilde holde en stadig Forbindelse vedlige. Han lovede at levere friske Levnetsmidler til Briggen Columbine, og gjorde os mange Løfter og Forsikringer om Venkskab, idet han under Afstedtaarer ikke glemte at tigge paa den meest krybende og latterlige Maade om mange Ting lige indtil de ubetydeligste Pialter. Louis, Løtsen, der havde tient os saa vel og tro, lovede os at være i Jbu om tre Maaneder, for at føre os tilbage, da Hr. Lander ikke troede, at vi vilde blive længer Tid borte. Han blev rigeligen lønnet for sin Tjeneste og forlod os høiligen tilfreds. Kl. 7 om Aftenen lettede vi og seilede videre.

Ikke længe efter, at vi havde forladt Jbu, befandt vi os i Quorra-Flodens Hovedstrøm, som her er af en anseelig Brede, skøndt saa opfyldt af Der, at vi havde stor Vanskelighed ved at beseile den. Efter at have passeret dens Delta, fandt vi Landet tiltage i Skønhed, og vi glædede os over at see høit Land i Baggrunden. De Indfødte syntes ogsaa at overgaae dem, vi

havde seet i det alluviale Lands sumpige Egne. Mange Hovdinger kom ombord til os, paa Seiladsen op efter, og lode til at glæde sig hierteligen over vor Ankomst iblandt dem. Imidlertid fik vi en Fiende at kæmpe med af en langt farligere Slags, end Banfælgighederne ved Seiladsen. Førrend vi vare komne til de Egne, som vi haabede skulde være mindre usunde, angreb Feberren begge Skibes Mandskaber med en saadan Voldsomhed, at næsten Alle paa eengang bleve kastede paa Sygeleiet. Jeg var en af de Sidste, der blev angreben af den, saa at jeg var istand til at hjælpe Hr. Vander med at pleie de Syge saa godt det stod i vor Magt med vore ringe Hjalpemidler; og da jeg selv blev syg, var Vander næsten den eneste der kunde pleie mig, og to Gange frelste han mit Liv. Da jeg igien kom mig, fandt jeg at Døden havde gjort et skrækkeligt Nederlag iblandt os: i Quorra (det ene Dampskib) var kun Hr. Laird, Doctor Briggs og 6 Mand tilbage af 26; i Alburkah (det andet Dampskib) var der forholdsvis færre Døde; men om dette kan tilskrives Jernskibets større Sundhed, eller at vi i Almindelighed opholdt os mere paa Dækket, tør jeg ikke afgjøre. Rimeligvis bidroge begge Dele dertil; de der døde bleve uheldigvis holdt nede, af Frygt for at Luften paa Floden var skadelig for Helbredet, medens de der bleve paa Dækket kom sig igien. Jeg er overbevist om, at det er meget bedre at blive i den frie Luft, naar man kun omhyggelig vogter sig for Duggen. Flere af Folkene, troer jeg, døde af reen Afkræftelse, efter at Feberren havde forladt dem, og der ikke var en eneste til at pleie og passe dem. Dødsengelen standsede en Stund; men de saa den havde sparet saae ud som Skygger.

Kongen af Allah viste sig saa ugæstfri, at Vander skyndte sig at forlade Stedet, saasnart han havde Folk nok af Reconvalescenter til at regiere Skibene. Alle Mastinfolkene vare døde; til Lykke fandtes to Personer, der kunde paatage sig at passe Mastinerne, den ene var Kahyttopparteren paa Alburkah, den anden var en Mulat — Fryppasser. Da Vandet i Floden var faldet betydeligt, i den Tid vi havde maattet ligge stille, havde vi megen

Meie med at komme frem, især da Flodleiet er meget besaaet med Klipper. Alburkah naaede lykkelig op til der hvor Quorra og Schadda flyde i hinanden; men det andet Dampskib blev staaende fast omtrent 4 Kvartmile nedenfor, efter at have været paa Grund flere Gange; og uagtet alle Anstrængelser for at faae det flot, blev det staaende hele den tørre Aarstid over. Et Forsøg blev gjort, medens jeg havde et Tilbagefald af Feberren, paa at tage Alburkah op til Rabba; men Hr. Hill, Capitainen, erklærede, efter at have loddet Farvandet, at han ikke kunde finde noget Løb, hvor der var Vand nok for det. Jeg havde siden Grund til at troe, at han ikke ønskede at gaae længer op; han havde lidt meget af Feberren og var hiertelig kied af Floden. Kongen af Allah var meget opbragt over at vi havde forladt ham, skiondt han var jalour og mistænkkelig over vor Ankomst til hans Land. Han vedblev at forfølge os med sit Fiendskab. Under Paastud, at ville sende os Hjælp, sendte han et Bud til Hr. Vander, som paa Tilbageveien landede i en By — Addakuddu — nær ved Stedet hvor vi laae til Ankers, og efter at have sammenkaldt alle Indvaanerne ved at banke paa et Stykke Jern, ligesom en Klokke, proclamerede han, at dersom nogen Mand indledt sig i Handel med os eller bragte os Levnetsmidler, vilde Kongen hugge hans Hoved af. Pasco, som var sendt i Land, kom tilbage med nedslaaet Mine og fortalte os, at vi vare Kongens Fanger, og at han havde besluttet at sulte os ihjel. Alle de Indfødte, som pleiede at komme ombord med Levnetsmidler, bleve borte; den eneste Handel vi havde var med nogle Kanoer paa deres Vej til Handelspladsen ved Bokreh. En Morgenstund var der 26 store Kanoer tæt ved os, med idetmindste 500 Menninger i dem, som gavede paa os og raabte og streg deres Hilsen og Forbauselses-Raab. En anden Gang snege en Mængde store Kanoer sig frem langs Landet, istedetfor at komme nær os som de andre, og Rygtet gik i Addakuddu, at de vare Krigskanoer, som skulde op at angribe en Landsby, der stoppede de Forbifarende, for at afstvinge dem Sold, og at Anføreren havde Ordre til at angribe os paa

Tilbageveien, hvilket Rygte blev os bekræftet af Malem-Ritab, en af Kongens Fortrolige. Vi fandt det derfor raadeligt at være paa vor Post, og skiondt vi kun vare faa i Antal, kunde vi dog være rolige for Udsaldet, da vi havde Overflodighed af Ammunition, og Skibet var rundtom beskyttet med en Indretning der lignede spanske Ryttere. Expeditionen kom tilbage omtrent en Uges-tid efter; den havde udført sit Grinde og afbrændt Byen. Kanoerne stoppede ved en Sandbanke noget over en Qvartmiil ovenfor os; de havde hørt om vor Mistanke til dem og at vi vare belavede paa at tage imod dem, hvorfor de nu indlod sig i Underhandlinger om fri Forbifart. Anføreren kom selv ombord — Saliki-n-Yaife, eller Slagets Konge, kom paa Siden af os i en Kano, der var prydet med Flage af alle Farver og fremfor Alt udmærket ved Besiddelsen af en engelsk Tromme, det høieste Værdighedstegn. En lille rusten Kanon var surret fast i Bougen; 3—4 Geværer med usle Laase hang under en Bom, der gik fra for til agter i Vaaden, tilligemed nogle Vuer og fyldte Pilekogere, et Par klodsede Hausa-Sværd og nogle smaa Calabasfer fyldte med Krudt: dette var deres hele Armatur. Af Stridsmænd var der 10 Mand med et meget glubende Udseende; de Dyrige, henved en Snees, vare Roerkarle. Anføreren lod til at være en meget vigtig Person; han bar en guul Silke-Robe, røde Silke Hausa-Buxer og paa Hovedet en blaa, broderet Silkehue. Endskiondt vi vidste, at de kom fra Attah, stillede de sig an som om de ikke forstode et eneste af alle vore Tolkes Tungemaal. Endeligen tillod Anføreren en af sine Folk at forstaae Yarriba Sproget, i hvilket han fortalte os, at han kom fra et langt bortliggende Land i Nærheden af Kakanda, og at han aldrig havde hørt Attah nævne før, omendskiondt han siden nævnte Abokko som sin Ven, Kong Attahs Broder. De gjorde dette for at vinde os, da de vidste, Kongen af Attah var os fiendt.

For at give denne drabelige Anfører et Begreb om hvad Modtagelse han kunde vente sig hos os, om han skulde faae ifinde at prøve paa at angribe os, tog vi pludselig Tildækningen af vor

Bakscarronade og lod den sigte rundt i alle Directioner, hvilket vakte stor Forbauselse; men da Mundingen gabede dem imøde, tabte han samt alle hans Stridsmænd al Sands og lode sig falde plat ned i Vaaden. Vi rakte ham en af Ruglerne, en Spunder, som gik rundt imellem dem og fremkaldte mange Udraab af Forbauselse.

Endskiondt Attah sendte os Bud, at han ikke vilde forhindre Folk fra at bringe os Levnetsmidler, vare vi dog nu kun slet forsynede og kunde ofte kun med Møie skaffe et Maaltid tilveie for Mandstabet, undtagen af Riis og Yams.

Medens vi laae her, vare vi Vidne til en Krig imellem et nærliggende Biergfolk og Beboerne af Landsbyerne ved Floden. Disse Biergbeboere kom en Dag ansættende i stor Mængde, bevæbnede med Vuer og Pile, udstødende de frygteligste Skrig og blæsende paa en Slags Trompet, gjort af en Elephanttand. De standsede kun faa Skridt fra vore Hytter, og da Hr. Hill sendte et Kardetsfeskud fra Carronaden midt imellem dem, toge de Flugten over Hals og Hoved. Indbyggerne af Landsbyerne beskyttede sig imod saadanne Oversald, ved at plante smaa spidse Pinde, af haardt Træ, i Jorden rundt om deres Byer, der altid ligge i en lille Skov; og da disse Fodangler i stor Mængde anbringes under det faldne Lov, paa Steder der kun ere Beboerne bekiendte, er denne Hindring formidabel nok for Fiendens ubeskyttede Fodder. Biergfolkene trak sig tilbage til Foden af Bierget og her angreb deres Modstandere dem. Der kan vel have været 150 Mand paa hver Side. Men Kampen selv var ganske ulig vore europæiske Krige. De løb omkring som Rasende, svingede deres Vaaben og strege som om de vilde kysse hinanden; ikke een faldt. Hvor længe dette kunde have varet, er vanskeligt at sige; men to af vore Krummænd havde imidlertid listet sig bort fra os og affiøde deres Geværer paa to af Biergbeboerne, som begge maatte bide i Græsset; og nu var al Fegtning til Ende; Angriberne søgte nu tilbage over Bierget saa hastigt som de vare komne. Det synes som om Begierligheden efter at gjøre Fanger, for at sælge dem

som Slaver, afholder dem i Almindelighed fra at giøre Brug af deres forgiftede Pile, og i det Hele giør dem utilboelige til Blodsudgydelse i disse Smaakrige.

(Fortsattes.)

Det Billeste Journalsystem.

Af Udg.

I et Nummer af „Fædrelandet“, vi erindre ei hvilket, læste vi for nogen Tid siden den Ytring, at det Billeste Journalsystem var „upractist“. Som Beviis for denne vistnok altfor affeierende Dom, anføres der, imod det ene Punkt, Loggens Inddeling, at den hidtil brugelige, i Syvendedele, var i Praxis at foretrække for den af Admiral Bille foreslaaede Tiendedeels, af den, Enhver, der har lært sin Navigation, velbekiendte Grund, at man saar sig de overfydende Brøkdels til under Logningen, og altsaa naturligt nedskriver dem, som man har maalt dem, i Favne.

Vi ere overbeviste om, at Forfatteren af hine Linier, ved nærmere Overveielse, maa sige sig selv, at en Mand, med Admiral Billes Kundskab og Erfaring, ikke kunde være uvidende om, eiheller have forglemt eller overseet et saa simpelt og nærliggende Argument for den ældre Nedskrivningsmaade, hvilket Argument han da upaatvivlelig maatte have veiet førend han foreslog noget Nyt. Det kunde maaskee have været onskeligt, at Admiral Billes Forslag havde været ledsaget af en udførlig Udvikling af det hele Journalsystem, hvorved da ikke alene dets Fortrin for det gamle vilde have været indlysende for Enhver, men ogsaa den omhyggelige Overveielse og skarpsindige Tænkning, hvormed baade hver enkelt Deel af Systemet og det Heles Forbindelse ere behandlede. Da Hr. Admiralen har undladt dette, vilde vi paatage os at afbevise Beskyldningen for Upractisthed i det foreliggende

Punkt, og derefter møde et Par andre Indvendinger, man har gjort imod Systemet.

Det var ganske rigtigt, som hiin Forfatter siger, at Nedskrivningen i Syvendedele af Knobens er bleven indført af hiin Grund, hvilket Admiral Bille ogsaa for henvendte 40 Aar siden lærte os; men denne Anomalie, at nedskrive Farten i Syvendedele, hvor man i Beregningen faaer med Tiendedele at giøre, hidrører kun af den tilfældige Omstændighed, at de 42 Fod, vi regne paa Knobens, netop udgiøre 7 Favne: Preusserne, Hamborgerne o. s. regne 22½ Fod til Knobens og logge med ¼ Secundglasset: for dem er altsaa Favne-maalet aldeles ikke anvendeligt. Allerede Lous siger i sin Marincalender: „Knobens pleier at deles i 7 Favne, hver af 6 Fod; men saasom man regner i Marincalenderen med Tiendedeelsknob, skulde det være rimeligere at dele Knobens i 10 Dele, da hver Deel skulde betyde $\frac{1}{10}$ Miil, hvorved Logningen og Regningen bedre vilde stemme overeens“. Og hvor er den paaberaabte Fordeel af at favne sig Syvendedele af Knobens til, naar man betænker, at ingen Mand formaaer at favne fulde 3 Alen? Enhver nødes til — man kan gierne sige paa Maa og Faa — at lægge et Stykke til den fulde Udstrækning af Favnen; det er altsaa langt fra at være et accurat Maal. Derimod har Tiendedeelsmaalet den Fordeel, at det ligger indenfor Enhvers Evner, og ved et eneste Forsøg kan et ulige sikkrere og bestemt Maal findes for Semtedelen af den halve Knob: Tiendedelen af Knobens, som med ringe Vøelse da kan tages hurtigere og nøiagtigere end hiint Favne-maal. Saaledes tage vi — t. Ex. — dette temmelig nøie, ved at holde Linnen med venstre Haand ved Hoftebenet af den fravendte venstre Side og udstrække den høire Arm saa langt som muligt. Under Indhalingen af Loglinen maaler man uden Vanskelighed paa denne Maade; og Enhver kan efter sin Figur og sine Armes Længde udfinde sig et lignende Maal, som han da med eet Greb kan tage, og det mere naturligt end Favne-maalet. Og endeligen, saalænge hele Logningen, hvor vi bruge den almindelige Log, er saa saare unøiagtig

i sin Natur, ligger der liden Magt paa stor Fjinhed i Maalene, skøndt vi have viist, at Tiendedelen lader sig nok saa nøiagtigt angive som Syvendedelen, og Fordelene, ved strax at nedskrive Decimalerne, ere i Beregningen langt fra ringe.

Et andet Punkt i Systemet, man har bestridt, er den Maade, Admiral Ville angiver Seilføringen paa. Istedetfor, som han, at lade Kulingsgraden og Seilføringen referere sig til hinanden og, udgaaende fra „Stille“ som Nulpunkt, at lade 1 betegne den svageste Grad af Kuling og — som Følge heraf — ligeledes i Seilrubriken antyde det øverste og mindste Seil, og saaledes videre frem i stigende Climax; istedetfor dette, har man villet forsvare Rigtigheden af at betegne Seilene efter deres Orden fra neden af. Dette synes os aabenbart feil. Seilføringen er, generelt tagen, afhængig af Kulingen, og denne Sidste tager ogsaa hos os sin Benævnelse heraf. Da nu denne Benævnelse engang er indført hos os, og den i det Hele taget er ganske naturlig, saa er Anvendelsen af de samme Tegn for begge Rubriker ikke andet end Vibeholdelsen af gammel Sædvane, idet man istedetfor B. S. Kuling skriver det Tal der betegner B. S., for M. S. Kuling det der betegner M. S. o. s. v.

At betegne Kulingen med Tal i omvendt Orden eller nedstigende Grad, saaledes at den svageste Kuling udtryktes ved det største Tal, troe vi neppe Noget vil foreslaae. Enhver Kraft, enhver Bevægelse udtrykkes i opadstigende Grad, idet man begynder fra det naturlige Nulpunkt af Hvile eller Stillestaaen. Det samme maa gælde for Vinden, og Udgangspunktet være Vindstille = 0; den første svage Grad af Kuling = 1; 2 den anden, og saaledes videre frem indtil Storm og Orkan, der ikke tillader noget Seil at staae, og hvis absolute Kraft endnu kan variere mange Grader paa Anemometeret, men for Sømanden er af ingen Interesse at angive, da hans Maal, Seilføringen, nu er sluppet ham. Vilde man gaae den modsatte Vej med Kulingens Angivelse, seer Enhver det Unaturlige i, baade at begynde fra et vakkende Udgangspunkt og at betegne Kraftens eller Bevægelsens

Maximum med den mindste Talstørrelse. Ere vi nu herom enige, saa følger ganske naturligt heraf, at beholde den samme Orden for Seilene, fordi vi nu engang hos os ikke antage andre Grader i Kulingen, end dem der udledes af Seilføringen. Windmaalerens nøiagtige og nuancerede Angivelse af Kulingen kender man ei tilføes og har ei heller praktisk Interesse; Englænderne folte længe det Vague i Udtryk som: fine breeze, fresh breeze, stiff breeze, gale, brisk gale &c. og have nu optaget vor Betegnelsesmaade efter Seilføringen; det Samme gælder om Franskmændenes: très petit frais, vent mou, petit frais, joli frais, bon frais, grand frais &c., hvis store Mangel paa Bestemthed ikke afhjælpes ved Mængden af Gradationerne. Og da Kulingen fornemmelig har Interesse for Sømanden med Hensyn til de Seil den tillader ham at føre, saa er vor Udtrykksmaade den hensigtsmæssigste og den nøiagtigst betegnende, igiennem en, Diet og praktisk Anvendelse meest tilfredsstillende, regelmæssig Række eller Gradation, som afbrydes der, hvor al Seilføring ophører og følgerigen den praktiske Interesse for Kulingsantegnelsen ogsaa. Om dette Punkt troe vi her tilstrækkeligen at have udbredt os: Vi komme nu til et Tredie, der staaer noget i Forbindelse med det.

Kulingen angives, som bekendt, efter de Seil et Skib kan føre bidevind; men her spørges: „hvilket Skib?“ og det de Fleste svare er: „det man er paa.“ Admiral Ville, derimod, siger: Nei! Efter et i Tankerne forestilt Normalstib er det at han paa staaer Enhver ubevidst angiver den; og dette Normalstib — egentlig dannet af en ubevidst Sammenligning imellem alle de Skibe man har faret paa og i Selskab med, hvortil dog ogsaa kommer den Indflydelse, Andres Dom har havt paa vor Forestilling: med saa Ord, maaskee klart nok udtrykt, vor Erfaring — dette Skib vil han finde repræsenteret i en almindelig stiv, god Fregat.

Dette, Admirals Villes Normalstib, har man ialmindelighed ikke villet anerkende. Man har sagt, at Kulingsangivelsen maatte referere sig til det Skib, man var paa, som til noget Bestemt,

og at i andet Fald Dommen om Kulingen ofte vilde blive lige saa forskiellig som de Dømmendes Individualiteter; den der aldrig har faret med en Fregat af omnævnte Egenstaber kan ikke bedømme dens Seilføringsevne, og den der vel har faret med en saadan, men siden og senest har i lang Tid faret med andre Skibe, ikke heller, hvorimod han vil have dannet sin Dom om Kulingen efter disse.

Vi tilstaae gierne, at ogsaa vi have været af den Formening, at man i Angivelsen af Kulingen ubevidst tog Hensyn til det Skib man er paa. Vi have i dette Tidsskrifts 10de Bind Pag. 122 ytret os saaledes: „Angivelsen af Kulingsgraden maa, saalænge man til Søes intet Middel har til dens absolute Bestemmelse, altid blive relativ til Skibet. Hos os bruge vi Seilføringen til Maal; men herved maa altid erindres, at man tænker sig Skibet klos bidevind. Denne Maade, at angive Kulingsgraden, relativ til Skibets Seilførings-Syne, er i de allerfleste Tilfælde, saavel under juridiske som under nautiske Dvæstioner, den rigtigste; kun udræver den altid Dømmekraft, for at vurdere Kulingen ret, naar man seiler rumt eller plat, eller naar man ligger under ringere Seilføring, end nødvendigt; det vilde have mange Vanskeligheder at anvende Vindens absolute Kraft, som den ved et Instrument kunde bestemmes, paa de forskiellige Skibe (i saadanne Dvæstioner).“ Men vi erkende villigen, at vi dengang ikke havde stienket Sagen den dybere Eftertanke, som nu bringer os til at hylde vor høitagede Ungdomslærers Mening, den vi her ville forsøge at udvikle vore Læsere Beviisgrundene for.

Undersøger man, hvad det er, der bestemmer vor Dom om Kulingen, troe vi at man vil finde, det er en vis sandelig Fornemmelse, hvorefter vi vurdere Vindens Kraft; det er igiennem Følelsen, Hørelsen, ja selv Synet (Søens Udseende) at man erhoder denne Fornemmelse ligesuldt enten Skibet er under Seil eller til Ankers; næsten torde vi sige: ligesuldt enten man er paa Søen eller i Land, dog har dette sin Indskrænkning, idet vi troe at Synet af Havet udræves til den fulde Sammenholden

af Momenter, der besvirker vor Dom; idetmindste vil en fra Havet fiernet Sømand ikke med Sikkerhed kunne angive Kulingsgraderne i de Nuancer der paa Søen ere letkiendelige. Seiler man med et ranft Skib, eller med et ballastet Skib, som maastee i Bramseils Kuling maa gaae med enkeltrebete Mersseil, angiver man dog ikke derfor Kulingen efter denne Seilføring. Og, for at give et Exempel, Vagtsskibet i Sundet seiler ned til Helsingørs Rhed plat for Veiret, fortoier paa sin Plads og forbliver der hele Stationstiden uden at gaae under Seil en eneste Gang. Skibets Seilføringsevne er derfor de derombord værende Officiere og ældre Sømand ganske ubekendt, og dog vil enhver af disse angive Kulingen med samme Sikkerhed som i ethvert andet Tilfælde: her kan altsaa Bedømmelsen aldeles ikke referere sig til Skibet de ere paa.

Det synes os klart, derfor, at der virkelig forebærer Enhver et saadant Normalstib, som Admiral Bille antager: et Skib nemlig, som i Seilføringsevne danner omtrent et Medium af alle de Skibe, Enhver har faret paa eller i Selskab med, eller har seet paa Søen, og at Vindens Kraft bedømmes efter en blandet sandelig Fornemmelse, saa at man snarere kan sige, Sømanden sætter Seil til efter hvad han vurderer Kulingen til, end det Omvendte; dette finder f. Ex. Sted naar man letter fra en Rhed eller en Havn, og dette er det der gjør det vanskeligt for den unge og uerfarne Sømand at bedømme Kulingen naar han seiler plat for Veiret.

Seilede man bestandig med eet og samme Skib, og saae man intet Andet, saa er det ganske rimeligt, at man i Bedømmelsen af Kulingen vilde altid tage Hensyn til dette Skibs Egenstaber; men ved ideligen at have Leilighed til at anstille Sammenligninger med en Mængde andre Skibe, danner Erfaringen sig et almindeligt Begreb, og dette er det, man med Admiral Bille kan kalde et Normalstib. At dette almindelige Begreb kan variere noget, er begribeligt; men stort kan det dog ikke være, og denne Maade, at udtrykke Vindens Kraft paa, er dog altid

mere bestemt, mere fattelig for Sømanden og hensigtsmæssigere, end de Franskes. I nautiske og juridiske Qvæstioner fører det til færre Modsigelser at holde sig til dette almindelige Begreb, end i alle Tilfælde at rette Rulingsangivelsen efter det Skib eller Fartoi man er paa. Saaledes vilde der i en Flaade til samme Tid kunne være forskiellige Meninger om Rulingen, eftersom der vare meget ranke og stive Skibe i den. Er Rulingen derimod angiven eens af Alle, forklares Seilføringens Forskiellighed af de forskiellige Skibes særegne Egenstaber og Omstændigheder: Stivhed eller Ranthed; Størrelse; Tilstand paa Seil, Reisning eller Skraag, og leder saaledes til Oplysninger som stundom ellers undgik Opmærksomheden. Naar s. Ex. det ballastede Skibs Ankeroug springer i en 2-rebet Mersseilskuling, er der Grund til at antage, det har været slet; men kalder man den efter hans Seilføringsevne en Underseils-Ruling staaer han retfærdiggjort.

Vi troe altsaa, at man ved noiere Overveielse vil finde, at Admiral Ville har Ret med sit „Normalskib“ og man vil deri finde et nyt Beviis for, hvor grundigt og noie han har giennemtænkt sit hele System for Journalførelsen.

Lovforslag i England, sigtende til at forebygge Ulykker med Dampskibe.

(Un. Serv. Journ., Mai 1839.)

Vor Dampskibsart har hidtil gaaet i en saa eensformig og uanfegtet Gang, at det ikke skulde undre os, om man hertilands vilde ansee de nedenstaaende Forebyggelsesregler som noget Overflødig. De større Ulykker, som reise sig af uforsvarlig Anstregelse af Maskineriet eller slet Vedligeholdelse af Skib og Gods, kiende vi til Lykke intet til. Men lad der først opstaae Rivaliseringen paa samme Linie, hvor en Times, ja kortere Tids tidligere Ankomst til Stedet skal afgjøre hvo der skal fortrænge den Anden; lad Concurrencen

blive saa stor, at den ringe Fordeel der høstes tvinger til en overdreven Deconomie i Udrustning og Forsyning af Skibe, ligesom Nødvendigheden paa samme Tid byder at bruge Capitainer og Maskinfolk, der savne tilbørlig Kundskab og Øvelse — lad det først engang komme dertil hos os, og lignende Regulativer for denne Fart vilde blive nødvendige. I alle Tilfælde tage vi ikke i Betænkning at giøre vore Læsere bekendte med nedenstaaende Bidrag til Dampskibsvesenets Historie, da mange nyttige Bink findes deri, som i Tiden kunne finde Anvendelse, selv i en tilkommende Krigs-Dampmarine.

Udg.

Sandelsministeren i England har underrettet Underhuset om, at han agtede at indkomme med Forslag til at udnævne en Committee for at undersøge Aarsagerne til de mange Ulykker, der indtræffe med Dampskibe, og giøre Forslag til en Lov, sigtende til at forebygge deres Gientagelse i Fremtiden. Ministeren sendte imidlertid en kongelig Ingenieur-officier og en civil Mechaniker om i Rigets Søhavne for at indsamle Kundskab om Sagen, og en Sø-officier, Captain Chapell, som i 13 Aar har havt Over-Inspektionen med alle Regierings-Dampskibe, som ere i Farten imellem England og Irland, blev opfordret til at afgive sin Betænkning. Det er denne, vi her meddele udtogsvis.

En 13aarig Erfaring og ufravendt Opmærksomhed, paa ethvert Forliis eller Ulykke med Dampskibe paa de vestlige Kyster af England, har overtødet Forfatteren om, at dersom han eller en anden sagkyndig Person havde været bemyndiget til, uophødelig at begive sig til Stedet, hvor Ulykken var skeet, for der at optage Forhør og noie undersøge alle Omstændigheder ved Forliset eller Ulykken, samt Rederes, Agenters, Capitainens, Maskinmesters og Mandstabs Forhold, for derefter at indsende til Regieringen en noiagtig Beretning, som efter Omstændighederne kunde publiceres i Tidenderne: vilde en saadan prompte og noiagtig Undersøgelse i hoi Grad være det Offentlige til Veroligelse, og, ved Wissheden om, at ethvert Tilfælde af denne Natur altid var underkastet den skarpeste Undersøgelse, vilde en større Omhu bevirkes

saavel i Udrustningen som i Behandlingen af Dampskibe. Men, hvad der maaskee er af end større Vigtighed, Regjeringen vilde, ved at komme i Besiddelse af alle fornødne Data, sættes istand til at give betryggende Løse for denne vigtige Green af Søfarten.

Forfatteren foreslaaer, af disse og andre i det Følgende udviklede Grunde, at en egen Overembedsmand ansættes, under Navn af Generalinspecteur for Dampskibsfarten; hvis almindelige Opholdssted var London, men som i Tilfælde af at en Ulykke indtræffer med et Dampskib, der er ledsaget af Tab af Menneskers Liv, skal være forpligtet og bemyndiget til at begive sig uopholdeligen til Stedet og der lade optage Forhør, afhøre Vidner og fordrø Papirer fremlagte. I Tilfælde af, at Ulykken skeer paa det aabne Hav eller paa fremmede Steder, da bør denne Embedsmand foranstalte Forhør derom optaget paa saadant Sted og Maade, som efter hans Skion bedst sikker sig til at erhverve Kundskab om, hvorledes Sagen er tilgaaet. Alle Forhører, Vidnesbyrd og Oplysninger føres til Protocols, og Afskrift indsendes til vedkommende Regjeringsdepartement.

Da denne Embedsmand nødvendigviis blev en Person med megen Myndighed og stort Ansvar, skulde han forieknnes med en Rang, der kunde tilfikkre ham fornøden Respect; han borde besidde fuldkommen Kundskab som Sømand, stor Erfarenhed i Alt hvad angaaer Dampskibe, deres Maskinerie og den hele Commando af dem; ligeledes maatte han eie Gave til at samle, drøfte og ordne Vidnesbyrd, være i Besiddelse af hoi offentlig Tillid, for at garantere hans Upartiskhed, og han maatte være saaledes aflagt, at hans Uafhængighed var ham sikret.

Dernæst skulde der i alle Rigets Hovedhavne være ansat Inspecteurer ved Dampskibsfarten; og hertil maatte ikke vælges Maskinmestere eller blotte Mechanikere af Profession, men Sømand, som ere kyndige i Dampskibsvæsenet eller have commanderet Dampskibe, og disse skulde være bemyndigede til at forlange duelige Maskinkyndiges Assistance, naar det gjælder at undersøge og bedømme Maskineriet og Kjedlerne. Disse Inspecteurer skulde staae under

Generalinspecteuren i London, til hvem De give Rapport og som kan suspendere eller afskedige dem for mislig Embedsførelse.

Alle Dampskibe skulde være registrerede under deres alphabetiske Bogstav, ligesom i Lloyds Bøger. De skulde inddeles i 3 Classer: Flodskibe, Kystfarere og Søskibe, efter den Fart, hvori de ere. I 2den Classe skulde være indbefattet dem der fare paa Fastlandet imellem Brest og Juyderøen. Generalinspecteuren bestemmer i tvivlsomme Tilfælde Classen de skulle henføres til.

Alle Maskinmestere paa Dampskibe, som ansættes efter en vis Tid, skulde være forsynede med Patent efter deres Grad som 1ste, 2den eller 3die Classe Maskinmester, som de ere befundne kvalificerede til ved en Examination af Dampskibsinspecteurerne i Havnene, assisterede af 2 eller flere competente Maskinmestere. Disse trykte og stemplede Patenter, paa Pergament og i Lindaafer, udstedes af Generalinspecteuren, ved hvis Contoir en Liste holdes over alle examinerede og patenterede Maskinmestere og deres Grader. Ved gjentagne Examinationer, forenet med gode Vidnesbyrd for Tjeneste i den ringere Grad, kan Avancement til hoiere Grader erhverves; Alt efter nærmere detaillerede Bestemmelser.

En 1ste Classe eller Flod-Dampbaad skulde være forpligtet til, under Vøder, altid at have ombord, naar den er i Farten, idetmindste een examineret Maskinmester, en Baad og et Anker med Touge, alt i tiensdygtig Stand; et 2den Classe eller Kyst-Dampskib, under større Mulct, en Første-Classse Maskinmester og en anden examineret Maskinmester, to Baade og to Ankere med Touge; et 3die Classe eller Sø-Dampskib, under endstørre Mulct, een Maskinmester af 1ste Classe og 2 af 2den eller 3die, samt 3 Baade, 3 Ankere og 3 Touge.

De Ulykker, Dampskibe især ere udsatte for, reise sig fornemmelig af: Paaseiling, Sprængning af Kjedler, Veddefeilads, Brand eller Synken formedelst Læk.

Paaseiling er baade den hyppigste og farligste Aarsag til Ulykker. I Farvande, hvor det vrimler af Seilere, især om

Ratten, gaaer der næsten ingen Uge forbi, uden Ulykker af denne Art hender. En simpel Parlamentsact vilde for en stor Deel hæve dette Onde, ved at befale, at Dampskibe som passere hinanden eller Seilskibe, saavel som Seilskibe naar de passere Dampskibe, skulle, hvad enten de mødes eller det ene indhenter det andet, holde paa Styrbordssiden af det mødende eller indhentede Skib, og det Skib, der indhentes, skal, dersom der er Land eller anden Hindring tæt paa dets Styrbordsside, lægge Roret Styrbord og stoppe Maskinerne for at give Plads for den anden at passere. I alle snevre Floder eller Passer skulde det være en Regel for de Op- og Nedseilende at holde sig til Venstre i Farvandet, hvilket vilde dele dem i to Rækker og derved formindste Faren for Paaseiling.

Men den største Fare er om Ratten, og her trænger man især til faste Lovbestemmelser for hvilke Lanterner, der skal føres, som bør være eens for Alle. Af mange Forslag er følgende det af flere erfarne Mænd for bedst erklærede System: Et stærkt, klart Lys paa Fortoppen, et andet lignende i et dertil indrettet Rum for paa den Styrbords Hjulkasse, og et stærkt rødfarvet Lys paa lige Maade anbragt paa Bagbords Hjulkasse. Begge Hjulkasse-Lanterner bør være forsynede med to runde Lindses af idetmindste 12 To. Diameter, med en god Lampe og Speile for hver Lindses, hvoraf den ene staaer perpendicular paa Skibets Diametralplan, saa at Lyset kastes ret forud, og den anden parallel med det, saa at Lyset kastes ret tværs ud. Det farvede Lys erholdes ved at fylde den hule Lindses med et mineralisk Fluidum, som er klarere end et Fluidum farvet med vegetabiliske Præparater. Der bør være en Skærm for begge disse Lanterner paa Indersiden, for at forhindre dem fra at blinde Folkene paa Dækket og forebygge at Lyset fra den ene Side kan sees af et Skib paa modsatte Side. Naar altsaa man seer et klart hvidt Fyr oven over et andet af samme Farve, ved man at Skibets Styrbords Bøug sees; om et hvidt over et rødt, er det Bagbords Bøug eller Side, og sees alle 3 i en Triangel, styrer Skibet ret imod. Denne Visshed om hinandens giensidige Stilling, i Fore-

ning med Regelen at passere hinanden paa Styrbordssiden vil da sætte de Mødende istand til at gaae klar af hinanden.

En lige saa nødvendig Anordning vil det være, at Seilskibe, som om Ratten befinde sig i Farvandet omkring de brittiske Der, i Stroget for Ryskdampskibene, skulle altid gaae med en enkelt Lanterne fra en af Topperne eller heist fra et Sted at den kan være synlig i alle Retninger. Oste ligge disse Skibe bi, Ratten over, lige i Farvandet, uden at Dampskibene kunne see dem for det er for sildes for at undgaae Paaseiling. (Flere Exempler anføres med Skibenes Navne, hvor Paaseilingen alene hidrørte fra Mangel paa Lanterne viist itide fra Seilskibet). Det er klart, at for et Skib, der gaaer med en saadan Fart som et Dampskib, især naar det som Postfartoi er nødt til at haste, vil et Seilskib, der ligger lige i dets Wei uden Lanterne, hvad enten til Ankers eller under Seil, være en mere alvorlig Fare, end et Skær eller Grund, hvis Veligheden man dog har Kundskab om og altsaa kan vogte sig for det.

Lyt Taage indtræffer kun i moderat Veir. I saadanne Tilfælde bør et Flod-Dampskib være indskrænket til en Fierdedeels Fart; 2den Klasse eller Ryskfarer og 3die Klasse eller Sø-Dampskib, om det er i en Flod, snevert Lob eller Fiord og Bugt, ogsaa til Fierdedelen, men om i aaben Sø, da til Halvdelen af dets sædvanlige Hastighed; og denne Formindselse bør stedse anføres i Logbogen. Ethvert Dampskib skulde ligeledes være forpligtet til at have en Damp-Fløite (whistle) eller Trompet af stærkeste Lyd, som i taaget Veir bør give Lyd hver 10 Minutter. Alle Skibe i Nærheden vilde herved underrettes om, at et Dampskib var i Nærheden, og for deres egen Sikkerhed give Signal med Kloffen eller paa anden Maade.

Sprængning af Riedlerne er vel ikke saa hyppig hos os som i Amerika; men da det dog er hædet flere Gange, og da det nu meer end før er Skik at bruge Dampen expansivt, med forøget Tryk paa Riedlerne, foreslaaes nogle simple Sikkerhedsmidler. Et er at tvinge et Dampskib til at have 2 særskilte

Sikkerhedsvalver, hvoraf den ene, belagt med en passende Vægt, skulde være utilgængelig. Herved forebygges, at en Kiedel kan sprænges ved en eller anden Uorden eller utilbørlig Vægtpaalægning af den ene Sikkerhedsklap. Den strækelige Ulykke, som fandt Sted ved Sprængningen af en Dampkiedel i Hull, troer man at have været forårsaget deraf, at Maskinmesteren lod Vandet komme til at staae for lavt i Kiedlen, hvilket forårsagede Udviklingen af en overmaade explosiv Gas. Dette kunde forebygges, blot ved at have et Rør, der stod i Forbindelse med Dampfloiten, indsat i det Øverste af Kiedlen og ført ned igennem Vandet saa langt, at om Dampen kommer ind vil det give Lyd i Floiten (whistle) og viebliflig advare om Faren. Det kongelige Dampskib Ugent var meget nær ved at sprænge sin Kiedel, da det laa ved et af Bulværkerne i Liverpool. Capitain Chapell var paa Dækket tilligemed Skibets Capitain, da, uagtet Sikkerhedsventilen var aabnet, Dampen pludselig ophørte at fare ud af Røret for den overflødige Damp (waste steampipe). Maskinmesteren, som ikke kunde begribe Aarsagen til denne Standsning af Dampen, istedenfor at blive bange og tabe sin Landsnærvarelse, aabnede Dørværene, stræbte Kullene ud og satte Maskinerne i Gang, saa at Dampen fortæredes; men det uhyre Tryk sprængte alligevel nogle Nagler ud af den nye og vel forarbejdede Kiedel og drev Vandet ud i Maskinrummet, hvorved det skaffede sig Luft. Ved at tage Damprøret ned fandt man, at en conisk Kobberrose, anbragt indendi Kuglen i det Øverste af Røret, for at forhindre den fortættede Damp fra at falde i Draaber ned paa Dækket, var løsnet af Trykket og sprængt op i Kuglens Aabning, som derved var aldeles tilstoppet; og da Sikkerhedsventilen var, som sædvanlig, inden i Damprøret, var der ingen Udvei for Dampen. For at forebygge at sligt atter skulde hændes, bør Aabningen i Kuglen være gjort saa stor, at Rosen kan kastes heelt ud, om den tiere skulde gaae løs.

De forskellige Grader af Tryk, hvormed Skibsdampkiedler nu holdes i Brug, trænger til at sættes under nogen Indskrænkning,

hvilket General-Inspecteuren maatte iagttage ved sine Instructioner til Inspecteurerne.

Væddefeilads er en Ting, der ikke nok kan fordømmes, især naar kun een Sikkerhedsventil Hayes og den er tilgængelig. „Seg har i et privat Dampskib — fortæller Capt. Chapell — seet Maskinmesteren staae paa Sikkerhedsventilen for at forøge Vægten, og han var ikke til at bevæge til at lade det være, for en af Passagererne truede med at staae ham for Panden med et Haandspir“. Dette vilde være forebygget ved at have 2 Sikkerhedsventiler, hvoraf den ene var utilgængelig — nemlig afslukket med en Laas, hvortil kun Capitainen havde Nøglen. Mange Exempler paa farlige Tilfælde ved disse Omkap-Seiladser anføres af Forfatteren.

For at forebygge Ildsvaade, foreslaaes at paabyde ved Lov, at der skal være et vist bestemt Rum eller Afstand imellem det Øverste af Kiedlerne og Dækket, eller hvor dette ei kan stee, da at have Kiedel-Lugerne bestaaede med Jernplader.

Tilfælde af Kullenes Selvantændelse ombord i Dampskibe ere hyppigt indtrufne. Det fine Støv af Kul, naar det er stærkt tørret og ophedet, er næsten ligesaa antændeligt ved Fugtighed, som Krudt er ved Ild. En af de kongelige Paketter, Viren, havde sine Kul i antændt Tilstand i Kielderen, paa hele Reisen fra Waterford-Floden til Milford. Thetis, en kongelig Paket, sank til Ankers ved Liverpool af samme Aarsag. Det bedste Forebyggelsesmiddel er, at kaste de tiloversværende Kul forefter i Kielderen for man tager nye ind, saa at Kullene stedse stifte Plads. Et andet Dampskib, Robert Bruce, brændte op i 1820 paa Reisen fra Liverpool, fordi Maskinmesteren lod Kiedelen blive gloende af Mangel paa Vand, hvilket satte Ild i Kullene. I alle Regjeringens Dampskibe ere Kulkiælderne (bunkers) anbragte saaledes, at der er et Rum imellem dem og Kiedlerne, og dette borde gøres til en almindelig Regel.

Alle Dampskibe skulde være forsynede med fra 1 til 2 Brandspøiter og fra 6 til 24 Brandspande, efter Storrelsen og Glasfen.

Sproiterne skulde være indrettede til at bruges saavel paa Dækket med Haandmagt som med Dampmaskinen, og alle Brandspande forsynede med Liner og ophængte i Orden.

Alle Riedler til Skibe skulde være saaledes indrettede, at Overdelen, som forbinder Jldcanalerne (flues) med Skorstøjen og tiene til Spor for den, forløb 6 Fod ovenover Dækket, saa at om Skorstøjen gik overbord, vilde Flammen ikke antænde Skraaget, og det tilbagestaaende Rør være tilstrækkeligt til at holde Maskinen i Gang. Exempler anføres paa Tilfælde, hvor Skorstøjen er bleven tagen overbord af Søen og flere Uleiligheder og Farer deraf opstaaede.

Da Dampskibe ere underkastede større Fare for at synke, end andre Skibe, anbefales, at Førsteclasseskibe skulle have i det mindste een Skibspompe som gaaer ved Dampmaskinen og een som pompes med Haandmagt; et Andenclasseskib idetmindste to af hver Slags og et Tredieclasseskib idetmindste 4 af første og 2 af anden Slags. Disse Pomper kunne naturligviis ogsaa anvendes til Slukkeredskaber i Jldsvaade. Ligeledes borde alle Dampskibe bygges med et vist Antal vandtætte Skodder tværs over, saaledes som allerede flere af de senestbygte have. Udskillige Jern-dampskibe nævnes, som skyldte denne Indretning deres Frelse.

Forfatteren anfører flere Exempler paa Jerndampskibe, der have løbet paa Skær og udholdt meget meer, end noget af Træ bygget Skib vilde have kunnet udholde. Til Beviis paa disse Fartøiers Styrke vilde vi her optage et af disse Exempler: „Tarbert Castle“, et af Jern byggt Dampskib paa Gyldefloden, blev kastet paa et Rev af spidse Klippeskær ved Indløbet til Loch Fyne, i Orcanstormen d. 7de Januar 1839. Paa Styrbordssiden af dens Bund var der 3 Fordybninger — siger Beretningen medens den laa paa Klipperne — eller Buler, den største 25 Fod, de andre omtrent 15 Fod i Omkreds og den største omtrent 15 To. dyb. I ingen af disse var der nogen Skade at opdage ved Plader eller Nagler, undtagen at de vare bragte ud af deres Façon. Paa Bagbordssiden, som den laa paa, netop ved Kimmingsen, var

den kommen paa en spids Klippe, som havde gienneborret Pladen, og fra Giennebrudspunctet vare Pladerne revnede omtrent 7—8 Fod forefter og 10—12 Fod agterefter; men Problemet om Naadderne paa Jernskibe var her fuldkommen løst; thi ikkun 1 Fod af Naadden var sprængt, og paa de andre Steder var det de solide Plader, og ikke en eneste Nagle der havde givet sig, skiondt Naglerne kun ere enkelte paa dette Skib, og ikke contrasforsænkede (countersunk) og Skibet selv er kun spinkelt byggt, med Spanterne 3—4 Fod fra hverandre.

Af 30 engelske Dampskibe, hvis Forliis Forf. har optegnet, ere 4 brandte, 2 Riedler sprængt, 3 ved Paaseiling, 8 sunkne i Søen med Mand og Muus; Resten forliist paa Klipper eller Land. Listen gaaer fra 1817 til 1839.

Den ovenfor omtalte Comitee har senere indgivet sin Rapport, hvoraf her meddeles et Udtog.

Comiteen gjør først Rede for de Veie, ad hvilke den har indhentet de fornødne Oplysninger; disse ere: først ved personlig eller skriftlig at sætte sig i Forbindelse med Folk, der kunde anses for uinteresserede i selve Dampseiladsen, men hvis Connerioner med nautiske Affairer, eller hvis Værfæstigelser, Profession og Kundskab kunde være Comiteen til Veiledning i Bedømmelsen af de mangfoldige Details i Sagen og hjælpe den i at prøve og vurdere de Oplysninger, der indløb til den fra andre Kilder.

2. ved at træde i Forbindelse med Folk, der directe ere interesserede i, eller noie fortrolige med Constructionen af Skraag og Maskinerier til Dampskibe.
3. ved at conferere med Folk, der ere interesserede i selve Dampskibsfarten, som en Handels-Speculation, og det baade i over- og underordnede Forhold i denne Farts forskjellige Værfæstigelser.

Comiteen modte mange Vanskeligheder i at samle fuldstændige Beretninger og Oplysninger om de tidligere stedfundne Uheld med Dampskibe, da ingen officielle Register eller Optegnelser derom havde, og Eierne af saadanne forulykkede Skibe ialmindelig-

hed ikke vare meget villige til at fremkomme dermed. Den har imidlertid erhvervet temmelig paalidelige Oplysninger om 92 Ulykkestilfælde, hvorover den har forfattet Liste, af hvilken sees, at af dette Antal ere 40 forliste, sunkne eller svært havarerede, hvorved 308 Mennesker have tilsat Livet; 23 have ved Kiedlernes Explosion mistet 77 Mand; 17 ere meer eller mindre ødelagte ved Ildbrand; og ved Paaseiling 12, med et Tab af 66 Mennesker. Det største Antal Mennesker, der paa eengang have tilsat Livet, var med Dampskibet *Rothsay-Castle*, der blev drevet paa Grund imellem Liverpool og Beaumaris, hvorved 119 Personer omkom. Ved Kiedlernes Explosion er det største Antal paa eengang Dræbte 62.

Comiteeberetningen indeholder derpaa de noiere Omstændigheder ved adskillige af de Ulykkestilfælde, hvorom havees autentiske Efterretninger. Iblandt disse ere Skibene *Erin* og *Superb*, der begge bleve borte med Mand og Muus. Den Første var i en maadelig Tilstand; den Anden, derimod, skal ganske kort for have erholdt Hovedreparation paa Skraaget og et nyt Maskineri. Sprængning af Kiedler er i mange Tilfælde foraarsaget af en overdreven Vægts Anbringelse paa Sikkerhedsventilen, enten forsætlig eller af Uagtsomhed. Ogsaa Kiedlens Form synes at have Indflydelse herpaa, idet af 22 sprængte Kiedler de 15 have været *rectangulaire* og savnede indvendige Stivere, medens ifkun 7 vare *cylindriske*.

Ved at omtale noiere de Tilfælde af Opbrændelse, der ere forekomne, gior Comiteen opmærksom paa de Regler, det Liverpoolske Compagnie for Farten paa Dublin har indført, for at forebygge Ildsfare. De bruge Vælkler af Jern, samt klade Dækket over Kiedlerne og i Nærheden af Skorstenen med Jernplader; Kiedlerne ere aldeles separerede fra hinanden og fra Skibets Sider; Skibsvæggen, i Nærheden af Kiedlerne, er beklædt med Blyplader og, ovenpaa disse, Jernplader; Kiedlerne beskyttes imod Søstønt, Regn og Berøring med Kullene, ved en ydre Jernomgivelse (*shell*) eller Kasse; og det er indført, ved Enden af hver

Reise at feie alle tilbageværende Kul ned i (*the bunkers*) eller Kulkasser af Jern.

Angaaende Farerne for Paaseiling, beretter Comiteen, at Færgelaaget paa Themsen har opgiivet 71 Tilfælde af denne Art paa Themsen, i de sidste 3 Aar alene, hvor Dampskibe ere komne i Sammenstød med Andre. Undertiden var Uforsigtighed, Raahed og Eigegeydighed Skyld deri; men ofte stete det i taaget Veir, som f. Ex. *Rob Roy* og *Red Rover*, der begge sank næsten øiebliklig. Den store Fart, et Dampskib kommer ansættende med i stille Veir og smuldt Vand, hvilket som oftest ledsager Taagen, gior Faren for at paaseiles af det langt større end med Seilskibe. Et Middel til at tilkiendegive dets Nærmelse har man i den Dampskloite (*steam whistle*) som almindelig bruges ved locomotive Maskiner; dersom den blev anbragt ved Kiedlen af et Dampskib, vilde den fuldkommen opfylde Hensigten. Alt hvad der behøves er et lille Rør, som gaaer ind i Dampbeholderen og føres op paa Dækket med Floiten paa Enden af det. Ved ganske simpelt at dreie en Hane frembringes en langtudtrukken Lyd, eller, ved at aabne og lukke Hænen, endeel Stød i Floiten, hvilket ofte vil kunne høres i en Afstand af 2 Qvartmile. Floiten kan indrettes saaledes, at Lyden bliver lige stærk, hvad enten man har *Spittryks-* eller *Løvtryks-Damp*.

Kiedlernes flette Tilstand har hyppigt givet Anledning til Ulykker. Derimod gives der ifkun meget enkelte Exempler paa at Maskineriets Forfald har havt onde Følger; i Almindelighed er Tilsynet med det bedre, og de mindre Uheld bestaae som oftest i saadanne Brud af Bomme, Krumtapper, Nagler og Skruer, som let istandsættes med Reservegods eller ogsaa dog tillade at naae en Havn, hvor Skaden kan repareres.

Årsagerne til de Ulykker og Havarier, der indtræffe med Dampskibe, angives af Comiteen som følger: 1) Forliis og almindelig Søstøde hidrører af Skraagets, Ankere og Tonges, Seilenes, Kiedlers og Maskineriets flette Tilstand, samt Druffenskab eller Forsømmelighed af Capitain og Styrmand, til en af hvilke År-

sager alle konstaterede Tilfælde have været at tilskrive. 2) Explosion tilskrives i alle bekendte Tilfælde enten Maskinfolkens Uvidenhed, Egegyldighed, Dumdriftighed og Drifkældighed; eller Sikkerhedsventilens flette Construction og Utilstrækkelighed; eller Uopmærksomhed paa og Mangel af et passende Apparat til at tilkiendegive Vandets Hvide og Dampens Tryk i Riedlerne; eller slet Form af Riedlerne, uskiftet til at udholde Trykket; eller ved at bruge gamle Riedler for længe og med for stærkt Tryk; eller flette Materialer og slet Arbejde af Riedlerne. 3) Ildsvaade hidrører af Uforsigtighed og Mangel paa Keenlighed, eller slet Construction af Kulmagazinerne; eller fra at stuve Kul ovenpaa Riedlerne og inod Skibets ubedækkede Sider; eller fra at anbringe Riedlerne for nær ved Dækket eller Skibets Sider; eller Riedlernes flette Tilstand; eller Mangel paa Slutningsredskaber. 4) Omborddraging eller Paaseiling reiser sig af Mangel paa et almindelig antaget Natssignal-System; eller Mangel paa bestemte Regler for hvilken Side der skal viges til; eller Bæddeseilads; eller Uforsigtighed og Forsømmelighed med Udkif.

Antallet af Dampskibe i den engelske Handelsmarine angives at have været, i Aaret 1838, 766 og i Colonierne 44, hvilket udgjør for alle engelske Besiddelser 810 Dampskibe, med en Drægtighed af 157,840 Tons og 83,250 Hestes Kraft.

De Midler, som Comiteens Consulenter eenstemmig anbefale, som ligemeget i Publicums og Redernes Interesse, ere fornemmelig: 1) et ordentligt System for Skibenes Indregistrering; 2) periodiske Synsforretninger over Straag og Maskineri af alle Dampskibe; 3) Udstedelse og atter Tilbage tagelsen af Sødygtigheds-Certificater og Ret til at føre Passagerer.

Iblandt Comiteens Consulenter fortæner en Hr. Williams især Opmærksomhed, som en Mand, der besidder stor Erfarenhed i Alt hvad der angaaer Dampskibe, deres Construction, Behandling og Farten med dem; han er nemlig bestyrende Directeur for de to største Dampskibscompagnier i Liverpool, som ere 21 Sø-Dampskibe foruden flere der gaae paa Floderne. Han har klart og

overbevisende udviklet Utilstrækkeligheden af frivillige Besigtigelser, samt Fordelene af et almindeligt System for Indregistrering og periodiske Besigtigelser. Hertil føjer han til Slutning den Bemærkning: Som et mægtigt Mittel til et nationalt Værn, for det Offentliges Skyld, til større Sikkerhed for Assurandører og til Opmuntring for Skibsbyggere, Maskinmestere og Redere af Dampskibe maa et lovbefalet, fuldstændigt og strengt udført Registrerings- og Besigtelses-System i enhver Henseende være at anbefale.

Comiteen har en anden Række af Communicationer fra en Mængde Havnemestere, hvis Embedsstilling gjør dem noie bekendte med Alt hvad der vedkommer Dampskibe. De skildre Sikkerhedsventilen som i Almindelighed altfor tilgængelig; Riedlerne altfor ofte i en forslidt og upaalidelig Tilstand; Kullene for ofte stuede paa Steder, hvor de enten selv let fange Ild eller foraarsage Skibets Antændelse; Maskinfolkene ofte forfaldne til Drif eller i Bane med at forøge Vægten paa Ventilen; hyppigt Savn af et Apparat til at vise Vandhoiden og Damptrykket ic.

Iblandt de gavnlige Vink til Forbedringer, Comiteen har modtaget, nævnes: Bigtigheden af at forsyne Condensatoren med et Rør til at trække Vandet op fra Bunden af Skibet, i Tilfælde af en betydelig Læk, eller ved en Søstyrting. Dette simple Apparat, til at forebygge en ikke seldent indtræffende Fare, synes nu indrettet paa de nyeste og bedstudrustede Dampskibe, og fortæner høiligen at anbefales. Sværere og bedre Ankere og Louge, bedre Forsyning med Seil ic., et større Antal og bedre indrettede Baade, især Redningsbaade med behørig Redskaber; og hertil er foreslaaet af en Capit. Smith af Sø-Statens en Maade at danne Overdelen af Hiulkasserne til Redningsbaade, der vieblifflig lade sig sætte i Vandet; almindelige Signaler til Advarsel om Natsten og i taaget Veir; strenge Bestemmelser for hvo der skal vige og til hvilken Side. Endelig foreslaaes at indføre en Examen for Capitainer, Styrmand og Maskinister til Dampskibe, førend de kunne erholde Tilladelse til at fare som saadan. Ikke alene

vil man, at Capitain og Styrmand skal iforveien have faret i samme Egenkab med Seilskibe, og altsaa have beviist sig qualificeret som Sømand, men de bør underkaste sig en Examination i den almindelige Kundskab om Dampmaskinens Behandling og Brug; thi det er en Kiendsgierning, og det en farlig, at i 9 Tilfælde af 10 beroer en Mængde Menneskers Liv og store Capitaler i Skib og Gods paa eet Menneskes Liv, Hølbred, Udruelighed eller Rettskaffenhed — Maskinmesteren.

Summarisk anbefaler Comiteen følgende Forholdsregler af Regieringen. En national Registrering vilde komme til at indeholde statistiske Dytegnelser af alle Constructionsdetail, baade af Skraag og Maskineri; de paafølgende periodiske Besigtigelser vilde vise ethvert Fartois virkelige Tilstand til visse Perioder, og Udgang til disse Documenter vilde give Enhver, det interesserede, al forønsket Dplysning. Skulde Regieringen have Behov for Dampskibe til hvilketformhelst Brug, enten leiede eller ved Kjøb anskaffede, saa vilde disse Registre give Veiledning til at vælge netop den Slags Fartois man behøvede, enten med Hensyn til Størrelse, Styrke, Hestekraft o. s. v. Denne Indregistrering vilde tillige være Gierne af Dampskibe en Spore til at bygge efter de bedste Modeller, sørge for at have de bedste Maskiner og at holde dem i den bedste Stand.

Bigtigheden af at holde en Damp-Logbog eller Journal ombord paa de Dampskibe, der befare de større Have, have flere Correspondentere udhævet. Comiteen antager ogsaa, at det vilde være til stor Nytte at registrere paa denne Maade Alt, hvad der foregaaer nede i Maskinrummet paa længere Reiser.

Menneffeliv kan ikke forsikres af nogen Assurandeur, som anden Ladning; og Passagerer ere netop Dampskibenes fornemste Ladning, den hvorpaa deres Gevinst egentlig beroer. Imidlertid seer man, at det endog er lettere at faae Assurance tegnet paa Dampskibe, og til lavere Præmie, end paa Seilskibe. De store Dampskibscompagnier ere oftest deres egne Assurandører og forsikre kun Skibets Værdi og undertiden ogsaa Maskinernes.

Efter disse forudskikkede Dplysninger og Betragtninger, bringer Comiteen følgende Grundtræk til lovbestemte Regulativer i Forslag.

At et Collegium (board) oprettes, i Forbindelse med og under Præsidenten af Handelscollegiet, hvis Bestemmelse skal være at registrere og classificere alle Dampskibe. Registrerne skulle indeholde detaillerede Specificationer af Skraag og Maskinerier; periodiske Synsforretninger over dem holdes og alle Omstændigheder ved Ulykkestilfælde og Havarier ved dem optegnes. Local- eller Districts-Inspecteurer ansættes under Collegiet, paa hvis Indstilling Collegiet bevilliger Fribreve til Dampskibe at fare, eller tilbagetager dem, for saavidt Befordring af Passagerer angaaer. Mulct ansættes for at fare uden Fribrev.

At Collegiet paadrages at indgive en aarlig Beretning til Parlamentet. At Udgangen er fri til at indhente Dplysninger i dets Archiver, imod et passende Gebyhr. At et Udtog af de gjældende Anordninger for Dampskibsarten meddeles ethvert Dampskib, som under passende Mulct skal have det opslaaet paa et ioinefaldende Sted ombord. At Districtsinspecturen skal betales for hver Synsforretning, efter en passende Tarif, og i Tilfælde af Redernes Indsigelse imod hans Dom, skal han indkalde 2 Skibsbygmestere, uwillige og uinteresserede Mænd, til at deeltage i Besigtigelsen, dersom denne angaaer Skraaget, men Maskinkyndige om det er Maskineriet.

Den første Synsforretning over Skraaget af et nyt Skib skal foretages medens det er under Bygning, og en Specification derover indsendes til Collegiet, ligesom nu er Skib ved Lloyds Comitee. I de første 2 Aar besigtiges Skraaget en Gang aarlig; men siden en Gang hvert Halvaar. Hver Gang et Dampskib har været paa Grund, eller lidt nogen anden lignende betydelig Skade, skal det sættes i Dok eller hales paa Land for at besigtiges.

Den første Synsforretning over Riedlerne og Maskineriet skal foretages medens det opsættes i Skibet, og den fornødne De-

tail herom indberettes til Collegiet. Efter det første Aar besigtiges Maskiner og Riedler en Gang hvert halve Aar.

I Fribrevet eller Licentsen skal udtrykkelig nævnes, om den gjælder for Skibet som Bugseerfartoi, til at føre Last af Varer alene, eller gaae med Passagerer, eller for alle 3 Bestemmelser, ligesom ogsaa om den gjælder for Flodfart eller den aabne Sø. En Copie af Fribrevet skal være opslaaet til Alles Kundskab i Kabinen eller et andet lettilgængeligt Sted. En aarlig Afgift af dette Fribrev skal bestemmes efter Skibets Størrelse, ikke under 1 Esterl. og ei over 5 Esterl.

Inspecteuren skal forvisse sig om, at Sikkerhedsventilerne ere tilstrækkelige til at udlade al den Damp, som Riedlerne kunne udvikle i almindelig Tilstand, med det Tryk der er bestemt ved Vægten paa Ventilerne, hvilket Maximum af Tryk skal opgives af Maskinernes eller Riedlernes Fabrikant, og Ventilerne belastes derefter. Efter en vis bestemt Tid skal intet Fribrev til at føre Passagerer udstedes til noget Skib, der har Sikkerhedsventiler, hvis Vægstang er blottet og udsat for at belastes udvendig fra. Mulet bestemmes for Maskinestere, Capitainer og Andre, der belaste Sikkerhedsventilen over den fastsatte Vægt.

At i alle nye Dampskibe, og efter en vis bestemt Tid i alle andre Dampskibe, skal der forefindes Glas-Vandmaalere og Dvifselv-Barometere anbragte ved Riedlerne til at vise Vandhøiden og Damptrykket, uden hvilke intet Fribrev kan erholdes til at fare med Passagerer.

Inspecteuren skal være bemyndiget til, naar han erfarer i Mellemtiden af hans periodiske Besigtigelse, at noget Skibs Damp-riedler ere uforaarligge, da at holde en Extrabesigtigelse og derom gjøre Indberetning til Collegiet, som da suspenderer Skibets Passager-Licents, indtil Sikkerheden atter er fyldestgjort.

Endvidere skal det være ethvert Dampskib paalagt at være forsynet med Compas i Nathuus, og disse Ting i behørig Orden; alle Flodskibe skulle have een foraarlig Vaad; Ryst- og Canal-Skibe 2 eller 3 saadanne Vaade efter Størrelsen, og de der fare

paa de større Høve skulle idetmindste have 4 Vaade; ogsaa disse indgaae under Inspecteurens specielle Eftersyn og Indberetning. Alle Dampskibe skulle være forsynede med Brandflanger, tilstrækkelige til at føre Vandet til ethvert Sted i Skibet; behørigt Antal Brandspande og en transportabel Sproite skulle alle, undtagen Flodskibene, ogsaa være forsynede med. Efter en vis bestemt Tid skal intet Sø-Dampskib, som fører Kul paa Toppen eller omkring Siderne af Riedlerne, kunne erholde Fribrev at fare med Passagerer, medmindre Riedlerne ere omgivne med en Kasse af Jern eller andet Metal, eller andet Sikkerhedsmiddel er anbragt, der kan antages for gyldigt.

Det foreslaaede Registrerings-System skulde indbefatte en Classification af Dampskibe, og da den Charakter, ethvert Skib kunde gjøre Fordring paa, vilde beroe paa den Stand det var i, saavel med Hensyn til Bygning og Vedligeholdelse som til Udrustningen, saa er der Rimelighed for, at mange andre vigtige Requisite og nye Opfindelser vilde af egen Interesse frivilligen optages af Skibsrederne, hvoriblandt de til en høiere Grad af Sikkerhed tienende Opfindelser, saasom: vandtætte Skaadde og Afdelinger i nye Skibe; kraftige Brandsproiter som gaae ved Maskinerne; Forbindelse imellem Fortæteren og Pompesoden; Frie-giørelses-Apparat for Skuffelhuulene; sværere og fuldstændigere Ankere og Louge; ic.

Ved at udarbejde disse Forslag, har Comiteen havt for Nid at udpege praktiske Midler til at fremme det Offentliges Sikkerhed, uden at paabyrde Dampskibs-Rederne ubehagelige Regler; den troer, at Antagelsen af dem vil væsentligen bidrage til at fremme og i ingen Henseende lægge Hindringer for Dampseiladsens Fremstridt. Heri bestyrkes Comiteen, ved at finde dem saa overensstemmende med de fleste af dens Correspondenters Ansuelser, som vil sees af de Beretningen vedsviiede Skrivelser, og de stemme med flere af de Regulativer der ere antagne i andre Lande.

En Foranstaltning er der endnu, som fra flere Sider anbefales meget varmt, men Comiteen har stor Tvivl om dens An-

vendelighed, den nemlig, at fordre af Maskinmestere paa Dampskibe en Qualificationsexamen og Caution for deres Opførsel. Der eksisterer ikke i Søhavnene nogen Examinator, der er competent til at afgjøre denne Klasse Menneskers Dygtighed i deres Fag; og det vil uden tvivl være vanskeligt for Districts-Inspecteuren at bedømme individuel Qualification. Hvor vigtigt Comiteen end anser det, at have Maskinfolknes Klasse, er den dog af den Mening, at Leiligheden for dem, til at volde Skade paa Liv og Eiendom, vil være saa meget indskrænket ved de foregaaende Bestemmelser, at det vil være tilstrækkeligt at paabyde Mulcter for enhver forsætlig Pligtforsømmelse, grov Efterladenhed eller Drukkenhed.

Comiteen vover ikke at foreslaae nogen Bestemmelse til Fastsættelse af det Antal Passagerer, et Dampskib tør tage, hvilket fra flere Sider er urgeret paa. Rahytpassagerer ville selv varetage deres Liv i denne Henseende; men det er Dækspassagererne, af hvis for store Antal der kan flyde Fare. Men skal Loven bestemme en Grænse herfor, møder den saa mange Vanskeligheder, i de mange Hensyn til hvert Skibs Egenstaber og atter de varierende Omstændigheder, at Comiteen ikke troer at tørde tilraade nogen directe Indblanding heri.

Endeligen foreslaaer Comiteen et almindeligt authoriseret Signalsystem for Dampskibe, for at forebygge Paaseiling; og at naar Dampskibe møde hinanden, skulle de begge lægge Roret Styrbord, for at gaae paa Styrbord-Side af hinanden, saakfremt dette lader sig gjøre. En Dampskibe, Klokke eller Gongon bør ethvert Dampskib være forsynet med, og et Maximum af Fart være tilladt dem i taaget og tykt Veir, saavel Dag som Nat.

Comiteen tilføier Beretningen et Udtog af Regulativerne for Dampskibsfarten i Nordamerika, Holland og Frankrig.

De for Nordamerika ere:

- 1) En speciel Indregistrering forlanges af hvert Dampskib, og en Licentis til at fare bør erhverves under Straf af Mulct.
- 2) Inspecteurer ere ansatte, som skulle undersøge og give Ind-

beretning om Dampskibenes Tilstand, paa Skraaget een Gang om Aaret, og om Riedlerne og Maskineriet een Gang hvert Halvaar; de udstede Certificater om befunden Sødygtighed til Rederen eller Capitainen, og tilsee at en Afskrift heraf altid findes opslaaet paa et passende Sted ombord i Skibet.

3) Redere eller Capitainer maae begjære denne Besigtigelse til de bestemte Tider, under Straf af Fribrevets Fortabelse. Redere og Capitainer ere ansvarlige for al Skade paa Eiendom eller Passagerer, dersom de ikke have et tilstrækkeligt Antal dygtige og erfarne Maskinfolk ombord.

4) Sikkerhedsventilerne skulle aabnes, for at lette Riedlerne, hvergang der standses for at indtage Ladning eller Passagerer, under Mulct.

5) Skibe paa 200 Tons skulle være forsynede med idetmindste 2 Vaade, og de, der ere over denne Drægtighed, med idetmindste 3 Vaade, som hver kunne rumme 20 Personer. Alle Dampskibe skulle være forsynede med en Brandsprøite og Slanger, bruge Jern-Stænger eller Riættinger til Rattlinger og have en eller flere Signal-Lanterner ombord; Alt under Straf af Mulcter.

6) Capitainer, Maskinmestere, Lotser o. s. v. ansees skyldige i Manddrab, i det Tilfælde at noget Menneske tilføjer Livet ved deres Forsømmelighed, og skulle, naar de herom overbevises, dommes til „haardt Arbeide“ paa fra 1 til 10 Aar; og skal, i alle Sager inod Dampskibsredere for Skade paa Personer eller Eiendom, der reiser sig af Riedlernes Sprængning eller Sammentrykkelse (collapse) Factum af en saadan Udstrømmen af Dampen tages for fuldt prima facie Beviis, tilstrækkeligt til Sagfølgelse.

Holland.

Inspecteurer ere ansatte til at undersøge og prøve Styrken af alle Riedler, efter en foreskrevet Scala, og efter denne Embedsmands gunstige Rapport herom udstedes Tilladelse til at gaae. Idetmindste 2 Sikkerhedsventiler fordres til hver Riedel, og

Maaden at belaste den, saavel som Vægten, er fastsat. Blyplogge af visse Dimensioner skulle være indsatte i Riedelpladerne over Jldstederne. Støbte Jernkiedler ere forbudne, med mindre de ere af visse fastsatte Dimensioner, og flere Regulatorer ere givne med Hensyn til Riedlernes Plads i Skibet, deres Afstand fra Kahytterne o. s. v.

Synsforretninger skulle i Regelen gientages hvert Aar, og specielle Besigtigelser afholdes paa Forlangende eller naar Anledning dertil gives. Certificat om Sedygtighed fornyes eller afslaaes efter Inspecteurs Rapport.

Omtrent de samme Love ere gældende i Belgien.

Frankrig.

Støbejerns Kiedler ere forbudne. Høitryks-Kiedler skulle prøves ved den hydrauliske Presse til idetmindste 3 Gange det Tryk, de ere bestemte at bruge Dampen til. Gieren bærer Omkostningerne ved denne Prøve. Rectangulaire Kiedler ere fritagne for Prøve, naar de ere bestemte til at bruges med Lavtryks-Damp; det er: Damp, som ikke overstiger et Tryk paa Kvadrattommen af 7 Pd. over Atmosfæren.

Alle Cylindere og Cylindere-Troier til Dampmaskiner, hvad enten de bruge høi eller lav Damp, skulle prøves med et Tryk, der er 3 Gange det de skulle arbejde med. De foregaaende Love gælde for saavel Land som Somaskiner. De følgende Bestemmelser angaae Dampskibe alene.

- 1) Intet Dampskib tillades at fare, førend det har erhvervet Certificat for at være sedygtig i Skraag, Kiedler og Maskineri. Hver 3 Maanedes underkastes det en ny Besigtigelse.
- 2) Intet Certificat tilstaaes, uden paa det udtrykkelige Vilkaar, at Maskinmesteren er en duelig Mechaniker og besidder den fornødne Kundskab til at holde Maskinen i god Orden og reparere den, om fornødent. Ingen Fyrbøder tillades det at fungere som Maskinmester, men han skal altid være dens Befalinger efterhørig. Maskinmesteren skal have Forsig-

tigheds og Tjeneste-Regler ophængte i Maskinrummet, til Alles Efterretning.

- 3) Hver Kiedel skal være forsynet med en Slyder og Viser, to Glas-Vandror, 3 Prøvehaner og en Vægfels Dampprøver, aaben i Enden. Det anbefales ogsaa at anbringe et Sikkerhedsrør med en Fløite paa Enden til at give Varsel om, naar Vandet staaer for lavt.
- 4) To Sikkerhedsventiler udfordres til hver Kiedel, og det ikke under en vis foreskreven Størrelse af Flade. Høitryksklapper skulle belastes ved Hjælp af en Vægtstang, Lavtryks derimod med en fast Vægt paa dem. Al Forøgelse af Vægt efter Besigtigelsen forbydes. Det foreskrevne Tryk stemples paa Ventilkassen.
- 5) To Skiver af smelteligt Metal skulle befastes paa alle Kiedler i Dampkassen, hvilke Skiver skulle være af forskiellige Smeltelighedsgrader og Dimensioner; den mindste og lettest smeltelige skal have en Flade der er liig med, og den største og mindst smeltelige en Flade der er 4 Gange Sikkerhedsklappens. Disse Skiver erholdes efter foretagen Prøve af Kiedlerne og rette sig efter det Tryk, med hvilket man har opgivet at ville arbejde. Al Forandring ved dem forbydes og Duplicater af dem skal findes ombord i Skibet.
- 6) Instructioner skulle gives for Ugangen med Jldene og for Maskinmesterens og Capitainens Opførsel og Forhold indbyrdes, naar Skibet skal standse o. s. v.
- 7) Capitainerne ere personlig ansvarlige for alle Tilfælde der reise sig af altfor stor Fart, og Rederne for alle dem der komme af Udydighed imod og Overtrædelse af Love og Regulatorer.
- 8) En linieret Logbog eller Journal skal ligge aaben i Kakhytten, hvori Passagererne ere anmodede om at skrive deres Bemærkninger, angaaende hvad der foregaaer paa Reisen, og om hvorledes Skibet gior sine Sager. Disse Bøger eftersees af Politiebedsmændene paa deres periodiske Visitatser. I

Kahytten skal være ophængt en Tavle, hvorpaa er antegnet: 1) Hvoirlange Reisen i Giennemsnit bør være. 2) Den Tid, der er tilladt til at anløbe eller stoppe nogensteds. 3) Maximum af det Antal Passagerer, Loven tillader at have. 4) Den Ret der er givet Passagererne til at skrive deres Bemærkninger i Logbogen.

9) Tabeller over Dampens elastiske Kraft og Temperatur, fra 1 til 50 Atmosfærers Tryk, meddeles tilligemed Glædeindholdet af Sikkerhedsklapper og smeltelige Stiver, passende til hvert Tryk, efter Opgivende af en af det „Kongelige Institut“ udnævnt Commission.

Bør den 18pd. Caliber hos os vige for den 30pd. paa Øverste-Batterie?

Af Udg.

Dette Spørgsmaal har i vore Dine saa stor Interesse, fra flere Sider betragtet, at vi ikke have kunnet slippe det af Tankerne, lige siden vi, i det første Hefte af dette Bind, korteligen berørte det under den mere almindelige Oversigt af de nyere franske og engelske Armeringsreglementer. Hvor vigtigt det er, sees deraf, at af dets Besvarelse afhænger Vibeholdelsen eller Forkastelsen af en, hidtil som meget fortrinlig anseet, Caliber og deraf flydende Afstæffelse af et paa denne Caliber konstrueret ypperligt Skyts. Ikke alene at en saadan Forandring af et heelt Artillerie, selv succesfve foretaget, medfører meget betydelige Udgifter for Staten; men med den følger ogsaa et ganske nyt System for Flaaden, idet man hos os, hvor Farvandet sætter en bestemt Grænse for Liniesibets Dimensioner, vil komme til at montere det samme Skraag med 64 Kanoner — eller saa omtrent — isedetfor med 84.

Vel kunde man berolige sig med den Tanke, at man gjerne heri kunde tage Frankrig og England som Auctoritet, og trostigt

følge to saa oplyste og mægtige Mariners Exempel, hvortil endnu kunde føies Nordamerika, dersom ikke denne Marines hele Byggesystem udelukkede enhver Sammentigning med os, der, som oven bemærket, ved vore Farvande altid ville være indskrænkede til et bestemt Maximum af Dimensioner for Liniesibet. Men da de Grunde, der hidtil ere komne til almindelig Kundskab, som talende for det nye System, ikke kunne siges at være saa overbevisende at de udelukke enhver Discussion, og da Systemet er opstaaet under Freden, følgelig endnu savner Erfaringens sikke Prover: saa maa det vel være Enhver tilladt, ad Fornuftslutningens Vej at undersøge og veie det. Allerede den berømte Chapmann gav den første Idee til en udelukkende Bevæbning med den svære Caliber, 36 Pundigeren; men Erfaringen fortrængte den igjen*).

Betragte vi begge Calibre, den 30pd. og den 18pd., med Hensyn til Virkningen af hver især, da finde vi, som vi i en foregaaende Afhandling have bemærket, at 18 Pd. i mangfoldige Slag har vilst sig som et meget virksomt Skyts imod de sværeste Skibe. Selv Tredækkerens Sider har den gennemtrængt med fuld Effect, og hvor en engelsk 74 (84), hvilken Klasse næsten udelukkende var armeret med denne Caliber paa Øverste-Batterie, har engageret en fransk eller spansk Tredækker, har 18pd's. Virkning aldrig været sat i Tvivl, eller Vren for den paa Fienden anrettede Udslagelse været givet til Underste-Batteries sværere Caliber. Erfaringen bekræfter altsaa fuldkommen, hvad Forsøg have godtgjort, at den lange 18pd. Øverste-Batteries Kanon er et imod de sværeste Liniesibe fuldkommen effectivt Skyts.

*) I 1793 havde Chapmann forfærdiget følgende approberede Tegninger: Til et 110 Kanonskib, med 15 Sitr. 48 Pd., 16—36 Pd., 15—24 Pd. og 9—12 Pd.; til en Tredækker paa 94 Kanoner med 15—42 Pd., 16—30 Pd. og 16—18 Pd.; til et 80 Kanonskib med 15—36 Pd., 16—24 Pd. og 9—12 Pd.; og til et 74 Kanonskib med 14—36 Pd., 15—24 Pd. og 8—8 Pd. Kanoner i Laget. Om Bygningen af nogen af disse Tegninger kom til Udførelse er os ubekendt.

Et andet Axiom er det, at hvor en lille Caliber er tilstrækkelig, og ligesaa virksom som den større, til at ødelægge den Gienstand, der skal beskydes, der er den at foretrække for den større Caliber, fordi der kan gøres hurtigere Skud med den. Saaledes er der ingen Tvivl om, at imod ubeskyttet Mandskab eller en meget svag Forskandsning er 3 eller 6 Pdg. langt fordeeltigere at anvende, end 24 eller 30 Pdg. fordi hine betienes langt hurtigere. Salen er her kun om Kuglens Virkning, og Rækningsdistancen er udenfor Betragtningen. Kommer nu til denne Fordeel ogsaa den, at Stedet tillader at anbringe et større Antal af den lille Caliber, saa multipliceres den første Fordeel atter med det forøgede Antal.

Kanonaden imod et Krigsskib har et dobbelt Niemeed: at demolere Straag, Reising og Kanoner, og at dræbe Mandskab, for at gøre Betieningen af Kanonerne langsom, og efterhaanden sætte dem ud af Activitet. Vel er det Første tillige et Middel til det Sidste, forsaavidt som Kuglen tillige dræber Mandskab, og de løse Splinter ligeledes; men Erfaringen viser, at det større Antal af de Dræbte og Saarede blive det ved Kuglerne; thi det er ifkun de større Splinter der have Gøne til at gøre farligt eller dræbende. Lod det Sidste sig opnaae uden det Første saa er det klart, at det Skib havde Fordelen, som havde det talrigste og hurtigst betiente, d. e. letteste Caliber, Skjts; thi ved hurtigt at fælde Fiendens Mandskab, gjør det hans Skjts uvirksomt. Med Hensyn til dette dobbelte Niemeed, kan man betragte et Linieskibs Batterier som bestaaende af: Demolerings-Batteriet, nemlig det Underste, besat med saa svær en Caliber, som tilføes er anvendelig, og Dræbnings-Batteriet (for at give det et Navn) som er monteret med en saa let Caliber som man tør nedstige til og endnu have Sikkerhed for, at den har Kraft til at giennemtrænge et Skibs Sider. Dette er Sagen betragtet fra Artilleristens Standpunct; et andet er, at Hensyn til Skibets Stabilitetsvorne kan være den egentlige Aarsag til Principet, at armere et Skib med lettere Kanoner høiere og høiere oppefter. I det ældre System opnaaede man denne Lettelse for Skibet, ved at give de

høiere liggende Batterier Kanoner af en lettere Caliber; i de nyere Tider har man foretrukket at opnaae denne Forringelse i Bovenvægterne, ved deels et kortere og kortere Skjts med Bibeholdelse af Underste-Batteries Caliber, deels ved færre Kanoner. Vort Spørgsmaal er nu, hvilket af disse to Systemer bør gives Fortrinnet?

Det er klart, at den 30pd. Kugle, eller overhovedet en sværere Caliber end den 18pd. maa have en større sønderbrydende Virkning end denne, hvilket, med lige eller endog mindre Indtrængning, vel ikke alene maa tilskrives det større Hul den gjør, men ogsaa den fra en større Anslagsflade radierende Kystelse og Træfibres Søndersplittelse. Dens næsten en Tomme (30 Pd.) større Diameter maa have en større Virkning paa en Raa, Stang eller Mast, som træffes, end 18 Pdg.; den medtager større og flere Splinter; den slækker vel ogsaa mangt et Sommer, som 18 Pdg. blot gaaer igiennem. Dette gælder om Kuglen i Almindelighed. Demoleringsbatteriet, den svære 30 Pdg. paa Underste-Batterie, har større Rækning, større Anslagskraft og altsaa, ved Kuglens større Vægt og Diameter, en i alle Henseender større Virkning end 18 Pdg. paa Øverste-Batterie; men den reducerede 30 Pdg. som er traadt iftedet for hiin ringere Caliber, staaer i Alt, undtagen den større Kugle, noget tilbage for den 18pdg. Kanon. Hvad vi imidlertid i det Følgende ifkun have med at gøre er, Kanonsystemets $2\frac{1}{2}$ Skippunds større Vægt, hvilken gjør det nødvendigt, at formindste Antallet af Kanonerne paa det samme Batterie, og tillige fordrer 2 Mand mere til hver for at betiene dem.

Ved Beskydningen af et Skib paa de større Afstande, saasom fra 1000—1200 Alen og derover, er Skudsikkerheden til Søes allerede saa meget forringet, at det neppe er med saadanne Omstændigheder, at de to Calibre maae sammenlignes med hinanden. Skiondt 18 Pdg. her staaer lidt tilbage for den reducerede 30 Pdg. i Indtrængning, har den igjen den Fordeel, at den er en mere skarpskydende Kanon og altsaa sender sin Kugle i en mere rasende Bane. Men deels har man paa disse Afstande, der

fordre noiagtigt Sigte og en langsom Betiening af Kanonerne, det Underste-Batteries skarpskydende 30 Pdg.; deels kræver den rangerede Bataille — da Tælen er om Liniefibet, — at slutte paa nærmere Hold, for at opnaae et decisivt Resultat, og det er altsaa paa Afstande af 800 Alen og derunder, at Sammenligningen imellem de to Armeringsystemer bør gøres; med andre Ord: paa Afstande, hvor Dobbelt-Skarp er anvendeligt og Betieningens Hurtighed fornemmelig kommer i Betragtning.

Da det ved Forsøg er afgjort, at 18 Pdg. med Dobbelt-Skarp har større Indtrængning end den reducerede 30 Pdg., nemlig paa 100 Alens Afstand 4 To., og jevnt astagende indtil paa 600 Alen, hvor den endnu er 1 To. større: saa blev den næste Coefficient, Skuddenes Antal i en given Tid, at udfinde for begge Kanoner, førend nogen Slutning endnu kan gøres om deres forskiellige Grad af Effect. Directe Forsøg herover mangle. De maatte naturligtvis gaae igiennem en længere Række af Stud, vel neppe ringere end 12; begge Kanoners Skarp hentes fra passende og lige Afstande; kort, Forsøget blive saameget ligt med Virkeligheden som muligt, i alle mindre, derpaa indflydende Omstændigheder. Havde man dette nødvendige Datum bestemt, vilde man med temmelig Sikkerhed kunne evaluere Effecten af de tvende Batterier, saavel med Kanonantallet og Skibenes Bygningsstyrke lige; som med disse Omstændigheder varierede paa den ene eller den anden Side. Af Mangel paa dette afgjørende Datum maae vi søge at nærme os det ved Hjælp af rimelige Slutninger.

Man har fordum benyttet en endnu sværere Caliber tilføes, end den nu brugelige 30 Pdg. — 36 og 48 Pdgre. nemlig; men Erfaringen viste, at den var for svær, paa Grund af at Kuglen var for tung for Laderen at regiere under Skibets Bevægelser: med 2 Kugler i Lobet havde han den store Vægt af næsten 100 Pd. at indbringe eller styre under Overhalinger. Haandlangeren havde den samme Vanskelighed; den store Diameter nødte til at bruge begge Hænder for at fatte og transportere Kuglen. Det længere og sværere Laderedskab trættede hurtigt Laderen. Det

store Antal Mennesker, Betieningen af et saa svært Skyts udkræver, var vanskeligere at sætte i Bevægelse med samme Præcision, Hurtighed og Anstrængelse, end det mindre ved den mindre Kanon. Derfor reducerede man Demoleringsbatteriet tilføes til 30 Pdgre., det laveste man kunde nedstige til for Effectens Skyld, og det høieste man kunde blive staaende ved for Betieningshurtigheden. Alligevel hester, i denne sidste Henseende, endnu endeel af de berørte Mangler ved 30 Pdg., i Sammenligning med 18 Pdg., hvilke især fremtræde under Bruget af Dobbelt-Skarp og den dermed forbundne Hurtigskydning. Saaledes vil man iblandt et Skibsmandskab kun finde Faa, der kunne fatte om 30 Pdg. Kugle og tage den op med een Haand, eller bære en Kugle i hver Haand fra Kuglerammen til Kanonmundingen, medens dette uden Besvær lader sig gøre med den 18pd. Kugle. Under Skibets — om end kun sagte — Rullinger, har Laderen kun Vægten af 36 Pd. at indføre i Kanonen, den Anden derimod næsten det Dobbelte. Det sværere Laderedskab til 30 Pdg., den 2 Mand, idetmindste, større Besætning: Alt sammentaget maa gøre Betieningen langsommere. Dette synes os at være udenfor al Tvivl; men hvormeget, i hvilket bestemt Forhold? det kan kun Erfaringen eller directe Forsøg afgjøre. Forsøg kunne give al fornøden Oplysning herom, ligesom — skøndt med et usikrere Resultat — om Forholdet imellem den 30pdg. Kugles og den 18pdg. Demoleringssevne i et Skibs Side.

Vi antage det altsaa for afgjort, at den 18pdg. Kanon gjør hurtigere Stud end 30 Pdg., især under Skydning med Dobbelt-Skarp. At Hurtigskydning udgjør et vigtigt Element i Betragtningen, antage vi os indrømmet, vel at mærke under den ovenberørte Forudsætning af en effectiv Caliber, som den 18pdg. er; og vi føle os overbeviste om, at dette har været erkendt af Fortidens heiterfarne Krigere, om end kun stiltiende, og at Grunden til Fortidens Beværnings-System lige saameget maa søges deri, som i Hensyn til Skibets Construction. Indrømme vi end den 30pdg. Kugle en større destructiv Effect paa Skraaget, end den

1Spdg., maa man dog antage, at den i Fortidens Krige er befunden meer end opveiet af 18 Pdg. hurtigere Skud, hvorved et større Antal Folk ere dræbte i en given Tid, end med 30 Pdg., hvilket atter i et stedse voxende Forhold forøger Langsømheden af denne Sidstes Betiening. Alt Videnskab og Kunst have i vore Tider vidst at fjerne mange Hindringer for den svære Calibers Anvendelse ombord, er vist; men de nævnte: Skarpets og Laderestabets Størrelse og Vægt, ere Hindringer der ikke lade sig fjerne. Lagets Vægt have vi derfor aldrig fundet nogen releverende Størrelse, saalænge det af en mindre, men fuldkommen effectiv Caliber kan udfyde to Lag for hvert af den sværere, hvilke dog maa have en større, baade dræbende og demolerende Virkning. Slutte vi rigtigt i det Foregaaende, maatte altsaa, af to Skibe, det der var armeret med Attenpundigere paa Øverste-Batterie være stærkere, end det andet, som, med Alt Øvrigt lige, førte lutter Tredivepundigere. Spørgsmaalet maatte altsaa derved synes løst. Men Get er der, som ikke kan udelades af Betragtningen; det er Skibs-kræftens Styrke: hvorvidt en, ved det formindskede Kanonantal fremkommen, større Tommermasse maaskee gjør Skibet defensiv stærkere i den Grad, at det ogsaa offensivt bliver det i Længden, imod det med talrigere Skyts besatte Skib.

Vi ville nu forsøge paa en vurderende Sammenligning imellem de to Calibre, hvortil faste Talstørrelser ere nødvendige. Til Sammenligningen tage vi et af vore nærværende 84 Kanonskibe, med 15 svære Tredivepundigere og 27 Attenpundigere i Laget, og det samme Skraag armeret, efter det nye System, med 13 svære Tredivepundigere paa Underste-Batterie og 22 reducerede Tredivepundigere paa Øverste-Batterie samt Skandse og Vak, i Alt 35 i Laget: med andre Ord, et af vore 84 forandret til et 70 Kanonskib med lutter Tredivepundigere. Dernæst antage vi, at i Betiening med Dobbeltskarp staaer Forholdet imellem de to Calibre som 8: 6; det vil sige, at medens 18 Pdg. gjør 8 Skud, gjør 30 Pdg. kun 6. Vi have taget dette større Forholdstal, fordi

vi finde det rimeligt, at Forskiellen i Betieningens Hurtighed først tydeligen fremtræder efter et større Antal Skud.

Underste-Batterie kunne vi ganske udelade af Betragtningen, som fuldkommen eens Skyts paa begge Sider; men da vor 84 har 2 Kanoner flere i Laget, maa vi fradrage det andet Skibs Øverste-Batterie disse, og der resterer da 20 reducerede Tredivepundigere at sammenligne med 27 Attenpundigere. De Første udsende da i 6 Lag, $20 \times 2 \times 6$, det er 240 Kugler, medens de Andre udfyde $27 \times 2 \times 8$, det er 432 Kugler; altsaa 192 Kugler flere. I mange Tilfælde maa Effecten af den 18Pdg. Kugle være ganske liig den af den 30Pdg., saasom til umiddelbar Dræbning af Mandskab, og selv til Ddelæggelse paa Skraaget — hvor det større Hul ikke netop kommer i Betragtning — og dette antaget staaer det 84 Kanonskib imod det 70 som 9: 5.

Gjøre vi dernæst et lignende Forsøg paa at evaluere Ddelæggelsen paa Skraaget, af de to Calibre, efter Kuglediametrene og under ovenanferte Forudsætning af Skudantallet i en given Tid, da faae vi (Diameteren for 30 Pd. = $6'' 1'''$ og for 18 Pd. = $5'' 2'''$) Hullet efter 30 Pd. = 4187, og efter 18 Pd. = 3020 Kvadrattiner. Hullet efter 30 Pdg., betragtet som regelmæssigt og liig Kuglens Diameter, er saaledes 1167 Kvadrattiner større end det efter den 18Pdg.; og dette, multipliceret med de udstudte Kuglers Antal, 240, giver en større Bestadigelse af 1945 Kvadrat-Tommer, end med et lige Antal 18Pd. Kugler. Men imod denne sættes Hullerne af 192 attenpundige Kugler, som ere udstudte flere end af 30Pdg., det er $3020 \times 192 = 4027$ Kvadrat-Tommer. Der bliver altsaa til Fordeel for Attenpundigere en Bestadigelse af 2082 Kvadrattommer, eller lidt over det Dobbelte af den ved 30 Pdg. bevirkede.

Jugen vil negte, at to 18Pdg. Kugler, med samme Indtrængning som en 36Pdg., maae være mere ødelæggende i en Træmasse end een af denne Vægt, eller, for at holde os til den engang valgte, end een 30Pd. Kugle. Heraf maa da følge, at et med 18 Pdg. armeret Skib (forudsat at det er stærkt nok til i

en given Tid at udholde de modtagne Lag af 30 Pdgr., og navnlig den vort 84 Kanonstib) naar det i denne Tid kan udfyde det dobbelte eller nærligen det dobbelte Antal Kugler, maa anrette større Skade, end det lider, og altsaa besidde Fordelen i Bevæbningen. Herpaa grunde vi da den, vist for Mange paradore Mening, at et af vore Liniestibe, armeret med det samme Antal, eller 84 Stykker, 30pdg. Kanoner, vilde være svagere i Fegtning, end et andet, armeret som nu med 18 Pdgr. paa Dverste-Batterie, Skandse og Bal. Følgende Sammenligning taler derfor, under Forudsætning at 18 Pd. med Dobbelt-Skarp betienes med fornævnte større Hurtighed, end 30 Pd. Underste-Batterie udeladt, bliver Kuglernes Antal for 30 Pdgr. $27 \times 2 \times 6 = 324$, og for 18 Pdgr. $27 \times 2 \times 8 = 432$, altsaa 108 Kugler flere. Bestadigelsen paa Skraaget større ved 30 Pdgr.: $324 \times 1167 = 2626$ Kvadrattommer større Huller, end for lige saa mange 18pdg., men herimod sættes de flere 18pdg. Kugler: $108 \times 3020 = 2237$ Kvadrattommer. I Faveur af 30pdg. restes da ifkun 389 Kvadrattommer eller omtrent Beløbet af 20 attenpundige Kugler.

Vil man for det 70 Kanonstib endog antage fuldkommen lige Hurtighed i Betieningen — en Ting, vi i det Foregaaende troe at have tilstrækkeligen anført Grunde til at betvivle — da fik man dog, formedelst det større Antal Kanoner, paa Attenpundigerens Side $27 \times 12 = 324$, og paa Tredivepundigerens $20 \times 12 = 240$ Kugler, altsaa 84 Kugler flere for den Første, eller i Dræbningseffect umiddelbar ved Kuglen det Forhold $= 4:3$. Evaluerede man, paa samme Maade som i det Foregaaende, Effecten paa Skibsstraaget, erholdt man 4187 Kvadrattommer $\times 240 = 6979$ Kvadrattommer for 30 Pdgr., og for Attenpundigeren $3020 \times 324 = 6795$ Kvadrattommer, som er 184 Kvadrattommer større for den Første, eller den ringe Forskiel af $\frac{1}{3}$ = omt. 9 Kugler af 18pd. Men der bliver herved altid een Fordeel tilbage for det med 70 Kanoner besatte Stib, at Bestadigelsen paa Skraaget, om endog anslaaet til ganske det Samme, staaer i et ringere Forhold til det, formedelst de færre Ka-

nonporte, solidere Dverstib. Og her fremviser Spørgsmaalet en anden og ny Side.

Nordamerikanerne vare de første, der praktisk fremsatte den Læresætning, at Skibsstraagets Styrke er et vigtigt Element af den militaire Styrke. Hidtil havde det været Constructeurs Opgave, at anbringe saa mange Kanoner af visse antagne Calibre og Dimensioner som muligt paa et givet Skraag, eller at levere et Stib, hvis Dimensioner vare noiaigtigen beregnede til det givne Skytts og de dermed i Forbindelse staaende Fordringer af Rum, Stabilitet og Seile-Egenstaber. Amerikanerne gjorde Bygningssstyrke til den første og vigtigste Betingelse — hvori de hverken generedes af locale Omstændigheder eller oeconomiske Hensyn — og de bestemte siden Skytsets Antal, med størstmulige Hensyn til Bevarelsen af den defensiva Styrke i Sommermassen; den offensive satte de i en svær Caliber af skarpskydende Dimensioner. Det var fra Fregatterne og de mindre Glasser, at dette Princip udgik. Følgen var, at Englands Fregatter maatte bulke under i de første Rencontre; men endnu før Krigen var endt, havde den lange 18 Pundiger atter høvdet sin gamle Anseelse i flere end eet Møde med Amerikanernes 24 Pundiger og det stærkere Skraag.

Principet gik siden over paa Amerikanernes Liniestibe, og efter deres Exempel har det vundet Optagelse i Englands og Frankrigs Mariner. Det er Hovedtrækket i Sir William Symonds's Byggesystem: Liniestibe, med større Dimensioner end de fordums 84, føre kun 70 Kanoner, og Fregatter, større og stærkere i Skraag end vore 46, føre kun 36. Deconomie i Bygningsomkostninger tilfødesat, er der ingen Tvivl om, at dette System indtil en vis Grændse, der vel er vanskelig nøie at bestemme, er at foretrække for det, Forsængeligheden smigrende, at pakke en Mængde Skytts sammen paa et i Sommerdimensioner indtil Yderlighed reduceret Skraag. At det har en Grændse, hvor den defensiva Styrke overveies af den defensivt svagere Fiendes stærkere offensive Midler, have vi, for de mindre Glasser, ved en anden Leilighed paa- viist i dette Tidsskrifts 3die Bind Pag. 163, ved at sammenligne

Amerikanernes 24 Kanons Corvetter med en af de ældre almindelige 36 Kanons Fregatter med 18 Pdgre. Denne Klasse ligne de i Hoveddimensioner nærmest, skøndt de vel i Sidernes Tykkelse, Masternes og Rundholters Førlighed overgaae den; og dog er der vel ingen Tvivl om, at Fregatten er en af disse Corvetter overlegen i militair Styrke. Med Linieskibet har det større Bænkfelighed at finde denne Grændse, og endnu mere naar, som hos os, disses Hoveddimensioner ere indskrænkede af locale Forhold til et vist bestemt Maximum.

At vurdere den defensiv Styrkes — Udholdenhedens — Forhold til den offensive eller Artilleriestyrken, i Almindelighed for alle Skibe, kræver omfattende Undersøgelser, som vilde føre os ud over Grændsen for en Afhandling, hvis egentlige Emne er at vindicere 18 Pundigeren sin fortiente Anseelse som Dverst-Batteries Skyts. Hovedsagen for vor Marine bliver, med et til vore vigtigste Løbs Dybde indskrænket Maal for Dybgaandet, fuldt 22 Fod troe vi, som constant Hoveddimension, at forstaae os Linieskibe, der saavel i defensiv som offensiv Styrke kunne maale sig med andre Magters Masseskibe, det er: Englændernes 72—80, og Franskmændenes 80—90 Kanonskibe. At dette nogenlunde kan erholdes med denne Begrænsning for Dybgaandet, have vi Exemplet for os af flere af vore ældre største Linieskibe, som Neptunus med en Længde af 184 Fod og Dybgaande 21 Fod; Christian 7de med Længde af 182 Fod og samme Dybgaande, o. f. a.; og ved at udvide Længden og Bredden saa meget som muligt for Dybgaandet, med Hensyn til Skibets Egenstaber som Seiler og Lusholder, og give Tommeret den størstmulige Tykkelse over hele Bygningen, vilde man erholde Skraag, der med en betydelig større defensiv Styrke kunde montere de samme Batterier som vore nuværende Linieskibe; og de vilde da baade i defensiv og offensiv Henseende kunne maale sig med andre Nationers Skibe. Vi have udviklet vore Grunde for, ikke at opgive 18pundigeren som Batterieskyts, for den reducerede 30 Pd. Ved at beholde den, lattes Opgaven for Constructeuren; og det er vor Mening —

indtil anderledes overbeviist — at det 18pdg. Batterie, selv i lige Antal, har Fordele for det 30pdg. Alt hvad det gjælder om er, at vore Skibe blive istand til at udholde Lagene fra 30pdgrene; den større offensive Styrke, der efter vor Mening ligger i deres Bevæbning, ved den hurtigere Betiening, vil da med hvert gien-taget Lag mere og mere fremtræde.

Ved denne, af andre Magter indførte, overordentlige Forsøgelse i Krigsskibenes Dimensioner, relativ til Kanonantallet, er vor Marine sat i den Nødvendighed, heri at efterligne dem saameget som vore locale Forhold tillade det, hvad Linieskibet angaar; og naar vi ere komne dertil, i Skraagets Størrelse og Styrke, da staaer tilbage for os at erstatte hvad vi endnu maatte mangle heri, ved at sætte en stærkere offensiv Magt imod deres, hvilken vi troe netop ligger i vort nærværende kraftige Bevæbningsystem med Vibeholdelse af det samme Antal og Caliber Skyts. Man holde blot fast ved følgende sande og simple Sætninger: at 18 Pdg. er en mere skarpskydende og — paa Kuglediameteren nær — lige saa effectiv Kanon som 30 Pdg., og den maa upaatvivlelig være ulige hurtigere betient; Nederlaget paa Mandskab maa for største Delen afhænge af Kuglernes Mængde; den større Udholdenheds-Gynde maa kunne overveies af den i Forhold større Mængde Kugler; Dverst-Batteries Skyts maa i alle Tilfælde kun sammenlignes paa Distancer, der nærme sig eller gaae indenfor Hurtigskydnings eller Dobbelt-Skarps Afstand, indenfor hvilke rangeerte Slag — altsaa Linieskibets Bestemmelse — falder.

En anden ny Opfindelse i Søkrigskunsten, Granatkanonen, taler ogsaa stærkt for at forøge Størrelsen og Bygningsstyrken af de større Classer Krigsskibe; men dette Skytses Indfyldelse paa Krigen er endnu saa hypotetisk, at vi ei kunne gaae videre end blot berøre det her.

Det Resultat vi komme til er altsaa: større og sværere bygte Skraag for alle, men især de større Classer af vore Skibe*).

*) Hvorledes den nysforgangne Tid hyldebe Lethes-Princippet beviser vore nyere Corvetter, der ere bygte en Tomme svagere i Sidetøm-

med Bibeholdelse af vort Armeringsystem. Vi finde det ikke usandsynligt, at en Krigs Erfaring vil atter bringe 18 Pdg. i Anseelse, ligesom Tilfældet var i Sverrig for 50 Aar siden. Vel at mærke! dersom det forholder sig med den 18Pdg. Kanons hurtige Betiening, saaledes som vi have antaget. Herom var det høist interessant, ja høist vigtigt, at have directe fuldstændige og afgjørende Forsøg. Maa ske kunde de give Anledning til, naar vor Formodning bekræftedes om Forholdet imellem 18 Pdg. og 30 Pdg., at andre lignende bleve anstillede imellem den Første og 24 Pdg. for hvilken sidste Caliber en Forfatter i dette Tidsskrifts 9 Bd. Pag. 208 har anført meget vægtige Grunde.

Til Slutning maae vi tillade os at yttre det Ønske, at en eller anden af vore Læsere vilde værdige vor usuldkomme Behandling af dette, upaatvilelig vigtige og interessante Emne, den Opmærksomhed at udtale sig derover. Hvad enten han i Anskuelse stemmer med eller afviger fra os, vil Spørgsmaalets Besvarelse vinde derved, og vi vandt for os selv den glædende Overbeviisning, at dette Tidsskrift ikke blot tjente os selv til en velgiørende Bestæftigelse, men virkelig passede for vor Tid og svarede til dens Fordringer og Smag, ved at optage dens interessante Emner og derved bidrage til at vække alvorligere Estertanke og Betragtninger over dem.

Ildlandets Beboere.

(Af Voyages of the Adventure and Beagle.)

Medens vi laae her, i Fortescue-Bai — fortæller Capitain King — kom to Kanoer med 8—10 Fuegianer (saaledes kalder han Indbyggerne af Tierra del Fuego eller Ildlandet) ind til os ve-

merets Lykkelse, end de Hohlenbergste af samme Størrelse; og dog er der Grund til, af det hele Hohlenbergste System at slutte, at han allerede er gaaen videre i Reduction af Forligbeder, end hans Forgængere.

sterfra; men det var ikke nogen af dem, der havde besøgt os før. Efter at have ligget omkring os hele Dagen, gik de om Aftenen i Land og sloge deres Qvarteer op i nogle gamle Wigwams (Hytter) i det Indre af Havnen.

Disse Billedes Kanoer vare af en anden Bygningsmaade, end den vi havde seet østeraf. Istedenfor at roe med Pagaier, brugte de Arer. Kanoerne vare store; Bunden var en 20 To. bred Plank, til hvilken Siderne vare syede paa samme Maade som Piraguærne paa Chiloe, med en Slags Vidier, og de vare kalfatterede med Bark.

Vi bemærkede intet Usædvanligt ved disse Folk, fra hvad vi tidligere havde lært at kiende ved Ildlandets Beboere, undtagen at de hyppigt gjorde Brug af Ordet „Patschera“, et Ord, som Bougainville især lagde Mærke til og troede det betød denne Folkstammes Navn, hvorfor Fuegianerne ofte have faaet Navn af Patscheraer.

Da en af Officiererne skar en Lok Haar af Hovedet paa et af Fruentimmerne, bleve Mændene vrede, og en af dem tog den fra ham, kastede det Halve af den i Ilden og rullede Resten op imellem Hænderne og slugte den. Strax derpaa holdt han Hænderne hen for Ilden, ligesom for at varme sig, saae opad imod Himlen og mumlede nogle Ord, som en Ben eller Besværgelse; han saae derefter paa os, pegede op efter og raabte med en Tone og Gebærde, som om han vilde forklare os Noget: „Patschera, Patschera!“ Ovenpaa dette skar de nogle Haar af Hovedet paa de omkringstaaende Officierer og gientog den samme Ceremonie.

Heraf skulde man slutte, at Ordet stod i Forbindelse med deres religiøse Begreber, men jeg havde hørt det bruge for saa mange forskellige Ting, at jeg ikke kunde troe det.

Nogle Dage efter kom der efterhaanden saa mange Kanoer til, at de vare nu 10 i Tallet med omtrent 60 Personer af begge Kion. Jeg gik i Land for at besøge dem og gik ind i alle deres Wigwams undtagen en, hvor man sagde der var en Kone i Barnsnød. I Indgangen til den stod Manden; han var malet

over hele Kroppen med en rød Olfjord, og Hoved og Bryst var prydet med hvid Duun af Fugle. De andre Fuegianere kaldte ham „Patschera“ og lode til at betragte ham, i hans nærværende Rolle, som et høiere Væsen. Heraf maa man slutte, at der dog er en eller anden religiøs Idee forbunden med Ordet; men alle vore Bestræbelser for at udfinde dets rette Betydning vare frugtesløse. Da vi gientogte dette Ord for en Flok af de Indfødte, hostede vlieblikkelig En af dem et Stykke Sælhundespæk op, som han just havde spist, og gav det til en Anden, der slugte det med mange Ceremonier og en egen rallende Lyd i Halsen, hvorpaa han saae op og pegede til Himlen, idet han meget høitideligen udtalte Ordet „Patschera“ igien. De bruge ogsaa dette Ord naar de pege til Solen.

Næste Dag ankom atter 2 Kanoer, hvorved de Wildes Antal var steget til 80. De forte sig i det Hele meget fredeligt op, men syntes bestemte paa, at vor Nysgierrighed for at faae at vide, hvad den forbudne Hytte indeholdt, ikke skulde blive tilfredsstillt. Den var altid bevaaget af „Patschera“, som syntes at være beredt til at giøre Enhver Afgangen stridig, ved Hjælp af en svær Kulle han havde i Haanden. En af Cadetterne loffede dog saalænge for ham, at han fik Lov til at stille Hovedet ind; men de der vare indenfor kastede ham Ise i Ansigtet, saa at han blev ganske blind og maatte trække sig tilbage uden at faae Nysgierrigheden tilfredsstillt. Da jeg saae, de vare saa bestemte i dette Punkt, forbød jeg at forurolige dem videre.

Capitain King seilede derpaa til Port Famine. Da han havde ligget her i nogle Dage, ankom dertil 9 Kanoer med et stort Antal Wilde, største Deelen af dem fra Magdalene Strædet og Sydhysten af Jldlandet. Disse havde i Almindelighed viist sig tilbøielige til at yppe Strid; jeg besluttede derfor — siger Capitain King — at forhindre dem fra at campere i Nærheden af os, da deres Nærværelse vilde forstyrre mine Folk i deres Arbejde i Land med at fylde Vand og støve Brænde. Jeg gik i denne Hensigt i Land til dem ved Vandfyldingspladsen, hvor de

havde landet nær ved en af vore Baade, der var halt paa Land. Iblandt dem gientogte vi kun 3 der havde besøgt os før, og disse erindrede vi netop for deres flette Opførsel dengang. Jeg havde hidtil stedse gjort mig det til en Regel, at behandle dem med Godhed; men jeg sandt, at det var den urette Maade at sætte sig i Respect hos dem, for det bragte dem til at fordre stedse meer og meer, og Følgen var at begge Parter stilted ad lige misfornoiet med hinanden. Derfor brugte jeg nu en strengere Tone end før, og da jeg saae, at adskillige iblandt dem havde Slynger i Haanden og en Hoben store, runde Stene indsvøbte i Skindet af deres Skindklapper, befalede jeg dem at kaste Stenene bort, hvilket de ogsaa strax efterkom. Alle de Wilde vare nu landede, over 80 i Tallet, og begyndte at blive meget paatrængende, da de siensynligen stode paa deres overlegne Mængde.

Jeg troede det bedst at standse dem itide, og bad dem derfor at forlade den Side af Bugten, hvor vore Telte stode, og gaae rundt om St. Anna Pynten til en lille Vig der. De syntes at forstaae mig fuldkommen vel, og gik kort efter i deres Baade, medens jeg vendte tilbage til Skibet. Imidlertid landede de igien midt i Baien, paa Nordfiden, og opstode der deres Qvarter. Næste Morgen besøgte alle Mændene vore Telte, men fandt dem omgivne af et Reb, som jeg havde ladet trække, indenfor hvilket Ingen maatte komme. Om Middagen gik jeg i Land til Barrieren, og da mine Folk holdt deres Maaltid søgte jeg at more de Wilde ved at vise dem adskillige Smaating, hvoriblandt var et Sæt couleurt Glas til Transitinstrumentet. De saae igiennem dem paa Solen, men toge saa grovt paa dem, at de sonderbrød Rammen, hvorover jeg viste mig vred og drev dem bort. Strax efter gik jeg imidlertid hen til dem igien, ledte ham op iblandt dem, der havde fornærmet mig, og forærede ham en Bust smukke Fiedre, hvorved den gode Forstaaelse atter var oprettet, og jeg bad dem nu at begive dem til deres Hytter, hvilket de gjorde. Paa Veien dertil knækkede de af Ondskab mit Meridianmærke i Stykker. Da jeg saae dette, sendte jeg en Sommermand hen at reparere det,

og en Soldat til Skildvagt derved, og jeg kom strax efter selv derhen for at tilsee Opsættelsen af Mærket. De Wilde, henvend en Snees Menneſter i Tallet, havde flokket sig rundt om Stedet og ventede mit Komme, tydeligt nok i Forventning om at jeg vilde være vred. Da jeg kom derhen viſte jeg mig opbragt og befalede dem at gaae i deres Kanoer; hvorpaa en af Flokken mumlede nogle Ord og tog en Steen op fra Jorden, ſom han ſatte i ſin Slynge. Jeg greb da Soldatens Gevær og ſigtede det paa den Wilde, der ſaaſelfom de Andre tog Flugten: den der havde truet mig løb tilligemed en Anden langs Strandbredden, Reſten ad Kanoerne til. Jeg kunde ikke modſtaae Friſtelfen, til at give dem en Advarſel om, at vi vare belavede for dem, og ſkød Geværet af over Hovedet paa de To der løbe langs Strandbredden.

Kaldet af Geværet vakte Opmærksomhed ombord, hvor man holdt ſkarpt Udkik med Land, da man ventede at der dog engang vilde bryde et Klammerie ud imellem os, og da Lieutenant Mitchell ſaae Kanoerne flygte og de to Wilde løbe langs Strandbredden, bemandede han en Vaad og roede efter Kanoerne, ſom ſtræbte at undflyge og kaſtede Steene efter ham, da han nærmede ſig dem. Et Geværſtud over Hovedet af dem gjorde dem ſpæge, og han roede rundt om dem for at lade dem ſee at de vare i hans Magt, hvorpaa han lod dem gaae uden at gjøre dem noget.

Denne Affaire forſtrækkede Fruentimmerne, ſom vare i Hytterne; de ſamlede i en Haſt alle deres Sager og ſkyndte ſig i deres Kanoer, hvormed de roede bort, rundt om St. Anna Pynnten; men Mændene landede ved deres forrige Leireplads, bevæbnede med Slynger, Spyd og Buer, og udfordrede os med Gebærder til at komme over til dem. Da de ſaae, vi ikke brøde os videre om dem, gif de ſiden over Bierget til de Andre paa den anden Side af Pynnten.

Da det nu var kommet til aaben Strid imellem os, fandt jeg det raadeligſt at holde dem paa Diſtance; jeg tog derfor to Vaade og roede rundt om Pynnten for at ſige dem, at de ſkulde gaae en Miilsvei længer fra os, til Rocky Bai, men da jeg kom

derhen, vare Kanoerne allerede halede paa Land og Fruentimmerne havde opſtaaet deres Qvarteer. Idet vi nærmede os gienløde Biergene af Qvindernes Skrig og Mændenes Raaben, ſom alle, ganſte nogne, bevæbnede, overſnurte med en hvid Maling, og Hovedet tæt beſat med hvide Fiedre, ilede ned til Strandbredden for at modſætte ſig vor Landing. Stedet var godt ſtikket til Forſvar, da der var fuldt af ſtore Klippeſtykker, bag hvilke de kunde ſtiule ſig medens de kaſtede Steen paa os. Da vi vare komne Strandbredden paa nogle Allen nær, begyndte jeg at parlementere med dem og forlangte at de ſkulde begive ſig til et Sted længer borte fra vor Ankerplads, hvortil de med megen Raaben og Stoi ſvarede, at vi ſkulde forlade dem. Jeg ſaae at der var ingen Udkomme med dem og at jeg ikke uden Blodsudgydelse kunde ſaae dem bort, hvorfor jeg vendte om med Vaadene; men da vi vare komne omtrent et Geværſtud fra Strandbredden, kaſtede en af de Wilde en Steen efter os, ſom faldt tæt ved Vaadene. I ſamme Dieblik vare de alle forſvundne bag Klipperne. Vi beſvarede denne Piſſen med et Geværſtud, og fik atter en Steen, ſom faldt kun et Par Fod fra Vaaden. Nok et Geværſtud blev fyret og atter en Steen kaſtet med ſamme Accuratese. Efter at have verlet nogle flere Skud til Saar paa Steenkaſt, ophørte de dermed og jeg vendte tilbage til Skibet. Det er ikke rimeligt at vore Skud har truffet Nogen, da vi vare altfor langt borte og kunde kun ſee deres Hoveder over Klipperne. En Lykke var det, at ingen af deres Steene ramte os, for de vare ſvære nok til at have voldt et betydeligt Saar. Det er mærkvaerdigt hvor ſikkert de kaſte dem og paa ſaa lang Afſtand. Da den forſte Steen faldt, anſaae vi os for at være ude af et Geværſtuds Afſtand.

Morgenen derpaa ſaae vi 5—6 Wilde krybe i det høie Græs paa en Bakke ovenover vor Vandfyldingsplads, rimeligviis lurende paa vore Folk naar de kom for at fylde Vand, thi vi fandt ſiden, at de havde deres Slynger og Buer i Beredſkab. For at viſe dem, at de ikke vare ude af Skudvidde, lod jeg fyre en 6pdg. Kugle over Hovedet paa dem, men da den gif høit over dem,

brøde de sig ei derom. Kanonen blev da sigtet lidt lavere og nok et Skud fyret uden Virkning. Men det Tredie faldt tæt ved dem, og nu sprang de op, rystede deres Skindkapper ud i Luften med hestige Gebærder og tilsyneladende i en rasende Forbittrelse, og derpaa flygtede de, dog ikke før den Ene, før han forsvandt, havde kastet en uhyre Steen, som rækkede omtrent Fierdeparten af Afstanden fra os.

Vi saae ikke meer til de Wilde, før om Aftenen, da Lieutenant Mitchell, som jeg sendte hen at see hvad de foretog sig, fandt at de vare borte og havde flyttet til Rocky Bai, hvor de camperede paa den aabne Strandbred. Dagen derpaa sendte jeg ham hen for at prøve paa at slutte Forlig med dem, hvilket uden Vanskelighed lykkedes ved nogle Smaaforøring.

Dette var den sidste Sammenkomst, vi havde med de usle Fuegianere. Trættekiære og pirrelige af Naturen, ere de ideligen parate til Ondt, og kun Frygten for Straf kan holde dem tilbage. Svagtbemandede Skibe, som passere igiennem Strædet, borde stedse fye dem, hvor de ere mandstærke; thi faae de ikke hvad de forlange, prøve de paa at stæle det, og vil man straffe dem derfor, eller opdager man det ifkun, har man strax Strid. Deres usle Udseende og i vore Dine krybende Væsen lod os antage dem for at være frygtsumme og dorste, hvorimod de i Virkeligheden ere ganske det Modsatte. Havde vi ved den sidste Leilighed forsøgt paa at lande, troer jeg neppe at vi skulde have iværksat det uden at faae adskillige svære Contusioner af deres Stene, som de kaste med en overordentlig Sikkerhed og Force, saa at jeg anseer Slynngen for et ligesaa virksomt Vaaben i deres Hænder som Musketten i vore. Det har før ofte været Brug at styde over Hovedet paa disse Wilde, hvor man var nødt til at bruge Vaaben imod dem. Følgen heraf har været, at de ansee vore Vaaben for uskikte i deres Virkning og derfor ringeagte dem. Det vilde næsten være at foretrække at bibringe et let Saar, for at vise hvad vore Vaaben due til og advare dem fra tiere at øve Fiendtligheder.

(En Vaad fra et andet af Dymaalingsstibene, Skonnerten

Adelaide, stodte ved en anden Leilighed paa en Familie af disse Wilde. Om dette Møde fortæller Capitain King saaledes: Et Møde, to af Skonnertens Folk havde med de Indsødte, er saa karakteristisk, at jeg giver det her med en af Folkenes egne Ord. „Da vi kom til Hytten (Wigwam) var der 2 Fruentimmer og 5 Børn inde i den og en halv Snees Hunde tæt udenfor den. Da vi kom ind, krøb Børnene tæt op i en Krog af Hytten, bagved deres Mødre, som gjorde Tegn til os at sidde ned lige overfor. Da de saae at vi vare vaade og ikke vilde giøre dem nogen Fortræd, sendte de 2 af de ældste Børn ud at sanke Brænde og giorde et stort Vaal dermed. Vi skar nogle Stykker af et Brød, vi havde med os, og deelte det ud iblandt dem. De syntes alle at lide denne Føde, især det yngste Børn, som laa ved Moderens Bryst, for det spiste ikke alene sit eget Stykke, men ogsaa det vi havde givet Moderen. Efter at vi havde været der en halv Time og foræret dem nogle Perler og Knapper, kom en Mand frem fra Bustene bag ved Hytten, hvor han havde skjult sig da vi kom ind. Han sad ned ved Siden af os og spurgte os ved Tegn, hvor vor Vaad var og hvor mange Folk der vare med os. Vi fortalte ham, at Vaaden og Folkene vare ikke langt borte og at vi agtede at tilbringe hele Natten i Hytten hos dem. Vi gavede ham ogsaa af vort Brød, hvilket han lugtede til og siden spiste. Han bod os noget Spæk af en Sø-Elephant, omtrent 2½ Tomme tykt; vi toge det, men giorde Tegn, at det duede ikke, og kastede det paa Jiden. Da det begyndte at smelte, tog han det af Jiden, puttede den ene Ende af det i Munden og pressede Trannen ud af det, ved at knibe Tænderne næsten sammen og trække det ud, hvorpaa han kastede det paa Jiden igien og efter en Tilfættning, som er altfor æfel til at nævne, sugede han det atter paa forrige Maade. Flere Stykker Spæk bleve fortærede saaledes, og Fruentimmerne og Børnene fik ogsaa deres Part. De drak en stor Mængde Vand ovenpaa Maaltidet. Da det blev mørkt, omtrent Kl. 8, begyndte Manden at snakke til Fruentimmerne om vor Vaad — „Sherruh“ og vore Folk, som han troede vare i

Nærheden. De lodde til at være bange, for Fruentimmerne forlode kort efter Hytten og kom ikke mere tilbage. De vare ganske nøgne. Manden tog det yngste Barn i Favnen og kreb sammen til de Andre, idrækt ved Ilden med Børnene bag ved sig. Kort efter kom en anden Mand ind, som lod til at være omtrent 22 Aar gammel og vel 10 Aar yngre end den forrige. Han havde et bredt Baand om Hovedet af flettet Siv. Efter at have talt nogen Tid med sin Landsmand, gav han sig i Samtale med os, loe og viste sig meget livlig og munter. Han spiste af vort Brød og vilde have fortæret alt hvad vi havde for os deraf, dersom vi havde tilladt det. Han spiste ogsaa et Par Pund Spæk, som han ristede og præsfede ud ligesom de Andre havde gjort, og drak 2—3 Potter Vand dertil. Vi havde kun een Guldkniv, som vi mærkede han gierne vilde have; han laante den flere Gange til at stikere Spækket med, foregivende at Muslingestallerne, som han brækkede over til dette Brug, ikke vare skarpe nok. Han undersøgte alle vore Klæder, besøgte vore Lemmer og Bryst og vilde have trukket Klæderne af os, dersom vi ikke havde forhindret det. Han vilde have en Kniv og famlede og solte bestandig paa os efter en, da han troede vi havde flere end den ene. Han aabnede en Sivkuv og tog adskillige Smaasager frem, en Fyrsteen, Fiedre, Spydhoveder, en gammel Bælgvante, et Stykke af en ulden Nattroie og deslige Ting, hvoraf han bød os nogle i Bytte for Kniven."

„Henved Midnat regnede det meget stærkt og det Underste af Hytten blev giennemblødet af Vandet; de stode derfor alle op og gjorde et stort Baal, derpaa spiste de atter Spæk og drak Vand, og efter at være blevne opvarmede lidt igjen, gik de paa ny til Hvile. Den unge Mand laa tæt ved os, og da han troede vi vare faldne i Sovn, begyndte han at føle efter Kniven hos den Mand der havde den iommen, men han kunde ikke faae den. Et Par Timer efter ragede han op i Ilden og gik ud, som vi troede, for at hente meer Brænde, men det var for at tage Vuffene til Side et Sted paa Hytten, at han kunde have en Udgang

parat til hvad han havde isinde at gjøre. Da han kom ind, tog han et Stykke Spæk og bad om Kniven for at stikere det. Lige saa snart han havde staaet et Stykke af og lagt det paa Ilden, foer han op, og som en Piiil var han forsynden igiennem det Hul han usformært havde gjort paa Hytten, da han var udenfor. Den anden Mand lod som om han var meget vred paa sin Kammerat, og da han maaskee frygtede for at vi skulde hevne os paa ham for Tabet af Kniven, passede han en Leilighed, da han troede vi sov, og tog alle Børnene ud af Hytten og lod os være ene tilbage. Omtrent 2 Timer efter kom han tilbage, tog nogle tørre Grene ned fra det Indvendige af Hytten og gjorde et stort Baal. Vi tvivlede ikke paa, at jo den yngre Mand var i Nærheden og holdt Die med os, og ved Dagbrækningen, som vi netop vilde til at begive os bort, styrtede han ind i Hytten med Ansigtet heelt besmurt med Sort, Hovedbaandet var borte og Haaret hang løst ud, og han stillede sig an som han var en Fremmed. Da vi spurgte ham om Kniven, vilde han ikke forstaae os, men tog en Skoe, som en af os havde ladet ligge paa Jorden, og rakte os. Der var hverken Skind, Spyd eller Pile i Hytten, men udentvivl vare de gienste udenfor i Bussene; thi da vi truede med at tage Kanoen, sprang den Unge ind i Krattet, laa paa eet Knae med den høire Haand paa Jorden og holdt Dinene stivt paa os, til vi vare ude af Synet."

En anden, mere alvorlig Rencontre med de Wilde havde Capitain Fitz-Roy, af det andet Skib, Beagle, paa dets Tour rundt om Syd siden af Landet. En af Skibets Officierer, Masteren, var sendt ud paa en Opmaaling i en Hvalfangerbaad, og da Tiden han skulde være tilbage var forløben, begyndte man at blive urolig for ham. „Omtrent Kl. 3 om Morgenen" — beretter Capitain Fitz-Roy — „blev jeg vækket for at høre, at vor Hvalfangerbaad var stiaalen fra os af de Wilde og at dens Dvartermester med 2 Mand vare komne ombord i en Slags Kano, gjort af Bidieqviste, klædt med Seildug og tættet med Leer. Det var en klodset Tingest, der mere lignede en stor Kuv end et Fartoi,

og den var baade vanskelig at roe frem og meget læk ovenikøbet. De vare sendte af Masteren, Hr. Murray, som med Resten af Baadsmandskabet var i en lille Bugt ved Cap Desolation, hvor de havde stoppet den første Dag efter at de havde forladt Skibet. Deres Proviant var fortæret, efterdi over Halvparten deraf blev stiaalen med Baaden, og de frygtede hver Dag for at de Vilde skulde komme tilbage for at plyndre og maastee dræbe dem."

"Kurven — jeg kan ikke kalde den en Kanoer — forlod dem tidligt om Morgenen og arbejdede sig mojsommeligen frem imellem Derne indtil de naaede os. En eneste Beskæt var alt hvad de 3 Mennesker havde havt til Deling imellem sig den hele Dag og Nat. Et Lykkestræk var det, at de i Mørket fandt Skibet; de hørte nemlig en Hund ombord gise, da de allerede vare passerede Bugten, hvor vi laae."

"Ikke et Dieblit blev spildt; min Baad blev gjort klar med fornødne Provisioner for 14 Dage, da jeg agtede at roe paa Jagt efter den stiaalne Baad. Natten var mørk med Blæst og Regn, men Kl. 11 om F. M. D. naaede vi Stedet, hvor vore forladte Folk ængstelige og med ringe Haab ventede os. Masterens Forklaring om det Passerede gjorde mig det strax klart, at Baaden maatte være stiaalen, hvorom jeg hidtil havde havt Tvivl, og jeg overbevistes om, at der ingen Forsømmelighed havde fundet Sted, som Hr. Murrays Activitet og Iver isvrigt var mig Borgen for. Baadens Master og Seil havde man ladet blive i den tilligemed største Delen af Provianten, men Instrumenterne og Follenes Klæder havde man lykkeligviis taget i Land. Der blev sædvanligviis ingen Vagt ved Baaden, naar vi laae paa saa isolerede Steder som her, og ingen af de Indfødte vare sete i Nærheden; kun af og til sendte man en Mand ud af Teltet for at see til den. Dette skete ogsaa her: Kl. 2 var en Mand ved den og fandt Alt i Orden; Kl. 4 kom en Anden og fandt den borte. Mandskabet spredte sig strax langs Strandbredden hele Den rundt, da man troede, den kunde været drevet løs; men underveis stødte de paa en Wigwam, der nylig var forladt og hvor Ilden endnu

brændte, og derved var da Sagen opklaret. De vendte tilbage til Teltet og begyndte strax paa at forfærdige et Fartoi, der kunde bringe Underretning til Skibet, og det eneste Den leverede Material til var en Kurv, som de klinede i Bunden med Leer, og siden beklædte med Stumper Seildug af Teltet. I de bedrøvelige 8 Dage, han tilbragte her, havde Hr. Murray imidlertid gjort alle de Observationer som han var udsendt for at gjøre, saa Iden idetmindste ikke var tabt ved dette Uheld."

"Jeg tog nu Follene alle til mig i min Baad, der ogsaa var en femaares Hvalfangerbaad, og med 11 Mand tilsammen, Proviant for 14 Dage, Follenes Klæder og 2 Telte tilbagelagde vi mangen en lang Miil i hele den følgende Uge; et Beviis paa hvor yppertlig en Baad det var, og den der var stiaalen var Magen til den."

"Det første Sted vi kom til, en lille D, omtrent 2 Kvartmiil borte, fandt vi Masten til vor Baad. Derfra besluttede jeg at sege langs Bugten, indefter, paa de større Der, hvor det var rimeligere at Tyvene havde søgt Stiul, end paa nogen af de mangfoldige Smaaver, der laae spredte rundt om. Om Aftenen mødte vi en Kanoer med 2 Wilde, et Mandfolk og et Fruentimmer, som ved Tegn underrettede os om, at adskillige Kanoer vare gaaede nordpaa. Vi giennemsogte mange Smaabugter uden at finde noget Spor. Natten kom paa og vi landede paa et sikkert Sted til næste Morgen. Vi begyndte med Daggry vor Jagt igien og fandt nogle tvivlsomme Spor af Tyvene, men om Estermiddagen blæste det op med en Storm og Regn- og Hagelbyger. Dagen derpaa traf vi, paa et Sted der var over 30 Dymile fra Cap Desolation, en Familie af Fuegianere, og ved at giennemsoge deres Kanoer fandt vi vor Baads Lodline. Vi toge strax Manden, vi fandt den hos, over i vor Baad og lod ham forstaae, at han maatte vise os hvor de Folk vare, han havde faaet den af. Han forstod os meget vel, og under hans Beviisning naaede vi om Aftenen til en Bugt, hvor der var 2 Kanoer fulde af Koner og Børn, men kun en gammel Mand og en Knos paa

17—18 Mar. Da de saae os, løb de alle op paa Land, slæbende med sig saa mange af deres Sager som de kunde bære, og gienste dem i Bussene; derpaa kom de tilbage, ganske nøgne, og krob sammen i en Krog. Ved at søge noie efter fandt vi noget af Baadens Gods; en Stump af dens Seil; en Nare, som man havde skaaret kommen af til en Sælhundekiel, og Bladet benyttedes til Pagai; Dren og en Værktoispose. Dette overbeviste mig om at have fundet mine Tyve, og at Fruentimmerne, 6 i Tallet, vare deres Koner. Mændene vare rimeligviis ude paa Sælhundefangst med Baaden, da en smuk stor Kanoe laa paa Strandbredden uden Spyd og Pagaier, som aldrig mangle ellers, og nu rimeligviis vare tagne over i vor Baad. Fruentimmerne forstode hvad vi kom for, og forklarede meget ivrigt med Tegn hvor vor Baad var gaaet hen. Jeg vilde ikke giøre dem nogen Fortræd og tog kun hvad der tilhørte os. Den unge Mand tog vi med os, og han tog Plads ved Siden af ham der havde ført os derhen, begge tilsyneladende meget fornøiede over nogle Klæder og røde Puer, som vi gave dem. Følgende disse Folks Anviisning, roede vi imod Vind og Regn indtil det var mørkt og det blev nødvendigt at lægge til Land et Sted. Da vi nu vare et langt Stykke fra den Bugt, hvor vi havde taget den sidste Vilde ombord — vi havde roet meer end 4 Timer langs med Land — og de syntes Begge meget tilfredse i vort Selskab, fandt jeg det ikke nødvendigt at passe meget strengt paa dem, men lod dem ligge i Nærheden af Ilden, hvor der stod en Skildvagt. Omtrent en Time før Daggry, da Skildvagten kun var et Par Skridt fra Ilden, sprang de ind i Bussene, og da det var endnu næsten ganske mørkt, vare de strax af Syne. Det nyttede ikke at sætte efter dem i Mørket."

(Efter at de havde roet omkring paa denne eventyrlige Jagt i 4 Dage til, uden at møde andet end meget usikre Spor af Tyvene, lade vi Capitain Fitz-Roy fortælle videre:) „Om Aftenen styrede jeg for tredje Gang til Stedet, hvor vi traf Tyvenes Familie. Efter nogen Søgen i Nærheden af deres forrige Leireplads

opdagede vi dem endelig, og da jeg havde noie lagt Mærke til Stedet, og lagt en Plan til at overrumple dem og tage dem til Fange, vendte jeg tilbage til vort Qvarteer. Den næste Morgen brod vi op, bevæbnede hver med et Skydesaaben, en Huggert og et Stykke Reeb til at binde vore Fanger med. Vi landede et lille Stykke fra Bugten og krobo sagte igiennem Bussene, saaledes spredte rundt om Hytterne at vi havde dem omringede; derpaa sluttede vi ligesaa sagte Kredsen tættere og tættere, og naaede næsten heelt hen uden at blive opdagede; men Hundene lugtede os og foer giørende imod os. Alt skule sig længer var umuligt; vi stormede derfor ind saa hurtigt som muligt igiennem Bussene. De Vilde begyndte strax at tage Flugten, men da de hørte os raabe rundt om, paa alle Sider, prøvede Nogle paa at skule sig, ved at krybe ind under Bredderne af en lille Na. Den foreste af os, en Matros ved Navn Ellsmore, vilde springe over Naen, men Foden gled, og han faldt i Vandet hvor to Mænd og et Fruentimmer af de Vilde havde forstuffed sig. De anfaldt ham sieblitlig, og søgte at holde ham under, medens de sloge Hovedet itu paa ham med Stene; og førend Nogen kunde komme ham til Hjælp, havde han allerede faaet nogle flemme Slag og det ene Die var næsten ude paa ham af et farligt Slag i Tindingen. Hr. Murray, som saae den Fare Manden var i, skød paa en af de Vilde, der tumlede tilbage og slap Ellsmore; men han rettede sig strax op igjen, tog Steen op fra Naen og kastede dem af begge Hænder med en forbausende Kraft og Sikkerhed. Hans første Steen traf Hr. Murray paa Brystet, knuste et Krudthorn, han havde hængende om Halsen, og var nær ved at fælde ham baglænds til Jorden; og to andre bleve kastede lige saa accurat efter Hovederne paa dem der stode ham nærmest, og som kun ved at lade sig falde undgik at træffes. Alt dette foregik i et Par Secunder, saa hurtig var han paa begge Hænder; men, stakkels Karl, det var hans sidste Kamp; uheldeligviis var han saaret dødeligen, og, idet han kastede endnu en Steen, tumlede han tilbage imod Nabredde og opgav Manden. Efter nogen Modstand

og adskillige haarde Puf bleve de der søgte at stule sig tage, men nogle, der løb bort langs Strandbredden, undslap. Saa stærke og haandfaste vare Fruentimmerne, at jeg for min Part ikke havde mindste Tanke om, at det var et Fruentimmer, som jeg og min Quartermester havde stærke Anstrængelse nødigt for at holde Armene paa, før jeg hørte En sige det. Det ældste Fruentimmer i hele Flokken var saa stærk, at to af mine stærkeste Folk kunde knap faae trukket hende frem fra Nabredten. Den Mand, der blev studdt, var den ene af dem vi før havde havt med os i Baaden som vor Veiviser, og den anden var iblandt de Fangne. Vi toge nu vore Fanger, 2 Mand, 3 Fruentimmer og 6 Børn, i vor Baad og roede tilbage til det Sted, hvor vi havde tilbragt den foregaaende Nat. De der undslap vare 3 eller 4 af Mændene."

"Da vi vare i Baaden, og før vi endnu havde gjort dem noget Spørgsmaal, vare de Wilde meget ivrige for at sige os, hvor vor Baad var, men de pegede paa en ganske modsat Kant, af den de havde viist os første Gang. Vi bevaagtede dem noie om Natten, og næste Morgen begave vi os paa Tilbageveien til Skibet. Min Hensigt var at beholde dem ombord til Gidsel, medens vi seilede ned til en Havn mere øster paa, for derfra atter at gaae ud at søge efter Baaden, med en eller to af vore Fanger til Veiviser."

"Da vi kom ombord tracterede vi vore Wilde med Flesk og Skælffisk, og de lode til at finde sig meget vel i deres Stilling. Da Skibet Dagen derpaa var kommet til Ankers i en Havn østenfor „Desolate Bay" gik jeg atter ud med den forrige Baad og et af Skibsfartøierne, for at opsøge vor Baad. Som Veiviser tog jeg i min Baad en ung Fuegianer, og i den anden de to stærkeste iblandt Fruentimmerne. Saaavidt som vi kunde forstaae dem, begrebe de meget vel, at deres Frihed og Sikkerhed beroede paa at de bragte os til den stiaalne Baad. Efter at have gienemsøgt mange Smaabugter og Kroge, hvor vi traf Spor af de Indfødte, og et Sted endog en Stump af Baadens Lodline, toge vi vort Nattequarteer i en lille Vig. Efter at have givet vore

Fanger saa meget at spise som de lystede, lode vi dem lægge sig ned, alle Tre sammen, tæt ved vort Nattebaal. Jeg vilde ikke binde dem, da der var en Skildvagt ved dem, og jeg troede, at Tanken om deres Børn, som vare i vor Magt, skulde afholde dem fra Flugt. Jeg holdt selv Vagt en Deel af Natten og havde dækket mine Wilde saa tæt til med gamle Zepper og min egen Poncho (Kappe) at der var ikke et Lem at see af dem. Omtrent ved Midnat, medens jeg stod paa den modsatte Side af Ilden, hørte jeg en Raslen; jeg vendte mig om, men saae Zepperne ligge i samme Orden som før, hvorpaa jeg bukkede mig ned for at see hvad Klokken var paa mit Uhr. I samme Dieblik hørte jeg atter en Raslen, og min Hund sprang op og gisvode, hvilket sagde mig at Fangerne vare undvigte. Alligevel var der ikke ringeste Forandring at see paa Zepperne, hvorunder de havde ligget, saa behændigt havde de forstaaet, ganske ubemærket at stille dem op med Busse. Vi søgte strax efter dem rundt om i Nærheden; men det nyttede os ikke i den mørke Nat og med en tyk Skov tæt ved os."

Efter forgiæves Søgen i flere Dage, vendte Capitain Fiz-Roy omsider tilbage til Skibet med uforrettet Sag, og erfoer da, at de øvrige Fanger ogsaa vare undslupne paa 3 Børn nær, ved at svømme iland en Nat. To af disse Børn satte han siden iland til nogle andre Wilde, der toge med Glæde imod dem og syntes at kende dem; det Tredie, et Pigebarn, omtrent 8 Aar gammel, beholdt de ombord for at forsøge at lære hende Engelsk. Senere toge de en ung Mand ombord i samme Hensigt.

Noget Tid efter dette havde Capitain Fiz-Roy atter en fiendtlig Rencontre med et temmelig stærkt Antal Wilde, hvor det kom til en levende Verken af Steen og Kugler. En Mand af Engländerne blev farligt saaret af et Steenkast. Kort derpaa traf de en Kanoer med noget Redskab fra den stiaalne Baad, hvorfor en ung Mand blev tagen ud af den for at holdes tilbage som Gidsel med de to Andre.

„Disse Wildes Legemsstyrke — siger Capitain Fiz-Roy —

er overordentlig. York-Minster (saaledes kaldte Matroserne den Forsttagne) er saa stærk som 2 af vore stærkeste Folk. Dette, i Forening med deres Behændighed, baade paa Land og i Vandet, og deres Hurtighed i Angreb og Forsvar med Stene og Stokke, gjør det vanskeligt nok at have med dem at bestille, naar de ere ude af deres Kanoer. De ere en brav og haardsør Folkerace, og slaæs til det Yderste, stiondt mere som vilde Dyr; thi naar de ere ophidsede vil en enkelt Mand af dem anfælde et heelt Vaadsmandsskab. At Godhed imod dem ikke nytter, skulde jeg næsten troe, baade af egen Erfaring og af hvad Robbefangere have fortalt mig om dem. Indtil man ved gienfædig Bekjendtskab med Sprogene kommer i Stand til at forklare sig for dem, troer jeg at Frygt er det eneste Middel til at holde dem i Tømme. Vore Skudvaaben har de ikke nær den Frygt for som man skulde troe. Min sidsttagne Fange syntes at være forskrækket, men paa ingen Maade forknøt; han aad umaadeligt da vi kom ombord og faldt strax derpaa i Sovn. „Boat Memory“, som vi døbte ham, var smukkere og mere velstakt end nogen anden af hans Race, vi havde seet; York-Minster var en af de stærkest byggede, og lille Fuegia var næsten ligesaa bred som hun var høi; hun syntes at være saa fornøiet og lykkelig at jeg troer hun ikke gierne havde forladt os. De bleve alle vassede og strubbede og klædte paa vor Viis, og snart vare begge Mændene lige saa fornøiede og lykkelige som Fuegia.“

I Nassau-Bay, paa Syd siden af Landet og nær ved Cap Horn, stødte de paa Vilde af en anden Stamme, hvis Sprog var ganske forskielligt fra deres de hidtil havde truffet paa. „Overken York eller Boat vilde i Forstningen gaae til dem; men siden fandt de en Glæde i at bedrage dem og narre dem paa alle Maader; de efterbede deres Maade at tale og lee paa, pegede Finger ad dem og kaldte dem: Yapuh, Yapuh. Lille Fuegia gik op paa Dækket, men det Dieblit hun fik dem at see, freg hun og løb ned; og da Nogen for Spøg sagde til hende, at hun skulde følge med disse Folk, gav hun sig til at græde og gik hen

og skulde sig. Efter at de vare borte gjorde York og Boat os forstaaelig ved Tegn, at de havde hast Krig med denne Stamme og viste os de Nr de havde faaet. Vi fandt siden, ved nærmere Bekjendtskab, at disse Yapuh'er havde mange Skikke forskiellige fra de vestlige Stammer. Deres Wigwams vare større og bekvemmere. Vi saae ingen Vaaben iblandt dem og de vare meget fredeligere og godmodigere end de Andre. Landet var meget mindre sumpigt her øster paa. Guanaco-Dyr fandtes i Mængde.“ De Indfødte vare i større Mængde, end noget andet Sted havde været Tilfældet; ofte vare over 100 Kanoer i Lobet af en Dag enten i Besøg hos Englænderne eller dog seet af dem. Capitain Fiz-Roy fik en Dreng af denne Stamme til godvillig at følge med Skibet, og da han havde givet Drengens Fader en Knap af Perlemoder for hans Indvilligelse, blev Drengen døbt Jimmy Button (Knap).

Capitain Fiz-Roy fandt, at det gik meget langsommere for Fuegianerne at lære Engelsk, end han af deres Talent for Efterabølle havde ventet sig; men de forstode fuldkommen vel, da de forlode deres Fødelands Kyster, at de engang i Tiden vilde komme tilbage med Jern, Klæder og Værktøi i Mængde. De hialp Mandsskabet ved Arbeidet, vare yderst godmodige og soielige; de gjorde sig endog Umage for at forandre deres Gang og Holdning, og stræbte at vænne sig af med deres Landsmænds krybende og forknyttede udvortes Væsen. Flere Gange gik de i Land med Vaadene paa Idlandets Kyster, ved hvilken Leilighed de ofte roede en Nare med; og aldrig viste de Mine til at tænke paa at undvige. Ganske karakteristisk var det Hovmod og den Forslagenhed de først ombordkomne, vestlige Fuegianere viste imod Yapuerne, idet de saae ned paa dem, som paa Folk der i Cultur vare langt ringere end dem selv, og tiltusede sig Fisk hos dem for Potteskaar og hvad andet Skrab de kunde finde ombord, og siden gottede sig over deres Dumbhed, stiondt de selv saa Dage for vilde have anseet en Knap eller en Stump Glas for uslatterlige Sager. Ikke et Ord forstode de to Stammer af hinandens Sprog.

Da Skibet kom til Montevideo, prøvede Capitainen paa at faae sine Bilde vaccinerede, men Indpodningen slog ikke an paa dem. Den lille Fuegia opholdt sig her nogle Dage hos en engelsk Familie i Land, som holdt meget af hende; de andre Bilde gif ofte i Land med Capitainen, uden at Nogen lagde videre Mærke til dem, da de ikke meget afvege i Udvortes fra de omkring Staden boende Indianere. Den tilsyneladende Forundring og Nysgierrighed over alt det Nye, de her saae, var ikke nær saa stor som man skulde have formodet; deres Opførsel var imidlertid meget interessant at lægge Mærke til, og de bleve med hver Dag mere meddelende. Her var det, at Capitainen for første Gang fik at vide, at de ere Cannibaler og æde deres Krigsfanger. De forklarede, at Fruentimmerne æde Armene, Mændene Benene; Hoved og Krop derimod blive stedse kastede i Soen. Fra Montevideo anløb Beagle Rio-Janiero, hvor den forenede sig med sin Maffter, Adventure, og begge Skibe seilede derpaa tilbage til England.

Uf Capitain Kings generale Bemærkninger over Idlandets geologiske, climatiske og Vegetations=Forhold uddrage vi Følgende: Uregelmæssigheden af den vestlige Deel af Strædet topographiske Træk, i Forening med dets forvirrede Samling og umaadelige Mængde af Der og Skær; Klippelagens Regelmæssighed; Parallelismen af alle Bugter, Løb og Sunde, og den totale Mangel paa Der ved Landets midterste Deel eller Skifer=Formationen, foruden den mærkelige Dverestemmelse i Biergenes og Kystliniens Retning, og den nordøstlige Deels Stratification, som er meget forskiellig fra den centrale Deels — ere meget frappante Træk, der, geologisk betragtede, ere af en overordentlig Interesse.

Men ikke mindre mærkbar og ligesaa interessant er Vegetationens Charakter; ikke saa meget ved Varieteten af Planter, som i deres forknyttede Vært mod Vesten, deres Frodighed i den centrale Deel, og deres totale Forsvinden mod Østen. Følgende Grunde synes at forklare disse Modificationer: Mod Vesten danner Decompositionen af Graniten og de andre primitive Fjelde,

som findes der, kun en mager, unproductiv Jordbund, saa at, omendstiondt Landet er tykt bevoget med Busse, ere de dog alle smaa og forknyttede i Værten; de Strømme af Vand, der styrter ned af Biergenes steile Sider, bortskyller ogsaa den Jord der hist og her kan have samlet sig; følgerigen findes der kun saa Træer, undtagen i Klippernes Rifter og Jordybninger, men endog der opnaae de selden en større Diameter end 9—10 Tommer, og ere som oftest lade og forkuede i Værten.

Uf den Regelmæssighed, der hersker i Retningen af Lagene i Skifer=Districterne, ere Dalene der meget vide i Udstrækning, og da de paa begge Sider begrændses af steile Bierge, ofte giennemskaarne af dybe Raviner, modtage disse Dale store Vandstrømme, der paa deres Wei til Havet forene sig og danne ikke ubetydelige Floder. I Vintermaanederne svulme disse Floder op, flyde over deres Bredder og affætte en Mængde Alluvium, som, idet det blander sig med det faldne Løv og andre forraadnende Substanter, frembringer en god Jordbund, i hvilken Træer vore til en anseelig Størrelse, og Busse og mindre Planter blive især frodige og productive.

Bed Port=Famine og Omegnen groer den immergrønne Bøg i den største Mængde og opnaaer en meget betydelig Størrelse. Træer paa 3 og 4 Fods Diameter ere meget almindelige; og vi fandt et, som indtil en Høide af 17 Fod fra Roden maalte 7 Fod i Diameter; ovenfor denne Høide deelte det sig i 3 svære Grene, der alle havde en Tykkelse af 3 Fod i Giennemsnit. Uf vor Erfaring fra andre Træer var der Grund til at formode, at dette ærværdige Træ, stiondt tilsyneladende sundt, dog var raadent indvendig. Denne Tilbøielighed til at raadne indvendig kan uden tvivl lige saa meget tilskrives den skarpe og kolde Jordbund dybere nede, som Climatets evige Fugtighed.

Skiferformationen ophører ved Port St. Mary, men der er ingen decideret Forandring i Vegetationen, førend vi komme til Cap Negro, hvor Leeren begynder, og derfra findes intet Træ mere. Jordbundens Natur er ikke gunstig for Planter, der gaae

dybt med Rødderne, hvorfor der kun findes Busse og Græsarter: de Første tyndt spredte over de vide Sletter, der karakterisere Landet; men Græsarterne vore overflodigt og maae være nærende, uagtet deres skarpe og tørre Udseende, da talrige Flokke af Guanacoer finde Føde deraf.

Foruden den immergrønne Bog er der kun faa andre Træer i Strædet som kunne bruges til Gasntømmer. Dertil hore to andre Slags Bøge og „Winters-Bark“ Træet, hvilket sidste ogsaa er en Immergrøn og findes allevegne i Strædet, saa at Landet og Biergene, fra en Hvide af 2000 Fod over Vandet og lige ned til Hoivandsmærket, er bedækket med et stedsvarende Grønt, der er hoist affikkende, især paa de Steder, hvor Nisimaserne række heelt ned til Vandet: den pludselige Overgang for Diet gjør et lige saa behageligt som forvirrende Indtryk. Den frodigste Vegetation — deriblandt Fuchsia og Veronica, som Træer, med Stammer paa 6—7 Sommers Diameter, i fuld Flor — fandtes ikkun et ganske lille Stykke fra Foden af et Fjeld, som var klædt med Snee paa de To-Trediedele, og med Temperaturen paa 36° F (omtrent 2° over Nulpunktet efter Reaumur). Baade Fuchsia og Veronica ansees i England for delicate Planter; den Første fandtes rigtignok kun stelden andensteds end paa saadanne Steder hvor den var beskyttet mod Veiret; men Veronica derimod fandtes f. Ex. i alle Baierne vestenfor St. Juan Den, ved Port Antonio, hvor Strandbredden er beklædt med Træer heraf lige ned til Vandet. Der er intet Sted af Strædet, der er mere udsat for Vinden end dette Strog, thi det ligger lige imod det aabne Sund heelt vesten for Cap Froward, ned igiennem hvilket Vinden bestandig blæser, næsten stadig ledsaget af Regn, Slud og Snee, og i Vintermaanederne fra April til August er Jorden bedækket med et Lag Snee, fra $\frac{1}{2}$ til 2—3 Fod dyb.

Der maa altsaa være en eller anden Egenstøb i Atmosfæren af dette isvrigt strenge Klima, som begunstiger Vegetationen, thi uden dette kunde disse kælne Planter ikke leve og florere disse Egnes lange og strenge Vinter over. Om Sommeren var

Temperaturen om Natten ofte saa lav som 29° F (omtrent 1° under Frysepunktet paa Reaumurs Scala) og dog bemærkede jeg aldrig om Morgenen den ringeste Skade paa disse Planter.

Jeg har ofte, om Sommeren, været oppe hele Natten i mit Observatorium, med baade det indvendige og det udvendige Thermometer paa Frysepunktet, uden at være videre varmt klædt, og dog følte jeg det ikke i ringeste Maade koldt. Om Vinteren har Thermometeret ved lignende Leiligheder staaet paa 24—26° F (omtrent 3—4° under Frysepunktet) uden at jeg har følt den ringeste Ubehagelighed. Dette tilskres jeg Luftens mærkbardige Stilhed, omendstundt det blæste stærkt ikke langt fra os, over Hovedet paa os og udenfor Havnen. Der er to andre Omstændigheder, som bør anmærkes til Besøis paa Mildheden af Klimatet, uagtet Temperaturens Lavhed. Den ene er Vandets Varme nær ved Overfladen, imellem hvilket og Luften jeg i Juni Maaned, som er midt om Vinteren, har fundet en Varmeforskiel af 30°, medens Havet var bedækket med en tyk Sky af Damp. Den anden er, at Papegoier og Hønningfugle (hummingbird-mellisuga Kingii) der almindeligviis ere Indbyggere af de varme Egne, findes i stor Mængde i de sydlige og vestlige Dele af Strædet; de Første leve af Frøfornene af „Winters-Bark“ Træet, og den Anden saae vi suge Sødmen af Fuchsia og andre Blomster, efter 2—3 Dages vedholdende Regn, Snee og Slud, under hvilket Thermometret havde staaet paa Frysepunktet. Vi saae dem ogsaa i Mai Maaned flyve omkring midt under en Sneebølge.

(Et i vore Dine hoist mærkeligt Træk, som begge Hemisphærens yderste Fastlande have tilfælles med hinanden, er den eiendommelige Søndersplittelse i utallige Smaasøer paa den vestre Side. Hele Fjeldlandets og en stor Deel af Patagoniens vestlige Side har i denne Henseende en paafaldende Liighed med Norges vestlige og nordlige Kyst; imedens de østlige Kyster af Sydamerika, og de vestlige nordensfor 40° Brede ere aldeles frie for dybe Indstæringer og det man kalder Skiærgaard. Udg.)

Tourprincipet for de ordinaire Ud- commandoer og Anciennetets- Avancementet.

Af Udg.

Da en Forfatter under Mærket S. B., i dette Tidsskrifts 7de Bind Pag. 306 og ff., fremsatte sine Anstuelser til Fordeel for det arbitraire Avancements-System, stete det under Formen af en raisonneeret og giennemført Undersøgelse, og hans Afhandling blev indledet af os ved en kortsattet Udvikling af og Sammenligning imellem de forskellige Systemer: Grunde for og imod bleve saaledes forelagte Publicum til Overveielse og Bedømmelse. Underledes er det med det Angreb Hr. Capt. Lieut. Ville, i det nærværende Bind 1ste Hefte Pag. 33, ganske i Forbigaaende gior paa Anciennetetsystemet: hans Yttringer staae her isolerede og umotiverede; Anomalierne, han tillægger Systemet, ere det ingenlunde inherente, men fremkomne af Tilfældigheder, som han ikke har opdaget, eller idetmindste har undladt at omtale; det er altsaa ikke længer en beviisførende Undersøgelse, men et Angreb paa et System, der dog beskytter meget vigtige personlige Interesser. Derfor var det, at vi dengang forkyndte vor Hensigt at besvare ham.

I Forbindelse hermed have vi sat et andet, med det nærbeslægtet Emne: Reglerne for Udcommando, eller Tourprincipet, hvis noie Sammenhæng med Anciennetets-Systemet, hiin Forfatter selv erkjender i sin Afhandling Pag. 322 og 331. De Afvigelser, som i dette Aar have fundet Sted fra de i en lang Række af Aar vitterlig giældende Regler for de aarlige ordinaire Udcommandoer, have ikke kunnet undgaae at vække Opmærksomhed i Staten. Af NoGLE ville de maaſtee findes, af Andre giores betydende for Fremtiden.

Vi dele imidlertid ingen saadanne Anstuelser, som, at de berørte Afvigelser fra de gamle Regler for Udcommandoen skulde kunne begrunde Haab hos dem, der attraae Omstødelsen af Avan-

cementsprincipet; at disse Afvigelser, som første Exempel, netop maae være dem velkomne i den modsatte Retning af deres Interesse, fordi, naar først Regelen er kuldkaftet, følger Resten af sig selv. Vi troe, de seile, der heraf haabe, snart at see den Bom nedbrudt, Anciennetetsavancementet hidtil satte for deres høitragtende Stræben, lige saavel som de, der mismodigen vilde slutte, at fordi iaar den ene Brig til Vestindien, Cadetcorvetten og Fregatten ere bortgivne udenfor de almindelige Regler, staaer det at befrygte, at de 4 Vagtskibsposter ogsaa vilde blive befatte udenfor Tour, især den lucrative ved Høisingør, der ei vil mangle Veilere, endog i de høiere Glasser; eller at Anciennetets-Avancementet, det der danner Hovedvilkaaret, under hvilket Enhver indtraadte i Tienesten, Contracten — saa at sige — imellem Herre og Tiener, at det snart vil følge efter Ophævelsen af de faste Regler for den tourvise Udcommando. Vi ere i vort Hierte forvisse om, at baade Haab og Frygt ere lige utidige. Collegiet, Statens Øverstcommanderende, har uforandret udtalt de samme Principer. S. M. Kongen har tilfagt enhver af sine Undersaatter og umiddelbare Tienere Vibeholdelsen af deres under den høisalige Konge erhvervede eller stienkede Rettigheder, forkyndt Marinen hans særdeles Gunst og Beskyttelse.

Endnu en Garantie har Staten i Tourprincipets eget Værd, i dets Gavnlighed for Tienesten, dets Retfærdighed og Billighed for de Tienende; og det er Udviklingen heraf vi nu vilde stride til: Undersøgelsen af det Gavnlige og Retfærdige i de faste Regler for Udcommando, som hidtil aabent have været henviste til af Collegiet og anerkjendte i mangen mundtlig Yttring af høisalig Kong Frederik 6te.

Et militair Princip, der vist ikke behøver nogen videre Udvikling, er det, at Commandoens (Skibets) Størrelse eller Force bestemmer den Commanderendes Grad. Store Afvigelser herfra vilde forvirre Begreberne om Tienesten, ja kunde endog giøre den latterlig; t. Ex. naar en Haandsfuld Folk commanderes af en General med en fuld Armeeſtab. Efter Skibets Force er igjen

Antallet og Graderne af de subalterne Officierer bestemt, hvorved en passende, hyerken for stor eller for lille Afstand imellem Chef og Næstcommanderende og videre nedefter er iagttaget. Alle Besmandingsreglementer ere baserede derpaa: Led for Led, uden Spring i Rækden, gaaer denne gradvise Forbindelse imellem den commanderende Deel af Skibets Besætning fort, fra Chesen og ned til den ringeste Underofficier.

Paa dette Princip har da, i en lang Række af Aar, Capitainlieutenants-Classen været forbeholdt, af de ordinaire Udcommandoer, Chefsposterne med Briggerne i Vestindien og de 4 Bagtskibe. Dette er, i Regelen, den første selvstændige Commando, Anciennetets-Avancementet fører den danske Sø-Officier til. Han er da en fuldmoden Mand, har faret i alle forskellige subalterne Stillinger, og det er da paa Tiden, at han, om nogenfinde, faaer Leilighed til at aflægge praktisk Prøve paa sin Duelighed til høiere Stillinger i Tjenesten, og til at erhverve Døvelse i at commandere et Skib paa egen Haand og Ansvar.

Den næste Klasse til Chefsposter er Capitains-Classen. Den har været forbeholdt den ordinaire udcommanderede Fregat eller Corvette og — alternativt med Cadetcorpsets Næstcommanderende — den aarlig udrustede Cadetcorvette. I Forhold til Classens Størrelse kan den Leilighed, disse ordinaire Udrustninger give den til Døvelse, ikke være ringere, dersom Enhver blot een Gang skal have Skib at føre, hvortil for de 16 Capitainer, hvoraf Classen bestaaer, dog paa denne Maade medgaaer 11 Aar. Ere da de yngste Capitainer, som nu er Tilfældet, Mænd paa 47 Aar, saa blive de 58 før de faae Fregat eller Corvette at commandere.

At der drages Omsorg for at give Officiererne Døvelse, hver for sin Stilling i Staten, og det efter Regler, der aabne lige Udgang dertil for Alle i samme Klasse, er ikke alene en Billighed, men et Fundamentalsprincip for Anciennetets-Avancementet, hvilket forudsætter en lige almindelig Dygtighed hos Alle til Opfyldelsen af de ordinaire Tjenesteplichter. Denne almindelige Dygtighed, der betinger ethvert Avancement i Staten, maa der altsaa

være lige Udgang for Alle i Classen til at erhverve sig eller aflægge Prøve paa. At Døvelse maa være nødvendiger for de yngre Classer er indlysende, ligesom ogsaa Naturen af deres Tjeneste tillader Leiligheden dertil at falde hyppigere.

See vi nu hen til de nævnte Classers Alder, da finde vi ogsaa deri tilstrækkeligt Motiv for at henlægge de omtalte Commandoposter under dem. Begge besidde endnu den Vigueur, som den mere anstrængende Fart med mindre Skibe udkræver; den Mandslivlighed findes endnu hos dem, som er fornøden til, paa en activ Maade at føre den yngre Slægt frem i Uddannelse, saa som Exempel for den i Tidens Aand, ved med Lethed og villigen selv at gaae ind i nye Kundskabsgrene og nye Forsøg. Begge Classer indeslutte i sig egentligen, i saa Henseende, Fremtidens Haab.

De høiere eller Commandeurclasserne ere bestemte til at commandere Linieskibe, eller føre Overcommandoen af flere, større eller mindre, forenede Krigsskibe. De ere den nærværende Tids Støtter; de hvile paa deres vundne Erfaring, støtte sig til det Navn de allerede have erhvervet sig; de kunne derfor villigt og høimodigt unde den yngre Generation en Virksomhed, der skal danne den til engang værdigt at indtage deres Plads. Den leilighedsvoise Udrustning af et Linieskib har hidtil været den eneste Leilighed til Practik for disse Classer. Læsning, Studium af og Tænkning over Fagets høiere Grene, og Indsigts Erhvervelse i Administrationsvæsenet ere de disse Classers Rang og Alder tilhørende Bestæftigelse, for at holde sig beredt til de høiere Commandostillinger de kunne blive kaldede til. Til den simplere Practik af Tjenesten med det enkelte Skib — gavnlig, ja nødvendig for dem til at holde dens sandkelige Elementer friske hos sig — vil der forhaabentlig gives hyppigere Leilighed i Fremtiden, ved Udrustning af Linieskibe, maaskee endog Evolutionseffadrer af Smaaskibe.

Regelen, altsaa, for den bestemte Adskillelse af Statens Grader, ved de forskellige Commandoposters Besættelse, behøver neppe

yderligere at udvikles eller forsvares; i alle dannede Nationers Mariner er den indført og overholdes strengt *). Det næste Spørgsmaal er, om Tour i selve Classen bør strengt overholdes, eller om Staten for Tjenestens og sin egen Skyld kunde finde sig bedre tient og mere fornøiet med, at Commandoerne — extraordinaire Tilfælde udenfor Betragtningen — uddeeldes ifleng.

Vi have allerede berørt Tourprincipets naturlige Udspring af Anciennetets-Systemet, idet den forudsatte lige, almindelige Dygtighed hos Alle ikke kan bestaae, medmindre der gives lige Udgang for Alle, til at erhverve sig den ved Dvelse. I de lavere Classer har en fyldestgørende Overholdelse af Principet mindre Bænkthed: Det hyppigere Brug for de subalterne Classer, Tjenestens Natur, Talentets der mindre prononcerede Krav, Alt dette gjør, at Principet ikke der fremtræder i sin skarpe Begrændsning, saaledes som er Tilfældet i de Classer der skulle commandere Skibe; og det hverken behøver eller kan overholdes saa strengt i hine som i disse. Men her bliver det først klart, at et Princip maa følges. Fordringen er: Dvelse — Dvelse i lige Grad for Enhver, der overhovedet er stiftet til at avancere videre. Jo fiædnere Leiligheden dertil er, med de ordinaire Udrustninger, der ikke stee i dette bestemte Diemeed, desto strengere er Nødvendigheden af at lade Alle nyde lige Udgang til den. Commandoerne for Capitainlieutenants-Classen ere ikke alene denne til Dvelse i en ny høiere Tjenestegreen, den at commandere paa eget Ansvar; men de skulle tillige være Prøve paa Duelighed til at betroes et større Ansvar i Tiden. Udelukkes Nogen fra en saadan Prøve, hvad Ret har man da siden til at besmykke hans Tilfidsættelse

*) I England gives der bestemte og strengt overholdte Regler for hvilke Skibe der skulle commanderes af Capitainer, hvilke af Commanders og atter hvilke af Lieutenanter. Det samme gælder aldeles i Frantrig. I et Nummer af Nautical Magazine, hvor den danske Flaades Styrke opregnes, findes vedføjet begge vore Commandeurs-Classer: command line of battle ships og ved Capitainerne: command frigates.

i de høiere Grader med den Grund, at han ikke ansees dygtig dertil; og hvor kan denne Dygtighed fordres af ham, naar man har negtet ham Leilighed til at erhverve den? At udelukke Nogen fra Commando i sin Tour, er saaledes at affiære ham hans Fremtids Carriere. At det dernæst er nødvendigt, at lade denne Tour falde saa nær som muligt i Anciennetetsens Følge, sees deraf, at i modsat Fald vilde et i Mellemtiden indfaldende Avancement bringe den Tilfidsfatte over i en anden Classe og følgerigen udelukke ham for bestandigt fra den første, lavere Commando. Kommer nu dertil, at der iblandt de, Classen anviste Commandoer, gives nogle, der medføre lucrative Fordelse, saa maa det saa meget mere være en viis og retfærdig Administration Opfordring til at udelukke Vilkaarlighed i Besættelsen af dem, og dertil er Tour efter Ancienneteten det eneste Middel. Saaledes har den meest indbringende af Bagtskibsposterne, den i Sundet, i en lang Række af Aar ubrodeligen været besat med den Ældste i Capitainlieutenantsclassen*).

I en Stat, hvor Ancienneteten er Grundprincipet for den hele Organisation; en Stat, der ikke blot forenes i et temporairt Subordinationsforhold i Skibet, men — forskielligt fra de flere store Mariner, hvor Officiererne i Land vende tilbage til Privatlivet — stadigen danner et sluttet Hierarchie, hvis yngre Medlemmer usforanderligen staae i subordineret Forhold til de Ældre; en Stat, hvis Dannelsesanstalt er baseret paa de samme Principer, og hvor denne Grundlære indprentes fra Ungdommen af — i en

*) Det forekommer os, at begge Brigger til Bestindien rettest tilfaldt de Ældste i Classen, maaskee endog foran for den mere lucrative i Sundet. Vore Grunde ere: 1) at som mere betydningsfulde tilkom disse Commandoer Rangen for Bagtskibene; 2) vilde Bagtskibenes mindre ansvarsfulde Tjeneste danne som et første Skridt til de vigtigere Chefposter, hvorved Duelighed i visse Puncter kunde aflægges Prøve paa. Dog kan herimod indvendes, at et indtrædende Avancement da blev mere skadeligt for dem det berøvede Leiligheden til den vigtigere Dvelse.

saaledes constitueret Etat er et stadigt Hensyn til Ancienniteten i Alt, hvad der staaer i umiddelbar Forbindelse med Avancementet, følgerigen ogsaa Leiligheden til at vise sig fortient dertil, at ansee for en Grundlov. Sykkens Magt boier Alle sig villigen under; menneskelig Gunst, derimod, tilsneget eller vilkaarligen skienket, vækker Rid og Bitterhed. En Administration, der holder sig strengt til en saadan Regel, har Intet at bebreide sig og vækker ingen Misnoie; og Tienesten kan ei forudsattes at lide derved; det er ordinaire Pligter, som Alle, der ei ere erkjendte for utienstdygtige, kunne opfylde. Med Regelen har det Intet at gjøre, om en svag Overholdelse af denne sidste Betingelse nu og da frembringer Anomalier.

Man har indvendt, at der dog maa gives Individier, som ulastelig, ja endog fortrinligen udfylde deres Plads i de subalterne Classer, og det undertiden ved saadanne Egenstaber, som netop tabe sig med Aarene; men hvilke Individier af Naturen ere negtede de andre Egenstaber, der udfordres til at være Chef; og at da dette Tourprincip fører dem ind i Poster, hvor de ei hore hjemme. Dette kan for en Deel være sandt, ligesom det Omvendte: at Enkelte kunne sayne den Livlighed, den subalterne Stilling kræver, medens de besidde den Kraft, den Kulde og Ro i Charakteren, de Kundstaber og det Overblik som Chefposter udkræve. Hvorledes lærte man en saadan, maaskee for Fædrelandets Vel usfatteelig Charakter at kiende, om der ikke gaves den Leilighed til at udfolde sig? Forskiellige Charakterer udgiore de forskiellige Elementer af den hele Etat: først i de høiere Classer og den fremfødne Alder udfordre de sig og blive kiendelige. Men da Staten engang har garanteret Alle en omtrentlig lige Stiæbne, under lige Vilkaar, saa maa den billigviis lade Udfordringen have sin frie og naturlige Gang; griber den vilkaarligen ind, kan den gjøre Misgreb paa mange Maader, saavel ved at fremdrage hvad der siden viser sig var uden Gehalt, som ved at reprimere det udvortes glimmerløse men indvortes gediegne, eller

ved forceret Fremdragen afbryde den kraftige Væxt, der fremmes bedst ved en langsom og rolig Udvikling.

Skulde der være et Overgangspunkt, hvor Udfordringen maatte foregaae, da ere der flere Grunde der tale for, ikke at lægge dette ved den umiddelbare Overgang til de Classer, hvor i Regelen de første Commandoer falde; thi for det Første kan, enkelte Tilfælde undtagne, ingen sikker Dom sældes uden foregaaende Prøve; dernæst er Tienesten hos os saaledes ordnet, at der for begge Capitainsclasserne gives subalterne Poster, som forsvarligen kunne udfyldes af Individier, der ikke i en udmærket Grad besidde de til selvstændig Commando udfordrede Egenstaber. Den første Grund ophører ved Overgangen til Capitainsclassen; i den anden ligger netop Vanfeligheden, ligesom den er en stærk Indvending imod deres Mening, der ikke hylde den almindelige Ret til Avancement videre frem som Bederlag for offtet Ungdoms Liv og ulastelig Tieneste. Men mindre gavnligt vilde det være, baade for Individet selv og for Tienesten, at lade den Enkelte standse ved et saadant Punkt, end at lade ham udtræde ganske; thi den Første var upaatoisvlelig bedre tient med at forlade Tienesten med en Pension, endnu i en Alder hvor han kan bryde sig en ny Bane, hvortil den ham med en liberal Haand tildeelte Pension maa være ham et Hjelpemiddel; og for Tienesten vilde en saadan Standning være det samme som efterhaanden at paralyfere Staten i den Deel, der mindre end Classerne ovenfor kan undvære Ungdoms Kraft og Liv. Netop dette Sidste vilde blive Følgen af det, selv nok saa modificerede, arbitraire Avancement hos os, i en lille, og til et for hver Klasse fast bestemt Antal, indskrænket Etat.

Tourprincipet er en aldeles nødvendig Betingelse for det hos os herskende Anciennetets-Avancement; det afgiver det eneste Mittel til at vedligeholde hos Statens Individier den almindelige Brugbarhed, som skal retfærdiggjøre Avancementet. Det er Administrationens Pligt, saavidt dens Midler strække, at holde Staten i Brugbarheds Stand ved den fornødne Dvølse. Den Leilighed til

Dvelse og fortskridende Uddannelse, som Administrationen har at raade over for Staten i det Hele, er, som vi have viist, saaledes fordeelt over de forskiellige Classer, at den kommer enhver Classe tilgode i et dens Tarv og Trang passende Forhold. I atter at fordele den imellem Individerne af hver Classe maa et Princip — en vis Orden eller Regel — følges, og vi kunne ei opdage noget der passende kunde sættes i Stedet for det bestaaende: Tour efter Ancienneteten. Lod man den indskrænkede Leilighed til Dvelse tilfælde ideligen eller tidt gientagne Gange visse Begunstigede, vilde det være det samme som at erklære Resten af Classen overflødig for Statens Tjeneste. Ved at sørge for en passende Grad af Dvelse har Staten gjort hvad der kan fordres af den: større Naturevner, større Iyer eller Held i at drage Nytte af den tilbudne Leilighed, dette tilhører Individerne selv og kommer dem tilgode, naar Tjenesten gjør Fordring paa extraordinaire Egenstæber; uden dog, at derfor Bestræbelser, der aabenbar ligge i Enhvers egen Interesse, kunne begrunde noget retmæssigt Krav paa en saa extraordinair Fremdragelse som Avancement udenfor Ordenen: der er endnu ingen Fortieneste tilstede; der er kun i alle Fald Bequemhed til at erhverve den, og Belønningen bør dog ei gaae forud. Dog dette vedrører egentlig ei vort nærværende Spørgsmaal, men det vi siden komme til: det saakaldte Avancement for Fortienester, i Fredstid og i en lille fastbegrændset Stat.

Ved alt det Foregaaende have vi kun havt den ordinaire Tjeneste for Die — de ordinaire Commandoer, der ere anviste Staten til stadigt Dvelsesmiddel, og som ere af den almindelige Natur, at enhver brugbar Officier skal kunne udføre dem ulasteligen, om end gierne En med større Dygtighed end en Anden. De med disse Commandoer forenede Missioner have endnu ikke nogen saa overveiende Vigtighed for Staten eller sær Indflydelse paa dens Belfærd, at den Dvelse for Marinen, som ogsaa dermed tilfigtes, maa træde ganske i Baggrunden: i saadanne extraordinaire Tilfælde opsoeges og vælges den dertil særdeles bequemme Officier. Fordi altsaa Selvbevidsthed eller endog Andres compe-

tente Dom stempler den Ene som mere fortrinlig fikket til en af disse Commandoer end Andre, og navnlig den der staaer for Tour til den, er dette endnu ingen gyldig Grund for Tilfidesættelse af et Princip, hvis consequente Overholdelse er til Fordeel for det Hele.

Anciennetets-Avancementet forudsætter Brugbarhed til al ordinaire Tjeneste hos Alle. Tourprincipet er til for at bevare denne Brugbarhed: tilfidesættes det i enkelte Tilfælde maa det altid have noget Krænkende for den saaledes Forbigaaede; og saa rodfæstet har dette Princip fra umindelige Tider været i Staten, at det aldrig har været Nogen formeent at besvære sig over en formeentlig Tilfidesættelse, naturligviis paa lovlig og sømmelig Maade, og Reparation eller — i mindst behagelige Tilfælde — Forklaring har aldrig været negtet. Vi ere i Besiddelse af nogle interessante Actstykker af denne Slags fra den høisalig Konges Præsidiums Tider, som Kronprinds, saavel som fra ældre Tider, hvor Officierer af saavel de høiere som de lavere Stabsgrader have fundet sig forbigaaede ved Commandoer af Skibe og i den Anledning ere indgaaede med underdanigst Forestilling.

Vi gaae nu over til at møde Hr. Capitain-Lieut. Billes Yttringer imod det i vor Marine bestaaende Avancement efter Ancienneteten: vidtløftigen at tage dette i Forsvar, ved en fuldstændig Udvikling af dets Væsen, skulle vi her ikke indlade os paa; vi henviser Læseren til hvad vi derom have sagt i 7de Bind af Archivet.

Der gives to væsentlige Hindringer for at indføre det franske, saa meget anpriste Avancements-System hos os; den ene er: vor Officieretats ringe og for hver Classe til et bestemt Antal indskrænkede Størrelse; den anden: den stadige Fredstilstand, Danmark befinder sig i, sammenlignet med Stormagterne, og som Følge deraf den ringe Fart og Leilighed for Officiererne til at vise, hvad der kunde paa nogen Maade fortjene Navn af Udmærkelse eller Fortieneste som Militair; og endelig er en tredie vort Dannelsesystem.

Det vil, ved lidt Overveielse, snart sees, at de Fordele, Die-
 nesten saavel som Staten i det Hele skulde have af det saakaldte
 Fortienestevancement, ere ganske illusoriske hos os, ligesom Sværk-
 sættelsen paa en nogenlunde principmæssig Maade, under nærvæ-
 rende og rimelige fremtidige Forhold, bliver umulig. Et saa-
 dant System kunde kun tiene for Diebliffet til at tilfredsstille
 Enkeltes ærgjerrige Utaalmodighed paa den almindelige Tilfreds-
 heds Beføstning, fordi det ikke i mindste Maade vilde forbedre
 Udfigterne eller Vilkaarene for Staten i det Hele. Vare nemlig,
 igiennem et vist Tidsrum — kort nok, efter Forfatteren i 7de Bd.,
 da der ei behøvedes meer end 6 Aar for at stige fra Lieutenant til
 Commandeur — de høieste Classer blevne fyldte med unge Mænd,
 saa vilde alt Avancement efterhaanden standse længer og længer
 nedester, og Følgen blive, at de subalterne Classer, netop de hvor
 Ungdom er meest nødvendig, vilde blive fyldte med alderstegne
 Mænd. Et Exempel vil vise det: Af de 6 Commandeursposter
 blive de 3 vacante i Løbet af Aaret; de besættes med den Ældste
 og de to yngste Commandeur-Capitainer ($\frac{1}{3}$ ved Anciennetet og
 $\frac{2}{3}$ ved Valg), imellem hvilke der er en Aldersforskjel af fuldt
 10 Aar, og i denne Klasse oprykker igien den ældste og de to
 yngste Capitainer; paa samme Maade besættes Vacancerne i denne
 Klasse fra Capitainlieutenantsclassen, hvis Yngste — formedelst
 den uforholdsmæssige nærværende Alderslighed i hele Capitains-
 classen — kun differerer 12 Aar fra den Ældste i Capitainsclas-
 sen. Efter 2 Aars Forløb blive atter de 3 tilbageværende Com-
 mandeursposter vacante og besættes paa samme Maade med den
 ældste Com.-Capt. og de to yngste i samme Klasse, dem der 2
 Aar i Forveien ved Valg-Avancement sprang fra nederst i Capi-
 tainsclassen; til Com.-Capitainer avancerer den ældste Capitain
 og de to yngste, for to Aar siden fra nederst i Capitainlieute-
 nantsclassen forfremmede, og saa videre, altid supponeret Valg-
 avancement at træffe de yngste i Classen og dem som tidligere
 paa denne Maade ere fremdragne. Vi have altsaa efter 2 Aars
 Forløb i Commandeursclassen 2 med en til vore nuværende Be-

greber svarende Alder, 2 som ere fuldt 10 Aar yngre, og endelig
 2 der igien ere 4—5 Aar yngre end disse*). Lade vi nu i
 samme Tidsløb see Avancement ved Vacancer i Admiralsposterne,
 og dertil tænke os de to regelmæssigen forfremmede ældre Com-
 mandeurer udsæte, saa faae vi hele Commandeursclassen besat
 med lutter Valgavancerede i Løbet af 2—3 Aar og det Mænd
 der ere fra 10 til henved 20 Aar yngre, end nu er Tilfældet;
 en lignende Forandring, skøndt i ringere Grad, vil finde Sted i
 Com.-Capitains og i Capitainsclassen. Mon ikke dette var at
 sætte Avancementet tilbage for Mellemclasserne og bringe Alders-
 afgangen til at falde længer og længer nede, hvor man nu tæn-
 ker sig Mænd i Livets kraftigste, ja blomstrende Alder? Men
 dette er vist tilstrækkeligt for at giøre det indlysende, at der hørte
 idetmindste meget kostbare Disponibilitets-Cadret til, ved Siden
 af en saadan Stat, for at et Avancements-System af den Natur
 kunde bestaae.

Den anden Hindring, vi nævnte, er vor Marines indskræn-
 kede Fart. For at avancere til en høiere Grad udfordres en vis
 aflagt Prøve, som Forfatteren til hiin Afhandling fastsætter for
 Capitain-Lieutenanten til 2 Aars Fart, et som Næstcommande-
 rende og et som Chef; for Capitainen 2 Tog som Chef af Fre-
 gat eller Corvette; for Commandeuren, at have ført Linieskib een
 Gang og som Chef af en lille Eskadre eller ved en særskilt Over-
 commando at have aflagt Prøve paa sin Duelighed. Fra Capi-
 tainlieutenantsclassen skal Halvdelen og fra Capitains og Com-
 mandeurcapitainsclasserne $\frac{2}{3}$ af Avancementet see, under hine Be-
 tingelser, ved Regjeringens Valg. Med den liden Fart vi have

*) Efter Avancementsforholdene skulde der egentlig vare en Forskiel
 af 10 Aar imellem den Ældste og Yngste i Capitainsclassen; men
 en Folge af Reductionen, som engang vil kompensere det nuvæ-
 rende mindre heldige Avancement for de yngre Classer, er, at der
 hersker for megen Alderslighed over denne Klasse; det er Resten
 fra de Tider, da Præliminærexamen to Gange aarlig leverede
 Academiet 20—30 Cadetter.

og med Rimelighed kunne vente at faae, blev det altsaa, efter de sandsynlige Afgangsforshold, nødvendigt, om Regieringen skal faae Leilighed til at gjøre Brug af Valg-Avancementet, at lade de til Forfremmelse Udvalgte ene faae de Commandoer der gives; alle Andre vilde derved være ganske udelukkede fra Fact.

Men hvorledes kan man sige, at der i Fredstid og i en Stat som vor, kan gives Leilighed for en Officier til at udmærke sig i den practiske Tjeneste, saaledes at det kunde give ham retfærdigt Krav paa at forfremmes over sine Kammerater? Hvo skal anbefale Skibschefen til Forfremmelse, hvor han ikke er i Eskadre eller under nogen Overcommando, der med Competence kan bedømme ham? Ere vore Skibes Missioner, eller have de lige siden Krigen været, af den Natur, at der gives Leilighed for en Chef til at vise nogen virkelig Prøve paa udmærket Dygtighed i sit Fag som Militair? At han under ganske almindelige Omstændigheder har ført sit Skib ulasteligt, er ikke Fortienester at gjøre ham til Admiral for; det vilde være en Uret imod og til liden Ære for den danske Sø-Stat, om dette blev anseet for noget Ualmindeligt, noget særdeles Fortienstligt.

Den fremfor alle andre Mariner gode Grund, der lægges hos den danske Sø-Officier, og den strenge, samvittighedsfulde Prøve han giennemgaaer før han indlemmes i Staten — det Institut, hvor vi i Ungdommen indprentedes Anciennetets Hellighed, hvor det heed, naar Nogen ved ulovlige Midler vilde tilliste sig Fordele over sine Kammerater, ved at tage Hjælp under Examen f. Ex., at „han skal Ancienneteten fra sine Kammerater — det værste Tyveri af alle, fordi dets Følger rækkede ud over hele Livet“ — der er den sande og faste Basis for vor Stats Avancements-System: derfra udgaaer den almindelige Brugbarhed som ligger til Grund for det. Selv det spirende Talent forlader ikke Academiet uopdaget eller uden at være overantvordet de nye Foresatte til Ugtpaaagivelse — hvo der tager for sig Officier-Skudsmaalene fra hine Dage vil i de deri skildrede Ynglinge gienkiende de graanende Mænd omkring sig. Den Agtelse for Kam-

meraters Dom, der er saa virksom i Militairstanden og især i Skibets isolerede Familieliv, den udgaaer fra denne fælleds Skole.

Forfatteren til den omtalte Afhandling siger, at Tienstens Tary fordrer, at Anciennetets Indflydelse maa blive mindst virksom paa Avancementet til de høiere, størst til de lavere Classer; men bliver Bevistet skyldig. I England er det imidlertid omvendt; der tages nemlig aldeles intet Hensyn til Ancienneteten ved Avancement fra Lieutenant til Commander, og fra Commander til Capitain. Rimeligviis er det af den Grund, at her i disse Classer falder den egentlige Dannelsesperiode, som netop Talentet kan forforte; flere Leiligheder gives i dem til at udmærke sig personlig fremfor Kammeraterne, og sikkre Testimonia kunne erhverves fra flere forskellige Chefer, tildeels uinteresserede Personer. Men i Capitainsclassen standser i England det arbitraire Avancement, og Ancienneteten træder nu i Stedet: her maa Sindet komme til Ro og unde sine Medbrødre hvad deres er; Ærgjerrighedens urolige Aand kan her have skadelige Følger og løsne den Harmonie, der bør herse i Samvirkning af flere Skibschefer, som i Actionens Dieblit ikke ere under den Control som de Subalterne; her maa Ærgjerrigheden tage en høiere Retning, end Ægentiærlighedens og den personlige Udmærkelses. Maafee Frankrig gjør samme Erfaring og kommer til det samme System; det nærværende os som Monster opstillede har rimeligviis været det paanødt af Omstændighederne, ved en Marines Skabelse fra Intet af.

Vi undgaae gjerne ethvert fra Personligheden hentet Argument, hvor det ikke er absolut nødvendigt; ikkedestomindre, da vel, under det nærværende, med Fortiden sammenlignet, langsomme Avancement, Ophævelsen af Anciennetetsystemet kunde smigre Haabet hos de yngre Classer, maae vi gjøre det Spørgsmaal, om Nogen vel i Fredstid vil ønske Anciennetetsystemet omstyrtet (under Forudsætning naturligviis af den nødvendige og retfærdige Overholdelse af dets Hovedbetingelse: Brugbarhed hos Alle i alle Classer) som ikke nærer stærk Tillid til sine Gøner og sin Lykke,

og er sig en mægtig Protection bevidst? Den der med Selbevidsthed om egen Døgtighed tillige erkjender den hos Andre; den der ikke har andet at stole paa end den; er uden mægtige Forbindelser, stor Formue, eller andet hvad der giver Indskyldse; han vil neppe forlange Anciennetets Ret ombyttet med Naadens eller Lykkens usikre Frugt; han veed, at han har sin egen Flid og Anstrængelse at takke for den Plads han indtager. Vel siger Forfatteren til Afhandlingen i 7de Bind, at „saa Mennesker, uden Misnoie, kunne betragte den mindre Duelige, som Hændelsen, i en Alder, hvor Villien og Aandsevnerne endnu slumre, satte nogle Nummere over dem, deres hele Levetid at staae foran dem, at hindre dem maaskee i Løbet af flere Aar fra at nyde en høiere Gage, fra at erholde denne eller hiin Post, som de formene at kunne bestride med Nytte for Tienesten; og med tilfredse Tienere gaaer dog Tienesten bedst.“ Men det samme Raisonnement kan med lige saamegen Føie gøres om ethvert jordisk Gode „Hændelsen“ stienkede det ene Menneske forud for det andet. Fødselen t. Ex. er dog mere at kalde en „Hændelse“, end en 6—Saarig udviist Flid og god Opførsel ved Academi; og hvor mange Fortrin stænker den ikke, hvor mange Præntioner vælker den ikke — Talentet nævnte vi ikke med Fliden og den gode Opførsel, fordi ogsaa det kan være et af Fødselens Goder. Men det er netop disse Fødselens Præntioner over Talentet, Fliden og den gode Opførsel, som den absolute Anciennetet værner imod: den beskytter ogsaa Staten imod den menneskelige Skrobelighed, der gjør os tilbøielige til, at troe Andre „mindre duelige“ end os selv, og „til at formene at kunne bestride (hvilkensomhelst) Post med Nytte for Tienesten“. Ikke heller troe vi Forf. kan kalde det 20—21de Aar „en Alder, hvor Villien og Aandsevnerne endnu slumre“. Ere de hos Nogen ikke i den Alder vakte til fuld Anstrængelse, hvor det giælder at bestemme sin Skiebne for Livet; saa troe vi man uden Skade for Os-Staten kan lade et saadant Subject gaae til Ro i en anden Løbebane. Men, for at gaae videre, vi ere overbeviste om, at de Fleste, ved at anprise

det saakaldte Fortienesteavancement, ifkun tænke paa sig selv, og naar de i Tiden standsede i deres Flugt, og naar de i Siengældens Tour bleve forbisprungne af Andre, hvis Stjerne nu var den regierende; da vilde disse selsomme Mennesker lige saa varmt tale den absolute Anciennetets Sag som de nu tale imod den. Og, hvad Nytten for Tienesten angaaer og Trangen til Forandring hos os, da henvise vi kun til det Factum, at Marinens ældste virkelige Commandeur i dette Dieblik er paa Reisen omkring Cap Horn som Fregatchef: dette vidner dog ikke om Caducitet i vor Marines høieste Glasfer.

Hvorledes man i England, hvor ganske nylig en stor combineret Commission har været nedsat i Anledning af Besværgelserne over et stagnerende Avancement — hvorledes man der tænker om Anciennetetsprincipet og Udvalgsprincipet, vil man kunne faae et Begreb om af følgende Fragmenter vi have uddraget, det ene af den store Militaircommissions Rapport, in extenso indrykket i „Nautical Magazine“ Mai d. A., det andet er af Un. Serv. Journ., Mai 1838 — i Anledning af de Discussjoner der gik umiddelbar forud for Commissionens Udnævnelse.

„Commandersclassen“ — siger Commissionen — „klagede over Udvalgsprincipet (selection) for Avancementet fra deres Glasfe til Capitain og foresloge os at anbefale Avancement efter Senioritet (Anciennetet). Men dette er et Forslag vi paa ingen Maade ville indlade os paa. Det er klart, at dersom Anciennetets-Avancementet skulde begynde lavere nede i Graderne, end det gjør, vilde det ikke være muligt for nogen Officier at naae Capitains eller Admirals Grad før i en Alder, der er meget større end nu er Tilfældet, hvilket vilde være Tienesten til overmaade stor Skade. Eiheller troe vi, at den foreslaaede Inddeling af Commandersclassen, i en tiensdygtig og en ikke tiensdygtig eller Disponibilitets-Liste, vilde høre de skadelige Følger af at lade Anciennetets-Avancementet gaae saa langt ned.“

„Vi komme nu til Capitains-Graden, hvortil Commanderen kan forfremmes efter eet Aars Tieneste til Søes. Rigtigheden af

at lade Avancementet til denne Grad ske ved Udvalg er i vore Dine utvivlsom. Ansvarer, der hviler paa en Capitains Commando, baade med Hensyn til det Offentlige og til dem der staae under hans umiddelbare Auctoritet, er saa stort, og de Interesser, der kunne blive ham betvøede at varetage, saa vigtige, at vi ikke tør undlade at udtrykke vor fulde Overbeviisning, at Forfremmelsen til denne vigtige Stilling bør alene tilhøre Kronens Minister, som i sit Valg kun styres af sin egen Discretion, indenfor de fastsatte Betingelser af Tienstetid, og under det sædvanlige Ansvar i Udøvelsen af hans Magt."

"I Capitainclassen indtræder Anciennetets-Avancementet. Dog ske ogsaa herfra, før Aaret 1747, Avancementet til Admiral ved Udvalg fra hvorfomhelst i Listen; men da adskillige Capitainer havde ført Klage over, at være blevne forbigaaede ved et saadant Udvalg, oprettedes en Klasse for udtraadte Capitainer med Contre-Admirals Rang og Gage. (Med forskellige Forandringer i Stipulationer for Tjeneste til Søes og derefter modificerede Pensioner, har dette vedvaret lige til nu, saa at Ancienneteten isvrigt ubrodeligen har været respecteret. Commissionen finder imidlertid, at den, paa Grund af den Misfornoieelse og ofte uundgaaelige Uretfærdighed, dette Pensioneringsystem drager efter sig, bør foreslaae, at alle Capitainer, naar de som saadan have gjort den stipulerede active Tjeneste, og aldrig unddraget sig fra eller afslaaet nogen Commando, skulle i deres Tour avancere til Contre-Admiral og videre op; have de derimod ikke opfyldt hine Betingelser, da kunne de vel avancere, dog uden at erholde Gage som Admiral, med mindre de i denne Dødelighed blive udvalgte til en Commando og i den opfyldte Resten af de Betingelser for Tjeneste, de manglende i som Capitain.)

Af Ovenstaaende vil man see, at — som vi ovenfor bemærkede — de subalterne Classer i den engelske Marine betragtes som en Probations-Stand, hvorfra Talentet skal have Enhver op i de høiere Classer; men i disse er Stillingen fast og sikker. Dette er i alle Fald noget ganske Andet, end hiin Afhandlings Forslag,

der vil, at stricte Anciennetet skal følges i Lieutenantsclasserne, og siden i større og større Forhold Udvalgs-Avancement finde Sted til de høieste Grader. Den engelske Sø-Officeretat bestod, efter Rapporten, af 2879 Lieutenanter og 807 Commanders: Avancement efter Anciennetet igiennem en Liste af henved 4000 Individer vilde være en Umulighed. Det oven omtalte Stykke af Un. Serv. Journal lyder som følger.

„Vi have allerede, ved en tidligere Anledning, udhøvet Fordele ved Anciennetets-Avancementet i Marinens øverste Classer, og vi bede alle Venner af sand Fortieneste uden mægtige Patroner eller Indflydelse, at vaage over, at denne vor Stands eneste reelle Rettighed ikke opgives uden idetmindste at erholde noget Solidt til Giengæld derfor. Ancienneteten, denne Bom for høitflyvende Junkeres Luftsprung, var et underforstaaet Forfremmelsesvilkår for den hele nærværende Slægt af Officerer, og en saa fuldkommen forstaaet og bindende Contract bør i en Tjeneste, hvis Grundprincip er ridderlig Ære, være mere hellig end nogen positiv Lov. Det var en udisputeerlig Underforstaaelse imellem Herskerne og de i Tjenesten Indtrædende, at naar de Sidste opnaaede Capitains Grad, skulde de nyde sikker Forfremmelse i deres Tour; og skøndt Avancementet var langsomt, var det dog sikkert, hvorved, i Tillid til dette festina lente System, Haabet, denne al Bekymrings Troster, blev givet Alle. Behøver man yngre Admiraler, end dette System kan tilvejebringe, saa lad Regjeringen gjøre Tilbud, og det er rimeligt, at de ville blive modtagne med Villighed. Men hertil hører, at man maa vedkiende sig det Princip, at alle Officerer, der have et pletfrit Rygte i Tjenesten, og som aldrig have unddraget sig fra at gjøre Tjeneste, men af Mangel paa Patroner og Indflydelse ikke have kunnet opnaae Ansættelse, ere fuldkommen berettigede til at behandles med al Ægtelse og Ærtighed. Det vilde i Sandhed være haardt, først at negte en Mand Ansættelse, som isvrigt søger derom, og siden straffe ham, ved at forholde ham de Fordere, der vilde have været Følger af den Ansættelse man negtede ham."

„Derfor maa man haabe, at man, ved de Forandringer som et stagnerende Avancement har gjort saa nødvendige, vil strengt holde fast ved Anciennetets-Principet, ellers ville Udsigterne sandelig blive tynde for den dygtige og fortienstfulde Officier, der er uden mægtig Besyttelse og Venner. Sandt er det, at dette System har noget Reprimerende ved sig, og den indolente som den active, den tykhovede som den talentfulde Officier ved det stappes frem i al Stillehed; men Valget af dygtige og erfarne Mænd til vigtige Commandoer hviler altid i Regjeringens Haand. Den sande Grund til Frygt for en Kuldkastelse af det nærværende Anciennetetsystem er den, at Døgnets Magthavere, derielden vise megen Frygt for Ansvar, ville endnu meer end for patronisere deres Tilhængere og lade dem der ere uden Forbindelse og Familieindsydelse forblive endnu mere overseete end hidtil. Den Theorie, at et passende Udvalg af dygtige Mænd til Landets og Tjenestens Gavn derved vindes, klinger godt nok; men al Erfaring giver at befrygte, at Talent, Fortieneste, Dygtighed og Activitet ville være Conditioner, der ikke længe ville afholde Magthaverne fra at fremdrage deres Slægtninge og Olienter.“

Vi komme nu til Hr. Capt. Lieut. Billes Yttringer Pag. 33, de der oprindeligen foranledigede denne Artikel. Forf. siger nemlig om sin Fader, Admiral Bille, at han var 38 Aar gammel da han fik Compagnie, uagtet han var knap 4 Aar paa Capitainlieutenants Gage; samme Aar fik han Commandoen af Liniesibet „den Prægtige“. Hertil knyttes nu de Reflexerioner:

„Sammenstille vi disse Forhold med Nutidens, da 40—50 Aars gamle Capitainlieutenanter og Lieutenanter maae ansee det for en Lykke, naar de blive commanderede med Fregatter, Corvetter og Brigger som Ræst- og Trediecommanderende; og dertil erindres, at begge Dele ere Følger af Avancementet efter den absolute Anciennetet, saa kan man ikke negte, at allerede heri høves et uomstændeligt Bøvlis for, at denne Avancementsmaade, uagtet dens store Renomme for at være den Retfærdigste, just ikke udmærker sig ved at behandle Alle eens, hvilket dog ellers pleier at være et af Retfærdighedens Særkender. Dog, vi behøve ikke at gaae saa langt

„tilbage i Tiden, men kun at kaste et Blik paa Marinen, saaledes som den er den Dag idag, for at finde lignende Anomalier.“

Det flygtige Raisonnement heri maa være enhver tænkende Læser saa isinesaldende, at vi skulde have fundet det overflødigt at fralægge os al Deelagtighed deri — i alle Fald blot indskrænket os til et Par Ord i Noten — dersom ikke den Stagnation i Avancementet i den sidste Tid, som hidrører fra Omstændigheder der ere Anciennetetssystemet uvedkommende, kunde antages at have steint Gemytterne til at være mindre næieprovende i Klagepuncter, der meer eller mindre maae finde Gienklang hos en stor Deel af Staten. Da det er vor Overbeviisning, at Søstaten, saaledes som den er og hos os kan være constitueret, besidder et uftatterligt Gode i den faste Anciennetet, som det er dens høieste Interesse ikke selv at forskierte; saa have vi saa meget mere fundet det vor Pligt at møde dette Angreb paa den, som det kommer fra en Sø-Officier, der bærer et Navn, som med Rette vil leve længe i hædret Minde i Staten. I det Foregaaende have vi bestræbt os for at vise, i det Almindelige, hvilke overveiende Grunde der tale for det faste Anciennetetsystem i vor lille Marine; for ikke at blive for vidtløstig have vi ikke gientaget hvad vi tidligere i 7de Bind have sagt om samme Emne. Vi have endnu kun tilbage at modbevise Beskyldningen for Uretfærdighed i Principet, som Hr. Capt.-Lieut. Bille i ovenanførte Citat har fremsat.

Forfatteren melder selv Anledningen til Faderens hurtige Avancement igiennem Capitainlieutenants-Classen, nemlig Dpretelsen af Indrulleringsposter i Norge, hvortil Officierer afgik fra Marinens Detail. Allerede dette var en extraordinair Omstændighed, som jo ikke enhver Tid kan have tilfælles med den anden, og uden hvilken Bille rimeligviis havde staaet nogle Aar længer som Capitainlieutenant. Iøvrigt blev han ikke tidligere Compagniechef, end Pluraliteten paa den Tid og lige ned til for knapt et Decennium siden blev det; det vil sige, dersom de før det 20de Aars Alder vare blevne Officier; thi 18 Aar var hvad

man omtrent regnede for Avancementet igiennem de 3 Glasfer; og det 40de Aar blev anseet for den Alder, i hvilken man maatte regne paa at have Compagnie uden at have haast nogen ualmindelig Lykke. Det er først efter 1830 at Avancementet saaledes har efterhaanden forværret sig, at i de sidste 4—5 Aar er Jagen bleven Compagniechef før med 26 Aars Tjenestetid. Grunden hertil ligger i den Lighed i Alder, der hersker i nogle af de øverste Glasfer og især i Capitainsclassen: det er Sulten af den store Reduction, Sø-Staten undergik efter Krigen, og fra de Tider da den aarlige Afgang fra Akademiet var 10—12 Secondlieutenanter, følgelig 2 Aar satte 24 ligealdrende Lieutenanter i Staten. Sandsynligviis vil Forholdet endnu i nogle Aar ikke blive bedre, muligt lidt ringere; men der maa da i Naturens Orden indtræde en Periode, hvor Standsningen compenserer sig ved en større aarlig Afgang i de høiere Glasfer. Ligesom nu denne Standsning aldeles ikke kan lægges Anciennetets-Avancementet til Last, saaledes vilde det ogsaa stride imod Jordlivets almindelige Natur, om man ikke vilde indromme Lykken ogsaa at have noget Spil i Sø-Statens Avancement. Lykken — som man kalder den — har sin Finger med i ethvert Menneskes Skæbne; hvad den giver det samme Menneske fuldt op af paa eet Sted, tager den fra ham paa et andet; hvad den forholder ham til een Tid, lader den ham tilstrømme saameget rigeligere til en anden. Og netop Retfærdighed bør man ikke fraktende det faste Princip og den faste, ubrødelige Overholdelse af det: ved disse gives Lykken Leilighed til at jævne de Uliigheder den selv afstedkommer; Haabet herpaa holder Modet op og forsoner Mennesket med dets Skæbne.

At Bille, i sit 38te Aar og som Capitain, var Chef for et Linieskib, er, sammenlignet med vore Dage, en Lykke; har vel endog til de Tider været det, efterdi han ikke igjen havde Linieskib at føre før 1801 som Commandeurcapitain, og 4 Aar derpaa i en anden Ætats maatte lade sig nøie med den lille Fregat Triton. Dog maae vi hertil bemærke, at det var Flagskibet han var Chef af, og det har altid været Regel, at Skibschefen paa

dette er den yngste Chef i Flaaden, paa Grund af Admiralsens og hans Stabs umiddelbare Nærværelse: iøvrigt maa Billes personlige Egenheder jo ogsaa have givet Anledning til hans Valg — sikkert her som andre Steder Admiralen overladt*). Men at ville, uden ringeste Hensyn, drage en Parallell med den Tid, da de to Riger vare forenede og Flaaden bestod af 30 Linieskibe, sammenlignes os med den Tid i Commandoforhold — det er ikke ret, lige saalidt som at smelte Capitainlieutenanter og Lieutenanter sammen under Alderen 40—50, medens dennes Maximum vel ikke med ringeste Villighed kan ansættes høiere for den første Klasse end 44 og for den anden til 38 Aar; ligeledes at samle begge Glasfer under det i Dypregningen af Fregatters, Corvetters og Briggers Ræst- og Trediecommanderende, thi hverken bliver en Capitainlieutenant nutildags Ræstcommanderende paa en Brig, eller en af de ældste Premierlieutenanter Trediecommanderende paa en saadan. Commandoforholdet er nu aldeles udenfor Sammenligningen; det er blot Aldersforholdet med Avancementet, og det staaer, som vi have bemærket, netop en heel Klasse tilbage for de ældre Tidens almindelige, men dog gunstige Forhold. Vi skulle nu oplyse lidt om disse tidligere Forhold og sammenligne dem med de nærværende.

Vi tilstaae, at det altid er forekommet os, som der ved Reductionen i 1815 er begaaet adskillige Calculeringsfeil, især med Hensyn til den fiernere Fremtid. Den første af disse er den fastsatte Størrelse af Officiercorpset i det Hele, men først og fornemmelig af Lieutenantsclasserne.

At vi have for faa Officiere til den Somagt vi besidde — selv uden at see hen til, at man altid maa i et saa stort Corps gjøre Regning paa nogle nonefficiente Individuer og derfor ikke

*) Som noget Mærkeligt i vor Marine finde vi det, at i denne Ætats af 11 Linieskibe, bleve de 9 commanderede af Capitainer. Commandeur Weugel og Com.-Capt. Raphael Tønder vare Chefene af de to andre.

indstrænke sig til det Allernødvendigste *) — det vil følgende Beregning vise.

Vi behøve nemlig til 6 Linieskibe, 8 Fregatter, 4 Corvetter og 5 Brigger, respective 8, 4, 3 og 3 Lieutenanter, udgjør i Alt 107 Lieutenanter; af Capitainlieutenanter: 5 Brigchefer, 8 til Næstcommanderende paa Fregatterne, og 2 til hvert Linieskib, i Alt 25; af de høiere Classer: 6 Næstcommanderende til Linieskibene, 18 Chefer til Linieskibe, Fregatter og Corvetter, 1 Flagcapitain, 1 Chef til Trekroners Batterie, 1 en chef Commanderende, 2 fungerende Divisionschefer, 1 Generaladjutant og 3 Admiralitetshefter. Vi faae saaledes, af Stabsclasserne det hele bestaaende Antal, 33 nemlig; af Capitainlieutenanter 1 og af Lieutenanter 25 flere end der findes i Corpsen. Og her er — med Paaregning af 28 Cadetter eller Maanedslieutenanter til Completering af det bestemte Antal Officierer, respective 10 og 6, til Linieskibe og Fregatter — endnu ingen til Smaafartøiers, Dampskibes eller Koflotillens Brug; ingen til Holmene, Academiet eller anden Landtjeneste; ingen til at erstatte Tabet af faldne eller saarede Officierer paa enkelte indkommende Skibe, som derved maae forblive inactive i Havn.

Besparselsen af en halv eller en heel Snees Lieutenanters Gage vilde i vor Marines Budget gjøre et for ringe Udslag imod Nødvendigheden af denne Udgift, til at vi kunne troe, at den har givet Anledning til denne Indstrækning. Grunden maa vel

*) Dette er ogsaa en meget vægtig Grund for Anciennetets-Systemet hos os, idet Staten derved forudsætter Alle at være brugbare, hvorved den tillige erkjender det for sin Pligt at sørge for Alle. I England tæller Marinen det dobbelte Antal Lieutenanter, og meer end 6 Gange saa mange Commanders og Capitainer, som det kan have Brug for, ikke at tale om dets 160 Admiraler. En Mængde Utiensdygtige maa naturligviis til alle Liden findes i dette store Antal; disse beholde deres Gage som en Pension for visse Tjeneste, men kunne naturligviis ikke gjøre Forbring paa at blive brugte i Tour eller at avancere. Lignende Forhold finder uden tvivl Sted i Frankrig; derfor er Balg-Avancement begge Steder nødvendigt.

søges deri, at en Forøgelse i Lieutenantclasserne maatte have en anden i Stabsclasserne til Følge. Et hurtigt Overblik af Officiercorpsets Historie vil vise, hvorledes dette Forhold har været i Fortiden; og det vil heraf sees, at vort nærværende System ikke er at betragte anderledes end en Fortsættelse af det gamle: at indstrænke sig til at holde en Stamme af faste Officierer, som i Krigstid maa suppleres fra Koffardifarten. Et saadant System svarer ikke til Krigskunstens nærværende Standpunkt: Nutiden vil mindre erkjende den Flaade for effectiv, der savner det fornødne Antal dannede Officierer, end den Armee der lider af samme Mangel, fordi denne Sidste har i Underofficiersclassen en Stamme med saa megen practisk militair Dannelse, at den maa kunne afgive brugbare Subjecter til de yngste Lieutenantposter, en Tilflugt som, hvad militaire Kundskaber og Dannelse angaaer, Søstaten ikke i den Grad har i Capitainer og Styrmand af Koffardifarten.

Indtil Aaret 1679 eksisterede der ingen fast Etat af Sø-Officierer. Ved Krigens Udbrud 1675 bleve de fleste Officierer hvervede i Holland. Men i hiint Aar blev, ved Reglementet af 18de December, Staten oprettet af de i Krigen meest distinguerede Officierer. Der var da 3 Capitainclasser; fra den øverste af disse avanceredes til Schouthvacht eller Contre-Admiral. I 1720 bestod Staten af 9 Admiraler, 6 Commandeurer og 30 Compagniechefer samt 3 Equipagemestere, i Alt 48 Stabs-officierer foruden 82 Subalterne. Før 1788 (da Staten blev forøget med 20 Premierlieutenanter og 2 Indrulleringsposter) var Antallet af Stabs-officierer 63 og af Subalterne 126, herunder indbefattet Posterne udenfor Detailen. I Aaret 1800 var ved hiin Forøgelse Stabs-officierernes Antal 65 og de Subalternes 146. I 1807 stode Tallene 69 og 153, og endeligen ere de nu for Liden 50 og 107.

Forholdet imellem Stabsclasserne (det er: Levebrodene) og de subalterne Classer, er det der bestemmer Udfigterne for den Indtrædende. For at bedømme Forholdene i de nævnte Perioder, tage vi rettest hiint Tal til Sammenligning; Stabsclasserne vare

da til den hele Stat i 1720 som 1: $2\frac{3}{4}$, i Perioden før 1788 som 1: 3; 1800 som 1: $3\frac{1}{2}$; i 1807 som 1: $3\frac{1}{2}$ og nu som 1: $3\frac{1}{2}$; altsaa, om end bedre end i de to næstforegaaende Perioder, dog betydeligen ringere til Statens Fordeel end i 1720 og selv den hele følgende Tid indtil 1788.

At imidlertid Aaret 1800 fremviser et næsten ligesaa ufordeelt Avancement for Individierne, som nu, sees af Følgende: Middeltallet af de 12 ældste Capitaintlieutenanters Alder var 41, og af de 10 Yngstes 38 Aar; en var 44 Aar, og den Yngste i Classen var 38 Aar. Af Premierlieutenanterne var den Ældste i Classen 39 Aar og Middeltallet af de 20 Ældstes Alder var 35.

Ikke blot for det virkelige Behov, der dog udkræver, om endog blot nogle faa, flere Officierer af Stabsclasserne end der er absolut nødvendig til Commandoen af de Skibe vi eie; eller af Villighed imod Staten, for at give et rimeligt Haab om at kunne opnaae Levebrød — et Compagnie — i en passende Alder; men ogsaa for at holde Officier-Staten frisk og kraftig i enhver Henseende igiennem alle Classer, var et andet Forhold imellem de høiere og de lavere Classer nødvendigt, end det der blev givet dem ved Reductionen. Vi ville bevise det med en Beregning.

Antallet af de Subalterne er 107. Sætte vi Indtrædelsesalderen til det 20de Aar, og regnes der nu, at Avancementet bør bringe til at opnaae et Compagnie i det 40de Aar, faaer man altsaa 20 Aar til at giennemgaae de subalterne Classer i. Vi antage, at 2 pCto aarlig Afgang i disses Rækker ved Casualiteter er en rimelig Regning, den er endog for stor efter de sidste 15 Aars Liste, saavel ved Dødelighed som ved Udtrædelse af Staten. Fradrage vi altsaa de 107 Officierer $2\frac{7}{10} \times 20 = 43$, resten 64, som alle efter 20 Aars Forløb skulle være avancerede. Men i de høiere Classer gives der kun 50 Nummere, der vil altsaa være et Deficit af 14; og dog er Maximum af Levealder ansat kun til 60, idet det antages, at Antallet af de længerlevende kompenseres af de med den fremstridende Alder vorende Casualiteter iblandt de Dyrffkende selv. Denne Regning, hvis vigtige Grund

forekommer os rimelig, stiondt vi ikke vide hvad politiske Arithmetikere ville sige om den; den stemmer nøie med Statens Forhold i 1720, da der var 48 Levebrød og 82 Subalterne; her er, med 2 pCto Afgang aarlig i 20 Aar, 49 Avancementer til de 48 superieure Nummere.

Men en anden Calculfeil fandt Sted ved Reductionen, eller maastee rettere var den en uundgaaelig Følge af den, det er, at et stort Antal af meget nær Jevnaldrende bleve staaende i den til det Halve sammensmeltede Premierlieutenantclassen; og disse ere det som nu danne Commandeurcapitains og Capitains Classerne: ifødetfor at der imellem begge Classers modsatte Endepunkter borde være en Aldersforskiel af idetmindste 15 Aar, er der nu kun 4—5 Aar. Heri ligger fornemmelig Aarsagen til de sidste Tidens standsede Avancement. Det er nemlig klart, at ved en successive, efter den aarlige Afgang afpasset Tilgang til Staten, maa der paa en naturlig Maade opstaae en Aldersforskiel imellem den Ældste og Yngste i hver Klasse, som svarer omtrentlig til den Tid, der under naturlige Avancementsforhold behøves for at avancere igiennem Classen. Sætte vi, som ovenfor, 20 Aar for Avancementet fra yngste Secondlieutenant til Compagniechef, bliver dette omtrent 7 Aar for Avancementet igiennem hver af de 3 Classer, og denne Forskiel i Alder maa omtrentlig herse imellem Endepunkterne af hver Klasse. Ogsaa den aarlige Tilgang fra Cadetacademiet maa herefter rette sig, og dettes Størrelse derefter været beregnet, med Hensyn til den omtrentlige Tid, der medgaaer til det academiske Cursus. Efter ovenansførte Beregning vilde der aarlig være 5 Secondlieutenantposter at completere; med et Haarigt Cursus vil et Cadetcorps paa 30 Cadetter kunne supplere disse — dog knapt nok, da nogen Afgang i Corpset selv maa forudsættes — med et Saarigt Cursus (Middeltallet eller Giennemsnitsberegningen forstaaet) vilde der behøves et Corps af 40 Cadetter.

En saa betydelig Reduction, som den Sø-Statens undergik, har, som enhver pludselig og stor Omvæltning, store og længe

solte Følger. Det er et Spørgsmaal, om den ikke kunde have været undgaaet — hvad Officiercorpset angaaer — og det samme Resultat for Indskrænkning i Omkostninger, men et bedre for de fremtidige Avancementsforhold være opnaaet, ved succesfulde, men stadige, mindre Reductioner, hvoraf Virkningerne lettere falde i Dine og lade sig styre efter Plan til et bestemt Resultat. Men det er et mærkeligt Træk i Sø-Statens Historie, at der altid har viist sig en Tilbøielighed til at begynde enhver Indskrænkning med Reductioner i Officiercorpset; det kan dog ikke være betragtet som den mindst væsentlige Deel af Marinen?

Men det var ikke alene i Antal, at Sø-Statens reduceredes; ogsaa i Gagering blev den sat betydelig ned. Saaledes havde

En Commandeur i 1793, 1848 Rd. er i Rgbp. 2956 Rbd.;

har nu { de 2 Ælste 2650 Rbd.
de 4 Yngste 1800 — *)

En Commandeurcapitain i 1793, 960 Rd. er i Rgbp. 1536 Rbd.; forhøiet i 1804 til 1200 Rd. er i Rgbp. 1920 Rbd.; har nu 1300 Rbd.

En Capitain havde i 1793, 800 Rd. er i Rgbp. 1280 Rbd.; har nu 1040 Rbd.

De subalterne Classer beholdt hvad de havde fra 1793, nu omsat i Krigsbankpenge. Dog skete disse Reguleringer af Gagerne ikke samtidig med Reductionen, men i 1819 og 20, da der succesfuld fra neden af igiennem Classerne ansøgte om Forhøielse efter det forandrede Pengeforhold.

Deraf sees, at Sø-Statens Officiercorps ikke alene i Avancementsforhold blev sat tilbage fra hvad det i forrige Tider har været, men ogsaa Gageringen betydelig nedsat fra hvad den havde

*) I 1834 creeredes 4 Commandeurposter uden Division, med 1800 Rbd. Gage, men paa samme Tid blev Admiralsgager, 2 Contre-Admirals og 4 Capitainsgager indbragne; hvilket, efter at hine Tillægsgager deraf vare udrede, gav en endelig Reduction i Gageringsfondet af 3800 Rbd. og en Inddragelse af 3 Nummere i Stabsclasserne, altsaa en ny Reduction i det, allerede ved den fore i 1815, ugunstigt satte Forhold imellem Classerne.

været langt tilbage i Tiden, da Livsformødenhederne vare færre og bedre Kiøb end nu.

Vi have bestræbt os for at vise, at de for Staten mindre gunstige Forhold, den nærværende Tid opviser, ikke have sin Grund i Anciennetets-Avancementet — et System, vi, efter at have optaget Hr. Capitainlieutenant Villes Angreb paa det, fandt os pligtig til at tage i Forsvar, baade fordi dette System efter vor Overbeviisning er til Statens sande Gavn og fordi det beskytter høist vigtige personlige Rettigheder, vi paa ingen Maade ville gjøre os deelagtig i et Angreb paa.

Før vi ende, maa vi endnu bemærke, at den Esprit de Corps, som Staten sætter en Værd i at vedkiende sig, hænger nøie sammen med og udspringer af netop Anciennetets-Systemet og Tourprincipet for Udcommandoerne. Det er fra disse to Hovedbegreber at det indbyrdes Kammeratsforhold har dannet sig: herfra den Agtelse for Kammeraters Dom, den Agtelse for hin-andens Rettigheder — hvad enten Overmand eller Undermand — som holder den personlige Uegerrighed og Egennytte i Tømme. Faldt Anciennetets-Systemet, vilde Enhver ansee sig berettiget til, ad aabne saavel som ad hemmelige Veie, at hæve sig paa sine Medbrodres Skuldre. Standens Værd og Fordeel vilde intet veie imod den personlige Uegerrighed; og den Esprit de Corps, som nu binder Staten sammen, vilde svinde til et tomt Mundsveir, der kun vilde lyde naar Egoismen behøvede den til et Skul for sine Planer, til „a charm that lulls to sleep“.

Vi gientage endnu engang: Saa mange og vægtige Grunde gives der for den danske Sø-Stat til, indbyrdes selv at ære hin-andens Ret og ikke selv at bortgive en Rettighed, der er af saa stor Vigtighed og Værd for den selv i Det Hele, som for hvert Individ i den. Vi slutte med Shakespeares Ord:

'tis the curse of service — (when)
Preferment goes by letter and affection
Not by the old gradation, where each second
Stood heir to the first.

(Othello.)

Sneedorffs Taler.

1801 — 1ste Sogt.

Mine Herrer! Meer end 20 Gange stod jeg saaledes for Dem; hver Gang med Sielen giennemtrængt af Bevidstheden om det høie Kald, mig blev givet, at staae i Spidsen for Fædrelandets Søkrigeres Opdragelse; hver Gang brændende af Iver for at svare til dette Kald; hver Gang stræbende at opflamme Deres Forsætter for at naae hastigt og sikkert Deres høie Bestemmelse. Men aldrig, aldrig trængte sig ind paa mit Hierte saadan en Strøm af store og høitidelige Følelser, som i dette Dieblif.

Det er den uforglemmelige Anden Aprils Scener, der staae for min Aand. Hvorledes kan jeg, naar jeg seer hen til den Glands, der denne Dag blev udbredt over Danmarks Flag, noksom kraftigen, værdigen tiltale Dem, der engang i Tiden skal betros denne vor Stolthed, denne vor Helligdom!

Dog — Opmuntring til at stride tappert for Fædrelandet har aldrig været fornøden i den danske Orlogstand; den vilde for den nærværende Slægt være det end mindre, da De alle vilde have den stolte Dag i levende Grindring; den vil i dette Dieblif være aldeles overflødig: Nærværelsen af Prøvestenens Anfører og andre Dagens Hædersmand maa fylde ethvert veldannet Ungdomshierte med brændende Kængsel efter, engang at værne om Fædrelandet som de.

Jeg skal derfor, ædleste unge Venner, ikke tale til Eders Hierte, men henvende mig til Eders Forstand, idet jeg stræber at vise, hvorledes i Søslaget Alting beroer paa Officiererne, og hvorledes det altsaa for Staten er vigtigt, at disse ere kundskabsfulde, tappre, utrættelige, i alstensk Tilfælde raadshilde Mænd.

Ingen Søbataille har beviist denne Sandhed klarere end 2den Aprils. Var det Sømand, som udgjorde Bemanningen paa Danmarks Flaade den Dag? Ingenlunde! Det var Haandværkere, Dagleiere, Bønder, alstensk Menneſter af forsiellige Haand-

teringer; Mange som aldrig før havde betraadt et Skib, aldrig tumlet en Kanon. Og dog tvistede disse saalænge om Seiren med Helten fra Abukir i Spidsen af en dobbelt saa stærk Magt; dog varede Striden her 4½ Time, istedetfor den hist kun varede 2½; dog blev kun en Deel Seirherrens Bytte, istedetfor at hist Alt maatte bukke under; dog var Fiendens Tab større her, end der; ja større end det, som i den hedeste Bataille, saavel i denne som forrige Krig, nogensinde Britanniens Flaade led.

Hvorledes forklare vi disse Ubegribeligheder? Dette er det som er Gienstanden for min Tale.

Ikke alene Danmark, men Europa har beundret 2den Aprils Krigeres Mod. Og dog, hvor lidt skulde dette have udrettet, dersom ei Officierernes Kundskab, deres uførtroede Utrættelighed, deres Raad til at overstige alle Vanskeligheder havde moissommeligen og troligen, i en streng Krigstid, med Fornegtelse af alstensk Bequemmeligheder, og med Mangel saavel paa Tid som paa Midler, forberedt den stolte Modstand der blev gjort.

Det gjaldt om at forsvare Kongestaden, Kongen, Flaaden — ikke at levere Fienden et Slag i aaben Sø. Vinterens Iis laa endnu paa Vandene, og Danmarks Allierede kunde ei fra deres tilfrosne Havne sende de Flaader, uden Forstærkning af hvilke det havde været daarligt at yve den Danske alene.

Til at holde Hovedstaden bombefri var allerede af den udsdelige Gerner betænt 3 Batterier paa Rheden. Et af dem var kun færdigt. Statens Arbejder fordrer Tid, naar de fordrer store Omkostninger. Cronstadts og Carlskrones Dokker bygges paa i 100 Aar, og de ere endnu langt fra ikke færdige. Ikke alene til at erstatte de 2 manglende Batterier, men ogsaa til at danne et Værn imellem dem, behøvedes en Rad af Defensions-Skibe, der for det meste først fra Skibsbyggernes Haand skulde tildannes, dernæst af Orlogsmændene armeres, udføres, stilles i Orden og det aldeles raat og uvante Mandskab exerceres. Langt ud paa Vinternatten arbejdedes herpaa. Imidlertid maatte Flaaden tillige rustes, at den kunde være rede naar den Allierede kom.

Midt i Vinterens Pierte var den klar, ved en Anstrengelse, som Danmarks Aarbøger ikke vise Magen til, og det med saa faa Officierer, at der neppe var et Par til hvert Skib.

Endelig nærmer Uveiret sig mere. Den overmodige Britte lægger Beslag paa dansk Eiendom, og det som var meer, enkelte af hans Krydsere fornærme Kongens Territorialhøiheid. Igen spænder Sundet; men med Saugen i Haand baner Defensionen sig Bei, ud at slaae en Vold om Kongestaden. Den ligger der netop, da Engestmandens Vimpler sees fra Kronborg; men den knappe Tid og de mangfoldige Arbeider have langtfra ikke tilladt at sætte den i værbar Stand. Nu er det atter, at de danske Sø-Officierer fordobbe deres Iver. I-henved 14 Dage henvaa- ges Natten med Dagen, i yderlig Træthed med at faae Skibene i Stand, de manglende Kanoner monterede og Mandstabet tilber- ligt øvet. Hundrede Smaating mangle; men Officierernes Genie finder Midler til at undvære dem. Endelig, synkende af Træthed, brænde de lige saa meget efter Kampen for at faae en Hviledag som for at faae en Hædersdag, og den kom den 2den April, kom netop som Defensionen var i Stand, netop maaskee og, da dens tappre Stridsmænds Anstrengelser havde naaet Høiden af hvad Menneftet kan udholde.

Denne store Dags Udfald var straalende Hæder for Dan- mark, men ikke Seir. Maaskee, ja hoistrimeligen stulde alligevel denne, uagtet al Dvermagt, have kronet os, dersom vore Skibe ei havde været bundne i Stilling og Plads. Hvor mange iblandt dem havde ikke allerede en Mængde Døde og Saarede inden de formedelst deres ubevægelige Stilling kunde gjøre et Skud. Men aldrig saasnart kunde den danske Kanon træffe, førend dens sikke og vedholdende Ild viste, hvilke Officierer der havde forberedt Kampen og nu styrede den. Hvo kan opregne den Mængde Be- viser herpaa. Jeg skal ikkun anføre tvende, som Mænd, her staae, have berettet: Prøvestenen, omendstændt den næsten bestandig havde 2 Linieskibe at slaaes med og længe en 40 Kanons Fregat, der skød den langskibs, tilredte den ikke alene sine Modstandere

saaledes, som den engelske Admirals Liste paa Døde og Saarede viser; men den jog endog med de saa Kanoner, som kunde baares saameget, Fregatten, hvis Chef selv har fortalt mig det, bort med et anfeeligt Tab paa Skib og Mandstabs. Og Charlotte Amalia, hvis Batterie var exerceret og bestyret af den Mand, der her paa dette Batterie *) i en Rad af Aar, med saa meget Held har un- derviist og commanderet Dem M. Herrer, — Charlotte Amalia med ikkun 13 Kanoner i Brug, hvoraf de Fleste tilsidt vare de- monterede, laa under hele Slaget paa Siden af 74 Kanon Ski- bet „Monarch“, om hvilket Nelson melder, at det havde 210 Mand Døde og Bleserede.

Heller ikke blev af alle de danske bevægelige Skibe meer end eet Eiendens Bytte, hvilket først i Slaget fik sine Louge over- skudte og kom paa Grund, men desuagtet vedblev at stride saa længe det var muligt. Alle de andre, endog synkende, holdt Dannebrog i Veiret, efter at have slaaet mod den overlegne Eiende til det Yderste. Selv et af Blokkibene, efter at have fredeet saa længe Modstand var mulig, forsøgte at unddrage sig fra at blive Eiendens Eiendom; og havde ikke Alles Opmærksom- hed været spændt paa at redde de saarede Helte, vilde dette sikkert ikke være blevet Ildens Ros.

Dog, ædleste unge Venner, det er Eder klart, af hvad Vigt- ighed Officierer er i Søslaget. Det er Eder derfor klart, hvad Fædrelandet fordrer af Eder; med hvilket forventningsfuldt Haab det seer hen til den Ungdom, her er forsamlet. O! lad os derfor nytte den gyldne, uigienkaldelige, i vor formedelst Krigsbegiven- hederne forkortede Tid, af al Formue. Lad den usfortrodne, alle Banskfeligheder overstigende Ild, 2den Aprils Mænd vise for Sla- get, og den Ild, den Anstrengelse de viste i det, være os et stort, et uimodstaeligt Exempel. Da ville Eders Arbeider sikkert ved

*) Talsen holdtes ombord i Cadetfregatten, og Officierer der sigtes til er Lieutenant Vardensleth.

Togets Ende krones med Lon og maastee om ikke lang Tid med Hæder.

Eder, Medborgere og Venner, som idet I gave Slip paa, enten Musernes stille Fortrællelser, eller de Bequemmeligheder, Handelsarten indbringer, viste, at Kiærlighed til Fædrelandet brændte høit i Eders Hierte: Eder være vor inderligste Velkomst bragt *). Vi skulle Alle, saavel Unge som Gamle, vide at skionne paa, at I foretrak vor Stand, med alle dens Moier og Farer, for enhver anden. Vi skulle være omhyggelige i at udfinde alle de Siensveie til Kundskab og Erfaring, vi skyldte Eders Alder; og det skal være et skiont Syn, at see Manden og Ynglingen og Barnet gaae Haand i Haand med hverandre, uden Fordom, uden Forbeholdenhed, til det store, deilige Maal, at værne i Tiden om Dannebrog som 2den Aprils Mænd gjorde det.

1807 — 2det Togt.

Mine Herrer! Høit og ædelt er Søtrigerens Kald. Det er ikke uden Grund sagt om ham, at han ikke kan siges at have

*) Endeel unge Mænd, deels Studenter, deels Styrmand af Koffarbisarten, havde ansøgt om at blive Søcadetter, endskiøndt de vare langt over den for Optagelse ved Corpset fastsatte Aldersgrændse, Nogle vare endog 25—26 Aar gamle. Under Navn af „Extraordinaire Cadetter“ bleve de antagne og tilskodes adskillige Lettelser, saasom: at staae udenfor Nummer i Corpset indtil de havde taget en af de befalede Hovedexamina, som de kunde undertafte sig naar de vilde; at deeltage i alle Togter med Cadetskibet, og ligeledes ved Examen i Sømandskab at være fritagne for de med Klasse-Inddelingen forbundne Indskrænkninger, saalænge fast Anciennet ikke var erhvervet. De boede paa Academiet og vare under samme militaire Disciplin som de saakaldte 16 Velske. Ved disse Lettelser forkortedes det academiske Cursus for Nogle til 2 Aar for Andre til 3—4—5 Aar. Adskillige udmærkede Officierer vare iblandt dem, som de i 1817 og 1818 afvode Capitainlieutenanter Fog og Sønderup; Klauemann o. s. f.

naaet Maalet, opfyldt sin hele Bestemmelse, førend han er bleven saa fuldkommen, som Mennesket her paa Jorden kan blive.

Men hvorledes bliver han det? Hvorledes naaer han op til at svare til de store Fordringer, Fædrelandet og dets Konge have paa ham?

Dette er et Spørgsmaal af den yderste Vigtighed i denne hæderlige og elskelige Forsamling. Ofte er det derfor opkastet her, og enten i Korthed besvaret heelt, eller og enkelte Dele af Svaret mere fuldstændigt udviklede for Eder, ædlest unge Venner. Naturen maa give Sit — Opdragelsen og Omstændighederne Deres.

En svag Siæl; et forkialet Legeme; en forsømt Forstand; en vaklende Kiærlighed til den stolteste Stand; en snart trættest Flid; en ikke altid lysvaagen Vresfølelse; Opdragere, der ikke i alle Ting ere følgesværdige Exempler — Alt dette, og enhver af disse Ting ere væsentlige, stundom uovervindelige Hindringer for Ynglingen, der skal dannes for den skionne, men, jeg tilstaaer det, vanskelige Søtriger-Vane.

Jeg nævnte Opdragere. O! hvilken dyb Følelse af bittert Saavn ledsager dette Ord! Alt længe har den boet i vore Hierte; men den var for stor til at udtales, da jeg sidst stod her for Eder. I bare, elskeligste unge Venner, efter en Begiering, som var et skiont Bidne om Søcadetternes rigtige Følelse — I bare dengang Sorgens udbortes Mærke for vor tabte, fiendne, uerstattelige Daniel Bille men baade var min Siæl da for tung til at tale om ham, heller ikke troede jeg at borde oprive Eders friske, endnu blodende Saar. Endelig var jeg vis, fuldkommen vis paa, at hvad jeg dengang med beraad Hu opfattede, ikke idag vilde komme for silde til en velopdragen Ungdom, i hvis ædle Hierte en uforglemmelig Lærers Mønsterbillede stod med altfor dybt indgravede Træt, til saa hastigt at kunne tabe sig.

Ja! I erindre ham klart endnu i dette Dieblik. Han svæver lyslevende for Eders Dine; denne ædle, godmodige, faste, utrættelige, blide skiondt alvorlige, ved alskens udbortes og ind-

vortes Militairiskhed prydede, Eder saa inderlig elskende Mand. I see ham endnu, som han vandrede iblandt os. I ere rorte ved at tænke den tunge Tanke: han er ikke mere vor; ligesom jeg er inderlig rort ved at have mistet en af mine kæreste Venner, en tro Medarbejder, der havde givet mig Dannemandens Haand paa, at tage atter fat paa det svære Opdragerværk, naar han vendte tilbage — der havde lovet mig en Hjælp, som min nu ved et halvt Aarhundrede graanende Jæse minder mig om, at jeg trænger til. O! stort er Eders Tab, dybt og bittert mit Savn.

Men, som Lynet, der spalter Aarhundredernes kraftige Seg, ogsaa i sin Slangefart omstyrter det nærstaaende ranke Træ, som om saa Aar skulde have lignet hiin i Kraft og Kiærne, saaledes var det ikke nok til vor Sorg, at Manden Ville faldt: ogsaa Ynglingen Nicolai Wulff blev os frareven; han, der med lige saa megen Taalmodighed underviste det langsomme Næmme, som han med udæmpet Ungdoms Flamme soer frem iblandt Sien-derne, den Aptrisdagen. O, elskeligste unge Venner! Jeg havde haabet at give Eder en vordende Daniel Bille i ham. Jeg havde netop faaet Bisfald af Søcadet-Academiets Omskaber, Danmarks Frederik, til at ansætte ham som Eders Lærer, da dette andet Tordenflag kom.

Men Forsynets Raad ere uransagelige — de ere uigientaldelige. Det bør os derfor, naar vi, boiede over de Hædles Grave, have ladet den tilladte Taare falde, at vise os igjen i vor fulde Kraft, høre Pliqternes heie Stemme, som kalder, og tage fat paa Arbeidet som venter os.

Men disse Hedenfarnes Minde skal være os helligt og uudstøtteligt. Vi Opdragere ville stræbe at gavne Eder og fortjene at elskes af Eder som Daniel Bille; og I, ædleste unge Venner! staaer op: i al eders Styrke, i al Eders Dyd, at I kunne blive Ynglinge som Nicolai Wulff, for i Tiden at vorde Mand som Daniel Bille.

Da skal Danmarks Genius, som sørgende svæver over deres

Gravhøi, smilende see ind i Fremtiden og udraabe: To Hædler ere tabte — men Hundrede fremstaae af deres Afte.

Og I, det hidtil ubesmittede Dannebroges Alleryngste, I hvis Rosen-Ungdom og snehvide Ufskyld ere et stiont Aftryk af dets Farver, et deiligt Symbol paa dets Kraft og Uforkrænkelse, I som første Gang i Aar betræde denne Søkrigerens stolte, stærke, kongelige Skole: O, lader de blussende Forsætter, som høre Eders ældre Brødres Varm i dette festlige Dieblit, ogsaa opflamme Eders unge Siæle! Lovet Eder Selskabet høitideligen, sværger Fædrelandet, Kongen og Gren, at I ville begynde eders herlige Søkriger-Vane med al den Anstrængelse, al den Kiærlighed, eders unge Siæle formaae! Lægger strax Haand paa Værket! Lader eders Dine og Dren være aabne for de mange nye, lærerige Scener, der fremstille sig for Eder. Prenter dem dybt, ikke alene i Hufommelsen, men i Forstanden. Værer flittige, godmodige og raske; da skal Enden af Togtet krone eders Anstrængelse; da skal I dele Gren med eders ældre Brødre, at have traadt værdigen i de Hædles Spor, vi tabte, uden at I have felt Bitterheden af Deres Savn.

Og dermed, til vort stolte Arbeid! Vort Løsen dette Togt være: Daniel Billes Minde!

Bemærkninger

til Hr. Commandeur M. Lützens Svar paa mine, i Anhang til 12te Bind's 2^{det} Hefte givne Oplysninger, indrykkede i Archivets 12te Bind Side 346—359.

Sverken min Tid eller min Tilboielighed tillader mig at være vidtløftig i disse Bemærkninger, som jeg aldrig skulde have frest, naar jeg ikke, i Commandeur Lützens Svar, havde fundet nogle Steder, som jeg, for min egen Skyld, maatte omtale.

Side 348 siges, at jeg ikke har taget mindste Hensyn til Skibenes Alder. Jeg skal her alene henvise til mine Dplysninger Side 2, hvoraf det vil sees, at jeg netop har taget Hensyn hertil ved at nævne de ældste Skibes Alder og Tilstand. Middeltallet af Skibenes Alder afgiverielden et Beviis for deres bedre eller flattere Tilstand; denne beroer end mere paa mange andre Dmstændigheder, og naar man henseer til de Facta, jeg har citeret i mine Dplysninger, vil den upartiske Dommer neppe give mig Uret, hvor jeg har nævnet den mobile Styrke 1834 og 1841.

Alt Skibene blive ældre Aar for Aar, er en Selsølsge; men at det ældre Skib ikke altid er det der er nærmest sin Forgang, sees af mange Exempler, blandt hvilke jeg alene skal nævne den ældre Corvet Diana, og Fortuna.

Hvad Linieskibet Danmark angaaer, da har jeg kun sammenlignet det med Phoenix, uden at gaee ind i nogen for Marinens unødvendig Detail; men skal her tilføie, at 1834 havde man ikke engang Masten til Phoenix og Venus, fordi man alt længe havde erkjendt deres Tilstand at være saaledes, at man maatte ansee dem utienstdygtige som Seilskibe, og den snart efter paafulgte Sløisning af Phoenix og Dphugning af Venus og Minerva bevise i hvilken maadelig Tilstand deres Skraag have været. Linieskibet Danmarks Skraag har derimod viist sig at være i en langt sundere Stand, og man har aldrig sat det ud af Betragtning som Seilskib.

Om de nuhavende ældste Fregatters meget brugelige Tilstand har jeg kun yttret, at der var Sandsynlighed for at denne var saaledes, og denne Sandsynlighed kan erfares ved at bese dem.

Det seneste med Fregatten Rota Passerede afgiver intet Modbeviis, thi denne er, efter min Dverbeviisning og mine i Commissionserne afgivne Erklæringer, meget langt fra at være utienstdygtig, uagtet det er fundet passende, i dens nærværende Tilstand, ikke at sende den paa en Expedition omkring Cap Horn.

Side 349. Ved Rostotillens Antal skal jeg alene bemærke, at dette udkommer derved, at mange Fartsoier ere givne Repara-

tioner flere Gange og med flere Aars Mellemrum, hvorpaa jeg her skal anføre et Par af de mange Exempler jeg kan opgive:

Nr. 1 fik let Reparation 1815, stor Reparation 1826 og 34.

Nr. 30 fik let Reparation 1816, 1818 og 1828, stor Reparation 1834.

Nr. 42 fik let Reparation 1817 og 1820, stor Reparation 1826, 1830 og 1836.

Al mine Dplysninger er det tydeligt nok, hvorledes jeg alene har havt til Hensigt at vise, at man har anvendt betydelig Kraft paa at sætte Rostotillen i brugbar Stand, istedenfor at lade den forfalde til Ubrugelighed (Archiv 12 B. S. 94); jeg har derfor alene anført de Aar, hvori de nybygte Fartsoier bleve fuldførte, og dette gjelder ligeledes om Reparationerne.

Side 350. Hvad Bemærkningen om Nyholms Dpfyldning angaaer, maa jeg fremdeles henvise til mine tidligere Dplysninger, paa hvilke Bekræftelse kan erholdes i en Skrivelse fra Admiralitetet til Havne- og Fyr-Directionen af 9de Mai 1815, samt i Dymuddringsvæsenets Protocoller for 15de Juni 1824, 4de December 1825, 10de Marts, 5te, 12te og 28de April samt 25de Mai 1826 der alle omhandle denne Dpfyldning. Hvad herimod er anført i Bladet Kjøbenhavnsposten er ingen Giendrivelse af dette Factum.

Side 350. Ved atter og oftere at giennemlæse hvad jeg har skrevet om Chaluproerne, finder jeg at dette aldeles ikke er behandlet med Varme; jeg finder endog kun en meget kortfattet Mening, om Villigheden af at Admiralitetet og Dver-Equipagemesteren kunne blive roede i et Fartsoi, uden at tage deres Tilflugt til Mandskab klædte i Arbejdsklæder, samt en kort Angivelse af deres Chaluproeres øvrige Tieneste.

Side 351. Med Hensyn paa hvad Haandværkerne koste Marinens, og de Punkter som Commandeur Lütken har udhævet, skal jeg ikke negte at disse bør tages med i Regningen og derfor her anføre Følgende:

1. Commandantskabet m. m. i Nyboder koster		
aarlige omtrent	2100 Rbd.	
Bagthold, hvoraf dog en Deel		
borde fradrages for Dokken, . .	4200 -	
Renovation ic.	5800 -	
Alle Bygningers Vedligeholdelse	12200 -	
	<u>Alt 24300 Rbd.</u>	
Indtægt: Qvarteerpenge . . .	16200 R.	} hele Udgiften 7650 Rbd.
Renovation	450 -	
2. Hospitalet koster omtrent . . .	13500 R.	
Medicin	1700 -	
Vedligeholdelse	1500 -	
	<u>16700 R.</u>	
Indtægt (1839)	1900 R.	
	<u> </u>	— — 14800 -
3. Proviantgaarden og Gagerne derved	5100 -	
4. Skolerne (iberegnet 3500 Rbd. af egne		
Midler)	9380 R.	
240 Dreng (pr. Medium à 66		
Rbd. for Kaaft ic.)	15840 -	
	<u> </u>	— — 25200 -
5. Pensioner omtrent	14200 -	

Summa 66950 Rbd.

Rofs og Spaaner har givet en Indtægt i 1839 af 1340 Rbd., men den egentlige Værdi lader sig ikke beregne; og Gaven for Polmens Hæderstegn var samme Aar 2535 Rbd., som kun bør regnes for de omtrent 250 Mand der have erholdt den.

Naar foransførte Sum 66950 Rbd. fordeles paa hele den nuhavende Styrke 2339 Mand, giver dette pr. Mand en Forøgelse i Daglønnen af $10\frac{2}{3}$ Skilling, beregnet for 258 Arbejdsdage, hvilket endnu ikke nær forøger den til Lighed med Pladsernes Dagløn for Haandværkerne, men giver noget mere end Polmens Siouer-

Dagløn for de faste Arbeidsmænd, hvilket dog bliver meget mindre end de private Værfters Siouer-Dagløn.

Side 353. Alt hvad her er sagt om Flaadens Inventarium m. m. har aldeles intet med Skraagenes Vedligeholdelse at bestille, og at Talen maa være om disse, i mine Dplysninger, kan ikke misforstaaes. Rundholterne ligge ikke under Taffelmesteren.

Det vilde isvrigt blive for vidtløftigt at indlade mig videre, end jeg i mine Dplysninger har gjort, i en Sag der er givet en ganske anden Vending end den borde gives, idet den alene borde omtale Mandskabets Fritid, paa Grund af foreget Arbejdstid paa andre Dage, og aldeles ikke en Detail, der slet ikke vedkommer Fritiden, men kun tiener til at vise, hvor ubetydeligt Herr Commandeur Lütken anseer mit Embede at være.

Enhver Læser maa bedømme dette efter eget Skion; jeg vil herom intet anføre.

Side 355. Jeg har ikke sagt at Corpsernes Underofficerer behøvede 2 à 3 Aar for at lære, thi først efter Læretiden skulde man have Gavn af dem; men denne Tid finder jeg passende, naar man skal kunne vente sig dette Gavn og undgaae hyppige Omkifstninger, der altid vilde være skadelige. Side 26 har jeg endog yttret om Underkanonererne, at de helst maatte forblive Aaret om ved saadanne Arbejder, folgelig kan jeg ikke have meent at de behøvede 2 à 3 Aar til at lære dem.

Side 355. Betræffende de Indrulleredes Indkaldelse maa bemærkes, at til Logeringen dog maa henregnes Roie og Roietoi, foruden flere andre Ting, hvilke, i Forbindelse med Kaaft og Lønning for et Antal Folk, passende til de større Arbejder, sikkert vilde overstige hvad antagne Siouere koste, naar Tallet altid svarer til Arbejdet.

Jeg har intet Sted, ikke heller i mine Dplysninger, ført Klage over Banfelighed ved at bringe Mandskabet til at bestille noget, fordi jeg har forudsat at der iblandt gaves doovne Folk; at saadant altid finder Sted, mellem ethvert nogenlunde stort Antal Folk, vil Ingen for Alvor negte.

Hvad Udtrykket Fangenskab angaaer, da maa jeg bemærke, at naar disse Folk skal holdes ombord, uden væsentlig Bestiæftigelse, fra Kl. 4 om Eftermiddagen og stundom hele Dage, saa ligner deres Ophold, paa et saa indskrænket Rum, meget et Fangenskab; og hvad Moraliteten angaaer, saa vide de fleste, at Hovedstæderne just ikke ere den bedste Skole for denne, naar Tølen er om simple Folk.

Ganske anderledes forholder det sig med et udcoumanderet Skib, hvor den Commanderende altid vil kunne finde Bestiæftigelse for sit Mandskab; men her er jo Tølen alene om et tomt, aftaklet Logis-Skib, i det mindste er intet nævnet derom, som kunde give Anledning til at formode det anderledes.

Pf 4de Post Side 356 sees, at Commandeur M. Lütken vil have disse Indrullerede øvede i Matros- og Artillerie-Tjeneste, paa Tider de ikke bruges til Siou; dette vilde vist være saa gavnligt, at selv om hermed var forbunden nogen forøget Udgift, denne da ikke borde komme i synderlig Betragtning; men i Archivets 12te Bind Side 102 er intet nævnet herom; tværtimod synes dette aldeles ikke der at have været Meningen.

Udgifterne bleve imidlertid dog temmelig betydelige; thi for at de kunde øves med Seil og Kanoner, maatte et taklet og udrustet Skib være tilstæde i 8 à 9 Maaneder om Aaret.

Side 357 gientages Bestræbelsen for at nedsette Betydningen af mit Embede, i Lighed med det som er anført herom S. 353; den gaaer endnu videre end derved, men ogsaa her finder jeg ingen Anledning til at berøre denne Sag.

De Yttringer, hvorom her siges, at jeg ikke kan vente andet end min Stands Mishag derfor, maae være den Periode hvorpaa henpeges S. 358: at sove Livet hen. Dersom det i mine Oplysninger S. 28 fremsatte, betræffende Dnsse om Bestiæftigelse, tages lige efter Bogstavet, saa maa det vistnok vække almindeligt Mishag; men jeg tvivler paa at nogen Officier, ikke engang Commandeur Lütken selv, har antaget dette for anderledes end lignelsesviis fremsat, og saaledes alene at være eenstydig med at være

uden ønskelig Bestiæftigelse; naar man vil læse dette, saaledes som jeg, af Samtale med mange baade ældre og yngre Kammerater, har Grund til at antage det næsten af Enhver er læst, saa kan man vel finde Udtrykket noget stærkt, samt at det let og uden Skade kunde være modificeret, men Ingen vil sole Mishag derved, og endnu mindre er det faldet Nogen ind at jeg vilde bruge Udtryk mod mine Kammerater, der maatte anses som et Angreb paa hele Standens Charakter.

Hvad mig selv personlig og min nærværende Stilling angaaer, finder jeg det ikke overflødigt at erklære, at jeg aldrig nogensinde har søgt nogen Ansættelse i Land, men er uden Medvirkning fra min Side dertil bleven beordret; derimod har jeg ofte, naar Leilighed var forhaanden, søgt om at komme i Betragtning ved Udcoumando tilføes, uden nogensinde at have opnaaet de Ansættelser jeg søgte; saaledes at endog mine Sotoure have været en umiddelbar Folge af høiere Bestemmelse. Jeg tvivler ikke paa, at de fleste af mine Kammerater, og selv Commandeur Lütken, ere i samme Tilfælde; men jeg mener at borde anføre dette for mit Vedkommende, fordi S. 358 synes at tyde paa at jeg muligens kunde have søgt mit nuhavende Embede.

Side 359 findes det 3die Udfald imod Betydningen af mit Embede, alt uden mindste Anledning dertil, og uden Gaavn for Sagen; alene herved skal jeg bemærke, at jeg i min Embedstid 2 Gange har været beordret til at overtage Over-Equipagemesterens Partes i hans Fraværelse; at denne Fraværelse var kort, forandrer ikke Principet.

Kjøbenhavn, September 1840.

S. J. Curen.

Efterretninger for Søfarende.

Nyt Fyr paa Buen-Ayre i Vestindien.

Gouverneuren paa Curacao har bekendtgjort, at et stadigt Fyr er opført paa den sydlige Pynt af Buen-Ayre, Point Lacre kaldet. Det er 70 eng. Fod høit. Taarnet er hvidt med verticale røde Striber. Dets Beliggenhed er $12^{\circ} 2' N.$ Br. og $68^{\circ} 23' W.$ E. I klart Veir er det, med Diet 14 Fod ophøiet, sigtbart paa 12 Kvartmiils Afstand, fra N. t. S. og til W. t. N.; Resten af Circelen, som er den Deel der vender mod Landet, er mørk. Det tiener til at advare Skibe for den farlige Pynt — Lacre — og lille Curacao, som er næsten lige med Vandstørpen.

(Naut. Mag., Oct. 1839.)

Carl-Noek i Honduras-Bugt.

Et hidtil ubekendt Skær, med kun 5 Fod Vand paa det, er nylig opdaget af det kongelige Opmaalingsskibet „Carl“, Lieutenant Th. Smith. Det ligger i „Placencia Narrows“, det Løb, som alle Koffardskibe gaae igiennem fra Belize til Honduras Golfen eller de sydlige Floder i engelsk Yucatan.

Det ligger en Kvartmiil fra Revet, der danner Løbet's østre Side, en og en Trediedeel Kvartmiil i N. $\frac{1}{2}$ S. paa Compasfret fra „the sandbore“, naar man har dette overet med Vesterparten af Scipio Cay, og $4\frac{1}{2}$ Nymil S. $\frac{1}{4}$ S. fra Falsepoint, Placencia.

Med rum Vind gaae Skibene ialmindelighed langt vester om det, men under Opkrydsning bør man tage sig i Agt for det, da det ei er større end et Skib og har 10–11 Favne tæt til det.

(Naut. Mag., Oct. 1839.)

Mærker for Østerløbet ind til Plymouth-Sound.

Indseilingsmærket igiennem Løbet er Tor-house (et Huus der ligger i en Lund, som man har i N. N. O. $\frac{1}{4}$ S.) holdt overet med en sort Kvadrat-ruder, malet paa en hvid Plet paa Syd siden af Plymouth-Kastell; men da nogle Træer ere vorte

op, saa at de bedække Tor-house i Østerløbet, har Admiralitetet ladet opføre et Somærke paa den nordre Muur af Kastellet i samme Linie som omnævnt. Dette Somærke er en Støtte, 10 Fod over Brystvænet, med en Skelet-Globus paa Enden og ovenover denne en Fløi. Det Hele er malet hvidt. Dette Mærke vil tiene til at styre efter, naar Tor-house er skjult af Træer eller usynlig for Taage, og det vil ogsaa vise Directionen af dette Huus, naar man holder det over det Øverste af den sorte Ruder (Diamant) og derved forebygge Forverling af Tor-house med et Herresæde, der ogsaa ligger i en Lund lidt østfor.

(Naut. Mag., ibid.)

Hoievarde Fyr, paa Bergens Leed.

Istedetfor det forrige Leed- og Havnefyr paa Hoievarde, er paa samme Sted opført en ny og forbedret Fyrdretning, der lysrer i de samme Retninger som det forrige. Skibe, som komme syndenfra og søge Ankerpladsen ved Hoievarde, maae ikke styre Vest, førend de ere 3 Kabellængder fra Fyret og naar dette haves i Sydvest ere de paa Ankerpladsen.

(Off. Bekdtg.)

Indseiling om Natten til Langsund.

Vesterfra kommende Skibe, som om Natten ville løbe ind, bør ei bringe Jomfrulands Fyr sydligere end W. t. S. førend Lango Fyr haves i N. N. O.; man holder derpaa lige paa sidste nævnte Fyr indtil paa 5–6 Kabellængders Afstand, da man holder lidt nordligere, Fyret om Styrboerd og Skæreggen om Vagbord, indtil man har Fyret tværs, omtrent en Kabellængdes Afstand; man har nu Langsunds Indløbet aabent og Coursen ind ad samme er N. $\frac{1}{4}$ W. Naar Fyret lukker sig er man paa god Ankerplads med 8–10 Fod Vand.

Kommer man øster- eller synderfra bør Jomfrulands Fyr ei bringes vestligere end W. t. N., førend man har Lango Fyr i Nord. Ved da at holde ret paa dette sidste Fyr, indtil paa 5–6 Kabellængders Afstand og derefter styre lidt vestligere, aabnes Indløbet til Langsund, der søges som ovenfor meldt.

(Off. Bekdtg.)

Fyrstib paa „Leman and Ower“, Østkysten af England.

Et Fyrstib er udlagt paa den farlige Grund Leman and Ower i Nordsoen. Det har om Dagen en Kugle heist paa Toppen af Folke- og Mesanmasten; og naar et Skib sees at være i Fare, eller styre en Cours der bringer det i Fare, affyres et Ra-nonskud til Advarsel. Fyrene bestaae i 2 Lanterner, en paa hver Mast; den Forreste viser et omdreieude Fyr, 38 Fod over Vandet, den Agterste er et stadigt Fyr og er 27 Fod over Vandet. Skibet ligger omtrent 2 Dvartmil vestenfor det grundeste Sted af Ower, paa 16 Favne Vand, med Springtids Lavvande.

Da Fyrstibet kun ligger for at advare for Grundene, bør intet Skib nærme sig det i nogenformhelt Retning, hverken om Dagen eller om Natten.

(Naut. Mag. Jan. 1840.)

Somærke opført paa the Wolf i Canalen.

Paa Skiaret the Wolf, beliggende W. S. W. fra Landsend 7½ M. Mil, er opført et Somærke, der bestaaer af en paa en Pyramide opreist Mast med en Kugle paa Enden, 36 Fod over Vandet.

(ibid.)

Litteratur.

Appendix to Captain Rohdes Universal Sea Language or Code of Signals &c.

8vo. 38pp. Bate, London 1840.

Forfatteren har med denne lille Bog høvt til Hensigt, deels at høre nogle af de faa Indvendinger, der ere fremsatte imod hans tidligere publicerede System, deels at give en ny Impuls til Sagens Interesse iblandt Publicum. Det er ogsaa fornemmeligen i dette sidste Diemeed at vi her noget nærmere skulle omtale Bogens Indhold.

I en engelsk Journal har der været fremsført en Indvending imod Commandeur-Capt. Rohdes Signalfystem, der vidner om, at man ikke

har opfattet Forfatterens Hovedsiemeed — den nemlig, at disse Signaler ville i Krigstid være lige forstaaelige for Ven og Fiende, saa at man ikke kunde benytte dem i Kærværelsen af en Fiende, uden at han forstod Signalernes Betydning. Denne Indvending møder Forfatteren med den simple og sande Bemærkning, at det Samme gielder om ethvert andet, blot nationalt Signalfystem, der ikke som en Flaades holdes hemmeligt, men er at faae tilkiøbs i enhver Voglade. Men Indvendingen selv vidner om, at den philanthropiske Grundidee for Rohdes System, at danne et for alle civiliserede Nationers Søfarende fælles Sprog, aldeles ikke har været forstaaet. Med Hensyn paa denne Bestemmelse er det, at Midlerne ere valgte saa faa og simple som muligt, Sætningerne omhyggeligen udsøgte af saadanne, som nærmest kunne foresalde i Samtale mellem Koffardisarerer, eller angaae Ting der vedkomme alle Nationers Søfarere. Hovedtrækket ved Systemet er netop, at det skal danne et Universalsprog paa Søen.

De Meiligheder, der i Krigstid kunne opstaae af et saadant almindeligt Sprog, ere yderst ubetydelige, imod den store Nytte deraf til enhver anden Tid og under almindelige Omstændigheder, og de kunne i alle Fald for største Deelen undgaaes ved den almindelige Forsigtighed som en Krigstiltand meget snart vil lære Nødvendigheden af. Ifølge de forf. her i dette Appendix givne Anvisning paa et meget simpelt Middel til at mynstificere en Tredeemand, idet han her giver 71 Signalnummere, ganske distincte og letkiendelige fra dem i det store System, ved at af de selvsamme Signaleringsmidler det ene Flag er heist i Sioub, eller ogsaa alle 4 Flage og Standere paa eengang afbenyttes, af hvilke 71 Nummere de 63 kunne udfyldes med hemmelige Signaler efter Godtbefindende, iforveien aftalte imellem enkelte Skibe, eller imellem Skibe fra samme Kibederi, Assurancecompanie, for en Convoi, eller fra samme Havn, ja endog for alle Skibe af samme Nation. Endvidere kunne 2 hemmelige Signaler være aftalte, ved hvilke Signalfordenen i det store System forrykkes, det ene ved at tilkiendegive at et vist vilkaarligt valgt Tal, signaleret strax derpaa, skal tillægges — det andet, at et saadant skal fradrages ethvert Signal af Universalsystemet for at faae det rette Signalnummer ud.

For dernæst at møde en anden Indvending, at disse Spørgsmaal og Svar kræve en hurtigere Signalering end Parfignalerne i Systemet tilskade, Brede- og Længde-Angivelse blandt Andet, har Forf. benyttet de første 8 Nummere af hine 71 til nogle Sætninger af denne Slags,

og to Tabeller ere konstruerede, hvorved Længde og Brede kan signaleres med to enkelte Signaler, et for Grader og et andet for Minutter.

Disse Tilføielser til Forfatterens Hoved-Værk ere unegteligen en Fuldstændiggjørelse af Systemet for dem der maatte forlange den, skiondt den egentlig er overflødig og ikkun krævet af dem der mere tage Hensyn paa de særegne nationale Forhold og Stikke, end paa hvad man fordrer af et ickefatteligt og letanvendeligt Universalsprog; og unegteligen fortjener Forfatteren Tak for, at han har udtænkt disse simple Midler, der ganske passe ind i det tidligere Værk.

Endvidere har Forfatteren givet Anviisning til, ogsaa at signalere et Skibs Assurance-Nummer (Register?), hvilket ligeledes var en af de blot locale Fordringer, man i England har troet sig berettiget til at gjøre til et Universalsystem — medens saadanne Nummerbetegnelser slet ikke kendes af den største Deel af de andre civiliserede Folk, der ligesom Engländerne befare Jordklodens Have, og et Skibs Navn og Hjemsted dog maa være tilstrækkelig Identification. Her høves da ogsaa dette Nummer til den Høide som Englands store Handelsmarine gjør nødvendig. Foruden disse Ting indeholder Bogen endnu Anviisning til nogle Telegraphmidler at anvende i stille Veir, og endelig de Nat-signaler for Dampskibe og Andre til at forebygge Vaaseiling, hvilke vore Læsere ville erindre sig fra vort 11te Bd.

Den os foreliggende Bog er et nyt Beviis paa den Iver og Vedholdenhed, hvormed Com.-Capt. Nohde arbejder for denne Sags Udbredelse og Fremme. At det maatte gaae langsomt med at vinde et saa stort Publicums Interesse for en Idee, der endnu kun nyligt var begyndt at stude Indgang i sin laveste Potent, som blot nationalt Sprog, var at forubsee. Den nærmeste Fornødenhed tilbrager sig først Dymærksomhed, og denne fremkaldte de indbyrdes ikke meget forskellige Signalsystemer, som bleve tilbudte de Søfarende i de fleste Lande, og Alle havde blot Hensyn til det ene Folks Fornødenheder, Stikke og eiendommelige Forhold. Som Meddelelsesmiddel var det kun indskrænket til egne Landsmænd, og jo mere man overbevistes om Nytten af det, selv i dette indskrænkede Brug, desto mere skulde man troe, at Nytten af et for alle søfarende Nationer fælleds Signalsystem maatte møde Erkiendelse. Skiondt man allerede kort efter den sidste almindelige Krig begyndte næsten i alle Lande at bringe Signaler i Brug imellem Koffardskibe, vandt det dog ingen synderlig Fremgang, netop fordi Nytten af dem var saa indskrænket. Med Engländerne og Amerikanerne var dette mindre Tilfældet formeddelt deres udbredte Skibsfart, og Sagen fandt der-

for ogsaa iblandt dem temmelig almindelig Bifald; men ingen af de forskellige Systemer, der bleve Publicum tilbudne, vare tilfredsstillende: de vare høist ufuldstændige, ikke godt ordnede og fordrede særegne, tildeels befofelige Midler. Havde man et System, hvori disse Mangler vare undgaaede, maatte det endvidere være oversat i de fleste europæiske Sprog, og samtibigen publiceres i disse, for at man skulde kunne gjøre sig Haab om, at det vilde blive antaget som Universalsprog. Dette var vor Anskuelse, som vi i Aaret 1833 meddeelte vor mangeaarige Ven, Com.-Capt. Nohde, og som foranledigede ham til at ubearbejde sit System, et Værk, der vidner om hans fældne Indsigter i Signaleringsvæsenet og store Færdighed i at opfinde de mangfoldigste Combinationer af saa Midler. Hans Compositions-Label er en aldeles original og findrig Tanke; ved denne og den ligesaa naturlige som simple og klare Forbindelse, den er sat i med Sætningerne, har han, med de saa Midler, han havde gjort sig til Grundbetingelse at benytte, tilveiebragt en saa stor Rigdom af Stof for Meddelelse, som intet andet Signalsystem med langt flere Midler har kunnet opnaae. Om Værkets Hensigtsmæssighed og Fortrinlighed i enhver Henseende have alle competente Dommere været enige. Skulde det desuagtet ikke lykkes Forfatteren at see sit System antaget til almindeligt Brug, haabe vi dog for vist, at den Tid engang vil komme, da man vil erkiende Nytten af og føle Trang til et Saadant, og neppe vil noget mere tjenligt end dette kunne paavises.

Forfatteren har nylig havt den Satisfaction, i en Skrivelse fra den keiserlige russiske Marineminister at blive underrettet om, at hans Værk nu er under Oversættelse i det russiske Sprog for at indføres i Brug blandt dette Lands Koffardskibe. Fra adskillige Chefer af fremmede og vore egne Krigsskibe findes i det foreliggende Appendix Skrivelser afstrykte, der udtrykke den meest uskromtede Anbefaling for „Universalsystemet“. Chefen for den engelske Fregat Seringapatam, Captain Keith, siger, at, efter at have forsøgt det imellem hans Skib og den engelske Patet „Linnet“ er han „overbevist om, at, vare disse Signaler almindelig bekiendte, vilde de findes til stor Nytte for de Søfarende“. En anden Chef, Captain Vaget, af Fregatten Pearl, forsøgte dem med den franske Brig „Tabert“ Captain Pardeilhan, og Begge yttre den meest ubetingede Roes over Systemet. To nordamerikanske Chefer, Captain Paine af Fregatten St. Louis og Captain Breeze af Fregatten Ontario, vekslede over hundrede Signaler med vor

Brig St. Thomas, Capitain-Lieutenant Graah, og alle Tre give den fordeelagtigste Dom over et System, der anbefaler sig saameget ved Simpelt, Tydelighed og Rigdom. I Forsøget med Ontario, siger Capitain Graah, stete den interessante Prøve, at Capitain Breesse, uden foregaaende Underretning eller Aftale, flere Gange benyttede Trøier og Skjorter isædetsfor Slage, og ikke ringeste Misforstaaelse eller Standsning opstod deraf. Ogsaa fra Cheser for den nederlandske Orlogsbrig Windhond, Capitain Rist, og fra Ubesen for vor Brig St. Jan, Capitain-Lieutenant Holsteen, ere Certificater, der i samme Grad udtale sig med Roes om disse Signaler.

II.

Schemata til letsfattelig Veiledning saavel som Hurtighed og Sikkerhed i Oplosningen af de hyppigst forekommende Beregninger i Navigationen. Af Capitain S. A. Paludan, Md. af Dng. Kbhvn. 1840.

Ethvert Bidrag til at fremme Udbredelsen af Kundskab, ethvert Mittel der letter Erhvervelsen af den, fortjener at betragtes af Publikum som en Gave, der bør modtages med Paaskjonnelse og Tak. En saadan Gave er det os foreliggende Arbejde af Capitain Paludan. Disse Schemata, saaledes som de ere, og maaskee end mere ved de Forbedringer i Formen, som Forfatteren ved et nyt Dplag kunde finde sig foranlediget til, ansee vi for et ganske fortrinligt Mittel til at lette Styrmanden og selv den øvede Navigateur mangen Beregning, et fortrinligt Mittel til at vække Lyst til at gjøre Brug af de mange Problemer, hvormed Astronomien har beriget Navigationen, og hvis praktiske Observationer i Almindelighed ikke møde Hindringer for Koffardimanden eller ere vanskeligere at tage, end den daglige Middagsmåle eller en Azimuthobservation.

Det er Beregningen af Observationen, sielent denne selv, der afstrækker den Søfarende: Formlerne tabes af Hukommelsen, og idelig Hentyen til Lærebogen trætter. Men her i disse Schemata have Formlerne til enhver Beregning ordnet til umiddelbar Brug; man nedskriver de ved Observationen erholdte Data paa det underskudte Papir, og med disse føres man nu igiennem den hele Dpgave, idet man næsten mekanisk kun følger Schematets Anvisning. Indstrøede Anmærkninger give af fornøden Veiledning, og Smaatabeller til Correctioner ere ved-

føiede Dpgaven til stor Lettelse ved Beregningen. I 15 Dvartblade, der i raa Materie koste 1 Rbd. og beredte til Brug ved Udfiering og Paaklining 1 Rbd. 64 s., har man saaledes en complet Navigationsbog, som til practisk Brug maa findes tilstrækkelig Anvisning for Enhver, der ikke er bleven ganske uvant med nautiske Beregninger og ikke har glemt sin Navigationslærdom saa aldeles, at han ei kan faae op i Tabellerne. Og alene den Lettelse, det giver til dagligt Brug, at man i disse Schemata har hele Beregningen nedskreven og ordnet til blot at indføre Tallene, vil findes af ikke ringe Nytte for Sømanden.

Den Flid, hvormed Forfatteren her har samlet alle anvendelige Problemer, er høist prisværdig. Man kan ei andet end ønske hans Arbejde paaskjonneth efter Fortieneste og at det søfarende Publikum ikke vil forsomme at gribe et saa saare gavnligt Hjælpeiddel. Gives der end Mange, som endnu lade sig nøie med Middagsmåle og en Amplitude- eller Azimuthobservation, saa have de dog her et vedvarende afflaaet Schema til den daglige Bestikregning og de nysnævnte Observationer, hvorved megen Uleilighed undgaaes ved de daglige Beregninger. Men have de det fuldstændige Navigations-Schema, ville sikkert Mange, først for at udfylde en ledig Time og siden af stigende Interesse for Tingene, prøve paa en og anden af de i Schematerne forekommende Problemers Beregning. Navigationens mange Hjælpeidler vilse da ikke længer blive ubenyttede af dem for hvem de egentligen ere udfundne.

Vi skyde imidlertid Sandheden, ikke at tilbageholde, hvad vi troe at borde anmærke som mulligt fortienende den ærede Forfatters Opmærksomhed, naar han maatte see sig istand til at besørge et nyt Dplag. Saaledes forekommer det os, at Skriften i det Hele er for fin, til at læses med Letthed af den større Deel af det Publikum, man især maa ønske disse Schemata at komme i almindeligt Brug hos. Forf. har valgt Dvarten som det Format, i hvilket Observationsbøgerne almindeligst have; og da han anbefaler at bruge Blyant ved Beregningen, er der vel tilstrækkelig Plads for den der er øvet i denne Slags Beregninger, men ogsaa kun for denne. Det er bekendt, at de der ere meget vant til nautiske og astronomiske Calculer, faae en Færdighed i at skrive Tal smaat og tydeligt, som den mere Uvante ikke besidder, og vi troe disse Schemata udtræve denne Færdighed. Tydeligheden vilde, efter vor Mening, have vundet, om Forf. ved at anvende en større Skrift, enten havde sat færre Problemer sammen paa een Side, eller ogsaa — for de vidtløftige Beregningers Skyld, havde valgt Folio-

Formatet; og da troe vi, at vi oftest vilde foretrække at regne med Griffel paa en indskudt sort Pergamentstavle. En lille Genertid hist og her i Stillingen samt en mindre streng Consequents i Forforteller af Udtrykkene ere blevne Følger af den strenge Deconomie, Forf. har været nødt til at iagttage med Rummet. Disse ubetydelige Vink, der ikke i nogen Maade kunne forringe Arbejdets Fortienstlighed, haabe vi den ærede Forfatter ikke vil tage os ilde op.

Hvad selve Problemernes Behandling og Formlernes Bequemhed og Paalidelighed angaaer, da tør vi, uden at have havt Leilighed til selv at gienneengaae dem nøie, tage Forfatterens bekjendte udmærkede Dygtighed og samvittighedsfulde Flid for den sikreste Vorgen.

Blandinger.

Nyt Brændsel til Dampskibe.

En Hr. Grant har opfundet en ny Slags Brændsel, der bestaaer af en Composition og leveres i Muursteens-Form, hvilket tillader en bedre Vortskovning. Af de Forsøg, der paa kongelige Skibe ere anstillede, sees at i Quantitet spares $\frac{1}{4}$ imod Kul af bedste Sort; i Pladsen det optager spares $\frac{1}{2}$. Fyre gøres hurtigere og Dampen reises snarere; at rage op i Ilden behøves næsten slet ikke, da det ikke brænder sammen, og endelig er det meget reenligere at handtere end Kul. En anden Composition omtales som en Hr. Stirlings Opfindelse, hvilken besparer 20 pCt. i Quantitet, mod de bedste Kul, og optager kun $\frac{2}{3}$ af Rummet imod Kul. Begge ere prøvede af Admiralitetet og i Lordernes Overværelse. — Hr. Grants Kul siges at bestaae af Smaakul og en Blanding af Kulkjære, svenskt Tjære eller Trinidad Asphalt.

(Naut. Mag., Septbr. og Octbr. 1839.)

„Pampero“ i Rio Janeiro.

Capitain King fortæller i „Voyages of the Adventure and Beagle“ om Voldsomheden af disse pludselige og fortværende Dransfød: Den 30te Januar, efter et overordentlig hødt og lum-

mert Veir i nogle Dage, fik vi en meget haard Pampero. Barometeret forudfagde den, ved at synke til 29. 50 og ved en meget stiv Kuling fra N. V. som pludselig sprang om til S. V., da Pamperoen brast over os. Bygen var saa haard, at Skibet, som laa til Ankers, blev kastet heelt paa Siden; vore Fartøier og Skibet selv fik iøvrigt ingen Skade; men iland blæste vor Telt omkuld, og en Vaad, som netop var byggt og stod paa Den Gorriti for at tørres efter at den var malet, blev ganske ruineret. Overdelen af Vaaden, det der var ovenfor Tøfterne, blev revet fra Underdelen og fort af Vinden 300 Alen væk, henad Strandbredden. En anden Vaad, vi havde paa Rysten ligeoverfor, blev ogsaa blæst i Stumper og Stykker. Da Bygen kom paa, havde netop en af vore Vaade sat af fra Den, uden at Officiere i den anede nogen Drean, og da den var overfyldt med Folk var jeg i største Bekymring for den; men da det klarede op saae jeg den staae paa Land paa Læsiden, mange Alen høit oppe fra Vandet, hvorhen Stormen havde ført den.

I de 20 Minutter, denne Pampero varede, var dens Voldsomhed ganske forfærdelig. Gamle Folk i Maldonado forsikrede at de ikke i de sidste 20 Aar havde kiendt Mage til den. Søstanket blev ført op i Lusten og hvirvlet om som Stovslyer. Efter at have været, som sagt, lidt over 20 Minutter, gik den over til en Brebet Mersseilskuling af S. V., som vedblev hele Natten.

Just idet Pamperoen begyndte, saaes den franske Fregat L'Aréthuse over Landspynten, staaende ind med alle Seil til; men da Bygen var forbi og vi ikke saae Fregatten, vare vi meget bekymrede for den. Næste Morgen, ved Daggry, saaes den alligevel til Ankers under Lobos Den, og ikke langt fra den laa vor Makker „Beagle“, om hvis Ankomst vi først da bleve underrettede; den lod til at være i god Behold, liggende med strogne Stænger i Læ af Den. Aréthuse stak om Eftermiddagen sit Toug fra sig og løb til Søes.

Den 1ste Februar løiede Veiret af og Beagle kom ind til os. Vi fik da at vide, at den meget nær havde kantret i Pam-

perden, og havde lidt betydeligt Havarie paa Reising og Seil samt Skade paa dens Fartsier. Begge Stængerne og Rlyverbommen vare gaaede overbord, og Rlyveren og Mersseilene vare blæste væk uagtet de havde været beslaaede. Skibet selv laa i nogen Tid heelt paa Siden; men ved at lade begge Ankerne falde, fik man det til at svaie vindret og reise sig igien, hvorved man slap for at kappe Masterne, som man allerede begyndte at tænke paa. To Mand blæstes overbord fra Mærset og druknede.

Vare-Rat og Ratline.

Paa Linieskibet Cornwallis — beretter en Correspondent i Naut. Mag. — er Vare-Rattet altid monteret paa Dverstebatterie, Ratlinen staaren i Arkeliet og Blokkene kunne hugges i Dieboltene paa Korpinden i et Dieblif. Det er at beklage, at mange af vore Skibe, som jeg har været ombord paa, ansee denne nyttige Installation for en Belemring, og enten stille Rattet ad og stuve det væk, eller luffe det om med Skodder som et Skab. Men jeg har været i mangen Lendses, hvor dette Rat vilde have været Skibets Frelse, om Ratlinen paa Dækket var sprungen. Grundtallien bør vel Ingen forsømme at have i Beredskab, ja paaafat, naar der lændses i haardt Veir; men dette Vare-Rat er langt snarere giort klar, og Styringen med det langt bedre, end med Grundtallien, især i første Dieblif.

Engang, medens Admiralen var ombord hos os, sprang Ratlinen i haardt Veir, og Vare-Ratlines Blokkene bleve huggede og Skibet bragt under Commando i et Dieblif.

(Naut. Mag., Mai 1839.)

Svingende Artificiel-Horizont.

Lieutenant Becher i den engelske Sø-Stat har opfundet en Artificiel-Horizont at bruge til Søes, som nævnes i Naut. Mag. for Marts d. A. Han kalder den Pendulum Marine Artificial-Horizon. Den oplyses med en Lampe ved Ratteobservationer og synes at være til at befæste til Sextanten, efter et i den korte Annonce forekommende Udtryk. Idet vi gjøre vore Læsere opmærksomme paa denne vigtige Opfindelse bemærke vi, at den forfærdiges af Hr. Cary, Optiker, boende i Strand, London.

Officielle Deel.

IV.

Dødsfald.

Den 13de Juli Commandeur-Capitain W. S. Ravn.

Avancement, Ansættelse, Udcommando &c.

Under 28de Juni ere benaaede med Ordensudnævnelser, som følger: Contre-Admiral Stephanson til Storkors af Dannebrog; med Commandeurskorsen ere benaaede: Contre-Admiralerne Stibolt og A. Krieger samt Commandeurerne C. Wulff og Bielle; med Dannebrogsmændenes Hæderstegn: Capitain-Lieutenanterne Michelsen og Tegner; til Riddere af Dannebrog: Commandeur-Capitainerne Raaslev, Garde og Dahlerup, Capitainerne Gandil, C. C. Paludan, Uschehoug og Wahrendorff, samt Capitain-Lieutenanterne Leth og Polder; til Dannebrogsmænd: Constructeur Hendriksen, Rebslagermester Zummel, Baadebyggermester Richter, Assistent Sommerfeldt, samt Sergeanterne J. S. Lund og Jensen.

Den 6te Juli er Overlots og Indrulleringschef i Fyens og Langelands District, Capitain Linde tillagt Commandeur-Capitains Charakter.

Den 15de Juli er Capitain Graah afløst fra Commandoen af Batteriet Trekroner, for at foretage en Reise til Færøerne, og Capitain-Lieutenant A. C. Kierulff beordret til Chef af bemeldte Batterie.

Den 18de Juli er Second-Lieutenant V. Skibsted meddeelt et Aars Permission at fare til Koffardies, hvorved han afgaaer fra sin Post som Inspectionsofficer ved Takkelsvænet.

Den 1ste August er Commandeur-Capitain S. B. Thomsen tillagt Sæde som Saadan; Capitain W. Solsteen udnævnt til Chef for 1ste Div. 3die Compagnie, som Capitain Bodenhoff

fratræder; Capitain-Lieutenant **Pentz** tillagt Gage som Capitain-Lieutenant, og Premier-Lieutenant **Møller** Gage som Premier-Lieutenant.

Som Chef med den paa et Legt til Sydamerika og omkring Cap Horn udgaende Fregat **Rota** er beordret Commandeur **C. Wulff**, og som subalterne Officierer ere udkommanderede: Capitain-Lieutanterne **Bille** og **M. Meyer**, Premier-Lieutanterne **M. Suenson**, **L. Suenson**, **C. Wulff**, **Thulstrup**, **Wilckens** og **Schultz**, samt Second-Lieutanterne **Knudsen**, **Jacobsen**, **Sarboe**, **L. Krieger**, **Sensen** og **C. Schönbeider**. Som Chirurger ere ansatte: Reservechirurg **Courlander**, Candidat **M. Friis** og Bataillonschirurg **Lorck**; som Proviantsforvalter, **Dr. P. A. Nielsen** og som Skibssecretair, **Copiist Sanøe**. Endvidere er **Cand. Theol. D. Pontoppidan** allernaadigst befippet til Skibspræst. — Alle paa foromnævnte Fregat *).

Den 11te August har **S. M. Kongen** allernaadigst rescriberet, at **Doctor Krøyer**, Medlem af Videnskabernes Selskab, følger med Fregatten **Vellona** for at indsamle naturhistoriske Gjenstande til Allerhøihsammes Museer og Samlinger.

22de August ere Cadet-Underofficererne **J. C. Tuxen** og **J. C. Kraft** avancerede til Second-Lieutanter med Gage fra 1ste September.

29de August er Skipper ved Holmen **Jens Truelsen** befippet til Undergraver ved Holmens Kirke.

9de September er Høibaadsmand **C. M. Soy** udnævnt til Skipper ved Takkelloftet.

*) Da Fregatten **Rota** under Equiperingen blev befunden fact, ombyttedes den med Fregatten **Vellona**.

Kongelige Resolutioner og Collegii-Rescripter cc.

11te Juli er Collegiet allernaadigst bemyndiget til foranstalte, at Skibsjournaler herefter, indtil videre, i de kongelige Krigsskibe, som udgaae paa Sotogt, føres efter **Contre-Admiral M. Villes Schema**, med nogle Modificationer og med de Forbedringer, som Brug og Erfaring i Siden maatte fremkalde.

7de September har Collegiet approberet, at **Bulingsfadene** reglementeres at ophænges fri af Gallionsfiguren, hvilket paa Linieskibe vil blive paa Sprydets halve Længde, og paa Fregatter og Corvetter paa $\frac{2}{3}$ af Længden fra Stævnens Ydrekant til Vselhovedets Ydrekant; og at Antallet af Fadene, som skulle ophænges, da bliver for Linieskibe 5, Fregatter 4 og Corvetter 3; fremdeles, at for de Brigger, hvis Spryd er usammenlagt, den nu reglementerede Plads beholdes, men at Antallet af Fadene formindstes til eet for de mindre Brigger.

29de September har Collegiet approberet, efter Indstilling fra Commissionen for de studerende Officierers Underviisning, at der for de Officierer, som ville deeltage i det ved kongelig Resolution af 28de April 1839 anordnede, i 2 Winterkursus fordeelte Kursus, vil, saafremt idetmindste 5 Officierer dertil melde sig, blive afholdt et Kursus i Astronomie, i Forening med Dvølse paa Observatoriet, under Forudsætning af noiagtig Kundskab i de Dele af Mathematiken, der nu læres ved Söcadet-Academiet.

- 2) At der for de i det anordnede Kursus deeltagende Officierer tillige vil blive foranstaltet Underviisning i det franske og engelske Sprog.
- 3) At der over samtlige Underviisningsgjenstande vil blive afholdt en Prøve efter hvert Halvaars Slutning i April Maaned, for dem som dertil melde sig.

4) og at de Deeltagende kunne, forsaavidt Omstændighederne tillade det, efter nærmere Ansøgning vente sig Fritagelse for Tjeneste i Forelæsningsstiden, der omtrent vil udgiøre 2 à 3 Timer daglig.

Trykfeil i Subskribentlisten.

Konnenkamp, Eier til Skibsnæsholm, bedes rettet til: Eier til Næsbyholm og Babelse.

Archiv for Søværnet.

Udgivet

af

G. B. Dahlerup,

Commandeur-Capitain i Sø-Staten,
Ridder af Dannebrog.

Tolvte Bind.

Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag
hos J. G. Brill.

1840.

Subskribentere

paa 12te Bind af Archiv for Søvesenet.

	Erf.
S. Majestæt Kongen	12.
S. Kongelige Høihed Kronprindsen	1.
S. Kongelige Høihed Prinds Frederik Ferdinand	1.
—	
Det Kongl. Admiralitets- og Commissariats-Collegium	1.
Det Kongl. Generalitet	1.
Det Kongl. Departement for de udenlandske Sager	1.
Det Kongl. General-Toldkammer og Commerce-Collegium	1.
Det Kongl. Rentekammer	1.
Den Kongl. Deputation for Finantferne	1.
Den Kongl. Generalstab	1.
Det Kongl. Ingenieurcorps	1.
Det Kongl. Landcadetcorps	1.
Det Kongl. Søsaat-Archiv	1.
Sø-Statens Archiv-Selskab	2.
Bommens Bagtbibliothek	1.
Det Jydske Jægercorps Bibliothek	1.
Marine-Bibliotheket i Norge	1.
Den Keiserenske Fond	10.
Det Asiatiske Compagni	1.
Selskabet Athenæum	1.
Selskabet Den nye Forening	1.
—	
A.	
A. Aagesen, Dispaicheur	1.
— Aagesen, Forvalter	1.
— Albeck, Sø-Lieutenant	1.
— Albrechtsen, Cap. Lieut. i Norge	1.
— Aschehoug, Capitain i Sø-Statens, Nd. af Dbg.	1.
— Aschlund, Capit. Lieutenant	1.
—	
B.	
— Barfred, Capitain og Toldinspecteur i Frederikshavn	1.
— Bends, Capitain i Sø-Statens i Norge	1.

Dr. Bieleke, Commandeur og Kammerherre, Com. af Dbg.	1.
— Bille, Capitain-Lieutenant, Kamstr., Rd. af Dbg.	1.
— Braëm, Cap. Lieut., Rd. af Dbg.	1.
— Brown, Vice-Admiral, Com. af Dbg. og Dbgmd.	1.
— Bruun, Cap. Lieut.	1.

C.

Caspersen, Ankermed, Dbgmd.	1.
— Christmafs, Capit. Lieut.	1.
— de Coninck P., Consul	1.
— de Coninck P., dito i Bordeaux	1.
— Crawfurd, Koffardicapitain i Norge	1.

D.

— Dichmann, Capitain og Soldinspecteur i Svendborg, Rd. af Dbg. og Dbgmd.	1.
— van Dockum C., Capit. Lieut., Kamstr.	1.
— van Dockum J., Prem. Lieut. i Sø-Etaten, Kamstr.	1.
— Donner, Commandeur, Rd. af Dbg.	1.
— Dungseldt, Directeur, Rd. af Dbg.	1.
— Döllner, Justitsraad	1.

E.

— Eberlin, Assessor og Herredsfoged	1.
— Eekersberg, Professor, Rd. af Dbg. og Dbgmd.	1.
— Ellbrecht C., Capitain i Sø-Etaten	1.
— Eskildsen, Overauditeur	1.

F.

— Falbe, Gen. Krigscommissair, Rd. af Dbg. og Dbgmd.	1.
— Falsen, Commandeur, Emb. af Dbg., Eier til Laarnholm	1.
— Falsen, Lieutenant i den norske Marine	1.
— Fibiger, Fabrikør	1.
— Finde, Capitain i Sø-Etaten, Rd. af Dbg.	1.
— Flensborg, Prem. Lieut. i Sø-Etaten	1.
— Frölich J., Grosferer	1.
— Frölich, Lieutenant i Sø-Etaten	1.

G.

— Garde, Com. Capitain, Rd. af Dbg.	1.
— Gerner, Commandeur	1.

Dr. Gerschau, keis. russisk Generalconsul, Rd. ic.	1.
— Giødesen, Capitain-Lieutenant	1.
— Gottlieb, Justitsraad	1.
— Graah, Capitain i Sø-Etaten, Rd. af Dbg.	1.
— Grove S., Lieutenant i Sø-Etaten	1.
— Gynther, Maskinmester	1.
Gyldendalske Boghandling	4.

H.

Dr. Hesselberg, Kammerherre, Capitain i den norske Marine, Rd. af Dbg.	1.
— Holm J., Agent, Rd. af Dbg.	1.
— Holst, Commandeur, Rd. af Dbg.	1.
— Holsten, Baron, Admiral, Ridder af Elefanten ic.	1.
— Holsteen, Capitain i Sø-Etaten	1.

I.

— Johansen, Vice-Admiral, Storkors af Dbg.	1.
— Johansen, Lieutenant i den norske Marine	1.
— de Jonquieres	1.
— Jürgensen U., astronomisk Uhrmager	1.

K.

— Kerr, Grosferer	1.
— Kierulff, Capitain i Sø-Etaten, Rd. af Dbg.	1.
— Kinck, Admiralitetsdeputeret, Rd. af Dbg. og Dbgmd.	1.
— Klinck, Capitain i den norske Marine, Rd. af Dbg.	1.
— Knap, Cap. Lieut. i den norske Marine	1.
— Krabbe-Charisius, Geheime Statsminister ic.	1.
— Krieger A., Contre-Admiral, Comb. af Dbg.	1.
— Krieger C., Prem. Lieut. i Sø-Etaten	1.
— Krieger W., Com. Capitain, Kamstr., Rd. af Dbg.	1.

L.

— Langenau, Baron, k. østerrigsk Chargé d'Affaires ic.	1.
— Larsen, Skibsbygger, Rd. af Dbg.	2.
— Lehmann, Lieutenant i Sø-Etaten	1.
— Linde, Capitain i Sø-Etaten, Rd. af Dbg. og Dbgmd.	1.
— Lous, Prem. Lieut. i den norske Marine	1.
— Lund J. J., Capitain-Lieutenant, Rd. af Dbg.; til Grønlands Færgegaard	1.
— Lütken C., Commandeur, Admiralitetsdeputeret, Rd. af Dbg. og Dbgmd.	1.

- 1170
- 1 Hr. Lütken M., Commandeur, Rd. af Dbg. 1.
- Lütken O., Capitain i Sø-Etaten, Rd. af Dbg. 1.
- Lütken T., Commandeur, Rd. af Dbg. 1.
- Lyzen, Gen. Major, Commandant i Nyborg ic. 1.

M.

- Malling, Oberstlieutenant, Rd. af Dbg. ic. 1.
- Mac Gregor, k. forbritannist Consul 1.
- Meyer A., Capitain-Lieut. 1.
- Meyer J. E., Capitain-Lieut. i den norske Marine 1.
- Michelsen, Capitain-Lieut. og Tøimefester, Rd. af Dbg. og Dbgmb. 1.
- Moltke, Greve af, Geheime-Statsminister ic. 1.
- Mourier, Capitain i Sø-Etaten, Rd. af Dbg. 1.
- Moesling, Geheime-Statsminister ic. 1.

O.

- Orholm, Jr. Lieutenant i Sø-Etaten, Kamfr. 1.

P.

- Paludan C. C., Capitain i Sø-Etaten, Rd. af Dbg. 1.
- Paludan S. A., Capitain i Sø-Etaten, Rd. af Dbg. 1.
- Paludan J. J., Commandeurcapitain og Overlots, Rd. af Dbg. 1.
- Petersen, Capitain-Lieutenant 1.
- Petersen P. C., Capitain i den norske Marine, Rd. af Dbg. 1.
- Pohlmann, Capitain i den norske Marine 1.
- Polder, Capitain-Lieutenant, Rd. af Dbg. 1.
- Prangen, Oberst og Chef af Ingenieurcorpset, Comb. af Dbg. ic. 1.
- Profflius, Capitain-Lieutenant, Rd. af Dbg. 1.

R.

- Rathsaek, Capitain i Sø-Etaten 1.
- Reizel, Boghandler, for Følgende:
 - 1 Hr. Brandt, Jr. Lieut. i Sø-Etaten.
 - 1 — Colsmann.
 - 1 — Friedenreich J. C., Lieutenant.
 - 1 — Junck, Skibbygger, Dbgmb.
 - 1 General-Toldkammer, det Kongelige og Commercecollegium.
 - 1 Hr. Groth, Socoladet.
 - 1 — Sagen, Lieutenant i Sø-Etaten.
 - 1 — Sagen S. P., Blinhandler.

- 1 Hr. Hansen A., Grosserer.
- 1 — Zefs, Skibscapitain.
- 1 — Jrminger, Capitain-Lieut., Rd. af Dbg., Kamfr.
- 1 — Kiobke, Lieutenant i Sø-Etaten.
- 1 — Koch, Major, i Stubbetisbing.
- 1 — Koefoed, Statsraad og General-Auditeur ved Sø-Etaten, Rd. af Dbg. og Dbgmb.
- 1 — Leth, Capitain-Lieutenant, Rd. af Dbg.
- 1 — Møller, Lieutenant i Sø-Etaten.
- 1 — Nathanson, Grosserer.
- 1 — Schiern, Oberstlieutenant.
- 1 — Schønning, Etatsraad, Justitiarius i Sø-Netten, Rd. af Dbg.
- 1 Schuborhes Boghandling.
- 1 Selskabet Læseforeningen.
- 1 Dito Akademiske Forening.
- 1 Dito Mercantilske Forening.
- 1 Dito Studenterforening.
- 1 Hr. Steenbach, Prem. Lieut. i Sø-Etaten.
- 1 — Sogaard, Lærer ved Kiøbenhavn's Navigationskole.
- 1 — Thomsen, Commandeurcapitain, Rd. af Dbg.
- 1 — Wulff E., Commandeur og Overlots, Rd. af Dbg.

- 1 Hr. Rohde, Com. Capitain, Rd. af Dbg. St. Thomas 1.
 - 1 — Rothe, Pastor, Dr. theol., Rd. af Dbg. 1.
 - 1 — Ronnenkamp, Eier til Skibdnæsholm 1.
- S.
- 1 — Salicath, Justitsraad og Søkrigsprocureur 1.
 - 1 — Sandholdt, Capit. Lieut., Eier til Bihygaard 1.
 - 1 — Sasa, Major og Grosserer 1.
 - 1 — Scheel, Greve, Capit. Lieut., Eier til Nygaard 1.
 - 1 — Schierbeck S., Lieut. i Sø-Etaten 1.
 - 1 — Schifter, Commandeur og Fabrikmester, Comb. af Dbg. og Dbgmb. 1.
 - 1 — Scholten, Capitain i Sø-Etaten, Rd. af Dbg., Kamfr. 1.
 - 1 — Schuborthe, Boghandler 3.
 - 1 — Schulz, Commandeur-Capitain, Rd. af Dbg. 1.
 - 1 — Schönheyder, Contre-Admiral, Deputeret i Admiralitetet ic. 1.
 - 1 — Secher, Capitain-Lieutenant 1.
 - 1 — Seidelin S. D. B., Commandeur, Com. af Dbg. 1.
 - 1 — Seidelin J., Commandeurcapitain, Rd. af Dbg. 1.

	Expl.
Hr. Sigholt, Prem. Lieutenant i den norske Marine	1.
— Skibsted O. W., Lieutenant i Sø-Staten	1.
— Smith, Capitain i Sø-Staten, Lots og Færgeinspecteur i Helsingør	1.
— Smith, Justitsraad, Eier til Bekkestov	1.
— Smith, Capitain i den norske Marine	1.
— Smith, optisk og physisk Instrumentmager	1.
— Sneedorff, Capitain i Sø-Staten, Rd. af Dbg., Inspecteur ved Drefunds Told	1.
— Stampe, Baron, Capitain-Lieutenant	1.
— Steen, Boghandler	1.
— Steinmann, Kammerherre, Chef for Generalfstaben, pp.	1.
— Stephanson, Contre-Admiral, Storkors af Dbg., pp.	1.
— Stephanson, Riibmand i Arendal	1.
— Stibolt, Contre-Admiral, Emd. af Dbg.	1.
— Stiernholm, Justitsraad	1.
— Suhr, Agent i Nyborg	1.
S.	
— Tegner, Capitain-Lieut., Rd. af Dbg. og Dbgmd.	1.
— Thomsen, Commandeurcapitain, Rd. af Dbg.	1.
— Thrane, Capitain-Lieut. i den norske Marine	1.
— Trampe, Greve, Capit. Lieut. i den norske Marine	1.
— Tuxen A., Commandeur-Capitain, Rd. af Dbg.	1.
— Tuxen S., Capitain i Sø-Staten, Rd. af Dbg. og Dbgmd.	1.
T.	
— Valeur, Cap. Lieut. i den norske Marine	1.
W.	
— Wedel, Etatsraad, Deputeret i Gen. Toldkam., Rd. af Dbg.	1.
— Weilbach, Skibbygger	1.
— Wiegelsen, Capitain og Toldinspecteur, Rd. af Dbg. og Dbgmd.	1.
— Wiese, Capitain i den norske Marine	1.
— Wilckens, Pr. Lieutenant i Sø-Staten	1.
— Wilde, Commandeur og Toldinspecteur i Nyborg	1.
— Wilster, Oberstlieutenant, Emd. af Dbg., pp.	1.
— Winge, Capitain i den norske Marine	1.
— Wulff A., Capitain og Overlots, Rykshøbing paa Falster	1.
— Wulff C., Commandeur, Emd. af Dbg.	1.
— Wulff E., Prem. Lieutenant i Sø-Staten	1.
— Wulff P., Contre-Admiral, General-Adjutant, pp.	1.
Z.	
— Zinn, Grosserer	1.

Indhold af 12te Bind.

	Pag.
Om den Vegetation, der har bedækket vor Jord's Overflade i de forskellige Formationsperioder	1.
Fragment af et Brev paa Englands Marine	13.
Om de Thomsonske Maaneetabler. Af Prof. Jürgensen	17.
Biographiske Erindringer af Admiral Villes Liv. Af Capt. Lieut. Steen Ville	24.
Betragtninger over de nye Armeringsreglementer i den franske og engelske Marine. Af Udg.	66.
En Sø-Officers Tanker om Besparselser ved Marinen. Af Com. Capt. M. Lütken	93.
Holmens Lastdragere (Gabares) commanderede af Officierer. Af n.	105.
Tilbageblik paa Marinens Historie i 1839	112.
Nærmere Belysning af vor Trang til ordentlige Skibsjournaler. Af Admiral M. Ville	125.
Rapport om den franske Marines Materielle (Ann. Maritim.)	136.
Jagttagelser over Ebbe og Flod i Lillebælt ic. Af Prem. Lieut. Jrminger	155.
Oberst Reids „Examination of the laws of storms“	161.
Grunde til at vedligeholde en krigerisk Stilling i Fredstid (Un. Serv. Journ.)	165.
Mitchells Strue anvendt til Fundament for Bygninger i løs Grund	170.
Linieskibet Prinds Christians Campaigne. (Sluttet fra forr. Bind)	172.
Navigationsskolen i Kjøbenhavn	204.
Tale, holden til Søcadetterne i 1787, af Capitain Sneedorff	210.
Slavestibe paa Havana	214.
Erklæring, i Anledning af „Det danske Flag i Middelhavet“, af Leg. Rd. Hammelen	216 og 327.
Asphalt Søen paa Den Trinidad i Vestindien	241.
Fyrst Talleyrands sidste Timer	247.
Om Maanens Indfyldelse paa Atmosfæren	258.
Bemærkninger om Seiladsen rundt Cap Horn og igiennem Maagelhaens Strædet	260.
Om Reisendes Befordring paa Canaler	272.
Noord eller lysende Particler i Søvandet	280.
Om Regler for Sødampskibes Construction, Proportioner ic.	283.
Gammelholms Frastykning. Af Capt. Lieut. Michelsen	290.
Svar til Capt. Tuxens Oplysninger. Af Com. M. Lütken	316.
Bemærkninger til Foranstaaende af Capt. Tuxen	485.
Sneedorffs Taler	360 og 478.
Capitain Allens Reise opad Dvorrassoden med Hr. Lander	369.
Det Villeste Journalssystem. Af Udg.	388.

	Pag.
Lovforslag i England, sigtende til at forebygge Ulykker med Dampskibe	394.
Vor den 18pd. Caliber hos os vige for den 30pd. paa Dverste Batterie. Af Udg.	416.
Jidslandets Beboere	428.
Tourprincipet for de ordinaire Udcommandoer og Anciennetets-avancementet. Af Udg.	450.

Efterretninger for Søfarende:

Indsejlingen til Santander i Spanien	107.
Balparaiso Fyr	109.
Key-West, Cap Florida og Apalachicola Fyre	110.
Lino Fyr, Golfo di Spezzia	111.
Billa Franca Fyr	—
Fyr paa Den Billa, Thronchiems Kyst	—
Fyr paa Jomfruland i Norge	112.
Keil Afslæggelse af Grunden Roccas ved Brasiliens Kyst	230.
Nyt Fyr paa Hornas i Jylland	234.
Fyr paa St. Catharines Point, Den Wight	235.
Fyr ved Dran, afrikanske Kyst i Middelhavet	—
Nyt Fyr paa Buen-Ayre i Vestindien	492.
Lark-Rock i Honduras Bugten	—
Mærker for Hærløbet ind til Plymouth Sound	—
Søievarde Fyr paa Bergens Leed	493.
Indsejling om Ratten til Långesund	—
Fyrskib paa Lemaa og Dver, Ditysten af England	494.
Sømærke paa Skjæret „Wolff“ i Canalen	—

Blandinger:

Den engelske Fregat Minervas Tab i 1802	236.
Struedoffer og Landingsbroer i Nordamerika	238.
Mærkværdig Frelse, efter at have stødt paa Grund	—
Chronometere paa Dampskibe	239.
Rød-Nor	—
Erklæring fra Com. Capt. de Coninck	240.
Folkemængden og Militæsen i de nordamerikanske Stater	367.
At affire en Hæksolle i Søen	368.
Nyt Brændsel til Dampskibe	500.
Pampero i Rio Janeiro	—
Bare-Nor og Katline	502.
Svingende Artificielhorizont	—

Litteratur:

I. Appendix to Captain Rohdes Universal Signals &c.	494.
II. Schemata til Navigationsberegninger. Af Capt. J. Paludan	498.

Som Anhang følger med dette Bind: „Oplysninger til en Sø-Officers Tanke om Besparelser ved Marinen“. Af Capt. S. Luren.

Officielle Deel:

Liste over Marinen	1.
Liste over Flaaden	22.
Dødsfald	24, 31, 35 og 41.
Avancement, Afgang, Ansættelse og Udcommando	28, 31, 37 og 41.
Kongelige Resolutioner og Collegii Rescripter	29, 33, 39 og 43.